POVESTIRILE CE NU VREI SĂ LE CITEŞTI

Felix Rian Constantinescu

(1996) 1999-2016

Motto
Am plătit fiecare carte cu sânge.

În Deva există un cartier numit Micro 5. În Hunedoara unul Micro 16.

Maiastra

Un jeluit în noapte
Singurătate
Într-o cameră cu pietre
Cu I(i)sus și Sfântul Petre

Zbor departe, zbor aproape
Oile să mi s-adape
Numele nu mi se-ngroape
Sufletul nu mi se-ngroape.

"A new world is emerging"

Pe primul meu cont de facebook am ca imagine un microscop japonez Tasco. Și am un microscop japonez Tasco. Dacă cineva mi-a citit cărțile a văzut că mă asemăn mult cu un microscop. Dostoievski era cam deplasat dar și el era un microscop. Înainte de el nu știu dacă a mai fost cineva. Poți învinui un microscop? Privești mărul și îți spui că e bun, și microscopul îți spune că e otrăvit. Ce faci? Când am văzut știrea violului din Steubenville am avut o voluptate profesională, a lecturii estetice, referitoare la literatura psihologic-criminalistă pe care am scris-o recent, defect profesional. Dar cum rămâne cu indiferența? Voi nu o să mă înțelegeți vreodată. Vom muri și nu o să mă înțelegeți, majoritatea. Dar cei de după noi, cei nenăscuți și cei mici și nevinovați care suferă acum într-o creștinătate absurdă, vor înțelege într-o zi, înțeleg. Gestul societății de a-mi respinge cărțile înseamnă a-și distruge oglinzile. Societatea creștină e alcătuită din sfinți care se tem de polițiști.

„Dați șarpelui un loc în primul rând!"

2015

„Să mergi la Eleusine

Deşi ţi-a fost viaţa legată de un loc şi n-ai bătut marea,
Nici nu ai călătorit pe drumuri lungi de uscat,
Totuşi te du la Atena să vezi acolo solemna
Serbare a zeiţei Demeter, marile, sfintele nopţi.
Şi vei avea cât trăieşti o inimă fără de grijă,
Iar când ai să mergi la strămoşi, sufletul mai uşurat."
Crinagoras, 42, XI.

Doamna doctor şi îngerii

Povestire dedicată frăţiorului meu avortat

Era puţină zăpadă pe Carităţii, una din străzile rezidenţiale ale oraşului. Amurgea şi strada începea câte puţin să se albăstrească. Strada era nespus de frumoasă cu case mari, luxoase, opere de arhitectură. Era cu atât mai frumoasă cu cât mai era o noapte şi se intra în săptămâna Crăciunului. Dar întruna din case, la numărul 2, casa într-adevăr cea mai frumoasă, Crăciunul se sfârşea imediat după poartă. Deşi nu exista nici o diferenţă vizibilă între casa cea frumoasă şi cele învecinate, în plan invizibil suferinţa acoperea totul cu talazurile ei parcă nemărginite, izolând casa de restul lumii încă murmurând colindul sărbătorilor, ca de pe fundul unei mări de parcă str. Carităţii nr. 2 ar fi fost un loc pierdut pentru totdeauna asemeni Titanicului sub valuri imense, mai mari decât uriaşele meduze,

mai mari decât giganticele negre cozi de balene orca, mai mare decât constelațiile expresioniste pe care nici unul dintre noi nu le atinge decât în vise.

Casa frumoasă de pe strada Carității era unul din cercurile concentrice ale infernului pentru un suflet bătrân și uitat, un infern zidit cu propriile mâini, din proprii bani, din propria muncă de medic de chiuretaje. Casa aceasta frumoasă era infernul doamnei doctor Felicia Sprie, era locul unei suferințe extreme ce nu poate încăpea în acest biet introitus de povestire. Într-adevăr privit din perspectiva acestei case întregul oraș era parcă unul din orașele habsburge ale Recviemului latin al lui Wolfgang Gottlieb Amadeus Mozart, un oraș în care zăpada era uneori veșnică și stelele erau lacrimi.

În curtea casei lângă poartă stăteau rânduite nenumărate sticle scumpe de alcool, goale. Tot conținutul lor trecuse prin inima doamnei doctor Felicia, anesteziindu-i sufletul pentru încă o noapte și încă una și iarăși una și iarăși una, îngenunchiindu-i sufletul în fața uitării. Pe strada Carității era seară de safir și avea să fie noapte de safir negru. Deja era seara acum și avea să fie noapte. Avea să fie întuneric și ea în cele din urmă va renunța să vegheze, obosită și singură în toată casa aceea uriașă și se va pune în pat sperând că va dormi. Sperând ca va trece și o noapte liniștită peste sufletul ei bătrân. Sperând, încă sperând.

Sperând că poate noaptea aceasta nu vor veni. Doamna doctor Felicia stătea la masa din bucătărie plângând. Amintindu-și tăcerea care venea la ea noaptea, tăcerea lor.

Amintindu-și cum, stând în pat, sperând că va putea să doarmă cum tăcerea venea la ea. Cum intră pe sub pervaz sute de îngeri, micuți cu hăinuță albă. Toți de aceeași înălțime. Intră și prin ușa pe care se asigurase înainte că o închisese. Vin sute, poate mii de îngeri, la căpătâiul patului ei umplând camera de tăcere în timp ce ea bea sticlă după sticlă răcâind etichetele. Toți tac și o privesc și deși sunt niște îngeri cerești, frumoși, au o tristețe tăcută pecum celei purtate de copilul Søren Kierkegaard care parcă spune că asemeni fetiței cu chibrituri din povestea lui Andersen că nu se gândesc la frumusețe. Sunt îngeri coborâți din cer dar nu au ochi, în loc de ochi au două găvane goale. Și toți o privesc cu găvanele goale, tăcând. Și după ce bea două sticle, două sticle jumătate pleacă, ieșind pe sub pervaz și prin ușă. Și rămâne în sfârșit singură, doar sticla o mai are în mână și doar amintirea îngerilor în suflet.

Uneori spera ca poate va bea atât încât va ajunge în comă şi va muri fiindcă e singură în toată casa. Alteori se gândea oare ce bloc din oraş e mai înalt, de pe care va putea pleca dintre îngerii aceştia nevinovaţi care tac în jurul ei, privind-o fără ochi.

Doamna doctor Felicia stătea la masa din bucătărie pe care nu se afla decât o sticlă de rom gândindu-se că încă nu e aşa de râu, mai râu va fi la noapte când vor veni iarăşi şi o vor privi cu ochii lor goi. Atunci va fi un iad, pe care nu ştia cât îl mai putea suporta. Un iad fără uşi.

Când va privi în jurul camerei vor fi acolo, toţi îngerii aceia nevinovaţi, alţi inocenţi masacraţi de ea şi de toţi părinţii lor.

Felicia tresări ridicându-şi capul de pe braţul întins pe masa lungă din bucătărie şi privi în jur. Era seara de Ajunul Crăciunului. Visase. Privi prin fereastră poarta încercând să-şi amintească dacă o încuiase. Avusese un vis urât. Nu avea chef de colindători. Visul ei urât. Casa asta pustie, sufletul ăsta vid sunt antipozii colindelor, se gândi. Îngrozitorul vis al vieţii ei. Dar totuşi era o schimbare, în vis era ca înainte. De fapt acum nu mai era ca-n vis. Trecutul o schimbase. Îşi ceruse iertare. Îşi ceruse iertare de la fiecare copil avortat în parte. Îşi ceruse iertare de la mii de copii. Îşi ceruse iertare de la Dumnezeu. Îşi ceruse iertare de la Dumnezeu care e doar unul. Totul se schimbase nu? Îşi ceruse iertare! Îşi ceruse iertare ca un om îngropat de viu. Da, da...

Seara de Ajun trecu la masa din bucătărie cu o sticlă de băutură nedesfăcută uitată înainte. Nu mai băuse nimic de aproape trei zile. Aţipi iarăşi puţin fără să-şi dea seama, cu capul pe masă. Într-un târziu se ridică şi merse cu paşi târşâiţi prin sufragerie, urcă treptele merse pe coridor intră în camera ei de dormit închise uşa după ea şi se puse cu un oftat disperat în pat.

Îi părea râu, îi părea atât de râu. Atunci nu-şi dăduse seama ce face, doar acum când nu ma pai putea face nimic vedea ce sunt avorturile de fapt, un genocid. Acum îşi amintea nenumărate feţe de oameni care veniseră la ea la cabinet de-a lungul anilor şi chipurile lor îi bântuiau sufletul aşa cum uneori se plimba şi ea prin casă, deznădăjduită. Îi părea atât de râu.

Preotul ăla sectar pe care îl chemase la ea cu ceva timp în urmă îi spusese să se roage lui Dumnezeu. Îi spusese o propoziţie din Biblie: "Veniţi la Mine voi toţi cei osteniţi şi

împovărați și eu vă voi da odihnă pentru sufletele voastre." Dumnezeu a spus asta. Cine e Dumnezeu, care e toată treaba asta cu Dumnezeu? De ce toți oamenii vorbesc despre El? Cine e Dumnezeul ăsta? Stând în pat disperată, cu moartea infiltrându-i încet puținele vise care îi mai rămăseseră spuse câteva cuvinte și în timp ce auzi niște colindători trecând pe stradă și apoi cântând la familia doamnei Rohianu sufletul i se sparse în constelații umplând camera de aștri și lumină de stele. Simțea o mare bucurie, ar fi vrut să meargă afară și să le spună colindătorilor să vină și la casa ei dar nu prea putea, era siderată privind micuțele stele răspândite prin aerul camerei ei, privind sufletul ei, privind în sufletul ei.

Camera ei era presărată de stele adunate în constelații tridimensionale, cele mai mari strălucind geometric în cruce gradată, având între ele talazuri de praf stelar. Sufletul ei era un mic univers conținut în vidul parcă fără margini al camerei ei. Putea distinge câteva constelații din cerul sufletului ei. Un crin în șase colțuri, o cruce grecească, un pește care îi umplea toată camera și o constelație sferică precum o stea uriașă făcută dintr-o aglomerare de alte stele. Însă toate aceste stele și constelații erau nemișcate, de fapt se mișcau imperceptibil, asemeni universului. Totul era atât de minunat încât nu poate fi povestit. Sufletul ei era înaintea ei în noapte, luminând întunericul încăperii asemeni unui cer înstelat, pâlpâind. Totul era atât de minunat încât nu poate fi povestit. Putea distinge câteva constelații din cerul sufletului ei. Sufletul i se sparse în constelații umplând camera de aștri și lumină de stele.

Și iarăși intrară. Intrară pe sub pervaz sute de îngeri, micuți cu hăinuță albă. Toți de aceeași înălțime. Intră și prin ușa pe care se asigurase înainte că o închisese. Vin sute, poate mii de îngeri, la căpătâiul patului ei umplând camera de tăcere în timp ce ea altădată bea sticlă după sticlă răcâind etichetele. Toți tac și o privesc și deși sunt niște îngeri cerești, frumoși, au o tristețe tăcută pecum celei purtate de copilul Søren Kierkegaard care parcă spune că asemeni fetiței cu chibrituri din povestea lui Andersen că nu se gândesc la frumusețe. Sunt îngeri coborâți din cer dar nu au ochi, în loc de ochi au două găvane goale. Și toți o privesc cu găvanele goale, tăcând. Și în Seara de Ajun în camera ei fără brad împodobit și fără instalație pâlpâiau stelele sufletului ei și îngerii trecutului ei.

Camera ei strălucea ca o epifanie și doamna doctor Felicia spuse asemeni odată bietei Dalida, însă pentru altceva:

-Iertaţi-mă!

Îngerii dădură din aripile lor acoperite de pene albe şi se ridicară pe rând în văzduhul camerei. Merseră la constelaţiile care izvorâseră din sufletul femeii. Luară câte o stea în palmă, apoi alta şi şi le puseră în găvanele goale, văzând. Văzând acum cu ochi de îngeri, cereşti. Acum erau îngeri ca toţi îngerii. Toţi acum vedeau şi zburând printre constelaţiile din încăpere începură să cânte cu glasuri cristaline de copii un colind nemaiauzit, un colind de lacrimi şi bucurie, serioşi asemeni unor copilaşi, însă veseli cum pot fi doar copiii şi dând din aripi. Nu ştia în ce limbă cântă dar îi înţelegea. Tradus era un singur vers: Auzi-i pe îngeri cântând. Semăna foarte mult cu un cântec copilăresc, o colindă cântată de copiii Pământului în Seara de Ajun de Naştere. Însă ei sunt îngeri coborâţi din cer şi în loc de ochi au câte două stele, căci stelele sunt ochii îngerilor. Doamnei doctor Felicia i se păru că parcă mai aude frumosul colind al îngerilor când îngerii plecară de la ea pentru totdeauna ca să se întoarcă în cer şi stelele rămase asemeni portocalelor rămase pe ramurile bradului de Crăciun i se întoarseră iarăşi în piept şi totul se stinse, luminile dispărând şi camera femeii cufundându-se în întuneric şi nemaifiind luminată decât de pâlpâirea tainică a cerului înstelat de Decembrie. Doamna doctor adormi suspinând prin somn cu obrazul încă murdar de lacrimi uscate. Fusese iertată.

EXPERIMENTUL CELEI MAI DEFAVORIZATE PERSOANE
(lovestory)

Motto
„Sade dis moi
Sade donne moi."
Enigma - Sadeness

O văzuse cu ani în urmă la biserica luncanilor. O copilă de zece-unsprezece ani, un zâmbet doar, nişte ochi ca un râs din viaţa noastră perfectă, nu, nu aşa, perfectă sufleteşte.

După patru ani şi-a dat seama că o iubeşte; şi asta a fost.

Au trecut anii ca în Iris, au murit oameni, s-au născut, a murit mama lui privindu-l cu o expresie sfâşietoare, şi deja erau opt ani de aşteptare anxioasă şi cioraniană.

Ea era Fata moşneagului cea isteaţă, era.

De Crăciun sau mai înainte au început să se întâmple lucruri mari, lucruri ciudate. Timp de şase luni romantice băiatul a fost iubita lui Bob, a moşneagului, în şedinţe extenuante de sex şi plăcere agonică, sexul şi suferinţa fiind singurele legi. Dar să nu mai vorbim despre lacrimi.

Acum era o curvă, porn star online iar Bob era fascinat de penisul lui circumcis de medici.

Se apropia ziua bătrânului, a tatălui său, Adolphe, şi Bob s-a gândit să-i facă un cadou.

Ce bătaie a încasat Adolphe în urletele sodomice ale lui Bob care îl penetra pe băiatul ce-şi bătea tatăl şi Profetul juisa masturbându-se în bere.

Amin.

Sincerităţi bolnăvicioase

-Alo, bună. Bună seara. Sunt Felix, băiatul profesorului din Haţeg. Hristosaînviat.

-Bună seara, Felix.

-Aş vrea să vă rog dacă aţi putea să mă ajutaţi cu un sfat de prozator, vorbeam cu tata despre cartea pe care v-am trimis-o şi tata nu vrea să mi-o publice.

- Nu ştiu dacă pot să te ajut nici măcar cu un sfat de prozator. Suntem generaţii diferite. Dar tu eşti un scriitor foarte talentat. Păi da, nici eu nu pot să o public în Suliţaşul, pentru că suint prea multe Sincerităţi bolnăvicioase.

-Da... Păi ştiţi am avut o viaţă interesantă.

-Da.

-Nu știu, poate dacă ai mai lucra la ea, dacă ai scoate din pasaje, dacă ai mai adăuga mai multă ficțiune.

-Eu simt că dacă aş publica-o mi-aş găsi pacea. Tata spune că cartea mea nu merită publicată.

-Păi da, aşa, nu merită. Cum spuneam sunt prea multe sincerități bolnăvicioase.

-Dă! Dă să vorbesc eu cu domnul Cristea.

Salaamaleichumuri.

-Domnu Cristea, el spune că eu sunt Zgârcit, dar poate cartea nu merită publicată.

-Păi da, nu merită. Îi spuneam şi lui sunt prea multe realități bolnăvicioase.

-Şi o revistă care l-a mai publicat, i-a publicat şi cu teatru, şi traduceri i-a răspuns că s-a întrunit colectivul de redacție şi că a decis să nu publice această proză, deci asta trebuie să dea de gândit!

-Da, şi el scrie tot aceleaşi lucruri.

-Da, şi cu liceul, cum a fost la liceu, păi astea sunt chestii fumate, dom'le. Să lăsăm asta.

O uşă se deschide şi se închide scârțâind amar.

Mocănița

A fost odată ca niciodată o fată. Pe fată o chema Ana şi era dintr-un sat de munte de peste Strei numit Livadia de Coastă. Era frumoasă pentru că era o rohmăncuță.

La un băiat dintr-un sat din jos numit Ponor îi plăcu de Ana şi o ceru de soție. Ea îi spuse:

-Bine, dacă ne suntem ursiți, nu scapi tu de mine şi nici eu de tine.

Se căsătoriră şi fu mare bucurie. După un an li se născu o fată pe care tatăl o numi Valeria după o bunică de-a lui. Era în noaptea de 21 spre 22 noiembrie 1947 cu zece minute înainte sau după miezul nopții.

Mai trecu un an şi apoi în următorul li se născu un băiat pe care îl numi Adrian. Era în anul 1949.

Un timp fură toți patru fericiți. El nu lucra nimic, dar era bun de gură. După un timp ea lucră femeie de servici. Mergeau în Hațeg la Grădina de Vară și ascultau Guajira Guantanamera.

Pe urmă o femeie rea puse ochii pe Ion. Îl momi și el o părăsi pe Ana și veni într-o noapte să fure amândoi copiii. Valeria, mama mea avea opt ani. Ea spuse că nu merge, că mama are dreptate. Adrian a fost mai mic și nu a înțeles lucrurile, așa că îl luă de la Ana pentru totdeauna.

Ana, bunica mea suferi imens și îl iubi imens toată viața. La început citea cartea „Ion" de Liviu Rebreanu și se gândea că nu i-a mai rămas decât să se spânzure. Își spuse că nu mai poate să se întoarcă din nou în sat din comuna unde Ion fusese primar doi ani până atunci, comuna familiei Pollya. Își luă fata și plecă în lume.

Merse la Hațeg și se angajă muncitoare la Fabrica de Marmeladă, fiind cea mai bună muncitoare din Fabrică. Era prietenă cu o fată mai tânără Profira, Fira, venită cu trenul foamei și care era din ținutul Herței. După un timp o măritară cu un om Vaida, care deveni alcoolic cu timpul și începu să o bată toată viața până când muri de băutură pe la cincizeci de ani, Fira rămânând singură și având doar o nepoată de mătușă. Tanti Fira este moașa mea.

Când veni muncitoare, își făcu un portret la fotograful maghiar artist din Hațeg Horváth Jozsef în care își puse un ștreang de mărgele și era îmbrăcată în doliu.

Ea era foarte sensibilă. Pe strămoșii ei îi chemase Vladislav și mai înainte, Albu. Eh, asta-i viața. Suferi și suferi pentru nimic. Viața ei nu se deosebea mult de a lui Iuliu Hossu. Muri la patruzeci și cinci de ani în 1973. S-a născut în Livadia de Coastă, pe data de 11 mai 1928, și a murit pe 1 octombrie 1973 de cancer la sân. Înmormântarea lor s-a ținut acasă pe 4 octombrie 1973 într-un bloc sărăcăcios care apoi avea să devină blocul țiganilor. Stăteau la etajul unu în partea dreaptă cum privești blocul. Geamurile erau orientate către Strei.

La înmormântare au venit o mulțime de oameni.

A venit și Adrian, pentru prima dată. Oamenii l-au întrebat:

-Ai venit la înmormântare?

-Păi, am venit la mama lui Valerica...

-Cum, nu știi? E și mama ta. Nu ți-au spus?

Cartea ei preferată a fost "Ion", povestea ei dorită a fost "Înşir-te mărgărite, iar cuvântul ei iubit a fost: ursit

DIALECTICA SEXUALĂ A LUI FELIX SUPERMANN

2016

1

Maternitate sadică

Întreaga viaţă a lui Felix Supermann a stat sub semnul sexului, încă de când era tânăr, încă de când era copil, băieţel, embrion.

Dacă nu era pacient n-ar fi vorbit despre asta, dar cum meseria pacientului este să-şi spună probleme încerca să spună. Că fusese bătut şi abuzat încă după concepţie de către tatăl său. Că înainte de naştere la maternitate a avut drept moaşă o asistentă obsedată alcoolică lesbiană care îi pipăia mama în travaliu. După ce s-a născut a fost luat sub oblăduirea maternităţii două sau trei săptămâni. acolo asistenta l-a abuzat şi torturat pe domnul Supermann care atunci era făt pentru vina normalităţii mamei sale. Nu ştia exact ce îi făcuse cu mici excepţii, primele lui amintiri, dar uneori avea viziuni ca şi cum ar fi stat lângă un şarpe uriaş, monstruos şi lipicios. Coşmarurile lui repetitive din copilărie se petreceau la maternitate, însă el credea că au loc undeva între cer şi pământ, stele şi iad, în spaţiul dintre filele cărţii vieţii, acolo unde proorociile sunt ţesute. Şi toată copilăria şi viaţa a crezut că avea să moară martirizat.

Amintindu-şi unul dintre vise putea să reconstruiască poate prima sa zi pe pământ ca om. Nişte oameni se uitau la el, şi îl drăgălăşeau şi cineva spusese:

-Arată ca Isus!

Şi îi arătau dealurile verzi din jurul maternităţii şi înţelegea că sunt ca un amfiteatru.

Şi apoi în jurul lui se făcea gol şi el era gol şi deodată apăreau nişte oameni care se strângeau în jurul lui şi se uitau la el şi o femeie spunea pe acelaşi ton dar cu o răutate malefică:

-Arată ca Isus!!

Şi îl strângea în scutece ca într-o togă romană şi apoi îi strângea pieptul ca într-o cămaşă de forţă poate sufocându-l dar asta nu-şi amintea. Apoi îi râdea în nas şi toată viaţa avea să-şi amintească

râsul, răutatea şi buzele drogate ale femeii aceleia, monstrul de la maternitatea din Haţeg din martie 1982. Şi se trezea sub braţul mamei.
-A fost halima la maternitate, spunea îngerul. Prin 1985, mama sa rămase iar însărcinată şi avortă, de ce doar Allah poate şti toate cele o sută de motive, motiv pentru care avea să moară înainte de vreme în acelaşi spital, după 26 de ani, la reanimare.
-Celălalt vis, ambele visate până la vârsta de cinci ani iar şi iar, era cu o casă în care intram, spunea, care acum văd că de fapt era creşa, actuala Judecătorie din Haţeg, unde cineva la intrare îi spunea că trebuie să-i spună ceva, şi îl întorcea şi răsucea pe toate părţile cumva ca în nişte haine. Oricare ar fi fost tema, cert e că avea piciorul drept şi rădăcina penisului mutilate, piciorul ţinându-şi-l perpendicular cu celălalt şi în urâtul său penis neavând stabilitate. Cine poate să judece însă toate? Ar trebui să fie oameni mulţi pe pământ, atâţia încât să nu mai aibă sfârşit.
Am primit educaţia sexuală la maternitate şi am continuat-o la creşă, spunea.
Epilog
Ehei, dragii Moşului, au fost multe ale peripeţii în viaţa supereroului care ar putea alcătui un bestseller de 600 de pagini şi poate va fi scris cândva cu apă pe apă într-o altă viaţă. În schimb mă mulţumesc cu această povestioară pe care cred oamenii o vor citi cu tot atât nesaţ cum citesc Verdictul.

Pedofilie şi vitralii

Motto:
"Be nice to strangers, cause sometimes you're a stranger too."
We're No Angels, 1989

I
Giton

Giton, cum ai trăit când te-ai făcut mare? Cum ai reuşit? Ai copilărit la bloc la marginea ghetoului, o copilărie frumoasă, dar priveşte adevărul în faţă, psihic ai fost un Huck Finn. Cum a fost

în ziua aceea? Erai cu prietenul tău pe aleea cu cuburi din spatele blocului şi a trecut ea, doamna Freud. Era îmbrăcată în negru şi bătrână. Noi stăteam pe aleea pietruită şi o priveam. Søren mi-a şoptit că e nebună. Doamna Freud a zâmbit şi s-a oprit. Privindu-ne, ne-a spus ceva, nu ştiu ce. Søren mi-a spus încet:
-Hai să fugim.
Eu nu am fugit. Prietenul meu s-a oprit mai încolo. Bătrâna mi-a spus cu o tandreţe ciudată şi duritate, severitate, apropiindu-şi gura de a mea, de faţa mea:
-Dă-mi o pupă.
Mirosea înţepător, a rom aveam să aflu mai târziu. Am stat fără să fac nimic, tulburat, cu o frică stranie. După un timp, biata femeie privi înainte şi îşi urmă drumul mergând ca Terminator unu. A mai convertit un psihic. Pentru mâine, lectură obligatorie a povestirii O zi minunată pentru peştii-banană, de J. D. Salinger, cu impresii de lectură notate în jurnal. Atenţie să nu vă pierdeţi minţile! Succes.
Comentariu. Voiam să merg să văd lumea, dar văd că nu am de ce pentru că totul s-a petrecut aici, aici este scena vieţii mele. Dar ce s-a întâmplat? Ce s-a întâmplat, Giton? Te întreb aşa cum l-a întrebat Kramer pe Frank Costanza despre Coreea. Am fost abuzat. Creierul mi-e mucegăit, inert, pe jumătate putred, ca o carie fetidă ori o scoică moartă, iar în el am o perlă uriaşă, grunţuroasă, grea, chinuindu-mă ca ochiul de bufniţă al unei Erinii. Odată corupt, am căutat cu toată mintea parcă să corup chiar la vârsta aceea de copil şi am corupt. Chiar şi un copil poate să fie un monstru. Creierul meu, Lotte. Creierul. Creierul meu îşi aminteşte ceva ce a uitat. Am primit în copilărie programarea unei educaţii pe care mama nu a dorit-o pentru mine. Sunt Un monstru. Un psihopat. Am gânduri incontrolabile îngrozitoare. Ăsta şi nu eşecul în dragoste este motivul sinuciderilor mele. E îngrozitor când te sinucizi şi mori măcar puţin de fiecare dată, ca în sex. Ai un sentiment de regret, de sfârşit, fie că eşti credincios sau nu eşti torturat de credinţă, şi nu mai vezi decât negru.
Aceasta e povestea mea, nu sunt un zeu care visează oameni. Faptul că am menţionat Coreea, înseamnă că sunt o victimă, un ucis.
-Spune-mi, Lotte, mă iubeşti şi aşa faustic? Blestemat?
Ca Oedip simţeam impulsul de a-mi înţepa ochii cu ace, dovada că psihologul Freud ştia ce spune. Acum dorm şi îmi simt creierul dospind, măduva spinării mi se îngroaşă ca o viperă cu corn

grasă, pântecoasă. Simt trecutul cu mine ca un butuc fixat de gât precum un guler cervantin. Acum nu mai am obsesia sinuciderii. Dar nu știu ce ma în loc. Riscul? Doamna Freud, bestie cu mii de nume și capete cu boturi mirosind a rom, m-a omorât ca pe un melc. Scriu, în patul mamei, lucruri pe care nu le pot citi cu voce tare în locul în care le-am scris.

Satul exterminat
(povestire live)

Nu cred că cei vechi își iroseau paginile, nu așa se scria. Deasemenea a o scrie în Word nu e același lucru cu a scrie la o mașină de scris. Cred că povestirile sunt superioare romanului, dacă vrei să sugi toată măduva de trestie de zahăr a vieții. Astfel, scriu live, ascultând Louis Armstrong.

A trecut un Nomad așezându-se lângă satul Păclișa pe un zid mare de pământ și beton între un șanț și o apă, așa cam ca Oltul. Era târziu, vară, cald, adună puțin fân din câmp și își făcu un culcuș pe zidul mare, fumând ca Huck Finn și privind cu seninătate la satul de dinaintea sa sub cerul înstelat cu câteva luminițe. Obosit, trase câteva bășini, pe alocuri. Apoi văzu că drept în fața sa se află ceva. Un stâlp de înaltă tensiune.

Peisajul era scenografie pentru o piesă nescrisă. Știa că în sat e un spital pentru oameni sărmani în fața lumii și că păclișenii îs oameni săraci. În dreapta era parcul spitalului, unde era și un castel. Romantic.

Își lăsă capul pe spate, se mai întoarse cu fața în fân mirosind România și zise: Bă ce frumos îi în România! Apoi se întoarse iar cu capul pe spate și privi covârșit stelele. Se gândi că nu poți spune că ai văzut lumea până nu ai privit fiecare stea; nu poți spune că ai trăit până nu ai privit efectiv fiecare stea în parte; nu poți spune că știi mate până nu ai numărat stea cu stea, luând-o în mână și punând universul în borcan ca pe licurici. Privi stelele, beat, dădu capul la 122,5 de grade și văzu și Calea Lactee și apoi văzu o stea mare. De fapt era o stea căzătoare care căzu și căzu exact pe menhirul tip Eiffel din fața lui pe care în ultima clipă își dădu seama că seamănă exact cu o rachetă neagră în întuneric. Dar și rachetele au aripi.

Explozia a ajuns până la casa din autostradă, câțiva kilometri buni față de Hațeg, care a scăpat, și în partea opusă până în Cârnești, care nu. Nu cred că cei vechi își iroseau paginile.

***

Spunând Păstorul cel bun, Isus se gândea cred la Abel, referindu-se la epoca nomadă a păstoritului. De aceea ciobanii adevărați sunt cei mai profunzi oameni. Mai mult nu vă zic, că e noapte și n-o să vă dau chiar mură-n gură.

Tri, mă, tri, că Luna-i sus.

Însă părinții mei din Livadia de Coastă aruncau cu piatra în geamul trenului.

Caseta cu Dire Straits

Erau doi necunoscuți. Se treziră dimineața înainte de răsărit să plece la serviciu, iar ea își sărută copilul de rămas bun care se încruntă în somn. Stăteau pe malul mării și trebuiau să meargă vreo treizeci de kilometri în interior. Era Februarie. Ea plânse.

El se duse în garajul cu rampa prea înclinată. Aprinse becul și privi fântâna cubică de lângă mașină. În spatele mașinii erau niște rafturi pe care se aflau borcane de dulceață, vinete, zacuscă și ciuperci conservate, precum și trei butoaie de varză murată. Becul era prea slab. El continua să privească vid cubul fântânii, sub tavanul scorojit.

Deschise poarta și privi Ursa Mare. Iarna doar Ursa Mare se vede. Un aer rece începu să se difuzeze în garaj ca sângele menstrual. Continua să privească Ursa Mare, încercând să distingă a opta stea. Uneori era acolo, uneori nu. Ca și iubirea. Se întoarse și văzu iar cubul alb al fântânii. Ochii i se închiseră.

În clipa următoare, fără să-și dea seama ce se întâmplă, ea ca o pisică uriașă îl înșfăcă și începu să îl sărute dement. El se simțea ca într-un cântec de Pink Floyd. Creierul îi era îmbibat de

de sarea ce venea prin garajul deschis. Când îl lăsă pentru o secundă, văzu Ursa Mare, a opta stea nu se mai vedea. Era dimineață. Ea îl izbi de perete. Obișnuiau să tacă mult. Vorbeau mai mult prin săruturi. El era în continuare anesteziat de dimineață. Azi era ziua în care îi murise mama, etern, singură, la reanimare. Acum era ca a opta stea. Se simțea de parcă îl săruta moartea, sălbatică, irezistibilă, iar ea simțea același lucru. Și ea era orfană. Pe umerii cămășii se umpluse de var albastru, după cum era smucit într-o parte și alta. Moartea trebuie că este irezistibilă gândi, acesta trebuie să fie motivul pentru care toți murim.

Așa am fost conceput.

Artă moartă

Am fost prieten cu un artist. Eram în școală și încercam să îi vorbesc despre cărți, muzică, D-zeu și artă. Considera cărțile ceva cu ce nu merită să-ți pierzi energia, în muzică îi plăcea Korn și o casetă de a mea de jazz pe care ar fi vrut s-o păstreze, pe Dumnezeu îl privea cum privea femeile, putând fi renegat și invocat după chef, iar arta în estetica sa era făcută de bețivi, expiator preferându-i televizorul. Un dionisiac, gândesc acum. Am mers la facultate în același târg, el într-o branșă a artei tehnice, eu la teatru. Încercam să-i spun despre regie. Îmi repeta pe străzi sau prin birturi că teatrul este o artă moartă, ceva ce merită disprețuit. Apoi eu m-am îmbolnăvit și am renunțat, unul din motive fiind acela că nu puteam face față destinului tragic, conflictului dramatic și nu înțelegeam comedia. Tânjeam după salvare, gândesc acum. Apoi am început să scriu. Artistul a terminat facultatea de artă, a renunțat la artă și s-a vârât într-o breaslă.

Artist nenorocit de destin

Am o senzație neplăcută așa că merg la tata și-i spun că scriu mai bine decât Cehov.

Tata e cremene, eu sunt dinamită.

Apoi merg a doua oară și îi spun că nu mai sufăr că sufletul e mic și nu doar că scriu mai bine decât Cehov, dar eu sunt precum Enescu și va vedea asta, dar sunt un om nenorocit de destin. Tata spune:

-Șalom.

Eu spun șalom.

Tata mă felicită și ne strângem mâna pe întuneric fericiți și triști.

PS. Au trecut două zile și am văzut că am mintea-n cârje, pentru că eu scriu citindu-l pe Cehov, dar Cehov a scris fără să mă citească pe mine, eu l-am citit pe Cehov, dar Cehov nu m-a citit pe mine. Cât de prost poate să ajungă un om.

Calypso

Motto:
"If we shadows have offended,
Think but this, and all is mended,
That you have but slumber'd here
While these visions did appear.
And this weak and idle theme,
No more yielding but a dream,
Gentles, do not reprehend:
if you pardon, we will mend:
And, as I am an honest Puck,
If we have unearned luck
Now to 'scape the serpent's tongue,
We will make amends ere long;
Else the Puck a liar call;
So, good night unto you all.
Give me your hands, if we be friends,
And Robin shall restore amends." - Puck

Rămăseseră singuri. Pe căpătâiul mamei moarte rămăseseră portretul ei, tânără în doliu, și o carte. Stăteau în

camera liniştită, tatăl citind biografia lui Pasternak, iar el scriind. Se simţea de parcă ar fi ajuns în Ithaka, dar cât i-a luat să o facă.

Amintindu-şi crâmpeie de viaţă ochii îi priveau înainte obosiţi. Scria până umplea toată pagina ca la ora de colorat în şcoală, când trebuia să umple cu viziuni curse din borcanul cu apă şi propriul suflet toată bucata de hârtie.

A fost foarte frumos, dar apoi tatăl său lăsă cartea şi porni televizorul, privindu-l cu un chip mărunt.

Eh, când părinţii urlă la tine o fac pentru că le pasă de tine. Oamenii care îţi vorbesc cel mai frumos, te iubesc cel mai puţin. Nu te îndoi de iubirea unui tată când are crize, şi tu le ai, îşi spunea. Avea atâta de-nvăţat. Dar acum era pregătit să-şi ducă cititorul până în cele mai tainice cotloane ale societăţii, ochii săi coborând în adâncimi ca hubloul privirii lui Jacques Yves-Cousteau coborând ca o torpilă din burta navei de cercetare ştiinţifică a vieţii Calypso.

Când priveşti viaţa nu vezi nimic şi ţi se pare că e un fel de Dunăre egală pe care o vezi cu atât optimism după cât eşti în stare să produci, precum creatina. Dar, când te prinde, ajungi să o cunoşti cu adevărat, sau măcar o parte din ea. Şi când o vezi sau îţi vezi altfel propria viaţă, nu mai poţi să zâmbeşti la fel ca înainte, deşi zâmbeşti mai mult, cu ochii îndureraţi. Oamenii fug de adevăr, dar când îi prinde se lasă prinşi.

După un timp tatăl său, ore după ce stinsese televizorul, începu să numească autorii realişti care i-au plăcut. Stendhal, Turgheniev, Dostoievski, Tolstoi, Gogol, iar eu mă luptam cu formularea de a nu mai levita şi a te aşeza cu trupul şi capul pe pământ şi a respira somnul vieţii pentru a nu mai trăi în autismul romantist. Şi stăteam iarăşi liniştiţi în camera mamei.

Apoi după ce i-am citit mottoul cărţii, spuse cum cumpără pe clasa a doua sau a treia prima carte de Shakespeare, cu portret, în Biblioteca Şcolarului, "Romeo şi Julieta" la librărie în satul mare cu tatăl său pentru trei lei pe când era doi dolari leul. Se ridică din pat şi începu să-mi povestească de cărţile pe care le cumpăra şi de oamenii simpli care citeau în satele acelea şi la tristeţea de a fi cu o clasă mai mult primei clase de franceză şi, cum stătea, în picioare, cu o bibliotecă în spate, cu părul puţin încârlionţat de parcă ar fi fost bătut de vântul creaţiei, tata îmi apăru în toată frumuseţea sa, având toate vârstele în acelaşi timp şi da, dacă eşti bun, romantismul nu e un neadevăr, râzând împreună poate pentru prima dată în viaţă, după care tot

povestind frumusețea cărților ajunseserăm iarăși să vedem problemele oarbe ale vieții care ne loveau pe amândoi ca un orb înarmat.

Omenirea trăiește un vis colectiv, un delir continuu. Toate fricile, angoasele, anxietățile, neliniștile, hoaxurile seculare, manipularea omului de către om, și tăcerea - nu a lui D-zeu, ci a noastră, în care ne înnisipim ca în ceară, zbătându-ne. Eu m-am trezit treptat și am oprit toate icoanele fără suflet care îmi umpleau viața cu iluzii și coșmaruri, trăind acum șocul de după, când văd ce pustie mi-am făcut viața și încă parcă mă aflu în mijlocul unui câmp bombardat și devenit asfalt. Trebuie să-mi găsesc răspunsurile la întrebări ca să pot dormi. Nu știu care sunt întrebările acelea, dar mi-e cert că există, ansamblul ființei mele obosite de nesomn mi-o spune. Ironic mi-e că întotdeauna am răspunsul, dar am părăsit întrebările. Tot soliloqiul acesta îmi spune, luându-mă pe mine ca subiect, că oamenii sunt niște ființe nenorocite. În plus, gândesc că ideile fixe sunt niște răspunsuri care și-au pierdut întrebările, astfel toată modernitatea fiind plină de fixisme. De ce noaptea doar câinii sunt gălăgioși și de ce dacă Ionatan nu l-a părăsit pe David, David l-a părăsit pe Urie pentru un obiect? Nu-mi pot spune, dar acum că am găsit o întrebare pierdută simt oxigenul și plâng iarăși ca la naștere, pentru că după cum spuneau mama și bătrânii, fiecare copil se naște cu păinea lui și, cum văd, cu propriile întrebări în ochi.

După aproape trei ore de zvârcoliri în pat, am aflat care este motivul, măcar unul dintre ele, pentru care nu reușesc să dorm, pentru că nu m-am căsătorit, dar oricum, e Misterele Parisului, așa că nu îmi rămâne decât să sting lumina cu disperare. Omul e o chitară care suferă dacă stăpânul pentru care a fost făcută nu cântă la ea. În clipa asta chiar și cerul uriaș de afară nu-mi spune nimic, am un univers întreg de sinapse explodând în creier și am un întreg univers în mine. NU îmi rămâne să sting lumina precum Laura și să mă zvârcolesc încă patru ore și să merg să să privesc aurora.

Aș vrea să dorm și toată ziua să citesc, dar am fost făcut pe o noapte cu Lună în iulie și noaptea și Luna trezesc în mine pasiuni adânci precum coardele de cellă. Mama a vrut să se asigure că n-o s-o pot uita niciodată.

Categorie

Ce pot spune despre mine e că trecusem de doi ani de traumă severă, îmi lăsasem părul lung şi puteam să dau din cap fără să mă doară creierul.

Aveam o problemă şi cineva m-a îndrumat către psihologul liceului, care m-a chemat la Neuropsihiatrie Infantilă. Acolo, unde bineînţeles că nu mi-a dezghiocat secretul, aşteptând-o în fiecare dimineaţă pe doamna psiholog, am putut să văd ceva ce nimeni nu vede, suferinzii Venerei, singurii noştri vecini în intersecţia din drumul către licee.

După un timp a apărut o asistentă frumoasă, cu vreo câţiva ani mai mare decât mine, de care m-am îndrăgostit, însă pentru oameni eu intrasem într-o categorie din care nu mai aveam să ies până la moarte.

Domnul Iosif Sava

Un caz de individuare, domnul Iosif Sava este un suflet pasionant. Când tot poporul, de la ţărani, muncitori, negustori, activişti, până la rabini pleca pentru a muri _acasă_, nu a lăsat nimeni să-i spună unde este acasă pentru el, nu a primit nimic de-a gata, deşi ar fi putut să plece _acasă_, ori mai rău deşi ar fi putut atunci, în anii grei - dar care ani nu sunt grei în România? - să-şi vândă sufletul şi din Ţara Sfântă să ajungă în Occident.

Domnul Iosif Sava este înmormântat la Bucureşti, în cimitirul Filantropia, de parcă ce-ar vrea să spună odihna lui e că destinul lui şi al părinţilor şi bătrânilor lui este strâns legat de mila sărmană dar bună pe care oricine a primit-o în România măcar o dată în viaţă. Şi poate că Elohim i-a primit moartea, pentru că mai mulţi israeliţi sunt cu noi decât cu ei.

Drama unui om deştept

Despre Felix dintotdeauna se spusese că e deştept, lucru care nu îl lăsa indiferent la începutul vieţii. Apoi îl lăsă.

Timpul trecu şi el se ocupă cu tot felul de lucruri, mai mult cu ale lui. Veni şi anul în care avea treizeci şi trei de ani, un an în care ochii i se deschiseseră ca Prinţului Fericit şi putu să vadă toată mizeria lumii. Veni şi o seară răcoroasă de august în care avu revelaţia originii suferinţei, dacă nu a întregii lumi măcar a sa. Nu pentru că făcuse el ceva greşit, ci simpla şi crâncena simplitate omenească. Din ziua aceea îşi spunea la asta nu este leac, nu ai unde să te duci, şi new yorkerii sunt la fel de proşti ca oamenii de pe strada lui. Se gândea uneori să aprindă un bec de glonţ pe scena lumii şi să tragă cortina, că era prea netrebnică.

Drumul înapoi

M-am dus la tata şi i-am spus:

-Pot să-ţi spun care e parte rea a învăţatului? Învăţatul are şi o parte negativă? Pot să-ţi spun?

-Poţi? m-a întrebat tata.

-Îţi spun într-un cuvânt? Ştii care?

-Ecclesiastul.

Tata a părut pe deplin edificat.

-Un om, continui, care tot învaţă de mic ajunge până la urmă să vadă toată lumea cu oamenii şi prostia lor şi nimic nu-i mai poate lua amărăciunea, nici măcar învăţatul, amărăciunea lui rămâne. Un preot. Ce a făcut? A învăţat ce a trebuit să înveţe, a cântat ce a trebuit să cânte, în rest nu s-a obosit, spune ce trebuie să spună şi cântă ce trebuie să cânte, în rest nu se oboseşte, ce îi mai poate spune el omului care a învăţat de mic?

-Ei, exclamă tata, spunând câteva ş.a.m.d.-uri.

-Iar păstorii îs la fel. Ce îi mai poate spune oricine unui om care a mers până la capătul pământului, care a văzut totul? Ce i se mai poate spune unui asemenea om?

-Despre drumul înapoi. Să înceapă să facă drumul înapoi să vadă cum îi şi să încerce să mai pună şi umărul să ajute. Poţi să scrii şi o povestire despre drumul înapoi.

-Drumul înapoi. _Return to Innocence_. Enigma. Mă duc să mă uit, scriu şi povestirea.

Dumnezeu pe pământ

Societatea e asemeni unui demiurg care creează detaşamente umane. Pe unele le zdrobeşte, pe unele le înalţă, pe altele le menţine. Ce zdrobeşte pentru cauze ce provoacă înălţarea îngrijeşte - cum conţine şi textul Bibliei - prin cei pe care îi menţine prin a fi călăuziţi de cei înălţaţi pentru care s-au jertfit de cele mai multe ori chiar fără s-o ştie cei zdrobiţi. Astfel unii oameni ajung Dumnezeu fără a fi Dumnezeu. Dumnezeu pe pământ.

Escrocii cu 88 de clape

Spre ghinionul meu singurul instrument muzical spre care am o reală înclinaţie este pianul. Aşa că de un timp, presat de focul creaţiei, am tot căutat şi eu un pian.

În primul şi în primul rând pianele dunt de variate feluri. Piane cu coadă - piane cu coadă lungă, piane cu coadă scurtă -, piane verticale - drăgălaşele pianine pline de stil -, pianele şi pianinele digitale, clapele felurite, pianele portabile, pianele portabile economice. Pentru că nu am coadă - nici lungă, nici scurtă -, mi-aş fi dorit ca măcar pianul meu să aibă coadă, deşi nu ştiu unde ar mai fi loc pentru ea în camera în care îmi petrec zilele, dar spre crunta mea nenorocire, datorită implacabilităţii legilor fizicii - mai ales a celei a perioadei moderne -, nu îmi permit nici măcar un pian portabil economic, fie el şi cu baterii.

Am fost foarte trist, dar astăzi D-zeu m-a luminat, putând astfel vedea ca Ezechiel că toţi samsarii de piane sunt nişte escroci.

După ce prin mijloace incerte, adună un capital şi mai fluctuant merg la investiţii cumpărând piane secând de la tineri sau nu chiar moştenitori dornici de o viaţă mai nouă, şi deasemenea şi de la nişte bătrânei simpatici dornici să-şi păstreze viaţa pe care încă le-a dat-o D-zeu, mai ales pe timp de iarnă, sau de Paşte. Bătrâneii donează pianele pe nişte preţuri decente. Apoi vin samsarii şi-ţi cer două mii de euro pe o ghiotură de vechituri de piane.

La reprezentanțele de piane este chiar mai rău, fiind conduse de samsarii care și-au luat licență. Ca să afli prețul unei pianine nenorocite făcută din lemnul, fierul și cositorul pe care le-au mai găsit la începutul secolului douăzeci și unulea, ți se cer datele, iar după ce vor afla totul despre tine îți vor trimite un preț.

Cu durere mă gândesc că nu voi fi niciodată un pianist, dar mai mult decât atât o întrebare asurzitoare mă hăituiește uneori având chipul marelui Ludwig, cel care am încercat să fiu de la patru ani până azi și nu am reușit nici măcar o dată.

Fiara

Credința, așteptarea și disperarea în iubire mă transformă într-o fiară feroce de vulnerabilități. Am chipul de tigru și îmi vine să țip, dar orice s-ar întâmpla cu mine cred, aștept și disper. Sunt o fiară de frumusețe și nici măcar nu mi-ați văzut perechea.

Frumoasa

Am mers odată la facultate, agale prin târgul nenorocit și mai aveam de așteptat până să intrăm la cursul pe care îl făceam la comun cu celelalte clase. Stăteam în coridorul de la parter, în partea dreaptă, unde erau doar două fete, una din cele mai frumoase și alta, cred, o olteancă rea de gură. Eu mă băgam în seamă cu amiciție, vorbind cu fetele asemeni unor camarazi, iar frumoasa își puse o mână în șoldul rotunjit și mă privi de deasupra pieptului ei ca o sticlă veche de Pepsi, dându-mi un zâmbet luminos, împroșcată de olteancă sau de cine o fi fost, una mică, slăbuță și întunecată pe care nu o răbdase inima să nu-și bată joc de frumoasă.

"Lasă-i să moară proști!"

Aşa m-a văzut o colegă din clasa de regie, cu nişte ani mai mare decât mine, munteancă, Era o fată foarte inteligentă şi chiar atractivă, tragedia era că nu era aşa de frumoasă, în timp ce eu bineînţeles sunt fermecător. Mă privea ca pe Catindatul lui Caragiale - oare de ce? - un extraterestru care cunoaşte fără să ştie toate secretele vieţii. Într-o zi de iarnă iarnă am condus-o prin târg printre oamenii grăbiţi până acasă şi i-am propus să facem un om de zăpadă ca în copilărie. Cel mai interesant lucru e că, deşi era zăpadă destulă pe balconul vechi, a vrut să facem un om de zăpadă mic cât un copil.

Lasă-l să mă mintă

Era un pab oarecare, cu mese mari în boxe, pe timp de iarnă. Un băiat zdrenţuit de viaţă dădea ture. Renunţase la alcool din vară şi încă se simţea bine. La una din mesele la care merse erau nişte băieţi de la el din oraş şi o fată din liceu. Se duse de stătu pe acolo, povesti, râse, glumi, în sinea sa plânse, mai râse, ascultă, ce mai, într-un fel era Charlot. Observă că pe meniu erau făcute tot felul de desene, cum nu mai văzuse în viaţa lui, semănând cu desenele rupestre.

-Cine a făcut desenele, a întrebat?

-O fată. E la toaletă, a răspuns fata din liceu.

-E de la Arte? E beton cum desenează.

-Nu.

După ce mai studie desenele, băiatul întrebă tare:

-Cine a făcut desenele?

-Moi, îi răspunse o fată elegantă, cuminte care tocmai se aşeza şi îşi verifică poşeta.

-Eşti la Pictură?

-Nu.

-La Sculptură.

-Nu.

-La Grafică?

-Nu.

-Nu eşti la Arte?

-Nu, spuse fata zâmbind.

-N-ai făcut nici şcoala de la Arte Plastice?

-Nu.

-Dar de ce nu te-ai dus la facultate? Tu eşti un artist.

Fata râse şi spuse:

-Părinţii m-au trimis la Administraţie Publică.

-Adminstraţie Publică? Ce să faci tu la Administraţie Publică?

După o pauză băiatul spuse:

-Desenezi foarte frumos. Eşti un artist. Ar trebui să mergi la Arte.

Apoi nu mai ştiu ce să spună.

Fata din liceu intră în vorbă:

-Te minte.

-Lasă-l să mă mintă, spuse artistul, în timp ce se ridica pregătindu-se să plece.

Băiatul se gândi: bă, fată ca asta n-am mai întâlnit, trebuie să vorbesc cu ea. Dar văzu că ea temătoare îşi luă poşeta de piele şi paltonul de lux, temându-se de respingere şi din snobism îşi spuse spre deosebire de Elena Băltăgan, nu din devoţiune că ea şi el trăiesc în două lumi diferite. Ce înseamnă să fii punkist prost, până şi taică-său i-a spus că-i prost, dar - şi mai tragic - până şi maică-sa i-a spus că-i prost.

Luna prin plopi

Ajung acasă privind Luna prin plopi obosit. E dimineaţă, dar eu parcă aş merge cu Robert Scott prin Anctarctica. Demult lumea nu mă mai judecă, ca o femeie, demult nu o mai judec. Am mers buiac prin răcoarea dimineţii, singur cu D-zeu, cu o coastă străpunsă. Acum când şed, simt fratele meu Ispititorul venind la mine:

-Oricine, Mikee, oricine.

Eu aş fi băiat drăguţ dar injectează hormoni în mine. Nu, mă voi mai ruga un an, deşi îmi sint creierul chircit în cap şi smochinit ca miezul de nucă. Mă ridic cu fruntea grea şi pe când închid poarta număr plopii, unu, doi, trei, patru, cinci, şase, şapte, opt, nouă, zece, unsprezece, doisprezece, treisprezece.

Miami - Vama Veche Doar Dus

Taică-su îi milionar și i-o făcut un iaht hidroavion tip navă spațială. Tot timpul e varză așa că doar apasă pe un buton cu senzori iar nava face o elipsă și aterizează pe apă în apropierea uscatului sau a vreunei insule, detectând locurile libere pe apă. Apoi taică-su îl recuperează cu tot cu navă. Erau la Miami și vorbeau acolo toată trupa muți. La un moment dat el a zis:

-În puna mea!... Cu Miami cu tot.

Apăsă pe manetă fără se uite bine la ea și apoi decolarea îi trânti pe toți cu spatele de perete unde își puseră centurile și adormiră din când în când unul mai bând câte un pahar de suc.

Nava, numită Rosebud, efectuă o elipsă peste Polul Nord și se izbi în buza Mării Negre. Deși izbitura îi trezi abia după o oră izbutiră să iasă. Până se dezmeticiră văzură printr-un binoclu militar că așezarea se numește Vama Veche.

El ieși primul pe scara ce cobora în apă, ținând în mână o sticlă nedesfăcută de whiskey și spunând găștii de fete și băieți care îl urma:

-Hai să mergem să-i cunoaștem pe localnici.

Morpheos

Se spune că sâmbata soarele merge încet în somn pe cerul adormit. Lumea doarme iar stele își pun văluri de nu le vezi și se roagă. Copiii plâng mai puțin, iar bătrânii ascultă discuri vechi. Îngerii iau frunțile fetelor în mâini și le adorm ore în șir. Copacii umplu țărâna cimitirelor de oxigen. Și amintirea cântă ca o flautistă întristată. Ce vrei, e sâmbătă și trebuie să mori.

Nonfigurativitate

Patru coloane de piatră rămase vertical precum nişte evanghelişti din templul năruit şi radioul pornit spre îndobitocire, cu toate astea mai multă lumină a spus Goethe, iar orice vis îşi are partea sa nespusă, ca un tăiş, toţi oamenii ar trebui să plângă dimineaţa. Rămase singură ca o stâncă. O piatră în mijlocul coloanelor ciobite emiţând impulsuri radio ca orice femeie.

Nu mă uita

Intrase la Teatru deşi văzuse doar teatru Tv şi citise piese. Prima persoană pe care o văzuse pe coridoarele facultăţii fusese un băiat cu părul lung care trecu având un rictus uşor pe chip. Se împrieteniră.

Băiatul deşi era din oraş îl ajută foarte mult. Lui tot timpul îi lipsea câte ceva. Afecţiune în primul rând.

Apoi află că e homosexual. El era mistic.

Mergea şi stătea cu el în mansarda lui sufocantă şi vorbeau despre Dumnezeu şi teatru.

Prietenul îl chemă la creative writing cu o poetă de renume, pentru că avea writer's block, dar nu se duse. Nu avea nevoie de nimeni ca să-l înveţe să scrie, deşi nu ştia.

El iubea mai mult platonic (donquijoeşte) o adolescentă liceeană lesbiană, de acasă.

În rest patrula singur tot oraşul fumând Carpaţi cu o miscelanee de gânduri şi nesuportând să vadă oamenii indiferenţi ce mergeau umplând străzile. Se uita în chipul fiecăruia şi nimeni nu îl vedea.

Deşi era fost copil fericit, reggae pe viaţă fără fumuri, hippie fără iubire, ajuns punkist fără gaşcă, părul de pe obraji şi căciula neagră îl făcea un Uzzy de un metru optzeci şi şase. La cămin stătea cu nişte manelişti din cauza cărora bea, care îl credeau nebun şi pe care îi bătuse pe trei din cinci. Cu ceilalţi doi se înţelegea bine.

Prietenul său îi spuse că e virgin. Nu îşi imaginase vreodată că poate exista aşa ceva.

Odată veni acasă, se certă cu toată lumea, apoi se gândi că nimeni nu îl iubeşte şi se masturbă gay gândindu-se la prietenul lui.

Apoi înnebuni, excomunică teatrul plin de homosexuali şi lesbiene şi deveni semigreu mistic.

Nu înţelegea lumea, nu se înţelegea pe sine şi era sfâşiat de contrarietăţi.

Mergea să se spovedească şi preotul îi spunea că Domnul nostru Iisus Hristos a fost ispitit de toate, dar fără păcat.

Oaspetele

Venise la Felix într-o zi mai degrabă friguroasă spunându-i:

-Ce mai faci, prieten drag? A trecut atâta timp.

Se îmbrăţişară.

-Cine este, întrebă familia.

-E un prieten, l-am cunoscut la.... Sentenţios, E oaspetele meu.

Trecură anii şi oaspetele nu mai plecă, da, ca în "Muntele vrăjit" de Thomas Mann şi nimeni nu înţelegea de ce, printre nimeni fiind şi vizitatorul şi în toţi acei ani punctaţi de diferite evenimente familiale a căror fericire sau tristeţe se influenţau reciproc, când vreun profan făcea vreo inquisiţie referitoare la cetăţeanul care era aşezat totdeauna în capul mesei i se dădea parcă mereu acelaşi răspuns:

-Este oaspetele nostru. Felix l-a cunoscut demult la...

Apoi sosi ziua când Felix muri, iar oaspetele mergând cu paşi pierduţi, înlăcrimaţi în urma camionetei mortuare Iveco, plânse cel mai mult. Tot priveghiul li se spusese oamenilor:

-Un oaspete. Felix l-a cunoscut la, în anii de demult.

Când se întoarseră trişti acasă, oaspetelui i se dădu camera lui Felix. Nu mai ieşi niciodată din ea, nici mult după ce îngropă pe rând întreaga familie cu paşii lui pierduţi şi plânsul deznădăjduit.

Sodoma nu Babilon

Pentru că nu-mi place să discut pegra nu voi face portrete, dar am fost şi eu la înalta şcoală la optsprezece ani şi ce-am văzut acolo: actriţe lesbiene care le chinuiau pe cele normale, profesoare care aveau amanţi studenţi de la actorie şi o grămadă de curişti, de parcă ar fi fost un criteriu pentru a-l înţelege pe Sofocle, ce oameni proşti, nene, în rest droguri, ocultism şi dorinţa de a-ţi face colegii să se lase de şcoală, numai tu să trăieşti. Eu le-am rup gura încă de la vârsta aia până şi la yoghini, şi chiar şi azi pe mine mă găsiţi pe net şi-mi puteţi cumpăra cărţile, dar a fost Sodoma nu Babilon şi până la urmă m-am lăsat că era prea de tot, îi înţeleg uneori pe ăia care intră din când în când cu mitraliera, dacă ar merge vreo doi pe acolo, m-aş duce şi eu să-mi termin studiile la timp înainte să se îmbâcsească situaţia iar, cum zicea Votca. Ca să zic şi ceva serios, o să vedeţi voi cum va fi în ziua când Parlamentul va introduce, cum se zice, sexul anal obligatoriu, idioţilor.

Omul care şi-a pierdut umbra

Lui Felix dintotdeauna îi plăcuse să cugete până ajunsese la o asemenea intensitate a gândirii că nu se putea opri nici după ora de culcare, nici în timpul nopţii, nici în somn. Stătea în întuneric încercând să adoarmă şi gândea imperii de gânduri. După un timp, dimineaţa la masă, începu să observe că-şi pierde din umbră. Când nu mai avu deloc, prefera să stea în întuneric şi noaptea şi ziua fără să ştie de ce.

Stupiditate

Felix nu bea cafea. Şi totuşi azi avu dureri la inimă. Apoi simple amintiri i le trezeau iar. În rest era un om cocoşat de viaţă fără să ştie exact de ce. Se simţea stupid şi nu avea cui să spună nimic, pentru că aşa e viaţa. Se gândea numai că stupiditatea asta îl va băga în pământ înainte de vreme, dar asta-i viaţa, doar ce eşti, dac, sau ţigan?

Păstorul român, fratele Moftangiu

Am cunoscut mulți păstori în viața mea. Unul m-a rugat să îl învăț engleză pentru că trebuia să meargă mire într-unul din statele din sud estul Americii, din păcate nu mai știu în care.

-A, frate păstor, mergeți în America de Sud, i-am spus.

A avut o expresie deranjată, îl enervam.

N-am apucat să facem engleză pentru că era ocupat cu păstoritul creștin.

Între timp un prieten, tot păstor, dar fără seminar, a venit cu mama lui la mine, la țară. La un moment dat s-au dus pe undeva, iar mama mea mi-a spus:

-Când fratele ăsta o să aibă bani, nici n-o să te mai cunoască.

Am fost foarte uimit de ce mi-a spus mama, dar ea și-a întărit cuvintele:

-Tu ești bun până nu are el nimic, apoi o să-ți dea cu piciorul.

Ciudat, dar așa a fost.

Mai aveam un prieten păstor, alt pierdut, ca în Zece negri mititei. Ăsta era un om numai suflet, intelectual, care la un moment dat plecă spre Thule, și gerul banilor îl făcu să, îl făcu să. Îmi amintesc că am scris odată o poezie cu Nastratin, o mai am pe undeva, unde spuneam că Nastratin avea un prieten de filozofie și credință, care apoi deveni cămilar și făcu aur. Nastratin cerși zece ani și își făcu un chip de aur pe care i-l dărui prietenului său spunându-i:

-Sper, măcar, să mă prețuiești acum.

La telefon, când a catadicsit să-mi răspundă, și i-am citit cu remușcări poezia, spunădnu-i că n-o s-o păstrez, frățiucu ăla m-a sfătuit s-o păstrez. Ce să mai zici?

Iar primul la un moment dat a dispărut. Îl aveam în Messenger și i-am mai scris, însă nu mi-a răspuns decât la început spunându-mi că e în America și că rămâne acolo.

Eu tot timpul am vorbit cu păstorii foarte frumos. I-am mai scris uneori:

-Frate păstor! Pace, frate păstor!

Nu mi-a răspuns.

La un moment dat mi-a scris un singur rând, ultimul:
-Te cunosc de undeva?
-Frate păstor, sunt eu. Îs Felix. Îs Felix, frate păstor. Frate Moftangiu. Frate Moftangiu.

Pe clasa a șaptea de gimnaziu

Mergeam la școală totdeauna și mereu mai iute, sperând să o văd, o fată din altă clasă, care mă îmbăta cu ceva, nu știu cu ce. Nu mai știu cum treceau orele și apoi dădeam cu turma ture de școală doar doar voi trece pe lângă ea. Când mă gândesc acum ce fericit am fost și ce prost să mă îndrăgostesc de o proastă, dar iubirea nu stă să aleagă, când îți dă în cap, de ești mintos sau, păcatele mele, nătărău.

Public

Era în toamna anului 2000 pe când veneam acasă mereu în sacoul meu de catifea maro și cu o atitudine elegantă. Mă prindea întunericul care se întindea odată cu echinoxul și rămâneam în noapte la mila trecătorilor. Îmi amintesc cum m-a luat cineva nu mai știu de unde și m-a dus până în Alba Iulia, un loc pe care mai apoi aveam să-l evit pentru că nu aproape că nu treceau mașini.

Cel care m-a luat atunci era un bărbat tânăr, un om mai tânăr decât sunt eu acum, cu o meserie pe care mă tem că nu mi-o mai amintesc și căruia când m-a întrebat unde lucrez i-am spus că sunt student, unde? La teatru. La regie, nu la actorie. A avut o atitudine foarte neobișnuită. Era chiar din oraș, din Alba Iulia, blochist, dar a zis că merge, după ce cobor, după soția lui pentru că vrea ca soția lui să mă vadă.

Din motive subiective mai ales nu mi-am terminat facultatea, dar acum nu mă mai gândesc la asta, mă gândesc la cei doi tineri pasionați de păsările astea călătoare care sunt artiștii.

Pulsul D-zeului meu

I-am pus mâna pe frunte şi i-am simţit inima zvâcnind, vie ca un muribund ignorat. Atunci m-a privit cu ochi de marmură. Nu trebuie să mă mai închin idolului. Mie. Dar ce vorbesc, doar stau în faţa cerului deschis ca un cuptor în lumea în care fiecare om e un străin, chiar şi tu însuţi. Va fi o moarte, dar nu acum. Apoi va fi alta. Copacii ard în pământ.
Îmi doresc să aflu un răspuns, dar nu există decât ceea ce nu ştiu. Vreau să mor, dar trăiesc. Sufletul meu e o vanitate de ars pe rug. Viaţa e un lucru bun, scrie pe o carte de Goethe, dar cum ar fi dacă nu ar fi, ai putea rezista?

Mi-a spus D-zeu.

Mi-a spus D-zeu să mă trezesc, toţi s-au lepădat de mine.

Oare ce-nseamnă toţi? Nu se leapădă decât lepădaţii.

Regizorul

Împrumutase de la Felix totul, pentru totdeauna, până şi caseta cu Terror Art ori cartea lui Nicodim Aghioritul, până şi numele. Erau vecini de număr în căminul nenorocit de studenţi, până şi fumatul la pipă, până şi cariera lui neterminată - doar pentru a le putea spune frumoaselor de la actorie că ştie teatru.

Religie

Nu scriu ca să învăţ, nu scriu ca să fiu amintit ori să fac manechine de cuvinte, şi nici măcar pentru că scriu bine, ci să exist. Scrisul mi-e religie şi cred că cerul e un text ilizibil. Aş vrea să aduc ceva omului dar nu am ce, dar nu ştiu motivul pentru care scriu asemeni ierbii pe cer. Am un programel în cap care mă condiţionează scrisului, un cod de bare pe care D-zeu l-a tastat la

concepţia mea. Nu scriu pentru că aş avea ceva de spus, ci pentru că am ceva de nespus.

Sinuciderea lui Felix

Felix era scriitor şi asta e îndeajuns spus despre el. Publicase patru cărţi, chinuite, şi abia acum îşi găsise sufletul. Mama îi murise, iar tatălui său - după cum sunt unii oameni cărora le place să bată - îi plăcea să certe. Deşi nu vorbeau deschis, oamenii ştiau despre iubirea sa pentru o fată, care fără să fie o iubire neîmpărtăşită, nici măcar imposibilă, era una a aşteptatului timp de ani de zile pe o bancă indiferentă. Trăia un vid cosmic, absurd, beckettian şi simţea o oarbă dorinţă uneori să se sfârşească destinul său. Într-un moment de slăbiciune îşi luă viaţa trezindu-se apoi în întuneric. Nu se întâmplă nimic decât întunericul. Oamenii nu prea aveau curaj să-i aprindă lumină, cititorii nici nu mai prea îl citeau, fata purtă întreaga viaţă doar negru, iar el nu se putea gândi decât la cât rău făcuse.

The Dog and the Bitch

Stătea pe bancă în curtea Catedrei de Teatru şi fuma o ţigară de mahorcă. Un copil care locuia în curtea facultăţii se opri să vorbească cu el. Era un copil inteligent care îi povesti cum îl jucase pe Arlechinetto într-un spectacol pentru cei de la Catedră, dar la un moment dat îl întrebă:

-De ce porţi lanţurile astea? De ce porţi zgarda asta de fier la gât? Eşti câine? De ce te tatuezi? De ce-o porţi, bă, Felix? Eşti câine?

Toată lumea lui se prăbuşi iar, emoţional, iraţional. Dar bineînţeles că nu-i spuse nimic copilului. Zâmbi.

După ce copilul plecă în demisol, unde locuia, iar studentul mai stătu pe bancă plictisindu-se de moarte, rămase singur în parc, pentru că pe străini, majoritatea fete din ani mai mari, nu-i punea la socoteală. Venea tot timpul ori cu două ore mai repede ori cu jumătate de oră mai târziu.

În curte nu era nimeni. După un timp apărură câteva fete de la actorie, iar Naomi se opri lângă el să vorbească. Naomi era o studentă de la actorie, din an cu el cu un corp perfect.Dacă o vedeai în maieul negru, nu îţi venea să crezi că există aşa ceva. O observase la examenul clasei de actorie când o jucase pe Helena Charles în "Priveşte înapoi cu mânie". Dar Naomi era un suflet de marmură, nu te puteai gândi la ea în alt fel.

Dintr-un motiv inexplicabil se aşeză lângă el pe bancă, singură dintre celelalte fete, deşi ei doi nu mai vorbiseră aşa niciodată. Ea nu-l întrebă de zgarda lui de câine. În schimb, când îi spunea el ceva, cel mai probabil spunea ceva de D-zeu, ea i-o tăie pe un ton impenetrabil:

-Hai nu mă mai aburi. Taci din gură.

Rămase uimit. În interior, trebuie să mărturisească, avu impulsul s-o pocnească, dar cum să pocneşti o actriţă?

Mai stătură un timp tăcând, iar după un timp Naomi se ridică şi plecă.

Ce să aibă fata asta cu el, se gândea ca un copil, nu-i făcuse nimic.

De atunci începu s-o deteste şi nu-şi mai vorbiră niciodată până în anul în care el după ce se îmbolnăvi, renunţă la facultatea asta blestemată.

Odată, mergea iarna pe întuneric prin piaţa Bibliotecii Centrale Universitare trecând prin faţa Casei de cultură a studenţilor spre cămin, iar Naomi cu un fraier de la actorie îl depăşiră şi făcură în faţa lui un moment, ţinându-se cu mâinile la o distanţă, ca mireasa şi mirele, ca regina şi regele, după care fugiră.

What a bitch era frumoasa asta de Naomi, se gândea uneori. Păcat. Dar, oricum, n-o iubea.

Satul în care trăiesc numai proştii

Ies pe stradă în satul în care trăiesc numai proştii. Ies din casa mea urâtă, batjocorită. Merg pe drum către munţi şi trec pe lângă case mari de oameni gospodari ce trimit băieţi la scaieţi şi murari. Mă uit în urmă, dar parcă poţi să ştii despre cei ce trag spuza pe felii. Merg înainte şi o femeie în ciorapi râde oha de harapi. Mânca-o-ar Tata. Lângă ea o fată fuma, gura îi crăpa.

Mă întreb D-zeu te-o făcut sau Gorila - (de Liviu Rebreanu)? Merg mai departe, dar e ca-n carte în satul făcut de proşti şi locuit de moşi. Bine că o rămas castelul în picioare, măcar atât blazon să aibă când soarele răsare. Merg pe drum în scrum şi-aud cum se screm ca tribul Efrem cu ura ţânţarului când amete la curu' calului. Sunt şi oameni drepţi dar îs amărâţi de deştepţi. Fir-ar să fie, am umblat o lume şi am ajuns tot la margine de Bucureşti. V-arăt eu ghiduşilor, o să jucaţi voi după scripcă. Bine că am mers, bine c-am văzut, uite c-am învins.

Ţara proştilor

Mulţi proşti am întâlnit în viaţa mea. Nu ştiu care o fi motivul, să fie păinea, să fie apa, să fie gomboţii, să fie ţuica, să fie tuşitul, să fie băşitul. Ehe, acu', dacă-s bătrân, pot să încerc să mi-i amintesc şi să-ncerc să-i număr, da' nu cred că pot. Care o fi cel mai mare dintre ei? Cel mai mare sunt eu, da' eu-s geniu, eu nu intru la socoteală. Ia să văd dacă pot să-l dibuiesc. Trebuie să-l dibuiesc şi după ce l-am dibuit să îi fac un portret, iar el va fi stupid-simbolul pentru un întreg pământ. Mă, cel mai mare prost tot eu îs, de o prostie sfântă, în vreme ce restul sunt doar proşti pur şi simplu. Mulţi proşti am întâlnit în viaţa mea pe pământ, tot stau şi mă minunez, geme pământul de proşti, abia îi duce.

Vocaţia românească a satului

Motto:
"La muncă, mamă."

Românii s-au învăţat, - cine ştie de când? -, să privească ţărănimea cu dispreţ. Dar adevărul e că în privinţa producţiei de bunuri reale ţăranii sunt singurii care fac aşa ceva. Oraşele colos de cartiere de blocuri defecte nu produc nimic, cu excepţia profilelor medicale şi în învăţământ, iar proporţia sate-oraşe este de aproximativ jumătate. Nu cred că cinci la sută din

orășeni l-au citit pe Hegel. Atunci despre ce vorbim? Ce sens au orașele acestea prolixe, inutile? Bunul simț ne spune că orașele trebuie dezafectate asemeni fabricilor și uzinelor în trecut și retrasate la dimensiunile de dinainte de anii '50, iar oamenii fără purpose rătăciți prin asfalturi aduși iar la câmp și la vite pentru a le fi redată demnitatea, vocația românească a satului.

Câteva puncte de reformă

-Republica Moldova ar trebui ocupată în nici 24 h. Soldații români să ajungă la Chișninău și să zică în Parlamentul ăla comunist, gata, acum am ajuns, suntem noi aici. Bine că armata română merge să moară în Afganistan și țara ni-e incompletă. De asemenea ocupate și județele din sus, Cahul, Ismail și Bolgrad, iar Transnistriei să i se dea drumul, iar dacă nu îi va conveni să i se dea cu artileria - și cu bomba -, numai să ne lase în pace.

-În Harghita, Covasna și Mureș ar trebui trimiși coloniști români, mai ales țărani, atâția până se liniștesc secuii și nu se mai cred așa mari și tari în țară românească.

-Moschei ar trebui construite, dar totodată cei care sunt prinși cu daraveri teroriste condamnați la moarte, pe loc, fără giudețiu.

-Țiganilor care se cred ninja și fac belele să li se taie mâna dreaptă de la cot. Am fost o mie de ani sub unguri și turci, vă spun că rău o să fie când o să fim sub țigani. Țiganul e țigan, nu l-a făcut D-zeu să stăpânească peste eroi. Patria o muerte.

Fantasme

Te rog pleacă din visele mele, ori dacă vii, vino în cuviință. De ce mă numești Ahenobarbus, de ce mă bântui, iubire neîmplinită? Nu am suferit destul în viața cea reală iubindu-te trebuie să sufăr iar după zeci de ani, în vise. Pleacă! Ori de mai vii, vino în cuviință. Îmi vei povesti ce-ai făcut în tot acest timp și

vom vorbi parcă pentru prima dată. Nu te mai iubesc, vezi, acum pot să te şi mint. Despre mine ce să-ţi spun? Tot ce trăiesc se transformă în filosofie, sunt un personaj tragic.

***

Îmi amintesc când eram copil ce cool era tot ce venea de dincolo de Linie, iar dacă era din America era coolmea, toate filmele alea cu bătăi, culturişti, pistoale, jafuri de maşini, poliţişti rebeli bătuţi în cap, orice până şi un staniol de ciocolată era ţinut în clasor, nu conta că nu ai mâncat ciocolata, strângeam tot, parcă eram indieni jibaro. Toţi voiam conserve de peşte oceanic, peştele viu de râu pescuit din maşina de lapte era naşpa. Roşiile româneşti nu arătau ca cele străine, şi tot aşa, proşti, mă. Atunci puteai mânca şi pâine goală şi să-ţi placă, şi să te mai şi saturi, azi dacă mânci pâine goală te doare burta. Prost l-o mai făcut D-zeu pe român. Cea mai mare dovadă că românu-i prost e că nu-l cheamă pe Rege şi preferă să voteze pentru o sticlă de ulei cu sau fără grade, ori o găleată, plină sau nu. Acum suntem şi noi cool, dar nu mai mâncăm peşte de râu, roşii etc., ce mai trebuie, să facem monocultură de marijuana şi opium şi o să fim cei mai cool, n-o să mai ne trebuiască, iarna o să facem focul.

Complexul român

Doar banii mai contează. România nu e o ţară în care să trăieşti. Nimic făcut în România nu e de calitate. Artiştii români şi oamenii de ştiinţă sunt ori nişte nulităţi ori de calitatea a doua. De ce să citeşti Rebreanu din biblioteca mamei când poţi să citeşti Coelho, împrumutat ori pentru o grămadă de bani? În România şi metaliştii sunt nasoi pentru metaliste faţă de metaliştii străini. Nu avem muzică. Nu avem literatură. Nu avem cultură. Nu avem istorie. Creatorii sunt nişte chinuiţi. Tot ce fac ţiganii este rău. Tot ce fac statele care au bani sau sunt măcar puternice e acceptabil. Muzica română de orice categorie e naşpa. De altfel suntem un popor naşpa. Cel mai bine e să pleci dincolo de Linie şi să te

deznaționalizezi complet la a treia generație, uitând că mama ta a fost vreodată româncă. Chiar și românii care au fost "cunoscuți" în lume au fost primiți în adevărata cultură doar pentru că au plecat din balta României. Oh, de ne-am fi născut în America, ori măcar în RFG! Nici măcar nu știm cine suntem.

Basm de Ajun

Cimitirul era acoperit de valuri. Mă plimbam prin el abătut la miezul nopții și m-am oprit să plâng. Am plâns nesfârșit și apoi am observat că mai plângea cineva cu mine. Era un Spirit. L-am întrebat de ce plânge. Nu mi-a răspuns. Uitându-mă în jur, am observat Spiritele ieșind din valuri, îmbrăcate în tunici grecești.

-Cine suntem? i-am întrebat

-Poporul morților, răspunseră valurile.

Am văzut că mergeau spre munte. I-am urmat. Cântară toată noaptea între cedrii pădurii, iar la trei dimineața coborâră muntele pe poteca de bolovani neteziți de pași și se făcură una cu valurile.

-Oh! am îngăimat.

Rămăsei pe munte și așteptai dimineața. În auroră m-am dus pe țărm, dar fluxul acoperise totul, doar coloane dorice se vedeau în adânc.

-Morții. Morții. Morții strânși în noapte de mii de ani.

M-am cutremurat.

Am ajuns în oraș. Toată lumea era fericită, mergeau la cumpărături de Crăciun. Eu eram albastru ca un extraterestru, văzusem istoria.

Noaptea m-am întors și am intrat în valuri, dar valurile nu m-au primit, cu un gest ferm de zeiță.

Atunci am început să plâng iar. Era ceasul al doisprezecelea. Am plâns nesfârșit și apoi am observat că mai plângea cineva cu mine. Era un Spirit. L-am întrebat de ce plânge. Nu mi-a răspuns. Uitându-mă în jur am observat Spiritele ieșind din valuri, îmbrăcate în tunici grecești.

-Cine suntem? i-am întrebat

-Poporul morților, răspunseră valurile.

Am văzut că mergeau spre munte. I-am urmat. Cântară toată noaptea între cedrii pădurii, iar la trei dimineaţa coborâră muntele pe poteca de bolovani neteziţi de paşi şi se făcură una cu valurile.

-Oh! am îngăimat.

Rămăsei pe munte şi aşteptai dimineaţa. În auroră m-am dus pe ţărm, dar fluxul acoperise totul, doar coloane dorice se vedeau în adânc.

-Morţii. Morţii. Morţii strânşi în noapte de mii de ani.

M-am cutremurat.

Am ajuns în oraş. Toată lumea era fericită, colindau beţi de Crăciun. Eu eram albastru ca un extraterestru, văzusem istoria.

Noaptea m-am întors şi am intrat în valuri, dar valurile nu m-au primit, cu un gest ferm de zeiţă.

Atunci am început să plâng iar. Era ceasul al doisprezecelea.

Tragedia omenească

Oamenii sunt invariabil proşti. În capitalism caută cu orice chip să aibă bani şi cum reuşesc zici că-s Onassis. În comunism caută funcţii şi cum ajung la o funcţie zici că-s Stalin. Asta e tragedia omenească, fără leac.

Elton John - Sacrifice

Sacrificaţi-vă pe voi înşivă. Nimic altceva.

Blestemul bunicului meu

Blestemul bunicului meu, Ioan, activistul, primarul, securistul m-a urmărit toată viața. Lumea nu îl consideră om rău, eu da, și mă întreb cum poți să te pocăiești pentru păcatele celor ce ți-au dat viață, pentru cei pentru care ai plătit tu? Toată viața, de mic l-am urât, acum ochii mei sunt două izvoare secate.

Demonul iubirii neîmplinite

Se spune că orice tânăr și tânără la o anumită vârstă au nevoie de cineva. Dacă nu-și găsesc ori nu caută, din motive mai înalte, ajung invariabil să facă multe prostii. Uitați cazul meu, din iubirea mea nebună pentru Esmeralda, alergând și așteptând precum Odiseu și Penelopa, am ajuns să dau în multe prostii în mijlocul poporului și adunării. Am devenit trufaș, iredentist român și pur și simplu stupid. Iar suferințele mele le văd multiplicate în marea turmă a tineretului credincios chinuit de demonul iubirii neîmplinite. Cum zicea bătrânul Andersen, fiecare la locul său.

Birtașul

Venise în sat și cumpără o casă dărăpănată și bântuită la răscruce. Acolo deschise un birt în care stăteau morți de beți toți bețivii satului în gălăgie de boxe până la trei dimineața. Trecură anii. Satul sărăci și se pârlogi, oamenii ajunseră să nu mai fie buni de nimic, birtașul îmbogăți. Cu banii câștigați în atâția ani începu să cămătărească, cu blândețe ce-i drept, și se încuscri cu un director de bancă, un om negru de ficat. Birtașul era un om antipatic, dar avea ce vinde. La înmormântare îi veni tot satul să bea ceva. Fu plâns mult birtașul atunci.

Păcat

Dacă este un lucru mai respingător sufletului, acela e păcatul. Este un film cu Woody Allen, în care Woody este îndrăgostit de o bolnavă psihic, are o aventură cu o actriță lesbiană și rămâne cu o mamă franțuzoaică. Fără să fii Caiafă, te întrebi cum o putut Woody să facă toate astea? Există ceva în noi care ne face, deși nu putem scăpa de păcat, să îl detestăm. Eu personal detest mai mult păcatul decât păianjenii, pentru păianjeni am o oarecare înțelegere. Pe păianjeni și pe șerpi i-a făcut D-zeu, pe păcat nu l-a făcut D-zeu.

Scriitori

Gabriel Garcia Marquez, cu accente cu tot, marele scriitor a scris bine până a scris un roman care se vinde ca sandvișurile. Apoi a scris o grămadă de cărți care, după cum spunea Drummond de individul ăla, nu vor intra în istorie. Gabo, când a început să scrie, scria toată noaptea la linotipurile din redacțiile ziarelor nemâncat și cu țigările lângă el, mergând apoi să doarmă la vreo casă de toleranță nenorocită din Columbia, singurul loc unde își permitea să plătească vreo cameră, și scria teribilist, obraznic, cum scriu tinerii. Apoi după ce a făcut un purcoi de bani a "văzut" uriașa responsabilitate a scrisului de romane și povestiri, și s-a pierdut. Nu poți citi ce-a scris după _Un veac de singurătate_, citesc numai snobii. Personal sunt la polul opus. La început, pe vremuri, scriam constipat, mereu cu frica să nu fiu nelalocul meu sau să nu plagiez fără să vreau pe cineva. Acum sunt ca un puști iresponsabil cu un aparat de fotografiat, și când nici voi nici eu nu vom mai fi, lumea noastră va rămâne în scrisul meu, și chiar cred că o să încep să vă trag în chip – voalat :D, ca Tolstoi :) - pe toți. Așa că să zâmbiți când mergeți pe stradă.

***

Recomand oricui să-și cumpere setul complet de cd-uri Mozart. E cât o cărămidă de teracotă și costa doar o sută de

Lei, acum nu ştiu cât costă, cu multe cd-uri în plicuri de carton. Cine-şi cumpără cărămida aia Mozart ar putea să se ducă să stea toată viaţa pe o insulă fără nimic altceva decât un cd-player solar. Merită banii, nu mai există aşa muzică, părerea mea e că l-a luat şi pe Bach, iar Beethoven cel Mare e un headbanger pe lângă Mozart. Mozart delicat şi bun pentru creier, pe lângă el suntem plante binecuvântate de degetele îngerilor. Deci o sută de Lei, mai bine decât zece perechi de blugi.

Ce mai ştim de George Enescu?

Aici în România fiecare ştim câte ceva. Unii ştim pe toţi şepcarii de la radio. Alţii toţi rapperii, sau rockerii, sau punkerii, sau luzării străini. Dar ce mai ştiu românii de cel mai ales suflet muzical al lor, domnul George Enescu? Mai nimic. Nici măcar snobii nu ştiu mare lucru. Se duc la Ateneu, aplaudă şi se uită unii la alţii ca în Hortensia Papadat-Bengescu. Nici eu nu ştiu mare lucru despre acest Nobel muzical din timpul vieţii. E un semn al deteriorării memoriei, acea ciumă a insomniei care ne transformă în zombi culturali. Am încercat să ascult şi eu radiourile şi adevărul e că îmi fac rău. Se pare că George Enescu, precum atâţia alţii a murit în sufletul românesc, iar noi continuăm să votăm muzică de drujbă la radio şi televizor. Noi suntem cei morţi, ca maimuţele mândre nevoie mare de noi înşine pe ruinele anticei metropole în jungla lui Mowgli.

Demonul meu

Demonul meu arată exact ca mine doar că e mult mai frumos. Eu sunt doar un nenorocit, dar când mă vizitează demonul îmi vorbeşte de parcă ar avea maşină scumpă, paşaport plin de vize şi bani. E ciudat, dar nu aşa mi l-aş fi închipuit pe dracu', mai ales nu mă flatează prea mult că seamănă cu mine, deşi ştiu părinţii mei au fost ucişi de mii de ani în tot felul de feluri din acest motiv. Prea seamănă diavolul cu jidanii, în vreme ce românii au inima blândă şi sunt buni ca îngerii. Am oroare de

cuțite și știu de ce pentru că strămoșii mei prea au murit de cuțit ca oile cum scrie în Lege. Și cine știe poate asta-i legea, dacă ești întunecat ca dracu' să te înjunghie lumina îngerilor, o fi avănd și dracu' dreptate, mai știi, multe lucruri se întâmplă pe lumea asta, numai câte am văzut eu și eu sunt un vierme. E, de când cu electricitatea lui Amper, s-o făcut cam multă lumină pentru broscoii ăștia de oameni buni de dus la moara dracilor. Prefer să fiu demon.

Stil

Deosebitul lecturii îl face stilul. De mic am deschis cărți cu marele optimism al lectorului, iar apoi oarecari scârțâieli de sacăz și discordanțe de cutie de rezonanță îmi încetineau avântul, transformând lectura într-un chin voluptuos. Ce e dureros e că trebuie să citești, să te lași dezamăgit, nu poți altfel. Scriitorul sau poetul sau compozitorul ce nu își urmărește stilul interior, învingându-i deasemenea în interior pe toți ceilalți și pe Ulise și pe Raskolnikov și pe Hamlet, de fapt nu scrie. Când scrii trebuie să-i privești în ochi pe Urmuz, Kafka și Hemingway și privirea ta arogantă să le spună: pot să vă bat; altfel nu se poate. Și da, cititul e precum cântatul la pian, trebuie să-l faci de mic până orbești, să începi o carte dimineața și să o sfârșești seara, să citești o carte pe noapte, să citești pe Alighieri în două luni de vară, trebuie să citești, pentru asta trăiești, restul e doar jucărie, chiar și iubirea și orice ar mai putea fi, și apoi, scrii. Și odată ce scrii, ești coleg de agoră cu Ovidiu, cu Villon, Bacovia, Catullus, Eminescu. Poate nu vei fi prea iubit dar vei fi iubitul dulce al Sapphei, al Norăi, al Heddei Gabler. Când vei citi Evanghelia, vei știi că ești grădinarul Mariei Magdalena. Vei fi iubit, secol după secol, mii de ani precum Ghilghameș și Solomon, când toată frumusețea ce te înconjoară va fi pământ, când toată iubirea nu va mai fi decât lacrimi. De asta nu citi toate cărțile.

Fugarul

Mereu m-am întrebat cine sunt. Şi după ce am observat că departe de a fi roman, sau dac, ori măcar român, găsind în mine trăsături amestecate, găsite din copilărie de mama dar necitite, am început să-i spun tatei, după ce am rămas doar noi doi:

-Ştii, tată, eu sunt negru, băneş, vechi de la anul 5500 înainte de Hristos.

-Ştii, noi suntem evrei.

-Ştii, eu sunt turc.

-Ştii, noi suntem tătari.

Îi mai spun:

-Am avut părinţi musulmani.

-Ştii, tată, noi doi suntem de pe Amur.

Mă întreba, cum aşa şi îi răspundeam, suntem latini, ca brazilienii.

Tata se înfuria spunând să nu-i mai spun asemenea nebunii. Singurul lucru care îl acceptă e că suntem vechi negustori greci între Austria şi Constantinopole. Îmi face impresia unui om care fuge de el însuşi. Părinţii lui au fugit de pe Amur ca Huckleberry Finn şi de atunci tata tot fuge de sine, Amurul. Eu nu fug, eu sunt precum Cassandra, stau şi văd toate ca pământul, dar nimeni n-a crezut-o vreodată pe Cassandra.

Esmeralda

Cine nu a văzut-o pe Esmeralda nu a văzut frumuseţea. Cine nu a vorbit cu Esmeralda nu a aflat înţelepciunea. Cine nu a iubit-o pe Esmeralda nu a cunoscut suferinţa. Pentru zâmbetul ei au căzut Troia şi Dresda, pentru a ei iubire au murit soldaţii pe frontul de răsărit, adâncimea tăcerii ei îl scoate din minţi şi pe Solomon, privirea ei îl inspiră şi pe Moşe. Dintre toate ce-a mai frumoasă, e mărul aşezat cel mai sus, trebuie să aştepţi să creşti cât un uriaş pentru a-l putea culege. Oh, Esmeralda! Dacă nu te-ai fi născut, nu aş fi aflat niciodată ce e iubirea. Noaptea îţi presară miresme de flori în ochi, în timp ce plângi, căci pentru ce altceva ne-a făcut D-zeu decât să iubim şi să plângem? M-aş duce în toate stelele din univers şi m-aş întoarce la timp, când m-ai chema, fată de aur, smarald şi rubin.

Suferința

Dalai Lama ne tot sfătuiește online să înlăturăm suferința din viața noastră, și cam așa gândesc oamenii. Dar fără suferință, nu există eroi. Aș putea renunța la tortura din viața mea, dar atunci sufletul mi-ar deveni comun, râzând de lucrurile care trebuie plânse și plângând înaintea lucrurilor care trebuie luate în șuturi. Suferința înnobilează, educă spiritul, chiar și profeții, toți, au trebuit să sufere și să moară. Dacă nu ar fi suferit Isus ar fi fost un robot Sony. Pentru că nu vreau existența fără sens a fericirii, am ales poate dinainte de concepție calea plină de învățăminte a suferinței. Bineînțeles că trăiesc un chin, bineînțeles că mă pot lepăda precum apostolii, dar trăiesc chinul rozei pline de petale și spini pe care limaxul nu îl poate înțelege. Suferința îmi dă frumusețea și sunt frumos pentru că sufăr pentru frumos.

Nimicnicie

E ceva ce ar fi trebuit să vi-l spună cineva de mult și nu vi l-a spus nimeni. Trăiți ca furnicile, ori - dacă furnici vă flatează - ca termitele. Roadeți și prăpădiți totul fără nici măcar s-o știți de ce. Adunați avere sau mai știu eu ce, mâncați mici, cârnați, grătare cât puteți de mult și toate fleicile apelor, vă atrofiați creierul cu bere, și vă simțiți ajunși. Nimeni nu mai e ca voi. Și nu știți că sunteți niște viermi, niște curcani puși la îngrășat, sunteți prea făloși s-o mai știți. Și voi veți muri curând și copii voștri. Și nimic nu va rămâne din toată fala voastră, din toată prostia cu care v-ați umplut viețile prăpădite. Vreți să vă povestesc viețile? Într-un fel toți trăim la fel, dar trist e că după voi nu va rămâne nimic. Nimic. Vă credeți așa de grozavi că faceți bani, eu vă spun, eu dacă mor _azi_, voi trăi mai mult decât oricare dintre voi. Nu țin neapărat să vă beștelesc, dar o fac pentru că sunt un dascăl exigent, și mi-ar plăcea să văd că vă

opriți și că din voi țâșnește o fărâmă de frumusețe, pentru că doar frumusețea este eternă.

Criterii

Un păienjeniș de vise. Nu pot înțelege cum afară în lumina soarelui am stat izolat în vitrailile mele interioare. De obicei în vise sunt spectatorul unor drame despre care simt atunci că ar trebui scrise pe hârtie, ori îmi trăiesc viața săracă în evenimente. Dacă mă va întreba Moartea la sfârșitul vieții ce am făcut îi voi răspunde stins că am visat și cred că va fi deajuns. În vis am trăit toate viețile pe care le-aș fi putut trăi, și din vis a generat și acest șir de litere. Visul dovedește că avem sufletul de sticlă străpunsă de lumină colorată,după ce reușești să faci pace între fantasme te trezești ca bătut. Cred că arta s-a născut din vise și oamenii mereu caută criterii să numească visele viață.

SCHENGEN

Pământul hâțagurilor este pământ sfânt. Este pământ sfânt ca insula Iona, ca țărâna Rusiei, ca tot Estados Unidos. Hațegul este sfânt și azi deja Hațegul se întinde din Canada până în Rotterdam și Hiroshima. Bârna de Bronz a lui Brâncuși, Universitatea din Uppsala, poarta catedralei din Wittenberg și toate mormintele papilor veghează acest pământ.

Noi credincioșii acestui pământ suntem zimbri ce ne retragem în istorisirile trecutului, în basme pe care oamenii aleg să le uite cu mult înainte de a se îmbolnăvi de Alzheimer. Suntem Nimeni, dar precum primele națiuni noi suntem pământul acesta, pământul acesta suntem noi, pământul acesta e al nostru încă, noi suntem vocea pământului acesta. Cei care ne-au dat viață prin cuvânt cu două mii de solstiții de iarnă în urmă, au lăsat înainte de a muri pe D-zeu să sfințească în ei acest pământ, iar sabia cu care strămoșii noștri secerau spicele de grâu ne-a pus în mână acest pământ.

Toate pământurile acestea sunt ale noastre. Sunt pământurile celor cinci nobile familii ale Bisericii. Azi când credincioşii în Occident sunt exterminaţi de ignoranţă prin ignoranţă în calitate de poate ultim creştin privind orbitoarea ciupercă atomică a dezastrului omului spun cuvintele pe care le spun toţi ceilalţi, fraţi sau morţi: Veniţi! Îndrumaţi-vă de oriunde este că vă aflaţi. Oriunde este un credincios înviaţi-l din mormanul de pietre şi puneţi-l pe aripile porumbeilor. Veniţi toţi pribegii, toţi cei ce n-aţi avut vreodată vreo odihnă în această lume, aduceţi-vă bătrânii să aprindă lumânări de ceară galenă în toate pustiile catedrale noastre de beton, vino Africo, toate ostroavele sărace să vină şi să mănânce, să mănânce smântâna Occidentului, tu, Lume a Treia, vino pe pământurile pe care Biserica le-a pierdut, veniţi şi descălecaţi din vapoarele voastre clandestine şi supuneţi-ne, rupeţi gura fiarei şi transformaţi veacul de azi în explozia de pietate a Noului Ev Mediu. Berdiaev a fost un profet, Youssou, ca Robert Nesta Marley, aşa că împlineşte-i sufletul şi vino în umbra Statuii Libertăţii şi Turnului Eiffel încărcate de existenţialişti şi ridică vitraliile adevăratei catedrale a Bisericii, Catedrala Noului Ev Mediu.

Timp de cinci sue de ani Occidentul a avut dreptul să colonizeze întreaga lume, fiindcă pe atunci Occidentul credea. Ca păstrători ai Evangheliei este acum rândul vostru, întreagă Lume a Treia, să veniţi în aceste pământuri încă sfinte, pentru că acum Evanghelia e în voi. Colonizaţi Occidentul, oameni negri, galbeni şi roşii!

Veniţi şi fiiţi-ne preoţi, fiţi-ne eroii şi artiştii noştri, fiţi papii şi patriarhii noştri, fiţi adevăraţii oameni politici ai acestori pământuri şi ţărilor noastre, fiţi profesorii noştri, fiţi ctitorii noştri, fiţi scriitorii noştri, fiţi rabrindanath-ii şi einsteinii noştrii, fiţi sfinţii noştri, familia noastră, fiţi una cu noi cei ce azi nu mai suntem decât amintire şi pământ! Dându-vă pământul nostru, vă dăm pe noi înşine vouă. Tot pământul acesta de la o mare la cealalată e al vostru. Doar transformaţi iarăşi catedrala romanică a credinţei Occidentului într-un templu de chihlimbar viu pe care să-l aruncăm ca pe o sticlă cu meghila SOS a sufletelor noastre în valurile de lumină care ajung până la noi din Mare Deum. Treceţi Alpii, Roma e a voastră.

Haţeg, Europa
3 martie 2012

Ioan

(un vis sufletesc - bazat masiv pe ficțiune - aducându-mi toate influențele spirituale în camera mea de bloc și în cartierul în care locuiesc, construit în perioada comunistă)

Motto

:

"Did you ever had a feeling that you wanted to go,

And still had a feeling that you wanted to stay?"

Lt. Col. Frank Slade, _Scent of a Woman_, 1993

-Acesta este Fiul Tău preaiubit, în care îmi găsesc plăcerea.

Camera în care stăteam, băiatul, singur, era o încăpere fără mobile cu o mochetă prăfuită și în mijloc o fântână cu ghizd de piatră rotunjită de șuvoaiele care coboară în fiecare primăvară de pe arhitectura Bauhaus cubistă a Retezatului , deși adânca fântană se afla la etajul al doilea al unui bloc nenorocit și mult prea înghesuit iar în locuința pustie de dedesubt nu se afla nici măcar un izvor, iar fântana, această halucinație, era într-adevăr partea văzută a opaițului de pământ, cu apa înghețată din ea, flacără. Cobor în fântână înotând prin apa acoperită de gheață până îmi degeră inima în mine și ajung în alte ceruri și în alte mușuroaie, la alte capete de lumi.

Trebuia doar să scriu o literă romană, grecească, evreiască, armenească ori chirilică pe una din pietroaiele de la buza fântânii și oameni, Dumnezei și îngeri își scoteau frunțile din undele ei pentru a vorbi dând învățătură. Iar pereții camerei

nu erau continuui, întrerupându-se şi rezidindu-se iarăşi precum cosmosul, pe ici pe colo de parcă ar fi fost zidăraia surpată a unui pustiu de nisip spulberat de buzele vântului, spintecat de săbii de flăcări scoase din teci de chihlimbar de către heruvimii înşişi, iar în camera mea băiatul mă simţeam de parcă tot deşertul clocotit ca sticla ce curge în cuptor se află înapoia frunţii lui, de parcă Arabia, această fecioară, este sufletul meu. De aceea oamenii şi Dumnezeu m-au numit K-pax fiindcă asemeni alchimiştilor ştiu secretul de a preschimba singurătatea în fericire, iar Parcele înseşi când a fost de m-a născut biata mamă-mea mi-au îngânat descântul pusniciei cu buze de zăpadă de jar.

Se întâmpla că întreaga încăpere se preschimba în doar câteva clipe, numa acum de pildă camera aceasta de bloc era un bolovăniş înverzit de colţ de râu înecat de hăţişuri şi de sălcii arse, torturate şi închircite de soarele ale cărui plete de aur ciocănit de făurari umpleau în expresioniste unghiuri geometrice şi asimetrice toată cămara vechii copilării şi singurei fericiri cu nume de Mamă. Atunci dincoace de fereastră se face lumină şi cerul se vede prin frunzişul de jad al pământului nostru, făcut din trupurile noastre. Şi doar şuvoiul de apă de munte se auzea ca un vechi, protoarmonic, neînţeles duruit în lemn în ceasurile acestea în care ziua şi noaptea se amestecă într-un cer de lumină şi întuneric amestecate, asemeni mierii albe de luncă şi răstoace de lângă ape cu mierea neagră din florile vărsate din năvod de Dumnezeu cu Sfântul Petru pe câmpurile din munţi ca cochiliile de melci marini aduse de potop şi nu mai ştii de e lumină sau beznă înstelată în sufletul tău şi spui rugăciunea ursului singur noaptea în munte cu fruntea proptită de bolovanii mari şi tăcuţii din râu. Şi doar când mi s-a întâmplat de am murit am văzut că nu am murit pentru prima oară.

În fiecare zi mor, tot la douăsprezece ore şi stau mort douăsprezece ore după care înviu, pentru că am băut prea mult din leacurile vrăjitorilor noştri şi jumătate din zi sunt viu şi jumătate sunt mort. Dar înviu după ce mor, înviu, iar şi iar, ca iarba. Când mor, mă ridic din mine şi intru în Dumnezeu, umblu prin cele şapte lumi. Când sunt mort, sunt deasemenea viu. Văd ce nu mai pot vedea altfel şi mi se vorbeşte. Când sunt mort tac, când sunt viu vorbesc. Şi eu sunt un fel de vrăjitor, un om al sufletului. În spate duc o balanţă în talgerele căreia pot pune sufletele oamenilor, dar nu-mi place să fac asta. În buzunar am o piatră cu care se pot transforma sufletele oamenilor în aur, dar piatra o ţin pentru mine deşi doar pentru mine nu funcţionează.

Cu ochii mei văd oameni morți pe care oamenii îi cred vii şi oameni vii pe care oamenii îi cred morţi. Din palmele mele cresc doi salcâmi, rugăciunile noastre. când mor mai întâi închid ochii, după aceea îmi înghit scuipatul, iar apoi mă ridic din genunchi. Viața e aşa de rea că trebuie s-o duci în genunchi. Mor şi înviu de treizeci de ani şi o voi mai face datorită lui Isa până nu voi mai muri, ci doar voi învia. Acum când vorbesc, sunt mort iar salcâmii înfloriți tac în privirea mea, în clipele de vis în care îi vorbesc celeilalte lumi obsedate de Dumnezeu ca şi lumii oamenilor. În întuneric se aprind mereu aceleaşi lumini, fie ele lumânări de întâi noiembrie ori stele. Universul e un cimitir luminat de candele, un cimitir care abia aşteaptă să învie. Toți vom învia. Doar morţii preţuiesc viaţa, iar cerul e un Strei deasupra capetelor noastre, ascuns, în care plecăm până la urmă fiecare. Dar ce e Streiul, ştii?

My Aunt IDF Woman

„..and I still have very few words to describe what I see."

Rachel Corrie

FOREWORD
ARTICLE FOR A FEDERAL ISRAEL

„I believe that South Africa is a country in which Blacks and Whites should live together."
Bantu Stephen Biko

One thing, it is true that apartheid is the disease of the white star world, just as totalitarism is the disease of the red star world. Even the Nazis were half socialist. Every capitalist country except France has experienced one or another stronger or milder form of ethnic and social separation which could be categorized as belonging to the apartheid family. It's the year 2012 already and in respects concerning the nation of Israel, the newly emerged Israeli who for a good dream done many bad acts, we can discern that Judaism is apparently changing and has changed and it is no longer how we used to perceive it in the history and culture of the world. Although that this is only to our distant untrained eyes, because the philosophy of Judaism has not changed but it was replaced in the Jewish state policy by the political ideology of Zionism. In Israel theology was replaced by ideology. Judaism used to be a lighthouse built by giants and a statue of Liberty in itself, but what once was mainly a community of extremely civilized civilians is now reduced to a drifting state whose governement leads a dubious policy, seeming to be open to anything no matter how wrong, all in the name of an abstract notion of Zionism. And to be more clearer all the world is astonished by the few mediatic swallows who manage to

electronically get to us. This is a page which indicts the contemporary government of Israel with the crime of apartheid, and the conviction will or will not be given by our posterity, the judge of our age appointed by God. To say this is not Anti-Semitism. I, as all the true people of the world want all the best not only for the Jewish community but also for the bloodied state of Israel and I respect their searching for what that best seems for them, BUT that doesn't imply that we want that on the expense of the Palestinians.

I thought about this Israeli-Palestinian issue, I thought and thought, long and hard, and it hit me. The State of Israel should be a federal state. The entire Palestine is claimed by both the communities that inhabitate it, both Israeli and Palestinians. As we can see for more than sixty years, Israel and the West Bank and the Gaza Strip are lived by two main population, but the whole teritory is taken by the power of only one of them. Just as the Jewish, the Palestinians lived there for millennia, but now the Zionist Pilgrims want to take everything for themselves and put the natives in refugee camps with a policy of community destruction just as the American Pilgrims did centuries before, and now the Israeli government sends its soldiers to fight against villages, children and civilians. The Israeli war in the West Bank and Gaza is wrong and it could be that Palestinian uprising reaction against the State of Israel could be a Pavlovian reflex, because all that they know of Israel are the male and female soldiers who come to demolish their homes, take their culture land and to arrest, beat and shoot them and make fun-photos with tortured blindfolded Palestinians. Logically if on this lands, State of Israel, Gaza and the West Bank live two nations then the entire land should be federal. Israel and the Palestinian land should unite, letting the Palestinian return to their lands inglobated now in Israel, and the result should be a federal State of Palestinisrael.

The current politics of the State of Israel, is ideatic oldfashioned, out of date. Israel is the last nationalist state in the civilised world and it should cease to be so if it wants to remain in the civilized world, and as we can remember nationalisms were one of the darkest episodes in Modern History. The Israeli government should leave behind this fascist form of contemporary Zionism and return to the ideals and archetype of Anne Frank, because sadly today's average women of Israel are educated now so they resemble more to the horrible Ana Pauker than the

angelic genius of Anne Frank. And they should send the female soldiers home and let them be women and mothers, not onthologyless hybrids. Israel should return to a policy of Judaism instead of Zionism and as they too lived as alogenous in other states in the centuries before us, they too should give rights of civic determination and liberty [and livity] to their natives, the Palestinians, in all the regions mentioned including the Golan heights, for a civilised, true, plural Israeli-Palestinian democracy in a Federal State of Israel. And the most serious concept in all this is that until the law for a federal Israel is passed the Israeli government is going to have Palestinian blood on its hands because the Israeli Occupation kills.

The Palestinian has asked for international arbitration, outcry silenced by the Israeli government. The entire land should be pacificated with UN and [democratic (if there are still any left)] troops, which should take the military power from the unobjective IDF. And I say for the last time that the UN should create a Federal Israel, from the current state of Israel land, Gaza Strip, Golan Heights and the West Bank, whose peace, liberty and democracy's security should be guaranteed for the needed number of year until community balance by UN and [democratic (if there are still any left)]troops. Palestinians need a country too, and both the Palestinian and Israeli need peace.

THE PARABLE OF THE CHILD AND THE TANK AND THE ROCK

Our Dead Statue of Liberty

MOTTO:

"We're not gonna be tossed in jail, we're not gonna be tortured, you know, we're not facing what people in the occupied lands are

facing. If we decide we don't wanna do it, fine. But then try to look yourself in the mirror and say: I'm a murderer."

NOAM CHOMSKY

It's not true that Rachel Corrie, that twenty-three year old long-haired girl was murdered by a IDF army bulldozer; she was murdered by an IDF army tank. In Israel, but mostly in the West Bank and Gaza tanks and army bulldozers are the same thing with minor differences, and a caterpillar bulldozer is even more horrible than a tank, is like an execution machine engineered by Franz Kafka in a Metropolis Fritz Lang world. IDF meaning Israeli Defense Forces, the Israelis defend with soldiers with guns and trucks against children who are afraid even to go to their schools. She was there at that demolishing spot and she thought she is on the Tienanmen Square in Beijing in 1989, she must have seen that tape on TV or somewhere with the Chinese protester standing alone in front of the invincible stupid tank and the invincible tank lost the battle, but Miss Corrie was in Gaza, Israel – a place which proved to be much more savage. The dust in the holy Land cries after the times of Suleyman, Isa and all the prophets and Abraham the Muslim. Today there are no more prophets, only crazy people, but who knows? As for what happened here, well, you know everything about it, and if you don't you can very well find out if you really want to, but I think that one of the most important things is that this girl cared about the people, not just about hers people, or the people of the world in general, but for the people living in Gaza, and for this she was murdered. I heard her say two days before, she said about a massive military machine clutching us from all sides like a giant insect, trying to kill all of us here. She annoyed the Zionist war machine so the war machine ate her as the Red Beak Bird – the Romanian Communist Party – squashed Labiş, the unconscious Romanian idealist drunkard. She was dangerous, like Michael Jackson. She stood before the tank as a 21st Century man, and the tank chewed her with its blade as a prehistoric cannibal and did not stop. It caught her under and grind her like grains of wheat and bread. Rachel was there, and the IDF were there and

death was there too. We all die, they say; but there are some who take great pride into killing others as Israel the government murdered Corrie the activist. She was for me, and they killed her. She was executed. They say that we are bad and they are good because we are bad and we are bad because they are good mainly, so they beat my mother and father, they shot me in the leg, shoot over me and beat me in the face till blood was dripping, they demolished with military bulldozers and soldiers us every time they wanted and keep us locked as animals here and shoot missiles in our apartments, they broke my toys, the whole Gaza is debris and we are going mad and you see that tank is still over Rachel Corrie buried in the broken bricks, I can read the badge on the tank – IDF -, so I take a rock like my father Daud and throw it at the stupid tank, and I throw more rocks just to go away and speak the useless words of my anger. And as I was running over to the tank it hit me that Rachel Corrie is Our Dead Statue of Liberty, an executed one and how could you murder the Statue of Liberty but with a bulldozer?

„Desigur ea suferinţele noastre le-a purtat şi durerile noastre le-a luat asupra ei"
Isaia

1
My Name Is Tamara

'My name is Tamara', she said then to Felix Herz long ago when none of this not only it didn't exist but more than just that, it wasn't true. Herz wasn't the cutest boy around her but was the only one she loved, then, in an era when she never dreamt to be ever dressed all in green with a rifle in her hands and to shoot, just shoot, always at the orders of a psychopath officer. Now she was old and alone and now she knows that life is now way a fun war of paintball and that the red stains on her shotgun were stains of blood and humans like pieces of red glass

and light in huge medieval windows. Nobody, not even her friends knew why, after she returned from the army decades ago she never married or looked up to this day just like Saint Anthony or Mother Therese, living a classy, educated, tragic life. It is not what she would have wanted, but anyway for two score years now she was a spinster. It's not what she would have wanted, her goal always was a house full of children calling it home but all of this was long ago when she still listened big black discs with Sylvie Vartan and old old songs at the noisy radio speaker. Yes, she was a woman but she was no pussy. After arriving in Israel and living in a kibbutz for a short while with her sister she was sent in the east desert and there she served. She was no clerk either. She did everything until it became sour. This is what it was like, but only after while, when the activists go and you have to stay behind and bury the dead.

So she never married; because girl like her do not marry, because for girls there's nothing else left, safe only maybe shooting yourself with the same trigger you had in all those glorious years when among other things you've shot at people as a psycho. She shot a little girl in a firestarter village, the girl you've always wanted to give birth to. And after you left the village on the green truck, you knew that there's nothing more left, that you could never be the only thing you ever wanted to be, no matter how much you wished for it to become true, no much how much you've dreamed to be one day because no true Mom in the world had ever been a baby killer, like those Vietnam kids. In the moment she say that dying child still smiling though as not knowing what happens to her, in the arms of her already crazy mother, she saw her life transforming like Nosferatu in a horror movie and nothing she could ever do wouldn't wash that blood, couldn't wash her hands. She was a hero and not a mother.

Cu dezamăgire şi speranţă

Unde ne sunt compozitorii? Ar trebui să fiu blând, dar oare pot fi? Sunt înlocuiţi de nişte oameni ar căror crez este muzica a murit, trăiască business-ul. Compozitorul este cel care se adresează veacurilor, aşa cum o stâncă se adresează apei. Unde mai vedem aşa ceva azi? Doar nişte cântecele de cele mai

multe ori reciclate din DCA-ul muzical al trecutului şi inconştientului colectiv, în cel mai bun caz, când nu sunt de-a dreptul furate de la cei care fac reciclările. Unde sunt concertele, unde sunt marile opere, unde sunt frumoasele musicaluri, de ce simfonia a devenit o limbă moartă, unde şi-a pierdut jazzul jasm-ul, unde este pietatea muzicii pietăţii, cum s-a întâmplat de notele muzicale au devenit hieroglife fără sens pentru majoritatea oamenilor, de ce muzica pop e un frumos înger cu aripi de plumb, de ce nimeni nu mai ştie care e diferenţa între o sonată şi un concert de muzică de cameră, cum se face că snobismul a crescut în toate partidele muzicale şi de ce cântecul, simplu, curat, melodic, armonios, îi plictiseşte pe oameni, iar ritmul a devenit scop în sine, nu paraclet?

În România viaţa muzicală este mai rea ca oriunde după milenii de tradiţii frumoase însumând Africa, Iberia,Cauzazul şi Iranul, Siria şi Palestina, Mongolia şi Amurul. Îmi amintesc copilăria în care o ţară întreagă de elevi de gimnaziu se plictisea la emisiunile domnului Iosif Sava şi nu numai că nu puteau înţelege opera, dar râdeau însăşi de Simfonia destinului şi de sărmanii copii cărora le plăcea. Emisiunile de divertisment şi muzică uşoară apărute odată cu epoca socialistă ne-au idiotizat muzical. Până atunci se mai putea concepe să te desfeţi pe muzica Mariei Callas. Un lucru foarte greşit este acela că în timp ce toate speranţele noastre muzicale pleacă în alte ţări, nu importăm şi noi la rândul nostru muzicieni cum fac filarmonicile, operele şi academiile ţărilor civilizate. Aduceţi-i şi din Coreea de Nord, dacă trebuie, dar să ni se umple domul.

Revoluţia tehnologică a accentuat lipsa de imaginaţie. Comparaţi timbrul de lemn, aer, metal, sacâz şi mână al unui violoncel cu acelaşi sunet pe lista de instrumente a unui sintetizator. S-a ajuns la o muzică ce expiră asemeni unui produs de vânzare, după câţiva ani acelaşi "cântec" părându-ţi sunete de program de computer defect, în vreme ce violoncelul îşi păstrează timbrul ca un Cap de bour.

Iar nu în ultumul rând suntem bombardaţi de instrumentele de percuţie. Oricine îşi închipuie că le poate folosi. Nu este nimic mai urât decât un instrument de percuţie lăsat în mâna unui alb. După cum este adevărat că "White men can't jump", tot atât de adevărat este că albii nu pot folosi un instrument de percuţie cum trebuie. Nici măcar nu le pot înţelege cum trebuie. Pentru negri fiecare tam tam sună într-o anumită gamă, pe când pentru albi sunt doar snare, drum, cinele, şi

tambour cu pedală. Iar în ziua de azi s-a ajuns la o spălare pe creier, orice persoană care face muzică se simte datoare să pună "şi tobele", pe orgă sau computer, măcar, dacă nu crede că ştie să dea în ele.

Mai este posibil să se nască compozitori? Poporul român crede, împreună cu Miron Costin, că nasc şi la Moldova oameni. Nasc şi la Moldova oameni.

Să se mai nască.

Moarte

Aşa pare dacă priveşti mai atent că fiecare om îl are în familie şi pe Diavol. Mă refer chiar la Diavol. Ne iubim familia, dar cealaltă rudă a noastră, Michiduţă, ne face să spumegăm ca berea în fiecare zi. Ne supărăm pe părinţi, părinţii sunt furioşi pe noi, şi vine cealaltă soră a noastră, Moartea, îngerul şi ne trezeşte în lacrimi pentru totdeauna. Atunci nici Satan nu mai contează, decât lacrimile şi cenuşa pe care o bem în vinul amar şi ne întrebăm, chiar aşa proşti să fim? Se pare că da, altfel am fi iubit, pentru că iubirea tace.

Cum a început istoria

Dintotdeauna bătrânii au vorbit de Dumnezeu. Dumnezeii au făcut cerul ca Marea Egee şi pământurile ca ostroave. Au făcut omul şi oama. Nu suntem acelaşi lucru, suntem două specii diferite. Au făcut animale înţelepte după înfăţişarea îngerilor. Pe om Dumnezeii l-au izvorât din pământ după chipul lor. În toate insulele erau nişte ţări cu pomi şi arbori. Omul şi oama erau copii. Erau mulţi, nu doar doi, om şi oamă. Trebuiau doar să sărute scoarţa copacilor şi să râdă. Dar trebuiau să fie atenţi. Pentru mai multă siguranţă Dumnezeu i-a supus unui test. A pus şarpele să-i păcălească să vadă dacă sunt cu ochii în pupilele stelelor. Era ceva stupid. Nu fă asta. Ei au , pentru că au vrut să fie mari. Aşa a început să curgă sânge. Dumnezeu i-a izgonit de-acasă. Ţara aceea era casa lui

Dumnezeu. Au avut copii omii și oamele. Tribul Cain și tribul Abel. Și tribul Cain a ucis pe Abel. Iarba era neliniștită. Și apoi au plecat și au făcut prima cetate. Așa a început istoria acum aproape șapte mii de ani. Marea Egee a început acum șapte mii de ani. Acum două mii de ani unul din cei 3, 3333333 Dumnezei au coborât pe toate pământurile deodată și a curs sânge. Cuvintele acestea ți le spun ție, sfinxule. Doar oameni și Dumnezei există în Marea Egee. Dintotdeauna bătrânii au vorbit de Dumnezeu.

"Dați șarpelui un loc în primul rând!"

Venise ziua spectacolului. I-am trimis o invitație Ucigașului și i-am așternut înainte crima ca un pat adulter. Spada mi-am lăsat-o acasă. Arma mea erau cuvintele înseși, spectacolul cum spun Saxonii, apalling, care îi pătrunse în vârtejurile creierului făcându-l să se zbată în caznele remușcărilor fără leac, și cum eram doar noi doi și sclavii ipocriți. Unchiul meu nu avu mângâierea salvatoare și așa îl ucisei și îmi răzbunai Tatăl, Mama, Mama. Acum stă mort la picioarele mele cu veninul scurgându-se din carii dar drama continuă. Nu ajută la nimic să te răzbuni, este doar noblețea părinților.

AUTOPORTRET ÎN 7 DEFECTE

Motto:

„So, yea, go ahead and tell me
what your flaws are, because if I
was brave enough to do it you
should be too."

Seven of my Flaws, TamaHarul,
YouTube video

„Și-ai să mai vezi pe cei ce-s
mulțumiți să ardă-n foc, căci și
de-au fost mișei, nădejde trag
s-ajungă fericiți."

Dante Alighieri

Prolog

Dacă vrei să fii iertat
Acceptă să fii certat
Pentru că doar aşa
Va începe schimbarea ta

Cuvânt către veacuri

Retractationes. Prislopurile lumii nu au fost făcute pentru noi, stele umbla în fiecare zi pe străzile noastre cu săbii ori crini de flăcări în măini. Totul afară de măslinul ucis este o iluzie de aceasta nu îi poate sta nimic în cale. Dar fiecare suflet are preţ fiind mai complex decât o galaxie de cerneală spălată de pe mâini într-un lighean cu apă, chiar şi sufletele celor răi, chiar şi sufletele celor ignoranţi. Fiecare suflet poate învăţa revelaţia prin simplul fapt de a fi viu, revelaţia întregilor picături de rouă germinată în furtună reflectând Soarele văzut printr-un fulger ciclopic. Atât de viu e sufletul. Pentru că sufletele sunt transcendente şi pentru că o parte din cuvintele Şefului Seattle au fost. Eu deasemenea laolaltă cu Omul Alb din al cărui trib sunt, laolaltă cu Omul Roşu care a pus o oglindă de sânge şi cuvinte în faţa chipului nostru al Omului Alb arătându-ne că noi şi chipul nostru e chipul alb al Morţii, laolaltă cu Omul Negru, Omul Galben şi Omul Amestecat nou apărut toţi avem aceeaşi vină pe care o împărţim cu toţii încercând cu deznădejde să o tot uităm cum uiţi universul întreg în singurătatea ta plină de durerea şi sensucht-ul modernităţii, ca pe Tatăl nostru. „În Numele lui D-zeu Cel Milostiv, Îndurat." Doar El este fără vină, şi deşi îmi vorbeşte prin cuvinte invizibile eu sunt vinovat asemeni Vulturului şi pentru toate acestea un adevăr e că după ce vezi de Florii în biserică fulgerul în mâna lui Hristos, nu-ţi mai trebui nimic, devii ţărână vie, ţărână ce poate să-şi spună numele. Cât despre Hristosul apostolilor şi al părintelui Arsenie, Hristosul umple până şi vidul dintre galaxii, şi tu, Doamne, ai zburat pe aripile Duhului Sacru în deşerturi unde ai postit o zi, şi apoi ai mai postit o zi, şi apoi ai mai postit o zi până când s-au adunat

toate ca patruzeci de pietricicele în gura ta tăcută şi încleiată, flămândă şi apoi doar cu cartea în privire l-ai alungat pe diavol de la tine şi l-ai pus pe fugă găsind liniştea. Cât de frumos eşti, Doamne. I-am spus lumii, hai spune orice alegi să spui pentru că doar tu o vei spune, parcă se uită cineva în gura ta, fă-mi orice vei vrea să-mi faci pentru că doar tu o vei face, vorbindu-i în sfârşit ştiind că în sfârşit am un singur scop în viaţă, nu mai doresc decât să fiu primit în cer, iar pe pamant deşi nu mi-e dat decât să văd răutatea lumii, cred în bunătatea ta, Christoase, părintele lui Abraham, părintele istoriei. Literele acestei cărţi sunt mai mult decât o marfă artistică, sunt mai mult decât nişte exprimări pentru posteritate ori chiar veşnicie, textele acestea sunt chiar eu însumi, la propriu, sunt părţi din mine şi orice va fi în viitor aceste patru povestiri nu vor înceta să fie astfel decât dacă şi propria mea inimă ar înceta să mai fie parte din mine, iar dacă, cândva, în curgerea istoriei vreun om ar decide să ia şi această carte pentru a o arunca în flăcările unui rug ce ard şi mistuie, nu doar literele imprimate în pagini ar arde şi nu doar gândurile şi viziunile artistice pe care le-am avut eu cândva în dispăruta mea eră, ci eu însumi aş fi rupt în bucăţele şi aruncat la gunoi ca Iov, cu singura diferenţă că pe acest pământ eu sunt nevrednic de onoarea pe care a avut-o patriarhul. Ce îmi doresc să spun e că această carte, ultima scrisă în limba română şi mai mult ca oricare de până acum e mai mult decât o simplă carte; am început să o scriu la ani dupa ce o sfârşisem de scris, scrierea ei mi-a supus trista viaţă pe care am trăit-o până acum unui proces alchimic care treptat mă transmută, începând să-mi transforme durerile şi amintirile în altceva, să-mi transforme inima în altceva, în ce nu ştiu dar ştiu doar că privind acest volum de odată îndurerate povestiri autobiografice îmi privesc inima şi nu doar atât, îmi privesc inima nu doar cum e ci cum începe să devină dupa zeci de ani de zdrobire în ţărână, originalul cărţii este scris în inima mea şi chiar dacă o voi uita cândva cum scriitorul întotdeauna îşi uită cărţile, o voi, pentru că după ce ne-am privit chipul reflectat în ochii lui D-zeu, trebuie să ne uităm pe noi înşine în D-zeu; povestirile nu sunt extraordinare, nici măcar pentru mine, şi le-am sfârşit de scris demult, însă acum, editându-le şi rescriindu-le în încercarea de a transforma acest stângaci volum de povestiri cenuşii şi prăfuite într-o carte, văd cum arabescul literelor mi se transformă în înregistrarea pas cu pas a unei tânjite şi nepregatite, întâlniri cu Dumnezeu, viaţa devine o epifanie, iar scrisul un coran, iar la sfârşitul acestei celei

de-a treia povestiri de exemplu, la capătul acestor şapte păcate şi în chip de încheiere a tuturor învatăţăturilor, pot mărturisi ce am aflat de tânăr despre mine, pentru a putea uita apoi când frumuseţea lui Christos nu îmi va mai îngădui să ţin minte altceva, aceste biete patru povestiri sunt cele patru braţe ale mărăcinelui din care începe să curgă sângele sfânt al flăcărilor care ard şi nu mistuie, arderea care spală sufletul oricat ar fi de murdar, cum e al meu, dar cine cunoaşte pe Domnul său îşi cunoaşte sufletul. Hadith întors. Şi astfel e cum am aflat că sunt un păcătos şi chiar mai mult decât atât.

Umanitate

Defectul numărul cinci. Un defect major al meu, în această cartografiere a sufletului meu, ca filosof, e că aproape fără să vreau odată cu trecerea timpului zidesc în sufletul meu tot mai mult o filosofie care poate justifica violenţa, cu argumente din ce în ce mai valide, în fiecare zi. Din perspectiva aceasta oamenii sunt de trei feluri: viespi, albine şi muşte; eu sunt o albină. Aproape toată viaţa am fost nonviolent şi creştin şi am suferit mult pentru asta, atât de mult încât m-am îmbolnăvit ca atâţia alţi puşti din lumea civilizată. Acum am treizeci de ani, mă maturizez, şi odată cu maturizarea adusă de vârstă încep să nu mai fiu aşa de drăguţ cum am încercat să fiu toată viaţa doar spre propria mea suferinţă de o viaţă şi moarte. Toţi spun că nu trebuie să răspunzi cu violenţă la rău, dar eu spun priviţi în jurul dv. la adolescenţi şi copii care se sinucid datorită problemelor comportamentale ale altora. Adolescenţii care suferă în urma bullying-ului ar trebui să lupte nu împotriva lor înşile ci cu persecutorii care le repetă în fiecare zi să se sinucidă ca lumea să fie astfel mai bună. Să vă spun un mare adevăr: creştinismul nu înseamnă obligatoriu nonviolenţă gandhiană. Cavalerii

cruciadelor erau în primul rând creştini, ca să nu uităm de ordinele cavalereşti monastice. Dacă ai suflet de Gandhi fă ca Gandhi, dacă nu nu eşti obligat să faci ca el. Însă ideea e că, dacă vrei să răpunzi cumva unui rău pe care nu mai conteneşte să ţi-l facă cineva, trebuie să o faci într-un fel rezonabil. Ideea acestui text poate fi rezumată în conceptul: violenţă rezonabilă. Nu ştiu dacă e adevărat dar se spune că excesele sunt distructive; de aici ar rezulta că aşa cum excesul de violenţă este nociv, tot aşa şi excesul de bunătate poate deveni nociv fiindcă te transformă într-o potenţială victimă pentru se poate spune oricine. Ca şi bunătatea lui D-zeu, bunătatea sfinţilor umple lumea de demoni. În plus, în toate ţările creştine bisericile sunt pline de soldaţi iar un număr însemnat de preoţi şi pastori militari au servit în toate războaiele cauzelor creştine din ultima sută de ani. Faptul că poţi fi creştin şi soldat în acelaşi timp nu poate să însemne decât, după logica lui Machiaveli, că poţi fi creştin şi să lupţi, să lupţi pentru tine fără să fii excomunicat din trupul lui Hristos, lucru pe care sindicatele Cosa Nostra chiar îl pun în practică, stare de fapte în urma căreia în mod sigur un număr însemnat de tâlhari ajung până a urmă astăzi cu Hristos în rai. Personal, ce aş face pentru mine, nici măcar nu aş face-o eu, fiindcă m-am dezobişnuit de violenţă. Cred că dacă o persoană ar deveni prea insistentă în sens negativ cu mine, aş vorbi cu cineva de undeva care ar trimite pe altcineva iar persoanei respective i s-ar aplica una dintr-o serie de variante, după majoritatea cărora starea fizică a omului aceluia ar cere îngrijiri medicale. Un lucru pe care majoritatea oamenilor nu îl realizează, spre nenorocirea lor, e că oricine poate fi bătut dacă eşti dispus să plăteşti preţul, iar mai mult decât bani, sau orice altceva ar putea fi, preţul este unul teologic care mie de exemplu îmi vine foarte greu să-l plătesc. Iar aceasta nu ar fi păcat, în orice caz nu mai mare decât să mă arunc de pe bloc cum o fac atâtea făpturi îndurerate şi nevinovate, pentru că există oameni în lume care se distrează torturând după propriile posibilităţi în fiecare zi pe aproapele lor. Deasemenea un lucru important, şi în orice caz adevărat, pe care l-am observat e că doar fiinţele slabe îi chinuie pe alţii, pe cine apucă şi pot. Cei tari şi care ar putea să o facă şi care reprezintă un real pericol îi lasă în pace pe toţi oamenii şi se lasă în pace unii pe alţii. De aceea un lucru pe care îl recomand oricui, ca scriitor chemat să modelez această lume, este să ridice greutăţi, iar dacă nu e prea târziu să ia lecţii serioase de judo – ceea ce eu n-am făcut la vreme şi acum a trecut vremea -, şi să se

străduiască să realizeze cât mai mult în ambele domenii. Dacă o va face, va ajunge la un moment dat la o zi în care va observa cum îl lasă toţi luzării în pace. În încheiere pot să spun că dacă vrăjmaşul te atacă, să zicem, o dată, de două ori - lasă-l în pace; a fost, a trecut, şi sănătate! Dar dacă devine insistent şi vezi că nu te mai lasă în pace, şi trece timpul şi tot nu termină – ceea ce mie mi s-a întâmplat pe când nu aveam înţelepciunea de a şti ce să fac -, atunci şefu' ăla trebuie curentat, cu măsură, oricine ar fi - cu singura excepţie dacă e din familia ta - şi e cel mai mare bine care i se poate face. Nu vei face lumea mai bună, dar te vei mai ţine în viaţă încă o zi, niciodată nu vei face lumea mai bună dar poate vei învăţa un luzăr un pic de respect, iar tu vei învăţa că dacă vei vrea să fii exact ca I(i)sus Christos vei muri ca el, deşi atunci, atunci doar, vei schimba lumea ca şi el. Tot ce am scris în legătură cu acest punct îmi e un defect şi o ştiu, un defect a gândirii eronate ca o busolă dereglată, fiindcă tot încercând să mă îndrept spre adevărurile imuabile ale logicii am rătăcit de pe cărarea paşilor lui Christos, rămânând doar singur cu răutatea mea şi în viaţă adevărat e să treci ca Hjalmar Johansen, netulburat de nici o dialectică antiteză adusă de ea, adevărata putere nu e agresivitatea ci impasibilitatea, iar bine e să ierţi, cine ştie, poate mai e o speranţă pentru mine. Mărturisind acest pacat, D-zeu mi l-a îndepărtat.

Nu există Dumnezeu afară de Dumnezeu

Defectul numărul patru. Nu pot să scriu povestiri cu mai mult de un personaj şi deasemenea personajele mele principale nu pot fi decât pozitive ori compoziţional să tindă spre aceasta asemeni mie, şi deaceea majoritatea oamenilor nu mă interesează. Bineînţeles că pot apărea şi alte personaje pe lângă erou în poveştile mele, dar acestea sunt doar ecouri reverberate de personajul principal, sunt reflexii izvorâte din sufletul unicului personaj al povestirii. Cumva le pot asemăna cu icoanele,

portretele ori mai degrabă cu viziunile picturale ale lui Marc Chagall, pe care îl consider cel mai important artist al secolului în care ne-am născut cu toţii – din toate domeniile - şi cu cele mai frumoase producţii, deşi partea superbă a creaţiei lui în principiu este alcătuită din nişte mâzgăleli sublime de suflet de hasid ţăcănit şi frumos, de parcă toate eforturile mele scriptice sunt nişte comentarii asupra lucrării maestrului modern Marc Chagall Eu şi satul, satul cu pricina fiind în cazul meu în mare parte propriul meu suflet dizolvat, căutat iar şi iar cu răbdare de arheolog în pământul ăsta al meu de pe râuri, de sub munţi şi dintre pădurile îndelurite al cărui nume încă nu ştiu ce înseamnă, lucru ce nu poate să însemne decât că nu-mi ştiu semnificaţia propriului nume, pământul sacru care a devenit mama mea aşa cum o poate înţelege ignoranţa fiind de fapt altceva altundeva altcândva, superlativă şi incomprehensibilă, şi ascunzându-l în ceea ce cunoaştem despre ea pe Dumnezeu în cotidianul pe care pururea îl vedem şi nu-l înţelegem şi în tăcerea pe care veşnic auzim şi nu o distingem şi pământul profan care am devenit eu însumi odată cu ea, este singurul caz cunoscut în istoria omenirii în care pământul, simplul pământ, a devenit lumină şi umbră într-un portret olandez al Secolului de Aur de Mamă cu Copil, veşnici, doar cineva mai mare decât Rembrandt a fost aici, neînţeles precum tatăl lui Albert Einstein. Toată familia mea e pământ, acest pământ, care devin şi eu tot mai mult, pe măsură ce trece timpul, cu fiecare zi şi noapte de singurătate şi tăcere ce trece, precum Lucian Blaga. Şi vreau să mă întorc în pământ, nu pot înţelege cu adevărat de ce, vreau să fu şi eu acest pământ ca toţi cei care m-au iubit şi vreau să merg la concert la Bob Marley cu No Woman No Cry în Noul Ierusalim, ce nebunie o să fie acolo, în împărăţia cerurilor unde mama mea e deja o Maria din Sunetul muzicii mai fericită şi mai tânără decât mine. Un lucru pe care îl cred cum cred în evanghelie e că arta e frumuseţea singurătăţii, singurătatea frumuseţii, ca Dumnezeu sau Blake în nebunia lor sacră, iar în plus cred că puştoaica Anne a Şoahului e un maestru cum orice maestru a fost a fost vreodată, când o citesc nu pot decât să-mi dau seama că omenirea decade şi degenerează odată cu trecerea deceniilor şi secolelor, iar eu sunt un ţăran.

Speranţă în întuneric

Defectul numărul şapte. Sunt unul dintre suferinzii acestei planete. Sunt până la urmă ceea ce omenirea numeşte bolnav psihic, iar Hristos numea demonizat, aparţin celui mai nefericit popor de pe pământ. (Un mod în care demonul încearcă să controleze omul este prin mândria sa. Alte două, izvorând din primul şi îngemanate, sunt prin poftă şi prin frică. Poftei îi urmează ruşinea, frica naşte atitudinea defensivă, alcătuind împreună ego-ul omului care înseamnă moarte cum sunt majoritatea oamenilor de pe pământ. Iar cei care în urma greşelilor teologiei au ajuns sub opresiune demonică au nevoie de o eternitate de post, o eternitate de rugăciune şi o eternitate de iubire. Eu de pildă am nevoie de ceva asemănător unei răbdări deznădăjduite sub chipul lui D-zeu ori ca deznădejdea mea îndurerată şi răbdătoare să rămână în iubire, în creştinism care mai mult decat hasidismul şi sufism e cea mai frumoasă formă de nebunie dintre nebuniile frumoase. Iar mărturisirea cuprinde toate aceste lucruri, mărturisirea este lumina ce înfloreşte în întuneric.) Iar dacă esti artist geniul ca şi harul e o formă de posesie cu atat mai mult când vrei ce nu poţi şi urmăreşti ce nu eşti şi chiar şi geniile adevărate sunt înstrainate şi de compătimit cu atat mai mult tu biet wannabe, doar Mozart a putut să fie geniu şi să rămână şi om, iar Bach nu a fost geniu, a fost pietist. Am suferit foarte mult până când m-am îmbolnăvit, m-am îmbolnăvit în urma necazurilor, în principal un abuz emotional care a durat doi ani din 1996 până în 1998 la un internat, apoi stresul permanent din familie şi deasemenea şi faptul de a fi fost abuzat în copilărie, iar acum boala aceasta care e de fapt doar o neputinţă în a face faţă durităţii vieţii şi o opresiune demonică în care am intrat datorită deznădejdii, îmi e un motiv de marginalizare dacă nu excludere, oamenii mi-o socotesc o vină asemeni unor inchizitori. Nici măcar nu mă cunosc dar aproape toţi zic că sunt nebun, bolund şi dilău, asta e viaţa mea acasă în oraşul meu, aici unde nu trăiesc ci doar sufăr poate, aici sunt asuprit, nu degeaba mă cheamă Felix-Gelu Ocărâtu; dar pe de altă parte oamenii răi, mulţi, îmi fac rău, iar oamenii drepţi, puţini, îmi fac bine. Dar eh la ce să te aştepţi suntem în Romania

la şaptezeci şi doi de ani distanţă de anul 1941. Asta e adevăratul chip al lumii. Este ceva rău în lume ce umple şi devoră inimile oamenilor, o fiinţă rea oribilă şi nevăzută iar lumea e o bestie cum mărturisesc profeţii lumea e chipul răului. Din păcate omul e un animal şi în mâinile lui suntem, mîinile ce lovesc în cei cărora D-zeu le dă har, pentru că inima omului e moartă, ei rânesc pentru că rana e tot ce au. Lumea nu este ea însăşi de mii de ani de aia pietatea nu trebuie să-i pună la inimă ura. Mulţi poeţi ai modernităţii trecute vorbeau despre frumuseţea târgurilor Europei centrale, însă eu pot sa garantez că nu există nimic mai urât pe lume ca uliţa transilvăneană cu necunoscuţii ei zgâindu-se la tine din porţi, cu muieri rele aruncându-ţi aceleaşi vorbe grele şi aceleaşi păcate făcute cândva până îţi frâng inima de te înmtrebi cum o să te mai descurci să mai poţi trîi pe lumea asta, cu oameni răi care îţi rânjesc în urmă şi cu copiii lor care râd de tine şi te batjocoresc, toţi te-ar şi mânca daca ar putea, cu câini care te latră toată ziua şi pietre care te lovesc în fiecare zi cum ieşi pe stradă, uliţa nu e un oraş ci o entitate, un monstru care l-a mâncat pe Isus din Nazaret şi absolut cert încearcă să te mănânce şi pe tine, iar, de pildă, uliţa haţegană e o aparent liniştită şi scufundată în clarobscur lume tolkieniană, în care întunericul nu a reuşit să mănânce lumina cum mănâncă vârcolacii Luna pentru că lumina luminează în întuneric, iar întunericul se teme de lumină în măsura în care lumina se îndepărtează de întuneric, aşa că mergi în lume între monştri ei şi să ştii că eşti un lightsaber făcut pentru luptele luminii în mâna lui Christos, iar lumea e doar scenografia filmului Mean Streets al lui Scorsese, nimic mai mult. În plus ca o dovadă că lumea pe care am făcut-o nu e etică sunt cărţile Şef Rabinului României Moses Rosen, în care se poate vedea condiţia de victimă între noi a întregului său popor până când au reuşit să plece aproape toţi, statut de dhimis-i mozaici pe care l-au avut în toată istoria de după împrăştiere, pentru că deşi ai fost lideri din când în când care le-au dat drepturi, masele îi priveau în mare parte ca pe nişte străini. La noi evreii nu au fost acceptaţi de români nici după ce au luptat în Războiul de Independenţă ori în Primul Război Mondial, iar pe al doilea românii l-au purtat împotriva lor. În cărţile Şef Rabinului văd că deşi suferi, nu-ţi striga ori mărturisi suferinţa, fă doar câteva aluzii subtile, nu pentru lumea kafkiană în care te-ai născut ci pentru cei ce suferă ca şi tine, când vă adunaţi, nu vorbiţi prea mult, mai bine luaţi-vă de după gât şi cântaţi iar dacă cântaţi cântaţi psalmi vechi de trei mii de

ani nu altceva, ţineţi-vă lacrimile în ochi, nu în gură, vorbele să-ţi fie întotdeauna scurte şi cuvintele număraste şi împărţite, salută-l pe creştin pe stradă dar nu vorbi prea mult cu el, toate astea însemnând că din 1989 până în 1944 România a fost un infern idealist, iar înainte de 1944 am fost ţara vampirilor fascişti ai Mareşalului şi ai lui Dracula, şi numai D-zeu ştie ce suntem acum. Cât despre lume, ani de zile, de fapt întreaga viaţă, am sperat ca orice pionier conştiincios, săî ajung la o rezoluţie care să aducă o împăcare cu lumea; azi văd că rezoluţia e tocmai această lipsă de împăcare, această duşmănie între lume şi mine şi mine şi lume, vrăjmăşie care cel puţin din punctul meu de vedere va continua şi când voiu merge dincolo de mormânt, pentru că doar când ai cea mai mare duşmănie faţă de lume, o poţi ierta. Ani întregi m-am tot întrebat de ce oameni buni şi înţelepti ca doamna Mioara ori sora Mariana stau la ei acasa, singuri by the way, fără să meargă niciunde şi la nimeni. Cred că acum ştiu de ce. Şi mai mult decât atât şi eu vreau să fiu unul din aceşti eremiţi urbani. Diferenţa între cel ce-am fost şi mine astăzi e că azi nu mă mai miră nimic. Nimic. Însa de crucea lui nimeni nu poate fugi. Mai mult, mult mai mult decât atât. Ce am crezut toată viaţa, începand din copilărie, că mi-ar fi un destin singuratic de om ocărât în fiecare zi, am ajuns să văd în templul lui Dumnezeu că de fapt e un destin nu doar al meu ci al întregii mele comunitati, mult mai mult, al intregului creştinism, mai mult, al intregii omeniri. Batjocura nu e doar tragedia mea singulară, ocara e destinul cunoscut al omenirii. Toţi suntem batjocoriţi, tragedia mea e ca eu nu batjocoresc. Am vorbit cu păstorul meu şi mi-a vorbit frumos. Eu i-am spus că oamenii spun ca sunt nebun, chiar azi pe cand mergeam la biserică nişte femei de pe strada aia minunata au spus că sunt bolund. Păstorul a spus ca oamenii şi de Domnul nostru or spus că are duh de drac în el şi că e nebun. Iar ce m-am tot gândit eu de la o vreme e că este scris: nu lua nici tu seama la toate lucrurile care se spun. Maica Tereza spunea că în veşnicie o să-i spună lui D-zeu: „Ai nişte explicaţii de făcut" – eu acolo n-o să-i cer explicaţii lui D-zeu ci oamenilor, mai ales celor din Haţeg, singurul oraş pe care îl iubesc. E doar marginalizare şi excludere, n-ar trebui să conteze prea mult, pot să le încasez, însă am ajuns la concluzia că atunci când lumea îţi tot spune ca esti "dilău" - ori prost, ori urat - şi nu face decât să tot repete aceeaşi placa o face pentru că altceva nu găseşte ce să zică fiindcă dacă ar găsi ar spune, iar să te lase să treci fără să spună nimic nu poate fiindcă vorbim de

lume. Pe de altă parte lumea tot timpul o sa batjocoreasca, dar chiar prin faptul ca nu are decât ură de zis i se vede rautatea ce nu merită luare aminte. Iar omul oricine ar fi, preocupat de gura lumii are viata grea. De aceea, lume, pentru că aşa eşti şi eşti irecuperabil pierdută în răutatea ta, te scot din inima mea; ai rugăciuni ale mele pentru că aşa se cere ca sufletele creştinilor să se roage pentru cei ce le fac rău, dsr nu te mai iubesc, astăzi mi-ai pierdut inima pentru totdeauna şi tu vei fi cea singură pentru că pe tine doar Dumnezeu te poate iubi, pentru că sufletul creştin pleacă pentru a nu se mai întoarce niciodată pe pământ. Îmi iubesc fratele, îmi iubesc aproapele, în iubesc vrăjmaşul, dar pe tine, lume, nu te mai iubesc. Nu-mi pasă de tine pentru că nici Isus nu s-a rugat pentru lume. Dacă vrei să ai ochii blânzi şi mari flămânzeşte cât poţi de mult şi plânge-ţi rugăciunea cu inima zdrobită. Dacă vrei să fii frumos, suferă iertând. Dacă vrei să scaperi bunătate, rabdă în lacrimile tale. Dacă vrei să fii salvat, rabdă până la sfârşit. Nimic nu va putea să-ţi stea împotrivă cand vei întoarce şi celălalt obraz. Dă har şi ţi se va da har. Trăieşte şi vei fi iubit cum nimeni nu a mai fost pe pamant. Şi deasemenea şi tu vei iubi în privirea ta din care picură atât de des mir. Crede şi cerul te va iubi ca mama ta înlacrimată. Fiindcă dacă vrei să zbori trebuie să fii o pasăre. Un alt lucru e acela că statul roman nu îmi da voie să-mi practic meseria de traducător; sunt un autor publicat de o editură majoră din Bucuresti, Romania şi totodată sunt un cetăţean de categoria a doua al acestei ţări, un stat care prin negarea drepturilor umane ale mele şi ale celor ca mine se acoperă astfel de ruşine în faţa Constitutiei sale, singurul lucru care îi poate vreodată aduce legitimitate în faţa lui Dumnezeu şi a oamenilor de pe întregul Pământ. Bolnavii psihic care pot să lucreze şi care au o calificare sau şcoală superioară ar trebui lăsaţi să lucreze în cadru legal, ca să nu mai facă orice muncă necalificată la negru. Oricum lucrăm, dar o putem face protejaţi de legi ori supuşi unui sistem de segregare a muncii în care suntem parcă încătuşaţi pentru totdeauna. Eu personal mă supun, îmi plec capul orânduirii ca toţi strămoşii mei, spre deosebire de Martin Luther King mă supun acestei legi nedrepte care face cum am mai spus ruşinea să fie nu pe chipurile noastre ci pe chipul României, dar o fac scriind cu speranţa că într-o zi un medic psihiatru văzându-ne amărăciunea excluderii adusă peste întristarea condiţiei noastre umane, nu se va supune legii injuste a acestui pământ şi va despica apele înaintea noastră în numele lui D-zeu. Cât despre bolile psihice, eu cred că medicul

meu e foarte bun dar cu toate astea medicii aştia sunt nişte bieţi oameni care încearcă să înţeleagă misterul sufletului în loc să-l trăiască, aşa cum făceau cei vechi vindecaţi în Numele. Dacă vreţi să vindecaţi sufletele oamenilor, învăţaţi-i să se roage şi rugaţi-vă pentru ei fiindcă sufletul e ceva imaterial din aceaşi substanţă din care şi credinţa e făcută. Şi tocmai pentru că omeneşte pare că nu mai am nici o speranţă, viaţa mea începe să devină o speranţă trăită în întuneric crescând şi adunându-se odată cu trecerea deceniilor precum Streiul plin de pâine vie şi peşti în carnea cărora curge vin. Şi trebuie să cred în vindecare fiindcă deşi oamenii nu sunt înclinaţi să creadă, orice e viu poate fi salvat în Christos Isus, Domnul nostru mort şi totodată viu, fiindcă viaţa constă în credinţă, istoria într-o comunitate a rugăciunilor, fiindcă sensul vietii e credinţa, iar scopul vieţii este rugaciune, iar cei mai frumoşi ochi de pe pământ sunt ochii Ellei McShane, şi cea mai frumoasă inimă e inima lui Vincent, pentru că cel mai frumos suflet e doar compasiunea. Nebunia nu e nimic altceva decât incapacitatea de a iubi - pe ceilalţi pentru că nu poţi iubi cu adevărat decât pe altcineva - şi astfel pare uşor de înţeles de ce omenirea îi dispreţuieşte atâta pe cei pe care îi numeşte nebuni, pentru că ştie că nu iubesc. Da, probabil că eu sunt domnisoara Gena, frumoasa infirmă. Acest punct şapte nu ar trebui să îl consider un defect, deşi lumea astfel îl consideră, suntem fragili şi frumoşi, ca Lydia Corman, asta trebuie să afle şi omenirea. Cum a spus Mohandas K. Gandhi: „Suntem copii ai lui Dumnezeu, ca toti ceilalti."

Lumea e foarte mare şi în ea încap multe lucruri pe care le poate oferi. De fapt obsesia lumii e să le ofere pe nimic. Dar după ce ţi s-a oferit şi ţie totul ce ţi se mai oferă după ce eşti infectat? Ce-ţi mai oferă lumea după ce eşti infectat? E adevărat că în lumea zidită de noi cei infectaţi sunt îngropaţi de vii cu mii de zile înainte de moarte şi nimeni nu se mai gândeşte la ei, nici ei nu se mai gândesc la ei, ei se gândesc la noi şi noi ne gândim la noi. Pe masa de lucru a atelierului Omului aduc un nou proiect. După Biko, Gandhi şi King e timpul pentru o mai bună interrelaţionare şi integrare în umanitate a tuturor leproşilor fără castă ai umanităţii: celor suferinzi de SIDA, bolnavilor psihic, bolnavilor de cancer şi bolnavilor de boli rare pe care ignoranţa noastră îi scoate din lume cu mult înainte de moarte şi tot ceea ce lumea alege să excludă în loc să caute o rezolvare, celor ce sunt vagabonzi, singuratici ori celor ce şi-au pierdut speranţa, celor

intoxicați, drogați, ori celor pe care Maimonide îi numea rătăciți. În lumea asta umblă și mulți rătăciți. Trebuie acceptați împreună cu cei de alte rase, limbă sau religii pentru că acceptându-i pe ei ne acceptam pe noi. Asta e tema de casă a noastră, a oamenilor, pentru secolul 21. Iar dacă nu ne facem tema până la sfârșitul noului secol ar trebui să ne fie puțină rușine, la toți, începând de la toți oamenii de bine și comitetul Alfred Nobel din Suedia pâna la oamenii de rând care adorm obosiți la televizor și artiștii din apartamentele lor boeme pline de singurătate și muzică, Like A Rolling Stone – Bob Dylan, în care își fac lucrul lor, ceea ce nimeni altcineva în locul lor nu poate face; dacă nu facem asta până la capăt înseamnă până la urmă că nu au fost decât pretențiile de noi, de toți și când îs numa' pretențiile de cineva, fie acel cineva o persoană ori un sat, nu e bine. Toți ar trebui să fim – dar doar dacă vrem – precum Mama Tereza de Calcutta ce asemeni păsării care în basme călătorea între două lumi și-a tăiat din carnea inimii și ne-a dat-o celor subnutriți spiritual s-o mâncăm. Cât despre bolnavii psihic și orice alți bolnavi mesajul probabil că ar trebui să fie: puțină răbdare până D-zeu va oferi descoperirea vindecărilor, cum a dăruit penicilina, avionul și mersul pe Lună. Orice boală va fi vindecată în timp, e nevoie doar de răbdare iar răbdarea întotdeauna și de aceea e coborâtă din cer. Invit umanitatea la un dialog al minților pentru a putea vedea cu toții cum putem și noi, vindecați ori încă suferinzi, să fim primiți cu adevărat în rândul umanității, fiindcă trebuie să putem fi primiți fiindcă Hristos a spus că nu va izgoni pe nimeni afară din toți cei ce vin la el. Asta va rog acum, pentru că nu există decât un Martin Luther King Jr. și Mark Twain e profetul său. Și, în plus, „Oh! De mi-ar fi scrise cuvintele, de-ar fi înscrise într-o carte! Să fie săpate cu o daltă de fier și cu plumb, în stâncă pe vecie!... Dar stiu că Răscumpărătorul meu este viu și El se va ridica la urmă pe pământ. Chiar dacă mi se va nimici pielea, totuși în carnea mea voi vedea pe Dumnezeu. Îl voi vedea și-mi va fi binevoitor; ochii mei îl vor vedea, și nu ai altuia. Sufletul meu tânjește de dorul acesta înăuntrul meu. Atunci veți zice: ‚Pentru ce-l urmăream noi?' Căci rădăcina necazului va fi aflată în mine," cum plângea Iov și, Doamne, tu ești Fiul lui D-zeu și tu ai fost botezat de vărul tau Ioan, apoi Porumbelul s-a așezat pe tine și cerul a vorbit spunându-ți că te iubește și apoi ai mers împreună cu Dumnezeu pe jos în deșertul Iordanului unde ai stat singur, tăcut și flămând și ai fost ispitit ca mine și leii îți lingeau tălpile și îngerii îți țineau fruntea; ajută-mi și mie, Doamne Hristoase, nu

lăsa demonul să mă omoare. După ce rămâi singur în întuneric vezi că nu eşti singur şi că întunericul nu este întuneric, ci eşti ca Iona în ochiul Peştelui, cum eu văd că am ajuns un Johnny B. Goode făcând hârtia să sune ca un clopoţel. Dar ştiu că Dumnezeu te vindecă de rana ta făcându-ţi o altă rană în loc, cum un incendiu pe mare este oprit prin o explozie uriaşă, Dumnezeu îţi îndepărtează suferinţa prin faptul că o înlocuieşte în sufletul tău cu alta, mai abruptă. Aşa că plângi şi bucură-te pentru că aceasta e iubirea.

Sunt naşpa

Defectul numărul 3. Dintotdeauna am fost orgolios, asta făcându-mă să fiu din copilărie un copil supărăcios şi chiar şi acum când mă consider creştin am în mine o mândrie rea, temperată iar şi iar de pumni în gură şi de Hristos. În plus orgoliul acesta mă face să fiu sufleteşte foarte vulnerabil. Am întrebat un prieten cu nouă ani mai mare ca mine pe a cărui judecată pun mare preţ care este punctul lui de vedere înspre toate acestea şi a spus următoarele, sunt: orgolios, foarte, dificil, am o mândrie, oho, îs aşa de supărăcios că devin ciudat, greu de înţeles, îs supărăcios pentru că sunt rău, nu sunt cuminte, îl cert, sunt nemulţumitor; ceea ce ar trebui, ar trebui să fiu tot timpul cuminte, să vorbesc frumos, numai cu „dragă", tre' să mă schimb, îs rău, foarte rău – a mai spus. :) de copil am fost aşa, pe când eram copil voiam ca toată lumea să mă admire şi ca tuturor fetelor să le placă de mine, mărturisesc, :), şi apoi din cauza mândriei mele am primit opusul, am fost un copil naşpa şi şi acum sunt naşpa deşi încerc – nu ştiu cât de mult – să mă schimb cum spune prietenul ăla al meu şi să mă împocăiesc cum spune bătrânul meu păstor. Am trait toata viata cu o coroana malefica de mandrie pe cap; acum, o dau in sfarsit jos ca regele Ahab, pentru a nu o mai purta niciodata ca Michael Corleone inainte de moarte.

Dar văd că până în ziua de azi de când am devenit un discipol creștin am făcut-o doar pentru a încerca să fiu mai bun, nu pentru gloria Domnului Christos. Nu știu cum să mă comport cu o ființă supranaturală. Ce aș putea eu să-i dau lui Dumnezeu, și ce e Dumnezeu? Cum aș putea să nu-l uit pe Dumnezeu fie și măcar pentru cinci minute, având în vedere că e atat de nemărginit? Până în ziua de azi viața mea a fost un eșec spiritual. Si in privinta asta nu ma poate ajuta omul. Nu mai am nici un as în mânecă, nu mai știu ce aș putea să fac sau cum să simt și mă tem de logosul tăiat în piatră cum soldatul Alexandru se temea de împăratul Alexandru. Sufletul meu e o harpă frântă, iar cuvintele mele s-au sfârșit. Poate ca in sfarsit tacerea mea va incepe. "But I do know that I love you And I know that if you love Me too What a wonderful world this would be. – History, Biology, Science book, French I took." Da, nu știu multe lucruri, dar nu știu de ce, știu că atunci când D-zeu ne privește se gândește că avem în noi un je ne sais quoi; D-zeu ne iubește in franceză, doar eu până acum sunt incapabil să-l iubesc, cum sunt incapabil să iubesc pe oricine altcineva.

Bietul personaj al lui Cheever

Defectul numărul șase. Sunt un om dezordonat. Mama mea spunea că am nevoie de slugi. De mic am ales lucrurile înalte iar mama a avut milă ca Dumnezeu de mine și m-a lăsat așa, m-am dedicat acestor lucri mai înalte într-atât de mult încât nu mai îmi lăsau timp pentru altceva asemeni bietului personaj al lui Cheever. Dar sper să mă recuperez, măcar acum, cum am început să o fac deja în alte lucruri. Ce sa mai pot zice, mi-e rusine.

Defectul numărul unu. Am fost şi poate uneori încă sunt nerespectuos cu părinţii mei, adică cu tatăl meu fiindcă acum mama este la Dumnezeu. Deasemenea oamenii spun şi eu am avut o vină în suferinţa mamei, despre care am să vorbesc mai departe, suferinţă de mai de mult dar care a dus încă de atunci la îmbolnăvirea ei de mai târziu, iar eu sunt primul care spun că sunt vinovat, n-o să spun niciodată altceva. Din adolescenţă, de la vârsta de cinsprezece ani pe când suferisem deja un an de bullying la internatul Decebalului, am făcut-o pe mama să sufere mult. În vremea aceea unul din colegii mei decebalişti de cameră mă „sfătuia" să mă sinucid „ca să scap". Mama mea şi nimeni de acasă nu ştia nimic, iar mama tot încerca să mă schimbe în diferite lucruri şi tot stătea e capul meu, iar eu după stresul îngrozitor în care trăiam continuu cinci-şase zile pe săptămână la internat în camera aceea 3, m-am purtat urât cu ea, în parte pentru că nu mai rezistam la stres - şi cu mama îmi permiteam fiindcă ştiam că nu mă va bate cum ar fi făcut-o cei trei colegi ai mei de cameră, mai ales doi dintre eu, care pe lângă cruzimea pe care o aveau, manifestau şi un comportament dur, dacă aş fi „comentat"; cât despre foştii mei „colegi" din camera 3 Decebal, ştiu acum după o viaţă de suferinţă şi stres postraumatic, ştiu că oamenii aceia sunt blestemaţi pentru ce mi-au făcut, nimic cu adevărat bun nu mai este pentru ei în nici una din cele trei lumi; cel de-al treilea băiat era mai diferit şi chiar ne-am împrietenit în cel de-al doilea an – şi în parte pentru că în mediul în care trăiam asta era tot ce trăisem, eram tembelizat şi tâmpit de suferinţă, şi deasemenea comportamentul meu se explica prin faptul că eram abuzat, când părinţii au probleme mari cu copiii acesta este întotdeauna principalul motiv, ignorat de aproape toată lumea. Comportament în familie similar cu al meu este frecvent întâlnit în cazul copiilor abuzaţi într-un fel sau altul şi care nu ajung sau nu apucă să se sinucidă. M-am purtat foarte urât cu mama, în acea perioadă, mă purtam ca Hamlet, pentru că după cum spuneam eu, nu mă lăsa în pace; de fapt nu mai rezistam la stres. Asta am făcut. La înmormântare profesoarele spuneau una alteia despre mama: „-Chinuită." Din acest motiv, al problemelor mele despre care nu

ştia de unde vin, a început mama să meargă la biserică, la ortodocşi, unde mersem eu, doar eu singur din toată familia restrânsă sau extinsă, toată copilăria şi a început să se roage şi să postească pentru mine ca mama lui Augustin până m-am convertit din nou la creştinism. În urma bullying-ului din camera 3 Decebal, m-am resimţit şi m-am îmbolnăvit alienându-mă de viaţă şi înstrăinându-mă de oameni, printre altele menţionez că nu mai aveam capacitatea să mă împrietenesc cu tineri mai mari ca vârstă ca mine, fiindcă cei care mă chinuiseră în acei doi ani fuseseră mai mari doi cu doi ani şi unul cu un an şcolar. În sufletul meu am ajuns ca Nabucodonosor, mai pot să spun ceva? Multă suferinţă a fost şi este, nimănui nu-i pasă, asta e frumuseţea crudă a vieţii şi ca să fiu sincer nici mie începe să nu mai îmi pese ei, de străinii care sunt acolo doar ca să-ţi facă rău. D-zeu îi iubeşte, asta să le fie deajuns. Încep să cred că în viaţă trebuie să nu-ţi pese de nimeni din viaţa ta, ci doar de cineva din viaţa ta. Cât despre mine, felul în care de-alungul timpului, după tot ce a fost în camera aceea de la internatul liceului, am ajuns să-mi rănesc şi mi-am rănit părinţii îmi este defectul numărul unu în privinţa căruia nu-i dau dreptate lui Dumnezeu pentru că m-a iertat şi n-o să mi-l iert niciodată şi motivul pentru care scriu astfel, scriindu-mi viaţa. Voi spune ca desi Mama si cu mine ne-am iubit foarte mult i-am facut multe probleme pentru multi ani. Ce pot spune este că am facut lucruri rele, însă aceasta s-a întâmplat după ce am stat la o şcoală cu internat de la varsta de patrusprezece ani unde am fost abuzat continuu timp de doi ani unul dupa altul, un lucru pe care nimeni nu l-a ştiut şi nimeni nu-l ştie. Una din putinele persoane care m-au înţeles fără să apuc să-i spun prea multe a fost un stareţ ucrainean. Pe YouTube am văzut un videoclip făcut de o fată care a fost violată de barbatul mamei ei, fata mărturisind că după aceea ajunsese astfel încat chiar şi-a lovit mama. Fata aceea este o victimă şi o pot inţelege foarte bine. Pot inţelege cum se simte o persoană violată. Mama mea, deasemenea, era uimită de comportamentul meu pe care nu şi-l putea explica. Am fost torturat, abuzat prea mult, prea rău, prea mult timp; cineva care nu a trecut niciodata prin aşa ceva, nu va înţelege niciodată. A fost o vreme cand am fost un copil nevinovat. Apoi am fost un copil abuzat lucru care m-a facut sa devin pentru prietenele profesoare ale mamei mele un copil vinovat, e tot ce au vazut ele. Dar Mama m-a iubit şi mă iubeşte din cer de unde e acum, iar dupa ce lumea m-a zdrobit în bucăţele pe care le-a calcat în picioare, ea m-a adunat şi m-a lipit

la un loc cu iubirea, credinţa şi nădejdea ei, mi-a salvat viaţa împreuna cu Hristos.

Un sărman om fără sentimente

Defectul numărul doi. Sunt lipsit de pasiune. Ba chiar mai mult, înainte să devin un discipol, credincios, eram până în măduva oaselor un sărman om fara sentimente, cel mai mare pacat al meu. Dintotdeauna am fost un suflet rece, cu câteva, foarte puţine excepţii. Noţiunea de eros mă plictisea, de când am citit despre el mi-aş fi dorit să pot fi ca Ioan Botezatorul iar, până azi, din muzica de dragoste iau muzica şi las deoparte iubirea; pentru mine sexualitatea şi iubirea nu sunt sinonime şi de mult timp vad în Pamant o varză uriaşa şi dintotdeauna am gasit în Dumnezeu aproape mai multă iubire decât am avut nevoie. Cu toate acestea dacă tot ne aflăm într-o confesiune pot să mărturisesc că am avut trei femei, mai exact trei femei m-au avut pe mine, două prostituate şi o relaţie din asta modernă şi nu pot spune sigur pentru că am multe regrete dar cred că intimitatea aceasta irosită, pierdută e lucrul pe care îl regret cel mai mult în viaţă, nu trebuia să fac lucrurile astea, dimpotrivă n-aş fi regretat dacă asta ar fi însemnat să fi fost virgin până în ziua de azi, adulterul aduce multă durere. Am înţeles greu şi în timp faptul că pentru mine iubirea e ceva ce ţine de religie, nu pot iubi pe oricine, cred că aş fi refuzat-o şi pe Lady Di. În plus, nu am decat o singura viaţa şi nu pot iubi decât o persoana pe care dacă nu am căutat-o, cel putin am aşteptat-o dintotdeauna. Dintotdeauna am avut un suflet bătrân şi m-am identificat cu Huck Finn sau Jean Valjean, iar joaca mea preferată era căutarea înţelepciunii pe care nu am găsit-o niciodată, căutând-o cu lupa cărţii Patericului la lumina cărţii evangheliei, iar odată cu trecerea timpului şi creşterea mea, multe lucruri nu s-au schimbat. Şi în domeniul acesta ca în toate celelalte nu pot să spun că nu sunt decât un vameş nu o relicvă sfântă, dar în sexualitate văd ceva mai înalt şi nu o concep, cel puţin pentru mine, fără iubire adevărată, iar iubirea adevărată pentru mine e ceva cosmic, mai mult, ceva mistic, ceva ce ţine o viaţă, dă viaţă

şi hrăneşte universul cu muzică asemeni pădurii, ceva genuin romantic după cum romantismul a fost cândva, ceva ca o familie de urşi mângâindu-şi cu boturile ursuleţii şi rostogolindu-le bucăţile din carne ruptă din morsă, singuri în ger undeva la capătul lumii printre gheţuri şi stele plutitoare. Şi mai mult ca orice ştiu că eu nu pot fi iubit decât de o femeie precum cea din Angelus şi dacă eu după toate câte am făcut sunt cel mai greu de iubit om din câţi au existat vreodată pe pământ, dar mai ştiu că D-zeu a făcut acest fel de femeie pentru acest fel de fiinţă ca mine. În plus, parţial şi din toate aceste motive, încă nu ştiu dacă vreau să trăiesc o viaţă de celibat creştin ori să iubesc pe cineva, prietenii îmi spun că ăsta e defectul meu cel mai mare. Sunt un râu de gheaţă, dar îmi doresc o familie.

Floarea Duhului Sfant
Învăţăminte

Doamne, m-ai dus în locuri din acest pământ de unde întorcându-mă nu mi-a mai fost milă de mine. Apoi, văzând cum atâţi oameni îşi pierd vieţile odată cu zilele, propria mea viaţă mi-a apărut lipsită de importanţa. Te-ai aplecat spre mine şi mi-ai pus sufletul în privire, dar eu ce voi face cu el? Si deasemenea, sufletul ce e? Nu pot să ştiu vreodată, Isuse, dar cred ca sufletul esti Tu. TU trebuie să ai milă de mine, de la Tine trebuie să-mi primesc viaţa şi Tu, nu eu, trebuie să-mi fii tot sufletul meu. Adevărul e că până la urma voi muri, aşa că de ce să trăiesc ca şi cum nu voi muri niciodată pe pământ? Viaţa mea e un Purgatoriu în care voi arde nu fără vină până voi muri pentru a putea rămâne apoi cumva strâns în căuşul palmei din mâna de flăcări a lui Christos, ca o cochilie ciobită lepădată de marea cea fără suflet si culeasă într-o meditaţie de mâna înţeleptului Isaac Newton cândva. Acum vina noastră nu mai poate fi întoarsă ca un ceas mecanic – în faţa milei toţi suntem vinovaţi -, nu mai poate fi decât iertată de către cei ce iubesc să ierte. Am fost făcuţi pentru a fi iertaţi şi iertarea e un înger răstignit. Eu, tâlharul salvat, eu, Israel. Îţi multumesc că m-ai zdrobit, îţi multumesc că m-ai imbolnavit, fiindca doar aşa după

multi ani de durere te-am gasit în durerea care parcă e cu mine pentru totdeauna ca Dumnezeu. Spre binele meu nu m-ai iertat atunci pe când eram doar un copil aşa că desăvârşeşte-ţi munca şi salvează-mă, te rog nu lăsa să vină noaptea fără să vii la mine acum cand mor in sufletul meu de o viata, Doamne, sari peste muntii ce ne despart, da-mi iubirea părăsită înapoi, iar în incheiere pot spune că e bine să nu mă iert pe mine, dar totodata trebuie să primesc iertarea Domnului şi dacă vreau să trăiesc, să trăiesc ca un păstrăv din Retezat urcând mereu tot acelaşi munte de incandescente şuvoaie sparte prin bolovani sacri, trebuie să fug fiindcă fiarele vor să mă mănânce în pământul acesta tolkienian, 24/7 prayer, să caut în fiecare zi, întreaga viaţa, fiindcă doar cine găseşte pe Christos, îşi găseşte sufletul, Doamne, sunt la necaz, ajută-mă şi, te rog, ridică-mi inima din ţărână să nu mi-o mai calce omul rau în picioare, ridică-mă din praful drumului şi voi sta căt îmi vei ingadui în cenuşă înaintea ta. Stăpâne, cum pot să-ţi fiu plăcut? Spune-mi plăcerea ta, Doamne, şi va fi secretul tău şi-al meu, ce îţi face ţie plăcere, Dumnezeule? Spune-mi şi poporul tău va fi poporul meu şi Dumnezeul tău vei fi Dumnezeul meu şi plăcerea ta va fi plăcerea mea, spune-mi şi, ca o sclavă preaiubită, plăcerea mea va fi să-ţi ofer ţie placere, Stăpâne. Doamne, plâng după tine cu ochii mei rombici, te rog învinge-mă şi ajută-mă să mă înving pe mine înainte să înving lumea şi înainte sa-l inving pe D-zeu, ca Israel. Fă să te înving, Doamne. Astăzi, în sufletul meu a explodat o bombă atomică. Am visat că treceam printr-un oras şi am văzut o casă cu trei camere între atâtea altele arătând ca o biserică veche, cum ar arata biserica veche de la Colţ cu ataş. Apoi am visat un leu mudéjar foarte frumos de cărămidă smălţuită cu ochi de diamant, iar lângă el era o scriere ornamentală, nişte versuri ca în cartea O mie şi una de nopţi ale necunoscutului Orient, pamantul din care s-a născut Christos, care spuneau:

Uitaţi ce leu cu ochi de diamant.
Privirea lui e o sabie cu mâner de lut.
Până când noaptea nu şi-a despletit parul înstelat
Nu a avut în cine să-şi privească iar chipul
Ca fiecare om ce-l vei vedea vreodată,
Cu vântul de răsărit încâlcit în privire,
Tulburând puţinele coarde ale harpei pictate de părinţi.

Am visat multe fotografii vechi imprimate şi pe o parte şi pe alta şi din cât am văzut îmi amintesc un oras peste un râu întortocheat cu o mie şi unul de poduri, o fotografie cu mama, copil între copii şi o fotografie misterioasă cu un pelerin rus pe care nu am mai vazut-o niciodată. Iar eu spun: trăiesc că să mă închin şi când mă rog devin un tigru blând şi de aceea mă rog si totdeauna am pentru ce, te rog sa te inving, Doamne, ca unicul popor al scrisului sunt o eră medie plină de fanatism şi pietate, iubind şi nereuşind să-şi înţeleagă iubirea, ştiind însă ce cerul e adevăratul ocean al lumii, udând privirea oricărui om, fiindca daca vreau sa traiesc, trebuie sa mor, trăiesc ca sa pot muri, spun povestea ca sa pot sfarsi; am incercat sa iubesc, incercand am invatat, invatand am obosit, obosind am am adormit şi adormind am murit şi murind m-am trezit şi trezindu-mă am fost viu iar şi trăind am tânjit şi tânjind am visat şi visând am văzut tot ce nu aş fi putut vedea altfel şi văzând am crezut şi apoi, abia apoi, am scris şi scriind, am iubit, si suferind doar am iubit şi, imperfect, iubesc.

Trebuie să îmi găsesc altceva de scris, nu despre mine, pentru că nu am ce oferi. Trebuie probabil să scriu despre oameni ca Mohandas K. Gandhi, Mandela, Isus din Nazaret şi alţii asemenea lor. Trebuie să fiu un povestitor anonim vorbind despre Harun, Giafar si Masrur, dacă îi văd în lumea mea. Oricum, în sfârşit, un nufar mi-a înflorit în privire şi acum pot sa încerc să fiu om în Hristos.

fratelui Ştefan

Citiţi prospectul
(COMMEDIA LIVE)

Personaje:
Fidel Moraru, un bătrânel cumsecade, pensionar, de 72 de ani, însă cu multe boli de tot felul
Psihiatrul
(Cardiologul
Astmatologul
Diabetologul
Reumatologul)

Farmacistul
(Nașă-sa)
(Vecinul)
Luna

Fidel Moraru: (intră în cabinetul de psihiatrie cu pălăria-n mână și un ziar subraț.) Bună ziua, domnule doctor.
Medicul Psihiatru: Bună ziua, domnule... Fidel. (îl privește cu simpatie) Ce vă doare?
Fidel Moraru: (mut)
Psihiatrul (zâmbind privindu-l întrebător) V-a durut vreodată ceva în viață?
Fidel Moraru: Am reumatism. În rest... întotdeauna am simțit că duc o altă viață decât cea pe care trebuie s-o duc.
Psihiatrul (mulțumit) Foarte bine! Uitați rețeta, o scriu acum și v-o dau. Până pe luna viitoare. (zâmbind) Capul sus!
Fidel Moraru: Astea. Măcar sunt gratuite. Nașă-mea mă tot sfătuiește să iau Diazepam. Am avut un vecin.
Psihatrul: (strigă absent) Citiți conspectul.
Fidel Moraru: (recunoscător) Vă mulțumesc. Bună ziua. Spor la treabă. (iese uitându-și ziarul pe biroul medicului)

Fidel Moraru: (intră în farmacia din piață, extenuat) (Merge la ghișeu și stă la rând.)
Farmcistul: Bună ziua, bine ați venit la Farmacia Lumina.
Fidel Moraru: (obosit, îi pune cinci rețete pe ghișeu)

Farmacistul: (îi pune medicamentele în sacoșă.)
Fidel Moraru: Să iau și Diazepam?
Farmacistul: (mai pune și o cutie de Diazepam) Citiți prospectul!
Fidel Moraru: (se uită subsuoară, caută în sacoșă sub mormanul de medicamente) (tare) Ca să vezi, omule, mi-am uitat ziarul!
(pleacă lăsându-și în farmacie ultimii bani)

Fidel Moraru: (acasă, mâncând un măr și citind cu voce tare alegând la întâmplare însă în întregime câte un prospect din morman. Merge un radio pâlpâind, și casa este luminată de un bec slab. În dreptul ferestrei este un felinar. La început citește ca din Abecedar, însă pe parcurs devine tot mai furios)
(citește Cordarone, comprimate.)
(citește Propranolol, comprimate)
(citește Alflutop, fiole)

(se arde radioul)
(continuă să citească, citeşte Diclofenac, supozitor)
(citeşte Orfirl, granule)
(citeşte Ketotifen 1 Mg comprimate)
(citeşte Teotard)
(citeşte Levomepromazin Terapia 10 mg)
(citeşte Serlift)
(citeşte Becotide Inhaler)
(citeşte Rispolept Consta 45 mg)
(se arde felinarul)
(citeşte Amaryl, comprimate)
(citeşte SIOFOR 850 mg comprimate filmate Clorhidrat de metformină)
(citeşte Decaprel 60 mg comprimate cu eliberare modificată)
(citeşte Insulina Biosintetică Umană Lilly)
(se arde becul din cameră, Fidel Moraru rămânând în întuneric complet. Termină de măncat mărul)
(se întinde în pat oftănd. Se aprinde Luna)

SFÂRŞIT

Domnişoara Casandra
(tragedie scurtă)

Lista de personaje:
Casandra, studentă la actorie anul 2
Felix, student la regie anul 2
Gelu, om de afaceri în vârstă, bisexual
Barmanul

Un pub cu bar şi două mese rotunde cu câte două scaune. Seară de ianuarie. Nu e nimeni înăuntru decât Barmanul, un tânăr cu părul lung prins în coadă, care stă cu bărbia sprijinită în podul palmei şi se gândeşte la ceva. Se aude muzică, foarte încet. Barmanul stă absent.

Felix: Un ceai cu fructe.

Barmanul: Te rog stai la bar, că mesele sunt ocupate.
Felix: Okay, omu'.
Felix bea din ceaiul fierbinte, iar Barmanul începe să șteargă tăblia înaltă de lemn lăcuit.
Felix: Ce mai faci, Barmane?
Barmanul: La datorie. Tu?
Felix: Nașpa.
Felix bea iar din ceai, în timp ce Barmanul își așează sticlele pe rafturi.
Felix: Ce muzică este asta?
Barmanul: Iacă muzică.
Felix: Vreau să te întreb, tu ce gen asculți cel mai mult?
Barmanul: Soulfly.
Felix mănâncă fructele uscate din cană. Barmanul merge în sală, șterge mesele și mătură.
Felix: Nu pui niște Patricia Kaas?
Barmanul: Am pus.
Felix: Nu vrei te rog să mai pui o dată?
Barmanul: După ce se termină sidiul.
Felix ia plicul de ceai din cană, îl stoarce între dinți și îl aruncă la coș. Barmanul nu face nimic.
Felix: Casandra n-o fost pe-aici?
Barmanul: N-am văzut-o.
Felix își pune fruntea pe bar. Barmanul își pune bărbia în podul palmei. Felix adoarme.
Gelu: Un pachet de Dunhill.
Barmanul: Poftiți.
Gelu: Păstrează restul.
Gelu are ochii injectați. Barmanul deasemenea.
Casandra: Salut.
Gelu: Bună.
Casandra: Ce faci, Gelule?
Gelu: Trebuie să plec. Nu vrei un pachet de țigări?
Casandra: Nu fumez.
Gelu: A. Te rog lasă-mă să-ți iau un pachet de țigări.
Casandra: Ce să fac cu ele?
Gelu îi dă pachetul de Dunhill, din care luase două țigări.
Casandra: Ok, Gelule!
Gelu o privește pe Casandra.
Gelu: Ce s-a-ntămplat?
Casandra îl privește pe Gelu.
Casandra: Nimic. Mi-a murit mama.

Gelu e izbit parcă de ceva.
Gelu: E amuzant.
Casandra: Amuzant?
Casandra râde.
Gelu: E îngrozitor.
Casandra: Da.
Gelu: Ce altceva mai e îngrozitor în viața ta?
Casandra: Sunt schizofrenică.
Gelu: Asta e amuzant.
Casandra râde iar. Barmanul merge după mop.
Gelu: Ce faci?
Casandra: Mă duc pân-la budă.
Gelu: Să vii 'napoi.
Casandra: Bine, scumpule.
Casandra merge spre toaleta care Barmanul se lupta cu mopurile. Gelu privește absent țigara neîncepută din mâna sa. Casandra privește absentă zăpada. Felix doarme cu tâmpla pe bar. Barmanul lucrează, chinuindu-se, cel mai absent dintre toți. În pub se aude Patricia Kaas.
Gelu: Ce muzică îngrozitoare, garçon. Delir.
Barmanul nu-l aude. Casandra se întoarce.
Gelu: Ai actorie?
Casandra: Nu neapărat.
Gelu: De-ar schimba păpădita asta de muzică. Îmi face rău.
Casandra îi ia țigara albă dintre degete, și-o aprinde cu un chibrit și îi înapoiază pachetul.
Casandra: Ce s-a-ntâmplat?
Gelu: Am SIDA. Am aflat azi.
Casandra: Amuzant.
Gelu: Eu și nevastă-mea, Teodora. Copii sunt mari, ne vor supraviețui.
barmanul intră în sală și începe să dea cu mopul după ce reglează caloriferele.
Gelu: Tu ai scăpat. Ai avut noroc că vârsta m-a transformat fără voie într-un Quijote.
Casandra: Ha ha ha.
Gelu: Da, cam așa ceva. Eu am vrut altfel. Și masacrul ăsta nu se mai termină. Pa.
Casandra: Gelu.
Casandra îi pune mâna pe braț.
Gelu: Lasă-l pe Gelu. Gelu e mort. Și-a ucis familia și-au murit toți. Uite-l pe adormitu' ăla, ți-e coleg. Du-te la el.

Casandra: Domnule
Gelu: Ascultă ce-ți spun. Du-te la el.
Casandra: Gelu. Iubitule.
Gelu îi lasă pachetul de Dunhill pe masă, luând chibriturile, și pleacă apăsat.
Casandra își bagă pachetul de Dunhill în geantă și merge la bar.
Felix se trezește și o privește uimit.
Casandra: Ce faci, Felix? Nu vrei să facem o plimbare prin zăpadă? Ai regie?
Felix: Nu neapărat.
Barmanul întoarce capul și îi privește.
SFÂRȘIT

Eriniile
(moment dramatic)

Profetul care nu se cunoaște pe sine: (îngenuncheat într-o chilie la lumina unei lumânări mari) (tace) (Eriniile îl îmbrățișează) (Luna, în fereastră, lasă urma unui semicerc) Încă o noapte trecută
fără trecerea nopții
dar la sfârșit
în fiecare noapte lumina mă învie
crai transilvan sunt?
Oh, o clipă de somn dulce de copil lângă mamă
înainte de moarte
să pot privi moartea crudă
cu ochii limpezi
și singurătate.
(la un moment dat Erinia începe să cânte)
Profetul care nu se cunoaște pe sine: Lumină.
(Erinia suflă în lumânare, în încăpere făcându-se lumină)
Tatăl profetului: (bătând la ușa transparentă) (când se văd nu mai pot de bucurie, și plâng sărutându-se) Uite un sandviș
am venit să te iau
nu mai stai aici.
(ies. Eriniile îl urmează pe profet. Când ultima închide ușa în salonul de spital se face întuneric)
Erinia: (cântând) O clipă de somn.

SFÂRŞIT

Moartea unui erou
(dramă)

1943, Cernăuţi, catedrala mauro-bizantină
Elena: Da, Te iubesc, Mitule!
Preotul: Poţi să săruţi mireasa!
Dumitru: (în uniformă de sublocotenent al aviaţiei române, cu batistă albă la piept. Priveşte vexat în jur, amuzat, şi o ia pe Elena valsând-o în altar)
1944, Bucureşti, început de bombardament american în mahala
Un copil ţigan plin de sânge pe faţă, stă pe bordură şi cântă la scripcă
Avion cu motor
Ia-mă şi pe mine-n zbor
Du-mă-n ţara stelelor
Să vezi cum îţi dau omor
Elena, însărcinată, merge pe stradă cu două dintre surori şi cu Dumitru.
Piţi: Mergem la adăpost. Te aşteptăm!
Dumitru: Pentru militari nu este adăpost.
Ica: Să ai grijă, auzi?
Dumitru: Ce grijă, fato? Sunt numai telegrafist şi am mai făcut şi răsboiul.
Elena: Trebuie să plecăm, iubite. Vezi să nu te puşte americanii că e cam mare hardughia aia zburătoare.
Piţi: Şi tu te-ai făcut cam mare, Lena, eşti mai plină ca un bombardier american.
Elena: Nici să nu-mi pomeneşti de blestemaţii ăia de nenorociţi!
1944, August, comuna Bradu
Elena: (speriată cu un bebeluş în braţe) Ce-i?
Ica: (bucuroasă) A venit Mitu!
Elena: (tace)
Piţi: Ce-i Leno nu te simţi bine, n-auzi că ţi-o venit iubitul?
Elena: Dumitru?!
Piţi: Ha, da' cum ai vrea să-l cheme, Lawrence al Arabiei?
Elena: Nu vreau să-l văd...
Piţi: (serioasă) Ce-ai, iar te-apucă? Elena!

Elena: Nu vreau să-l văd!
Ica: Eleno, plânge...
Elena: Nu - nu vreau să-l văd.
Ica: Vrea să-şi vadă copilul...
Elena: Constantin nu e copilul lui.
Ica: De ce vorbeşti ca o proastă? Al cui e?
Elena: Al lui Lawrence al Arabiei.
Piţi: (cu un ton schimbat) Dumnezeu să-ţi ajute să-ţi aduci aminte că mai ai şi familie.
Elena: (obraznică) Am familie!
Ica: Şi Mitu? El nu are familie?
Elena: Locotenent veteran Dumitru Constantinescu nu are familie.
Piţi: Eşti o proastă.
1965, Spitalul Militar, Bucureşti
Medicul Reanimare Ştefan: (zâmbind) Sunteţi bine?
Dumitru: (trezindu-se) Nu ştiu. Ce s-a întâmplat tovarăşe doctor?
Medicul Reanimare Ştefan: Traumatism balistic în tâmpla stângă, să trăiţi domnule locotenent.
Dumitru: Pot să mă ridic?
Medicul Reanimare Ştefan: Încă nu, desigur. Sunteţi pe perfuzie. Dormiţi...
-
Doctorul psihiatru emerit Elefterescu: Unde e?...
Medicul Reanimare Ştefan: Tovarăşul doctor Achenache va veni îndată.
Doctorul psihiatru emerit Elefterescu: (tace)
Medicul Reanimare Ştefan: Aici...
Dumitru: Dumneavoastră sunteţi domnul doctor?
Medicul psihiatru emerit Elefterescu: Da... Îl transferăm îndată tovarăşe Ştefan. Nu trebuie să vă mai bateţi capul cu tovarăşul locotenent.
Medicul Reanimare Ştefan: (anunţând) A sosit tovarăşul doctor.
(tace)
Tovarăşul doctor psihiatru şi psiholog Achenache: (un domn de o vârstă incertă, dar tânăr şi cu ochii zâmbitori) Am sosit.
(Elefterescu îl priveşte)
Elefterescu: (aparte, către Medicul Ştefan, pe chipul căruia se poate citi o reacţie de întristare profundă) Vrăjitorul...
Elefterescu: (afabil) Bună dimineaţa tovarăşe doctor. Vă asigur că nu era nevoie să vă deranjaţi iar. (privind contrariat către Medic) Deci, ce facem?

Medicul Ştefan: (întorcându-se spre Dumitru care se află întins în pat) Tovarăşe Locotenent, aceşti doi doctori au venit să vă ajute să treceţi acest moment greu.
Dumitru: (trist) Cine sunt aceşti doi doctori?
Medicul Ştefan: (cu blândeţe) Păi, avem medic psihiatru emerit, tovarăşul Elefterescu şi medic psihiatru/ psiholog Simion Achenache.
Dumitru: (derutat) Şi eu ce trebuie să fac?
Elefterescu: (imperceptibil, dă din cap a exasperare)
Medicul: Tovarăşe Locotenent, aceşti doi tovarăşi vor să vă ajute. Puteţi să mergeţi la spitalul cu tradiţie unde practică tovarăşul doctor Elefterescu sau puteţi să primiţi asistenţa ceva mai modestă a tovarăşului Achenache. E decizia dumneavoastră, trebuie să alegeţi, însă criteriile...
Dumitru: Am un singur criteriu. Care dintre ei mă iubeşte?
Elefterescu: (zâmbind copilăreşte) Te iubesc.
Dumitru: (privind la Achenache)
Achenache: Nu te cunosc, domnule Constantinescu.
(Dumitru începe să plângă)
Elefterescu: Nu vorbeşti serios!
Achenachi: Tovarăşe doctor emerit, acest om nu e un om obişnuit. E un erou! E un om care a trebuit să treacă pentru patrie prin lucruri pe care cei mai mulţi chiar, în Bucureşti, nu le-au trăit. Lăsat la vatră la 6 august 1944. Vă amintiţi bombardamentul? Domnule acest om e un simbol al patriei noastre.
Elefterescu: (plictisit) Îmi amintesc bombardamentul, cred că mi-l amintesc mai bine ca dumneata. Deci? Fă cum vrei. Iar.
Achenachi: (trist) Un erou, domnule.
SFÂRŞIT

CONSTANZE
(schiţă dramatică)

Felix Rian-Constantinescu

O grădină de pomi înfloriţi în luna lui Martie.

DUMNEZEU: Constanze, acum să fii pregătită pentru că o să-ţi întâlneşti ursitul.
CONSTANZE: Oh.

Constanze rămâne singură între flori şi adoarme. În jurul ei se strânge înmormântarea contelui de Orgaz.

CONSTANZE: Of, ce-am visat. Am visat flori şi mulţi mulţi oameni, drumuri reavene acoperite de brumă, cântece risipite de copii în joacă între falanstere, bătrâni morţi ce nu pot să uite şi muzica, muzica precum... un băiat.

Florile se înroşesc de ruşine.

FLORILE: Ooo!

CONSTANZE: Sunt îndrăgostită. Vai mie, nu ştiu ce înseamnă. Să-i ţin capul în mâini şi să-i zâmbesc în ochi o veşnicie!

Constanze se trezeşte.

CONSTANZE: Of, ce-am visat. Am visat flori şi mulţi mulţi oameni, drumuri reavene acoperite de brumă, cântece risipite de copii în joacă între falanstere, bătrâni morţi ce nu pot să uite şi muzica, muzica precum... un băiat.

Florile se înroşesc de ruşine.

FLORILE: Ooo!

CONSTANZE: Sunt îndrăgostită. Vai mie, nu ştiu ce înseamnă. Să-i ţin capul în mâini şi să-i zâmbesc în ochi o veşnicie!

Cortina.

2016

Piesă într-un act

Felix Rian

"Nul ne peut me comprendre. Un seul
Parmi ces ivrognes stupides
Songea-t-il dans nuits morbides
A faire du vin un linceul?"
CHARLES BAUDELAIRE

PERSONAJE

BEŢIVUL, un bătrân decrepit, pe jumătate chel
TELEVIZORUL, alb-negru, cu lămpi
BAUDELAIRE, prin vocea lui Florian Pittiş

Decor
O încăpere destul de întunecoasă a unui apartament de bloc. Încăpere mică, igrasie pe tavan şi pe la colţuri.
În spate, un pat aşezat lângă perete şi uşa, închisă. Pe colţ, un dulap, lângă fereastră. Lângă fereastră se află Televizorul.
În faţă, o masă pe care se află sticle goale, unele răsturnate, un radio destul de vechi şi o Biblie.
Beţivul stă la masă, cu faţa spre public.

BEŢIVUL (destul de cherchelit; citeşte, cu împleticiri, aplecându-şi mult faţa de pagină nu are ochelari)
"Pentru ce dormi? Scoală-te şi strigă către Dumnezeul tău, poate El îşi va aduce aminte de noi, ca să nu pierim!" (se opreşte, privind lung sticlele de pe masă) S-a-nnoptat! (se ridică, lăsând să-i cadă Biblia din mâini şi merge la fereastră) E noapte! Soarele a coborât de mult în Valea Stricăţii şi a stins toate... (tuşeşete uscat, aplecându-se mult în faţă, apoi se şterge la gură, aprinde Televizorul şi se aşează la masă)
TELEVIZORUL (de când este pornit, volumul sunetului scade progresiv, până nu se mai aude deloc)
...viaţameasaschimbatîmbucurătornicinumămairecunosccopiiisun
tfericiţişisoţulecumnusepoatemaimulţumitmerităaveampreamultă
mătreaţăşinuputeamstabilonmiciorelaţiesentimentalăpânăcândam
încercatcremnademâinicreminacumnumaiammătreaţăşimipotoferi
umeriidreptconsolareoricuinuştiamcăviaţapoatefiatâtdefrumoasăc
reeeemiinoocreeeemăăpeeeentruuuuutoooaateeegeeeeneeraaaţiiile

eeeedelabuniclatăticacumpregăteştetesăvizionezipar teaadouaatele noveleidesuccesiubirilevecelieidoarcviztvnoiavemgrijădesufletultă udacăştiicumsenumeşteactriţaceapareacumpeecranpoţicâştigauns etcompletdetigăimarcaromanticunaragazşitreibuteliipentrutineşipe ntrufamiliatasunălanumăruldepeecranpatrucincipatrucincipatruc incişivei...

BEŢIVUL (se uită puţin la Televizor Beţivul şi Televizorul vorbesc concomitent) Dumezeu mi-a dat mâini, mi-a dat doi ochi, dar nu mi-a dat... (aici Beţivul se crsipează şi-şi cuprinde fruntea cu palmele, după care continuă) Mă lasă să mor de sete şi de dor. Mă lasă să mor şi să putrezesc, dracului! (furios, loceşte sticlele care cad de pe masă) Sunt singur... (se uitp prin cameră, vede Biblia pe jos şi o ridică citeşte sărind versete) „Strigat-am către Domnul în strâmtorarea mea, şi el m-a auzit din pântecele locuinţei morţilor către El am strigat, şi El a luat aminte la glasul meu!... dar Tu ai scos din stricăciune viaţa mea, Doamne Dumnezeul meu! (pauză) Când se sfâtşea în mine duhul meu, de Domnul mi-am adus aminte, şi la Tine a ajuns rugăciunea mea, în templul Tău cel sfânt! (se opreeşte, ca speriat de ceva, se uită atent prin cameră, merge până la uşă şi dă să iasă, dar, brusc, se răzgândeşte şi vine iar la masă) Sunt eu. Puteam foarte bine să nu fiu. Să nu fiu nimic. Nimic, înţelegi?! Erau un milion de şanse ca eu să nu exist. Dar, are atâta însemnătate faptul că sunt? Şi, dacă sunt, ce sunt? Vechilul tău peste animale? Dar dacă sunt un animal eu însumi? Om? Ce e ăla om?! Să nu-mi vii acum cu aiureli de manual şcolar, cum că fac parte din singura specie inteligentă cunoscută, a cătrei trăsătură principală e faptul că gândeşte, sau mai erudit – raţionează. Ce sunt? Vechilul tău peste animale? Dar dacă sunt un animal eu însumi?... Sunt oare poatră, iarbă, foc într-o colibă ţigănească? (rătăcit, se uită în jur la sticlele de pe covor, atent, la fiecare în parte Citeşte, cu împleticiri) „Când se sfârşea în mine duhul meu, de Domnul mi-am adus aminte şi la Tine a ajuns rugăciunea mea în templul Tău cel sfânt! (pauză) Cei ce slujesc idolilor deşerţi dispreţuiesc harul Tău." (este obosit; îşi şterge fruntea cu mâneca şi se lasă pe spătarul scaunului) Plouă... cu găleata ba nu, s-a oprit. Aseară a ploat potopul lui Dumnezeu. Eram la cârciumă, cu băieţii, şi-mi spunea Sandu, luându-mă pe după gât şi gesticulând agitat cu ţigara „Ioane, ascultă-mă pe mine, nu mai e mult! O să ne boteze pe toţi. Cu foc! Vin timpurile, Ioane!"; vorbea aprins olteanul, parcă i se şi iţea o luminiţă în ochii lui tulburi de alcoolic înrăit. Mai dă-l în măsa de beţivan... (făcu un gest de abandonare cu

mâna şi se lăsă iar cuprins de aomeală) Câdn am început eu să merg la cârciumă? De fapt, când am început eu să beau? Suntem la fel; şi tu trebuie să ai pe acolo pe undeva o sticlă, bine-nţeles mai de soi, învelită-n hârtie - să nu bată la ohi. Şase miliarde... ce sunt şase miliade la Calea Lactee?Într-o bună zi, Soarele nostru - adorat de o sumedenie de oameni - o să vină pe pământ într-un carde foc cu hăţuri de aur. Mă întreb cum vor fi oamenii pe atunci, ce limbă vor vorbi mă întreb dacă vor mai vorbi... Probabil că, atunci lumea o să poată pleca de pe Pământ şi sunt sigur că mulţi o să plece însă sunt la fel de sigur că unii vor rămâne, să-l întâmpine când va sosi... (merge la fereastră, pe care o deschide) Când eram şcolar aveam un coleg de la orfelinat, care spunea oricui avea chef să-l asculte cum, atunci când va fi el mare, va pleca să-şi caute părinţii până îi va găsi. Şi continua spunând cât de fericiţi vor fi până la adânci bătrâneţi. Eu îmi caut doar tatăl, de când mă ştiu, şi încă nu l-am găsit... (gânditot, se aşează iar la masă, unde stă douăzeci de secunde nemişcat, după care aprinde radioul)
BAUDELAIRE, prin vocea lui Florian Pittiş:
„...Nu-s înţeles cât de puţin,
Din toţi beţivii, stând de snoave, -
Visat-a vreunu-n nopţi bolnave
Să facă-n giulgiu chiar din vin?".
(tăcere)
BEŢIVUL: S-a-nnoptat! Pentru ce dormi?

(cortina)

Haţeg
aprilie 1999
FELIX (Rian) CONSTANTINESCU

LIRICĂ ENGLEZĂ - Pledoarie pentru Wordsworth

O parte din poemele lui Wordsworth sînt scrise bineînţeles rimat. Cealaltă parte e scrisă în vers alb. Din preţuire pentru pana lui Wordsworth le voi traduce pe toate în vers alb, urmînd exemplul înaintaşilor care au tradus versurile antice atîrnînd clopoţei de capetele lor. Un poem adevărat e intraductibil, precum Masa tăcerii. Noi oamenii de rînd ne putem mulţumi să-i facem un portret şi acela fotografic şi ca în viaţă ar trebui să ne mulţumim

cu atît; în nici un caz nu îl putem scrie pe Wordsworth în română ori în orice altă limbă ori a traduce sufletul lui Brâncuşi în cutia italiană a sufletelor noastre. Din dorința de a fi cît mai credincios poeziei wordsworthiene şi a o traduce cît mai fidel m-am văzut pus în situația de a o trăda, renunțînd brîncuşian la aparențe, fie ele şi poetice, pentru a păstra sufletul care dă viață. Înaintea acestei posibile versiuni româneşti a poemelor lui William Wordsworth, tălmaciul poate spune că noi în România avem nevoie de poezia lui Wordsworth. W. W. a fost un poet romantic la fel ca poetul nostru romantic, iar pentru a nu fi tributari propriului Weltanschauung, fascinați într-un mod narcisist propriei frumuseți ar fi indicat să experimentăm şi alte avatare ale geniului romantic şi a privi şi alte vitralii din catedrală. Şi în mod deosebit curentul romantic, fiindcă piatra din capul unghiului a sufletului românesc s-a dovedit a fi şi cel mai probabil va rămîne cît va rămîne şi românitatea, o cheie de boltă neogotică romantică pe care cel mai mare arhanghel e brodat în marmură. Este nevoie de aceste poeme în învățămîntul românesc, în bibliotecile marilor oraşe şi din sătucuri, în mânăstiri, în penitenciare, azile şi oriunde este un pic de suflet şi în întreaga noastră cultură, dacă vrem să o avem. Iar aceasta include postulatul că după cum istoria literaturii române are nevoie de William Wordsworth printre alți „nemți" caragialeşti, tot astfel Marea Britanie are nevoie printre alți necunoscuți romantici şi de Mihai Eminescu, dar asta va fi munca altor traducători. [Felix Rian]

CUPRINS

Vladimir Nabokov detestatul
(micropovestiri)

Motto:
"You got a girlfriend?'
'She may be a girl,
but she's not a friend of mine."
- The Apartment, 1960.

Nimicnicie

Felix Rian-Constantinescu

E ceva ce ar fi trebuit să vi-l spună cineva de mult şi nu vi l-a spus nimeni. Trăiţi ca furnicile, ori - dacă furnici vă flatează - ca termitele. Roadeţi şi prăpădiţi totul fără nici măcar s-o ştiţi de ce. Adunaţi avere sau mai ştiu eu ce, mâncaţi mici, cârnaţi, grătare cât puteţi de mult şi toate fleicile apelor, vă atrofiaţi creierul cu bere, şi vă simţiţi ajunşi. Nimeni nu mai e ca voi. Şi nu ştiţi că sunteţi nişte viermi, nişte curcani puşi la îngrăşat, sunteţi prea făloşi s-o mai ştiţi. Şi voi veţi muri curând şi copii voştri. Şi nimic nu va rămâne din toată fala voastră, din toată prostia cu care v-aţi umplut vieţile prăpădite. Vreţi să vă povestesc vieţile? Într-un fel toţi trăim la fel, dar trist e că după voi nu va rămâne nimic. Nimic. Vă credeţi aşa de grozavi că faceţi bani, eu vă spun, eu dacă mor _azi_, voi trăi mai mult decât oricare dintre voi. Nu ţin neapărat să vă beştelesc, dar o fac pentru că sunt un dascăl exigent, şi mi-ar plăcea să văd că vă opriţi şi că din voi ţâşneşte o fărâmă de frumuseţe, pentru că doar frumuseţea este eternă.

Criterii

Felix Rian-Constantinescu

Un păienjeniş de vise. Nu pot înţelege cum afară în lumina soarelui am stat izolat în vitrailile mele interioare. De obicei în vise sunt spectatorul unor drame despre care simt atunci că ar trebui scrise pe hârtie, ori îmi trăiesc viaţa săracă în evenimente. Dacă mă va întreba Moartea la sfârşitul vieţii ce am făcut îi voi răspunde stins că am visat şi cred că va fi deajuns. În vis am trăit toate vieţile pe care le-aş fi putut trăi, şi din vis a generat şi acest şir de litere. Visul dovedeşte că avem sufletul de sticlă străpunsă de lumină colorată,după ce reuşeşti să faci pace între fantasme te trezeşti ca bătut. Cred că arta s-a născut din vise şi oamenii mereu caută criterii să numească visele viaţă.

Geneză

Felix Rian-Constantinescu

Dacă aş fi făcut eu lumea v-aş fi înecat pe toţi ca pe nişte pisoi şi aş fi creat din ţărână toate personajele frumoase întâlnite în arte. Amin.

Wolferl

Felix Rian-Constantinescu

Arhetipul omului nu este Sfântul Francisc ci compozitorul Mozart. Wolfgang Amadeus Mozart este singurul mare după Isus, omul după Om, după cum am spus, singurul. Dar cu toate acestea deşi a trăit printre noi plin de har şi de frumuseţe, nu îl putem înţelege, iar destinul său arată botul de bestie pe care îl purtăm fiecare, fără diferenţă, fiara care ucide şi calcă în picioare îngropând la groapa comună ceea ce rămâne. Dacă Mozart nu ar fi fost trimis pe Pământ, am fi fost mult mai aproape de maimuţe decât de îngeri. Cei mai aleşi oameni sunt cei care iubesc muzica lui Gottlieb. Lui Francisc i se înalţă rugăciuni în toată lumea, pe Wolferl nu l-a vestit nici o aură, nu l-a urmat nici o coadă de cometă, doar indiferenţă şi moarte.

E sabat să ne punem cenuşă-n cap

Felix Rian-Constantinescu

Sură auzi, s-a făcut sabat așa că lasă mâncarea și lumânările și vâră-ți părul în praful drumului. Să știi că dacă ești jidancă nu te-a făcut D-zeu mai cu moț, mai încearcă să mai și iubești toate muierile pe care le numești spurcate că de nu cu mine n-o să ai pace și _tu_ știi cine sunt eu. Mai lasă frumusețea și toarnă-ți cenușă pe trup, mai plângi și tu, fa, și vezi că nu te-o făcut mă-ta și D-zeu să fii bogată și rea ca o cățea. Pisica are nouă vieți, da' sfeșnicul de la mă-ta are doar șapte lumini. Să-ți spun mai deslușit? Caută cea mai rea boarfă care-o ai prin casă și pune-o pe trupul tău iubit, prinde-ți genunchii cu brațele peste țâțe și mergi încet ca Regele Ahab că de nu poate vine prăpădul peste carnea ta. Ascultă, Suro, ce-ți spun, că nu-i șagă, nu-ți mai lăsa surorile să moară în ploi, că vine Moartea și pe la noi. Nu te-o-ngropa nimeni și ajungi de râsul cimitirului, vrei să-ți pun piatră de batjocură ca la Săpânța? Aici șade Sura proasta care n-o văzut mai mult de perciunii lu' ta-su? E sabat, Sură, hai să ne scoatem cenușa din cuptor și să ne-o punem în cap, vrei? Fii înțeleaptă și tu o dată în viață și taci și tu un sabat încheiat, hodinește-te capro să nu te facă D-zeu pastramă și pe mine cu tine, că tu ești cam vacă și eu sunt cam bou. Hai să ispășim și să nu ne mai urască lumea, vrei, iar de ne-or urî după aia, să-și urască lacrimile. Culcă-te acum și așteaptă-l pe Eliahu, fi-to. Bucură-te, Sură!

Tătarii

Felix Rian-Constantinescu

Tătarul îi slab. O fost foame mare de unde o venit el și nu o venit cu avionul. Îi genul de om care te lasă să-l nenorocești și după aia îți ia gâtul și te uită. Tătăroaicele nu plâng, au ochii prea tăioși pentru asta. Copiii de tătari îs chinuiți cel mai mult, că-s puțini, dar ajung mai tari ca albastrul cerului. Mult or suferit tătarii pe lumea asta dar e plină lumea de tătari și toți ne tragem din Gingis-Han. Ne-am mai îmblânzit și noi, la ce e bun războiul, or obosit să jefuiască și să omoare, doar proștii de albi se îmbată și se chinuie și se omoară, tătaru' e sărac și adânc, îi privește pe toți cu milă și dispreț. Multe o mai văzut tătarul pe lumea asta, dar nu le mai știe, doar sufletul și le mai amintește. Îi plină România de tătari și deși nimeni afară de Regina Maria nu o încercat să le

îmblânzească fața, s-or mai îmblânzit ei, așa obidiți cum au rămas, că unul e D-zeu, nu?

Sens

Felix Rian-Constantinescu

Mi-am pierdut rațiunea de a fi. Nu găsesc nici o plăcere în a face nimic din ceea ce îmi place, mi-am pierdut sensul vieții. În fiecare zi mă gândesc la suicid, dar și acesta și-a pierdut sensul pentru mine. Dacă o voi face vreodată, o voi face din inerție pentru că nu am ce pune în loc. În fiecare zi parcă îmi vin subiecte de cărți barosane dar mintea mea vidă nu găsește ideea pentru care aceste cărți să existe. Am nevoie de ceva, dar nu știu de ce, pentru că spiritual am primit totul. Voi mai scrie cărți. Dar cum? Și oare de ce?

Sufletul nobil al lui Salvatore Quasimodo

Felix Rian-Constantinescu

Fiind dezamăgit în iubire, Quasimodo găsea pe cei mai mulți oameni proști grămadă. O iubise ca un îngrămădit pe Esmeralda, iar părinții ei nu puteau să-l sufere pentru că era săräntoc. Încercase de mai multe ori să renunțe și parcă ar fi renunțat la sufletul lui, dar parcă era prea mult. Așa că se lepădă de sufletul său pereche. Observa toate contractele, afacerile și târgurile care se fac în lume și se gândea că mai bine moare. Toți de la Vlădică până la Opincă erau niște bolovani cu creierii de plumb. Voia să trăiască precum Nicolae Tesla și să îi dea naibii pe toți. Plânsese dar de azi nu va mai plânge. De ce să plângă omul că lumea e proastă? Nu mai era nimic de spus, va trăi precum copacul dând castane în capetele seci ale umanităților. Marele șarpe înghețat al universului ce știa viitorul și trecutul și eternitatea. Și era și tocmai douăzeci și trei august, ziua malpraxisului românesc, încă înecată în mici și bere pe la festivaluri deghizate. Se gândea proastă mai îi viața, dar să desprindem corabia și să plecăm odată!
-Spre moarte!

Mama

Feix Rian-Constantinescu

Proletarii au murit fiind urmați de lumpeni, se gândea Max, un orfan de mamă de ani buni, cu un tată bătrân care scria o carte de poezii după alta.

Era abătut și adeseori voia să moară. Trăia din inerție fără a ști dacă este noapte sau zi în cosmos, dacă iubește ori dacă este uitat.

De când îi murise mama, începuse să aibă gânduri înțelepte:

-Toți oamenii sunt niște prăpădiți. Când mori și D-zeu te lasă singur. Prea sunt proști oamenii. La ce bun să îi cauți pe oameni, dacă știi că nu le pasă de tine? Moartea nu există și asta o face îngrozitoare. Anotimpurile nu-și urmează niciodată invers.

Parcă era fratele bunicii lui de la Livadia de Coastă, beat.

Nu făcea nimic absolut, decât să ia niște vitamine uriașe și grunzoase pe care i le dădea medica de familie, o doamnă mult prea inteligentă pentru meseria ei. Treceau zilele precum clipele, iar el se simțea bătrân ca teiul lui Eminescu. Se săturase să vadă în fiecare an frunze murind și flori ucise de proști.

Taică-său continua să scrie cărți, în timp ce el nici măcar nu citea. Necazul fusese că îi murise mama. Nu avea să își mai revină niciodată, atât știa. Adevăratul zeu al Pământului, soarele, crud, privindu-te cum te joci cu păpădiile ca un fluturaș și făcându-te să crezi că ți-e prieten și apoi născându-ți păpădii pe mormânt.

Oamenii nu i-au plăcut niciodată. Ar fi umplut pământul acesta nenorocit cu girafe, dacă l-ar fi făcut. Pentru el oamenii erau niște animale sociale precum gorilele, babuinii și cimpanzeii.

Își dădea seama că viața trece, iar mintea i se tocește.

Astfel începu să scrie o carte groasă pe care o numi _Mama_, semnând-o Max Gorki.

Apoi ori de câte ori i se făcea dor de cineva, scria.

Ce e sfinţenia, Thaïs?

Felix Rian-Constantinescu

Sfinţenia înseamnă onorabilitate şi să te multiplici din doi în doi luate câte patru? Să priveşti de la patruzeci şi cinci de grade - în duh doar - fiecare om pe care îl întâlneşti? Să le dai oamenilor în cap cu versete, cu apă sfinţită, oase sau muzică tâmpită? Ce e sfinţenia, Thaïs? Poate sfinţenia să aibă chipul tău, poate mai mult decât oricare altul? Nu îl iubesc pe Paul, dar te iubesc pe tine, sfântă de scenă şi bordel. Nu vreau să urc până în al treilea cer, vreau să am curajul să mor, pentru că ce e viaţa fără moarte?

Mântuirea

Felix Rian-Constantinescu

Sunt un medic sadic, aşa că am pigmentat genetic pielea unui cetăţean pe care l-am ales fără s-o ştie pentru un experiment. Probabil că nu e etic ce am făcut, deşi lucrul acesta din punctul meu de vedere nu ar fi trebuit să afecteze pe nimeni, dar societatea însăşi - ca şi individul - este vidă de etic, aşa că nu am avut prea multe tulburări de digestie datorită acestui lucru. Dimpotrivă consider că am făcut un lucru superior, am arătat unui porc albinos ce înseamnă să fii cel mai vechi, mai nobil om din câţi există. Am fost precum D-zeu pentru el, dar i-am adus multe suferinţe la capătul cărora a rămas singur, pentru că pe ceilalţi porci nu am fost de acord să-i mântui.

Aţi dat de Santino

Felix Rian-Constantinescu

Ci sânge am scris, cu sânge să vă semnaţi. De vrăji v-aţi ţinut, vrăjile să vă ţină, vrăjitorilor, ascultaţi vrăjeala profetului. Pe ţigani i-aţi iubit, în ţigănie să intraţi, numai Ionuţ să scape şi dacă

mai veniți la mine să plecați unu câte unu din doi în doi numai Ionuț să scape, securiști cu inimi de porci, purec, șoarec, șobolan, să vă lase făr-un ban, porcu, mielu, priculiciu să vă mânce tot cariciu, toți câți oți fi, să ajungeți de nimi. Numai Ionuț să scape și eu să vă fiu Îngerul, liniștiți-vă că vă șterg neamul de pe pământ, neicusorilor, auzi, s-or întâlnit porcii cu profetul, norodul de gâște cu hahamul, încornoraților, ați dat de Santino.

Să vezi Madrigalul și să mori

Felix Rian-Constantinescu

Ca în vechiul dicton, care să fiu onest nu îmi amintesc la ce anume numeau a merita atât de văzut, un Madrigal la Ateneu, fie și la televizorul mamei, poate cu atât mai mult, este ceva nemaivăzut, o palpitare de puritate pe puntea Titanicului lumii, un semn că existăm și că nu putem altfel, ca Luther, Dumnezeu să ne ajute. Noi, poporul care am reușit să educăm acești muzicieni nu vom putea fi dați afară niciodată din istorie, fie și măcar pentru acest lucru. De remarcat pietatea muzicală și sensibilitatea adusă de frumoasa dirijoare Ana Ungureanu, a întregului cor de voci, suflete și oameni. Plângeam cândva să se mai nască în muzică și la Moldova oameni, Moldova noastră fiind întreaga Românie, vă spun frați și surori ca Magdalena că s-au născut. Corul nu se înfățișează în această penultimă seară de vară ca un simplu ansamblu muzical, ci ca o bijuterie, ca un Koh-I-Noor român pentru a cărui descoperire și cizelare au trebuit să treacă generații de bijutieri și să se caute nestematele în stâncă pentru a fi aduse laolaltă în cununa României în această seară de Duminică la Ateneu, cu o muzică având darul chietudinii în frumos și alinării propriei noastre vieți. Noi, românii, nu practicăm meditația tibetană, dar avem Ateneul. Remarcabilă este munca întregului colectiv, al designerilor vestimentari reconstruind superbele costume de epocă, un costum asemănător a avut la nuntă bunica mea în Cernăuțiul de altădată, al antrenorilor ce au pregătit artiștii pentru marele moment, al celor care le-au pieptănat pe frumoase precum fata din romanul lui Evtushenko. Deasemenea și tinerii, aleși muzicieni sensibili de o deosebită artă. Astă seară văzând concertul am văzut și eu că trebuie să har să poți cânta la corul român Madrigal și - nu numai - să ai har să poți cânta. Doar în Mozart am mai auzit

atâta suavitate şi acum înţeleg că Wolferl departe de a fi un om cu idei, avea o simplitate a geniului, cea mai mare formă a artei, ce l-a făcut ca şi sfântul patron al Festivalului să se inspire din muzica simplităţii şi curăţiei, atât a epocii lui cât şi a erelor trecutului. Remarcabil a fost asemenea ansamblul instrumental Codex, ducându-mă în lumea copilăriei, într-o _Românie_ înainte de România, contemporană şi predecesoare vrăjitei Insule a lui Stevenson. Ateneul a strălucit astă seară. Cât dar, să poţi cânta, şi să nu te faci rockstar. Din seara aceasta Madrigalul are un loc unic în privirea mea, şi ca ilustrul meu compatriot domnul Iosif Sava, pace peste el, vă îndemn iubiţi, iubiţi Madrigalul.

Scrisorica de amor a Bampirului către Esmeralda

Felix Rian-Constantinescu

Bine, te aştept, dar să ştii că, până atunci şi dacă înnebunesc, o să vin la soroc şi o să-ţi poruncesc să mă iubeşti.

Literatura rusă

Felix Rian-Constantinescu

Uriaşă, literatura rusă te poate băga în depresie. Ajungi să îţi propui să citeşti una după alta ori simultan ciclopicele ei opere, intuind în sinea ta că ameţit de reverie nu vei mai sfârşi niciodată. În tot răul este şi un bine şi românii au o mare bilă albă datorită erei comuniste. În acei ani s-au tradus biblioteci întregi de la Cartea Rusă şi nu e vorba doar de Dostoievski cum ştiu unii literatura rusă, ori de Dostoievski şi Tolstoi, ori de Tolstoi şi Dostoievski, ori de Tolstoi, Dostoievski şi Cehov, ori să-l mai adăugăm şi pe Gogol, ori Puşchin, Lermontov, Esenin ori Maiakosvki, Pasternak, Bielinski, Cernâşevski, ori Şcedrin, parcă el a scris _Oblomov_ (nu, Goncearov), Fedin, Şolohov, Cinchiz Aitmatov ,Kuprin, Evtuşenko şi autorii de după marele Război de Apărare a Patriei, chiar şi fraţii Strugaţki, Gaidar, Valentin Kataev. Nabokov, Valentin Rasputin, Leonid Leonov, Alexei Tolstoi, Makine, Soljeniţân, Vladimir Bukovsky, Daniil Harms, Leonid Andreev, Blok, Berdiaev, Soloviov, Şestov, Bulgakov, _Rudin_, Turgheniev, Radişcev, Gorki, Cartea pelerinului rus, cine poate

citi atât? Am citit pe clasa a zecea şi poate şi pe a unşpea _Crimă şi pedeapsă_, _Demonii_, _Fraţii Karamazov_, _Idiotul_, _Adolescentul_, şi m-am simţit de parcă ridicam haltere. Chiar şi românii educaţi la şcoala rusă au devenit mari scriitori. Am o teză, cine citeşte toţi autorii enumeraţi de mine, din care am citit doar un ciob ştirb arheologic de chiup de ulei şi cereale, şi mai citeşte şi restul literaturii ruse, ori îşi pierde minţile pe drum ori ajunge unul din cele mai bogate suflete ale epocii lui. Cu condiţia să nu citească doar literatura rusă, să citească tot, să nu-şi pună ochelarii de cal ai pedantismului şi specializării. Astfel cum să trăieşti? M-a întrebat o fată ce fac şi i-am spus că sunt obosit, citesc prea şi râzând mi-a spus că dacă am obosit de la citit de ce nu ies în oraş să mă plimb bucurându-mă de duminică. I-am spus că eu nu trăiesc aşa. Literatura rusă e obsesia mea, ca dr. Jekyll mă întreb cu spaimă oare nu încep să devin omul unei singure idei şi dacă da care este aceea? Tuberculoza lui Anton Pavlovici Cehov?

Ocult

Felix Rian-Constantinescu

Împărăţia cerurilor este putere dar nu despre asta e vorba acum. Iubirea este o putere mai mare legându-te în farmece pe viaţă de cineva fără să poată înţelege vreun om cum. Ceva ocult, ascuns, adânc precum o dornă în munte, mai adânc decât moartea pentru că toţi oamenii iubesc şi după ce mor. Când găseşti nu pierde pentru că vei căuta iar plângând poate toată viaţa, Felix, ocultule.

Regele stelelor

Felix Rian-Constantinescu

Stă în palatul lui cioplit în stâncă şi priveşte cerul. Este Regele stelelor, cu o coroană de lumină pe cap şi o barbă de flăcări. Inima îi este de gheaţă vie iar ochii orbi precum stelele. Al lui este poporul stelelor din toate cerurile şi le ştie pe toate pe nume. De la începutul timpului stă aşa pe muche de munte, ochii săi orbi reflectând ca tăurile negre drumurile lor. Când va muri, stelele

vor coborî toate pe muntele tăiat în trei muchii şi-i vor săruta fruntea.

Icoanele nu se fac pe bani

Felix Rian-Constantinescu

Are doamna Doris Lessing o povestire africană numită _Vrăjile nu-s de vânzare_. Şi eu am m-am apucat iar de pictat pe sticlă cu gândul că poate vând ceva, dar rugându-mă în timp ce pictam - că aşa se fac icoanele - m-am luminat - eu măcar, dacă nu şi bicisnicul meu desen - şi mi-am dat seama mai bine. Dacă poţi să-l vezi pe D-zeu cum să-l vinzi mai apoi, ca bietul Yehuda, bancherul? Nu, nu. Dacă faci icoane trebuie să le poţi face, să ai geam, ramă, culori şi degete, şi dacă vrei să te desparţi de ele să le dai ca pe flori, măi băiete. Ce să faci cu banii, milostenie pentru ce-ai vândut?

Marea singuratică

Felx Rian-Constantinescu

Rusia e o femeie frumoasă şi părăsită. După ce a eliberat - cu adevărat, prin Gorbaciov - Europa de Est, acum când ar vrea să intre în dreptul ei până la Nistru, drept vechi din timpul Rusiei Kievene, este considerată ca marea barbaţariţă a lumii. Să notăm că din 1980, de la Afganistan, Rusia nu a mai purtat nici un război, şi acela purtat de U.R.S.S., şi oare câte a purtat S.U.A. şi statele N.A.T.O. împreună cu ea, chiar şi noi? Oa? Ceva nu e bine, e cam subţire banu' şi gros obrazul. Occidentul cu N.A.T.O., Europa şi cu toţi, afară de noi, Polonia, Finlanda şi Japonia se comportă ca imperialiştii în India înainte de Gandhi, iar politica domnului Putin dacă nu e justificată e logică. Nimeni nu şi-a bătut joc vreodată de Rusia în istorie, decât oamenii de nimic aşa cum se întâmplă şi azi. Ruşinică să vă fie obrazului unionisteuropean şi statunitamerican. Vreţi voi să vă vârâţi militarii şi businessmenii, ca Michiduţă, şi în Rusia cum aţi făcut în întreaga lume. _Nu renunţaţi la nimic, vreţi tot, ilegal nonstop_, să fim o familie mare unită, exploatată şi fericită. Bine că americanii îşi duc crucişătoarele peste tot, iar ruşii nu au ce căuta

la Odessa. Cu toate problemele, în Rusia mai există învățământ - poate cel mai elevat din lume -, cultură - poate cea mai mare, dar nu știu ce mai există în Europa afară de cluburi de dimensiunile a orașe întregi cu pești pe trotuare și droguri în vene, și tot voi îi scuipați în cap pe est-eurpeni de când suntem. Dați dovadă că aveți cultură, sunteți oameni și vă iubiți aproapele mai lăsați gargara politică și căutați-vă idealurile părăsite. Iar românii să știe că dacă vom reveni la vechea graniță de pe Nistru cu țariștii va fi mult mai bine. Ce e drept e drept și ce e strâmb e strâmb, nu are rost să le amesteci, iar ucrainenii ar trebui să știe că vorbesc rusește și Ucraina nu s-a născut ca al cincizeci și doilea stat american și nu va fi niciodată. E dur, dar e mai dur să-l împuști pe Bologa și să spui că ești cu libertaua, egalitaua și fraternitaua, și că fratele tău Bologa e un terorist barbar. Ucraina trăiește înapoi în timp, dar dacă prin absurd Europa va scăpa de ruși - să zicem gazându-i -, după aceea îi vor scuipa în cap pe rușii ucraineni cum ne scuipă și pe noi, spunânu-ne ca și Cocoșilă să tăcem din gură că suntem proști că n-avem trei mii de euro salarii pe lună. Poate că n-avem, dar când eram eu copil cam tot ce mâncam - spre deosebire de ziua de azi - era din țara noastră și nu exploatam pe nimeni.

***

Long ago, when I was a young man, I talked online with a beautiful Coptic Egyptian girl. But I was rasist and welching and she went away. Then I looked after her, but could not find her anymore. Do not do what I did, in Shakespeare's name. :(

Întâi septembrie două mii cincisprezece

Felix Rian-Constantinescu

Mi-am amintit de filmul din anii optzeci al regizorului lui _Gandhi_, _Cry Freedom_ ,(1987), film despre apartheid în vremea apartheidului sudafirican și mă întreb: acum, în vremea apartheidului sionist, nu încep oare și unionisteuropenii să dezvolte o mentalitate apartheid, deteriorându-se gândul bun al integrării? Oricum rasiștii europeni nu au nici o șansă de a-și vedea împlinit noul Lublin, dintotdeauna mai mulți au fost cu necăjiții. Cazi imperiule, și să se audă cântul alternat al robilor

răscumpărați în toată lumea, Tibet, America, C.S.I.-ul, Amazonia, Mexic, Argentina, China, Rusia, VenezuelaEcuadorPeruBoliviaChile, Coreea însângerată, Australia și Oceania, India, Africa, Brazilia, Orientul Apropiat și infamanta Europă albă.

A-nceput toamna
(compunere)

Felix Rian-Constantinescu

A-nceput toamna. Numărați bobocii. Dar să nu-i bateți prea mult în cap că și voi veți fi boboci iar pentru că așa e roata lumii. Adunați-vă karma bună pentru eternitatea rea și zâmbiți la frunzele din Kitai din grădinile botanice, păduri și parcuri. Respirați-le și nu încercați să le tot fotografiați, nu are nici un rost, pictați-le. Acum urmează blândețea înainte de moarte, cea mai frumoasă perioadă a anului. Când va ploua să vă plimbați și prin ploaia tulburată fără umbrelă cu un walkman Sony. Bucurați-vă de toamnă, pentru că nu veți avea multe, din păcate. Trăiți ca să muriți și veți simți frumusețea morții pe care o simțim viață și respirați adânc oxigenul coroziv și universul. Culegeți frunze frumoase și puneți-le în cărți și imprimați-le pe hârtie de desen, sau de ziar dacă n-aveți. Priviți la furnici ascultând greierii sărutându-vă în câmp ori în menționatele grădini botanice. Taxa e mică și poți să intri și clandestin dacă ești student. Toamna vă pregătește pentru veșnicia înțepenită care va urma până la zilele Babei, după cum sufletul tomnatic e pregătit încet încet pentru pământ. Suntem fructe smulse de șarpe care cad până la urmă în pământ devenind pământ și încet alte fructe. Nu plângeți, pentru că nu aveți de ce, ori plângeți, pentru că nu aveți pentru ce. Plimbați-vă mult singuri, dacă sunteți tineri, citiți mult singuri, dacă sunteți bătrâni, pentru că toate au un sfârșit și toamna este asemeni Cuvintelor, germinând sfârșituri care sunt noi începuturi. Și cât mai puteți, faceți copii și bucurați-vă de ei la primăvară.

Circumvoluțiuni

Felix Rian-Constantinescu

Vine dimineaţa când îţi simţi în suflet primele zbârcituri, în creier, chipul tău devine deodată serios ca al unui îmbătrânit de zile, şi te transmuţi în ceva nu ştii în ce, nu ştii cum. Nu prin gânduri, că gândeşti degeaba, ci prin zbaterea în etică. Zbârcirea aceasta nu este un efort abstract, ci zbârcirea nucului în dimineţile geroase şi ştii că mintea ta se va răsuci în ea însăşi reflectată de chipul tău care va arăta ca pantofii lui van Gogh şi mai mult decât atât doar D-zeu poate să înţeleagă, nu tu, dar ochii pustiiţi ţi se umplu de endorfina recunoştinţei.

Cel mai frumos bluz din viaţa mea

Felix Rian-Constantinescu

Când am ajuns acasă, pe autobuz, dimineaţa mi-am notat cuvintele.

Cause I'm never gonna dance again.

Cred că nu aveam nici şaptesprezece ani şi dansasem cu cea mai frumoasă fată din câte văzusem, o colegă de clasă care mă obseda, mă fascina, cu nume de dramă ibseniană. Citind acea piesă am început să citesc teatru şi până la urmă am mers la Catedră, adevăratele mele studii, neterminate, fiindcă cine te poate învăţa să scrii teatru, ceea ce pentru ce ai fost făcut?
Nici Nataşa Rostova nu a dansat vreodată cum am dansat eu acel unic bluz.

George Michael

Felix Rian-Constantinescu

Suflet chinuit, George Michael, acest Hamlet gay al cumpănei de secole ale noastre, e poate privit cu mai multă îngăduinţă de D-zeu, decât mă priveşte de pildă pe mine, credincios cu paşaport, fanatic, profetic, pur, necruţător, inchizitor.

Tatăl meu Merlin

Felix Rian-Constantinescu

Cred că începând cu douăzeci de ani înainte să mă nasc eu, tata a început să culeagă folclor și a continuat de când mă știu toată viața, strângându-l în misterioase lăzi de carton și valize și ne-a educat pe toți în frunte cu mama când facem curat să nu-i aruncăm folclorul, trebuind să verificăm ca vameșii ori detectivii fiecare petec de hârtie. Abia acum când după un scris megalitic ce a durat o iarnă întreagă de scris neîntrerupt sau poate mai mult, când cartea este gata, și ar trebui să apară mustind doar de creații anonime din Țara Hațegului, aflate de la babe, gospodine, elevi, copii, țărani, păcurari, începând cu perioada medievală și urcând până în perioada romană, a tradițiilror dace și până în primitivismul european-african băneș Vincea-Turdaș, constat cu stupoare că tatăl meu e Merlin.

D-zeu

Felix Rian-Constantinescu

Când privești în jur și vezi numai sfinți, începi, fascinat, să-l vezi pe D-zeu. Ochii tăi înțepenesc scufundându-se în faguri cu miere, și doar câte o insectă muribundă ți se mai zbate surd în colțul ochiului zgâriind lacrimi. Pentru un câine cei mai frumoși sunt câinii, pentru un păianjen cei mai frumoși sunt păianjenii, pentru un om cei mai frumoși sunt oamenii, dar nu trebuie să fie așa, și poate tot pământul e un bolovan plin de păianjeni alungiți ori burtoși. Nu poți să afli nici un răspuns, doar îți înțepenesc ochii și sufletul tău vede ceva, nedeslușit.

Question with a Warning

Felix Rian-Constantinescu

I want to ask Anybody able to figure out something about some synthetic material suitable to replace wood and canvas for paintings, because as in Easter Island we will have the

Polynesians' fate of cannibalism after the last tree is cut down of earth.

Artist nenorocit de destin II

Felix Rian-Contantinescu

Am crezut că scriu mai bine ca Cehov doar pentru că am citit doar din volumul întâi de opere complete. Acum când am deschis volumul al doilea l-am regăsit pe Cehovul pe care-l știam, high conceptul literaturii ruse. Da, da, da, da, da.

Meșuga

Felix Rian-Constantinescu

Eu sunt Pălărierul Nebun. Mă droghez cu plumb. O galaxie de cărți gravitează în jurul patului meu, iar toxicitatea mă duce în lumile artificiale, paralele, ale literaturii, artei, muzicii, filozofiei și religiei. Sunt un descreierat, meșuga, și ca Bursucelul nu doar citesc cărțile ci le respir, iar când eram copil le și mâncam, fie că erau de la bibliotecă sau nu. Nu știu la ce bun toate astea, nu degeaba îmi zice satul nebun. Sunt nebun, nebun, într-un templu de Plumb. Stau îngenuncheat în Casa Calvarului, biserica, sinagoga, moscheea strămoșilor mei și îmbrățișez picioarele mamei moarte preschimbată în Plumb.

Batjocura

Felix Rian-Constantinescu

Câte vieți distruge. Câte zâmbete ingenue șterge. Câte suflete sensibile sunt zdrobite în spirit de ea. Aici se vede răutatea, bestialitatea omului, a acelui homo homini lupus, pe care l-am cunoscut atât de bine. Natural, avem tendința să mergem în lume și să ne facem prieteni, și când o facem, constatăm că nu am avut pe cine. Și angoasa noastră din aceea a singurătății se preschimbă în cum că poate doar oameni de nimic trăiesc pe

pământ. Să fi printre oameni de nimic e mai rău decât să fii singur, dovadă sunt Viața și Aventurile lui Robinson Crusoe.

Iubirea platonică

Felix Rian-Constantinescu

Maria se îndrăgostește de Ioan dar fuge de îmbrățișări, iar Iona este timid. Stau și vorbesc despre cele câteva cărți pe care le citiseră în tinerețea lor și se iubesc și se plimbă. Ceilalți stând la o mentă în parc îi văd și spun batjocuri. Dar ei se plimbă ținându-se de mână și sărutându-se stângaci și romantic.

Te duci în Parlastina, acolo să trăiești!

Felix Rian-Constantinescu

Tata era pe clasa a noua și se mutaseră de la cantonul de irigație de pe Crișul Alb întru-unul din satele apropiate să meargă tata la liceu în gazdă, și într-o zi o văzut pe Ion a lu Abțiguitu, cu ta-so cu Abțiguitu în persoană, luând gardurile de fier forjat din jurul câtorva morminte din cimitirul evreiesc de și le-or dus acasă să-și facă garduri unguerești. Copilăria l-o pus să spună la oameni, Abțiguiții or jefuit cimitirul evreiesc. Iar într-o zi o venit Abțiguitu de Ignat la bătrâni și s-or apucat să vorbească ca după o damigeană de țuică. Tata iar o fi zis ceva, iar bătrânu Abțiguitu i-o zis:
-Te duci în Parlastina, acolo să trăiești!
După două luni Ion a lu Abțiguitu o venit el la Parlastina să-l pună pe tata să-i mediteze prostul. Bucurie mare o fost în casa Abțiguitului că nu s-o hotărât tata înainte să plece, că de, cum zicea Cilibi Moise, când îți dă banii îi spui că miroase a livant, când vine după împrumut spui că pute a usturoi.

Umorul

Felix Rian-Constantinescu

Umorul e cel ce te ajută să nu îi dai în cap omului care te calcă iar şi iar pe bătătură când ieşi din bătătură. Asta mă face să mă întreb dacă israeliţii, după atâtea războaie şi tras cu puşca la întâmplare de dimineaţa, nu cumva, tragic, şi l-au pierdut. Poate că asta e problema lui Netanyahu, că are o moacă fără pic de umor. Dar ca şi Jerry, toţi avem Newmanii noştri, pe care după atâta ură ajungem să-i iubim, şi doar astfel e viaţa minunată, bella.

+

FR-C

Dacă iei la socoteală toate hoaxurile anticristice de succes ce se apar în fiecare an nu poţi să nu observi o forţă care stă în spatele lor şi care le produce dintr-un interes obscur.

Dramă

FR-C

Eu vreau să scriu dramă, dar nu pot pentru că nu trăiesc. Nu mă aflu nici în timp, nici în eternitate, nici în viaţă, nici în moarte. Sunt o grăunţă îngropată în pământ cu inima de piatră. Şi nu există concluzii. Doar mă întreb, cum o putut Camil Petrescu să scrie şi filozofie?

Iertare

Felix Rian-Constantinescu

Toţi oamenii sunt preoţi. Dar în momentele de disperare avem nevoie măcar să ne amintim toate cuvintele bune spuse de slujitori disperărilor noastre. Credincioşii sunt credinţa, preoţii sunt speranţa, Isus este iubirea. Pământul din noi vorbeşte cu cerul din ei când vrea limpezire şi auroră. Cât despre iertare, vrem să fim iertaţi, când vrem să iertăm, ca în copilărie.

-Am draci.

FR-C

Era la actorie o tipă superbă, despre care băieții au spus că s-a sărutat înainte de repetiții cu cea pe care o alesesem eu pentru examenul meu nereușit de dramatizare din Partida de ceai. Odată, jos, stăteam pe coridorul facultății doar eu cu ea, așteptând și mi-a spus laconic:
-Am draci.
M-am gândit, Nu știi ce am eu. Dar am tăcut și am greșit.

Țadik

FR-C

Oamenilor le era groază de Rin. Și lui Rin îi era groază de el însuși. Să fii israelit, fie și renegat ca el, era ceva supranatural, mult prea adesea de necontrolat, ca materialul radioactiv. Adesea se simțea ca Boogie Man. Rin Boogie Manu. Putea să lege, să dezlege, să vindece și să zdrobească, să citească și să încifreze, așa cum crește copacul sau fată oaia, firesc, de-aia își ținea mereu ochii închiși, să nu vadă. De, avea în el sângele lui Cristos, Graalul, asta îl făcea atât de periculos. Era profet ca Avraham, părintele său, și asta îi umplea sufletul de pietre necioplite. Se întreba uneori, oare și frumoasei Lorelei îi era groază de el uneori?

Păcătoșii

FR-C

Rugăciunile genuine sunt rugăciunile păcătoșilor, sfinții adevărați sunt păcătoșii, adevărul salvează doar păcătoșii în lumea de păcătoși și actori.

Robie

FR-C

Când țăranii își vor termina de vândut pământurile, va începe robia. Așa a fost în Evul Mediu. Apoi se vor vinde pe ei înșiși, urmând sclavajul. Așa a fost în Antichitate. Vor munci pe nimic la oameni aleși și la prinți ai bisericii până vor muri ei și copiii lor, până va fi atât de rău încât de la coasă se va ajunge iar la Bobâlna și de la seceră la Revoluția franceză. Pământul e rotund.

Tora Vasilescu, actrița obiect - Mariana Mihuț, actrița subiect

FR-C

Întrebarea existențială a carierei Torei Vasilescu ar fi poate cea a Rachelei Corrie: Nu pentru asta am dat la Teatru. Mai toți regizorii - de film, cel puțin, de la Lucian Pintilie la Șerban Marinescu - s-au întrecut să o dezbrace prin paturi de recuzită de studio cinematografic, pe peliculă, de parcă ar fi fost un obiect estetic, o păpușă gonflabilă, fără sentimente. Asta este una din tragediile marii arte teatrale. Este și Tora Vasilescu o martiră a Independenții, mărturie mută a vulgarității "marilor regizori" români, care în loc să sacrifice Muzele, își sacrifică actrițele, actorii și publicul. Este pentru prima dată când vad mai multă umanitate în actor decât în regizor, mă solidarizez cu actorul, și cred că dacă teatrul se poate lipsi de regizor, niciodată nu se va putea lipsi de actor, astfel trebuind ca actrițelor și actorilor să li se dea dreptul la demnitate. Ar trebui să existe un sindicat al actorilor care să îi apere de regizori și producători, să existe un drept de veto care să îi permită să spună, Nu joc această scenă, și să rămână în film, cum e cazul aici, sau în spectacol.
Mariana Mihuț, actriță de o uriașă personalitate, nu s-a supus acestui sistem pervers regizoral. A reușit să învingă în mare parte metastaza coruperii sufletești a artei române, în general, și a celei teatrale. Dacă ar fi trăit în Rusia ar fi putut genera un cult, precum Natalia Bodnarciuk. Nu o poți privi fără să-ți spui cu acea devoțiune wordsworthiană ce privește dincolo de moarte:
-Mariana Mihuț...
Ce vrei, e moldoveancă.

Ca monstru sacru o depăşeşte pe Tamara Buciuceanu-Botez, şi se apropie de Gina Patrichi şi chiar de Leopoldina Bălănuţă, lucru ce spune totul despre sufletul ei ales.

Scriitorul

FR-C

Naşterea unui mare scriitor e felul în care un popor îşi afirmă existenţa. Scriitorul nu trebuie să părăsească niciodată ciorba poporului său. Scriitorul este căpitanul corăbiei, mai bine să moară stând aşezat pe pământ lângă craterul Hiroşimăi, decât să îşi scape viaţa, fiindcă, va reuşi, dar cu preţul culturii părinţilor săi. Scriitorului mama îi spune să nu plece de unde s-a născut.

Crazy world

FR-C

Când eram student obişnuiam să merg la catedrala de pe Matei la slujbă şi dădeam pace cu unguroaicele între două vârste. Mi-a rămas un fel de drag, şi întotdeauna mergeam la bisericile catolice secuieşti. Am mers şi la Haţeg des, un loc binecuvântat. Obişnuiam să merg şi la Hunedoara, oraşul marelui Ioan de Hunedoara, la biserica franciscană, dat fiind că şi eu sunt, având ocazia multor clipe fericite în singurătate. Până anul acesta cam în perioada Paştelui, când am fost iar, şi tocmai se spărgea târgul, şi un ins de lângă uşă a tras de uşa mare de castel draculian şi m-a izbit cu ea drept în inimă. Fiind păros ca un get, era normal să mă recunoască drept duşman.

Mama

Felix Rian-Constantinescu

Mama e arhetipul cel care nu au mai apucat să îmbătrânească. Să fie penzionari. Au murit lăsându-şi copii în urmă. Şi îi privesc pe copii de azi cu regret. Îi văd cum aşteaptă să crească şi să aibă copii, şi mă gândesc câţi dintre ei nu vor mai apuca să îmbătrânească? Ca mama.

Scriitori, artiști, patrioți

FR-C

Oamenii de succes sunt printre cei mai superficiali. Au creier cât un borcan de castraveți murați. Se gândesc doar la încondeierile lor și la cele trei cărți pe care le-au citit cu chiu cu vai, ori la vocea lor răsunând pe tot pământul cu ajutorul tăriei și a ouălor crude, or la discursurile exersate la orgasm ori la beție. Dar din păcate uneori iese ușor precum căcatu o iluzie frumoasă și noi oamenii de rând credem. Credem ca Miorița în ciobanul moldovean.

Videoclipuri

FR-C

Viitorul va privi videoclipurile noastre, cum privim noi inscripțiile antice și manuscrisele medievale, ostenindu-ne să le pricepem, cât de puțin.

Nu arăți bine când te masturbezi

În ciuda fanteziei care poate părea bogată, nu arăți bine când te masturbezi. Nu ești nici pe departe ceea ce îți închipui. Nu trezești senzațiile propuse în nimeni, nici măcar în tine. Cobori la nivelul unui cimpanzeu singuratic de grădină zoologică. Ești naspa, Pământule. Acum pentru că simt că mă privești ca pe un Personal Jesus, un mântuitor al tău, te binecuvântez, zâmbindu-ți, ca Salieri.

Transcendență

FR-C

Dacă în ultima sută de ani a existat un om fascinant acela a fost scriitorul Franz Kafka. Dar şi el era prizonierul propriei culturi, nu era liber în iudaism, vorbea despre el nu cu libertatea credinciosului ci patima apologetului. De parcă pentru el nu mai exista nimic altceva în afară de iudaism. La fel a făcut Nicolae Steinhardt cu ortodoxismul. Consider că trebuie să priveşti lumea cu ochii lui Franz Marc, să poţi spune măcar o dată în viaţă:
-Cai albaştri.
Fiecare om trebuie să-şi găsească singur propriile imperative. Dar nu poţi să fii Franz Kafka şi să fii un bun evreu, ce ar trebui să fii e un evreu şi atât, pentru că ce te animă transcende diferenţele religioase şi culturale după cum iubirea transcende diferenţele de rasă ori sexuale. Totuşi acesta e paradoxul, Kafka vorbea ca un popă uneori. Nu îi cere nimeni să vorbească precum un marxist, dar cred că trebuia să ne aşteptăm de la el să metamorfozeze iudaismul. Pentru că la rafturile cu scriitori mergem din cu totul alte motive decât mergem la preoţi, rabini ori ideologi. Orice judecată e de prisos, până la urmă rămân doar cărţile.

Prinţul

Mama îmi povestea că pe când eram prunc îngrijitoarele de la creşă mă numeau Prinţul lu' Constantinescu. Şi e deajuns să privesc chipul fin al Anei ca să ştiu că e adevărat. Şi adevăraţii prinţi nu părăsesc niciodată pământul mamelor lor. Iar pământul li se închină. Ar fi fain la New York, dar cred că va fi mai fain în Districtul Haţegului. Eu sunt îngerul acestui ţinut. Mama mă sfătuia să nu plec niciodată de aici, nici dacă se întoarce Stalin. Unde să mă duc? Pribeag fără suflet, fără morminte prin lume? Don't get me wrong. :)

Psihiatrul

FR-C

Mergi după o noapte în care nu ai reuşit să dormi deloc, după ce ai fost sfătuit de un preot să mergi – sau nu – şi la început crezi că e ca o vizită obişnuită la doctor. Ca un tratment de răceală, ori ca un tratament de câteva luni. Apoi lunile se fac ani, apoi decenii şi te zbaţi cu gândul că viaţa ta zdrobită va dura mereu astfel. Ai impresia că trăieşti într-un univers absurd în care oamenii sunt păpuşi mecanice menite să te tortureze veşnic. Psihiatrul se luptă cu toate furtunile din tine precum Căpitanul Ahab, iar uneori e mai bine, uneori e mai rău, te lupţi cu gândurile disperat cum se luptau cruciaţii cu sarazinii, ori cum duc călugării războiul nevăzut. Totul la cabinet e menit să te ajute să te integrezi, dar trebuie să bagi un cub într-o sferă, e nevoie de ingeniozitate şi deasemenea pentru tine nu e uşor. De fapt problema e una singură, simţi că oamenii nu te acceptă ca om. Chiar şi după ce accepţi totul şi e păcat că în lumea aceasta bolnavii psihic nu mai au alţi prieteni afară de psihiatri. Da, cum se scufundă corabia devii Robinson Crusoe. Toată lumea îşi bate joc de tine, ca în Biblie. Eşti slab şi bun, iar pentru asta prietenii tăi – fără diferenţă – te batjocoresc. Doar cineva care este în starea ta - ori măcar se poate preschimba în sufletul tău - te poate iubi. Şi când te simţi iubit în sfârşit, în sfârşit poţi să adormi.

Sex

Sunt dezamăgit. Ar trebui să fie ceva mai romantic. Ca un sărut. Ca un prim sărut veşnic. În schimb totul e aşa de vulgar. De ce nu poate fi ca o îmbrăţişare, un sărut plăcut ce ţine o noapte? De ce fetele îi iubesc pe băieţi cu cât sunt mai proşti? De ce e aşa de aiurea? Nu-mi place. Iar efortul e ca la săpat de şanţuri. Majoritatea fetelor sunt nişte gâşte şi majoritatea băieţilor sunt nişte proşti. E frustrant. Înseamnă că aceasta nu e cea mai bună dintre lumile posibile. De aici rezultă că sexul poate fi perfectat. De aici rezultă că omul poate evolua.

SIDA

Am crescut în explozia SIDA. A murit Mercury, Magic, vedeam bolnavi la televizor, era îngrozitor. Şi acum e. Cât de simplu e să te culci cu cineva. Şi dacă eşti un luzăr ca mine, dai nişte bani, şi gata. Dar nu pot avea nici un orgasm fără să simt vampirul bântuind în întuneric însetat de sânge.

Ursul & Bătrânul şi marea

Cele două nuvele împărtăşesc aceeaşi temă. Una datată 1942, alta 1951. Ambele, Nobel. Ambele, americane şi independente valoric, precum Coca Cola şi Pepsi. Ce îi lipseşte uneia, are cealaltă, aşa că cel mai bine e să le amesteci. Cel mai bun text al lui Faulkner, singurul lizibil, pentru mine, şi cel mai bun al lui Hemingway. Un scriitor de raftul întâi şi un suflet fascinant. Asemeni lui Moş Ben şi lui Santiago, nu doar scriitorul ci omul trebuie să-şi urmeze imperativele. Şi să nu o facă pentru public.

Crimele capitalismului

Am dărâmat statuile lui Lenin, acum e timpul să îl punem pe Marx pe ruguri, ca în anii '30, apoi vom vedea ce timpuri vor mai urma. Cred că suntem determinaţi, în sfârşit, să trimitem idealiştii la bulău. Şi suntem pregătiţi apoi şi astfel ca după crimele comunismului să înceapă crimele capitalismului. Cum am spus, la naiba cu Lenin, Marx, Isus şi alţi comunişti. România va fi Idealrein.

Debiteurul

Tipul de scriitor, din care am făcut şi eu parte care îşi ia biata scurta viaţă o deşiră toată până nu mai ştie nici el ce e cu ea şi o povesteşte la persoana a treia dând-o ca povară altui nume chinuit. E pasionant, au loc vendete, palpitaţii şi chiar mântuiri

imposibile. Bețiv, ori afemeiat, ori homosexual, ori politic, ori filozof, ori prost își face veacul de singurătate prin cafenele și baruri de profil efectuând activități de gen, cunoscut, de parcă e luat din Stalker, ca: Nelu Scriitorul, sau George Eseistul, ori Mihai Poetul, ori Simone Filozoafa. Și așa își duce viața un scriitor. Are mai multe cărți publicate decât în manuscris și mai multe cărți vorbite decât publicate și în jurul lui o școală de tip islamic, de cafenea, de literatură și artă. E foarte respectat și i se ia dimineața cafea și seara beri moca. Debitând, tot timpul suflă răspunsurile în cultură; când știe.

"Hit the Road Jack"

FR-C

Ghicitoarea care va fi prezentată aici a fost formulată cu ani în urmă de un cetățean european, al cărui nume nu-l pot spune aici, pentru că, la propriu, e singurul care îl mai poartă în ziua de azi. Cu șapte ani mai mare ca mine, filolog tot student, m-a descoperit la optășpe ani drept geniu, cam în genul cum sunt descoperiți Dalai Lama. Apoi mi-a vorbit de cartea Alte glasuri, alte încăperi a lui Capote. Pe urmă de Portretul lui Dorian Gray. Odată stăteam pe bancă noaptea lângă lac și contempla statuile de fluvii. După un an m-am întâlnit cu el și e inutil să mai povestesc prietenia noastră. Odată mi-a cântat pe stradă, era și muzician, bucata lui Ray Charles, Hit the Road Jack, apărută pe albumul Genius Hits the Road, într-un mod foarte original. Nici în zi de azi nu înțeleg nimic din toate acestea. Un nebun poate fi pus atât pe diagonala albă, cât și pe cea neagră, cât și pe cea albă iar. Doar Lt. Frank Columbo poate rezolva pazălul ăsta.

Homosexualitate

E o adevărată parabolă videoclipul lui George Michael Freedom plin de modele cântându-i muzica, iar George mergea după înregistrări în toaletele publice pentru bărbați pentru puțină fast love. Fără a fi sexist, ori homofob ce poți să-i spui unui asemenea om, decât că e prost, ce se spune de obicei? Talentat ca Orfeu, frumos ca Apollo, bun ca Isus și pe care uite că nu-l poți educa. Aici nu e vorba de greșeli, ci de o determinare demnă de Nil. E un homosexual, părinții plâng, fetele suspină și asta e toată povestea lui. Când o poți săruta pe Naomi Campbell, tu te duci la WC-uri. Poate ar trebui reformate închisorile, să nu mai iasă deținuții gata corupți și să atragă tinerii neiubiți de părinți pe căi greșite, dar asta e doar o teorie. Drama e că din cauza unor băieți ca George Michael fete ca Naomi Campbell dorm singure sau greșit.

Layla

FR-C

Orașul era înghețat ca un castel teuton în zăpadă iar pe străzi dormea vagabondul visându-se acasă în deșerturi în brațele Laylei. Îi uitase chipul, dar îi simțea respirația răcoroasă pe inimă, și mâinile eminesciene pe tâmple. Nu îi venea să creadă că o lăsase în urmă, dar în viață nu faci tot ce ai voi. Nisipul era fierbinte arzându-i ochii sub buzele Laylei în timp ce Luna coborâtă, uriașă spunea povești arabe. În fiecare noapte o visa pe Layla, iar pentru el Layla era chiar deșertul, iar în rugăciuni și-o amintea. Oamenii treceau și îi aruncau câte o privire și o monedă de gheață și mergeau mai departe, neștiind că el era califul ars de soare al Arabiei, cel pe care îl iubește Layla, deșertul. Deasupra lui măslinii ornamentali se despărțeau lăsând să treacă vântul, iar sângele i se transforma plăcut în gheață. O iubea pe Layla și pleca acum în pelerinaj spre casă. Când va ajunge va intra în piatra Kaabei și va sta cu fruntea lipită de a Laylei încă o mie de ani, cântând la penele uriașe din aripile Păsării Phoenix și chemând furtunile cu o privire. Dar pentru asta trebuia să moară acum în orașul de gheață. Dar ce este moartea, nu e iubirea Lailăi mai frumoasă decât orice? Chipul Lailăi este chipul deșertului, frumos și înnegrit de nisip și miresme yemenite. Trebuia să plece

din Thule, pentru a ajunge la Mecca și acolo o va reîntâlni pe Layla și nu-i va mai uita niciodată chipul. Trebuia doar să plece, trebuia doar să moară, și o va vedea iar, în deșertul incandescent precum lumea de apoi. Se făcu dimineață și soarele începă să-l mănânce cu dinți vampirici, dar el nu mai era acolo, era în brațele Laylăi cu Luna în păr, ascultându-i poveștile cu șapte stele în sfeșnic și tăcând trist și fericit ca un om care s-a întors acasă. Layla avea chipul ca jumătate de Lună, îmbrăcată în văluri egiptene, iar la gleznă avea o brățară de electrum, semn al robiei ce i-o purta, acoperită de inscripții vechi. Acum nu știa unde era, ori cum ajunsese acolo, poate pe covorașul de rugăciune, dar era cu buzele pe genunchii rotunzi ai Laylăi, asta nu putea să fie fata morgana. Se întâlni cu toți acolo, unii bogați, alții săraci, și fiecare avea câte o Laylă, care îl iubea sau nu.

Bolboroseală

Am darul de a înțelege graiurile plantelor. Am darul de a citi sufletele oamenilor. Sunt un șaman, sunt un profet. Nu încerca să faci ce fac eu, fie și dacă afli un secret, pentru că secretele sunt multe și o să te arzi. Cumpără de la mine leacul meu de toamnă, leacul pentru trup, pentru multe lucruri, pentru 80 de Lei. Nu ți-l voi vinde într-o cutie, ci îți voi spune de unde să-l iei și cum să-l folosești. Cum mi-a spus vântul. Îți va folosi. Asta îți spune șamanul. Vindecă-te. Și dacă vrei fă milostenie de 70 de Lei cui vei vrea și îți voi spune, fără bani, leacurile de toamnă pentru suflet. Asta îți spune profetul. N-are rost să-ți spun cine sunt, pentru că n-o să înțelegi niciodată. Am darul de a citi sufletele oamenilor. Am darul de a înțelege graiurile plantelor. Sunt un profet, sunt un șaman.

Civilizației

FR-C

Dacă Isus, azi, ar fi fost încuiat în orice închisoare a Occidentului, ar fi fost violat, scriindu-se și fapta asta în Evanghelie, alături de celelalte. Și vă mai pretindeți Civilizația, cu drept de ascendență asupra celorlalte culturi, dumnezei care să le spună celorlalți cum să trăiască și cum să moară și nu vedeți că

ați făcut lumea o închisoare în care sunteți nebuni, săraci, orbi și goi.

Cărți

FR-C

Cu un fier omori inima unui om, cu o carte omori inima unui Pământ, Gingis.

Note to Reina

FR-C

When you'll win your awards, give me a call, and we'll make them into gold Dollars and sell them on the black market. But it's fifty-fifty, because I have the Dollar. And if you work hard and win a Diamond whachumacallit we can sell it to the Queen, to break it and put it in her braids. I know that you'll spend your half on charity and then come back to me, but it's okay, You weren't made to be rich, but to make riches. So come on and get back to work. Your Boss. emoticon smile.

Socialism

FR-C

Socialiștii au făcut învățământul gratuit până la doctorat și după, concediul gratuit și plătit, ziua de muncă de opt ore, drepturile femeilor, copiilor și bătrânilor, dreptul la muncă, au tradus culturi întregi, au adus țăranii și muncitorii la arta cultă, au alfabetizat gramatical și cultural masele în care au cultivat simțul cititului, au plătit munca celor care înainte nu erau plătiți, au murit împotriva nazismului, legionarismului și fascismului, au dat un Ideal celor care nu aveau nici unul, au anulat diferența între bogați și săraci, au curățat mințile oamenilor, au amintit lumii că egalitatea este una din chemările Revoluției franceze, iar cei - fie și ca Mihai Eminescu - care neagă egalitatea, neagă împreună cu ea și libertatea și fraternitatea. Toate astea au făcut

socialiştii ca Dej, Pătrăşcanu şi Maurer, iar dacă au eşuat a fost tot datorită minţilor necurăţate de capitalism ale împăraţilor roşii. Acum spune-mi te rog care sunt realizările capitalismului.

Capitalism

FR-C

În capitalism, o sticlă de apă o cumperi şi e mai scumpă ca o pâine. Ţăranii nu au ce mânca, iar muncitorii nici nu mai muncesc, dar să citească ori să asculte Mozart. Când mă gândesc că pe clasa a cincea eu cântam Mozart la mandolină cu fetele. Şi studenţii ascultă manele. De la Marin Preda nu mai avem nici un adevărat mare prozator cu excepţia subsemnatului. emoticon grin Toţi freacă menta la terase şi viaţa lor consta în a profita - epitomic cuvânt - unii de pe alţii şi a-şi batjocori aproapele. Negustorii sunt nişte şerpi graşi cu ochi de broaşte care sug sânge roşu şi verde adunându-l până la delirium tremens în seifurile burţilor. Traficul de droguri e delict onorabil pentru mafioţi în faţa judecătorilor. Ne-am umplut de boli, dar urlăm, Suntem fericiţi. Vezi cum ai prieteni inteligenţi care îşi irosesc creierele spunând că numai banii mai contează. Negustorul bogat e bibanul, negustorul sărac e plevuşca, garda sunt colţii. Ziariştii sunt pe statele de plată ale Satanei. De atâta trai bun şi ce numim binecuvântări vrem să ucidem pe cei mai sărmani ca noi. Râsul ne e vulgar ca şi inima. Nu ştim nimic, nu suntem buni de nimic, pentru noi şi iubirea înseamnă un prezervativ. Nu vom recunoaşte niciodată când D-zeu ne-a părăsit.

Sugestie

FR-C

Sunt miraculoşi cartofii fierţi. Îi curăţ şi am o farfurie de nuggeţi rotunzi, galbeni de aur alb, aburind. Aur dospit în pământ, parfumat, pe care poţi să-l mănânci şi să-ţi ardă buzele ca în America Precolumbiană. Dacă toţi ne-am mulţumi cu un bol de cartofi ar fi cerul pe pământ, nu te-ai mai îndura să mai mori. Încheind, nu pot să mă gândesc la diferenţa eticilor unui mâncător de cartofi şi a unui mâncător de bani.

Madonna

FR-C

În vremurile de demult am fost vecin cu Madonna. Voia să mergem împreună la şcoală, dar mie-mi era ruşine şi făceam ce puteam să rămân în urmă. Apoi a plecat şi a ajuns mare. La moartea bunicii ei a venit, cine ştie de unde, şi a plâns. Eu i-am cumpărat flori. Mai târziu a venit la mine şi mia dat o bancnotă. Deşi sunt sărac, i-am spus că nu-mi trebuie bani. Ea a spus să îi iau şi să-mi cumpăr o carte. Mi-am cumpărat piesele lui A. P. Cehov. Mi-a spus că trebuie să fiu fericit pentru că sun frumos şi mi-a luat obrajii în palmele ei moi şi calde. Nu cred că am fost vreodată aşa de beat.

Gând în opt avatare

FR-C

Eu sunt un copac. Privirea mi-e plină de frunze. Frunzele mustesc de apă. Apa este amară ca o ciocolată. Cândva am fost negru ca un salcâm mort. Şi eu voi muri. Atunci din mintea mea va răsări un salcâm alb. Stolul de flori va zbura în cer.

Vladimir Nabokov detestatul

FR-C

No, Nabokov, detestatule, mă iau cu tine de gât. Îţi citesc cărţile blestemate şi apoi merg la mormântul tău în Noiembrie şi îţi duc o ofilită lumină sângerie de catifea. Ştiu că ai fi preferat un trandafir alb, dar inima mea e roşie, cneaz sfânt. Slavă, lumină, cărţi ruseşti, iubire? Qu'est que ça, Nabokov?

Plăcerea

FR-C

Sparta, Atena sau Corint? Sparta sau Atena? Sparta? Dar nu este şi lupta o plăcere, debilizantă? Atena, oare, mereu căutând înţelepciunea? Sau Corintul spurcat către care sosesc scrisori de la D-zeu una după alta?

Vrăjitorul

FR-C

În cea mai mare parte a timpului mi-e milă de oameni şi nu cred că o să pot ajuta pe cineva vreodată. Îi privesc, de la cei mai sărmani până la cei mai mari, cum îmi privesc pisicile. Le admir inteligenţa, dacă o au. Dorinţa şi vanitatea îi fac vulnerabili. Pe pământ mă simt de parcă m-aş afla într-un muşuroi uriaş de furnici. Sunt printre furnici, dar sunt poate extraterestru, iar toate trăsăturile care lor li se par fireşti mie îmi par ca străine sufletului. Mereu hormon şi demonizare. Devorarea, a orice, o bucată de pâine, ca şi devorarea unui om. Fiindcă, asemeni furnicilor, nu sunt conştienţi că vor muri. Cred că va fi mereu miere şi grâu şi cer oranj şi primăvară şi nu ştiu că timpul adeseori e un copil tulburat ce izbeşte cu târnăcopul în muşuroaiele stelelor şi ale vieţilor. Şi toţi sunt în starea asta, nici măcar psihanaliştii nu se gândesc la moarte. Mie moartea îmi paralizează sufletul, mă obsedează, nu poţi să mori şi să te bucuri nici măcar de un sandviş. Cauţi ceva mai mult şi asta te face un vrăjitor, cum ţi se spunea atunci când erai copil, care întorci oamenii pe faţă şi revers, şi dacă în clipele bune ştii că oamenii nu merită gândurile tale, atunci ce, atunci ce? Dar nu sunt un superman, doar un supermind.

Droguri

FR-C

În viaţă poţi să-ţi vinzi casa şi pe tine în ea ca să-ţi iei droguri şi să-ţi atrofiezi creierul până ajunge cât o nucă de secetă. Sau poţi să-ţi cumperi cărţi, începând cu Epopeea lui Ghilgameş şi literatura primitivă, şi să-ţi faci mintea mai mare decât universul. Poţi să te droghezi cu Biblia, folosind-o împotriva naturii, şi să

respingi orice altceva, orice altceva inteligent, cum spunea Holden Caulfield, ori orice altceva ce contrazice legea preoților lui Faraon, poți să-ți faci mintea drugă noapte de noapte, sau poți să stai treaz ca vânătorul în pădure sau Prâslea în livadă și să prinzi pasărea măiastră, orice măiastra înseamnă pentru tine.

Lenin

FR-C

Pe marele Lenin, imortalizat de marele Maiakovski în poemul său, iubit cândva de miliarde de oameni, acum îl apreciază pe Facebook șase - șase! emoticon smile - inși, dintre care ultimul este subsemnatul. O, sic transit gloria mundi. Mă întreb la câte aprecieri are un om ca domnul Obama, sau domnul Ponta, și mă înec în propriile gâlci. Acesta este omul, mereu iubind ce izbește privirile, mereu pe cine are bâta în mână, ori are în mână ciolanul plin de măduvă bun de dat la câini credincioși, necontând că osul acela este al părintelui ori fratelui tău, și niciodată pe cineva care cât a trăit a trăit cu adevărat. Zombi îi iubesc pe zombi, cum spunea marele Tom Sawyer. Te întrebi oare asta să fie umanitatea, o adunătură de găini și cocoși într-o poiată care te trezesc în fiecare dimineață aducându-ți aminte că ai mai trădat un dumnezeu, încă un aproape? Arată-mi omul coborât din zei și o să-l duc înapoi la zei. Dar până în ziua de azi nu l-am văzut, grecii au mințit. Lenin, a fost poate unul din ei, dar acum are șase laicuri pe o pagină obiectivă de net. Nu e ceva în neregulă cu ceasul acesta stricat ce se numește mintea umană? Marele Bill Gates are "15.556.310" laicuri. Și uman are multe zerouri. Din viața de după voi verifica din nou peste o sută de ani, ce va rămâne în mentalitatea colectivă, poemul lui Maiacovski ori miliardele lui Gates?

Iugărul din Țara Cerbului

FR-C

Țara Cerbului

Dacă o iei spre Retezat ajungi în Țara Cerbului. Numai că trebuie să știi drumurile, altfel nu. În oraș locuise domnul Antim Manu, din veche familie boierească pierdută în război, căpitan în retragere și epigramist de tip grec. Se mutase de câțiva ani în Ceru, sat la ceva vreme de mers de Cerbu, unde mai avea doar un iugăr de pământ lăsat în arendă. Pământ bolovănos ca și oamenii, abia aducând porumbul la trei sferturi de stat vara și știrbind tăișurile plugurilor în fiecare toamnă și primăvară până nu mai erau bune de nimic. I se spunea Țara Cerbului pentru că se găsiseră în gorgane multe morminte vechi gote în care fuseseră puși alături de morți și cerbi îngenuncheați.

II
Martirul

Antim Manu stătea în pat, obosit. Măcinat de procesul ce abia începuse, în sfârșit,împotriva lui Dodu Belea, un vecin bețiv, care își construise parte din casă pe pământul lor, nu îl mai lăsa pe Rin nici să vorbească mai nimic în casă. Nervii lui erau o harpă cu coardele rupte, abia reușind să se poarte omenește cu străinii, lucru care nu îi mai ieșea cu băiatul său, care dezvolta o față tot mai sumbră, nemaiștiind nici el la ce se gândea. Domnul Antim îl tot amenința că pleacă departe și n-o să știe unde este, doar pentru că încerca să-și termine vreo propoziție oarecare ori pentru că spunea o glumă, iar Rin își pierdea încet-încet orice impuls al vieții. Personaj kafkian, era un martir al procesului care îl distrugea pe tatăl său.

III
Chița

Chița era soția bețivului Dodu, deasemenea bețivă până-n măruntaie. O replică antologică a ei a fost întrebarea ce a i-a spus-o vecinei de dedesubt - cam în anii în care epoca de tranziție demarase -, o doamnă elevată, care din cauza unor probleme oarecare se muta într-unul din orașele maramureșene, exclamație ce o surprinde ca un aparat fotografic nipon.
-De ce plecați? Acum când am intrat și noi în mafie?

Citit

FR-C

Când citeşti trebuie să vezi, sau auzi, să pipăi, să guşti şi să miroşi textul. Nu poţi să treci prin carte asemeni cârtiţei prin pământ. Iar o carte care nu îţi oferă aşa ceva, nu merită citită. Trebuie să mănânci slănină tocmai scoasă din foc cu Huck Finn, să săruţi buzele crăpate de soare şi pământ şi interzise ale Geamiliei, să asculţi tăcut nebunia lui Hamlet şi să vezi tristeţea Julietei. Atunci vei scrie şi tu o carte în care altcineva să poată să viseze.

Tolstoicism

FR-C

Întinde mereu o eschivă în faţa mânuşii cu plumb a vieţii, nu pentru a evita suferinţa, ci pentru că poate pumnul tău însetat o ucide, şi atunci ce te faci dacă nu mai este viaţă pe lume? Tratează viaţa ca pe o cobră, nu are creier, dar cât e de frumoasă. Mănâncă nuci de început de toamnă şi gândeşte-te că trebuie să fie ceva mai mult decât răcnetul în lumea asta. Aminteşte-ţi de Mozart, în capul căruia cântau îngeri, până la moarte, până la groapa comună. Aminteşte-ţi de morminte, cât sunt de frumoase, şi priveşte frumuseţea plină de greieri, şi flori de câmp, şi vizitatori deznădăjduiţi a vieţii de după moarte. Şi ştii doar că mort vei vedea totul, ca D-zeu, în eternitate vei putea face mai multe lucruri deodată stând pe piatra mortuară şi privind viaţa deznădăjduită.

Cvartetul

FR-C

Miha nu avea practic educaţie muzicală, însă compunea muzică clasică. Tot lucra la un cvartet. La un moment dat voi să ceară sfatul unui om, pocăit, pe care îl respecta foarte mult şi acesta îi dădu nişte sfaturi aşa de bune şi se purtă cu ea atât de frumos încât Miha renunţă, dădu cvartetul dracului, lăsându-l neterminat în caiet pe măsuţa de cafea a mamei moarte şi începu să facă goblenuri, pentru care nu mai ceru sfatul nimănui. Din când în când, când asculta muzică, se gândea la cvartetul ei

nesfârşit şi la fratele şi scria în jurnalul ei, dar nu prea mult, că nu merita.

Despre imposibilitatea de a fi fericit

FR-C

Acum aproape două sute de ani copilul de zece ani Charles Dickens muncea de dimineaţa, la ora şase, cred, la fabrică pe nimic. Mai târziu, Zola a scris Germinal. Kafka avea premoniţia Arderii. Ana s-a sinucis pentru Ion care şi-a vândut duhul pentru pământ. Dej a fost închis în temniţă şi Maniu a murit în temniţă. După '47, boierii au devenit lumpenproletari şi analfabeţii au devenit dumnezei. Înainte Siguranţa, după Securitatea. Faţa ambiguă a zilelor noastre. Oameni care vând orice. Cum spuneau bătrânii, doar nărozii pot fi fericiţi la târg. Nu a fost niciodată bine, nu va fi niciodată bine, nici acum nu este bine. Comuniştii au fost nişte criminali, iar capitaliştii au fost şi sunt nişte bampiri. Nu poţi fi fericit în această lume, dar dacă te mângâie cu ceva, asta înseamnă că trebuie să există o alta, pentru că eşti fericit adesea. Cum poţi ajunge acolo?

***

Spre deosebire de artă, în viaţă nu există personaje secundare, şi aici se poate observa nobleţea realităţii faţă de estetică.

Everybody Hates Felix

FR-C

Everybody Hates Felix. That's the dogma. What can you do? Maybe think of dying, but I believe that even Death hates me. People hate out of too much love. Could they love out of too much hate? Who knows? Maybe people who love and hate, hate and love. Not me.

Vino Moşe, vino Eliahu

FR-C

Eh, vreau să văd ceru-n flăcări şi lacrimi şi pământul trecut prin ciur şi cuptor, plin de grăunţe coapte pentru păsările măiastre care mănâncă stelele în timp ce ascultă basmele Lunii. Vreau să văd popoarele zdrobite şi înlăcrimate, şi vulturii sus pe norii galbeni ca frunzele de cireş. Vreau să văd Moartea, şi vreau să văd Viaţa, împăcate. Vreau să ascult tăcerea oraşelor şi şoaptele răspântiilor, să chem duhurile şi să le dau odihnă. Să vorbesc cu Elyahu şi să sărut picioarele lui Moşe, şi să mor şi eu, că vorba poetului mult am mai trăit, ca orice ovrei ţintuit. Şterg sângele din ochi, şi încep să plâng. Vreau să mor, mai pe scurt, ca să îmi pot aminti ce am trăit. Şi când voi merge, m-oi duce la poporul morţilor şi poate mi-o fi mai bine, aşa că vino Moşe, pe pagină de scriptură, vino Eliahu, şi ia-mi paharul de vin din mână. Şi vreau să trăiesc, ca toţi ovreii ce au trăit vreodată pe pământ.

Utopii

FR-C

Poate că aşa cum fericirea absolută e o utopie, orice fericire, oricât de mică, este, deasemenea, utopică, aşa că de ce să plângem, pentru că încercăm să fim fericiţi sau pentru că nu reuşim?

Everybdy Hates Felix II

FR-C

Everybody hates Felix. Why is that, Kramer? Am I so beautiful, because only beauty can be hated at the superlative? Or because I'm stupid, Elaine, George, Jerry? I have to think, but for me thinking is like a huge bird, it takes me to places. But I kind of don't like myself neither, that's the proof, Columbo.

On Purity

FR-C

A grain of salt is pure, also impenetrable, and edgy, and but it melts into tears.

Plan

FR-C

Nu pot să scriu drame. Dar pot să scriu povestiri. Cu povestirile o să mă duc la New York.

Scriitorul

FR-C

Scriitorul e lacrima lumii. Plânge nu atât că ar avea de ce, ci pentru că are de plâns toate lacrimile neplânse ale oamenilor.

Singurătate

FR-C

Cele mai frumoase lucruri se petrec în singurătate; sau pe aproape.

Boli psihice

FR-C

Ce obsedați sunt oamenii de bolile psihice. Nu cumva să se afle. Nu cumva să râdă vecinii. Ce ar spune colegii de la serviciu, șeful, subalternii mai ales. Cum să fii bolnav? Nu, niciodată. Te vindeci prin voință. Ori te vindecă Dumnezeu cumva. Ori problema e că ai rămas în pană de vicii. Dacă nu ești bolnav, adesea o scoți ca o compensație, e adevărat sunt cam prost și urât și lipsit de imaginație, dar măcar nu sunt geniu nebun ca Felix. Mai bine nu te du niciodată la doctor. Nu va ști nimeni până mori, nici măcar tu. Și mai ales e infamant să iei medicamente și să nu bei cafea, ori țuică, ori să nu poți să iei și tu droguri ca tot omul. În lume

ești privit ca ceva străin, inacceptabil, ca un musulman, ca și el trebuie să te tot scuzi mereu.
-Este adevărat știu Coranul pe dinafară, dar nu umblu cu dinamită.

Romantism

FR-C

La ce folosește să fii romantic? Mereu nefericit de când copilăria ți-a explodat în adolescență, mereu așteptând, mereu iubind cu tristețe. Nu trăiești ca și ceilalți care îți spun că nici măcar nu știi ce înseamnă viața. Până și sfinții râd de tine, iar fetele ori te vor ori te batjocoresc. La ce bun? Că trăiești în lumea lui Walter Scott și te-ar iubi până și George Michael și știi că într-o zi îți vei întâlni iubirea?

Existențialismul în Seinfeld

FR-C

Și Seinfeld și George și Elaine și Kramer trăiesc cu un acut sentiment al suferinței vieții temperat de găsirea umorului în existență. Sunt în căutarea obținerii unei aparențe - măcar, în cazul lui George și Karamer - a perfecțiunii pentru niște scopuri pe care le vor uita după două săptămâni, nerămânând decât căutarea după ceva ce nu poate fi găsit. Suferințele lor nu sunt suferințele mele, dar suferă poate la fel de mult ca mine. Și e ironic că, în același timp, sunt cei mai amuzanți oameni de pe planetă. Tragismul Terrei. De asta nu vor extratereștrii să descopere umanitatea, pentru că nu vor să descopere suferința. Cât despre mine sunt convins că pentru cei patru eroi sunt un extraterestru, ceva de neînțeles. Cum și ei sunt pentru mine amuzanți nu doar prin spirit ci și prin toate lucrurile pe care le iau în serios. Dacă aș vorbi cu cele patru personaje când ar împlini o sută de ani, i-aș întreba foarte serios ce au de gând să facă în următorii treizeci, dar și ăsta ar fi un banc nu o predică, pentru că nu am acoperire în predici. Și li se potrivește, pentru că glumesc ca să trăiască.

Is British Poetry Dying?

FR-C

Reading the cold-war productions one could not but ask this question. What about British poetry? There are, nevertheless, poets and poetesses, but also there is an atmoesphere of unwantness, like in love. Margaret Taylor's prophecy could prove true. My biggest fear is that I could get to New York - or, let's say, London - to work with a theatre or opera, and find out there that the people there are just as mean and petty as the people I know back home, or as the people I knew at the Drama class in Cluj. It would be a tragedy. And Nevertheless I am curious to read from the new anthologies. There are poets, but the whole leaves a feeling of poetic unfulfilness. We need something more than academic, agnostic, religious, gay, or absurdist poets. We need, as Franny Glass said, beauty. But could we get it? Because we read. This is our love. I expect an answer.

Cult

FR-C

Mare poet, mare scriitor, mare actriță, mare regizor, mare rege, mare regină, mare om politic, mare dictator, mare ideolog, mare gânditor, mare om, mare pianist, mare muzician, mare compozitor, mare dirijor, mare armator, mare artist, mare om de afaceri, mare doctor, mare pusnic, mare stareț, mare călugăr, mare episcop, mare pontif, mare filantrop, mare vedetă, mare bancher, mare sportiv, mare fotbalist, mare pilot de Formula 1, mare prozator, mare inginer, mare povestitor, mare meşter, mare maestru, mare pictor, mare cântăreț, mare... mare, domnule, mare. Are umanitatea nevoie de toată această măreție? Sau nevoile umanității sunt mult mai simple şi mai umile, atât de simple încât nu le putem distinge? Oare şi artiştii din epoca Crengii de aur erau aşa de încântați de ei înşişi şi puneau copyrighturi ca în modernitate pe nişte povestiri împrumutate mai mult sau mai puțin conştient din alte cinci cărți, oare şi ei îşi dădeau premii şi țineau discursuri despre om cu gravitate? Toți vrem să fim mari. Nimeni nu vrea să fie ceea ce este. Câte culturi

ale personalității se pot întâlni pe pământ, poate fiecare e un Brad Pitt, un Napoleon, ori un van Gogh. Oare ce se poate face pământul cu atâtea valori?

Plictiseală

FR-C

Te simți de parcă ai numărat toate picăturile din mare bob cu bob. Ai citit toate cărțile. Sau aproape. Ai văzut toate tablourile. Ai ascultat toți compozitorii plus muzica pop. Ești extenuat, nu mai ai energia să faci nimic, dar te târăști înainte totuși orb ca eroul din Dragoste de viață. Scrii cu naturalețea cu care scriai pe ziduri în copilărie, să rămână pentru eternitate. Dar parcă totul e un vis, ceva nu e real, nu știi însă ce, poate chiar tu. Nu mai ai ce face pe pământ și ai abia treizeci și trei de ani, vârsta lui Isus și a lui Julio. Scrii. Mai mult ca orice, nu vrei să vezi pe nimeni, nu vrei să vorbești cu nimeni, doar scrii tăcut în sunetul boxei. Timpul s-a oprit și nu știi să-l faci iar să meargă și oricum, nu știi dacă ai vrea să-l faci iar să meargă. În singurătatea ta, pletos și bărbos ca un spirit al pădurii, aștepți în întuneric ca steaua să ajungă până la tine, ce iubire cosmică.

Despre iubire

FR-C

Dacă înțelepciunea nu poate fi cumpărată, iubirea în schimb, da. Dar ce să faci cu ea, sus, acolo unde te afli, unde nu ai nevoie de nimic? Iar iubirea cumpărată cântărește atât cât dai pe ea. Eu știu unde vor ajunge toți acești oameni, nu știu unde voi ajunge eu, dar știu unde vor ajunge ei, îi văd pe cei de dinaintea lor bătrâni, singuri și răi pe străzi. În clipele de reflecție văd mâinile lui D-zeu mângâindu-ne mințile și trezindu-ne în priviri scurt-circuituri electrice. Ce frumos ar fi dacă ai putea să-ți cumperi iubirea de la supermarket ca pe o ciocolată. Dar nu se poate, nu, și atunci trebuie să iubești, chiar dacă a iubi înseamnă a nu iubi, Hamlet.

Un Nobel pentru calul meu

Felix Rian-Constantinescu

Motto:
„La groapa lui Pelagonos, pescarul, tatăl Meniskos
Îi puse plasa și vâsla, semne-ale bietei lui vieți."
Sappho, 505, VII.

Valoarea noastră națională, Mircea Cărtărescu, premiat cu unele onoruri, și stând la coadă la Premiul Nobel, i-a făcut pe Facebook un epitaf Mortului. Un epitaf în care, în două vorbe, se poate citi toată meschinăria epigramistului morbid: „dâră fetidă". Să numești astfel un diabetic, și mort și îngropat pe deasupra, e - cultural - un gest demn de Camera 4 spital. Bravos națiune! Ieșiți la vot Nobel de Nobel și să nu scrieți nimic, scrie domnul Mircea Cărtărescu pentru voi.

Povestirile lui Kafka

FR-C

Nu găsesc povestirile lui Kafka. Nici în bibliotecă, nici în univers. Houston, seara asta-i pierdută. Să-ncerc Urmuz? Nu e destul de neînțeles. Harms? Încă nu l-am citit și n-am chef s-o fac acum. S-o iau iar cu Jules Verne? Trebuie să citesc povestirile și s-au ascuns ca șoarecii. Nu știu ce simt așa nevoia lor, le știu pe dinafară. Deci, Urmuz? Harms? Jules Verne? Plutarh? Tacitus? Care? Sînt dimineață de april? Aprilie spulberat? Iar Bacovia? Știul Sappho. Măcar o poezie. Encore une parole.

Povestire de buzunar

FR-C

Ține hârtia asta în podul palmei și mergi de-a-ndaratelea. Închide-ți cu pioșienie mobilul. Caută-te de mărunțiș și bucură-te că nu ai nimic în buzunare. Dă-ți drumul din avion și uită-te în urmă. Mă vei vedea rugându-mă pentru tine. Nu uita hârtia. În buzunar ai șapte pistoale de jucărie. Vei afla un secret de la

izbitura care va urma în claia cu fân. Acolo va fi ziarul din care e ruptă hârtia. Te vei şterge cu el pe faţă. Vei porni telefonul iar la radio se vor da manele. Te vor înconjura băştinaşii cu arcuri şi săgeţi. Nu uita că ai armură. Dă-le pistoalele. Ţine hârtia asta în podul palmei şi mergi de-a-ndaratelea. Cu mâinile ridicate. Nu te uita înainte. Străduieşte-te să-ţi ţii minte numele ca să ţi-l reaminteşti când îl vei uita. Aminteşte-ţi că nu totul iese la iveală la tortură.

Marijuana

FR-C

Demult o fată mi-a spus, Me gusta marijuana, me gustas tu, şi m-am speriat. Am început să inhalez şi eu tămâie şi să-mi scald capul în smirnă. Studenţii ăştia, stau prin paburi şi se iubesc unii pe alţii, în loc să meargă la şcoală. Oricum, mie nu îmi plăcea nici de marijuana, nici de ea, aşa-i când eşti băiat cu picior de antilopă, dar între noi fie vorba prea eram vânat de homosexuali, problema vieţii mele, am fost curtat chiar şi de gay unguri. Frumuseţea e tragică.

Al Pacino

FR-C

Când mă gândesc cât l-am divinizat. Şi e bun, e poate cel mai bun actor newyorkez de la generaţia lui încoace. Dar în rest repetă obsesiv câteva înjurături tot filmul şi prezintă un comportament monomaniac cu câte un solo de suflet. Şi aproape totdeauna în filme despre mafie ori ceva legat de lege, toate filmele bune. E posibil să nu fi putut mai mult? Câtă distanţă este între el şi monştri sacri precum Richard Burton. Poate că toţi sicilienii, cu excepţia nobililor morţi ca Lampedusa, suferă de un complex. Ontologic ar vrea să fie oameni, cu vieţi omeneşti mai obişnuite sau mai puţini obişnuite, dar nu pot fi decât sicilieni. Poate şi Pacino intră aici. Dacă ar fi făcut şuruburi ar fi făcut nişte capodopere, n-ar fi făcut şuruburi obişnuite, roluri, şuruburi, orice ar face e extraordinar, însă dacă priveşti mai cu atenţie, nu

atât de diferit de un şurub făcut de şurubar. Eu cred, totuşi, că Lampedusa trăieşte şi Pacino, cândva, a murit.

Artă

FR-C

Toţi vrem să cântăm. Şi cântăm în secret studiindu-ne vocea. Unii ne justificăm faţă de noi şi de alţii, Cânt corect, Nu cânt corect? Aproape am nimerit nota. Şi unii urmăresc un veac o himeră de Paciurea. Dacă simţi că eşti artist, trebuie să faci nu lucrul care îl faci corect, ci frumos, chiar dacă te nemulţumeşte, ţi se pare nedemn de tine, doar atunci vei fi un artist.

Femeie sensibilă

FR-C

Vrei s-o iubeşti, dar nu e aşa de simplu. Vrei s-o simţi moale în braţele tale ca o căprioară străpunsă de sărut în braţele leopardului, dar de multe ori te gândeşti că e prea frumoasă, prea bună, ori prea inteligentă pentru tine. Şi timpul trece în lacrimi. E prea frumoasă şi tu prea singur. Asculţi cântece romantice ani întregi şi aştepţi să vină la întâlnire. Este Ea. Nimeni nu e ca Ea.

The Nobel Dream

FR-C

When I was a child I read that Alfred Nobel wanted his Prize to be given to artists young, not when they are old, and rich, and famous and for them it becomes just a "Prize". This is The Nobel Dream.

Text

FR-C

E infinit mai uşor să parcurgi nişte imagini decât o înşiruire de semne. Astfel nu mai citim ca înainte. Nici măcar ziarele. Chiar şi Biblia o citim pe mobil. Ce fac toată ziua la calculator, uitându-mă la toate aceste poze, comentarii şi filmuleţe tâmpite? Ne primitivizăm. Va veni ziua în care între primitivii din oraşe şi primitivii din junglă nu va mai fi nici o diferenţă, toţi vor avea aceeaşi mentalitate şi se vor sluji de aceleaşi unelte, o cutie de Rama, uneori făcută din caolin, drept farfurie, un mobil cu care poţi trimite şi electroşocuri şi un şort de fibre vegetale Adidas. Cărţile vor rămâne în urmă privite cu teamă şi neînţelegere ca nişte moai. Bineînţeles şi eu sunt nabist dar nu pot să nu mă întreb oare stadiul următor primitivizării, va fi animalizarea? Vom ajunge iarăşi şobolani?

Gabo

FR-C

Open, tomb. I miss the smell of the whore street. Where was it, Baranquilla, Cartagena?

Un socialism de catifea

FR-C

Marxism noncoercitiv. Dar dacă vrei să fii rechin brechtian, să trebuiască să trăieşti dincolo de Linie. Vei putea fi miliardar în Antarctida, peste o piramidă socială de pinguini. Dorinţa după egalitate este înnăscută, aşa că dacă nu te vom converti pe tine, îţi vom converti urmaşii. Fără ghilotină, fără zarca, fără gregarism, doar prin evoluţie. Catifea albastră.

Amintiri dureroase

FR-C

Asta-i viaţa. Aşa spun oamenii, dar cuvintele acestea nu te împacă. Rănile se deschid în tine în fiecare zi ca în Solyaris, de parcă eşti un dezastru irezistibil. Nu te vei vindeca niciodată. O

știi. Doar torni vin și pâine peste răni sperând să se închidă măcar puțin, să poți adormi, când mișcându-te prin somn le vei deschide iar. Ești un distrus. Nu cunoști decât un singur drum, drumul pe care se află și o biserică, și aceea năruită. Ești un griot al deznădejdii, un zombi al memoriei, un preot al nefericirii, iar amintirile sunt ritualul prin care te aduci pe tine însuți jertfă în fața durerii în fiecare zi.

Nu te stresa

FR-C

Îți spune cineva ceva, ori auzi puri și simplu și ți se urcă sângele-n obraji de rușine. Ce vrei să faci? Ce poți să faci? Să faci ca bruta din caverne? Mai bine nu. Orice ar fi, asta e. Lasă să zică. Încearcă să mergi înainte prin grindină. Mai bine să mergi prin viață cu obrazul roșu și frumos de rușine, decât alb și spân de furie. E mai mult decât a fi calm, fii lipsit de rebusuri mentale ca un hormon cerebral. Asta vrea și D-zeu.

Spirit burghez

FR-C

Chiar și noi, profeții, suntem compromiși. Avem nevoie de oameni de marmură, de oameni de diorit. Când decadența din noi se va sfârși vor trăi alți oameni pe Pământ. Noi avem bani, sănătate, mașini Diesel, obiceiuri maniacale și suflete atinse de zeci de persoane. Căutăm zile întregi un cântec profetic pe YouTube și când îl găsim ne îndoim. Ne rugăm pentru sănătate.

Sentimentul de prietenie cu starurile

FR-C

Sentimentul lui Holden Caulfield, are bineînțeles o latură patologică, care poate fi văzută la tot pasul. Apare unul într-un film, scrie o carte, câștigă un meci ori un Disc de Platină, ori șaptezeci de milioane de dolari, inventează un nou fel de ecler și

apoi încep să curgă comentariile pe net, Te iubesc, Alicia, Ești idolul meu, Bill, Câine până la moarte, Te-am văzut la Brașov în 1969, Julio, Viața mea ar fi rămas distrusă fără tine, Kazuo. Și poate așa e. De ce sentimentul acesta natural de prietenie cu starurile?? Pentru că vrem să fim și noi ca ele. De ce asta? Pentru că vrem ca viețile noastre să aibă semnificație.

Despre scris și gânduri

FR-C

Să stai să te gândești ce vei scrie și cum vei scrie e ca scoaterea cartofilor în minte. Nu poți scrie dacă nu scrii, nu poți scrie când nu scrii, scriitorul nu e scriitor tot timpul, nici măcar poetul, ci doar când scrie, nu e cum e cum ai fi ornitorinc. De asta cărțile gândite ani de zile și scrise după un plan bine desenat, cu titlu cifrat sunt asemeni agriculturii CAP-urilor în care nici vacile nu aveau destulă mâncare, nici văcarii destulă țuică. Trebuie să scrii, dacă ai chef, să-ți placă, și să scrii. Ce va ieși, vor vedea alții, nu tu.

Entertainment

FR-C

Mă distrez toată ziua, dar mă simt ca Monica Vitti. Acum nu mai suntem consumatori de junk-food, ci de junk-art. Îmi amintesc cum în copilărie mă ținea mama o după-masă întreagă să scriu un comentariu și abia așteptam să termin ca să citesc Cuore Inimă de copil. Acum suntem e-consumatori, în orașe colosale, ne simțim bine ca maimuțele în Cartea Junglei. A quoi bon avoir quitter ourselves?

Paradox

FR-C

Iau cărți ale marilor scriitori, încep cititul și fără să vreau îi tratez de pară aș fi un lector la o editură de prestigiu veche de o sută cincizeci de ani, ori la United Artists. La început totul pare bine,

revelația anului, a deceniului, pe urmă ca șoarecele dau dincolo de pojghiță, și pe urmă tot edificiul coboară în nisip. Nu citesc doar cartea, le citesc mințile, și ca în cazul Scorpiei un acut sentiment de lipsă de satisfacție arde în mine mai tot timpul. Citesc cu ochii triști, până închid noua carte dezamăgit ca pe o nouă relație. Și e un paradox, pentru că sunt un nimeni.

Un băiat mai mare ca Beatles

FR-C

Uite, asta e, scriu șaizeci de pagini pe lună în care scuip în cap obiectiv tot Pământul. Egal cu Liz Taylor, sunt mai mare ca Beatles. Bineînțeles că sunt și monștri mai mari ca mine cum sunt King, Jr. ori Mandela, dar sunt sacru. Dacă voi trăi voi reforma literatura pentru următoarele cinci sute de ani. Amin.

Lumea lui Baniciu

FR-C

"Hei, hei, hei! Hei, hei, hei."

Comment to Jerry Seinfeld

FR-C

If I read Shakespeare as much as I watch Seinfeld, I would be a genius. Get it?

Hari privind Vânători în zăpadă

FR-C

Un neînțeles, Natalia Bodnarchuk tânără înaintea tabloului lui Bruegel cel Bătrân. Trec decenii în care vezi extatic filmul iar și iar și nu înțelegi nimic. Iar celui ce nu înțelege nimic, nimic nu i se spune, nici măcar de către îngeri. Așa că privește-o nu doar pe

Hari cea superbă, ci privește lumea înghețată a Vânătorilor în zăpadă.

Singularitatea ontologică a femeii

FR-C

D-zeu este spirit. Om. Respirație. Bărbat. Dar niciodată femeie. Asta arată motivul stării de nesiguranță permanentă al femeii, nu pentru că este mai slabă fizic, ci pentru că este mai slabă simbolic.

MMCDLXXXII A.D.

FR-C

Copilașilor, plângeți. Dar mai întâi vreau să vă întreb ce mai știți de noi, cei morți, părinții voștri? Mă gândesc la voi pentru că sunteți la cinci sute de ani de când am fost născut de mama mea, la 29 Martie. Am avut o lume bogată, chiar și acest fel de a te adresa unui anume an, a fost mai înainte, în cartea lui George Orwell. Dar nu despre asta e vorba, eu mă adresez anului vostru pentru că vreau să transcend timpul și secolele, vreau să pășesc etern ca Mercur prin cosmos. Ce vreau să vă spun e că sunteți la o mie de ani de la iubirea lui Quasimodo pentru țiganca Esmeralda care s-a întâmplat cu adevărat, așa că fetele să-și pună flori roșii în păr și să se lase sărutate înainte de a fi prea târziu pentru că nici în Cer nici în Infern nimeni nu mai este sărutat. M-am născut într-un deceniu în care nu era mâncare și lumea se temea ca în Mașina timpului și Meghila. Aveam un împărat îmbrăcat în în purpură care făcea doar ce voia și niște umbre l-au împușcat în direct în ziua de Crăciun când eu aveam șapte ani jumate.

Cuvinte scrise pe hârtie

FR-C

Apasă pe butonul mare, rotunjit ca un pântec de gândac de bălegar și așază-te. Pornește ecranul și lasă-l să se conecteze la ochii tăi. Pe măsură ce privești, tastezi și râzi, în lobii tăi frontali se declanșează starea de high. Te autohipnotizezi. Vorbești singur. Amintește-ți ce profundă era viața înainte. Aceste cuvinte au fost scrise pe hârtie.

Father Figure

FR-C

Coleridge către MMCDLXXXII A.D. Copilașilor, plângeți. Dar mai întâi vreau să vă întreb ce mai știți de noi, cei morți, părinții voștri? Mă gândesc la voi pentru că sunteți la cinci sute de ani de când am fost născut de mama mea, la 29 Martie. Am avut o lume bogată, chiar și acest fel de a te adresa unui anume an, a fost mai înainte, în cartea lui George Orwell. Dar nu despre asta e vorba, eu mă adresez anului vostru pentru că vreau să transcend timpul și secolele, vreau să pășesc etern ca Mercur prin cosmos. Ce vreau să vă spun e că sunteți la o mie de ani de la iubirea lui Quasimodo pentru țiganca Esmeralda care s-a întâmplat cu adevărat, așa că fetele să-și pună flori roșii în păr și să se lase sărutate înainte de a fi prea târziu pentru că nici în Cer nici în Infern nimeni nu mai este sărutat. M-am născut într-un deceniu în care nu era mâncare și lumea se temea ca în Mașina timpului și Meghila. Aveam un împărat îmbrăcat în în purpură care făcea doar ce voia și niște umbre l-au împușcat în direct în ziua de Crăciun când eu aveam șapte ani jumate. Trăiesc în cercuri concentrice de izolare și încerc să văd dincolo de complex. Doresc să ajung în non-cosmos, în vid ori în acvariile tropicale ale stelelor și acolo să-mi deschid ochii în uterul sacru al cerboaicei. Încerc să aflu iubirea, dar iubirea e prea țâfnoasă cu mine. Sunt iubit în tăcere de la distanță ca un zeu și mor de ciudă scufundânu-mă în fiecare noapte iar neîmbrățișat în întuneric. Viața nu va putea fi descifrată de cineva, fie el Voltaire sau Isus, nu putem să scriem cu plumbul ochilor în peisajele violet ale viselor. Când suntem mai triști suntem mai frumoși și asta ne mântuie sau ne pierde ca un sărut dat la timp. Sunt clipe de singurătate toridă în care nici lumina, nici întunericul nu ne mai ajung, am avea nevoie de incendiul unei iubiri. În noi se luptă îngerii cu săbii drepte sau ascuțite și suntem cuceriți și pierduți.

Mergem peste nouă mări și nouă țări, nouă munți și nouă nunți, ca Charlot în Luminile orașului. Dar viața nu trebuie niciodată să-și ceară scuze. Îți cauți numele dar să știi că nu-l vei afla decât din gura Ei în orgasm. Cauți noblețea, dar după ce o găsești știi că n-o poți păstra fără jertfe, ca în vremea Sumerului. Nu este iubirea o Artemis necruțătoare, nu o Galatee de argint? Așa că de ce plângi, copil romantic? Dacă ai putea i-ai pune fotografia în medalionul Lunii. Nu am văzut Scarface, dar tatăl meu tânăr e exact ca Al Pacino în Scarface, chiar și la costume și ceasuri de mână. Cred că într-o zi o să mă uit la film fără să urmăresc subiectul și o să plâng. Michelle Pfeiffer, în schimb, seamănă cu fata mea, Lolita. Ce să mai zici, cinematografia te poate urmări ca un descântec vechi de mii de ani, ori o epopee în rune vrăjite. Oare eu cu cine semăn? Cu mama ori cu Isus din cărțile pentru copii cum mi-a spus cineva? Cred că cu mama. Am visat că aveam un buzunar plin de bani și că eram într-un oraș mare și căutam pe cineva și nu găseam. Apoi am renunțat și mi-am luat cuiburi de viespi cu ciocolată, mac și nuci pe marginea unei prăpăstii de la un chioșc. Dormitul a fost o tortură. Tot visul a fost astfel, plin de năbădăi neîmplinite. Visul Colțului diavolului din ocean, piramidei australiene de stâncă. Dar poate că nu este posibil, pentru că nu vrei să fie posibil, rămâi an după an pe acoperișul fierbinte. Rămâi an de an pe a-co-pe-ri-șul fier-bin-te. Dar nu despre asta e vorba acum, ci despre evanescență și pregătirea pentru moarte. Moartea ne împacă pe toți. Cred că, în psihologie, nu există decât două teme principale ce le conțin pe toate celelalte. Pentru bărbați, este împăcarea cu tatăl, (Dumnezeu), iar pentru femei este împăcarea cu bărbatul, (Dumnezeu), și unul și altul trebuind să accepte toate abuzurile din viețile lor. În asta este cuprinsă toată psihologia, iar acestor două probleme trebuie să le facă față într-un mod sau altul orice om, oricât de sănătos ar fi. Iar aceste două împăcări nu sunt la fel. Prima este împăcarea pietrei cu piatra, a doua este împăcarea apei cu piatra. Deasemenea bărbatul este precum gama majoră din muzică, având parcă mereu tendința de a fi 'patronizing', iar femeia e precum gama minoră a muzicii, având parcă mereu tendința de a fi delicată. Ce-am scris, am scris. Iar moartea face și pietrele să plângă, împăcându-ne pentru totdeauna, fie și despărțiți pentru totdeauna. Aproape o adolescentă, goală, cu trupul tânăr și alb stând ghemuită, vorbind, la picioarele șahului acoperit de in, chihlimbar și smalțuri de perle măcinate. Cine ar crede că e vorba de o iubire fără oprire se înșeală amarnic. E doar pământul

încercând să-şi apere sufletul de nebunia spiritului. Ziua şi noaptea sunt ca o carte ce se deschide şi închide. Intri în ea, iar Şeherazada te aşteaptă goală, povestind, ca în desenul lui Kay Nielsen. Îţi spune Regele meu pe când cobori treptele visului în braţele ei mirosind a frunze de măslin şi a vin. De asta D-zeu se numeşte ceramistul, sculptând androizi ai căror ochi secretă endorfină, ca frunzele amazoniene alcaloizi ameţitori. Şeherazada e Imperiul tău necuprins de miresme şi lenjerie fină şi te miri cum de fiecare noapte e o altă poveste deznădăjduită. De fapt ziua şi noaptea sunt paginile unei cărţi, ziua cea stângă, noaptea, cealaltă, palmele tale alăturate, în care sunt scrise cuneiforme şi litere ebraice misterioase. Dar deşi e sclava ta, nu eşti fericit, pentru că nu ai fost făcut pentru fericire. Eşti stăpânul a orice, afară de tine însuţi, ca Farao. În părul ei albastru adastă toată tămâia Yemenului, toată tăcerea Indiei, ochii gotici şi adevărul Arabiei, Africa arde în privirea ei, iar sânii ei sunt de zăpadă siberiană şi vocea tristă de beniamită. Nu e iubire, doar pământul încercând să-şi apere sufletul de nebunia spiritului. Şahriar.

Felix Rian-Constantinescu, 29 martie 1982 - 24 septembrie 2015

Am murit. Nu ştiu dacă noaptea asta sau mai demult, dar am constatat că nu o să mai scriu niciodată un roman care să îl pot pune lângă O MAMĂ DE LUMINĂ. Pot scrie micropovestiri şi poezii cred eu foarte bune uneori şi câte o povestire, dacă mă limitez la sfere, cilindri şi cuburi, dar am murit. Nebunul e un roman îndrăzneţ, s-ar putea să fie un autoportret bun, chiar interesant, dar ca să mă pronunţ trebuie să-l văd tipărit. Marile mele opere sunt O MAMĂ DE LUMINĂ, Imersiune posibilă - Possible Immersion, povestirea Canon în D şi alb, Nobodiness menhir, posibil Nebunul, Loving Solomon şi unele poezii din a doua carte de versuri, Momentul în care D-zeu există, care nu cred că e de aruncat de perete. (În Momentul în care D-zeu există, am încercat în parte o apropiere preromantică de popor, ceva ce a făcut cartea să întâmpine refuz înainte de a exista, apoi batjocură, apoi critici superficiale. În rest ce va fi e taină mare, dar e cert că nu poate fi ce a mai fost.

Radio Bucureşti Cultural

FR-C

Şi eu sunt originar de pe Agricultori, numărul 86, - nu spargeţi geamurile, am plecat în 1944 şi oricum au fost sparte deja - dar mă întreb este mai importantă orice stradă din Bucureşti decât restul ţării? Oare cealaltă Românie nu are sensibilitate? Trebuie să aflu totul despre Bucureşti şi să mi se ignore cealaltă jumătate a cosmosului? Poate ar trebui să ne gândim aici în România la radio cultural alternativ.

Morala

Oare cultura română se reduce la oraşul Bucureşti?

Bietul Buddha

FR-C

Buddha era foarte fericit, iubit şi bogat. Avea un palat de fildeş. Locuia în el împreună cu diavolii, care îi spuneau că sunt supuşii lui şi că ei i l-au făcut. Buddha s-a trezit. Le-a poruncit diavolilor să-l jefuiască şi să plece. Diavolii l-au bătut şi l-au lepădat pe un munte de gunoaie. Buddha s-a trezit şi şi-a spus că acum poate să se mântuie. Apoi diavolii s-au întors la el făcându-i se slujitori, aducându-i bogăţii. Buddha a ajuns iarăşi bogat, iubit şi fericit. Pe urmă a murit şi a sărăcit. A ajuns dintre cei cărora nu poţi să le calci umbra. Şi-a alungat slujitorii şi a început să rătăcească. După un timp diavolii s-au întors şi i s-au făcut ucenici, iar Buddha a ajuns iarăşi bogat.

Psihopatologie

FR-C

Sunt un psihopat. Sunt tot ceea ce oamenii dispreţuiesc şi inconştient sunt. Dar problema mea acum nu este aceea că sunt dispreţuit, ci tocmai partea întunecată a sufletului meu. Într-adevăr cuvintele lui Yoda sunt profetice:
-Beware of the darkside.
Ce înseamnă „beware"?

Tea not wine

FR-C

There is one consequence of doing a great thing. Cristofor Columb, after arriving to America, found out that for him there is not an another America somewhere to be discovered. Songs of innocence are truer than ones of experience. Ou sont les neiges d'antan, Jerry? Ou sont les neiges d'antan. And even Woody Allen gets old as Gide, in time, not young as Japanese novels. And old people drink tea, not wine.

Un roman

FR-C

Trebuie să scriu un roman despre autodepăşire şi trebuie să fie mai bun decât O MAMĂ DE LUMINĂ ca să rămân viu, filozofic. Când voi înceta să scriu romane, o emisferă a sufletului meu va muri. Iar autodepăşirea e omul, trebuie să fiu eu. Scrierea unui roman ca act soteriologic. După aceea pot muri. Dacă nu mor, trebuie să scriu altul, ca Bator.

Pedofilie şi vitralii

FR-C

Motto:
"Be nice to strangers, cause sometimes you're a stranger too."
We're No Angels, 1989

I
Giton

Giton, cum ai trăit când te-ai făcut mare? Cum ai reuşit? Ai copilărit la bloc la marginea ghetoului, o copilărie frumoasă, dar priveşte adevărul în faţă, psihic ai fost un Huck Finn. Cum a fost în ziua aceea? Erai cu prietenul tău pe aleea cu cuburi din

spatele blocului şi a trecut ea, doamna Freud. Era îmbrăcată în negru şi bătrână. Noi stăteam pe aleea pietruită şi o priveam. Søren mi-a şoptit că e nebună. Doamna Freud a zâmbit şi s-a oprit. Privindu-ne, ne-a spus ceva, nu ştiu ce. Søren mi-a spus încet:
-Hai să fugim.
Eu nu am fugit. Prietenul meu s-a oprit mai încolo. Bătrâna mi-a spus cu o tandreţe ciudată şi duritate, severitate, apropiindu-şi gura de a mea, de faţa mea:
-Dă-mi o pupă.
Mirosea înţepător, a rom aveam să aflu mai târziu. Am stat fără să fac nimic, tulburat, cu o frică stranie. După un timp, biata femeie privi înainte şi îşi urmă drumul mergând ca Terminator unu. A mai convertit un psihic. Pentru mâine, lectură obligatorie a povestirii O zi minunată pentru peştii-banană, de J. D. Salinger, cu impresii de lectură notate în jurnal. Atenţie să nu vă pierdeţi minţile! Succes.
Comentariu. Voiam să merg să văd lumea, dar văd că nu am de ce pentru că totul s-a petrecut aici, aici este scena vieţii mele. Dar ce s-a întâmplat? Ce s-a întâmplat, Giton? Te întreb aşa cum l-a întrebat Kramer pe Frank Costanza despre Coreea. Am fost abuzat. Creierul mi-e mucegăit, inert, pe jumătate putred, ca o carie fetidă ori o scoică moartă, iar în el am o perlă uriaşă, grunţuroasă, grea, chinuindu-mă ca ochiul de bufniţă al unei Erinii. Odată corupt, am căutat cu toată mintea parcă să corup chiar la vârsta aceea de copil şi am corupt. Chiar şi un copil poate să fie un monstru. Creierul meu, Lotte. Creierul. Creierul meu îşi aminteşte ceva ce a uitat. Am primit în copilărie programarea unei educaţii pe care mama nu a dorit-o pentru mine. Sunt Un monstru. Un psihopat. Am gânduri incontrolabile îngrozitoare. Ăsta şi nu eşecul în dragoste este motivul sinuciderilor mele. E îngrozitor când te sinucizi şi mori măcar puţin de fiecare dată, ca în sex. Ai un sentiment de regret, de sfârşit, fie că eşti credincios sau nu eşti torturat de credinţă, şi nu mai vezi decât negru.
Aceasta e povestea mea, nu sunt un zeu care visează oameni. Faptul că am menţionat Coreea, înseamnă că sunt o victimă, un ucis.
-Spune-mi, Lotte, mă iubeşti şi aşa faustic? Blestemat?
Ca Oedip simţeam impulsul de a-mi înţepa ochii cu ace, dovada că psihologul Freud ştia ce spune. Acum dorm şi îmi simt creierul dospind, măduva spinării mi se îngroaşă ca o viperă cu corn grasă, pântecoasă. Simt trecutul cu mine ca un butuc fixat de gât

precum un guler cervantin. Acum nu mai am obsesia sinuciderii. Dar nu ştiu ce ma în loc. Riscul? Doamna Freud, bestie cu mii de nume şi capete cu boturi mirosind a rom, m-a omorât ca pe un melc. Scriu, în patul mamei, lucruri pe care nu le pot citi cu voce tare în locul în care le-am scris.

Exclus

FR-C

Oameni altruişti, psihiatra mea a fost vara asta în Baleare, pe unde or fi, iar medicul care s-a supărat a avut două concedii. Într-adevăr. Când sunt târât psihic la monitorizare le-aş spune la amândoi că le şade foarte frumos să meargă în insule şi pe mine să mă ţină în lagărul a cinci - citeşte cinci - sate. Chiar că îi shame, shame, shame on you, ce să-i faci, nu poţi să ai şi minte şi suflet, nu?

Saltimbanci închişi în radio - Cabaret politic la Radio România Cultural

FR-C

Dăruit talent al actriţelor noastre şi actorilor de la cabaret. Acum, ascultând, realizez că am fost la cabaret. La biserică. Şi acolo se pot întâlni mari talente. Cabaretul politic e locul unde cetăţeanul oricine ar fi poate descoperi societatea râzând. De remarcată munca dedicată a întregului colectiv, observată în cultivarea cultică a spaţiului sonor, devenit ca în mixajele Beastie Boys un covor vrăjit. Sunt educative, echivalentul pentru oamenii mari a desenelor animate. Aplauze, multe aplauze, vă rugăm, ca în Cuore, pentru saltimbancii cu facultate mereu fericiţi şi mereu flămânzi. Şi dacă se poate donaţii de impozit pentru teatre.

Împăcarea cu satul

FR-C

Satul este la început frustrant. La sat nu ai prieteni cum înțelegi prietenia, nu ai unde să te duci, idem, nu ai ce să faci, ibidem. Ca o regulă austeră printre băieți buni dar care nu mănâncă Shakespeare. O viață autentică dar în care trebuie să-ți găsești singur resursele interioare. Unde, ca în secolul XIX, cărțile înlocuiesc lumea. Aici nu ai nici o destinație, dar fără s-o știi, ești în centrul compozițional al Zonei. Într-o dimineață afli după ce te trezești că trebuie să te împaci cu satul. Și, cum scria Nichita, să-ți ceri iertare satului. Și casei tale din care nu ai, ca o piatră în templu, unde să te duci. Ca van Gogh la Arles, ca Gauguin în Tahiti sau în Martinica vezi iar că ești existențialist.

Huckleberry Finn la răscruce de vânturi

FR-C

Băieții citesc Huckleberry Finn, iar fetele La răscruce de vânturi. Băieții, când cresc, dacă citesc La răscruce de vânturi fac cunoștință cu fetele, iar fetele, când cresc, citind Huckleberry Finn, fac cunoștință cu băieții. Și cine știe, poate Catherine și Huckleberry s-au întâlnit, cred că s-au întâlnit, fie și măcar în lumea Ideilor.

Mark Twain

FR-C

Din câte știu Pynchon și Sabato au publicat câte trei romane de căciulă și atât, iar Mark Twain a scris șapte ani la Huckleberry Finn. Asta îi și înseamnă numele, Mark Twain. La scrierea cărții despre mama m-am grăbit pentru că m-am gândit că mor și rămâne nescrisă, și la Momentul în care D-zeu există m-am grăbit din stupiditatea scriitorului. Mai bine mai puțin. După ce citești o mie de cărți, scrie una.

Marin Preda

FR-C

Marin Preda este un scriitor major al literaturii universale, păcatul său este că e român, astfel chiar şi noi cei ce încă îl putem citi alegem orice altceva decât cel mai mare scriitor postbelic român, împreună cu Nichita Stănescu. Citindu-l pe Marin Preda ne dăm nouă înşine o şansă, pentru că, după cum spunea Nilă, Cine are, are.

Noii clasici

FR-C

Cunoaştem care sunt clasicii literaturii române. Dar putem numi, în secolul al douăzecilea, alţi patru clasici, mai dincoace cu un secol. Emil Cioran, Nichita Stănescu, Marin Preda şi Urmuz. Din punctul meu de vedere aceştia sunt cei mai importanţi autori români din toate spaţiile, din şi din afara graniţei, şi din întregul secol douăzeci. Ca să învăţăm să numărăm pe degete, avem Creangă, Eminescu, I.L. Caragiale, Slavici şi Cioran, Nichita, Preda, Umuz, putând observa că ruşii nu fac numai rele ori evreii doar furturi legale, cum este încetăţenită părerea între românii de rând. Aceşti opt autori bat tot în ringul literaturii române, fiecare la categoria lui.

Mircea Cărtărescu şi Nobelul românesc

FR-C

M-aş bucura să ia MC Nobelul anul acesta ori în orice an, pentru că e un scriitor merituos, dar bucuria mea ar fi mai mult una de microbist, dat find faptul că moral Domnul Cărtărescu m-a dezămăgit şi enervat cu metafora lui incalificabilă faţă de Vadim, şi faţă de oricine în cele din urmă. Cred că după mari nedreptăţiţi, Lucian Blaga, Nichita Stănescu, Marin Preda, latinismului levantin i s-ar putea aduce prin Mircea Cărtărescu recunoaşterea meritelor atât de ignorate. Hai Nobel, hai România! Şi pentru că e speranţa unei sărbători, nu mai spun precum Antigona că pe pământ cadavrele nu au nici o vină.

R.I.P. România

FR-C

Toate popoarele se bucură de cum le-a făcut D-zeu, numai românul e mai ocoş. În plus, sunt curios să văd ce va rămâne peste cincizeci de ani din gunoaiele voastre literare, cine o să vă mai citească. Acum aveţi puterea, la propriu, tiranilor, dar puterea ca şi morţii toate trec repede, trec în alte mâini apoi din ele în alte, iar oameni ca Patapievici vor fi îngropaţi în căcat, iar Maniu în lacrimi. Asta e soarta sufletului.

Care-i treaba cu sexul?

FR-C

Nu înţeleg obsesia oamenilor pentru relaţiile sexuale. Personal îmi catalizez sexualitatea în teatrul pe care îl scriu, astfel ajungând ca Shirley Maclaine în Terms of Endearment să nu mai am nevoi biologice. Deasemenea cititul teatrului îmi aduce înainte eroi, alţi oameni decât maniacii sexuali de pe străzi. Ca şi pentru Marcel Iureş, cel mai bun actor român în viaţă după toate criteriile, teatrul devine rugăciune, iar rugăciunea mântuie poate. Bineînţeles că vreau să am copii, dar n-o să mă murdăresc în fiecare zi.

My Aunt IDF Woman

Felix Rian-Constantinescu

„..and I still have very few words
to describe
what I see."
Rachel Corrie

FOREWORD
ARTICLE FOR A FEDERAL ISRAEL

„I believe that South Africa is a country in which Blacks and Whites should live together."

Bantu Stephen Biko

One thing, it is true that apartheid is the disease of the white star world, just as totalitarism is the disease of the red star world. Even the Nazis were half socialist. Every capitalist country except France has experienced one or another stronger or milder form of ethnic and social separation which could be categorized as belonging to the apartheid family. It's the year 2012 already and in respects concerning the nation of Israel, the newly emerged Israeli who for a good dream done many bad acts, we can discern that Judaism is apparently changing and has changed and it is no longer how we used to perceive it in the history and culture of the world. Although that this is only to our distant untrained eyes, because the philosophy of Judaism has not changed but it was replaced in the Jewish state policy by the political ideology of Zionism. In Israel theology was replaced by ideology. Judaism used to be a lighthouse built by giants and a statue of Liberty in itself, but what once was mainly a community of extremely civilized civilians is now reduced to a drifting state whose governement leads a dubious policy, seeming to be open to anything no matter how wrong, all in the name of an abstract notion of Zionism. And to be more clearer all the world is astonished by the few mediatic swallows who manage to electronically get to us. This is a page which indicts the contemporary government of Israel with the crime of apartheid, and the conviction will or will not be given by our posterity, the judge of our age appointed by God. To say this is not Anti-Semitism. I, as all the true people of the world want all the best not only for the Jewish community but also for the bloodied state of Israel and I respect their searching for what that best seems for

them, BUT that doesn't imply that we want that on the expense of the Palestinians.

I thought about this Israeli-Palestinian issue, I thought and thought, long and hard, and it hit me. The State of Israel should be a federal state. The entire Palestine is claimed by both the communities that inhabitate it, both Israeli and Palestinians. As we can see for more than sixty years, Israel and the West Bank and the Gaza Strip are lived by two main population, but the whole teritory is taken by the power of only one of them. Just as the Jewish, the Palestinians lived there for millennia, but now the Zionist Pilgrims want to take everything for themselves and put the natives in refugee camps with a policy of community destruction just as the American Pilgrims did centuries before, and now the Israeli government sends its soldiers to fight against villages, children and civilians. The Israeli war in the West Bank and Gaza is wrong and it could be that Palestinian uprising reaction against the State of Israel could be a Pavlovian reflex, because all that they know of Israel are the male and female soldiers who come to demolish their homes, take their culture land and to arrest, beat and shoot them and make fun-photos with tortured blindfolded Palestinians. Logically if on this lands, State of Israel, Gaza and the West Bank live two nations then the entire land should be federal. Israel and the Palestinian land should unite, letting the Palestinian return to their lands inglobated now in Israel, and the result should be a federal State of Palestinisrael.

The current politics of the State of Israel, is ideatic oldfashioned, out of date. Israel is the last nationalist state in the civilised world and it should cease to be so if it wants to remain in the civilized world, and as we can remember nationalisms were one of the darkest episodes in Modern History. The Israeli government should leave behind this fascist form of contemporary Zionism and return to the ideals and archetype of Anne Frank, because sadly today's average women of Israel are educated now so they resemble more to the horrible Ana Pauker than the angelic genius of Anne Frank. And they should send the female soldiers home and let them be women and mothers, not onthologyless hybrids. Israel should return to a policy of Judaism instead of Zionism and as they too lived as alogenous in other states in the centuries before us, they too should give rights of civic determination and liberty [and livity] to their natives, the Palestinians, in all the regions mentioned including the Golan

heights, for a civilised, true, plural Israeli-Palestinian democracy in a Federal State of Israel. And the most serious concept in all this is that until the law for a federal Israel is passed the Israeli government is going to have Palestinian blood on its hands because the Israeli Occupation kills.

The Palestinian has asked for international arbitration, outcry silenced by the Israeli government. The entire land should be pacificated with UN and [democratic (if there are still any left)] troops, which should take the military power from the unobjective IDF. And I say for the last time that the UN should create a Federal Israel, from the current state of Israel land, Gaza Strip, Golan Heights and the West Bank, whose peace, liberty and democracy's security should be guaranteed for the needed number of year until community balance by UN and [democratic (if there are still any left)]troops. Palestinians need a country too, and both the Palestinian and Israeli need peace.

THE PARABLE OF THE CHILD AND THE TANK AND THE ROCK
Our Dead Statue of Liberty

MOTTO:

"We're not gonna be tossed in jail, we're not gonna be tortured, you know, we're not facing what people in the occupied lands are facing. If we decide we don't wanna do it, fine. But then try to look yourself in the mirror and say: I'm a murderer."

NOAM CHOMSKY

It's not true that Rachel Corrie, that twenty-three year old long-haired girl was murdered by a IDF army bulldozer; she was murdered by an IDF army tank. In Israel, but mostly in the West Bank and Gaza tanks and army bulldozers are the same thing with minor differences, and a caterpillar bulldozer is even more horrible than a tank, is like an execution machine engineered by Franz Kafka in a Metropolis Fritz Lang world. IDF meaning Israeli Defense Forces, the Israelis defend with soldiers with guns and trucks against children who are afraid even to go to their schools. She was there at that demolishing spot and she thought she is on the Tienanmen Square in Beijing in 1989, she must have seen that tape on TV or somewhere with the Chinese protester standing alone in front of the invincible stupid tank and the invincible tank lost the battle, but Miss Corrie was in Gaza, Israel – a place which proved to be much more savage. The dust in the holy Land cries after the times of Suleyman, Isa and all the prophets and Abraham the Muslim. Today there are no more prophets, only crazy people, but who knows? As for what happened here, well, you know everything about it, and if you don't you can very well find out if you really want to, but I think that one of the most important things is that this girl cared about the people, not just about hers people, or the people of the world in general, but for the people living in Gaza, and for this she was murdered. I heard her say two days before, she said about a massive military machine clutching us from all sides like a giant insect, trying to kill all of us here. She annoyed the Zionist war machine so the war machine ate her as the Red Beak Bird – the Romanian Communist Party – squashed Labiş, the unconscious Romanian idealist drunkard. She was dangerous, like Michael Jackson. She stood before the tank as a 21st Century man, and the tank chewed her with its blade as a prehistoric cannibal and did not stop. It caught her under and grind her like grains of wheat and bread. Rachel was there, and the IDF were there and death was there too. We all die, they say; but there are some who take great pride into killing others as Israel the government murdered Corrie the activist. She was for me, and they killed her. She was executed. They say that we are bad and they are good because we are bad and we are bad because they are good mainly, so they beat my mother and father, they shot me in the leg, shoot over me and beat me in the face till blood was dripping, they demolished with military bulldozers and soldiers us every

time they wanted and keep us locked as animals here and shoot missiles in our apartments, they broke my toys, the whole Gaza is debris and we are going mad and you see that tank is still over Rachel Corrie buried in the broken bricks, I can read the badge on the tank – IDF -, so I take a rock like my father Daud and throw it at the stupid tank, and I throw more rocks just to go away and speak the useless words of my anger. And as I was running over to the tank it hit me that Rachel Corrie is Our Dead Statue of Liberty, an executed one and how could you murder the Statue of Liberty but with a bulldozer?

„Desigur ea suferinţele noastre le-
a purtat şi
durerile noastre le-a luat asupra
ei”
Isaia

1
My Name Is Tamara

'My name is Tamara', she said then to Felix Herz long ago when none of this not only it didn't exist but more than just that, it wasn't true. Herz wasn't the cutest boy around her but was the only one she loved, then, in an era when she never dreamt to be ever dressed all in green with a rifle in her hands and to shoot, just shoot, always at the orders of a psychopath officer. Now she was old and alone and now she knows that life is now way a fun war of paintball and that the red stains on her shotgun were stains of blood and humans like pieces of red glass and light in huge medieval windows. Nobody, not even her friends

knew why, after she returned from the army decades ago she never married or looked up to this day just like Saint Anthony or Mother Therese, living a classy, educated, tragic life. It is not what she would have wanted, but anyway for two score years now she was a spinster. It's not what she would have wanted, her goal always was a house full of children calling it home but all of this was long ago when she still listened big black discs with Sylvie Vartan and old old songs at the noisy radio speaker. Yes, she was a woman but she was no pussy. After arriving in Israel and living in a kibbutz for a short while with her sister she was sent in the east desert and there she served. She was no clerk either. She did everything until it became sour. This is what it was like, but only after while, when the activists go and you have to stay behind and bury the dead.

So she never married; because girl like her do not marry, because for girls there's nothing else left, safe only maybe shooting yourself with the same trigger you had in all those glorious years when among other things you've shot at people as a psycho. She shot a little girl in a firestarter village, the girl you've always wanted to give birth to. And after you left the village on the green truck, you knew that there's nothing more left, that you could never be the only thing you ever wanted to be, no matter how much you wished for it to become true, no much how much you've dreamed to be one day because no true Mom in the world had ever been a baby killer, like those Vietnam kids. In the moment she say that dying child still smiling though as not knowing what happens to her, in the arms of her already crazy mother, she saw her life transforming like Nosferatu in a horror movie and nothing she could ever do wouldn't wash that blood, couldn't wash her hands. She was a hero and not a mother.

Habilis

Felix Rian-Constantinescu

2015

Synopsis: Un sat de oameni preistorici descoperă focul având loc un Holocaust fără precedent, după care supraviețuitorii, datorită nevoii, folosesc mai departe acest fenomen atât de distrugător.

CAESAR: Nu ți se pare, jupâne Tolstoy, că ni-e mai bine de când am plecat din peșteri?
TOLSTOY: Da, sire. Aici în sat mă simt om. Dumnezeu e în liniștea și cântecul satului.
CAESAR: Da, tatăl meu Romulus a fost un geniu.
TOLSTOY: Genii sunt infinit pe pământ, tați numai 1.
CAESAR: Bine, bine, frate. Vrei să ne plimbăm prin for?
FĂCĂTOTUL DE MINUNI: Brânză de vaci la fel de bună ca brânza de oaie! Brânză de vaci la fel de bună ca brânza de oaie! Brânză de vaci la fel de bună ca brânza de oaie! Brânză de vaci la fel de bună ca brâ-â-ânza de oa-a-aie!
PLATON: Ce e asta?
ARISTOTEL: Vestește niște Dumnezei străini.
OTHELLO: Oh, iubită Desdemonă. Plec un genunchi tocit în bătălie înaintea ta și mă rog, Muză, să mă crezi că te iubesc. Mă crezi că te iubesc?
DESDEMONA: Te cred.
OTHELLO: Cine a scris despre înțelepciunea vieții conjugale? Kierkegaard? Swedenborg?
Elena: Așezați-vă la locurile voastre. Așezați-vă la locurile voastre.
Aheii: Dați vârtos cu berbecele în poarta Palatului! Vom zdrobi până și zidurile, să intrăm cu steagul nostru Minotaur în cetate.
ELENA: Alo! Alo! (Închide telefonul)
CENACLUL: Vezi, ieșiși la un descântec

El începe cu sine și se sfârșește cu sine
Unearned suffering is redemptive
Ridică-te, Gheorghe, ridică-te, Ioane,
Caii sunt sleiți de puteri.

PROFESORUL DE MATEMATICĂ: Slab, slab, foarte slab!
UMANISTUL: Bine că ești tu gras.
ALEXANDRU ANDRIEȘ: Dar toți mergem la fabrici și uzi-i-ne.
HAMLET: Vezi toată nebunia asta, Horatio?
HORATIO: Ode și Satire, prietene Hamlet, sufletul e o carte de Ode și Satire.
RINGO STARR: (Bate dement în baterie)
CAESAR: E o urgență. Hai să vedem ce s-a întâmplat.
EINSTEIN: Aduc la cunoștința satului o mare descoperire pe care am scrijelit-o pe frunze de nuc.

BATJOCORITORUL: De, nuc. Nuc ești tu cu mă-ta.
FARFURIDI: Rog, nu-ntrerupeți...
EINSTEIN: Strămoșii noștri au observat încă de când stăteam toți în peștera Cioclovina și mergeam să vânăm zimbri cu mâinile goale, de ne întrebăm cum a fost posibil...
POPORUL: Nu fără victime, domnilor!
TRAHANACHE: Aveți puțintică răbdare.
EINSTEIN: ...cum de a fost posibil. Kepler, Paracelsus, Galilei, Newton, chiar și Cristofor Columb și Gagarin, au observat cum vara de la prea marea căldură taigaua sub colții de fier dumnezeiesc ai soarelui ajung la 451 de grade Fahrenheit, se aprind, putând studia prin telescop acest fenomen ciudat, focul.
PARTIDUL: Focul! Focul! Focul! Focul!
Focul! Focul! Focul! Focul!
GORKI: Tovarășe Iosif Vissarionovici, dumneata știi în ce țară trăim?
CAESAR: Lumea o ia razna.
JUNG: Pshicul e un proces al aparențelor, iubite dictator.
VINCENT: Azi am pictat o Biblie desfăcută.
GAUGUIN: Eu vreo șaptezeci de tahitene dezbrăcate.
LATINUL: Hai să bem!
O ȚOAPĂ: Pentru numele lui Dumnezeu, tăceți dracului odată! Vreau să-l văd pe Suliman!
PRMUL MINISTRU: Chiar așa. Deviza mea dintotdeauna a fost Iliescu pentru noi a fost Iliescu doi, așa că nu îmi depun candidatura. Nu îmi de-pun candidatura!
TOLSTOY: Poporul a înnebunit.
CAESAR: Muzica e prea tâmpită. Am să pun să fie arsă.
PRISTANDA: Muzica! Muzica!
CAESAR: Cuvintele sunt de argint, dar tăcerea e de aur.
POPORUL: Vodă! Vodă! Vodă! Vodă!
Vodă! Vodă! Vodă! Vodă!
CAESAR: Du-te și spune-i că unde a pălmuit boierul a sărutat vodă și că Moldova nu e a noastră, ci a urmașilor noștri și a urmașilor urmașilor noștri.
IEPURELE: Vai, ce am întârziat!
DINAMO: Pe ei, pe ei, pe ei, pe mama lor!
POPORUL: Auu!
EINSTEIN: Am reușit să izolez focul și să construiesc o vatră.
TIMPUL și VÂNZĂTORUL DE ZIARE: Sfârșitul Timpului, Sfârșitul Timpului, Sfârșitul Timpului, hai ia Apocalipsul, Apocalipsul, A-po-ca-lip-sul! Profesorul de fizică Albert Einstein a făcut o vatră.

O să ardem cu toţii! O să ardem cu toţii! Sfârşitul Timpului, Sfârşitul Timpului, Sfârşitul Timpului, hai ia Apocalipsul, Apocalipsul, A-po-ca-lip-sul! Profesorul de fizică Albert Einstein a făcut o vatră.
Omul: Sunt îngrozit.
Oama: Mi-e frică.
KAZUO ISHIGURO: Never let me go.
ELEVA: Vreau să văd focul, domnule profesor.
EINSTEIN: Uite, mult prea tânăra.
ELEVA: Aha. E ca un izvor. Ori ca o stea în beznă.
DIRIGINTA: Ce-i asta o ţigară? Fumaţi?
ELEVII: Nu, doamnă dirigintă, mh, mh, e doar un experiment fizic.
ROBOŢII: Sfârşitul Timpului! Sfârşitul Timpului, Urlă circuitele, satul a luat foc de la o stea de tutun a unor băieţi beţi. Invenţia Profesorului Einstein. Fizica psihopată. Dă clic pe imagine.
SIR PETER USTINOV: Tu, zeiţă a Nebuniei, blând Ahenobarbus,
Focul clocoteşte cerul
Flăcări ridicându-se până la nori ca urşii
Luptându-se sub zidurile cerului
Oh, zei din munţi şi mare, tu, Iovis, din cer
Aduceţi jertfe curate unuia din mai înalt ca voi
Superb ca Orfeu liriotul
Oh, văd cum din ochii flăcărilor
În nori săbii de foc se înalţă străpungându-le
Şi prima ploaie cade în Pompei, drept
Stingând lumea ca un potop de lacrimi.
HECUBA: Vai, Troie a mamei mele! Vai!
CASSANDRA: Einstein va muri.
POPESCU-DUMNEZEU: Ia de aici un pumn, nebuno.
SID VICIOUS: Born to lose, born to lose, baby, I'm born to lose.
CAESAR: Totul a ars, dragă Tolstoy.
TOLSTOY: Frumosul meu sat acum e o ruină.
CAESAR: Din teatru a rămas doar arsă pietrăria, compoziţie de nebun în tonuri sumbre.
TOLSTOY: Stânca e singura ce rămâne.
CAESAR: Oamenii sunt morţi ori desfiguraţi pentru totdeauna. Vor mai fi oameni pe pământ?
PROFETUL SF: Va veni o zi când oamenii vor fi vindecaţi şi treziţi după ce au murit.
FELIX: Pupă.

MAMA: S-a luat curentul. Aprinde lampa și trage cortina să nu ne mai spioneze.

Cortina

Sâmbăta în care am murit

Felix Rian-Constantinescu

2015

Dramatis Personae
Piticul, tatăl Uriașului
Uriașul, fiul Piticului
Îngerul
Stelele, frumoase trapeziste
Copacii
Pietrele

Piticul: Nu mai plânge.
Piticul: Nu mai plânge. Crezi că o întorci înapoi? Când omul a coborât în pământ, printre cârtițe și safire, e acolo, nu-l mai poți chema. Numai înnebunești și mai rău, copile.
Piticul: Hai, mă. Hai la foc la un balmoș. Pădurea e leoarcă asemeni părului de prințesă, cerul senin ca-n Gârleanu și putem citi constelațiile. Bucură-te că nu ți-ai pierdut copilăria. Bucură-te!
Piticul: Să știi că dacă nu vii, te bat.
Uriașul: După ce că sunt atât de bolnav, trebuie să duc și toată povara de lacrimi a lumii.
Stelele: (dansează pe cer)
Piticul: Îți place?
Piticul: Ce stai așa? Vorbește!

Uriaşul: Mai îmi dai?
Piticul: Nu vezi cât eşti? Cât vrei să te faci?
Piticul: Ştii ce am făcut?
Uriaşul: Nu
Piticul: Am făcut o spadă din boabe de rouă. Am să ţi-o dăruiesc mâine. Acum, hai la poarta cimitirului, să dormim.
Uriaşul: E groaznic la poarta cimitirului.
Piticul: Dacă ţi-e frică plimbă-te prin pădure şi ne vedem dimineaţă.
Copacii: (îşi schimbă locurile în pădure)
Uriaşul: Dar multe pietre mai sunt pe deal.
Piticul: Ce-ai vrea să fie, dovleci?
Uriaşul: Piticule? Ce crezi că face acum mama?
Piticul: Putrezeşte.
Uriaşul: De ce?
Piticul: Pentru că oamenii au nevoie de de trandafiri roşii.
Uriaşul: Uite a mai apărut o stea. Mare, albă la faţă, frumoasă, îmi zâmbeşte, mă priveşte, mă ia de mână...
Piticul: Taci! De-asta am omorât-o pe Uriaşă. Culcă-te, Uriaşule.
Pietrele: (îşi schimbă locul pe deal)
Îngerul: (vine lângă Pitic)
Piticul: Uriaşule. Uriaşule. Dă-mi mâna. Dă-mi mâna, copile.
Uriaşul: Ce-i, Piticule?
Piticul: Mor. Mor, Uriaşule. Şi e adevărat, noi am omorât-o pe Uriaşă. Nouă ne-a fost dată o clipă de viaţă şi am făcut din ea o vecie a morţii, ca în '43.
Uriaşul: Vorbeşti prostii. Iubirea suferă răul. Altcineva a fost, altcineva.
Piticul: Cine, Uriaşule?
Uriaşul: Un Uriaş.
Piticul: Un Uriaş ca tine şi ca ea?
Uriaşul: Mai mare ca mine, mai mare şi mai frumos ca mine. Diavolul.
Piticul: Mor, Uriaşule.
Uriaşul: Asta aşa e, Piticule.
Piticul: Ce vrei să-ţi fac?
Uriaşul: Să-mi dai învăţătură, tată.
Piticul: Ţi-am dat învăţătură.
După ce mor să iei o scrisoare din gura mea. S-a făcut iar sâmbătă, sâmbăta în care odihna vine ca un înger veşnic.
Îngerul: (ia o carte din mâinile Piticului)
Uriaşul: Ai murit, Piticule.

Piticul: Am murit.
Uriaşul: Ce faci?
Piticul: Putrezesc.
Uriaşul: Unde eşti?
Piticul: În pământ.
Piticul: Citeşte hârtia, nătântolule.
Uriaşul: (citeşte) „Te-am iubit
fraiere"
(se aşază pe pământ. Stelele, Copacii, Pietrele vin toate în spatele lui)
Piticul: Azi a murit mama ta.
Uriaşul: Piticii, ca şi Uriaşii, mor. Eu, criminalul, trăiesc atât cât pot în noaptea aceasta, iar apoi voi coborî în pământ pentru a ajunge iar la cei pe care i-am pierdut. Voi lua spada de rouă şi voi închina întreaga lume la picioarele moarte ale părinţilor mei, Uriaşa şi Piticul.
Piticul: Pitic, Pitic, da' ştii ce pulă mare are, monşer? Împăratul e gol. Nu râde, Cassandra.
Uriaşul: E sâmbătă. Moartea ne-mpacă pe toţi.
Piticul: Moartea ne împacă pe toţi.
Stelele, Copacii, Pietrele: Amin.
Cortina

Căcat!
(Tragedie într-un act)

FR-C

Iureş: O, Beate, ştii că te iubesc.
Beate: Da, Iureş, ştiu că mă iubeşti.
Florin Piersic, Jr.: Domnilor sunt şi eu pe-aici!
Ibsen: Ce-i asta, bătrâne Meşter?
Vlad Mugur: Domnule Ibsen, e prima scenă. Prima scenă, domnule Ibsen.
Ibsen: Bine, să vedem mai departe.
Beate: O, Iureş, ştii că te iubesc.
Iureş: Da, Beate, ştiu că mă iubeşti.
Florin Piersic, Jr.: Domnilor, sunt şi eu pe-aici!
Ibsen: Căcat. Căcat.
Vlad Mugur: Domnule Ibsen!
Ibsen: Căcat! Treci la ultima scenă.

Vlad Mugur: Ultima scenă! Ultima scenă toată lumea. Cinci minute.
Florin Piersic, Jr.: O, Iureș, știi că te iubesc.
Iureș: Da, Florin, știu că mă iubești.
Beate: Domnilor, sunt și eu pe-aici.
Ibsen: Căcat. Căcat. Căcat! Căcat!
Vlad Mugur: De la prima scenă, tovarăși. Aplauze toată lumea, aplauze!

Cortina

CRY/STRIGĂTUL

2016

„I tell my story not because it is unique, but because it is not."

I believe I will begin my Cry now.

The Prologue

1939. Romania is not part of the new war. My future Grandmother, Eleonora Ruptas is fifteen; just a rich girl in Cernauti, Romania.

Her father Leon is a food businessman with a store in the city. Her Mom is from a very rich family, Grosu. They are both of Greek business people origin, brought in the time of the rupta two centuries ago. Her name is Olimpia and they have many

children and the house of the Granfathers at the outskirts of the city where they do agriculture and keep animals.

They consider themselves Romanian an from all the Children Eleonora is the most gifted to continue with the store.

Cernauti in 1939 was a very beautiful city. An unoficial porto franco city, a city of merchants from Constantinople, from the Ruptas and Grosu came too, the Grosu may have been of Pind origin, and from Russian cities, Osterreich an Berlin, from where we have ancestry in Greatgranfather Leon, a through man but with Hitler qualities like most merchants of the late Nineteenth century up to the day.

It was told by his Daughter that Leon flogged once one of his boys for stealing chocolate and giving it to his friends and only her as a favorite of the Father could stop the night basement ordeal.

We may wonder what made her to be the Josiph of the Ruptas family? She had two sisters and four elder brothers. But out of them all she was the best with business and life.

She also liked to paint and had talent which she passed on mostly to my big brother.

And she liked to dress classy and was bilingual in Austrian German

What could be said about herself is that GreatGrandfather could trust Nora as he trusted himself or Olimpia, her Mother.
Eleonora made only the Gymnasium because hard times appeared to come over Cernauti. She often told at old age when She was suffering of Alzheimer that on Saturdays on her wat to school she was asked to turn on the light in the sinagogue.

Then it begun the Holocaust and Soviet occupation after the renunciation of Romania at two Moldavian territories.

They became Refugees in their own Romania.

The Soviets tried to unoficially cleanse the Romanian lands they occupied, of Romanians.

I believe that in Northern Bucovina one hundred thousand people refugeed from five hundred thousands Romanians.

The rest were shot or exiled to death or subjugation in Stalin's Syberia. And only half maybe or less of the Romanians remained and alive.

My Father says from time to time that we have relatives all over the world, from Syberia, to Cernauti, Radauti, Ardeal, Arad, Timisoara, Bucuresti, and in the United States of America, all fled as refugees before the Generalissim I. V. Stalin.

As we can see although she belong to the Romanian-German culture, Eleonora was not anti-Jewish. During the War she listened to German hip music such as Lili Marleen of Marlene Dietrich. But also the final solution began only in the 40s and the insane realities of concentration camps renain hidden to the European and World peoples.

Perhaps in Lili Marleen, Nora saw her own love story, with my Grandfather Dumitru Constantinescu from Agricultori 86, Bucuresti.

At Cernauti they made many photos and they liked to do photos on street and at home. They also went to country camps on feast days where Maria, the little sister, called Piti, dressed in Romanian popular costume fiersomely recited poetry surrounded by the peasants. They had a beautiful, Romanian Bucovinan life, in Cernauti, in 1939, the last year when Romanian life was beautiful.

It is no use to complicate the reasons why Romanian Cernauti was destroyed and taken. Apart from it s proverbial riches which lead to greatest Romanian Spirit, represented by the trinity of Eminescu, Cernauti, and Bucovina Herself, Bucovina, and especially Cernauti, was a merchant nodal point, giving acces for Stalin to both Constantinople and Wien, so it had to be raped.

My GreatGrandfather Leon liked during the War to pose at the radio reading the newspaper, or maybe the Daughters pictured Him so. What can we say after personal experience is that the Tarist Empire considers itself an Empire with the mission to destroy and convert the whole world. Ever since the wars between Russian and Turks and before we can see that after Petru the Great the other Czars up to this day understood of England only it's Empire. So the antiRomanian attitude of the American ambassador of the current day in Chisinau is just one example in a long line of Abuse.

But we believe that Romanians will live, and together, and we believe that Justice will look to our Wounds and the King of England will no longer be let to torment our People, Independence and Unity. We will civilize Russia not the Czars abd Syberia will exterminate us, this is Our faith.

Arrived at this point in our history we believe we should write a letter to the czar.

"You see we all make choices LaHaye.

You chose to become Sherrif keep food on your table for your family;

and Paxon he chose to raise cattle, which ended on another man's table."

We speak to you not in our name, or in the name of Basarabia, or our native Cernauti, but in the name of all Romanians and Rome.

Latin spirit is short.

We are Elisha with all armies of heaven and earth not only surrounding but protecting us, we don't know who you are.

We know and you should too that the Globe is warm everywhere.

And Romanians die if they want to.

Now, longtime, the history of (wo)man is written by the Plane.

In the end there is only one thing to be said.

A TALE.

In a forbidden land there is a forbidden city with a forbidden palace with some forbidden kings who sit at a sinie and drink wine.

Good bye.

Chapter 1

Letter to Vladimir Putin

As I see I have been arrested. Well I am dumb. Not with fear, no. But let's get back to us. Vladimir Putin, that is your name? I am not contentious. I just try unconsiously to make a river.

I have something here, Beatrix. Do you know what? I ask your name because I want you to know that I am not interested about you. We talk about me. Well, I have something very interesting here. A book. And the book has three photos. Have you seen those photos, Mr. Putin?

The photos of the inside of the book are three photos of Mr. Soljenițân. A big one, very childlike, all of them are, for that matter, but very Idealistic, and is the actual Aleksandr.

Under it are two photos. In detention and After his release from camp. They both looked so familiar to me. Especially the first of the two. It resmenbled in my mind with a Child from some movie, I just could not name. And then i realized that that Child

was me. And while writing I saw that After his release from camp is my Father.

Well, do you think We are going to give all up? For You? That Death would be an impediment? That we have not read Gavroche and Jean Valjean? Soljeniţân existed only before his arrest, but, like Moses, Soljeniţân lived only after his arrest.

The last thing I do is to hurl insults. But everytime truth is insulting.

Now it is not the time to say who's to blame, and certainly not by men. But maybe just as You, Master Putin, like to live at ease in Kremlin, so we like to live at ease wherever we are.
To put it more bluntly, intelligently though, You, Mr. Donald Woods, are the last relic of a revolute age, the Last Empire, and your only key to survival would be to kill anyone else living, like we did long you existed, but, because there is a God, You will rot and resurrect in flowers.

Now, before the Trial would start, What do you have to say for yourself? You know that me, from my cell, am the judge.

Just like Sarajevo...

Chapter 2
War

Tabula rasa. The War was the Destruction of goods. Too many lowyers, too many loaves of bread, too many people. Ideology and hatred were just adiacent, instruments over the different levels of human society.

I. V. Stalin did that too in the thirties until it became monomaniacal behavior. Economy with an arrest warrant and a bullet.

If I were Denise or one of Joni's friends I would tell her that if we look in the life of Aleksandr We could understand why God punished him so.

Even during the War, the bloodiest years of history, he was _too_ carefree.

We, me and Joni, who have eyes for an another reality would conclude that I. V. Stalin was just a tool in the hands of God.

And that God had reasons for our friend Aleksandr's destroyed life.

And our belief, drawn from this affair and our own lives would be that humanity of the soul is produced by God through destruction of the heart, like wine.

And we could only ask, if men's reason for destroying the whole World was mere state economy, what were God's?

Even the massacring of the Jewish.

We know that Jesus does not kill anyone.

So genocide comes very weird in God's plan.

Friedrich Nietzsche wrote a book at which we know the title Dincolo de bine şi de rău.

This means we believe that God is beyond even of dialectics of the humane.

Genocide comes like a beast of the bunget of time.

But then remains Israel, and Jesus, and bread, and milk, and blackberries for supper.

But firstly the War is the dead, killing and killed.

Many times war starts when Jim Morrison's generals are given place in politics. And when boys want to become men. It was said that WW2 and WW1 were Wars Without Glory. Times are changing. Today life has become as such.

The World War Two was the murder of the Father of the family by confused strange men, who instead of a human tongue had an industrial shotgun. They were workers.

And shooting people, everyone, was work.

This is the world of my head, Our head, one hundred years of war.

And then? We die...

And the saddest thing is that a man like Adolf Eichmann was not a murderer, indeed, but a, as Wilhelm Busch put it, un funcţionar conştiincios. This is how Kramer is born.

MARK F'S POET

STAMP COLLECTOR
EX-ALCOHOLIC STONED WITH METAL LAQUER
MUCH TOO INTOXICATED IN THE PAST
IN TREATMENT

POP MUSIC LISTENER
AS MUCH TOO ANAEMIC POEMS AUTHOR
THE POEMS OF A MARK F'S POET
HERE I AM,
BETWEEN CHILDHOOD AND OLD AGE.

Chapter 3
Letters to America

August 8th, 2016

Dear Embassy of the United States of America în București,

Hi,
my name is Constantinescu Felix-Gelu, I am born on March 29th, 1982 în Hațeg, Hunedoara, and I live with my old Father, in Păclișa, Hunedoara alone without my Mother, Valeria Roman Constantinescu, who died în 2011.
To speak in two words we are victims of war. In July 1944 my Grandmother Eleonora Ruptaş Constantinescu din Cernăuți lived with my Grandfather Air Lieutenant in Bucharest and my Grandfather served in the Air Defence of Bucharest at the plane telegraph when an American bomb fell on the street at day close to my pregnant Grandmother and destroyed all our lives forever.
My Grandmother retreated at Bradu, Argeş, where she gave birth to my Father, in a day aproximate – as She could remember - August 6th, 1944, She left my Grandfather who had a nervous breakdown on the air front too and lived alone until death and my Father, Constantin, never knew him. And if it weren't for the kindness of a soldier from the Eastern Front, Stalingrad and Cuban, Paic Ştefan from Moineşti, who came back as a prisoner from Siberian taiga, My Lady Grandmother and Gentle Father wouldn't have survived.

We are victims and I come to America to ask Her to once again receive the weak and protect them for a more humane future. Amen.

God save America,
& Romania,
Sincereley,
Constantinescu Felix

August 9th-13th, 2016
Păclişa, Romania, EU

A Victim of War Memorandum
to Mr. Barack Obama
President of The United States
Of America

Mr. Barack Obama,
President of
The United States of America
I write You in All Faith in Absolution,
about my pain and the pain of a Family.
As I wrote to the Embassy of America
in Bucharest in my country Romania,
we were maimed
in the mind of my Father
and in the soul of my Grandmother.
I in the name of my family
and my Father
ask to be received in The United States
of America as War Victims and Americans.
We believe in God, in Liberty and our lives have been
mutilated by 72 years of Communism in our Native
and Refuge land.

-1-

We could have been rescued by the United States of
America right then in July 1944, in a better world.

It is senseless to say that we suffiered for seventy-two
years, we did, and we will suffier until we die.
In Romania, to heroes, any man an enemy.
Maybe the ones that will come after us be
better, but honestly we don't know. We fought for
Adolf Hitler and Stalin, and our minds died for them.
We live in a parallel world, after a wall,
we hear , but cannot see with the eyes of human
understanding. Our brains are frozen by the cold
world of the cold war. We know that there are
great men and women and old and children allover
in the world, but our fragility made people
treat us with the bread of meaness. Now I
thought that You, Mr. President, know exactly how
I feel, me and my Father and Eliʒa, our story is the
Story of most of the World, Bucharest, Sarajevo,
Hiroshima, Dresda, Berlin, and around the Third
World. For this I fight. That the wars cease to exist,
in reality and in the sickness twisted minds of victim
survivors and I must speak the truth, I am determined
to convince America to open the gate up for war
victims all over the World, the ones that _deserve_
and the ones that do _not_. And my second command-
ment governing my life is after I will be American
in America to move the borders of USA to the borders
of the entire world.

-2-

With every sun that sets it becomes fair to me again
Tthat for Us the war, the 2nd World War, has
not ended, never will on this earth. We loved
and were born in Hell, a Hell more horrible
because every Day was full of Death. World
War 2 killed my brain and the brain of my
family. Hitler was our godfather so here we
are world the handiccaped Ubermensch. We are
Hemingway characters, natural born soldiers
In a Mondial Murder in a Tartar Desert.
I am an collective tragedy, one of Sophocles
bad dreams, my innerinferno gives space to
my world, a world that needs the

lamp of The Statue of Liberty.
We need the Statue of
Liberty. To be ours. Where
we can stay. Before our sudden
Death. I believe I have said
it all.

-3-

With the Respect and
Ernestness
Of a Nation,
I write my Name
Here,
Constantinescu Constantin Felix-Gelu
Valeria Eliza
And I say to You,
Mr. President,
You Will Win
And there Will Be
Food.
Amen.

-4-

Capitolul 4
Sarmisegetusa

Cred că ştiu ce înseamnă cuvântul dac Sarmisegetusa.

- Împrejmuirea Geţilor, sau Împrejmuirea Getă.

De la rădăcinile

Sarma şi get.

Obs. Tata şi cu mine credem că are legătură cu zidul getic, care era o umplutură de val de pământ între două ziduri sprijinite unele de altele de bârne interioare.

Iar amfiteatrul de la Ulpia reprezenta o cetate getă arhetipală în care se reprezentau Bătăliile Întemeierii.

Deasemenea cuvântul Get este înrudit cu Argint şi cu Arhe în sensul de vechi, mare, mareţ, şi cu sensul extrapolat de înţelept. Geţii pentru greci erau Înţeleptii. Şi erau acelaşi popor până la Bratislava. Dar nu ştim ce înseamnă dac. Poate get e la origine o stâlcire şi neologism din greacă, iar dac e numele originar dacic sau numele pe care li l-au dat romanii înainte de Împăratul Traian.

La mocani, în codrii şi tărsele de pe dealurile împădurite de peste Strei, înca se mai spune că mesteacanul e cel mai înţelept copac din pădure pentru că e "alb". Mesteacănul e deasemenea copacul lui Odhihnn, zeul prepreoţiei şi înţelepciunii şi runelor, al semnelor şi protoscrisului.

Ziridava - Arad.

Altă denumire Sarraand.

Dava sării.

Probabil ca vindeau sare din Transilvania in Italia si germanicilor.

Sucidava - prin sudul Olteniei.

Dava sucilor.

Piroboridava - Poiana, Galati.

Cred că înseamnă Foc Fier Cu Impurităţi (Fontă) Dava. Se producea fier primitiv, oricum dava e şi intens Halstatt, prima perioadă a fierului. În limba română literară poate fi tradus Dava Fierului Aprins sau Dava Fierului Roşu.

Notă. Se observă densitatea neologismelor grecești, latine și sarmate în vocabularul de bază, datorită în principal schimbului, tehnicii și posibil a deschiderii dacilor către universalitate.

Aizis - sus la Dunare.

De la iazygi.

Apoulon - Piatra Craivii

Cult solar dac al unei divinitati posibil sincretice ori împrumutate, sub influența cultului apolinic, al zeului grec Apollon. Probabil și sit astronomic.

Voiam să mai analizez toponime. Dar mi s-a terminat bateria.
Am să trec la substantive comune puțin. Înțeleg denumiri de localități câteva, dar ce înțelegea un dac numind viezurele Viezure?

Eu am o teorie. Limba dacică nu a dispărut, nici nu e sinonimă cu limba latină. ci e un continent scufundat în limba română, putând până la un anumit punct fi cartografiat, și pe alocuri chiar reconstituit, cu concursul enciclopedismului, putând astef chiar să pătrundem în sufletul dacic.

Viezure - vine de la cuvântul latinesc via. Dacul era un suflet care făcea asocieri între lucruri extrem de diferite, găsind asemănări și corespondențe în toată lumea înconjurătoare.
- zure, de la zare și zur - cum e în zurbă - agitație.

deci Privire Vie - în același timp privirea omului beat - pentru că pe drumuri adesea erau pomi și vii, mai ales în spațiul roman, și Mișcare Agitată - trimițând tot la omul beat
dar în același și Beție de Inteligență.

Mi s-a blocat computerul așa că scriu iar de pe telefon.

Cred că acest cuvânt dacic reflecta atitudinea dacului când mergea singur în padure și îi ieșea un viezure în cale.

Deasemenea cred că dacul numea viezure, pe lângă viezuri, patru categorii de oameni, bețivii, romanii, copiii și sihaștrii.

Astfel am reuşit să intrăm în sufletul dacic, adevaratul suflet dacic.

Alt cuvânt dacic este Fagure.

Când eram copil aveam o carte cu poveşti din Moldova numită Carte cu şi despre albine. Dacii erau părinţii albinelor. Şi nu totdeauna luau mierea numai din stupii făcuţi de ei. În pădure găseau roiuri de albine în scorburi de fagi pline de miere, şi aşa a aparut cuvântul dacic Fagure. Şi astfel şi cuvantul Fag pare dacic.

Am obosit. Mai vreau doar să spun despre cuvântul Băiat.

Înseamnă Luptator, iar numele Băiuţ e poate ultimul nume propriu prenume dacic înca în uz, în Ţara Haţegului există 2, şi neluat din cărţi.

Ruşii care de fapt sunt Sciţii, au multe în comun cu dacii, şi dacă sciţii erau cu armele, geţii erau cu mincea. Şi chiar şi cuvintele Ruşi şi derivatul de azi şi acum o mie de ani Rusia poate fi numele pe care l-au dat geţii Sciţilor, ruşilor de astăzi.

Rusidava - romană pe o asezare incertă dacică - înseamnă în geto-greacă, Dava Roşie.

Iar ruşii înseamnă roşii pentru fascinaţia lor eternă pentru krasnaia, krasiva, roşu sinonim cu frumos.

Rusidava - castru roman şi aşezare romană in Dragaşani, Olt, pe locul unei vechi aşezări dacice.

În încheierea prologului dacic pot să concluzionez că limba dacică, asemeni limbii greceşti şi germanice, era un idiom sapienţial, al gândirii pure.

Notă. S-ar prea putea ca getii sa insemne Argintii in limba greaca, extrapolat cu sensul ca getii spuneau vorbe intelepte, adica erau un fel de prooroci. Si denumirea get sa fie comuna cu Argesul. Cred ca acolo era tribul getilor care dupa aceea a dat nume zonei subcarpatice pana la Marea Neagra.

Capitolul 5
VADUL ARS, sau romanul înviat & Omagiu

Îmi pare evident că aceasta a fost intenția domnului Constantin Stancu, cel care cu această carte a devenit prozator, mai mult chiar romancier, și a câștigat ras cognomenul Stancu. Eu, domnul Radu Igna și Ernest Hemingway, am făcut tot posibilul să ucidem această monstruozitate psihologică, numită roman, dar la un an de la execuție, O mamă de lumină, în 2016 apare această Carte, ca și cum romanul cum spune tata râde și spune vezi nu m-ai ucis, m-ai ucis și eu am înviat trei anotimpuri după.

În cadrul literaturii hațegane există trei romane și punct, egale între ele. Condamnat, de Radu Igna, O mamă de lumină, al meu, și Vadul ars, de Constantin Stancu.

Eu sunt de formare germanică. Cred în Islanda. Domnul Stancu e de formare slavă, dar nu a lui Pușkin, nu a potopului de stări și emoții a romanului rus comun, ci cu romanul rus al lui Bulgakov, romanul cel mai înalt care trebuie să stea pe noptiera principilor, - Mai mult decât atât un Bulgakov care a citit 1984 aplicându-l pe Lev Tolstoi, - Pasternak, Nabokov, Evtushenko.

Este puțin spus că în prezent Hațegul are un loc de statură în cultura Hunedoarei, fiind datorită longevității autorilor, cel mai bine reprezentat și din punct de vedere literar la egalitate cu municipiul Hunedoarei.

În același timp, ca și Litera stacojie, Vadul ars e romanul unei comunități, produsul psihologic al unei subcomunități. Romanul de fapt este trama comunității baptiste înglobate în comunitatea seculară a Țării Hațegului, care ține de aici până spre Valea Jiului și până la Streisângiorgiu și Porțile de Fier ale Transilvaniei. Vadul Ars poate fi oriunde și trimite la pământul radioactiv al Țării Hațegului, binecuvântarea și blestemul ținutului și al oamenilor.

În continuare cred în saga, dar văd că mai există o galaxie, într-adevăr pe cer, și cer alte cărți și multe alte lecturi. Atenționez să nu devină Breban un canon în scriitura noastră, Brebanul dogmatic, dogmele își au loc doar în Biblie. În orice altă privință cartea este desăvârșită. Și arată orbirea societății literare

românești care citește o cărămidă turnată în 5 ani ca Solenoid, de Mircea Cărtărescu, în locul unei cărți publicată în 2016, dar a cărei gestație a început cel mai probabil în 1991.
Dacă aș da o stea de aur sau o cruce de argint unuia din acestea trei romane, acesta l-aș alege pentru cunună.

Omagiu

România modernă înseamnă Cuza, Carol 1, Ferdinand, Antonescu, Mihai, Dej, Maurer, Ceaușescu, Iliescu, Iohannis.
Nepoții voștri vă vor judeca pe voi pentru varii lucruri și nepoții lor pe ei.

Omagiile nu sunt niște kitschuri. Sunt niște documente indirecte, în care în contextul vieții private oficiale și al Securității, se exprimă sentimentul independenței în condiții externe fanariote și ale războiului rece.

Spune-mi mie domnule Pațurcă cine a fost trădător în anii 70-80 în România? Cine a fost dictator? Dacă Securitatea a doborât un lider maoist socialist, creându-ți contextul, asta nu înseamnă că ceea ce spune Securitatea e adevărat. Revoluția a fost făcută de Securitate la ordinele KGB-ului și cu ajutorul KGB-ului, și apoi s-au trezit vitejii. Voi l-ați pus pe butuci pe Rațiu. Pentru ce, pentru postmodernism? Nu aveați în cap decât Blugi și Pepsi. Spun iar și iar că Ceaușescu avea alte criterii existențiale și trebuie Judecat după ele. Iar comuniști, până în 17-18 decembrie 1989 am fost apraoape toți. Restul erau agenți, iredentiști sau capitaliști din natură, pocăiții fratelui Dugulescu. Înainte de anii 70 mai ales, și înainte de anii 60, România era un pustiu. Voi în lagărele marilor orașe habar n-aveați de orașele mici sau de sate. Totul, baraje, industrie, tot ce vă ține existența, clădirile unde mergeți și azi la muncă, au fost făcute atunci, casele voastre, în care atunci copiii măcar se simțeau în siguranță. Nu vă dați seama că sunteți mult mai abominabili, fii risipitori? Așa că e normal ca o națiune să exprime un gest de recunoștință, o carte unui lider care a plecat din pământ a învățat de la Pământ și s-a întors în același pământ? Cine au fost dictatorii? În schimb românii pentru că erau o cultură altruistă, printre cel mai bune moral din lume la nivelul maselor, dedicându-se ajutorării

economice şi învăţăturii, s-au simţi complexaţi de idioţii pop ai Occidentului.

Chapter 6
Adolf Hitler

Dacă Umanitatea e o Mamă care îl Respinge pe cel mai rău Copil al Ei, atunci merită Ucisă. În şase ani au murit peste 61 de milioane de oameni. După 9 Mai 1945, a murit Germania. Care crimă e mai grea? În prezent Germania este numită locomotiva Europei, dar orice etnic german simte un complex, surorile creştine germane se simt prost dacă ridică mână în adorare între proşti, şi cum mi-a spus Robert, băiatul care mi-a luat bicicleta, a venit în România, a umblat pe jos ca un pelerin rus şi în visele sale icnite a crezut că e Lucifer. Acesta e complexul german, după Holocaust. Mehr Licht.

Conflictul, nebun, a fost de fapt nu între Statele Unite şi Uniunea Sovietică şi celelalte state, ci între Sfântul Imperiu Romano-German şi nevăzutul Israel, Fuhrerul numindu-l nevrednic pe D-zeu şi intrând prin megafoane în toate sinagogile Europei deodată şi prezentându-se drept Dumnezeu. Israel a fost desconsiderat de Germania, pentru că în mia de ani de la orgă la Nietzsche, odată venit în Egipt, Patriarhul nu a făcut decât să facă bani, Profetul nu a făcut decât bani. Ştie stetl-ul şi uliţa evreiască ce a făcut Germania în tot acest timp, mai ştie? Aşa se petrece un Holocaust. Voi să spun un conflict între două Idei.

Evreii sunt la fel de vinovaţi pentru Holocaust ca şi Hitler, şi Hitler e la fel de nevinovat în Holocaust ca şi evreii. Hitler este cel mai urât german, iar Chagall cel mai iubit, dar Hitler are mai multă nobleţe decât Chagall. Numai că prinţii nu trebuie lăsaţi singuri.

Un prieten, băiatul celui mai mare Sfânt baptist din ţara Haţegului i-a spus tatei în anii 90, văzând cartea, că Mein Kampf ar fi trebuit să fie arsă şi nepublicată. Tata i-a spus ca asta au făcut şi naziştii, au ars cărţi.

Capitolul 7
Mein Schrift
(Continuare)

Inainte sa scriu vreau sa spun ca viata mea e un going to the mattresess. Stau in semicoma majoritatea timpului adunand aminoacizi. Si apoi la un moment dat vad ca a venit vremea sa scriu. Ma pun pe marginea patului si ma rog cateva secunde si apoi plec stiind in sfarsit ce am de facut.

Azi Vladimir Putin a propus Ungariei, sau amandoi s-au inteles sa-si imparta Romania cu satarul. Mi se pare comic ca Rusia a ajuns acum la nivelul culturii politice iredentiste, aliindu-se cu singurul stat pe care l-a gasit, care a pierdut toate razboaiele. E si mai comic, ca nici macar iredentistii maghiari, nici rusii ci numai Domnul Vladimir Putin face pula mare. Domnul Putin nu vrea Moldova ci vrea sa distruga scutul antiracheta roman. In timp ce Germania, America, Polonia si chiar Romania tac. La box exista o tehnica. Blocarea pumnilor de vizavi cu o mana, iar la un moment dat un singur pumn cu cealalta pune campionul jos la numarat. Asta se numeste decisiva. Oltenia este bicepsul Romaniei, asa ca trebuie sa avem grija de Ea. Si intotdeauna Americanii au vorbit frumos dar au purtat dupa ei un ciomag mai mare. Si de altfel chiar si in WW2, tot URSS, mai mare decat Federatia Rusa, nu ar fi putut singura sa-l bata pe Santino. Rusii au luptat cu arme mari si ineficiente, comsomolisti cu pusti de lemn legate cu sarma decapitati din pas alergator de bunicu Stefan cu lopata militara, cu vodca si comunism, batai si violuri. Atat.

Capitolul 8
Piesă într-un act

(Strigătul, de Felix Rian Constantinescu)

"Nul ne peut me comprendre. Un seul
Parmi ces ivrognes stupides
Songea-t-il dans nuits morbides
A faire du vin un linceul?"
CHARLES BAUDELAIRE

PERSONAJE

BEȚIVUL, un bătrân decrepit, pe jumătate chel
TELEVIZORUL, alb-negru, cu lămpi
BAUDELAIRE, prin vocea lui Florian Pittiș

Decor
O încăpere destul de întunecoasă a unui apartament de bloc. Încăpere mică, igrasie pe tavan și pe la colțuri.
În spate, un pat așezat lângă perete și ușa, închisă. Pe colț, un dulap, lângă fereastră. Lângă fereastră se află Televizorul.
În fața, o masă pe care se află sticle goale, unele răsturnate, un radio destul de vechi și o Biblie.
Bețivul stă la masă, cu fața spre public.

BEȚIVUL (destul de cherchelit; citește, cu împleticiri, aplecându-și mult fața de pagină nu are ochelari)
"Pentru ce dormi? Scoală-te și strigă către Dumnezeul tău, poate El își va aduce aminte de noi, ca să nu pierim!" (se oprește, privind lung sticlele de pe masă) S-a-nnoptat! (se ridică, lăsând să-i cadă Biblia din mâini și merge la fereastră) E noapte! Soarele a coborât de mult în Valea Stricății și a stins toate... (tușește uscat, aplecându-se mult în față, apoi se șterge la gură, aprinde Televizorul și se așează la masă)
TELEVIZORUL (de când este pornit, volumul sunetului scade progresiv, până nu se mai aude deloc)
...viațameasaschimbatîmbucurătornicinumămairecunosccopiiisun
tfericițișisoțulecumnusepoatemaimulțumitmerităaveampreamultă
mătreațășinuputeamstabilonmiciorelațiesentimentalăpânăcândam
încercatcremnademâinicreminacumnumaiammătreațășimipotoferi
umeriidreptconsolareoricuinuștiamcăviațapoatefiatâtdefrumoasăc
reeeemiinoocreeeemăăpeeeentruuuuutoooaateeegeeeeneeraaațiiile
eeeedelabuniclatăticacumpregăteștetesăvizioneziparteaadouaatele

noveleidesuccesiubirilevecelieidoarcviztvnoiavemgrijădesufletultă udacăştiicumsenumeşteactriţaceapareacumpeecranpoţicăştigauns etcompletdetigăimarcaromanticunaragazşitreibuteliipentrutineşipe ntrufamiliatasunălanumăruldepeecranpatrucincipatrucincipatruc incişivei...

BEŢIVUL (se uită puţin la Televizor Beţivul şi Televizorul vorbesc concomitent) Dumezeu mi-a dat mâini, mi-a dat doi ochi, dar nu mi-a dat... (aici Beţivul se crsipează şi-şi cuprinde fruntea cu palmele, după care continuă) Mă lasă să mor de sete şi de dor. Mă lasă să mor şi să putrezesc, dracului! (furios, loceşte sticlele care cad de pe masă) Sunt singur... (se uitp prin cameră, vede Biblia pe jos şi o ridică citeşte sărind versete) „Strigat-am către Domnul în strâmtorarea mea, şi el m-a auzit din pântecele locuinţei morţilor către El am strigat, şi El a luat aminte la glasul meu!... dar Tu ai scos din stricăciune viaţa mea, Doamne Dumnezeul meu! (pauză) Când se sfâtşea în mine duhul meu, de Domnul mi-am adus aminte, şi la Tine a ajuns rugăciunea mea, în templul Tău cel sfânt! (se opreeşte, ca speriat de ceva, se uită atent prin cameră, merge până la uşă şi dă să iasă, dar, brusc, se răzgândeşte şi vine iar la masă) Sunt eu. Puteam foarte bine să nu fiu. Să nu fiu nimic. Nimic, înţelegi?! Erau un milion de şanse ca eu să nu exist. Dar, are atâta însemnătate faptul că sunt? Şi, dacă sunt, ce sunt? Vechilul tău peste animale? Dar dacă sunt un animal eu însumi? Om? Ce e ăla om?! Să nu-mi vii acum cu aiureli de manual şcolar, cum că fac parte din singura specie inteligentă cunoscută, a cătrei trăsătură principală e faptul că gândeşte, sau mai erudit – raţionează. Ce sunt? Vechilul tău peste animale? Dar dacă sunt un animal eu însumi?... Sunt oare poatră, iarbă, foc într-o colibă ţigănească? (rătăcit, se uită în jur la sticlele de pe covor, atent, la fiecare în parte Citeşte, cu împleticiri) „Când se sfârşea în mine duhul meu, de Domnul mi-am adus aminte şi la Tine a ajuns rugăciunea mea în templul Tău cel sfânt! (pauză) Cei ce slujesc idolilor deşerţi dispreţuiesc harul Tău." (este obosit; îşi şterge fruntea cu mâneca şi se lasă pe spătarul scaunului) Plouă... cu găleata ba nu, s-a oprit. Aseară a ploat potopul lui Dumnezeu. Eram la cârciumă, cu băieţii, şi-mi spunea Sandu, luându-mă pe după gât şi gesticulând agitat cu ţigara „Ioane, ascultă-mă pe mine, nu mai e mult! O să ne boteze pe toţi. Cu foc! Vin timpurile, Ioane!"; vorbea aprins olteanul, parcă i se şi iţea o luminiţă în ochii lui tulburi de alcoolic înrăit. Mai dă-l în măsa de beţivan... (făcu un gest de abandonare cu mâna şi se lăsă iar cuprins de aomeală) Cădn am început eu să

merg la cârciumă? De fapt, când am început eu să beau? Suntem la fel; şi tu trebuie să ai pe acolo pe undeva o sticlă, bine-nţeles mai de soi, învelită-n hârtie – să nu bată la ohi. Şase miliarde... ce sunt şase miliade la Calea Lactee?Într-o bună zi, Soarele nostru – adorat de o sumedenie de oameni – o să vină pe pământ într-un carde foc cu hăţuri de aur. Mă întreb cum vor fi oamenii pe atunci, ce limbă vor vorbi mă întreb dacă vor mai vorbi... Probabil că, atunci lumea o să poată pleca de pe Pământ şi sunt sigur că mulţi o să plece însă sunt la fel de sigur că unii vor rămâne, să-l întâmpine când va sosi... (merge la fereastră, pe care o deschide) Când eram şcolar aveam un coleg de la orfelinat, care spunea oricui avea chef să-l asculte cum, atunci când va fi el mare, va pleca să-şi caute părinţii până îi va găsi. Şi continua spunând cât de fericiţi vor fi până la adânci bătrâneţi. Eu îmi caut doar tatăl, de când mă ştiu, şi încă nu l-am găsit... (gânditot, se aşează iar la masă, unde stă douăzeci de secunde nemişcat, după care aprinde radioul)

BAUDELAIRE, prin vocea lui Florian Pittiş:

„...Nu-s înţeles cât de puţin,
Din toţi beţivii, stând de snoave, -
Visat-a vreunu-n nopţi bolnave
Să facă-n giulgiu chiar din vin?”.

(tăcere)

BEŢIVUL: S-a-nnoptat! Pentru ce dormi?

(cortina)

Haţeg
aprilie 1999
FELIX (Rian) CONSTANTINESCU

Capitolul 9
Soarele, soarele

Cum pot să pun totul într-o pagină? Acum intru într-o nouă eră a vieţii mele. La 20 de ani după 1996. Care au fost la 14 ani după abuzul sexual de la maternitate şi creşă. Cred că nu mai e un secret că eu din vara-toamna anului 2008 iubesc iubesc în taină o fată născută în anul 1995. Anul trecut în toamna târzie a

început să vorbească cu mine pe Facebook de pe contul unei prietene. Dar în același timp a început să vorbească și tatăl ei, pretinzând că este ea și creându-mi să îmi fotografiez penisul, pe care l-am fotografiat de multe ori în erecție și i-am trimis mai multe poze. Apoi tatăl ei în continuare pretinzând că este fiica lui mi-a cerut să mă masturbez, la început o dată, apoi de două ori, apoi de trei ori, apoi de patru ori pe zi. Deasemene spunea, in persolalitatea fiicei lui ca e lesbiana, sau cam asa ceva. Îmi cerea spermă, fotografii cu spermă. Și am trimis deasemenea fotografii cu spermă pe fotografia de profil a fetei pe care o iubesc. Menționez că nu obișnuiam să fac acest lucru, vreau să spun masturbarea, aproape încetând de când am venit în 2013 de la Zam, și e adevărat că odată am făcut-o gândindu-mă la ea, la bloc, în 2012. După cum îmi amintesc am făcut-o odată și de cinci ori pe zi. Am făcut ce am făcut pentru că o iubesc pe acea fată și am crezut că asta își dorește. În același timp tatăl ei era foarte insistent. După sfârșitul lui februarie a început să comunice cu mine și prin programe de hackering, pe care puteam să le înțeleg și scriam în cuvinte. Apoi a urmat un zbucium extrem, fata sau tatăl spunând că m-au înșelat de două ori, odată pe 21 martie, de ziua Fericirii, și altă dată altă dată. Totul a durat aproximativ până în vara aceasta. Apoi fata mi-a spus că de fapt ea este credincioasă, nici nu mi-a văzut pozele, ea a spus că m-a înșelat iar băiatul ăla e un amic care a ales să o ajute, iar totul a fost făcut de tatăl ei. Lunile acestea când am depășit relativ trauma din liceu, și am descoperit trauma vârstei infantile, a început o a treia traumă, care se va întinde pe un număr indeterminat de ani, și este de fapt o tragedie greacă, Eschil, Sofocle, Euripide în același cap. Viața mea e neagră. Omul acesta a făcut ce a făcut ca să mă pedepsească, să mă chinuie, să mă distrugă și pentru că este bisexual. Eu tot acest timp, până luna august am crezut că a fost fata lui. Vă rog să mă iertați de ce prostii tot spun dar dacă nu spuneam plezneam. No, să mă pun la loc în pat și să încerc să dorm.

PS: Și, Marie, nu știu cum astă vară după ziua tatei, în ziua de sfântul Foca, zi în care am mers la consultație la Hunedoara, tot el a aranjat sa fiu intoxicat cu o substanța chimică, în mâncarea cumpărată, sau în apă și în noaptea aceea mi-a fost rău și la ora 5 dimineața am avut un acces de furie și mi-am agresat tatăl. Tatăl fetei pe care o iubesc e un om bogat care își permite orice și căruia i se permite orice de către societate și biserică.

Capitolul 10
Moartea unui erou
(dramă)

1943, Cernăuți, catedrala mauro-bizantină

Elena: Da, Te iubesc, Mitule!

Preotul: Poți să săruți mireasa!

Dumitru: (în uniformă de căpitan al aviației române, cu batistă albă la piept. Privește vexat în jur, amuzat, și o ia pe Elena valsând-o în altar)

1944, București, început de bombardament american în mahala

Un copil țigan plin de sânge pe față, stă pe bordură și cântă la scripcă

Avion cu motor
Ia-mă și pe mine-n zbor
Du-mă-n țara stelelor
Să vezi cum îți dau omor

Elena, însărcinată, merge pe stradă cu două dintre surori și cu Dumitru.

Piți: Mergem la adăpost. Te așteptăm!

Dumitru: Pentru militari nu este adăpost.

Ica: Să ai grijă, auzi?

Dumitru: Ce grijă, fato? Sunt numai telegrafist și am mai făcut și răsboiul.

Elena: Trebuie să plecăm, iubite. Vezi să nu te puște americanii că e cam mare hardughia aia zburătoare.

Piți: Și tu te-ai făcut cam mare, Lena, ești mai plină ca un bombardier american.

Elena: Nici să nu-mi pomenești de blestemații ăia de nenorociți!

1944, August, comuna Bradu

Elena: (speriată cu un bebeluș în brațe) Ce-i?

Ica: (bucuroasă) A venit Mitu!

Elena: (tace)

Piți: Ce-i Leno nu te simți bine, n-auzi că ți-o venit iubitul?

Elena: Dumitru?!

Piți: Ha, da' cum ai vrea să-l cheme, Lawrence al Arabiei?
Elena: Nu vreau să-l văd...
Piți: (serioasă) Ce-ai, iar te-apucă? Elena!
Elena: Nu vreau să-l văd!
Ica: Eleno, plânge...
Elena: Nu - nu vreau să-l văd.
Ica: Vrea să-și vadă copilul...
Elena: Constantin nu e copilul lui.
Ica: De ce vorbești ca o proastă? Al cui e?
Elena: Al lui Lawrence al Arabiei.
Piți: (cu un ton schimbat) Dumnezeu să-ți ajute să-ți aduci aminte că mai ai și familie.
Elena: (obraznică) Am familie!
Ica: Și Mitu? El nu are familie?
Elena: Căpitan veteran Dumitru Constantinescu nu are familie.
Piți: Ești o proastă.
1965, Spitalul Militar, București
Medicul Reanimare Ștefan: (zâmbind) Sunteți bine?
Dumitru: (trezindu-se) Nu știu. Ce s-a întâmplat tovarășe doctor?
Medicul Reanimare Ștefan: Traumatism balistic în tâmpla stângă, să trăiți domnule căpitan.
Dumitru: Pot să mă ridic?
Medicul Reanimare Ștefan: Încă nu, desigur. Sunteți pe perfuzie. Dormiți...
-
Doctorul psihiatru emerit Elefterescu: Unde e?...
Medicul Reanimare Ștefan: Tovarășul doctor Achenache va veni îndată.
Doctorul psihiatru emerit Elefterescu: (tace)
Medicul Reanimare Ștefan: Aici...
Dumitru: Dumneavoastră sunteți domnul doctor?
Medicul psihiatru emerit Elefterescu: Da... Îl transferăm îndată tovarășe Ștefan. Nu trebuie să vă mai bateți capul cu tovarășul căpitan.
Medicul Reanimare Ștefan: (anunțând) A sosit tovarășul doctor.
(tace)
Tovarășul doctor psihiatru și psiholog Achenache: (un domn de o vârstă incertă, dar tânăr și cu ochii zâmbitori) Am sosit.
(Elefterescu îl privește)
Elefterescu: (aparte, către Medicul Ștefan, pe chipul căruia se poate citi o reacție de întristare profundă) Vrăjitorul...

Elefterescu: (afabil) Bună dimineața tovarăşe doctor. Vă asigur că nu era nevoie să vă deranjați iar. (privind contrariat către Medic) Deci, ce facem?
Medicul Ştefan: (întorcându-se spre Dumitru care se află întins în pat) Tovarăşe căpitan, aceşti doi doctori au venit să vă ajute să treceți acest moment greu.
Dumitru: (trist) Cine sunt aceşti doi doctori?
Medicul Ştefan: (cu blândețe) Păi, avem medic psihiatru emerit, tovarăşul Elefterescu şi medic psihiatru/ psiholog Simion Achenache.
Dumitru: (derutat) Şi eu ce trebuie să fac?
Elefterescu: (imperceptibil, dă din cap a exasperare)
Medicul: Tovarăşe căpitan, aceşti doi tovarăşi vor să vă ajute. Puteți să mergeți la spitalul cu tradiție unde practică tovarăşul doctor Elefterescu sau puteți să primiți asistența ceva mai modestă a tovarăşului Achenache. E decizia dumneavoastră, trebuie să alegeți, însă criteriile...
Dumitru: Am un singur criteriu. Care dintre ei mă iubeşte?
Elefterescu: (zâmbind copilăreşte) Te iubesc.
Dumitru: (privind la Achenache)
Achenache: Nu te cunosc, domnule Constantinescu.
(Dumitru începe să plângă)
Elefterescu: Nu vorbeşti serios!
Achenache: Tovarăşe doctor emerit, acest om nu e un om obişnuit. E un erou! E un om care a trebuit să treacă pentru patrie prin lucruri pe care cei mai mulți chiar, în Bucureşti, nu le-au trăit. Lăsat la vatră la 6 august 1944. Vă amintiți bombardamentul? Domnule acest om e un simbol al patriei noastre.
Elefterescu: (plictisit) Îmi amintesc bombardamentul, cred că mi-l amintesc mai bine ca dumneata. Deci? Fă cum vrei. Iar.
Achenachi: (trist) Si-a pierdut picioarele. Un erou, domnule.
1967.
SFÂRŞIT

„The preceding is not authorized by Prt. Putin.
Any references to Prt. Putin are commentary."

DADAIST DECLARATION OF INCLUSION SAGA

Felix Rian Constantinescu

2016

Motto
„Dar față de tot ce nu este adevărat în această carte, trebuie să alegem ceea ce se va dovedi adevărat."
Ari Thorgilsson Cărturarul (1067-1148)

1

United States of America
Ranked as 1 of 126
GFP Power Index rating of 0.0897 (0.0000 being perfect)
MANPOWER - Going beyond military equipment totals and perceived fighting strength is the actual manpower that drives a given military. Wars of attrition favor those with more.

Total Population: 321,368,864
Available Manpower: 145,215,000
Fit for Service: 120,025,000
Reaching Military Age Annually: 4,220,000
Active Frontline Personnel: 1,400,000
Active Reserve Personnel: 1,100,000

LAND SYSTEMS - Tank value includes Main Battle Tanks, light tanks and tank destroyers, either wheeled or tracked. AFV value includes Armored Personnel Carriers (APCs) and Infantry Fighting Vehicles (IFVs).

Tanks: 8,848
Armored Fighting Vehicles (AFVs): 41,062
Self-Propelled Guns (SPGs): 1,934
Towed-Artillery: 1,299
Multiple-Launch Rocket Systems (MLRSs): 1,331

AIR POWER - Includes both fixed-wing and rotary-wing aircraft from all branches of service.

Total Aircraft: 13,444
Fighters/Interceptors: 2,308

Fixed-Wing Attack Aircraft: 2,785
Transport Aircraft: 5,739
Trainer Aircraft: 2,771
Helicopters: 6,084
Attack Helicopters: 957

NAVAL POWER - Aircraft Carrier value includes dedicated "helicopter carrier" vessels. Total naval strength includes all known auxiliaries as well.

Total Naval Strength: 415
Aircraft Carriers: 19
Frigates: 6
Destroyers: 62
Corvettes: 0
Submarines: 75
Coastal Defense Craft: 13
Mine Warfare: 11

RESOURCES (PETROLEUM) - Despite the advances made in battlefield technology, oil remains the lifeblood of any fighting force and supporting economy.

Oil Production: 8,653,000 bbl/day
Oil Consumption: 19,000,000 bbl/day
Proven Oil Reserves: 36,520,000,000 bbl

LOGISTICAL - War is as much a battle of logistics - moving man and machine from / to points all over - as it is direct combat. Labor Force adds to available wartime industry strength.

Labor Force: 155,900,000
Merchant Marine Strength: 393
Major Ports and Terminals: 24
Roadway Coverage: 6,586,610
Railway Coverage: 224,792
Serviceable Airports: 13,513

FINANCIAL (in USD) - Regardless of strength in numbers, war is still driven by financing as much as any one leader or weapon.

Defense Budget: $581,000,000,000

External Debt: $17,260,000,000,000
Reserves of Foreign Exchange and Gold: $130,100,000,000
Purchasing Power Parity: $17,350,000,000,000

GEOGRAPHY (in km) - Geographical values primarily figure into a defensive-minded war (i.e. invasion).

Square Land Area: 9,826,675 km
Coastline: 19,924 km
Shared Border: 12,048 km
Waterways: 41,009 km
Sources: CIA.gov, CIA World Factbook, wikipedia.com, public domain print and media sources and user contributions. Some values may be estimated when official sources are lacking.

NOTES:
The values showcased above are all considered for the final GFP ranking recognized as the "Power Index" (abbrv: "PwrIndx"). PwrIndx scores are judged against a perfect value of "0.0000" which is realistically unattainable due to the number of factors considered per country. Balance is the key - a large, strong fighting force across land, sea and air backed by a resilient economy and defensible territory along with an efficient infrastructure - such qualities are those used to round out a particular nation's total fighting strength on paper; it is not enough to field 10 million men or 20,000 tanks or lead the world in oil production.

Each nation's final ranking also carries with it bonuses and penalties as needed while landlocked countries (ex: Austria) are not penalized for lack of a standing navy - though they do suffer a penalty for not maintaining a viable merchant marine force.

It bears repeating that nuclear weapons are NOT taken into account for this listing. Powers are based on conventional weaponry in inventory as well as other factors such as economic

strength, border size, self-sustainability (in regards to wartime resources such as oil), water access etc...

A total of 126 countries currently make up the GFP ranked list.

MANPOWER:
- Total Populations
- Available Manpower
- Fit for Service
- Reaching Military Age Annually
- Active Military Manpower
- Active Reserve Military Manpower

LAND SYSTEMS:
- Tanks (MBT / Light)
- Armored Fighting Vehicles
- Self-Propelled Guns
- Towed Artillery Pieces
- Rocket Projectors (MLRS)

AIR POWER:
- Total Aircraft
- Fighters / Interceptors
- Attack Aircraft
- Transport Aircraft
- Trainer Aircraft
- Helicopters
- Attack Helicopters
- Serviceable Airports

NAVAL POWER:
- Total Strength
- Aircraft Carriers
- Frigates
- Destroyers
- Corvettes

• Submarines
• Patrol Craft
• Mine Warfare
RESOURCES:
• Oil Production
• Oil Consumption
• Proven Oil Reserves

LOGISTICAL:
• Labor Force
• Merchant Marine Strength
• Major Ports and Terminals
• Roadway Coverage
• Railway Coverage

FINANCIAL:
• Annual Defense Budget
• External Debt
• Reserves of Foreign Exchange and Gold
• Purchasing Power Parity

GEOGRAPHIC:
• Square Land Area
• Coastline
• Shared Borders
• Waterway Coverage

POWERS BY REGION:
• Africa
• Asia-Pacific
• Europe
• European Union (EU)
• Middle East
• NATO
• North America
• South America
• Southeast Asia
• Scandinavia

MISCELLANEOUS:
• Compare Countries
• GFP Ranking

Romania

Ranked as 43 of 126

GFP Power Index rating of 0.7744 (0.0000 being perfect)

MANPOWER - Going beyond military equipment totals and perceived fighting strength is the actual manpower that drives a given military. Wars of attrition favor those with more.

Total Population: 21,666,350
Available Manpower: 11,050,000
Fit for Service: 9,060,000
Reaching Military Age Annually: 230,000
Active Frontline Personnel: 75,000
Active Reserve Personnel: 80,000

LAND SYSTEMS - Tank value includes Main Battle Tanks, light tanks and tank destroyers, either wheeled or tracked. AFV value includes Armored Personnel Carriers (APCs) and Infantry Fighting Vehicles (IFVs).

Tanks: 875
Armored Fighting Vehicles (AFVs): 1,456
Self-Propelled Guns (SPGs): 0
Towed-Artillery: 413
Multiple-Launch Rocket Systems (MLRSs): 188

AIR POWER - Includes both fixed-wing and rotary-wing aircraft from all branches of service.

Total Aircraft: 125
Fighters/Interceptors: 26
Fixed-Wing Attack Aircraft: 26
Transport Aircraft: 78
Trainer Aircraft: 24
Helicopters: 86
Attack Helicopters: 0

NAVAL POWER - Aircraft Carrier value includes dedicated "helicopter carrier" vessels. Total naval strength includes all known auxiliaries as well.

Total Naval Strength: 48
Aircraft Carriers: 0
Frigates: 3
Destroyers: 0
Corvettes: 7
Submarines: 0
Coastal Defense Craft: 20
Mine Warfare: 5

RESOURCES (PETROLEUM) - Despite the advances made in battlefield technology, oil remains the lifeblood of any fighting force and supporting economy.

Oil Production: 83,350 bbl/day
Oil Consumption: 215,250 bbl/day
Proven Oil Reserves: 600,000,000 bbl

LOGISTICAL - War is as much a battle of logistics - moving man and machine from / to points all over - as it is direct combat. Labor Force adds to available wartime industry strength.

Labor Force: 9,242,000
Merchant Marine Strength: 5
Major Ports and Terminals: 6
Roadway Coverage: 82,386
Railway Coverage: 10,785
Serviceable Airports: 45

FINANCIAL (in USD) - Regardless of strength in numbers, war is still driven by financing as much as any one leader or weapon.

Defense Budget: $2,190,000,000
External Debt: $114,500,000,000
Reserves of Foreign Exchange and Gold: $37,330,000,000
Purchasing Power Parity: $393,800,000,000

GEOGRAPHY (in km) - Geographical values primarily figure into a defensive-minded war (i.e. invasion).

Square Land Area: 238,391 km
Coastline: 225 km

Shared Border: 2,844 km
Waterways: 1,731 km
Sources: CIA.gov, CIA World Factbook, wikipedia.com, public domain print and media sources and user contributions. Some values may be estimated when official sources are lacking.

NOTES:
The values showcased above are all considered for the final GFP ranking recognized as the "Power Index" (abbrv: "PwrIndx"). PwrIndx scores are judged against a perfect value of "0.0000" which is realistically unattainable due to the number of factors considered per country. Balance is the key - a large, strong fighting force across land, sea and air backed by a resilient economy and defensible territory along with an efficient infrastructure - such qualities are those used to round out a particular nation's total fighting strength on paper; it is not enough to field 10 million men or 20,000 tanks or lead the world in oil production.

Each nation's final ranking also carries with it bonuses and penalties as needed while landlocked countries (ex: Austria) are not penalized for lack of a standing navy - though they do suffer a penalty for not maintaining a viable merchant marine force.

It bears repeating that nuclear weapons are NOT taken into account for this listing. Powers are based on conventional weaponry in inventory as well as other factors such as economic strength, border size, self-sustainability (in regards to wartime resources such as oil), water access etc...

A total of 126 countries currently make up the GFP ranked list.

MANPOWER:
• Total Populations
• Available Manpower
• Fit for Service
• Reaching Military Age Annually
• Active Military Manpower
• Active Reserve Military Manpower

LAND SYSTEMS:
• Tanks (MBT / Light)
• Armored Fighting Vehicles
• Self-Propelled Guns
• Towed Artillery Pieces
• Rocket Projectors (MLRS)

AIR POWER:
• Total Aircraft
• Fighters / Interceptors
• Attack Aircraft
• Transport Aircraft
• Trainer Aircraft
• Helicopters
• Attack Helicopters
• Serviceable Airports

NAVAL POWER:
• Total Strength
• Aircraft Carriers
• Frigates
• Destroyers
• Corvettes
• Submarines
• Patrol Craft
• Mine Warfare

RESOURCES:
• Oil Production
• Oil Consumption
• Proven Oil Reserves

LOGISTICAL:
• Labor Force

- Merchant Marine Strength
- Major Ports and Terminals
- Roadway Coverage
- Railway Coverage

FINANCIAL:
- Annual Defense Budget
- External Debt
- Reserves of Foreign Exchange and Gold
- Purchasing Power Parity

GEOGRAPHIC:
- Square Land Area
- Coastline
- Shared Borders
- Waterway Coverage

POWERS BY REGION:
- Africa
- Asia-Pacific
- Europe
- European Union (EU)
- Middle East
- NATO
- North America
- South America
- Southeast Asia
- Scandinavia

MISCELLANEOUS:
- Compare Countries
- GFP Ranking

Finland
Ranked as 55 of 126
GFP Power Index rating of 0.8952 (0.0000 being perfect)

MANPOWER - Going beyond military equipment totals and perceived fighting strength is the actual manpower that drives a given military. Wars of attrition favor those with more.

Total Population: 5,476,922
Available Manpower: 2,300,000
Fit for Service: 1,900,000
Reaching Military Age Annually: 65,000
Active Frontline Personnel: 36,500
Active Reserve Personnel: 357,000

LAND SYSTEMS - Tank value includes Main Battle Tanks, light tanks and tank destroyers, either wheeled or tracked. AFV value includes Armored Personnel Carriers (APCs) and Infantry Fighting Vehicles (IFVs).

Tanks: 250
Armored Fighting Vehicles (AFVs): 1,370
Self-Propelled Guns (SPGs): 90
Towed-Artillery: 871
Multiple-Launch Rocket Systems (MLRSs): 58

AIR POWER - Includes both fixed-wing and rotary-wing aircraft from all branches of service.

Total Aircraft: 155
Fighters/Interceptors: 54
Fixed-Wing Attack Aircraft: 54
Transport Aircraft: 31
Trainer Aircraft: 66
Helicopters: 27
Attack Helicopters: 0

NAVAL POWER - Aircraft Carrier value includes dedicated "helicopter carrier" vessels. Total naval strength includes all known auxiliaries as well.

Total Naval Strength: 270
Aircraft Carriers: 0
Frigates: 0
Destroyers: 0
Corvettes: 0

Submarines: 0
Coastal Defense Craft: 8
Mine Warfare: 18

RESOURCES (PETROLEUM) - Despite the advances made in battlefield technology, oil remains the lifeblood of any fighting force and supporting economy.

Oil Production: 8,500 bbl/day
Oil Consumption: 200,000 bbl/day
Proven Oil Reserves: 0 bbl

LOGISTICAL - War is as much a battle of logistics - moving man and machine from / to points all over - as it is direct combat. Labor Force adds to available wartime industry strength.

Labor Force: 2,679,000
Merchant Marine Strength: 97
Major Ports and Terminals: 6
Roadway Coverage: 78,141
Railway Coverage: 5,919
Serviceable Airports: 148

FINANCIAL (in USD) - Regardless of strength in numbers, war is still driven by financing as much as any one leader or weapon.

Defense Budget: $3,660,000,000
External Debt: $547,500,000,000
Reserves of Foreign Exchange and Gold: $11,100,000,000
Purchasing Power Parity: $221,700,000,000

GEOGRAPHY (in km) - Geographical values primarily figure into a defensive-minded war (i.e. invasion).

Square Land Area: 338,145 km
Coastline: 1,250 km
Shared Border: 2,563 km
Waterways: 7,842 km
Sources: CIA.gov, CIA World Factbook, wikipedia.com, public domain print and media sources and user contributions. Some values may be estimated when official sources are lacking.

NOTES:
The values showcased above are all considered for the final GFP ranking recognized as the "Power Index" (abbrv: "PwrIndx"). PwrIndx scores are judged against a perfect value of "0.0000" which is realistically unattainable due to the number of factors considered per country. Balance is the key - a large, strong fighting force across land, sea and air backed by a resilient economy and defensible territory along with an efficient infrastructure - such qualities are those used to round out a particular nation's total fighting strength on paper; it is not enough to field 10 million men or 20,000 tanks or lead the world in oil production.

Each nation's final ranking also carries with it bonuses and penalties as needed while landlocked countries (ex: Austria) are not penalized for lack of a standing navy - though they do suffer a penalty for not maintaining a viable merchant marine force.

It bears repeating that nuclear weapons are NOT taken into account for this listing. Powers are based on conventional weaponry in inventory as well as other factors such as economic strength, border size, self-sustainability (in regards to wartime resources such as oil), water access etc...

A total of 126 countries currently make up the GFP ranked list.

MANPOWER:
- Total Populations
- Available Manpower
- Fit for Service

- Reaching Military Age Annually
- Active Military Manpower
- Active Reserve Military Manpower

LAND SYSTEMS:
- Tanks (MBT / Light)
- Armored Fighting Vehicles
- Self-Propelled Guns
- Towed Artillery Pieces
- Rocket Projectors (MLRS)

AIR POWER:
- Total Aircraft
- Fighters / Interceptors
- Attack Aircraft
- Transport Aircraft
- Trainer Aircraft
- Helicopters
- Attack Helicopters
- Serviceable Airports

NAVAL POWER:
- Total Strength
- Aircraft Carriers
- Frigates
- Destroyers
- Corvettes
- Submarines
- Patrol Craft
- Mine Warfare

RESOURCES:
- Oil Production
- Oil Consumption
- Proven Oil Reserves

LOGISTICAL:
- Labor Force
- Merchant Marine Strength
- Major Ports and Terminals
- Roadway Coverage
- Railway Coverage

FINANCIAL:
- Annual Defense Budget
- External Debt
- Reserves of Foreign Exchange and Gold
- Purchasing Power Parity

GEOGRAPHIC:
- Square Land Area
- Coastline
- Shared Borders
- Waterway Coverage

POWERS BY REGION:
- Africa
- Asia-Pacific
- Europe
- European Union (EU)
- Middle East
- NATO
- North America
- South America
- Southeast Asia
- Scandinavia

MISCELLANEOUS:
- Compare Countries
- GFP Ranking

Site Disclaimer | Privacy Policy

China
Ranked as 3 of 126
GFP Power Index rating of 0.0988 (0.0000 being perfect)
MANPOWER - Going beyond military equipment totals and perceived fighting strength is the actual manpower that drives a given military. Wars of attrition favor those with more.

Total Population: 1,367,485,388
Available Manpower: 750,000,000
Fit for Service: 619,000,000
Reaching Military Age Annually: 19,550,000
Active Frontline Personnel: 2,335,000
Active Reserve Personnel: 2,300,000

LAND SYSTEMS - Tank value includes Main Battle Tanks, light tanks and tank destroyers, either wheeled or tracked. AFV value includes Armored Personnel Carriers (APCs) and Infantry Fighting Vehicles (IFVs).

Tanks: 9,150
Armored Fighting Vehicles (AFVs): 4,788
Self-Propelled Guns (SPGs): 1,710
Towed-Artillery: 6,246
Multiple-Launch Rocket Systems (MLRSs): 1,770

AIR POWER - Includes both fixed-wing and rotary-wing aircraft from all branches of service.

Total Aircraft: 2,942
Fighters/Interceptors: 1,230
Fixed-Wing Attack Aircraft: 1,385
Transport Aircraft: 782
Trainer Aircraft: 352
Helicopters: 802
Attack Helicopters: 200

NAVAL POWER - Aircraft Carrier value includes dedicated "helicopter carrier" vessels. Total naval strength includes all known auxiliaries as well.

Total Naval Strength: 714

Aircraft Carriers: 1
Frigates: 48
Destroyers: 32
Corvettes: 26
Submarines: 68
Coastal Defense Craft: 138
Mine Warfare: 4

RESOURCES (PETROLEUM) - Despite the advances made in battlefield technology, oil remains the lifeblood of any fighting force and supporting economy.

Oil Production: 4,189,000 bbl/day
Oil Consumption: 10,120,000 bbl/day
Proven Oil Reserves: 24,650,000,000 bbl

LOGISTICAL - War is as much a battle of logistics - moving man and machine from / to points all over - as it is direct combat. Labor Force adds to available wartime industry strength.

Labor Force: 804,200,000
Merchant Marine Strength: 2,030
Major Ports and Terminals: 15
Roadway Coverage: 3,860,800
Railway Coverage: 86,000
Serviceable Airports: 507

FINANCIAL (in USD) - Regardless of strength in numbers, war is still driven by financing as much as any one leader or weapon.

Defense Budget: $155,600,000,000
External Debt: $949,600,000,000
Reserves of Foreign Exchange and Gold: $3,217,000,000,000
Purchasing Power Parity: $18,090,000,000,000

GEOGRAPHY (in km) - Geographical values primarily figure into a defensive-minded war (i.e. invasion).

Square Land Area: 9,596,961 km
Coastline: 14,500 km
Shared Border: 22,457 km
Waterways: 110,000 km

Sources: CIA.gov, CIA World Factbook, wikipedia.com, public domain print and media sources and user contributions. Some values may be estimated when official sources are lacking.

NOTES:
The values showcased above are all considered for the final GFP ranking recognized as the "Power Index" (abbrv: "PwrIndx"). PwrIndx scores are judged against a perfect value of "0.0000" which is realistically unattainable due to the number of factors considered per country. Balance is the key - a large, strong fighting force across land, sea and air backed by a resilient economy and defensible territory along with an efficient infrastructure - such qualities are those used to round out a particular nation's total fighting strength on paper; it is not enough to field 10 million men or 20,000 tanks or lead the world in oil production.

Each nation's final ranking also carries with it bonuses and penalties as needed while landlocked countries (ex: Austria) are not penalized for lack of a standing navy - though they do suffer a penalty for not maintaining a viable merchant marine force.

It bears repeating that nuclear weapons are NOT taken into account for this listing. Powers are based on conventional weaponry in inventory as well as other factors such as economic strength, border size, self-sustainability (in regards to wartime resources such as oil), water access etc...

A total of 126 countries currently make up the GFP ranked list.

MANPOWER:

- Total Populations
- Available Manpower
- Fit for Service
- Reaching Military Age Annually
- Active Military Manpower
- Active Reserve Military Manpower

LAND SYSTEMS:
- Tanks (MBT / Light)
- Armored Fighting Vehicles
- Self-Propelled Guns
- Towed Artillery Pieces
- Rocket Projectors (MLRS)

AIR POWER:
- Total Aircraft
- Fighters / Interceptors
- Attack Aircraft
- Transport Aircraft
- Trainer Aircraft
- Helicopters
- Attack Helicopters
- Serviceable Airports

NAVAL POWER:
- Total Strength
- Aircraft Carriers
- Frigates
- Destroyers
- Corvettes
- Submarines
- Patrol Craft
- Mine Warfare

RESOURCES:
- Oil Production
- Oil Consumption
- Proven Oil Reserves

LOGISTICAL:
- Labor Force
- Merchant Marine Strength
- Major Ports and Terminals

• Roadway Coverage
• Railway Coverage

FINANCIAL:
• Annual Defense Budget
• External Debt
• Reserves of Foreign Exchange and Gold
• Purchasing Power Parity

GEOGRAPHIC:
• Square Land Area
• Coastline
• Shared Borders
• Waterway Coverage

POWERS BY REGION:
• Africa
• Asia-Pacific
• Europe
• European Union (EU)
• Middle East
• NATO
• North America
• South America
• Southeast Asia
• Scandinavia

MISCELLANEOUS:
• Compare Countries
• GFP Ranking
Site Disclaimer | Privacy Policy

1 0.1993 - France 2 0.2164 - United Kingdom 3 0.2646 - Germany 4 0.2724 - Italy 5 0.3909 - Poland 6 0.4913 - Spain 7 0.5147 - Greece 8 0.5867 - Ukraine 9 0.6378 - Czech Republic 10 0.7112 - Switzerland 11 0.7182 - Netherlands 12 0.7744 - Romania 13 0.8449 - Belarus 14 0.8453 - Denmark 15 0.9135 - Austria 16 1.0007 - Hungary 17 1.0199 - Portugal 18 1.0391 - Belgium 19 1.0657 - Bulgaria 20 1.0733 - Croatia 21 1.3687 - Slovakia 22 1.5868 - Serbia 23 1.8564 - Albania 24 1.9598 -

Lithuania 25 2.1777 - Latvia 26 2.3138 - Estonia 27 2.3958 - Slovenia 28 2.8574 - Bosnia and Herzegovina

Sources: CIA.gov, CIA World Factbook, wikipedia.com, public domain print and media sources and user contributions. Some values may be estimated when official sources are lacking.

MANPOWER:
- Total Populations
- Available Manpower
- Fit for Service
- Reaching Military Age Annually
- Active Military Manpower
- Active Reserve Military Manpower

LAND SYSTEMS:
- Tanks (MBT / Light)
- Armored Fighting Vehicles
- Self-Propelled Guns
- Towed Artillery Pieces
- Rocket Projectors (MLRS)

AIR POWER:
- Total Aircraft
- Fighters / Interceptors
- Attack Aircraft
- Transport Aircraft
- Trainer Aircraft
- Helicopters
- Attack Helicopters
- Serviceable Airports

NAVAL POWER:
- Total Strength
- Aircraft Carriers

- Frigates
- Destroyers
- Corvettes
- Submarines
- Patrol Craft
- Mine Warfare

RESOURCES:
- Oil Production
- Oil Consumption
- Proven Oil Reserves

LOGISTICAL:
- Labor Force
- Merchant Marine Strength
- Major Ports and Terminals
- Roadway Coverage
- Railway Coverage

FINANCIAL:
- Annual Defense Budget
- External Debt
- Reserves of Foreign Exchange and Gold
- Purchasing Power Parity

GEOGRAPHIC:
- Square Land Area
- Coastline
- Shared Borders
- Waterway Coverage

POWERS BY REGION:
- Africa
- Asia-Pacific
- Europe
- European Union (EU)
- Middle East
- NATO
- North America
- South America
- Southeast Asia
- Scandinavia

MISCELLANEOUS:
• Compare Countries
• GFP Ranking
Site Disclaimer | Privacy Policy

Russia
Ranked as 2 of 126
GFP Power Index rating of 0.0964 (0.0000 being perfect)
MANPOWER - Going beyond military equipment totals and perceived fighting strength is the actual manpower that drives a given military. Wars of attrition favor those with more.

Total Population: 142,423,773
Available Manpower: 70,000,000
Fit for Service: 47,000,000
Reaching Military Age Annually: 1,355,000
Active Frontline Personnel: 766,055
Active Reserve Personnel: 2,485,000

LAND SYSTEMS - Tank value includes Main Battle Tanks, light tanks and tank destroyers, either wheeled or tracked. AFV value includes Armored Personnel Carriers (APCs) and Infantry Fighting Vehicles (IFVs).

Tanks: 15,398
Armored Fighting Vehicles (AFVs): 31,298
Self-Propelled Guns (SPGs): 5,972

Towed-Artillery: 4,625
Multiple-Launch Rocket Systems (MLRSs): 3,793

AIR POWER - Includes both fixed-wing and rotary-wing aircraft from all branches of service.

Total Aircraft: 3,547
Fighters/Interceptors: 751
Fixed-Wing Attack Aircraft: 1,438
Transport Aircraft: 1,124
Trainer Aircraft: 370
Helicopters: 1,237
Attack Helicopters: 478

NAVAL POWER - Aircraft Carrier value includes dedicated "helicopter carrier" vessels. Total naval strength includes all known auxiliaries as well.

Total Naval Strength: 352
Aircraft Carriers: 1
Frigates: 4
Destroyers: 15
Corvettes: 81
Submarines: 60
Coastal Defense Craft: 14
Mine Warfare: 45

RESOURCES (PETROLEUM) - Despite the advances made in battlefield technology, oil remains the lifeblood of any fighting force and supporting economy.

Oil Production: 10,110,000 bbl/day
Oil Consumption: 3,320,000 bbl/day
Proven Oil Reserves: 80,000,000,000 bbl

LOGISTICAL - War is as much a battle of logistics - moving man and machine from / to points all over - as it is direct combat. Labor Force adds to available wartime industry strength.

Labor Force: 75,430,000
Merchant Marine Strength: 1,143
Major Ports and Terminals: 7

Roadway Coverage: 982,000
Railway Coverage: 87,157
Serviceable Airports: 1,218

FINANCIAL (in USD) - Regardless of strength in numbers, war is still driven by financing as much as any one leader or weapon.

Defense Budget: $46,600,000,000
External Debt: $599,000,000,000
Reserves of Foreign Exchange and Gold: $377,800,000,000
Purchasing Power Parity: $3,577,000,000,000

GEOGRAPHY (in km) - Geographical values primarily figure into a defensive-minded war (i.e. invasion).

Square Land Area: 17,098,242 km
Coastline: 37,653 km
Shared Border: 22,408 km
Waterways: 102,000 km
Sources: CIA.gov, CIA World Factbook, wikipedia.com, public domain print and media sources and user contributions. Some values may be estimated when official sources are lacking.

NOTES:
The values showcased above are all considered for the final GFP ranking recognized as the "Power Index" (abbrv: "PwrIndx"). PwrIndx scores are judged against a perfect value of "0.0000" which is realistically unattainable due to the number of factors considered per country. Balance is the key - a large, strong fighting force across land, sea and air backed by a resilient economy and defensible territory along with an efficient infrastructure - such qualities are those used to round out a particular nation's total fighting strength on paper; it is not enough to field 10 million men or 20,000 tanks or lead the world in oil production.

Each nation's final ranking also carries with it bonuses and penalties as needed while landlocked countries (ex: Austria) are not penalized for lack of a standing navy - though they do suffer a penalty for not maintaining a viable merchant marine force.

It bears repeating that nuclear weapons are NOT taken into account for this listing. Powers are based on conventional weaponry in inventory as well as other factors such as economic strength, border size, self-sustainability (in regards to wartime resources such as oil), water access etc...

A total of 126 countries currently make up the GFP ranked list.

MANPOWER:
- Total Populations
- Available Manpower
- Fit for Service
- Reaching Military Age Annually
- Active Military Manpower
- Active Reserve Military Manpower

LAND SYSTEMS:
- Tanks (MBT / Light)
- Armored Fighting Vehicles
- Self-Propelled Guns
- Towed Artillery Pieces
- Rocket Projectors (MLRS)

AIR POWER:
- Total Aircraft
- Fighters / Interceptors
- Attack Aircraft
- Transport Aircraft
- Trainer Aircraft
- Helicopters
- Attack Helicopters

• Serviceable Airports

NAVAL POWER:
• Total Strength
• Aircraft Carriers
• Frigates
• Destroyers
• Corvettes
• Submarines
• Patrol Craft
• Mine Warfare

RESOURCES:
• Oil Production
• Oil Consumption
• Proven Oil Reserves

LOGISTICAL:
• Labor Force
• Merchant Marine Strength
• Major Ports and Terminals
• Roadway Coverage
• Railway Coverage

FINANCIAL:
• Annual Defense Budget
• External Debt
• Reserves of Foreign Exchange and Gold
• Purchasing Power Parity

GEOGRAPHIC:
• Square Land Area
• Coastline
• Shared Borders
• Waterway Coverage

POWERS BY REGION:
• Africa
• Asia-Pacific
• Europe
• European Union (EU)
• Middle East
• NATO

- North America
- South America
- Southeast Asia
- Scandinavia

MISCELLANEOUS:
- Compare Countries
- GFP Ranking

Site Disclaimer | Privacy Policy

0.0897 - United States of America 2 0.1993 - France 3 0.2164 - United Kingdom 4 0.2623 - Turkey 5 0.2646 - Germany 6 0.2724 - Italy 7 0.3909 - Poland 8 0.4192 - Canada 9 0.4913 - Spain 10 0.5147 - Greece 11 0.6378 - Czech Republic 12 0.7147 - Norway 13 0.7182 - Netherlands 14 0.7744 - Romania 15 0.8453 - Denmark 16 1.0007 - Hungary 17 1.0199 - Portugal 18 1.0391 - Belgium 19 1.0657 - Bulgaria 20 1.0733 - Croatia 21 1.3687 - Slovakia 22 1.8564 - Albania 23 1.9598 - Lithuania 24 2.1777 - Latvia 25 2.3138 - Estonia 26 2.3958 - Slovenia

Sources: CIA.gov, CIA World Factbook, wikipedia.com, public domain print and media sources and user contributions. Some values may be estimated when official sources are lacking.

MANPOWER:
- Total Populations
- Available Manpower
- Fit for Service
- Reaching Military Age Annually
- Active Military Manpower
- Active Reserve Military Manpower

LAND SYSTEMS:
- Tanks (MBT / Light)
- Armored Fighting Vehicles
- Self-Propelled Guns
- Towed Artillery Pieces
- Rocket Projectors (MLRS)

AIR POWER:
- Total Aircraft
- Fighters / Interceptors
- Attack Aircraft
- Transport Aircraft
- Trainer Aircraft
- Helicopters
- Attack Helicopters
- Serviceable Airports

NAVAL POWER:
- Total Strength
- Aircraft Carriers
- Frigates
- Destroyers
- Corvettes
- Submarines
- Patrol Craft
- Mine Warfare

RESOURCES:
- Oil Production
- Oil Consumption
- Proven Oil Reserves

LOGISTICAL:
- Labor Force
- Merchant Marine Strength
- Major Ports and Terminals
- Roadway Coverage
- Railway Coverage

FINANCIAL:
- Annual Defense Budget
- External Debt
- Reserves of Foreign Exchange and Gold

• Purchasing Power Parity

GEOGRAPHIC:
• Square Land Area
• Coastline
• Shared Borders
• Waterway Coverage

POWERS BY REGION:
• Africa
• Asia-Pacific
• Europe
• European Union (EU)
• Middle East
• NATO
• North America
• South America
• Southeast Asia
• Scandinavia

MISCELLANEOUS:
• Compare Countries
• GFP Ranking
Site Disclaimer | Privacy Policy

Japan
Ranked as 7 of 126
GFP Power Index rating of 0.2466 (0.0000 being perfect)

MANPOWER - Going beyond military equipment totals and perceived fighting strength is the actual manpower that drives a given military. Wars of attrition favor those with more.

Total Population: 126,919,659
Available Manpower: 54,000,000
Fit for Service: 44,000,000
Reaching Military Age Annually: 1,215,000
Active Frontline Personnel: 250,000
Active Reserve Personnel: 57,900

LAND SYSTEMS - Tank value includes Main Battle Tanks, light tanks and tank destroyers, either wheeled or tracked. AFV value includes Armored Personnel Carriers (APCs) and Infantry Fighting Vehicles (IFVs).

Tanks: 678
Armored Fighting Vehicles (AFVs): 2,850
Self-Propelled Guns (SPGs): 202
Towed-Artillery: 500
Multiple-Launch Rocket Systems (MLRSs): 99

AIR POWER - Includes both fixed-wing and rotary-wing aircraft from all branches of service.

Total Aircraft: 1,590
Fighters/Interceptors: 287
Fixed-Wing Attack Aircraft: 287
Transport Aircraft: 481
Trainer Aircraft: 444
Helicopters: 638
Attack Helicopters: 119

NAVAL POWER - Aircraft Carrier value includes dedicated "helicopter carrier" vessels. Total naval strength includes all known auxiliaries as well.

Total Naval Strength: 131
Aircraft Carriers: 3
Frigates: 0
Destroyers: 43
Corvettes: 0

Submarines: 17
Coastal Defense Craft: 6
Mine Warfare: 27

RESOURCES (PETROLEUM) - Despite the advances made in battlefield technology, oil remains the lifeblood of any fighting force and supporting economy.

Oil Production: 4,666 bbl/day
Oil Consumption: 4,530,800 bbl/day
Proven Oil Reserves: 541,600,000 bbl

LOGISTICAL - War is as much a battle of logistics - moving man and machine from / to points all over - as it is direct combat. Labor Force adds to available wartime industry strength.

Labor Force: 65,870,000
Merchant Marine Strength: 684
Major Ports and Terminals: 10
Roadway Coverage: 1,210,251
Railway Coverage: 27,182
Serviceable Airports: 175

FINANCIAL (in USD) - Regardless of strength in numbers, war is still driven by financing as much as any one leader or weapon.

Defense Budget: $40,300,000,000
External Debt: $5,180,000,000,000
Reserves of Foreign Exchange and Gold: $1,261,000,000,000
Purchasing Power Parity: $4,767,000,000,000

GEOGRAPHY (in km) - Geographical values primarily figure into a defensive-minded war (i.e. invasion).

Square Land Area: 377,915 km
Coastline: 29,751 km
Shared Border: 0 km
Waterways: 1,770 km
Sources: CIA.gov, CIA World Factbook, wikipedia.com, public domain print and media sources and user contributions. Some values may be estimated when official sources are lacking.

NOTES:
The values showcased above are all considered for the final GFP ranking recognized as the "Power Index" (abbrv: "PwrIndx"). PwrIndx scores are judged against a perfect value of "0.0000" which is realistically unattainable due to the number of factors considered per country. Balance is the key - a large, strong fighting force across land, sea and air backed by a resilient economy and defensible territory along with an efficient infrastructure - such qualities are those used to round out a particular nation's total fighting strength on paper; it is not enough to field 10 million men or 20,000 tanks or lead the world in oil production.

Each nation's final ranking also carries with it bonuses and penalties as needed while landlocked countries (ex: Austria) are not penalized for lack of a standing navy - though they do suffer a penalty for not maintaining a viable merchant marine force.

It bears repeating that nuclear weapons are NOT taken into account for this listing. Powers are based on conventional weaponry in inventory as well as other factors such as economic strength, border size, self-sustainability (in regards to wartime resources such as oil), water access etc...

A total of 126 countries currently make up the GFP ranked list.

MANPOWER:
- Total Populations
- Available Manpower
- Fit for Service

- Reaching Military Age Annually
- Active Military Manpower
- Active Reserve Military Manpower

LAND SYSTEMS:
- Tanks (MBT / Light)
- Armored Fighting Vehicles
- Self-Propelled Guns
- Towed Artillery Pieces
- Rocket Projectors (MLRS)

AIR POWER:
- Total Aircraft
- Fighters / Interceptors
- Attack Aircraft
- Transport Aircraft
- Trainer Aircraft
- Helicopters
- Attack Helicopters
- Serviceable Airports

NAVAL POWER:
- Total Strength
- Aircraft Carriers
- Frigates
- Destroyers
- Corvettes
- Submarines
- Patrol Craft
- Mine Warfare

RESOURCES:
- Oil Production
- Oil Consumption
- Proven Oil Reserves

LOGISTICAL:
- Labor Force
- Merchant Marine Strength
- Major Ports and Terminals
- Roadway Coverage
- Railway Coverage

FINANCIAL:
- Annual Defense Budget
- External Debt
- Reserves of Foreign Exchange and Gold
- Purchasing Power Parity

GEOGRAPHIC:
- Square Land Area
- Coastline
- Shared Borders
- Waterway Coverage

POWERS BY REGION:
- Africa
- Asia-Pacific
- Europe
- European Union (EU)
- Middle East
- NATO
- North America
- South America
- Southeast Asia
- Scandinavia

MISCELLANEOUS:
- Compare Countries
- GFP Ranking

Site Disclaimer | Privacy Policy

ADDENDA

CRUCIFICAREA DIN CAMERA 3
(Deva, 1996-1998)

Felix Rian-Constantinescu

"I am your life, but if you will not name me,
Seal up your soul with tears, and never blame me."
Charles Causley

„Herodotus writes about Zalmoxis in book 4 of his Histories:

93. ...the Getae are the bravest of the Thracians and the most just. 94. They believe they are immortal forever living in the following sense: they think they do not die and that the one who dies joins Zalmoxis, a divine being; some call this same divine being Gebeleizis. Every four years, they send a messenger to Zalmoxis, who is chosen by chance. They ask him to tell Zalmoxis what they want on that occasion. The mission is performed in the following way: men standing there for that purpose hold three spears; other people take the one who is sent to Zalmoxis by his hands and feet and fling him in the air on the spears. If he dies pierced, they think that the divinity is going to help them; if he does not die, it is he who is accused and they declare that he is a bad person. And, after he has been charged, they send another one. The messenger is told the requests while he is still alive. The same Thracians, on other occasions, when he thunders and lightens, shoot with arrows up in the air against the sky and menace the divinity because they think there is no god other than their own.""
Wikipedia

1
Camera 3

Facebook. Şi era un câine de pripas care tot venea la mine-n ogradă la Nădăştie, până l-am luat şi l-am răstignit pe doi pari luaţi din gard, i-am bătut cuie-n lăboace, cuie vechi de căruţă de pe vremuri şi aşa bătut în piroane, l-am hărăit pân-o murit, zise colegul necunoscut pe când Zbocotit Mihai uitându-se după camera 2, privi nevăzut o secundă în singura cameră din internat cu dulap metalic. Dumnezeu e bun doar oamenii suntem răi. Şi Cristos a spus: „Fericiţi cei săraci în sufletul lor.", dar trebuie să fim oameni, obişnuia să spună românul, dar pe pământul acesta din vremuri vechi nimeni nu scapă neurcat româneşte pe cruce de aproapele său, fiindcă lumea aceasta e lumea în care a trăit I(i)sus, plină de irozi şi de barabe, o lume tormentor, dusă bine cu pluta, care chinuie ce nu poate ucide după cum mărturiseşte sacrul, iar în lumea aceasta vestea cea bună e că voi muri. Bullying, despre care noi n-am auzit, dar îl cunoaştem foarte bine, există, dacă nu dintotdeauna, atunci de mult mult timp şi abia acum după ani de zile de suferinţă şi gânduri, de singurătate şi meditaţii, realizez că dacă

bullying-ul acesta – despre care ştim singur că există, dacă nu de când lumea – Pământul ce se învârte de când e istoria nu pe patru ţestoase, ci în gura unui leu cu aripi uriaşe de venin ce ne învăluie ca multe mahrame, otrăvindu-ne privirile cu urletele lui de fiară neputincioasă - atunci de când există şcoli, - ucide vieţi ale tinerilor şi chiar copiilor care ajung să se omoare într-un fel sau altul în urma durerii sufleteşti, asta nu e pentru că pe vremea lui Salinger, Dickens ori Shakespeare sau chiar Horaţiu, nu ar fi existat bullying, ci pentru că în ziua de azi l-am lăsat deja de peste o sută de ani pe Nietzsche să-l omoare pe D-zeu şi odată cu D-zeu, Nietzsche ne omoară şi pe noi, pentru că nu mai avem puterea să-i rezistăm ori spus în cuvinte mai proletare, nu mai aveam tăria sufletească să rezistăm nebuniei lumii care ne chinuie până înnebunim şi noi şi ne luăm vieţile ori murim de durere şi inimă rea; Dickens a trecut prin acelaşi lucruri şi a scris David Copperfield, Un Colind de Crăciun şi Oliver Twist, ceea ce nu e lucru puţin; noi copiii de azi trecem prin lucruri poate mai uşoare şi ne gândim să murim şi să ne sinucidem; şi eu în 96 la Decebal m-aş fi sinucis poate, de nu s-ar fi văzut de la fereastra camerei acelei nenorocite în care Ministerul Învăţământului pusese la un loc un câine, un lup cu ochi albaştri, un om înapoiat şi o caracatiţă care sugea câinele muşcat de lup şi băut de om printr-o mie de ventuze şi mâncat de ciocul ei, bineînţeles inuman în fiecare zi de la ora şapte dimineaţa până la unu noaptea şi după, caracatiţa feroce cu nume de om ca Anticristul, de călăneanţ, lăsând în el urme adânci pentru tot restul anilor puţini pe care îi mai avea de trăit până să intre iar în pământ, şi doar de acolo, crucea de pe catedrala veche din Deva, crucea aceea a fost plină de înţeles pentru mine, faptul de a o privi plângând îmi alina sufletul, de-aia n-am murit şi nu m-am omorât cum îmi spunea s-o fac „colegul meu de cameră" care împreună cu ceilalţi colegi de cameră făceau tot şoul acela pentru mine. Mulţi, creştini de toate felurile, credincioşi, şi doar ei, spun că tragediile ne sunt date de D-zeu pentru a trece prin ele nu pentru a ne distruge; grecii vechi aveau dreptate asupra procesualităţii sufleteşti a apariţiei unei tragedii, dar nu asupra semnificaţiei şi deznodământului lor, de asta după scrierea epistolelor apostolilor nici măcar grecii nu au mai putut scrie tragedii; viaţa este întradevăr un dezastru, însă un necaz căruia trebuie să-i supravieţuieşti, asta fac cei ce nu vor muri niciodată, de mii de ani. Unii oameni încearcă să fie buni într-o lume rea, evil, unde nu poţi înţelege nimic, dar dincolo de care poţi crede

totul. Drept comentariu se poate spune că un lucru pe care învăţătorii, duhovnicii şi orice guru al Pământului nu îl pot şti, este că nimeni nu poate înţelege viaţa; acest lucru rămâne valabil chiar şi atunci când cunoşti adevărul, fie el monoteism, ultima teorie a fizicii, ori iubirea pentru cineva. Din acest punct de vedere toate cărţile lumii au eşuat, cu excepţia Bibliei şi textelor saga ale Islandei medievale, fiindcă toate au fost interpretate de virtuozi care nu numai că îşi reflectau foarte bine subiectul în creaţiile lor, fie ele terţine danteşti, dialogurile lui Cervantes ori chiar noua odisee a irlandezului potretizat de Constantin Brâncuşi la Paris. Toată arta de până acum e o lucrare stângace, un joc cu mărgele de sticlă, pentru că cea mai sensibilă şi mai profundă nervură a existenţei este că în nici o paradigmă a ei te-ai afla nu poate fi înţeleasă. Suferinţa, nebunia şi kitsch-ul apar din dorinţa şi pretenţia de a înţelege viaţa, de aceea Dostoievski scriitorul care spunea că pe lângă faptul că e ucenic, mai e ceva, o minte care cunoaşte secretul lumii, duhovnicul căruia toţi îi sărutăm mâna şi spune acelaşi lucru şi Jung care spunea D-zeu există dar a făcut şi din ştiinţă un numinos şi în cele din urmă chiar şi marea artă brâncuşiană ce pretindea că poate cunoaşte omul în esenţa lui, totul nu sunt decât amăgiri de-o seară într-o difuză cutie italiană, dar viaţa e mai mult decât scenografie ori decât o instalaţie de scări prăfuite şi acoperite de vopsea şi var, şi lumini, iar scriitorul fara suflet la ce ar putea folosi? În lumea noastră cel mai înalt lucru este Evanghelia, dar nimeni dintre noi nu a înţeles-o vreodată. Dacă mi s-ar alege să intru într-una din două cuşti: una cu un leu MGM şi alta cu Cristos, aş intra în prima, iar explicaţiile sunt fără sens. Întrebările şi răspunsurile sunt inutile; nu ştiu ce contează în alte lumi, însă lumea noastră e saturată de Cristos ca de lumină. Mai mult nu poate fi cunoscut vreodată. Avem nevoie de artă adevărată, de o artă care nu mai cunoaşte nimic, nu mai înţelege nimic şi nu mai propovăduieşte nimic, însă care s-a reîntors la lumină precum prerafaeliţii şi Rembrandt, iar şi iar, şi dacă e adevărat că Mihai a venit din lumină, iar orice lumina, pentru a ajunge iarăşi la lumină trebuie să treacă prin întunericul care nu poate vreodată pătrunde lumina. Singurul lucru ce trebuie să i se ceară artei e să fie adevărată precum un ruginit tren de marfă după cum şi religia trebuie să fie frumoasă doar, însă arta e mare doar dacă, precum viaţa, n-o înţelegi fiindcă cine a înţeles vredodată un adevăr şi Mihai atunci, până să moară, sufletul îi era un somn orb din adâncurile Mureşului cu ochii plini de două discuri de

nisip întărit ca piatra. Dacă ar fi crezut că Dumnezeu nu există, ar fi lăsat baltă pustia de şcoală şi s-ar fi făcut probabil soldat încercând în lumea aceasta să facă şi el o pâine şi chiar şi aşa tot s-ar fi întors la credinţă precum bişniţarul ăla bătându-şi pieptul în templu, cu credinţa lui la negru de François Villon fiindcă toţi hoţii cred în Dumnezeu. Dar aşa spre deosebire de cei mai mulţi oameni, Zbocotit Mihai voia să moară tânăr, una din credinţele sale fiind aceea că în viaţă nu contează decât ceasul morţii, dar în acele vremuri puţini oameni din lume mai cunoşteau acest lucru, şi chiar şi aceia nu erau din lumea noastră, ograda lui Corvine, însă paradoxal, deşi este de partea noastră a Carpaţilor, Deva, ţara rotundei pâini pe vatră, e un oraş bacovian irecuperabil, insa perceput astfel numai odata cu trauma, cu multe străzi constând în poezie, simţire pură, nişte locuri parcă proiectate plimbărilor simboliste. Deva nu e un oraş e o stare a sufletului, acea bucurie neînţeleasă a nucii când cade toamna în iarba deja rece ca degetele lungi încovoiate şi îngheţate de iele ce-ţi desfăşoară ultimul fir din suflet înainte să cazi imperceptibil în pământul în care spre deosebire şi asemeni oamenilor, nuca va muri şi va învia în lumea altor frunze imperiale şi fructe zdrelite, a altor oameni. Deva anului 1996 era acel oraş de provincie care e mulţumit în a fi în rândul altor oraşe de provincie din Ardeal şi de unde or mai fi. Unul din puţinele oraşe exemplare în judeţul său distrus de industrie, cu acea cetate dinamitată de revoluţionarii secolului XIX aflată pe vulcanul ce veghează Deva ca un baci uriaş cu o cunună de pietre pe cap, cu parcul acela la picioare în care parcă era un loc pentru oricine, cu castelul lui Matias Corvin încă păstrându-şi tainele, cu cele două muzee, cu lapidariul şi expoziţia de vipere vii ţinute în terarii cu pietre şi nisip la uşa de intrare a Muzeului de Ştiinţe Naturale, făcându-ne pe fiecare să ne adresăm noi înşine în taină în toate solilocviile noastre dacă nu bate în noi o inimă de Cleopatră. Tot în parc se poate vedea adevărata statuie a lui Decebal, cea veche, fiindcă cea ecvestră din piaţă ar fi fost la fel de reuşită dacă l-ar fi urcat pe Decebal pe un motor chopper Harley Davidson. Deasemenea casa lui Dr. Petru Groza de la intrarea în parc spune oricui are o inimă să înţeleagă că primul călău al Mamei România a fost un om cu gust.

Lângă parc începeau străzi pe care aproape că nu trecea nici o maşină, colindate doar de frunzele rostogolite în praf de vânt precum cuţitele de maşină de tocat aruncate de copii una peste alta, prin uliţele galbene răvăşite de paşii de luzăr ai elevilor

însinguraţi. Iar noaptea era un oraş constructivist şi vangoghian cu spiralele vegetale ale luminii electrice decompusă de prismele mate ale ochilor vagabonzilor alcoolici bătuţi printre blocuri de gardienii publici, izvorând pictural din felinarele bombate, alungite şi albe ca abdomenele de furnici matcă palpitând în pământ, aducând iluminări, revelaţii şi teologii artificiale drogaţilor ce se târau din puburi spre casă după ora trei dimineaţa. Străzile acestea erau nişte concerte complementare pentru vânt, galben şi roşu, iar iarna îţi transformau ochii în vitralii dacă ai şapteşpe ani, iubeşti şi ţi-s buzele degerate în timp ce umbli pe drum ca Eminescu singur prin noapte.

Dinspre parc pornesc înspre oraş trei străzi paralele, fiecare diferită de cealaltă. Într-o parte bulevardul ce trece pe lângă biserica zugrăvită de Ion Vlasiu în perioada interbelică, strada liceului în mijloc şi străduţa ce duce înspre Şcoala Normală, liceul pedagogic în faţa căruia se află multicolora biserică reformată în cealaltă. Bulevardul larg datează doar din istoria demolărilor şi extinderilor comuniste, iar străduţa ce duce din partea aceasta înspre liceul pedagogic e aproape abia o uliţă de Frampol, însă strada Decebalului e o veche şosea de oraş transilvan, unguresc şi mai ales românesc totodată, cu imobile alungite tip vagon, cu etaj, la parterul cărora dintotdeauna au fost prăvălii şi birturi, iar la unele săli de la etaj ateliere de lăcătuşerie sau case de amanet până în ziua de astăzi. Unul din capetele străzii era barată cu drugi verticali de fier înnegrit de timp, lucru care făcea strada şi mai puţin circulată, trecând pe ea doar câte un camion ce aproviziona alimentara de vizavi ori câte o Dacie albă sau roşie cu nişte părinţi ce voiau să-şi înscrie copiii la cea mai prestigioasă şcoală din judeţ.

În septembrie 1996 liceul Decebal, locul în care ani de zile ca elev avea să se simtă ridicol asemeni unui om bătut, era clădire chihlimbarie întunecată, cu un etaj la stradă şi două în curtea cu terenurile de sport şi cu multe ferestre ca o mănăstire ungurească. Avea un gard vechi de fier răsucit şi forjat care, cel din faţa intrării profesorilor avea să dispară mai apoi, în spatele căruia pierduţi în vânt stăteau spartele coloane corintice a doi castani de dinainte de 1918, echinoxul modernităţii. Clădirea liceului avea forma unui avion prăbuşit, fără carlingă si cu aripile frante, de la jocul avioanele, cu zidurile acoperite din toate părţile de ferestre ca de nişte nenumăraţi ochi, de parcă cu toţi cei o sută de ochi ai săi liceul nu era decât cadavrul gigantului învins de zei neînduraţi. În interior Decebalul era un labirint, iar

sufleteşte era Caruso al lui Julio Iglesias. În acea primă noapte fără să-şi dea bine seama ce face, Mihai se trezi şi coborî în pijamaua lui albastră treptele largi de pe casa scării internatului şi ieşi în întuneric, în curte. În spatele său internatul luminat pâlpâia, liniştit ca o colibă ţigănească după ora trei dimineaţa, iar înainte liceul negru oglindea Luna în cele treizeci de ferestre ale zidului său de apus. Stătu acolo mut ca un înger mult după ce după un timp totul se umbri încet cufundându-se în binefăcătoare beznă. Cerul era negru. Trecură ceasuri de tăcere în care Zbocotit Mihai nu se mişcă şi nu spuse nimic precum Ovidiu pe când se gândea să-şi ia viaţa din piept, când văzu că în partea cealaltă, pe una din băncile de sub castani, lângă apă era cineva. O fată cu faţa de Lună şi îmbrăcată în indigo privindu-şi reflexia în apă şi cântând îngânat:

- Încet-încet te vrăjesc, băiete, în descântec, aici în cerul ce-i un joc copilăresc cu mărgele de sticlă, încet, încet te vrăjesc, am putere să-ţi dau iubire şi am putere să ţi-o iau iarăşi, iară să ţi-o iau şi iară să ţi-o dau, încet, încet, băiete, încet; fii tu nebunul pe care-l iubeşte toată lumea, ca părintele tău Francisc, încet, încet, băiete, încet, încet te iubesc. Tu ai spus, Mă-ntrebi de iubire pământeană zeiţă? Plin de bişniţari priveşte în târg îngheţatul templu Toţi iubind pentru bani, iar de ai inimă Să nu plângi spun zeii, plângi spune D-zeu. Tu nu ştii că iubirea e acea petală plăpândă Aripa fluturelui cel mai frumos dintre flori Ce de vrei s-o săruţi cenuşă se face? Să n-o săruţi spun zeii, sărut-o spune D-zeu.

În lumea aceasta orice are un înţeles, un lucru la care Anselm nu s-a gândit. În chipul fetei erau toate nemângâiatele mări pythiace, erau toate oraşele oamenilor fără chipuri, era acea tăcere dincolo de care nu e mai află decât iubirea şi o altă tăcere, erau asfinţiturile toate şi era fiecare răsărit, era noaptea, muza iubirii, dar mai ales în chipul Lunii erau scrise toate amurgurile timpurii, toate neumblatele drumeaguri călcate doar de vântul ale cărui sandale culcă ierburile verzi-galbene la pământ, aplecându-le; şi erau toate câmpurile noastre împărăteşti, trăsăturile din al ei chip era oglinda magică în care e reflectau toate fetele care sunt pe erau pe pământ şi care iubeau sau nu vor iubi vreodată; iar cântecul, descântecul – şi mai mult – privirea, tăcerea, iubirea şi zâmbetul ei erau doar armele cumplite ale frumuseţii ei îngenunchind muritori, prinţi, ericiclaptoni deopotrivă, aşişderea, pe când ineplicabil vântul începuse să bată făcând să sune frunzele de

aur oglindite în apă în acorduri şi septime. Era tânără ca orice femeie şi bătrână în acelaşi timp, bătrână precum iubirea. Fata coborâse pe treptele ei de raze ca la Livadia odată să-şi privească chipul în apă şi, cine ştie, poate să fure câte un băietan cu ochii ei nepătrunşi de femeie. Buzele îi ardeau ca jarul albastru pe când o ţinea zgriubulită în braţe fiindcă oamenii spun că orice băiat care trebuie să moară trebuie întâi să sărute Luna, cea care acum nu mai voia să-l lase să plece, dacă ce spun profeţii e adevărat şi iubirea poate vindeca moartea.

Decebalul era un loc străin, străin de tot ce întâlnise vreodată în lumea sa, o instituţie care avea să se dovedească un loc vulgar şi ignorant ca o biserică dickensiană, unde la ora de engleză învăţau printre altele ce răi şi nebuni sunt irlandezii din IRA cu bieţii englezi din Irlanda de Nord, o aglomeraţie coraliferă de coridoare şi încăperi kafkiene ostilă sufletului cald, curat de la ţară, un loc al înstrăinării şi al nefrăţiei, cu toate acestea trecând prin el în aceeaşi perioadă, un suflet de mare artist, venit disciplinar de la Bucureşti da tatăl său, Truică, elev la liceul de arte plastice, încă de atunci şef de reviste de artă şi liderul colegilor săi de clasă deveni care îl numeau cu simpatie Ţuică, parcă mereu scoţând o maşină de scris din dulapurile de fier de pe coridor, un geniu poate, dar care nu şi-a făcut prieteni în internat decât colegii lui artişti şi a stat prea puţin acolo. Liceul era o lume a proletariatului în guler alb al viitorului, iar el venise de la ţară dintr-un loc unde chiar atunci câmpurile de porumb recoltat erau galbene ca veşmintele arhiepiscopilor cum nici van Gogh n-a visat vreodată şi nici Pissaro nu le-a putut fotografia. Liceul fusese deschis in 1871, iar internatul în jurul anului 1920, ca o contiuare de către proaspătul unit dodoloţ stat român a eforturilor pedagogice din fosta şi glorioasa Austro-Ungarie. În spatele liceului ce la stradă avea un etaj iar în curte două, se aflau un teren de volei aproape mereu fără plasă, unul de baschet, unul de fotbal, pe asfalt nu iarbă, cu asfaltul plin de crăpături şi brăzdat de neneumărate mici adâncituri asemeni petelor de vărsat, şi încă unul de baschet, - cu sala de sport într-o parte şi nişte săli de clasă şi bătucitele mese de ping-pong în cealaltă – după care se înălţa expresionist precum Titanicul scufundându-se în noapte, clădirea internatului, veche, cu clopotul ei ruginit de templu calvin care nu mai suna poate de cinci decenii şi cele două etaje pustii, un loc în care în era aceea modernă, nu fusese mântuit nici un om, dimpotrivă. Înăuntru, la parter, era o cantină care funcţiona

intermitent, nişte săli de clasă la etajul întâi pe care deţinuţii adolescenţi le numeau ,sălile de meditaţii', şi cele aproape douăzeci de camere de internat şcolar de la etajul al doilea. Mai sus era, podul, un loc misterios în care se păstra avutul de vechituri al instituţiei şi în care rătăcea poate doar bufniţa învăţăturii.

În multe privinţe o închisoare, ca orice loc nenorocit, era un loc senin asemeni unei camere de gazare, locuit de elevii interni mereu flămânzi ai epocii romîneşti de tranziţie, călăuziţi de un pedagog alcoolic, un bătrân chelbos cu sufletul îmbibat în fiecare zi de vodcă românească şi cu pete roşii pe chipul mereu ras suspect de bine, propovăduind în fiecare zi prin camerele pe care le vizita şi pe coridoarele internatului că nu degeaba a fost secretar cu propaganda şi a făcut şeptişpe ani de şcoală. Pe palierul internatului camere mari de altădată fuseseră împărţite cu ziduri subţiri în câte trei sau două camere mai mici, cu câte patru sau cinci paturi de fier, cu tavanul şi ferestrele înalte, cu nişte pereţi văruiţi şi goi pe care de peste cinci decenii nu se mai aflase nici o icoană ori crucifix cu un torturat şi indestructibil Crist de fier. Dulapurile de tablă groasă se aflau aliniate pe coridorul lung ca un tunel din Malmaison, cu ferestre aproape Art Nouveau, contemporane oricum, coridor spre care ducea scara monumentală pe care ar fi putut urca alăturate două plutonuri în ţinută de paradă, la ale cărei două mezaninuri se aflau oxidatul clopot mut de bronz, şi două ferestre gigantice care fiecare ar fi putut oglindi un întreg vitraliu de catedrală, puse vertical una peste cealaltă precum monoliţii din Stonehenge, de la care se putea vedea întreaga curte a şcolii acoperită cu asfalt cenuşiu, zgrunţuros, tocit şi ros de ploi şi într-un gri de pictor neoplastic, cu uşoare gropi în locurile în care nu se repsctase compoziţia, până la peretele rupt parcă din Escorial al clădirii liceului, cu ferestre lichide reflectate în bălţile încremenite sub cerul uneori răzbunat din septembrie, cu vechile bănci sub castanii înţelepţi ca pietrele, cu frunzele înstelate şi zbicite, cu plopii gigantici pe jumătate uscaţi cu trunchiuri groase ca statuile lui Buddha, acoperite de un neînţeles arabesc de rune şi ignorate răbojuri lângă sala de sport care trebuie că fusese la origine o capelă franciscană foarte mare, după care decenii de-a rândul fusese locul pentru fumat, Fumi-clubul tuturor luzărilor care au frecventat vreodată majestica instituţie lângă care în partea stângă se ridica oblic aproape năruit un zid cu iz de antichitate acoperit cu un grafitti incoprehensibil care parcă era

acolo dintotdeauna şi va rămâne până vor rămâne ziduri pe pământ.

Instituţia aceasta este abatorul pinkfloydian la care neştiutoarea mamă a lui Mihai îşi aduse băiatul, un adolescent solid deja în vârstă de 14 ani, copil de profesoară de limba şi literatura română căruia însă nu prea îi plăcea să înveţe şi din toate liceele Devei nu reuşise să intre decât în deal în Micro 5 la Miner, venind la internatul liceului Decebal pentru că părinţii lui hotărâseră că e mai bine să stea între tineri inteligenţi de la şcoli bune, nu între viitori muncitori care nu ştiu ce e aceea o carte. Era o zi ploioasă de septembrie în care doamna profesoară din Haţeg îşi aduse băiatul cu sufletul încă copilăresc, crud cum se exprimase ea însăşi. Pedagogul încă nu era venit şi coborâră la primul mezanin privind curtea îmbibată în ploaie ca într-o soluţie de sodă ce curăţa ochii arzându-i. Mama spunea:

-Vezi ce frumos e, Mihăiţă?

Era o zi de septembrie udă şi întunecată precum vinerea mare. Înainte de ininteligibilul semestru de şcoală ce avea să urmeze, începuse deja durerea despărţirii. Mama lui trebuia să-l înscrie la pedagog şi apoi să se întoarcă acasă la Haţeg, iar el să rămână aici în locul acesta rece şi străin, printre tinerii aceştia inteligenţi. Lângă ei la mezanin se oprise părintele unui alt elev, un electrician de televizoare şi casetofoane cu mutră de ţigan şi care se prezentă drept Făcîu, iar băiatul lui care din stadiu embrionar tânjea să se facă medic avea să se dovedească drept veriga lipsă a evoluţionismului - alpinistul care cucerea Retezatul cum a cucerit Edmund Sir Hilary Djomolungma şi mergea cu mască medicală pe faţă în drumul spre şcoală - Mihai avea s-o ştie doar când o să moară că nu mai e nevoie să caute mai departe şi dacă ar mai putea, o găsise. Asta fusese. Un ajun de tortură sufletească de videoclip creştin de Al Bano şi Romina Power, în care asta şi cenuşă sub steagul negru al vieţii e tot ce a mai rămas.

-Vezi ce frumos e, Mihăiţă? spusese Mama cu o expresie de Marie.

Pedagogul îi întâmpină beat, cu un zâmbet galben şi pe chip cu o expresie atât turmentată cât şi destul de sobră, şi după ce îl scrise pe Mihai în registru şi îi făcu cunoştinţa, trecu la alt intern un băiat de clasa a şasea cu o cutie de vioară în mâini, iar mai încolo mama merse la tanti Stela de unde trebuia să plece la Haţeg, şi îi făcu cu mâna de la fereastra

mezaninului de sub acoperişul ţuguiat al internatului. Rămase în camera goală, iar în camera vecină nu era decât un singur băiat, rusnac basarabean blond destul de solid pe care pedagogul îl strigă „Anton", întrebându-l dacă a mai venit cineva din camera lui. Îşi luă săpunul, prosopul şi pasta de dinţi cu periuţa în pahar şi merse la spălător care era dincolo de dulapurile de fier de pe coridor. În timp ce se spăla pe faţă intră un băiat care părea mai mare care folosi chiuveta de la două chiuvete distanţă pe post de pişoar. În timpul acesta cineva de pe coridor strigă în zgomotul unor uşi de dulapuri metalice trântite:

-Doctore, ai venit?! după care pe coridor se făcu iarăşi linişte.

Mai târziu, Doctorul se dovedi a fi un băiat extrem de înalt de la liceul silvic de la seral, de pe clasa a treişpea care intrase la facultatea de arheologie şi stătea la polul opus al internatului şi care avea şi misiunea să vegheze să nu se producă între elevi nici un fel de fapte reprobabile în incinta internatului, care – totuşi – era aproape la fel de străin de lucrurile din internat ca şi pedagogul. Doctorul era cel care, deşi agnostic însă aflând că Mihai e creştin, avea să-i spună odată nişte noţiuni care pot fi rezumate în următoarele cuvinte, învăţându-l primele noţiuni dobândite de hermeneutică:

-Stairway to Heaven. Comentariu. Cântecul Stairway to Heaven, considerat de unii cel mai bun cântec din istorie, constituie de fapt dezasamblarea a două mii de ani de muzică creştină cu toate ideile ce le conţin şi remontarea lor în paradigma Led Zeppelin deplânsă de Johnny Cash la bătrâneţe. Cântecul foloseşte o suită de simboluri, unele mai accesibile, altele mascate, ca să nu spun ocultate. Priul vers ne povesteşte de o anumită doamnă, un simbol al Bisericii, creat de apostolul Ioan în a doua sa epistolă, în formularea sa „aleasa doamnă". Din ce urmează mai departe putem observa că balada asta este un protest al tinereţii împotriva fariseismului, şi poate mai mult. Prima strofă ne spună că doamna e sigură – crede - că tot ce străluceşte este aur şi cumpără o scară către cer, adică Biserica îşi bazează mântuirea pe virtuţi neautentice. Strofa a doua este doar o artă poetică tehnică a poemului ledzeppelinian, de aceea nu ne vom ocupa acum de ea. Apoi povestitorul ne împărtăşeşte sentimentul ce-l are atunci când priveşte pe spre vest – adică atunci când se gândeşte la moarte – vest, apus, moarte, duhul lui doreşte plecarea şi are viziuni cam sumbre. În strofa următoare e spus cum că e şoptit – aici un simbol cum mai multe înţelesuri,

cum sunt multe în versurile cântecului, atât zvonurile între oameni, cât şi şoptitul „tainei" Bisericii, cât şi poate în primul rând „şoptitul" cuvântului de către Dumnezeu prin revelaţiile date – că „în curând" dacă toţi chemăm cântecul atunci cimpoierul ne va duce spre raţiune. Aici artiştii au folosit cuvinte omofone pentru a-şi oculta unele simboluri; „soon if we all call the tune", cântat sună exact cum ar suna şi „soon if we all call the Jew"; apoi al doilea: „then the piper will lead us to reason" sună ca şi „then the Bible will lead us to reason". Iar „reason" a fost folosit probabil atât pentru sensul de raţiune, că şi pentru sinonimul polisemantic „judgement" – tradus prin cuvântul românesc polisemantic „judecată" care ne duce la alt simbol. Totul laolaltă: Şi e revelat că în curând dacă toţi îl chemăm pe Evreu (Hristos) atunci Biblia ne va conduce spre raţiune şi judecată. Trebuie amintit că acel „curând" a fost rostit de Hristos la sfârşitul Bibliei. Apoi următoarele două versuri au un înţeles foarte uşor de descifrat, promisiunile Bisericii. „O nouă zi (o nouă viaţă) va răsări pentru cei ce stau mult (eternitate) şi pădurile vor răsuna de râsete (mântuire). În strofa următoare cântăreţul repetă cuvintele Bisericii, cum că dacă îţi e o agitaţie (hormoni) între boscheţii tăi (tinereţea) să nu te îngrijorezi, e doar o curăţenie de primăvară pentru regina lunii mai (mersul naturii). Da sunt două cărări pe care poţi să mergi, dar în timp mai îndelungat este încă vreme să schimbi drumul pe care mergi. În strofa aceasta ca şi în prima se poate observa protestul împotriva fariseismului creştin şi corupt. Povestitorul îi răspunde spunându-i că îi zumzăie capul şi nu îi va trece, iar cimpoierul o cheamă să i se alăture – cimpoier – piper, omofon cu Bible, - prozelitismul, misionarismul şi femomenul convertirii care apare în biserică - spunând apoi: „Dear lady, can you hear the wind blow, and did you know Your stairway lies on the whispering wind." – acel „Times are changing for worse" al lui Don Tomassino. Iar la sfârşit, ultima strofă, strofa rock, deasemenea şi cea mai lungă şi care deasemenea este şi cel mai evident blasfemiatoare. Ei se rostogolesc pe drum, ca duhurile ori ca rockerii într-un autobuz de turneu de milioane de bancnote, şi cum zice mai departe cu umbrele lor mai înalte decât sufletul – un simbol întunecat -, pe drum întâlnesc o doamnă pe care ei toţi o cunosc, - în sensul că e frecvent întâlnită, apoi alt sens, de vază şi apoi un al treilea sens din care reiese că doamna pe care toţi o „cunosc" e o târfă, vers care înfăţişează subiectiv decăderea Bisericii. Versul patru: doamna străluceşte lumină albă (sfinţenia Bisericii) şi vrea să prefacă totul în aur (marea

trimitere). Şi, - cuvintele doamnei iar - dacă asculţi îndeajuns de tare (sau de mult, adică nu în a auzi un sunet ci a împlini o poruncă): „the tune will come to you at last", care cântat sună exact ca „the Jew will come to you at last" , the Jew cum am mai spus, adică Isus. „Când totul e una şi una e totul Să fii o piatră şi să nu te rostogoleşti." Adică să fii o piatră în templul spiritual al creştinismului şi să nu te mai clintească nimic de acolo. Dar pe de altă parte ultimul vers mai are un sens: „Să fii o piatră şi să nu te rostogoleşti", să nu te rostogoleşti mai poate însemna să nu faci sex, iar aceasta este tragedia ledzeppeliniană din care a germinat acest cântec. Apoi ultimul vers al cântecului, repetat din prima strofă, „And she's buying a stairway to heaven", însemnând că Biserica încearcă să cumpere mântuirea prin nişte virtuţi găunoase, printre care şi abstinenţele pe care le profesează.

Când se întoarse în cameră colegii, doi băieţi de clasa a zecea, fraţi gemeni, foarte de treaba, adevarati colegi, din Uricani, îşi desfăceau bagajele. Ei în timp ce vorbeau îi spuseseră că e preferabil să spună celor ce-l vor întreba pe coridor că e pe clasa a unşpea, fiindcă oricum pare mai mare, şi astfel va fi lăsat în pace de luzări. Mihai oricum părea mai mare, cum se apucase de haltere chiar în anul acela. Însă era doar un copil sufleteşte care la acea vârstă descoperise o singură idee: nonviolenţa creştină, care avea să-i atârne de gât până la moartea timpurie ca o cruciuliţă făcută din verigheta bunicii moarte de douăzeci şi trei de ani. Fusese repartizat în camera 2, împreună cu cei doi uricăneni şi încă un elev care nu venise încă. Îşi desfăcu bagajele şi îşi puse haltera artizanală de patruzeci de kilograme făcută din două reductoare zimţate de utilaj de pe Râu Mare puse pe o bară de fier şi cele trei gantere sub pat, împreună cu un cufăr militar, de lemn lăcuit plin pe mai mult de jumătate de caiete neîncepute, completate cu numele de elev şi cu denumirea fiecărei materii, în clasa a IX-a G.

Era şapte şi gemenii spuseseră că vor să meargă la cenaclul Flacăra ce se ţinea în mica piaţă unde fusese vechea statuie monumentală a lui Petru Groza. Îl întrebară dacă vrea să vină şi pe când plecau, se opriră şi în camera vecină „până la Anton". Anton venea şi stătea la internat toată vremea, pleca la Tiraspol sau Chişinău de unde era doar de Crăciun sau în vacanţe. Cum colegii lui nu veniseră şi oricum nu avea ce face, plecară clandestin toţi patru atenţi să nu-i vadă Gogu. Săriră o vechitură de gard din faţa gheretei de plăcinte din stânga liceului şi iată-i la ora şapte şi jumătate seara pe stradă în oraş. Cenaclul

fu o variantă metal a fostelor concerte folk din anii 80 cu un Adrian Păunescu profetic, păros şi burtos, şi Anton îi spuse lui Mihai că nu-i fain şi că vrea să plece. Îi lăsară pe cei doi gemeni cântând Andrii Popa în chei electrice, şi dădură o tură de centru. Pentru un băiat abia venit dintr-un târg comunist ca Haţegul, meschinele lumini ale Devei i se păreau o scenografie metropolitană. Anton părea un băiat inteligent şi foarte de treabă şi tot dând ture îi spuse că mai stă cu doi decebalişti şi cu încă un băiat, de care nu le plăcea, un şmecher, unul Torogoată de la liceul de muzică care nu învăţa nimic şi avea un cercel în burtă. Anton spuse că ceilalţi doi colegi sunt nişte băieţi deştepţi şi de familie bună, nu ca ceilalţi din internat şi până la urmă se înţeleseseră că Mihai poate să se mute din camera 2 în camera 3 iar pentru asta balaiul basarabean îl sfătui să cumpere ziua următoare o sticlă de vodcă de Arad pe care să i-o ducă pedagogului rugându-l să-l mute. Mai dădură ture de Deva şi văzând nişte lasere pe cer merseră prin oraş să le găsească sursa până când ajunseră la poarta vechii discoteci Max de lângă Sala Sporturilor deasupra porţii căreia era fixat proiectorul care arunca linii luminoase pe cerul Devei în acea seară de duminică. Era frumos, chipul demonului care însufleţeşte lumea era încă ascuns în noapte, iar lumea era încă asemeni unui poem din cartea Suntem primăvara ţării. Era târziu deja şi pe stradă mai treceau aproape doar maşini. Găsiră deschis la o alimentară şi Mihai cumpără o sticlă de vodcă uleioasă, unsuroasă şi greţoasă pentru pedagog. Nu mai aveau ce să facă, văzuseră toată Deva, aşa că se reîntoarseră înspre piaţa cenaclului unde şi acolo nu mai era nimeni, decât un câine care-şi făcuse culcuş chiar în floarea străină cu frunze gigantice de pe locul statuii proletariatului.

Mergeau pe strada barată pentru maşini unde avea să se facă barul luxos de pe colţ în care avea să doarmă un poet beat odată, trezit doar dimineaţa când o fată veni să pornească televizorul şi să spele pe jos precum carmelitele, când ajunseră la liceu săriră gardul încârligat, şi merseră pe aleea dintre liceu şi zidul preistoric mai devreme menţionat al casei vecine, apoi prin curtea liceului întunecată ca un câmp lângă o autostradă, şi apoi intrară precauţi în internat pe coridoarele sale pustii ca de închisoare sau mănăstire. Cum în camera 3 nu venise nimeni şi era loc se înţeleseseră ca Mihai să doarmă acolo şi apoi să-l roage pe Gogu să îl mute. Într-o oră deveniseră cei mai buni prieteni, încă unul din lungul lui şir de prieteni opaci,

sfinți sau hippie, în mâinile cărora își simțea sufletul ținut ca între niște labe mari de animal straniu, iar Mihai era încântat că se împrietenise cu un basarabean, cu cineva dintr-o altă țară. Era grozav, de-abia venise și deja își făcuse prieteni. După ce mâncară vinete cu ceapă făcute de mama lui, adormi cu gândul că o să fie minunat la internat, iar liceul trebuia să fie plin de gagici. O visă pe Thalia, neauzind cucuvelele deznădăjduite care, orbecăind, dădeau târcoale ferestrelor. Afară în noapte era doar cerul, tăcut și nepătruns. Și mai presus de orice, un dor de cea singura căreia îi păsa de el, dorul scânteii după lumina care este ea însăși. În somnul său fără să știe ce face plânse până camera se umplu de lacrimi ca un acvariu, iar el, Anton și Gogu care dormise noaptea aceea acolo, se învârteau prin cameră, prin apă, în somn fără șă știe ca niște personaje de tablou de Marc Chagall, ori ca niște pisici de mare întorcându-se cu burta lipită de pereți și tavan, iar dimineața curtea școlii era presăratul de lumini lac de lacrimi din vis aici limpede cu apa liniștită aici zbicit de vânt, precum tăurile de ghețari topiți de acasă din Retezat prin apă până la glezne mergeau elevii de gimnaziu gălăgioși ca niște vrăbii făcute ciuciulete de potop, băltoniul mare cât curtea cu apa unduindu-și marginile ca un veșmânt din marmură mototolită de vânt.

2
Omul ce ţi-a fost câine

Pentru Dumnezeu eu sunt poate dintotdeauna câinele iubit al lui Columbo, dar pe atunci nu stiam lucrul acesta, cu toate că îndeajuns de multă suferinţă te face contemporan cu Hristos, dacă poţi să înţelegi aşa ceva, dar ţăranii spun că, spre deoebire de alte lucruri, o palmă pe care ţi-o dă cineva, nu ţi-o mai poate lua nimeni. Văru-său Ioan de la Strei-Sângiorgiu, în vârstă de zece ani îi spuse după ce Mihai îi povesti toate că el are tendinţa să-i idealizeze pe oameni în vreme ce ei sunt asemeni

oglinzii aceleia a vrăjitorului aceluia răutăcios, unul dintre cei mai răi care era chiar dracul, din povestea lui Hans Christian Andersen, iar că asta înseamnă că el zbocotitu' Zbocotit e mai sus în vreme ce oamenii din jurul lui sunt mai jos, dar că totodată el deşi nu vrea să şi-o recunoască se crede mai mult, încât oamenii spun că nu e destul şi în plus violenţa nu e niciodată răspunsul. Stăteau la pescuit de scoici nici ei nu ştiau de ce dar cu gândul să încerce să le găteaască preum italienii şi bretonii prin bolovănişurile mlăştinoase de pe Strei cu unchiu-său, mătuşa şi mama lui cu Adriana, vară-sa de nouă ani mai încolo pe pe pământul cu smârcuri mocirlite de iarbă şi acoperit de cetini.

Streiul era plin de sălcii în ploaia mocănească şi îngheţată ce cădea din cerul îngheţat, un peisaj trist ca o carte poştală cu Marea Neagră în octombrie. Departe, la ambele capete, râul se pierdea în ceaţă. Nici nu mai conta tot ce se petrecea în camera 3, dar tot sufletul îi era mocirlit ca un porumbel prăbuşit în noroi. Voise să le dea, să le spară moaca, să-şi pună pumnul lui mic între ei cei trei mari şi să-i îngenuncheze în ţara în care e un ciumeg pe fiecare scară fiecare fiind cel mai tare şi câte un smardoi cu sabie japoneză pe perete în fiecare bloc, dar acum nu mai ştia. Îşi simţea sufletul în piept ca o hârtie de acuarele ude pe care văru-so şi vară-sa pictaseră ca la şcoală ceva neînţeles, ceva ce nu înţelegea, dar care acum era el, devenise el, orice ar fi fost icoana naivă pe care o mâzgăliseră acolo, de parcă ploaia ce cădea cu încăpăţânarea proştilor, udându-l, îi pătrunsese până în suflet devenind sufletul său. Iar convertirea aceasta avusese loc până la urmă fără nici un răspuns, doar cu o singură întrebare, aceasta fusese tot ce îi fusese oferit. De parcă ar fi fost musulman, evreu sau creştin, de parcă ar fi devenit peste noapte Buddha ori John Coltrane. Pumnul strâns din sufletul său îi devenise o mână de om. Nu mai voia să sufere, voia să ierte. Privind mai bine pe malul călănean al Streiului îl văzu pe domnul Ceafa la pescuit, desculţ şi cu picioarele în apă, văzându-l şi amintindu-şi pictura în trompe d'oeil a lui Parmigianino – arătând ca prima dată când îl întâlnise în prima zi de şcoală la internat -, neputând să nu se gândească

-Ce educaţie o putut omul acesta să-i dea băiatului lui, încât odată trimis în lume să-i facă pe cei mici şi mai slabi câinii lui, totul pentru evoluţie, ca un demon al acestui Pământ?

Precum poetul Ovidiu îşi uitase şi viaţa şi numele pe care îl iubise o viaţă de copil. De mult, mult timp numele lui era Zbocotit Câine Câne Cânele. Toată ziua la internat auzea cuvinte

precum acesta: PAVEL: „Poate că noi l-am omorât pe Dumnezeu!" RELU: "Spatiu vital..." PAVEL: „Îţi place dulceaţa, câne?" RELU: „Cânele, cânele!... Cânele umanist" ANTON: (pronunţa încet, dispreţuitor, basarabeneşte): Câne!..." PAVEL: „Te bat cu bâta, câne." PAVEL: „Te-am deletat!" PAVEL: „Mânci c****". RELU & PAVEL: „Am înfiinţat un nou curent literar. Căcărismul. Am şi scris nişte poezii." PAVEL: „Taci, câne!" PAVEL: „Ce-ţi fac?" PAVEL: „Ce mai face cânele?" ANTON: „Auzi, câne?" PAVEL, ANTON: „Dormi ca un câne." RELU, PAVEL, ANTON: „(recită): Stăpâne, stăpâne/ Mai cheamă ş-un câne" ANTON: „Pentru că eşti fraier." PAVEL, ANTON: „Bine, câne." PAVEL: „Bine, câne, las' că te ţin eu minte." ANTON: „Tu, câne, n-ai dat bani, aşa că n-ai ce bea." ANTON: „Iote-un câne!" (când intra pe uşă, venind de acasă) ANTON: „Iote ş-un câne!" PAVEL: „Daţi-i foc la câne!" PAVEL: „Lu' cânele îi plac poeziile. Aşa-i câne?" PAVEL: „Câne, de ce tot zic poeţii că ei cântă? Blaga şi alţii. Nu cântă, să c***!" ANTON: „Ce, te bucuri că pleci în vacanţă?" ANTON: „Cânele comat!" („comat", adică om, câine sau ceva de genul ăsta care fusese în comă alcoolică) PAVEL: „Opreşte radioul, îi place la câne." PAVEL: „(merge la Mihai, îl ia de gât şi-mi vorbeşte foarte, foarte de-aproape, tăios): Câne!... Câne!... Fii atent cum te porţi. Vezi cum te porţi, câne." RELU: „Cânele din Pompei" ANTON: „Cânele s-o sugă." PAVEL: „Te c*** pe gură!" PAVEL: „Hai să-i tragem o ţapă la câne, hai să-l f**** pe câne!" PAVEL: „Te f** la cap, ha! (grotesc) Te f**" Astea erau pâinea, lacrimile şi sângele ce-i întuneca privirea făcându-l să vadă negru înaintea ochilor, din toate zilele vieţii sale de copil fiind ceva mai rău ca moartea ca pentru orice copil şi tot ce îl ţinea să nu se sinucidă doar ca să scape de durere cum o fac atâţia alţii în ziua e azi, era faptul că de la fereastra camerei trei pe un spate de bloc cu aproximativ şase sau poate mai multe etaje se vedea nu Luna ci crucea de pe turla mare a catedralei ortodoxe de pe bulevardul socialist ce vine de la gară. Şi nici de la camera 1, unde stăteau cinci elevi din Valea Jiului care urmau la liceul Auto, nici de la fosta lui cameră 2, nici din partea cealaltă de la ultima fereastră de pe zidul acela, de la spălător crucea nu se vedea; doar de la fereastra camerei 3, camera torturii lui şi atunci când colegii lui de cameră plecau cu satisfacţia ucigaşilor în priviri şi îl lasau otravit şi la porţile mormântului ca Heman Ezrahitul şi rămânea singur o vreme privea la crucea aceea de aramă vopsită cu argint cum priveau evreii la şarpele acela misterios de aramă sculptat de prorocul mare şi atârnat pe cruce, în pustiul inundat de întuneric şi plin

de duhuri. Aşa a fost de a trăit, aşa a supravieţuit. În urma problemelor din camera aceea ignorată de profesorii liceului, a ajuns şi în comă alcoolică chiar de ziua mamei lui, de parcă era cineva ce făcea voodoo însufleţindu-i colegii de cameră să-l chinuie metodic până dincolo de utima putere de rezistenţă.

Se apucase să citească Dostoievski şi, lângă liceu, la vechea răscruce de la capătul străduţei internatului se afla un birt numit La Calul Bălan. Acolo începuse să meargă să bea cu colegii de clasă fugind de la ora de educaţie fizică şi de la turele de teren pe care trebuiau să le facă la stadionu de sub cetate toţi cu clasa. Se apucase de băut ca să-şi uite condiţia de câine, câne, cânele, iar Feodor Mihailovici împreună cu Marmeladov păreau să-i justifice prăbuşirea sufletească. Birtul era un local infect ca toate cărciumile unde oamenii merg numai să bea, împuţit şi gălăgios de oameni puţin băuţi, pişcaţi sau muţi de beţi. Acolo a venit mai mult cu unul din colegii, cel mai prost coleg din clasa lor care după aceea avea să fie exmatriculat, cu care bea bere amestecată cu vodcă şi bere amestecată cu rom. În discuţiile lor de beţivi puberi la halba cu trinitrotiluen, îi povestea că bea pentru o fată de la ei din clasă de care îi plăcea întradevăr, dar care nu era adevrăatul motiv, care era faptucl că găsise în sfârşit o cale să uite de camera 3 a realiştilor şi de câine, câne, cânele. Simerianu a făcut un pariu cu el pe mâncare de care el, Mihai, nu prea avea că nu poate să bea trei halbe de bere Timişoreana în care să fie băgate în fiecare câte o sută de vodcă de Arad, iar apoi l-a lăsat în comă alcoolică pe o altă străduţă de lângă liceu, fiindcă a trebuit să prindă trenul de navetişti spre Simeria. Până la urmă s-a întâmplat ca în filme şi profa de sport de la ora căreia fugise să meargă să bea cu geniul ăla din Simeria, l-a găsit tot pe străduţa aceea şi l-a dus cu taxiul la spital unde a rămas fără să ştie de el toată noaptea lângă un om operat şi un altul care căzuse de pe bicicletă şi îl călcase o maşină pe autostradă. Precum Holden Caulfield când îşi mai reveni din comă nici nu putea să vadă bine şi când dimineaţa a venit mama lui sărmana, la început nici nu a putu să o distingă. Zilele acelea din preajma lui 21-22 noiembrie fuseseră ziua ei – fiindcă se născuse noaptea -, iar ea era necăjită ca Fecioara Maria sub cruce. Multe necazuri veniseră şi rămaseră peste ei de parcă strămoşii lor îşi adunaseră toate blestemele acestui pământ şi de parcă oamenii răi şi damnaţi le făcuseră farmece ca în vreo povestire nenorocită de Gabriel García Márquez. A fost groaznic, iar cei i-au făcut în acel timp cei trei colegi de cameră a fost îngrozitor, ca în Biblia pe care

mendicanţii de toate felurile o mutilează predicând-o. Şi nici atunci nu a putut vorbi, se simţea în acele vremuri de parcă nu poate spune nimic nimănui. Tragediile cele mai vorace sunt cele neconşteienizate şi nevăzute, cele pe care sufletul încearcă ignorate şi părăsite să le uite, cum ar încerca să uite un trib de peşti piranha pe care un coleg glumeţ de viaţă l-a turnat în bazinul de înot. Nici măcar medicul de la urgenţă nu ştia ce se întâmplase, îi spusese că dacă mai ajunge vreodată înapoi să nu se supere dacă-l va bate, îi vorbea cu prietenie iar el le destăinui unei asistente, mamei lui şi doctorului doar că era nenorocit luase o ciupercă de la toaleta minunatului internat a minunatului liceu, că iubea o fată şi că vrea să se facă scriitor, iar până şi medicul ca toată lumea nu ştia că e doar un copil abuzat.

Când îl lăsau singur stătuse întins de atâtea ori fără să gândească, săprivească ori să respire, stând singur în amurg timpuriu sau târziu şi tăcere până când de atâtea ori crescu muşchi de pădure pe el, iar ochii de durere i se preschimbau în două pietricele de izvor, rotunde şi lustruite de lacrimi, cine ştiu unde, pe undeva departe prin coclaurii colindaţi doar de ciobanii singuratici precum Ioan Botezătorul ai Retezatului. Dar se gândea ce putea să facă. Patericul spune că datorită demonilor şi oamenilor orice credincios are nevoie de răbdare. Când se afla pe clasa a cincea într-un an binceuvântat citise cartea Kon Tiki, din care încă îşiamintea că până să ajungă în apele liniştite şi pline de peşte din largul Pacificului şi chiar până la recifurile primejdioase de la porţile paradisului, cei şase vikingi trebuiră să se lupte aproape deznădăjduit cu marea. În lume omeneşte din sfârşit de copilărie avea condiţia umană a unui câine, iar în urma tainicului bullying la care fusese supus, oamenii răi şi sufletele deteriorate începuseră să spună că Zbocotit e nebun.Într-o după-amiază merse la Biblioteca Judeţeană de lângă parc, la sediul vechi care se afla la uşcioara de dincolo de cercul de broaşte de bronz din faţa porţii mari a casei lui Matei Corvin şi după ce o căută la fişier ceru cartea lui Heyerdahl, mergând apoi cu ea în parcul citron.

Recitind acolo pe banca de lângă sculptura aceea academică modernă, se gândea că dacă i-ar fi cerut vreun prof să facă un rezumat al alineatelor acelora ce pentru el erau o parabolă a vieţii sale, ar fi scris în tema lui că că primul lucru pe care l-au observat exploratorii era acela că că pe atunci când erau loviţi de apă, nu mai puteau controla cârma, întocmai ca şi el. Iar primul lucru pe care l-au făcut afost să înţepenească cârma între

două unghiuri în care să aibă libertatea de mişcare. Primul lucru ce trebuia şi el să facă e acelaşi. Să-şi pună un unghi de siguranţă minţii, asemeni sfinţilor, din a căror geometrie să nu mai iasă, iar acea siguranţă să fie ca în orice situaţie tipică lumii să spună, să gândească şi să creadă: ‚D-zeu ajută' – şi să-şi păstreze credeul oricât de rea ar deveni viaţa lui. Deasemenea plutaşii aceia s-au luptat să păstreze direcţia indicată de compas uimiţi deasemenea să vadă că oricât de mari erau valurile ce se aplecau deasupra plutei, aceasta se urca deasupra fiecăruia, întocmai cum credinţa se urcă deasupra a orice altceva. Şi chiar de n-au reuşit să păstreze în întregime direcţia, au învăţat mersul pe apă, iar în ceasurile în care nu erau de cart, se odihneau, viaţa lor atunci era doar efort şi odihnă, nu aveau timp pentru nimicuri. Apoi valurile oceanului au crescut şi mai mult, u mie şi unul de feluri de valuri şi când în sfârşit marea s-a mai linştit puţin s-au vârât toţi în cabina de bambus şi s-au lăsat în mâna lui Dumnezeu, adormind în eventualitatea că Simfonia a 5-a va începe din nou. Şi s-autrezit într-o mare încă agitată dar uniformă şi primul lucru pe care l-au văzut a fost soarele pentru prima dată. Acum nu le mai păsa de valurile ce în continuare îi ameninţau să se prăbuşească peste ei ştiind că nu le pot face nimic cât timp stăteau pe pluta de balsa. Se întrebau doar fiecare în sinea lui dacă va rezista vechea lor plută primitivă şi înţeleaptă la drumul lor lung, dacă nu se vor umple buştenii gigantici de apă, ori nu se vor dezintegra funiile ce îi ţineau? Iar apoi după o săptămână marea s-a mai liniştit şi s-au apucat de pescuit peşti zburători de pe bord până când în cele din urmă deasupra cerul şi sub plută marea se înseninară. Cam aşa ar fi fost rezumatul pentru şcoală pe care l-ar fi făcut el, elevul Zbocotit Mihai, poveştii în care găsea învăţături pentru ce să facă până la urmă cu viaţa lui în lume. La asta se gândea. Spusese:

-M-ai găsit, Doamne. Acum pune-mă cu bucurie pe umeri... şi du-mă la tine acasă, spusese. Da, Doamne, cât am stat eu-n întuneric, exclamă dintr-o dată la un moment dat, ca Ezechia singur în templul lui Solomon.

Cândva, înainte, la o vârstă crudă şi deznădăjduit în urma necazurilor prin care trecuse, devenise apostat lepădându-se de toată credinţa lui scumpă din pruncie, trecând la tabăra adversă precum Cassie înainte de convertire. În principiu ce făcuse fuseseră nişte invocaţii damnate, iar apoi ca rezultat făcu un descântec magic de dragoste celei mai frumoase fete de la el din clasă pe care credea că o iubeşte şi care dezvoltă un

neobişnuit interes pentru persoana lui, dar pe care o lăsă în pace în parte pentru că era perea copleşit de destinul său de câine cum zicea Pavel pe când îi spunea că el e „alesul", adică alesul pentru suferinţă din partea lor, şi în parte pentru că încă mai avea rămăşiţe de conştiinţă după cum cetatea dinamitată de deasupra Devei încă mai are rămăşiţe de ziduri. Apoi inexplicabil se apucă să asculte rock, muzică hippie şi punk, formaţiile lui fiind pe rând Lake of Tears, cu albumul acela melancolic şi intolerabil de întunecat, The Jimi Hendrix Experience cu chitara aia majestică şi drogată, orice formaţie punk de junkmusic şi în cele din urmă cea la care se opri până să învie, cu arta adevărată dar prea tristă sufleteşte a lui Eddie Wedder şi tot ceea ce înseamnă Pearl Jam, formaţia care avea să vină târziu ca un leac preatrist in rănile lui. În tot acest timp credea că totul era doar stil, e când de fapt era doar o agonie. Căzuse în necredinţă, nu, nu necredinţă, ci altceva, simţea că nu îl mai poate înţelege pe Dumnezeu, nu înţelegea de ce Dumnezeu îl chinuia astfel, de parcă şi Dumnezeu era coleg cu el în camera 3 a internatului Colegiului Naţional Decebal din oraşul Deva împreună cu Pavel, Anton şi Relu, băiatul al cărui chip semăna cu Blaga tânăr şi care era singurul din toţi internii decebalişti care citea; în anii cât au fost colegi citise Război şi pace, Bacovia, Blaga, Crimă şi pedeapsă, dintre care pe unele le citiră împreună ca prieteni secreţi, după care, după ce un timp se dedică poeziei, visând să scriu un volum de poeme intitulat „Cioburi" şi citindu-şi reciproc cu Zbocotit producţiile în berăriile filistine şi dostoievskiene ale Devei, se scufundă în literatura de specialitate a cărţilor de istorie profesionistă şi merseseră împreună la cercul de arheologie, marea pasiune a lui Mihai din copilărie, la un profesor care avea să moară chiar în anul acela în perioada Crăciunului, şi mergând apoi după doi ani, la terminarea liceului, la uzina de istorici, mai degrabă producătoare de dascăli şi predicatori a celor patru adevăruri supreme ale istoriei, fiindcă istoricii îs rari ca păstrăvii de o sută de kile. Era tot el, dar era un Mihai abuzat, nu mai înţelegea nimic din viaţă, sufletul îi era ca un ghem de lână încâlcită, şi înainte să i se formeze în el sufletul cu adevărat în urma vieţii la care era supus în camera aia malefică, începuse în el un proces de regresie a sufletului, începuse să se deindividueze, pentru care nici o pedeapsă nu ar fi prea mică pentru cei trei colegi ai lui, dar în chietudinea lui ştia că o vor primi, avea doar paişpe ani şi viaţa lui era o tragedie. Şi în tot acest timp, pe lângă colegii din camera 3, Dumnezeu devenise

poate angoasa lui cea mai mare. Şi până la urmă se îmbolnăvi, ca toţi ceilalţi, cum se îmbolnăvesc oamenii, dar de fapt boala lui nu era o boală cîn fapt, ci doar un lung, uneori lent şi progresiv proces de demonizare, lucru ce se întâmplă multora în urma unor suferinţe extreme, spre deosebire de cei fericiţi, puţini, care se îndumnezeiesc. Şi târziu află că în lumea aceasta, chiar şi medicii, oricât de genii ar fi, dacă nu cred în ce a spus Christos sunt nişte călăuze cu ochii legaţi ale al nostrului alt fel de veac întunecat.

Mama lui, neştiind nimic din tot ce se întâmpla, simţea că nu se mai poate înţelege cu el. În urma necazurilor care le avuseseră în familie, disperată, şi mai ales pentru el şi pentru vindecarea dramei lui pe care o percepea dar nu înţelegea de unde vine, se apropie de biserică pentru mângâiere şi ajutor, ea care fusese toată viaţa intelectualul proletariatului cu o credinţă ascunsă şi modernă. Mergea la biserica ortodoxă unde obişnuise el să meargă în copilărie cu duhul făcut ţăndări şi se mângâia ascultând pricesenele triste care se cântau la sfârşit, după fiecare slujbă câte una, plecând la biserică cu o iubire de mamă necăjită şi chinuită şi venind acasă cu o iubire ca a lui Dumnezeu. Mihai fusese de acord să meargă cu ea în pelerinaj la hram la mânăstirea Nicula, unde mama lui, profesoara de gramatică, încercui de trei ori biserica de lemn împreună cu ţărâncile, pentru el. Autocarul îi lăsă undeva departe şi merseră pe jos împreună cu puzderia de oameni, cântand cu ei cântecul de pelerinaj al mânăstirii Nicula, O, Măicuţă Sfântă: „O, Măicuţă Sfântă, te rugăm fierbinte/ Să ne-asculţi deapururi marea rugăminte/ Nu lăsa Măicuţă să pierim pe cale/ Că noi suntem fii lacrimilor tale/ Când plângeai sub cruce Maică-ndurerată/ Te-am primit de mamă noi şi lumea toată/ Călători pe-o mare veşnic tulburată/ Noi ne-am pus în tine şi nădejdea toată/ Tu eşti steaua mării şi s-ajuţi să treacă/ Dintre cari te roagă nimeni nu se-neacă/ O, Măicuţă Sfântă, cea mai scumpă floare/ Fă din fii de lacrimi dalbe lăcrămioare/ Fă să-ţi batem zilnic la miloasa-ţi poartă/ Câtă vreme-n lume valul ne mai poartă/ Noi când nori şi ceaţă înnegriv-or zarea/ Vino tu măicuţă să ne-arăţi cărarea/ Nu lăsa Măicuţă să pierim pe cale/ Căci noi suntem fii lacrimilor tale." La hram era popor răspândit pe iarbă ca pe Polivalentă la concertul lui Michael Jackson, iar noaptea preoţii făcură dezlegări de blesteme şi nişte femei de acolo de departe din faţă începură să urle, iar o tânără care venise cu ei cu autocarul în pelerinaj la mânăstire, plecă brusc în pădure cu un băiat flegmatic şi voinic

pe care nu-l mai văzuse niciodată precum simplilor pelerini ai lui Hugo. În noaptea aceea Mihai dădea ture pe uliţele mânăstirii, şi oamenii de pe drumul întunecat şi totul părându-i-se dintr-o dată incredibil de urât, ca Nastyei din filmul ortodox rusesc Ostrovul. Rătăcit, voi să sărute icoana ca Emil Cioran, plecându-se până la urmă când ajunse în faţa ei şi sărutând colţul ca toţi dreptmăritorii. Iar Valeria, mama lui, durerea Mariei era durerea ei, o Marie căsătorită cu Irod cel Mare, mamă adoptivă a copiilor lui Irod cel Mare, şi mamă a unui copil nemulţumit în răstignirea lui, care se întoarce împotriva lui D-zeu; ce durere poate fi mai mare? Dar a înţeles cineva? Fiindcă din păcate doar mamele le înţeleg pe mame, iar durerea mamei lui poate doar Sfânta Fecioară Maria putea cu adevărat să o înţeleagă. Câmpurile mânăstirii Nicula era ca o apă mare la care venea întreaga Românie să se spele de păcate, de parcă icoana făcătoare de minuni a Născătoarei de Dumnezeu imprimată pe lemn din matriţa sufletului preotului Luca în 1681 era un Gange în care să se boteze pelerinul şi toţi oamenii care veneau – inclusiv mama lui - o numeau făcătoare de minuni, ăştia sunt ortodocşii, luându-şi reproduceri cu ei şi punându-le la loc de cinste acasă, batjocorită din câte ştia el doar de cei ignoranţi. Mai mult ce ar putea fi spus, omenirea nu va înţelege niciodată cine e Maria, fata din poporul iudaic de acum două mii de ani şi opt mii de neîntrerupte anotimpuri vivaldice din trupul şi sufletul căreia a fost născut Hristosul, fara care daca nu ar fi D-zeu, crestinismul ar fi cea mai mare pustiire de pe pamant. Nu îi ştim chipul, dar putem şti toţi cu siguranţă că Maria este cea mai frumoasă fată din câte au existat pe pământ şi din întregul cer, din împărăţia de la capătul cărării bătute de Arsenie Boca, Maria cea plină de har este frumoasă asemeni unei parabole din care s-a născut Cuvântul perfect, şi chiar dacă multe din dogmele bisericii romano-catolice, basilică mamă a noastră a tuturor, nu sunt adevărate, sunt o nataşarostovaiaskiană reverenţă şi un gest de pioasă politeţe înaintea celei mai frumoase Mame din câte au existat vreodată şi vor putea fi. E adevărat Sfânta Trinitate nu e alcătuită din D-zeu, I(i)sus şi Maria, cum cred musulmanii, dar pentru noi pentru creştini Maria este nebunia întâi a Iudeului şi apoi a Moslemului, Maria este nebunia noastră pentru Cristos. Personal nu-i adresez rugăciuni, dar nu vreau să sărut în vreo zi picioarele pline e praf ale lui Hristos fără să sărut înainte mâna Mariei, din care cel mai apropiat de realitate din ce ne e dat să cunoaştem sunt martiriul Ioanei d'Arc şi peliculele

cinematografice cu michelangelica, ebree şi umană Keisha Castle-Hughes. Acolo la Nicula, în faţa icoanei Fecioarei, pe genunchii ei ce şi i-a zdrelit acolo, şi în toate rugăciunile ei de mamă, i-a obţinut viaţa de la Dumnezeu, lui copilului ei, care mult i-a greşit. Cât despre Sfânta Fecioară, e păcat că oamenii ca şi credincioşi căutăm cu orice chip doar să ne îmbogăţim tânjind după ceva ce nu cunoaştem, în loc să dorim să fim ca Maria, I(i)sus şi Iosif cărora D-zeu le dădea munca de care aveau nevoie. În schimb noi toţi vrem să fim ca bogatul care l-a omorât pe Lazăr, ca bogatul nebun şi ca fariseul preasfânt, nu vrem să fim ca Maria.

La despărţire Nuţu îi zise:

-Ai probleme? Trebuie să le rezolvi, şi amândoi copiii îl întrebară ce o să facă.

-Păi cam ce pot să ştiu eu, e de exemplu la colegu ăla, să-i rup în el şi mâinile şi picioarele.

-Când te duci între ei, nu da şi tu! Ok?! Ok??! spuse Ioan.

-N-o fă, eşti rău. Groaznic. Nu pot nici să mă uit la tine, zisese vară-sa pe când îi conduceau la ocazie.

3
Crucificarea din camera 3

Un motiv pentru a nu muri. Se spune că un părinte din Pateric a călătorit până la alt avvă, din pustia cărţii. Sunt muncit, avvă, mărturisi fratele. Ce să fac? - Amin, spuse bătrânul, punând patrafirul pe cel căzut în genunchi, răspunzându-i. Zbocotit Mihai căzuse într-o groapă adâncă, întratât de adâncă, încât din ea nu putea ieşi vreodată singur. Într-un psalm ebraic este scris că D-zeu apleacă din înălţime asupra ţărânei lumii acesteia în care epoca fierului a ţinut până astăzi şi ţinând cât ca mai ţine el şi murind probabil odată cu el, să ridice pe cel lipsit din gunoi să-l pună între prinţi şi cine ştie poate că D-zeu e asemenea acelui fiu de împărat din povestea populară germană din cartea fraţilor Grimm care i-a spus logodnicei sale că e un cerşetor datorită mândriei ei şi s-a căsătorit cu ea ca şi cerşetor, înainte de a o duce în castelul său şi a-i da toată împărăţia ce o avea, fiindcă un lucru pe care îl spunea Stevenson şi pe care nu l-a observat nici măcar Jorge Luis Borges, oamenii care sunt prea răsfăţaţi devin demoni, ori cum spun oltenii, cine mănâncă prea bine înnebuneşte, şi de asta Purgatoriul lui Dante, despre care toţi afară de catolici spun că nu există, e de fapt lumea. Astfel, încă de atunci, Mihai o ascultă pe mama lui şi merse cu ea, atunci în acel an, să să caute ajutor la mănăstire.

-Şi eu cunosc muzica aceea, îi spuse. N-o mai asculta, nu face decât să te întunece. Când asculţi rock se-adună toate bufniţele în jurul tău. Oamenii îşi închipuie că doar vor ajunge în iad unde nu vor face decât să plângă şi să scrâşnească din dinţi pentru totdeauna, dar adevărul e că toţi cei ce vor ajunge acolo, la un loc împreună cu demonii, vor fi demoni, poţi înţelege aşa ceva? Ura răstigneşte, iubirea vindecă. Iubirea lui Dumnezeu e mai puternică decât ura oamenilor. Suferi mult şi vei suferi mult între oameni, la început oamenii te chinuie, apoi te resping pentru cum ai ajuns în urma chinurilor la care te-au supus, apoi te exclud, iar cei care nu te exclud te marginalizează, iar iubirea lor e doar pentru ei, puţini vor fi oameni cu adevărat cu tine, asta trăieşti tu şi asta am trăit eu, îi spuse preotul de la

mănăstirea Colţ, unul dintre preoţii călugări care au fost încartiruiţi acolo dealungul vremii, venit de la Bodrog, după ce îl ascultă deşi el nu-i putuse spune nimic, dar bucură-te, că după o viaţă de rele, de suferinţe şi dureri grele, vei fi mântuit; ori, măcar, nădăjduieşte acest lucru, soarta doar Dumnezeu o ştie. Dumnezeu începe acolo unde te sfârşeşti tu. Vorbeşti despre Iov? Un râu nisipos este. Căutându-l pe D-zeu în răspunsurile religiei şi negăsindu-l, când nu-l mai căuta Iov a fost găsit de D-zeu în îndoieli. Personal cred că D-zeu nu i-a vorbit efectiv lui Iov nici prietenilor lui, cum ne închipuim cu toţii, ci cei patru credincioşi au avut o epifanie, două de fapt, una a avut-o Iov, iar alta Elifaz din Teman pentru el şi ceilalţi doi prieteni. In mijlocul cartii cei patru prieteni au teologhisit; Iov a teologhisit în bună parte predicându-se pe sine, iar cei patru prieteni au teologhisit spunând lucruri înţelepte şi omeneşti despre D-zeu si prin teologhisirea lor, nu l-au găsit pe D-zeu. Predicându-şi virtutea şi adevărul uluitor că D-zeu îi supune suferinţei şi pe cei drepţi, Iov deşi spune adevărul nu este în comuniune cu D-zeu. Prietenii înţelepţi nici atât, iar epifania lor a fost conştientizarea acestui lucru la sfârşit, după ce Iov şi-a avut propria sa epifanie şi întoarcere. La sfârşit D-zeu i s-a revelat lui Iov prin întrebări şi prin îndoielile sale şi prin aceste întrebări şi îndoieli umane, Iov s-a pus pe sine la locul său de creatură şi l-a pus pe D-zeu la locul său, şi prin antiteză faţă de sine însuşi mintea lui Iov l-a calculat pe D-zeu şi astfel sufletul său l-a văzut, ducând la deznodământul spiritual pozitiv al scărbei faţă de sine însuşi şi al căinţei, odată ce îl ştia acum pe D-zeu. Subiectul cărţii este o progresie de la religiozitatea enoriaşului ignorant la credinţa preotului în clocot, prin suferinţă şi cele aduse de aceasta. Cineva, mulţi de fapt, vorbeau despre fericirea de mai apoi a lui Iov. Personal cred că Iov nu a ajuns la fericire pentru că a avut iarăşi o sursă de venit, - devenind preot -, familie şi respect din partea comunităţii, ci pentru că spre deosebire de desăvârşirea ritualică de la început a ajuns la o conştientizare a fiinţării reale a lui D-zeu şi a trăirii în acea fiinţă, ca un fel de varianta orientala a practicarii prezentei lui Dumnezeu a fratelui Laurentiu dusa la extrem. Ajuns în punctul acesta, Iov a fost un om fericit nu pentru că ţinea cu tot dinandinsul să fie astfel ci pentru că nu mai putea altfel, fiindcă, după un anumit punct, nu mai există altă cale în credinţă, ca pentru măicuţa aia papistaşă din India. Iov a murit mulţumit pentru că a înţeles ce trebuie să înţelegi şi tu, dacă vrei să mai trăieşti, că iubirea lui Dumnezeu e mai

puternică decât ura oamenilor, deşi suferinţa oamenilor nu înseamnă decât că demonul nu crede în oamenii ce cred în D-zeu.

Un loc, ca orice biserică, unde trebuie să ajungi cu sufletul ţăndări ca să laşi pe cineva să te-ndrepte acolo, dar nişte ziduri de pietre vechi întărite cu beton zgâriat cu plasa în zig-zag, cu soldaţi călugări puţini, viaţă grea iarna într-o căsuţă şi un vagon şi pelerini îndureraţi, căutând iertare, iubire şi milă, dar care curând văd în blândul şi incognoscibilului proces de înseninare al ochilor lor că acolo şi păsărelele cântă pricesne, ca la San Damiano, Colţul despre care a citit întregul pământ când a fost copil în romanul lui Jules Verne, acum era iar mănăstire valahă, cu stâncile şi pădurile îmbibate de ceţuri cu liniştea lor spunând şi ele precum uriaşul că bufniţele nu sunt ce par a fi, un munte sacru măcinat dealungul erelor în mijlocul unei mări fiindcă magiştrii şi doctorii spun că pământul nostru a fost tot un lac odată. era un complex de clădiri eterne şi efemere pe care Carl Gustav Jung l-ar fi visat de o sută de ori, fiecare dată în alte linii şi alte culori, ca într-un album de artă modernă, un centru al lumii în care şi frumoasa şi deodată singura Jeanne Hebutérne s-ar fi rugat, poate. Era un loc unde orice om vine Aughental şi are posibilitatea să plece Maria, aceea din care Christos scosese şapte demoni si pe care o iubea. Un loc pe care îl poate preţui şi un quaker în aşteptarea sa ca piatra nedesprinsă de mână omenească să lovească în idolul cu picioare de fier amestecat cu lut al feudei creştinismului, predicand asemeni lui Washington Irving la Londra sau Alhambra:

-Credinta peste care vor trebui sa treaca ere pentru a dispare toate celelalte cuvinte ca in amurgul Antichitatii, cand frumosul Islam va fi ca Mani, iar capitalismul ca sclavagismul. De exemplu notiunea de djihad, acum după inventarea bombei atomice, a devenit o noţiune expirată, războiul sfânt nu mai poate fi purtat, de oricine, decât strict spiritual, aceasta demonstrând fiabilitatea mai mare a creştinismului faţă de islam or mozaism. Si greseala noastra a intregii omeniri este ca vedem in Isus Christos un mare predicator si in Muhammad un mare profet, cand in Muhammad ar trebui sa vedem un mare predicator si in Isus un mare profet. Dar, contrar a ceea ce invata fetele bisericesti, pentru timpul de acum, crestinii trebuie sa citeasca Coranul si Bahagavad-Gita, pentru ei dupa cum citesc din literele de Duh Sacru ale Evangheliei, cum facea preotul lui Mahatma, scrierile filozofice buddhiste si Talmudul fiindca am fost pusi la un loc pe pamant pentru a cauta pacea si Domnul

Isus Hristos a spus sa cercetam toate lucrurile si sa pastram ce este bun. Deasemenea daca suntem crestini ca si pentru Maica Theresa intre oameni dusmanul nostru trebuie sa fie nimeni, strainul nostru trebuie sa fie nimeni. Este vremea ca pestele scris in praf sa se intalneasca cu sfesnicul iudaic si cu covorul de rugaciune moslem, comunitate in care sa pastram ce este bun si sa primim intregul pamant, fiindca daca vrem sa nu ii dispretuim pe oameni cu adevarat, trebuie sa nu le dispretuim credintele, cel mai mic si totodata cel mai mare dintre apostoli facea acest lucru. Asta-i izvorul curat al iubirii de oameni. Iar Gita e prima carte de filozofie scrisa vreodata, ce poate fi totodata cat de gresita, pe cat e de inteleapta, iar Coranul e cel mai frumos poem arab, naiv si sentimental, adevarat nu atat teologic cat poetic, dar, intradevar, e pacat ca nu-l citim. Toate acestea, cel putin, sunt punctul meu de vedere. Si totul pentru o lume de Biserica, umma si templu imbinate in care crestinul sa aiba libertatea de a crede dupa propriile limite in intelegere, musulmanul sa aiba libertatea de a deveni crestin daca doreste, iar evreul sa gaseasca intelegerea din partea societaii daca il gaseste pe Mesia, iar toti crestinii care dupa ce l-au rastignit, il parasesc pe Hristos pentru orice altceva, sa fie iertati. Iar cat despre lume, cum pot vedea toti oamenii din toate timpurile, pietatea genereaza civilizatii, iar ateismul este apocalipsul lor, pietatea este ziua istoriei, ateismul noaptea ei, lucru vizibil in toate civilizatiile din toate erele, dar personal nu-i invinui pe oameni crestini sau altceva, pe musulmani, evrei, budisti, hindu si care mai sunt, stiind ca fac si ei ce pot cu ce au si dupa cum nici I(i)sus nu-i judeca pe crestini, indemnandu-i sa se judece singuri. D-zeu nu acuza, acuzatorilor D-zeu le-a pastrat doar flacari si mai ales daca suntem crestini, israelitii si musulmanii sunt colegii nostril, asta e un fapt, nu putem sa-i ignoram si putem sa invatam multe de la ei, cum si ei pot invata de la Cristos. Pentru o comunitatea a credintelor, pentru o koinonia a sufletelor, o familie a oamenilor, opentru o lume in care sa poata trai si sa caute fericirea atat Sfantul Parinte al nostru Papa, si atat Sef Rabinul emerit al Israelului, si atat imamul Said Rageah, si deasemenea Dalai Lama, rege si preot al martirizatului pamant al Tibetului, si familia lui Mohandas K. Gandhi, un crestin, evreu, musulman, budist, hindu e o persoana cu adevarat demna de respect, dar pana cand mainile noastre nu vor fauri sabiile regale care in loc sa taie, vindeca, vindecarea nu va veni, iar D-zeu va privi preaindurerat cu ochii lui in care maracinele insangerat arde si nu se mistuie la tragedia umanitatii

care nu reuseste sa descopere umanitatea. Şi mai mult decât atât, e timpul ca popoarele Cărţii şi adoratorii lui D-zeu să se adne laolaltă, e timpul să nu mai stăm ca victime în mâinile apostaţilor lumii, să ne strângem, la un loc şi să ne ântrebăm unii pe alţii cum de îl cunoaştem pe Dumnezeu şi să închinăm împreună, să consacrăm tot pământul şi să sfinţim inimile oamenilor, credincioşi din toată lumea, uniţi-vă!

La şcoală tot acelaşi lucru. De învăţat nu prea învăţa, doar citea din răputeri cât putea din operele majore ale omenirii. De exemplu Divina Comedie o citise toată făcându-şi însemnări asupra fiecărui cânt şi descoperindu-şi latinitatea, pe care nu o va mai părăsi niciodată, identitate uitată de români de zeci de ani de război rece cu America, Vaticanul şi Roma Antică. Profa lui preferată era directoarea adjunctă, doamna Ciuceanu Viorica, profesoară de latină şi greacă veche, o profesoară minunată pe care o iubeau toţi copiii şi care ţinea la el, dar în rest cu câteva strălucitoare excepţii, şcoala era sub nivelul umanităţii, începând cu profesorii. După multe aşteptări şi rugăciuni, întinse pe durata a mai multor ani de când învăţase abecedarul sau poate chiar dinainte, după o noapte de viziuni, scrisese o piesă de teatru cehoviană, într-un act, cu un beţiv care, în camera lui care era încă pădurea moartă şi preschimbată în cărbune cu mii de ani în urmă, citea rugăciunea din adâncul mării din Biblie, certându-se cu D-zeu şi iubindu-l, scriind-o direct la maşina de scris Olivetti a lui taică-său şi ducând manuscrisul la Biblioteca Judeţeană lăsându-l acolo la o doamnă să-l predea unui scriitor, un prieten bun de-al lui taică-său. Doamna a predat manuscrisul dar în acelaşi timp a apărut „o piesă de teatru" - foarte apreciată care în acelaşi timp nu avea nici o substanţă dramatică - la revista Decebalului, al cărei autor era fata respectivei bibliotecare; a fost atât dee scârbit încâzt nu şi-a mai dus piesa la revistă, sufletul lui fusese xeroxat şi altcineva îşi pusese numele pe el, fără să-l plagieze totuşi, dar fata aia habar n-avea ce înseamnă o piesă de teatru. Bullying-ul şi hazing-ul şi distracţia continuară până când, cu câteva zile înainte de plecarea acasă în vacanţa de iarnă, de Crăciun, ca în cartea lui Dickens, până la urmă îl apucară toţi trei în joacă, după ce avură toţi trei un sfat secret vorbindu-şi la ureche pe unul din paturi, spunându-i că-l pun şi-l urcă pe cruce, unul din ei îl întrebară cum vrea să fie răstignit, iar Mihai spuse că vrea cu capul în jos. Era noapte iar Luna era iar coborâtă în curte,

singură şi melancolică, aşteptându-l, în clichetul a trei cântece pe care nu a fost om să le-audă vreodată.

-Ţapa de azi îi doar o răstignire. Te facem martir. Mnha, mnha, te înţepenim pe o cruce satanistă, spuse Pavel ajuns într-o stare de beatitudine malefică.

Îi legară picioarele sus cu fularele de cuierul metalic fixat în perete, iar jos îi legară mâinile de cadrul matalic al câte unui pat, iar dupu un timp îl care îl contemplară rânjind îl întrebară amuzaţi:

-Cum îi? Cânele pe cruce, mai spuse unul din ei.

-E bine, am de aşteptat puţin, pe urmă orice problemă se rezolvă, răspunse Mihai stând răstignit cu capul în jos.

-Ho, ho, ho, ho, ho, râseră colegii, neputându-se abţine, Eminescu să ne judece! după care Anton îi spuse moldoveneşte, categoric:

-Ce, câne, se umflă orezu-n tine? O să stai aici toată noaptea!

Mai stătură puţin să-l privească, apoi stinseră lumina şi se culcară bătându-şi joc de băiat pe întuneric. Râseră până adormiră, dar lui Mihai altceva nu-i mai spuseră; doar Pavel îl întrebă din pat în bătaie de joc pe întuneric:

-Cum eşti?

Mihai răspunzându-i:

-Sunt un nebun pentru Christos. Tu ce eşti?

Pavel se simţea bine iar.

-„M-am pipăit şi pe mâinile mele am găsit urmele cuielor lui", mai spuse, citându-l pe Radu Gyr, după cum Christos la prima răstignire, răstignirea lui, l-a citat pe Dumnezeu şi după cum cărturarii sub crucea aceea boschiană l-au citat pe regele David.

Pe când Zbocotit Mihai stătea cu capul în jos începu după un timp să-i curgă sânge pe gură şi pe ochi, până când camera se umplu până la tavanul înalt de sângele lui Mihai, prin care pluteau cei trei colegi din ani superiori Pavel, Anton şi Relu ca nişte salamandre în sfera unei bulboane de flăcări, înghiţindu-i în somn până dimineaţă tot sângele fără s-o ştie până se treziră dimineaţa iar în paturile lor de fier şi toată noaptea dostoievskiana fereastră înaltă a camerei lor străluci mut în univers ca Luna sfârşitului lumii. Trecu mult timp peste băiatul înţepenit în întuneric şi târziu când colegii ce cameră

adormiseră spuse un şir de poezii puerile făcute pe loc asemeni unui jazist în cântecul de lebădă al unui potpuriu:

-Cânele cântă reggae. Văd că tot mai mult îl privesc pe Christos ca un om, doresc să spun că văd în Christos omul, ce nu făceam în copilărie, în anii '80 şi începutul anilor '90, şi cred că eu împreună cu întreaga omenire am intrat deja în a treia zi a istoriei Bisericii, mileniul Luca, în ce mă priveşte consider că anii de până în 2001 au fost mileniul Marcu, al boului, iar cel de dinainte a fost mileniul vameşului Matei, mileniul îngerului şi astfel creştinii primului mileniu căutau în mare măsură pietatea îngerească, iar mileniul în care m-am născut eu a fost un mileniu al slujirii, lucru vizibil în orice cult creştin, de la Martin Luther la Maica Tereza, Francisc din Asissi, Martin Luther King Jr., părintele Teofil Părăian ori Richard Wurmbrand. Imbolul heraldic al boului din cartea Ezechiel simbolizează tocmai slujirea în viziunea oricărei bierici creştine şi chiar şi eu în acea perioadă încă de copil credeam în mare parte pentru ca Dumnezeu să mă servească şi să-mi împlinească dorinţele ca în filmul lui Andrei Tarkovsky, pe când acum sunt mai atent la sensibilitatea şi sentimentele lui Hristos, cred, mai mult ca la orice altceva. Şi probabil că mileniul care va începe peste o mie de ani, era Evangheliei apostolului Ioan, va fi mileniul vulturului, care am uitat ce simbolizează. Probabil că atunci oamenii vor pune din nou mâinile unii pe alţii şi vor face miracole. Existart. Nimănui deja nu-i place de mine. Sorrow. M-ai părăsit Sunt singur Mi-i boală Mi-i greu Încerc să fiu bun Dar văd că sunt rău Nu mai pot trăi Şi să mor n-am voie E-un coşmar că sunt om, E-un coşmar să fii o fiară crudă, gânditoare. Mi-e ciudă pe mine Mi-e ciudă pe oameni Văd cum moare clipa Şi eu nu mai trec. Mi-e ciudă pe mine Mi-e ciudă pe oameni Văd cum moare clipa Şi eu nu mai mor. Tencuială putrezită aici clipa a stat din coasta cea rănită şuvoi de sânge ne-ntinat. Mi-i clipa pustie Când Mă uit în Versuri scrise la lumina întunericului la linia orizontului acasă a camerei mele şi văd cum apune bezna matinal amurg văd soarele negru cum apune după un maldăr de cărţi îl observ trimiţându-şi ultimele raze negre în umbra mea explorând necunoscutul şi găsesc ruine, ziduri goale rămăşiţe ale unui vechi eu, care am fost/ şi din care a mai rămas doar răul Mă-nghite bezna Mă-nghite hăul. Dormiţi, dreveni.lor. Un banc de peşti Îmi sparge ochiul cu furie nebună cum ai sparge o nucă de cocos Le aud dinţii pe retină Intră în mine Le simt cozile fierbinţi cum mi se zbat prin creier făcându-mi ordine în gânduri.Dar n-am voie să

intru Şi o ştiu prea bine Nu e loc acolo pentru Unul ce îi câine Nu e loc acolo pentru Unul ca mine. Obsesie prelungă, Obsesie cu lupi, Obsesie ceţoasă, În suflet mă rupi. Mi-l laşi pustiu Şi totuşi mi-l umpli; O, tu cel ce citeşti Sper să înţelegi. Oroarea ce-o am Faţă de ceva, Şi totuşi aş vrea Să fiu însumi aşa. Ascultă-mi Doamne psalmul de durere, Psalm în camera 3. De aici lumea mi se pare urâtă. Vreau să iubesc Să simt ce n-am mai simţit până acum Iubesc iubirea Iubesc prietenia Iubesc pasiunea. Nu urăsc nimic. Încep a iubi ura. De aici lumea mi se pare urâtă. Vreau să ştiu Să aflu Să cunosc. Cocleală veche pe aramă. Muşchi pe oasele lor, Cei ce au fost, Dar sunt osândiţi la viaţă veşnică. De aici lumea mi se pare urâtă. Câteodată urăsc viaţa. De ce?... uneori viaţa e frumoasă Dar nu acum.. Am impresia că doar poezia asta mă ţine în viaţă. Viaţa e urâtă. Viaţa e frumoasă Viaţa e urâtă Viaţa e frumoasă. Viaţa e moarte. De abia când voi muri mă voi naşte cu adevărat. Când voi fi ţărână, voi trăi. Voi părăsi temniţa cu Ziduri grele de oase, carne şi sânge. De aici lumea mi se pare urâtă. Dar va avea milă Cel De Sus şi de mine Nimeni nu poate fi osândit veşnic pe pamant. Triste ruine, Triste ogive. Triste suflete pierdute. Îţi mulţumesc pentru inelul de logodnă, Doamne, ce mi l-ai pus pe deget astă noapte, şi muri. Fii iertat, şi D-zeu să-ţi ajute, mai spuse. Aşa muri. Era cu mult înainte de răstignirea de la mănăstirea aceea şi nimeni nu ştia că se poate muri dintr-o astfel de joacă. Puţin după moartea lui Zbocotit, radioul porni singur auzindu-se în camera neagră de internat cântecul caraibian Man Down, printr-o conexiune temporală fiindcă atunci în frigurosul decembrie al anului 1996 cântecul încă nu fusese nici compus nici înregistrat nici difuzat vreodată la radio, tulburându-i pe colegii de cameră ai mortului din somn.

Pe când murea se gândea la lucrurile pe care le tot predicase plin de furie Pavel în timpul ce-l petrecură împreună, timp plin de distracţii sadice pentru Pavel şi de suferinţă prematură pentru el. Pavel spunea: realism, comunism, ateism, robotism, ca furnicile, dar el nu se putea să nu se gândească că albinele şi furnicile sunt făpturi comuniste, însă muşuroaiele de furnici şi stupurile, departe de a fi imperii totalitare destinate reeducării, sunt mănăstiri ale simplităţii, în care binecuvântate creaturi izvorâtoare de mir şi miere bolborosesc neîntrerupt rugăciunile vameşului în chiliile lor hexagonale pline ochi de neoplastică lumină lichidă, Dumnezeu nu poate fi văzut nu pentru că nu există, c pentru că e infinit. Pe când murea Zbocotit îşi amintea de viaţa lui care nici măcar nu începuse şi de fericirea

care îl înşelase şi pe care nu o va mai găsi din nou, şi şi-o amintea pe fata aceea de la liceul pedagogic care se pusese cu el la masă în prima zi când fusese acolo, dar el nu se putuse băga în seamă pentru că era prea copleşit de condiţia lui de toate zilele şi de toate nopţile de omul-câine, adevăratul lui nume în lume, copil mic ce era chinuit de copiii mari. Şi-şi amintea scrisoarea către Diana pe care i-o modificaseră în aşa hal încât Diana, pe care o iubise de pe clasa a treia nu-i mai răspunse niciodată, iar el nu-i putuse explica nimic, nici în scris, nici altfel, atunci Pavel îl învinsese, atunci îl omorâse, îi omorâse sufletul, dar cel mai mult se gândea la partenonul de păduri care îl înconjoară când e acasă din toate părţile. Zbocotit era sfâşiat, era doar un câine răstignit precum câinele pe care îl răstignise Ceafa mai demult, el era Jannings, Ultimul dintre oameni, era ceva sub om, nici măcar nu era om şi merita toate, merita tot ce primise, toată răutatea pe care şi-o vărsaseră pe el colegii săi interni decebalişti.

Când colegii se treziră dimineaţa, văzură că Mihai a murit, era mort în lumina cinematografică de ora opt dimineaţa a ferestrei înalte; îl dezlegară şi îl dădură jos de pe cuier şi-l puseră pe patul lui, după care se grăbiră să nu întârzie la ore în liceul de vizavi de curte. Doar Pavel, viitorul medic, cel care pornise totul, spuse:

-Poate că e mai bine, probabil de-acum pentru toată lumea nu ar mai fi fost decât un dilău, de Dumnezeu va fi singurul cu ce până la urmă nu ar mai fi de acord. Eu zic să tragem pătura pe noi, fiecare.

Relu rămase în urmă cu sufletul rotindu-se într-o succesiune circulară de acorduri melancolice şi deznădăjduite, trist şi filozofic asemeni unui rocker doom, privind cadavrul lui Mihai şi gândinu-se la mama sa care murise cu câteva săptămâni în urmă. Rămase îndelung lângă pat privindu-l, gândit la mama lui moartă, după care îi puse mâna pe frunte şi îi spuse trist:

-Nu, mă, nu muri şi tu, mă, nu muri şi tu, spuse Relu trist punându-i mâna pe fruntea moartă, după care ieşi din cameră cu paşi blagieni şi trişti.

Când Anton, a cărui clasă era lângă a sa, îl văzu în pauză, viu iar, crezu că vede o fantomă, fiindcă adevărul era că în mod real, după toate criteriile ştiinţei, ale realismului lor, la ascurt timp după plecarea întârziată a lui Relu la şcoală Mihai înviase, în urma rugăciunii triste a lui Relu. Neştiind ce se întâmplase cu el, fugi la şcoală, ajungând la ora de latină, unde clasa studia epistola întâi din cartea a cincea a Tristelor lui Ovid,

primul român, poem pe care Mihai cu ambiția de a întoarce vremurile Erei Medii și-l alese pe loc ca artă poetică, în locul celei a lui Horațiu și a oricui altcuiva ar putea veni nechemat în templul sufletesc a pământului lui înconjurat din toate părțile de partenonurile pădurii sub soarele de piatră șlefuit de șuvoiul de raze izvorând din el al trecerii timpului, umplând cosmosul de zvonuri, ziua, pentru a se opri noaptea și a porni iarăși dimineața, ca un gheizer din Islanda, ori ca un suflet, fiindcă abia acum înțelegea că tot ce era el, era doar pământul lui căpătând de undeva un suflet, respinsese toată viața noțiunea că ar fi făcut din carne, dar asta n-o va nega, va rămâne toată viața un om de pământ, iubea pământul, primăvara, vare, toamna și iarna când e înmormântat ca Robert Scott în zăpadă, doar pământ ars de săruturile lui Dumnezeu în care într-un an va fi pus și el, pentru a răsări apoi undeva o galaxie de urmași; și pentru a învia apoi într-o zi, bineînțeles.

Când se întoarseră după ora trei după-masa toți în cameră, și colegii își mai reveniră, o luară de la început, pentru ani grei de zile și de nopți de internat și de colegiu național, doar Relu îi deveni un prieten secret băiatului născut de o mamă și cu statut de deținut și de câine, câne, cânele pentru întregii ani ai tinereții sale indus morbide. Stătuse timp de doi ani în cameră cu ăla, creatura care îl chinuise non stop timp de doi ani, o caracatiță neînduplecată și monstruoasă, dar pe care inexplicabil o iubea, pe toți trei, iubirea aceasta fiind veriga lipsă între om și D-zeu, datorită căreia nu se răzbună niciodată și părându-i rău pentru ce avea să facă în privința asta mai curând decât oricine și-ar putea imagina Sabia lui Goliath în Mâna lui Christos Răzbunătorul. Mihai nu dorea să fie răzbunat dar știa că din punctul de vedere al lui D-zeu nu se putea să nu fie răzbunat pentru suferința lui și a familiei sale.

Când părintele plecă de la avvă ușurat ca etiopianul spre chilia sa, pe drum cântă în sine însuși, o priceasnă pierdută care ar putea fi eronat reconstituită arheologic și borgesian într-un virtual referat către Dumnezeu în lumea căruia dintotdeauna băiatul fusese la fel de bătrân ca pământul care i-a sprijinit fruntea îndurerată în fiecare zi. Aud rugăciunea Vameșului în gurile noastre tăcute, semn tainic ce nu poate să însemne decât că întregul Pământ e o tragedie prin care de mii de ani ni se cere să răzbim, dramă ascunsă ca miezul în nucă și ca statirul de argint sau de aur în peștele Sfântului Petru în fiecare om. Trebuie să fim oameni, spune românul, dar degeaba

încercăm, iar cerul a fost făcut pentru oamenii chinuiţi, ale căror zâmbete i-au durut o întreagă biografie aşteptând răsăriturile cu durerea-n suflet, a iubi este a sângera, ca gigantica viţă de vie care suntem, răspândită în bostănăria întregului pământ, o viaţă, generaţie după generaţie, până se va umple potirul de lumină de icoană topită încrustat cu lacrimi cu vinul nou al lui Christos, al tâlharilor ca mine şi al sfinţilor ca oricine ştie secretul şi al tuturor binecuvântaţi ucenici din mâna blakeiană a lui D-zeu, cel care-i spune tăcut fiecăruia din vecii vecilor ca în cântecul ale cărui cuvinte nu le înţelegea nimeni, asemeni cuvintelor evangheliei, intonat mereu de cel mai mic dintre gemeni pe coridoarele internatului: „Speedy Gonzales, why don't you come home?"; care, în vieţile noastre care nu au un capăt cunoscut, ca universul, ca un sihastru ori un Bau Radley care s-a ascuns o viaţă doar ca să facă bine, atunci va fi văzut pentru prima dată, cum obişnuia să spună adesea colega lui de bancă, o fată de la ţară, care ştia germană cum ştia el să mănânce chiftelele: -Absolut. Vorbind ca oricine dintre noi cei ce nu putem intelege ce s-a intamplat. Cat despre mine, desi nici eu nu inteleg, am stiut de atunci ca trebuie sa sufar pentru ca toti suferim, pentru ca trebuie sa fiu piatra de suflet in zidul Bisericii, in trupul torturat al Domnului, cu privirea sublima si incununata cu toti maracinii lumii. Datorita intelepciunii sale Dumnezeu nu m-a scapat din durere si a vrut sa sufar si daca a vrut sa sufar atata timp e posibil ca astfel sa fie si in viitor; ce se schimba e ca stiu abia acum dupa treizeci de ani la ce sa ma astept; in cer va fi altceva, dar pe pamant Dumnezeu a ales sa ma faca, sau sa ma lase, sa sufar, sa ma expuna dintotdeauna in partea de nord a copacului, sa lase din copilarie lumea sa-si verse asupra mea toata ura, dispretul si ocara, sa ma mir pana nu demult de ura din partea lumii, sa ma treaca in viata prin traume de ani de zile, sa ma faca sa traiesc in trauma toata viata, sa ma hraneasca cu necazuri, sa ma imbolnaveasca, sa fiu chinuit ca apostolul Petru o viata pe pamant; asta mi-a fost dat si nu am inteles niciodata de ce fiindca suferinta e secretul cel mai mare al lui Dumnezeu, in ce ne priveste pe oameni, cel putin; diferenta e ca eu sa primesc ce Dumnezeu imi da, mie copilului lui coborat pentru totdeauna in cenusa cu ultima mea rugaciune inaine de moarte: ajuta-mi sa pot primi toata durerea pe care ai ales sa mi-o daruiesti, Doamne, si da-mi puterea s-o pot indura, ca sa nu fiu omorat de durere. In sfarsit, primesc sa sufar pentru tine, Hristosule. Iar miracolul e ca Dumnezeu sa transmute toata ura varsata de lume si demonii

ei asupra mea, in iubire, acest neinteles, aurul universului din sufletul uman. Totul pentru Domnul cum spunea marele si palmuitul episcop Iuliu Hossu la Sighet. Abia acum Doamne sunt pregatit sa mor. De la Dumnezeu vin toate, iar ce vine de la Dumnezeu trebuie primit. Si acum stiu ca asa trebuie sa fie pentru ca pelerinul nu trebuie sa fie izolat de suferinta poporului sau stralucind ca niste pietricele aruncate de o mana sacra pe cer, in care toti martirii nostri stralucesc precum margeanul adus de valuri de ani lumina intre noi, pietricelele spalate de ape. Si asa te iubesc pe tine mai mult, Doamne, care dintotdeauna ai suferit impreuna cu mine, decat pe oamenii care provoaca suferinta si desi ma face sa sufar, cred ca Dumnezeu e iubire. Purgatoriul e real si e chiar pamantul si ce se poate intelege la nivel macro e ca e o greseala sa lasi ca filozofia sa inlocuiasca pietatea, astfel mileniul care a trecut a fost un mileniu gresit, iar in minte am piatra pretioasa a unui varf de sageata care va ucide acest mileniu al erorii, in lumea unde pamantul o deprima pana si pe Sfanta Tereza de Calcutta si cerul ploua smirna in cenusa privirii noastre, dar pe pamant, asuprirea înnebuneşte pe cel înţelept, cum spune Eclesiastul, am stiut toate, dar nu am fost pregatit ca atati ceilalti si nu am putut sa duc cand mi-a venit randul, atat si nimic altceva a fost intregul meu esec inaintea lui Hristos si a ingerilor, aveti grija voi care traiti pe pamant. Cât despre Zbocotitu, Pavel era vrajmaşul lui cum scrie în cartea de rugăciuni, dar Mihai nu simţea decât iertare rugându-se pentru el, dorindu-şi ca Pavel să ajungă în cer pentru ca acolo să-I mărturisească Mamei lui pentru întreaga eternitate cum i-a abuzat băiatul până l-a distrus, rugându-l pe D-zeu: da, Doamne, sunt un căine, dar fă să fiu unul din căinii pe care îi iubeşti.

4
Hristos e cel mai tare

Ce poate fi spus, faptul ca nu traim decat o data dovedeste ca exista destin. Pentru un cărăbuş numit Mihai venise ziua cea mare să meargă la liceu şi cu cele mai mari speranţe părinţii şi fratele mai mare l-au trimis în municipiu unde era cea mai bună şcoală din judeţ unde, după ce i s-a arătat liceul şi directorul i-a promis marea cu sarea, a fost încartiruit în internat. Acolo s-a împrietenit cu un şoricel galben din republica Moldova, părand prietenos si cool, care i-a spus că, dacă vrea, poate să-i cumpere pedagogului, o cămilă însetată, care, totuşi, nu avea nevoie deloc de apă, o sticlă de vodcă românească, iar acesta îl va muta din camera 2, unde stătea cu proştii, cum îi numeau cei din camera 3, în camera 3 cu oamenii superiori, cum se numeau singuri. La scurt timp, după ce a fost mutat acolo, a

văzut că, în 3, împărţea camera cu un păianjen mare şi extrem de înţelept, sau mândru, nu ştia exact, cu un şarpe cu aripi de corb şi văzu cum, în scurt timp, şoricelul crescu, devenind un şobolan uriaş. Viaţa a devenit îngrozitoare pentru beetle, cum a aflat că se numeşte el în limba engleză, la şcoală. Păianjenul îl îngropas în aceleaşi şi aceleaşi urzeli de pânză, în fiecare zi, îl strânse chiar cu labele de gât, se izbea în el ziua, când învăţa în pat şi noaptea, când dormea şi îşi arăta mandibulele atotputernice toată ziua, primul lucru de când se trezea dimineaţa până noaptea, ultimul lucru când adormea, ca în cântecul Until It Sleeps. Şarpele se exterioriza mai rar, dându-le sfaturi din inima lui întunecată păianjenului şi şobolanului. Şobolanul îşi încreţea râtul în faţa lui şi îi ocupa locul pe care şi-l pregătise la duş, întrebându-l zâmbind dacă comentează. Nu comenta pentru că, atunci când a comentat, l-a lovit cu laba lui mare în umăr. Cărăbuşul era terorizat acolo, ca răţuşca cea urâtă în poveste. La şcoală, atât păianjenul şi şarpele înaripat, cât şi şobolanul, erau elevi model şi de nădejde şi buni camarazi în clasele lor mai mari, în vreme ce bitlâsu nu mai putea să înveţe, nici să doarmă, nici să trăiască. Deasemenea păianjenul îi spunea că, dacă se va sinucide, va scăpa de pe culmile disperării pe care îl va aduce el, păianjenul, pe cărăbuş. Se simţea ca un rob evreu, iar păianjenul se simţea probabil ca un Dumnezeu. Viaţa lui Mihai devenise, timp de doi ani scolari si pentru ani de zile, un potop de lacrimi fără speranţă şi fără răspuns, pentru că el credea că şi ei, ca toti oamenii, totuşi sunt buni la inimă şi aştepta să devina buni şi să nu îl mai batjocorească şi chinuiască, viaţa lui devenise un coşmar pe care nimeni nu-l poate explica, poate doar D-zeu, un lucru îngrozitor care l-a distrus în întregime, pentru totdeauna, fără să-l mai poată cineva repara cu adevărat, poate doar D-zeu dacă îi este milă de acest cărăbuş chinuit, cu aripile rupte, numit Mihai, acest bitlâs nenorocit.

M-au tinut in stres continuu doi ani de zile in internatul fantoma al unui liceu meschin intr-un oras anonim, ca in Kafka, iar ceea ce numim viata este de fapt o multitudine de mici rastigniri reflectand la toate nivelurile omenesti Marea Rastignire ca intr-un tablou medieval de Hieronymus Bosch. D-zeu imi vorbeste si tot ce pot sa spun e: Miau. Mult timp am auzit fara sa stiu ce aud, abia acum distingand urletul lumii. La radacina tuturor necazurilor si relelor fiecarei zile, sta adanca suferinta a omenirii, rautatea oamenilor exprima suferinta lor careia nu-i pot gasi vindecare. Si lumea aceasta este inchisoarea

din care nu putem pleca pur si simplu, groapa in care stam laolalta cu fiarele. Dar pe de alta parte si sublimul tot din suferinta izvoraste. Stiu, cartile adevarate se scriu incet. Sper ca dupa ce Pamantul se va roti cel putin odata in jurul Stelei, la capatul acestui timp de reflectie sa ajung la cateva notiuni de baza in tema acestui ultim capitol si anume fostul meu coleg de camera, Pavel. Scriind aceste randuri nu intentionez sa devin eu insumi un bully, ci doar incerc sa inteleg ce s-a intamplat in acei doi ani petrecuti in internatele Colegiului National Decebal din municipiul Deva din judetul Hunedoara din Transilvania din Romania din Europa din planeta Pamant din Calea Lactee, si la comprehensiunea aceasta incerc sa ajung intuitiv, filosofic, creativ, ca un umanist ce sunt, iar ca dovada e faptul ca Pavel nu e numele adevarat al lui, personajul secundar al acestei povestiri, perpetratorul celor relatate mai mult sau mai putin simbolic in povestea aceasta. Ceafa Ovidiu Pavel era un om fara suflet, la propriu, era dintre aceia pe care Dumnezeu, cand a trait pe pamant, ii numea „morti". Ceaf e un regionalism ce inseamna sperietoare, din acelea ce se pun in camp sa alunge pasarile si astfel si era, doar exterioritate, doar schitarea de fiinta umana in absenta inconstient nietzscheana a oricarei esente de umanitate. Ce mi se reprosa mie in acei ani era faptul ca eram un copil umanist un carabus aerian ce trebuia strivit in aceasta lume, o fiinta inferioara lor, a realistilor, fiinte umane superioare, iar acum totul imi pare un episod urat ruandez, iar acum contrar tuturor spalarilor de creier prin care am trecut nu pot sa ma gandesc decat ca Tagore este fratele lui Einstein, dar in 1996 in camera trei lucrul acesta nu-l stia nimeni, aproape nici macar profesorii de chimie, matematica, si fizica, iar eu aveam curajul doar sa-l nadajduiesc ca pe Messiah. Pavel era ambitios si sa stie ca traieste cu adevarat, in plus voia sa fie un dumnezeu, voia sa fie ca Dumnezeu, voia sa fie Dumnezeu, frumos, nemuritor si puternic, atat de puternic, si singura metoda prin care a inteles sa-si satisfaca aceste idealuri a fost sa tortureze un coleg mai mic cat timp i-a fost data atotputernicia aceasta si pana la moartea victimei daca e posibil, viata lui Pavel era o viata de paianjen, iar eu eram un biet pui de gaza in mainile lui si ale lui D-zeu, sufletul lui Pavel era un suflet de paianjen, posibil ca el sa fie personajul cartarescian al carui creier era un paianjen urias, spun asta pentru ca adevaraul e ca m-a devorat si mi-a mancat sufletul timp de doi ani de zile, s-a purtat ca un paianjen fata de mine, dar te rog ai mila mine cel nenorocit si de Pavel cel care

doar tu stii cum e si de Pamantul asta oriunde la fel de deznadajduit si de rau, cu feluri diferite de oameni cu mintea usoara si inima grea si reveleaza-te in noi, umple-ne ochii de icoane si construieste vitralii in ferestrele sparte de vant ale sufletelor noastre, alina-ne si ingreuneaza-ne mintile cu firul cu plumb si stiu ca daca ai cobori iar intre noi, noi te-am omori iar cumva fiindca doar asta suntem in stare sa facem si doar asta am sti. Reveleazani-te, incet, smerit, viu, ca Pamantul in univers, fa ca literele Evangheliei sa arda in ochii nostri si sa nu-i mistuie, fa, Christoase, sa te caut si sa nu ma opresc dupa ce incep, fa sa te gasesc si sa nu ma opresc dupa ce te gasesc, spune-mi ce vrei sa-ti dau si ca din mine va muri si ce va deveni viu. Vad ca in mainile mele am o cruce mare si grea al carei scop nu il stiu, credinciosul e o biserica antica atat de intunecoasa pe cat e de luminoasa, iar eu sunt Pamantul, intregul acest necajit Pamant, spusesem.

Da, Yhwh, tu eşti bun, doar răzvrătirea mea mi-a adus toate astea, pentru că în lume cel mai mare rău e absenţa conştiinţei, iar cea mai mare tragedie e primirea ei, o tragedie medievală totuşi în care tâlharul deşi bătut în cuie până la urmă ajunge în rai. O nemultumire a Mamei, a lui Iov si a mea era ca parca eram numai mustrati de D-zeu in vreme ce oamenii din jurul nostru ne batjocoreau si isi mancau painea linistiti. Singura alinare in toate acestea e ca a vrut sa ne dea cerul pentru care se merita sa porti orice cruce fie si o viata cum a hotarat D-zeu pentru mine. Acum sufletul mi-e un diamant frânt şi înlăcrimat, acum sufletul mi-e un cristal de sare. Un adevăr e că un tânăr când merge în lume se întoarce înapoi zgâriat ca un căţel. Da, un lucru pe care nu l-am spus încă nimănui a fost că nu am fost om totdeauna. De fapt am fost om din totdeauna dar nu am fost om întotdeauna. La paişpe ani am mers la un internat şcolar şi cum am intrat în camera din internat, camera 3 un loc unde a început pentru băiatul de 14 ani care eram o tortură psihologică de 2 ani – a şaptea parte din întreaga mea viaţă de atunci -, tortură a cărei cauză era aceea că eram slab şi pentru că sufeream, de parcă suferinţa ar putea fi un fel de vinovăţie, cameră unde erau alţi colegi mai mari decât mine, doi cu două clase şi unul cu o clasă dar foarte malac, ceva sau cineva m-a preschimbat în câine; timp de doi ani or făcut armată cu mine de parcă nu există D-zeu. Iar motivul pentru toată povestea era acela că ei erau răţoi frumoşi de la profilul real, de ştiinţe, al liceului în vreme ce eu eram o răţuşcă urâtă de la profilul uman,

de literatură, eram un copil torturat de alți copii. De-asta nu dau doi bani pe chimie, fizică, informatică, matematică și zoologie. Știința singură nu-l poate face pe om mai bun. Cât despre mine am fost câine timp de doi ani acolo în Deva, asemeni lui Davy Copperfield, aveam nume de câine, chip de câine, privire de câine, răbdare de câine, lacrimi de câine și asemeni lui Io cea chinuită de Junona, doar sufletul din mine era de om dar sufletul e nevăzut așa că nu putea ști nimeni, am fost câine timp de doi ani acolo când unul din băieți, cel mai rău, mi-a spus să mă sinucid ca astfel să scap de el, am fost câinele lor în vremuri în care nimeni nu-mi știa suferința iar cei ce știau nu le păsa ba chiar le provoca plăcere ca într-o tragedie grecească privită de idioți fericiți; așa a fost atunci; după aceea, când constelația camerei 3 a fost ruptă de timp ori poate de Dumnezeu, am redevenit iarăși om, dar nu am mai redevenit niciodată același, nu am mai putut, în lumea asta plină de oameni nu am mai putut, până la urmă am devenit punkist, un punkist fără câine, după tot ce se întâmplase îmi plăcea să zic că-mi eram propriul meu câine. O explicație ar putea fi aceea oamenii, mai ales comuniștii, vor să facă fericirea acum pe pământ, în timp ce credincioșii așteaptă ca binele să vină în lumea viitoare la care parcă nu se mai gândește nimeni. Ironia și tragedia este cum comuniștii și oamenii în general își fabrică propriile lor nefericiri, în vreme ce credincioșii cu ochii picurând mir și cu sufletul însângerat sunt fericiți. Cât despre vremea aceea, timp de doi ani am fost ca un cărăbuș în mâinile colegilor mei de cameră căutând cu naivitate bine în ei, spunându-mi că nu pot fi așa de răi, iar la capătul acelor doi ani, la vârsta de 16 ani eram un om distrus. Mai ales unul din băieți, cel care a început totul și l-a susținut timp de doi ani până când a plecat la facultate la Timișoara și nu ne-am mai întâlnit niciodată, cred că s-a crezut ca un dumnezeu pentru mine, un Popescu dumnezeu, de altfel și semăna cu Strelnikov și nu mai îmi amintesc decât cuvintele pline de adevăr ale omului aceluia repetate ca într-un coșmar la nesfârșit precum cuvintele altui Căpitan Flint. Vis 2. Am visat că am mers în baia de la bloc în fața oglinzii, unde era becul aprins. Trebuia să termin un poem pe oglindă care era scris mai mult de jumătate. A scris câteva versuri iar în ultimul vers am scris cuvântul „Doamne" care în vis mi s-a părut atât de puțin poetic și nu mai știam cum să continui. Nu știu de ce mi-am amintit de cartea „Zen And The Art Of Motorcycle Maintenance" pe care nu am citit-o niciodată. Versul final a fost: „Doamne este atât de întuneric." Mă priveam

în oglinda întunecată şi am scris acest vers, cum este scris acum vedem ca într-o oglindă, în chip întunecos, dar rămân aceste trei.

Nu imi inteleg viata, simt ca as avea nevoie de un duhovnic si doar pentru a incerca macar sa inteleg ceva, ori poate nu de un duhovnic, poate de altceva, dar oricum simt ca nu pot sa inteleg nimic si nu voi intelege vreodata, desi traieste omul nu poate intelege viata, dar în legătură cu suferinţa aceasta a mea de copil care m-a copleşit şi distrus sufleteşte văd că până în ziua de azi la aproape douăzeci de ani după, tot timpul am judecat lucrurile într-un mod simplist. Văd acum că suferinţa aceea era un fel de consacrare creştină. Acum foarte des am vise asemeni unor parabole. D-zeu m-a învăţat mai multe în acea meschină cameră 3 decât toţi profesorii din tot liceul, m-a învăţat suferinţa, care nu e un lucru de respins, nu trebuie să mai fiu trist pentru că sunt lângă Dumnezeu, rănile mele sunt una cu rănile lui, iar sângele meu se amestecă încet cu al lui în potirul cu pâine şi vin al eternităţii.

Dar pe de altă parte poate că înţeleg şi cred acum că motivul pentru care credeam că nu pot să înţeleg a fost simplul fapt ca încă de atunci din anii aceia eram un copil îndobitocit de suferinţă. Îmi amintesc cum în anii aceia şi după mergeam pe străzile interminabile prin Deva neputând decât să-mi repet mie însumi ce câne şi ce fiinţă subumană eram şi îmi amintesc anii postraumatici în care nu mai puteam să mă împrietenesc cu tineri mai mari decât mine ori pur şi simplu să mă apropii de oameni în general. A fost ceva foarte dur şi totul datorită celui pe care în povestirea mea l-am numit Pavel. Dar motivul lui D-zeu a fost acela că având în vedere că l-am refuzat când mă chema, a decis să mă cheme în suferinţă, iar pe mama mea deasemenea; singurul motiv pentru care mama s-a întors la Dumnezeu a fost acela că m-a văzut pe mine în suferinţă, daca D-zeu iar fi dat ei un necaz sau o boală oricât de grea, pentru ea nu s-ar fi întors niciodată, doar pentru mine, şi pentru asta pentru că D-zeu voieşte ca eu cu mama să fim creştini în lume şi în cer, m-a lovit cu urgia lui. Dacă de acum încolo voi fi creştin cred că D-zeu va fi mulţumit şi nu va mai considera necesar să mă bată, iar dacă o va face voi fi ca Iov, va fi o binecuvântare, o dovadă că Hristos însângeratul este cu mine. Ce e păcat e că am lăsat atunci în urma necazului loc fricii şi mâniei, care sunt cărarea către întuneric cum spunea Yoda. Un alt lucru ce s-a intamplat in acei ani a fost ca ajuns la rascrucea drumurilor vietii savante si drumul artei am ales arta, pentru ca educatia mi se prezenta

datorita celor trei colegi de camera de la internatul Colegiului National Decebal ca un infern kafkian iar poezia ma alina in necazurile mele aproape ca pe David iar Bacovia acel muzical luzăr mi-a fost primul maestru, asa am ajuns artist, am fost un caine chinuit pe cand am devenit poet dand drumul porumbelului sa caute o ramura de maslin si dupa zeci de ani inca il astept.

În încheiere ce pot să spun că am învăţat în timp din tragedia adolescenţei şi vieţii mele e că rău nu e un adolescent visător ca un eloi, nu, rai sunt cei ce ranesc. Dar si cei rai nu trebuie in nici un caz detestati ci iubiti si iertati, toate acestea pentru ca daca este adevarat ca D-zeu ne-a facut e tot atat de adevarat ca ne-a facut ca sa avem mila unii de altii. Si mai presus de orice de pe vremea lui Isus Christos iubirea e inima care iubeste sabia ce o sfasie. Privind lucrurile din alta perspectiva cred ca cel mai mare impact pe care l-a avut bullyingul de doi ani al lui Pavel asupra mea a fost incepand de la acea varsta inca cruda de copil un sentiment de instrainare de D-zeu si de oameni, un lucru cu urmari incalculabile care m-a mutilat si m-a format intr-un mod gresit dupa dorintele arbitrare ale celor trei liceeni care ma torturau, interni cu care petreceam incomparabil mai mult timp decat cu propria mea familie, de parca am fost educat prin tortura. Imi amintesc cum in acei ani visul meu era sa am undeva o camera a mea unde sa nu ma mai batjocoreasca si chinuiasca nimeni, o chilie monahala ar fi fost un paradis. Iar acei doi ani interminabili de iad care i-am trait ma ajuta sa inteleg cum va fi eternitatea de iad pentru cei ce vor ajunge acolo. Totul ca si cum ar fi mancat in ascuns pe cel nenorocit.

Dar D-zeu a avut probabil motivele lui. Cred ca daca nu as fi trecut prin asta si inca pana in punctul in care sa-mi demoleze tot sufletul as fi ajuns posibil un intelectual ca Oscar Wilde ori un artist ca Bjork - in urma unui abuz ingrozitor prin care am trecut in copilarie, de fapt tot ce imi doresc e o femeie, cea mai frumoasa floare de pe pamant, iar ca scriitor - ce nu stiu sigur daca as mai fi ajuns -, in mod sigur nu as fi gasit suferinta si adevarurile poetice care imi hranesc sufletul dupa cum o constelatie de izvoare hraneste hatisurile unui munte si tragic D-zeu ar fi fost pentru mine un necunoscut. Incercand sa ma distruga, Pavel m-a salvat, demoland si stricand ce nu a stiut, nestiind ce face. Si stiu acum ca mistic lumea e demonul dupa cum biserica e Hristos, iar lumea e burdusita de lei nevazuti si crunti care cauta sa faca macel din noi. Iar Ceafa, ca viitor medic

voind sa se dedice salvarii oamenilor si-a spus ca ce-ar fi sa distruga un om pentru a cunoaste omul mai bine, ca-n Dostoievski si ca-n Mengele.

Sunt un miracol. Faptul ca nu am murit si inca traiesc in Narnia aceasta plina de oameni si demoni atat de asemanatori intre ei incat adesea nu-i poti deosebi, este de zeci de ani un miracol, viata mea nu poate fi explicata prin concepte omenesti. Totul doar pentru ca Dumnezeu e curat intr-atat incat nu-l poti privi doar de-asta nu il putem vedea. Citesc acum autobiografia lui Mohandas K. Gandhi si cartea "The Kingdom of God is Within You" si pot sa spun ca tragedia vietii mele, inca neincheiata, este aceea ca la varsta de paisprezece ani desi am raspuns urii inexplicabile cu iubire logica nu am avut puterea sa rezist acelei uri, ura colegilor mei m-a frant, mi-a frant sufletul si chiar si acum dupa aproape douazeci de ani suport consecintele urii lor gratuite. Iar toata aceasta ura la care am fost expus ma facea sa ma gandesc daca Dumnezeu este bun lasandu-ma sa sufar in mainile lor si nesalvandu-ma si neascultandu-mi rugaciunile spuse cu durere, iar pe ei ii facea sa-mi spuna sa vad ca nu e nici un Dumnezeu in lume fiindca nu ma salveaza nimeni din mainile lor. Va spun sincer ca imi doresc sa mor si imi doresc acest lucru de aproape douazeci de ani de durere. Suferinta nu s-a incheiat in 98 cand colegii mei au plecat la facultati, - la medicina, informatica (in 99) si istorie -, dupa aceea am ramas un om cu traume. O mare lupta s-a dat pentru sufletul meu de la o varsta cruda de parca si eu as fi ca muntele rupt Paramount. Si pentru mine de ani de zile a devenit un adevar ca singurul lucru datorita caruia mai traiesc e literal mila lui Dumnezeu si stiu ca de la el nu ma pot astepta decat la doua lucruri, ori judecata, ori har. Iar acum dispretul unui oras intreg cade peste mine, nu doar colegii aceia in anii 90 ci acum zeci de oameni oricat de straini care ma batjocoresc aici in orasul meu. Sunt de zeci de ani o victima. Iar ce fac oamenii e sa-ti caute un defect oricare ar fi ori si sa inventeze unul - mai demult imi reprosau ca am pantaloni hippie, iar cand il gasesc se straduiesc din toata inima lor sa-ti manance sufletul. Nimic altceva nu conteaza doar ce ultimul dintre oameni esti tu care trebuie sa mori probabil. Iar tragedia mea e ca doar dupa ce am devenit miel am vazut ca hateganii mei sunt lupi. Dar adevarul e ca in ochii omului si ai lui D-zeu rautatea nu merita atentie, de asta cei rai sunt lasati in pace, si de asta sufletele celor drepti sunt strapunse si rastignite si puse in fiecare zi timp de o viata pe stalpul infamiei pentru ca doar

bunatatea merita atentie. In plus rautatea proverbiala a lumii exprima doar faptul ca lumea nu are nici o speranta, nu exista nimic pe pamant mai disperat ca cei ce se numesc lume, iar lupta intre crestin si lume, intre mine si lume exprima doar faptul ca lumea e disperata fara speranta si vazand ca eu am o speranta, vrea sa ma faca si pe mine fara speranta asemenea ei. Datorita lui Christos pe care deasemenea lumea l-a urat, batjocorit, dispretuit si omorat lumea e cea care nu are nici o speranta nimeni nu poate intelege cat, lumea care l-a batjocorit pe Ieremia, pe David, pe toti profetii si pe toti crestinii.

Trebuie sa ma cunosc pe mine insumi. Nu mi-e frica de moarte oricat de violenta, nu mie frica de batai si violenta, pot sa infrunt un oras intreg si intreaga lume cand stiu ca am ascendenta morala, insa sunt vulnerabil la violenta psihologica, la acuzatii ce pot parea intemeiate si la respingerea din propria mea familie nefericita. Deasemenea un mare neajuns si o sursa continua de dezamagire si zbucium e faptul ca obisnuiesc sa-i privesc pe toti oamenii ca fiind mai presus de mine insumi, omul obisnuit si simplu care sunt, asta cere Hristos si o fac foarte usor, dar totodata e o mare suferinta.

Important pentru mine acum cand piesa e gata si oblonul tras e sa reusesc sa las totul in urma. M-au chinuit si vor fi pedepsiti de cei sfinti si deja sunt pedepsiti de altfel. Iar cel mai mare canon care li-l pot da eu e sa-i uit pur si simplu. Ce a fost nu mai conteaza, conteaza doar ce va fi. Sa-mi uit vrajmasii care m-au urat si sa-mi amintesc de D-zeu care m-a iubit. Daca vreau sa fiu ca Iov sufar ca Iov fiindca doar dupa suferinta sufletul devine drept, iar invatatura acestei vieti este ca pietatea ce nu vrea sa fie un tadik va fi un martir, ca Martin Luther, iar motivul lui D-zeu in cartea Iov a fost ca a vrut sa faca din Iov un lamed-vuvnik si de asta l-a facut pe acuzator sa-si inchipuie ca face un pariu cu D-zeu si de asta l-a lasat D-zeu pe Iov sa chinuie atat. Si adevarul ca in toate suferintele mele sunt deja in cer, cum este scris, trebuie doar sa mor ca sa urc acolo calcand de pe un psalm pe altul intr-o cantare a treptelor acoperite de ingeri care se deschid in fata pasilor celor necajiti, asta e tot ce conteaza, sunt un ierusalimitean. Restul iti voi povesti in cer. Iar ce conteaza cel mai mult e ca si ei sunt iubiti, asa cum sunt, ca mine si ca orice alt nenorocit de pe acest Pamant.

Atunci m-am lasat chinuit si am acceptat durerea pe csre mi-o provocau pentru ca stiam ca totul vine de la

D-zeu. atunci la 14 ani imi spuneam simtindu-ma vinovat mergand pe coridorul internatului decebalist:

-Eu trebuie sa sufar.

Inainte sa fie colegii, sa zicem lumea, vinovata fata de mine eram eu vinovat fata de D-zeu si pentru asta nu aveam de ce sa comentez nu pentru brandul basarabeanului. Era ceva, ca intotdeauna, intre D-zeu si mine, daca el nu ma salva si el imi lasa colegii de camera sa ma chinuie ani de zile nici eu nici nimeni altcineva nu mai avea nimic de zis. Un alt lucru a fost acela ca pentru ca ei ma urau am inceput si eu sa ma urasc si nu mi-a mai pasat ce se intampla cu mine, m-am apucat de baut doar ca sa-mi uit conditia de caine cane canele, rock ca sa-mi gasesc un spatiu sufletesc avand in vedere ca toata viata mea de studiu si familiala fusese facuta tandari, razvratindu-ma pentru o perioada si indepartandu-ma de D-zeul de care ma simteam tradat si care simteam ca ma dezamagise si am gresit si am fost pedepsit iar de D-zeu cu pedepse grele ce tin pana in ziua de azi. Si pana azi amintindu-mi acei ani de liceu nu pot sa nu gandesc ca acei colegi ai mei aveau in inimile lor ceva monstruos, raul care ii anima ca pe niste marionete si ca viata cum o cunoastem contine ceva monstruos de aceea cartile lui Tolkien si nu ale realismului secolului XIX sunt cele care oglindesc putin din adevaratul chip al vietii cum o vom vedea dupa moarte.

Fata de camera 3 vina mea a fost aceea ca citeam carti, incercam sa scriu poezii, ca eram mai slab si mai mic si ca spre deosebire de ei credeam in D-zeu.Ce pot sa spun acum dupa aproape douazeci de ani e ca da, a fost bullying, au fost rani si suferinta inimaginabile, dar acum ar fi timpul sa ma maturizez si sa las totul in urma. Doar n-o sa citesc David Copperfield toata viata si in ce ma priveste nu mai sunt decebalist dinainte de anul 2000 cand am terminat liceul. Dar si maturizatul nu se petrece asa de la sine, dupa tot ce a fost trebuie ca alt munte de greutati sa-mi treaca prin urechea de ac a inimii. Iar un prim pas spre aceasta maturizare ar fi sa pun punct acestei povesti pentru ca suferinta te poate distruge dar nu poate fi inteleasa, asa ca omule credincios ca un caine bucura-te si fii voios in lacrimile tale fiindca de mult timp a gasit D-zeu bucurie in suferinta ta, dupa cum gasesti tu in a lui, pentru ca suferinta e cea care-i uneste pe Dummnezei si oameni cum se unesc petalele sufletelor noastre cand ne imbratisam precum hipiotii, anarhistii si pelerinii Caii abandonandu-ne sufletele in har dupa cum

Dumnezeu s-a abandonat pe el in mainile noastre datorita iubirii aceasta pacoste de care nu poti scapa, asta e motivul pentru care ii iubesc pe cei ce-mi fac rau, sunt un monoteist; imi las trauma si colegii rai de camera in urma, le dau drumul, pentru a nu-i mai intalni decat in eternitate, fiindca raul este rau pentru ca uraste binele, binele este bine pentru ca iubeste si nu poate uri. Iar acum pentru ca l-am gasit pe cel ce m-a gasit o sa infiintez si o organizatie: Dilai pentru Hristos :) a celor ce palmuiti iar si iar in lume si-au pierdut mintile si pamantul acesta in urma suferintei, primindu-si inima totusi si speranta de a fi primiti in cer pentru ca inainte de a fi primiti de Hristos trebuie noi sa primim pe Hristosul, Hristos e cel mai tare iar viata incepe doar cand a luat sfarsit.
*****
Ai foarte multe greş4li de punctuaţie şi ortografie, care fac textul de necitit. Plus diacriticele româneşti pe care nu le foloseşti... Păcat că nu mai depăşeşti etapa aceasta cu camera #. Baţi pasul pe loc, în mod jalnic... Treci la altceva. Asta e deja plictisitoare... Succes!*****

PENTRU STATELE UNITE ALE TERREI. O SAGA POSTMODERN DADAISTĂ

Felix Rian Constantinescu

România, 2016

Republica Populară Chineză
De la Wikipedia, enciclopedia liberă
Republica Populară Chineză
中华人民共和国
Zhōnghuá Rénmín Gònghéguó
Drapelul Chinei Stema Chinei
Drapelul Chinei Stema Republicii Populare Chineze[*]
Imn:
MENIU0:00

„Marşul Voluntarilor"
《义勇军进行曲》
„Yìyǒngjūn Jìnxíngqǔ"

Amplasarea Chinei
Capitală Beijing
39°55′N 116°23′E
Cel mai mare oraş Shanghai
Limbi oficiale Chinezăl
Etnonim (masc.) chinez, (fem.) chineză, (pl.) chinezi
Sistem politic Republică socialistă monopartidă[1]
- Şef de statXi Jinping
- Premier al Republicii Populare Chineze[*] Li Keqiang[*]
Legislativ National People's Congress[*]
Înfiinţare
- Unificarea221 î.Hr.
- Instaurarea republicii 1 ianuarie 1912
- Proclamarea Republicii Populare Chineză1 octombrie 1949
Suprafaţă
- Total9,596,961 km² (locul 3)
- Apă (%) 2,8 %
Populaţie
- Estimare 2012 1.350.695.000[2] (locul 1)
- Recensământ 2010 1.339.724.852
- Densitate 2011 (estimativ):[3] 144 loc/km² (locul 83)
PIB (PPC) estimări
- Total 14.9614 trilioane USD[4] (locul 2)
- Pe cap de locuitor 10.253 USD[4] (locul 91)
PIB (nominal) estimări 2013
- Total9.3253 trilioane USD[4] (locul 2)
- Pe cap de locuitor 6.853 USD [4] (locul 84)
Gini (2012) 47,4
IDU (2012) ▲ 0.699 (locul 101)
Monedă Renminbi (yuan) (¥)[a] (CNY)
Prefix telefonic +86
Domeniu Internet .cn
ISO 3166-2 CN
Fus orar UTC + 8

1Putonghua (mandarină) este limba oficială standard. Engleza are acelaşi statut de limbă oficială în Hong Kong, iar în Macao portugheza. În zone cu minorităţi, sunt de asemenea oficiale limbile uigură, mongolă şi tibetană.

2Valorile sunt doar pentru China continentală, fără Hong Kong, Macao şi Taiwan.

Modifică text Consultaţi documentaţia formatului

China (chineză :中国; Pinyin Zhōnghuá Rénmín Gònghéguó Sunet ascultă), denumită oficial Republica Populară Chineză, este un stat independent situat în Asia de Est. Este țara cea mai populată din lume, cu o populație de peste 1.350.000.000 de locuitori. China are un sistem unipartid, condus de către Partidul Comunist Chinez, având sediul guvernamental în orașul-capitală Beijing.[5] Acesta exercită jurisdicție peste 22 de provincii, cinci regiuni autonome, patru municipii de subordonare centrală (Beijing, Tianjin, Shanghai și Chongqing) și două regiuni administrative speciale, având în mare parte un sistem de autoguvernare (Hong Kong și Macao). RPC revendică, de asemenea, Taiwanul, drept a XXIII-a provincie, care este în prezent controlată de către o entitate politică separată, Republica Chineză (RC); o revendicare controversată din pricina statutului politic complex din Taiwan.[6]
Acoperind aproximativ 9,6 milioane de km2, China este ca mărime a suprafaței de uscat a doua țară din lume [7] și a III-a / a IV-a țară după suprafața totală, în funcție de metoda de măsurare.[b] Peisajul Chinei este vast și divers, variind de la stepe și deșerturi, precum Gobi și Taklamakan, din nordul arid, la pădurile subtropicale din sudul umed. Lanțuri muntoase precum Himalaya, Karakoram, Pamir și Tian Shan separă China de Sudul și Centrul Asiei. Fluviile Yangtze și Galben, ca lungime al III-lea și al VII-lea din lume, curg dinspre platoul tibetan înspre dens populata coastă de est. Coasta Chinei, de-a lungul Oceanului Pacific, este de 14.500 km lungime și este mărginită de mările Bohai, Galbenă, Chinei de Est și Chinei de Sud.
Istoria Chinei începe din erele civilzației antice - una dintre cele mai vechi din lume - care a înflorit în bazinul fertil al Fluviului Galben, în Câmpia Chinei de Nord. De milenii, sistemul politic al Chinei s-a bazat pe monarhii ereditare, cunoscute sub numele de dinastii, începând cu semimitologica Xia, din bazinul Fluviului Galben (cca 2000 î.Hr.). De la anul 221 î.Hr., când dinastia Qin a cucerit o serie de mai multe state, pentru a forma un imperiu chinez, țara s-a extins, fărâmițat și reunificat de mai multe ori. Republica Chineză (1912-1949) (RC) a răsturnat ultima dinastie în 1911 și a condus China Continentală până în 1949. După înfrângerea Imperiului Japoniei în Al Doilea Război Mondial, Partidul Comunist i-a învins pe naționaliștii din partidul Kuomintang, din China Continentală, și a proclamat Republica Populară Chineză, la Beijing la 1 octombrie 1949, în timp ce Kuomintangul a mutat guvernul RC la actuala capitală, Taipei.

De la introducerea unor reforme economice în 1978, China a devenit una dintre economiile mari ale lumii, cu cea mai rapidă creștere economică. În 2013 a fost ca mărime a doua economie din lume, atât cu PIB-ul total nominal cât și cu paritatea puterii de cumpărare (PPC) și este, de asemenea, cel mai mare exportator și importator din lume de bunuri.[8] China este una din țările ce deține arme nucleare și are cea mai mare armată permanentă, cu al doilea buget din lume luat după mărime destinat apărării.[9] RPC este membră a Organizației Națiunilor Unite din anul 1971, când a înlocuit RC în calitate de membru permanent al Consiliului de Securitate al ONU. China este, de asemenea, membră a numeroase organizații multilaterale formale și informale, inclusiv OMC, APEC, BRICS, Organizația pentru Cooperare de la Shanghai, BCIM și G-20. China este o putere regională în Asia și a fost caracterizată ca o potențială superputere de către un număr de analiști.[10][11]

Cuprins [ascunde]

Etimologie[modificare | modificare sursă]

Cuvántul „China" este derivat din cuvântul persan Cin (چین), care provine de la cuvântul sanscrit Cina (चीन).[12] Este consemnat pentru prima dată în 1516, în jurnalul exploratorului portughez Duarte Barbosa.[13] Jurnalul a fost tradus şi publicat în Anglia în 1555.[14] Teoria tradițională, propusă în secolul al XVII-lea de către Martino Martini, este că „Cina" este derivat din „Qin" (秦), regatul vestic al Chinei, în timpul dinastiei Zhou.[15] Cu toate acestea, termenul a fost folosit în scripturile hinduse timpurii, inclusiv în Mahabharata (secolul V î.Hr.) şi Legile lui Manu (secolul II î.Hr.).[16][17]

Numele oficial al prezentei țării este „Republica Populară Chineză" (chineză: 中华人民共和国; pinyin: Zhōnghuá Rénmín Gònghéguó).

Denumirile chineze obişnuite ale ţării sunt: Zhongguo (chineză: 中国, de la Zhong: „central" sau „de mijloc" şi Guo: „stat" sau „state" – şi în timpurile moderne - „naţiune") şi Zhonghua (chineză :中华), cu toate că numele oficial al statului a fost schimbat de mai multe ori, de către dinastii succesive şi guverne moderne. Termenul ZhongGuo a apărut în diverse texte antice, cum ar fi „Textul clasic despre Istorie" din secolul al VI-lea î.Hr.,[c] iar în perioada pre-imperială a fost adesea folosit ca un concept cultural pentru face o distingere faţă de triburile Huaxia, percepute ca „barbare". Termenul, care poate fi singular sau plural, făcea referire la grupul de state sau de provincii al Câmpiei Centrale (Chineze), dar până în secolul al XIX-lea nu a fost folosit ca un nume pentru întrega ţară. Chinezii nu au fost singurii care şi-au considerat ţara ca „centrală", conceptul fiind întâlnit şi la alte civilizaţii.[18]
Istorie[modificare | modificare sursă]
Articole principale: Istoria Chinei şi Cronologia Chinei.

Ornament din jad reprezentând un cerb, datând din timpul Dinastiei Shang (sec XVII-XI î.Hr.)

Unii dintre miile de războinici de teracotă, în mărime naturală, ai dinastiei Qin, cca. 210 îHr
Preistorie[modificare | modificare sursă]
Dovezile arheologice sugerează o prezenţă umană pe teritoriul Chinei încă de acum 250.000 = 2,24 miloane de ani.[19] O peşteră din Zhoukoudian (în apropierea Beijingului de astăzi) prezintă fosile hominide datând din perioada 680.000 - 780.000 î.Hr.[20] Fosilele sunt ale Omului de Pekin, un exemplu de Homo erectus care utiliza focul.[21] Situl Omul de Pekin a dat, de asemenea, resturi de Homo sapiens datând din perioada 18.000-11.000 î.Hr.[22] Unii oameni de ştiinţă susţin că o formă de protoscriere a existat în China mai devreme de anul 3000 î.Hr.[23]
Conform traditiei chineze, prima dinastie monarhică a fost Xia, care a apărut în jurul anului 2070 î.Hr.[24] Dinastia a fost considerat mitică de către istorici, până săpăturile arheologice ştiinţifice de la Erlitou, unde au fost găsite rămăşiţe datând din epoca bronzului, în Henan în 1959.[25] Însă rămâne neclar dacă aceste site-uri sunt rămăşiţele dinastiei Xia sau unei alte culturi din aceeaşi perioadă.[26]
Domnia dinastică timpurie[modificare | modificare sursă]
Articol principal: Dinastiile Chinei.

Prima dinastie din China care a lăsat consemnări istorice, semi-feudala Shang,[27] era poziționată de-a lungul Fluviului Galben, din estul Chinei, din secolul al XVII-lea î.Hr., până în sec XI î.Hr. [28] Inscripțiile divinatorii de pe oase, din timpul dinastiei Shang, reprezintă cea mai veche formă de scriere chineză, găsit până în prezent[29] și este un predecesoarea directă a caracterelor chineze moderne.[30] Shang a fost cucerit de către Zhou, care a domnit între secolele XII si V î.Hr., până când autoritatea centralizată a fost, încetul cu încetul, erodată de către lideri militari feudali. Au apărut astfel mai multe state beligerante independente, datorită slăbirii autorității statului Zhou, întrându-se în perioada de 300 de ani a Primăverilor și Toamnelor, întreruptă doar ocazional de către regele Zhoului. Până în Perioada Statelor Combatante, din secolele V-III î.Hr., mai rămăseseră doar șapte state suverane puternice, pe teritoriul Chinei de azi, fiecare stat având propriul său rege, ministere și armată.

China Imperială[modificare | modificare sursă]

Perioada Statelor Combatante s-a încheiat în 221 î.Hr., după ce statul Qin a cucerit celelalte șase regate și a fondat primul stat chinez unificat. Regele Zheng al statului Qin s-a autoproclamat „Primul Împărat" (始 皇 帝) Shi Huang, procedând apoi la impunerea de reforme în întreaga China, în special standardizarea forțată a limbii chineze, standardizarea unităților de măsură, a lungimii axului carului și standardizarea monetară. Dinastia Qin a durat doar cincisprezece ani, prăbușindu-se la scurt timp după moartea lui Qin Shi Huang, întrucât politicile sale legaliste și autoritare, dure, au dus la rebeliuni pe scară largă.[31][32]

Marele Zid Chinezesc a fost construit de către mai multe dinastii, într-un răstimp de peste două mii de ani, pentru a proteja regiunile agricole sedentare din interiorul Chinei, de incursiunile păstorilor nomazi din stepele nordice

Ulterioara dinastie Han a condus China între 206 î.Hr. și 220 dHr, creând o identitate culturală durabilă, care s-a păstrat până în prezent în rândul populației chineze.[31][32] Dinastia Han a extins considerabil teritoriul imperiului datorită campaniilor militare inițiate, ajungând până în Peninsula Coreeană, Vietnam, Mongolia și Asia Centrală și, de asemenea, a contribuit la crearea Drumului Mătăsii din Asia Centrală. Han China a devenit treptat cea mai mare economie a lumii antice.[33] Dinastia a adoptat confucianismul, o filozofie dezvoltată în Perioada Primăverilor și

Toamnelor, ca ideologia oficială de stat. În ciuda abandonului oficial al Legalismului, ideologia oficială a dinastiei Qin, instituțiile și politicile legaliste au rămas și au stat la baza guvernării Han.[34]
După prăbușirea Hanului, a urmat o perioadă de dezbinare cunoscută sub numele de Perioada celor Trei Regate.[35]
În anul 581 dHr, China a fost reunificată sub dinastia Sui. Cu toate acestea, dinastia s-a prabușit timpuriu, la aceasta contribuind și înfrângerea sa din timpul războiului Goguryeo-Sui (598-614).[36][37]
Sub următoarele dinastii Tang și Song, tehnologia și cultura chineză au intrat într-o epocă de aur.[38] Rebeliunea An Shi din secolul al VIII-lea a devastat țara și a șubrezit dinastia.[39] Dinastia Song a fost primul guvern din istoria lumii care a emis bani de hârtie și primul sistem politic din China care a fondat o flotă navală permanentă.[40] Între secolele X și XI, populatia Chinei s-a dublat, ajungând la aproximativ 100 milioane de oameni, în mare parte ca urmare a extinderii cultivării orezului în centrul și sudul imperiului și a producției excedente de alimente. Dinastiei Song a văzut, de asemenea, o înflorire a filozofiei și artei. Pictura peisagitică și de portret, au fost duse la noi nivele de maturitate și de complexitate.[41] Elitele sociale se adunau pentru a admira operele artistice, să-și împărtășească propriile creații și să comercializeze opere de artă prețioase. Dinastiei Song a văzut o revigorare a confucianismului, ca răspuns la creșterea în importanță a budismului, din timpul Tang.[42]

Detaliu din pictura „De-a lungul râului în timpul Festivalului Qingming", din secolul XII, reprezentând viața de zi cu zi în orașul capitală al dinastiei Song, Bianjing (modernul Kaifeng)
În secolul al XIII-lea, China a fost cucerită, treptat, de către Imperiul Mongol. În 1271, liderul mongol Kublai Khan fondează dinastia Yuan. Aceasta a cucerit ultimul bastion al dinastiei Song în 1279. Înainte de invazia mongolă, popultation Songului era de 120 de milioane de cetățeni, reducându-se la 60 de milioane, până la recensământului din 1300.[43]
Un țăran pe nume Zhu Yuanzhang a răsturnat dinastia Yuan în 1368 și a fondat dinastia Ming. Sub dinastia Ming, China s-a bucurat de o altă epocă de aur, dezvoltându-se una dintre cele mai puternice marine din lume, beneficiind de o economie bogată și prosperă în mijlocul unei înfloriri a artei și a culturii. Aceasta a fost perioada când Zheng He a condus explorări maritime,

ajungând tocmai până în Africa.[44] În primii ani ai dinastiei Ming, capitala Chinei a fost mutată de la Nanjing la Beijing. În timpul dinastiei Ming, filosofi, cum ar fi Wang Yangming au analizat și extins neo-confucianismul, formulând conceptele de individualism și moralitate înnăscută.[45]
În 1644, Beijingul a fost capturat de către o coaliție de forțe rebele, conduse de Li Zicheng, un funcționar minor Ming, care a condus o revoltă țărănească. Ultimul împărat Ming, Chongzhen, s-a sinucis atunci când orașul a căzut. Dinastia manciuriană Qing, aflată în alință cu generalul dinastiei Ming, Wu Sangui, a răsturnat dinastia de scurtă durată, Shun, fondată de către Li, procedând ulterior la preluarea controlului politic de la Beijing, oraș ce a devenit noua capitală a dinastiei Qing.
Sfârșitul domniei dinastice[modificare | modificare sursă]

O pictură de secol XIX înfățișând Rebeliunea Taiping (1850–1864)
Dinastia Qing, care a durat din 1644 până în 1912, a fost ultima dinastie imperială a Chinei. În secolul al XIX-lea dinastia Qing a experimentat imperialismul occidental, în urma a două războaie ale opiului (1839-1842 și 1856-1860), cu Marea Britanie. China a fost forțată să semneze tratate inegale, să plătească despăgubiri de război, să permită extrateritorialitate pentru străini și cedeze Hong Kongul britanicilor.[46] Primul Război Sino-Japonez (1894-1895) a dus la pierderea influenței dinastiei în Peninsula Coreeană, precum și cedarea Taiwanului, Japoniei.[47]
Dinastia Qing a început, de asemenea, să se confrunte cu tulburări interne, în care au murit milioane de oameni. Între anii 1850 și 1860, eșuata Rebeliune Taiping a devastat sudul Chinei. Alte revolte majore au mai fost: Războaiele Clanurilor Punti - Hakka (1855-1867), Rebeliunea Nien (1851-1868), Rebeliunea Miao (1854-1873), Rebeliunea Panthay (1856-1873) și revolta Dungan (1862-1877).
În secolul al XIX-lea a început marele val de emigrări al chinezilor. Pierderilor cauzate de emigrare li s-au adăugat conflictele armate dar și catastrofele naturale, cum ar fi Foametea din China de Nord dintre 1876-1879, în care au murit între 9 și 13 milioane de oameni.[48] În 1898, Împăratul Guangxu a elaborat un plan de reforme, pentru a stabili o monarhie constituțională modernă, dar a fost împiedicat de către Împărăteasa Văduvă Cixi, printr-o lovitură de stat. Nefasta rebeliune anti-occidentală a Boxerilor din 1899-1901, a slăbit și

mai mult dinastia Qing. Revoluția Xinhai din 1911-1912 a pus capăt dinastiei Qing și a stabilit Republica Chineză.
Republica Chineză (1912-1949)[modificare | modificare sursă]
Articol principal: Republica Chineză (1912-1949).
Vezi și: Taiwan

Sun Yat-sen, părintele fondator al Chinei moderne (așezat, în dreapta) și Chiang Kai-shek, ulterior președinte al Republicii Chineze
La 1 ianuarie 1912, Republica Chineză a fost înființată, iar Sun Yat-sen, liderul partidului Kuomintang (KMT sau Partidului Naționalist), a fost proclamat presedinte provizoriu.[49] Cu toate acestea, președinția i-a fost cedată ulterior lui Yuan Shikai, un fost general Qing, care în 1915 s-a auto-proclamat împărat al Chinei. În fața condamnării populare și a opoziției din propria sa armată, Beiyang, Yuan a fost forțat să abdice și să restabilească republica.[50]
După moartea lui Yuan Shikai, în 1916, China a devenit fragmentată politic. Guvernul de la Beijing era recunoscut pe plan internațional, dar practic lipsit de putere,[51][52] întrucât de la sfârșitul anilor '20, liderii militari regionali controlau cea mai mare parte a teritoriului republicii. Spre sfârșitul anilor '20, Kuomintangul, condus de către Chiang Kai-shek, a fost capabil să reunifice țara, sub controlul său, cu o serie de manevre militare și politici abile, cunoscute colectiv sub denumirea de „Expediția Nordică".[53][54] Kuomintangul a mutat capitala națiunii la Nanjing și a pus în aplicare „tutelajul politic", un stadiu intermediar de dezvoltare politică prezentat în Doctrina San-min a lui Sun Yat-Sen, un plan pentru transformarea Chinei într-un stat democratic modern.[55][56] Divizarea politică din China a făcut anevoioasă lupta lui Chiang cu liderii comuniști, împotriva cărora Kuomintangul era în război încă din 1927, în cadrul Războiului Civil din China. Acest război a continuat cu succese pentru Kuomintang, mai ales după ce comuniștii s-au retras în Marșul cel Lung, însă numai până la agresiunea japoneză din 1936, incidentul Xi'an forțând armata lui Chiang să înfrunte Imperiul Japonez.[57]
Al Doilea Război Chino-Japonez (1937-1945), un teatru al celui de-al Doilea Război Mondial, a forțat o alianță incomodă între Kuomintang și comuniști. Forțele japoneze au comis numeroase atrocități de război împotriva populației civile; în total pierzându-și viața mai mult de 20 de milioane de civili chinezi.[58] Surse

chineze afirmă că totalul pierderilor umane – militari și civili, morți, răniți și dispăruți – se ridică la 35 de milioane de oameni, între 1931-1945.[59] Se estimează că aproximativ 200.000 de chinezi au fost masacrați în orașul Nanjing, numai în timpul ocupației japoneze.[60] Japonia a capitulat necondiționat în 1945. Taiwanul, inclusiv arhipelagul Pescadores, a fost pus sub controlul administrativ al Republicii Chineze. China a ieșit (tehnic) victorioasă, dar devastată de război și ruinată financiar. Neîncrederea continuă dintre Kuomintang și comuniști a dus la reizbucnirea războiului civil. În 1947 a fost stabilită o conducere constituțională, dar din cauza tulburărilor politice continue, multe prevederi ale constituției RC nu au fost niciodată puse în aplicare în China Continentală.[61]

Republica Populară Chineză (1949 - prezent)[modificare | modificare sursă]

Mao Zedong proclamând fondarea RPC în 1949

Soldat în piața Tian Anmen

Luptele majore ale Războiului Civil Chinez s-au încheiat în 1949, odată ce Partidul Comunist controla cea mai mare parte a Chinei continentale și retragerea Kuomintangului în largul mării, reducând astfel teritoriul RC numai la Taiwan, Hainan și micile insule din jur lor. La data de 1 octombrie 1949, președintele Partidului Comunist Mao Zedong a proclamat crearea Republicii Populare Chineze.[62] În 1950, Armata Populară de Eliberare a reusit să captureze Hainanul de la Naționaliști[63] și să ocupe Tibetul.[64] Cu toate acestea, restul forțelor naționaliste au continuat insurecțiile în vestul Chinei, de-a lungul anilor '50.[65]

Mao a încurajat creșterea populației, iar sub conducerea sa populația Chinei aproape s-a dublat, de la aproximativ 550 de milioane la peste 900 milioane de locuitori.[66] Cu toate acestea, Marele Salt Înainte al lui Mao, un proiect de reformă economică și socială pe scară largă, a dus la un număr estimat de 45 de milioane de decese între 1958 și 1961, în cea mai mare parte din cauza foametei.[67] Între 1 și 2 milioane de moșieri au fost executați fiind stigmatizați drept „contrarevoluționari"[68] În 1966, Mao și aliații săi au lansat Revolutia Culturală, ceea ce a adus o perioadă de incriminare politică și revolte sociale, care a durat până la moartea lui Mao în 1976. În octombrie 1971, Republica Populară Chineză a înlocuit Republica China în cadrul

Organizației Națiunilor Unite și a luat locul acesteia în calitate de membru permanent al Consiliului de Securitate ONU.[69]
După moartea lui Mao în 1976 și arestarea facțiunii cunoscute sub numele de Grupul celor Patru, care a fost învinuit pentru excesele Revoluției Culturale, Deng Xiaoping a preluat puterea și a condus țara spre reforme economice importante. Partidul Comunist a slăbit, ulterior, controlul guvernamental asupra vieții personale a cetățenilor și comunele au fost desființate, în favoarea arendării pământurilor țăranilor. Această turnură a evenimentelor a marcat trecerea Chinei de la o economie planificată la o economie mixtă, cu un mediu de piață tot mai deschis.[70] China a adoptat constituția actuală la 4 decembrie 1982. În 1989, reprimarea violentă a protestelor studențești din Piața Tiananmen a adus condamnare internațională și sancțiuni împotriva guvernului chinez.[71]

Panorama urbană a orașului Shanghai
Președinte Jiang Zemin și premierul Zhu Rongji au condus națiunea în anii '90. Sub administrația lor, performanța economică a Chinei a scos un număr estimat de 150 de milioane de țărani din sărăcie și a susținut o rată medie anuală de creștere a produsului intern brut de 11,2%.[72][73] Țara a aderat în mod oficial Organizația Mondială a Comerțului în 2001, menținându-și rata mare de creștere economică și sub președinția lui Hu Jintao, în anii 2000. Cu toate acestea, creșterea rapidă a avut un impact sever asupra resurselor țării și a mediului,[74][75] și a provocat majore migrări omenești.[76][77] Nivelul de trai a continuat să se îmbunătățească, în ciuda recesiunii de la sfârșitul anilor 2000, dar controlul politic centralizat rămâne strâns.[78]
Pregătirile pentru schimbările de putere, preconizate pentru anul 2012, au fost marcate de dispute factionale și scandaluri politice.[79] La al XVIII-lea Congres Național al Partidului Comunist din China, din noiembrie 2012, Hu Jintao și Wen Jiabao i-au înlocuit, în calitate de președinte și premier, pe Xi Jinping și Li Keqiang, preluând oficial mandatul în 2013.[80][81] Sub conducerea lui Xi, guvernul chinez a inițiat eforturi pe scară largă pentru a reforma economia,[82][83] care a avut de suferit din cauza instabilității structurale și creșterii încetinite.[84][85][86][87] Administrația Xi a anunțat, de asemenea, reforme majore ale politicii „unicului copil" și a sistemul penitenciarelor.[88]
Geografie[modificare | modificare sursă]
Articol principal: Geografia Chinei.

Imagine din satelit ilustrând topografia Chinei

Terasele de orez din Longsheng, în Guangxi

Râul Li din Guangxi

Geografie politică[modificare | modificare sursă]

Republica Populară Chineză este a doua țară ca mărime din lume, după suprafața uscată[89], în urma Rusiei și este, a treia, sau a patra, cea mai mare ca suprafață totală după Rusia, Canada și, în funcție de modul de calcul, Statele Unite ale Americii.[d] În general, suprafața totală a Chinei este considerată ca fiind de aproximativ 9.600.000 km2.[90] Cifrele variază de la 9.572.900 km2, conform Enciclopediei Britannica,[91] 9.596.961 km2, conform Anuarului Demografic al ONU,[92] la 9.596.961 km2, conform CIA World Factbook.[93] China are cea mai lungă frontieră terestră din lume, de 22.117 km, de la vărsarea în mare a râului Yalu, până la Golful Tonkin.[93] China se învecinează cu 14 de națiuni, mai mult decât orice altă țară, cu excepția Rusiei, care se învecinează tot cu 14 state.[94] China se extinde în mare parte din Asia de Est, învecinându-se cu Vietnam, Laos, Birmania în Asia de Sud-Est; cu India, Bhutan, Nepal și Pakistan în Asia de Sud [e]; cu Afganistan, Tadjikistan, Kârgâzstan și Kazahstan în Asia Centrală; cu Rusia, Mongolia, Coreea de Nord în Asia de Nord și Nord-est. În plus, China împarte granițele maritime cu Coreea de Sud, Japonia, Vietnam, Filipine și Taiwan.

Peisajul și clima[modificare | modificare sursă]

Deșertul Gobi, Gansu.

Musonul în în pădurea tropicală din Guangxi

Peisaj montan Tibet.

Chang Hai (Lacul cel Lung), Valea Jiuzhaigou, Sichuan

Teritoriul Chinei se află între latitudinile 18° și 54°N și între longitudinile 73° și 135°E. Peisajele Chinei variază semnificativ de-a lungul vastului teritoriu. În est, de-a lungul țărmurilor Mării Galbene și Mării Chinei de Est sunt extinse și dens populate câmpii aluvionare, în timp ce pe marginile platoului Mongoliei Interioare, în nord, predomină pajiștile largi. Sudul Chinei este dominat de dealuri și lanțuri muntoase joase, în timp ce partea

central-estică găzduieşte deltele a două mari fluvii din China, Galben şi Yangtze. Alte ape importante includ Xi, Mekong, Brahmaputra şi Amur. La vest se află lanţuri muntoase importante, mai ales Himalaya. Platourile inalte prezintă peisaje aride în nord, cum ar fi deşerturile Taklamakan şi Gobi. Cel mai înalt punct din lume, Muntele Everest (8848 m), se află la graniţa chino - nepaleză.[95] Cel mai de jos punct al ţării, şi al treilea din lumea, este fundul lacului uscat (playa) Ayding (-154 m), în Depresiunea Turpan.[96]
Clima Chinei este dominată în principal de sezoane uscate şi musoni umezi, care duc la diferenţe pronunţate de temperatură între iarnă şi vară. În timpul iernii, vânturile nordice, care provin dinspre latitudini mai înalte, sunt reci şi uscate; în timpul verii, vanturi dinspre sud, din zonele de coastă ale latitudinilor mai joase, sunt calde şi umede[97] Clima Chinei diferă de la o regiune la alta, din cauza teritoriului vast şi a topografiei complexe. O problemă majoră de mediu în China este extinderea continuă a deşerturile sale, în special a deşertului Gobi.[98][99] Cu toate că liniile – barieră – de arbori plantaţi în 1970 au redus frecvenţa furtunilor de nisip, seceta prelungită şi practicile agricole greşite au dus la apariţia de furtuni de praf, ce afectează nordul Chinei, în fiecare primăvară, extinzându-se apoi şi înspre alte părţi ale Asiei de Est, inclusiv în Coreea şi Japonia. Conform Ministerului de Protecţie al Mediului din China, SEPA, China pierde 4,000 km² pe an din cauza deşertificării.[100] Calitatea apei, eroziunea şi controlul poluării au devenit probleme importante în relaţiile Chinei cu alte ţări. Topirea gheţarilor din Himalaya ar putea conduce la penuria apei pentru sute de milioane de oameni.[101]
Biodiversitate[modificare | modificare sursă]

Un urs panda; cea mai faimoasă specie endemică şi pe cale de dispariţie din China, Rezervaţia Naturală Naţională Wolong, în Sichuan
China este una dintre cele 17 ţări megadiverse,[102] fiind situată în două din zonele ecologice majore ale lumii: Palearcticul şi Indomalaya. După o estimare, China are peste 34.687 de specii de animale şi plante vasculare, ceea ce o face a treia cea mai biodiversificată din lume, după Brazilia şi Columbia.[103] Ţara a semnat Convenţia de la Rio de Janeiro privind diversitatea biologică, la 11 iunie 1992, şi a devenit parte a Convenţiei de la data de 5 ianuarie 1993.[104] Mai târziu s-a elaborat o Strategie Naţională Privind Biodiversitatea şi un Plan de Acţiuni, cu o

revizuire, care au fost acceptate de către Convenție la 21 septembrie 2010.[105]
China este casa a cel puțin 551 de specii de mamifere (ocupând locul 3 în lume);[106] 1221 de specii de păsări (locul opt pe Terra);[107] 424 de specii de reptile (locul 7)[108] și 333 de specii de amfibieni (locul 7 pe glob).[109] China este țara din afara tropicelor cu cea mai mare biodiversitate. Fauna sălbatică a Chinei își împarte habitatul și suportă presiunea acută a celei mai mari populații de homo sapiens din lume. Cel puțin 840 de specii de animale sunt amenințate, vulnerabile sau în pericol de dispariție, la nivel local în China, în principal datorită activităților antropice, cum ar fi distrugerea habitatelor, poluarea și vânatul pentru hrană, blană și ingrediente pentru medicina tradițională chineză.[110] Fauna sălbatică pe cale de dispariție este protejată prin lege și din 2005 țara are peste 2349 rezervații naturale, care acoperă o suprafață totală de 149.95 milioane de hectare, 15% din suprafața totală a Chinei.[111] China are peste 32.000 de specii de plante vasculare,[112] și este casa la o varietate de tipuri de păduri. Pădurile de conifere reci predomină în partea de nord a țării, susținând specii de animale, cum ar fi elanul, ursul tibetan, împreună cu peste 120 de specii de păsări.[113] Pădurile mai puțin înalte de conifere umede pot conține desișuri de bambus. La altitudini montale mai înalte se întâlnește ienupărul și tisa, bambusul fiind înlocuit de rhododendron. Pădurile subtropicale, care predomină în centrul și sudul Chinei, susțin mai multe 146.000 de specii de floră.[113] Pădurile umede tropicale și sezoniere, deși limitate la Yunnan și insula Hainan, contin un sfert din toate speciile de animale și plante găsite în China.[113] China are consemnate peste 10.000 de specii de ciuperci,[114] și din acestea, aproape 6.000, aparțin subregnului dikarya.[115]
Aspecte de mediu[modificare | modificare sursă]

Smog deasupra Orasului Interzis din Beijing. Poluarea aerului este una dintre problemele de mediu care afectează orașele.
În ultimele decenii China a avut de suferit datorită poluării și a deteriorării grave a mediului.[116][117] În timp ce reglementări, cum ar fi Legea de Protecție a Mediului din 1979, sunt destul de stricte, sunt însă prost aplicate, întrucât sunt adesea ignorate de către comunitățile locale și oficialii guvernamentali, în favoarea dezvoltării economice rapide.[118] Poluarea urbană a aerului este o gravă problemă de sănătate în țară, Banca Mondială estimând,

în 2013, că 16 din 20 cele mai poluate orașe ale lumii, sunt situate în China.[1 19]
China este cel mai mare emițător din lume de dioxid de carbon.[120] Țara are, de asemenea, probleme legate de apa potabilă. Aproximativ 298 milioane de chinezi, din zonele rurale, nu au acces la apă bună de băut; până la sfârșitul anului 2011,[121] 40% din râurile Chinei au fost poluate de deșeuri industriale și agricole.[122]

Turbine eoliene în Xinjiang. Proiectul Dabancheng reprezintă cel mai mare parc eolian din Asia
Această criză este agravată de lipsa tot mai severă de apă, în special în partea de nord - est a țării.[123][124]
Cu toate acestea, China este cel mai mare investitor din lume în comercializarea energiei regenerabile, cu 52 miliarde dolari investiți doar în 2011,[125][126][127] este un producător important de tehnologii de energie regenerabilă și investește foarte mult în proiectele de energie regenerabilă la scară locală.[128][129] Până în 2009, peste 17% din energia din China a provenit din surse regenerabile de energie – cele mai notabile fiind hidrocentralele - de unde China obține o capacitate totală instalată de 197 GW.[130] În 2011, guvernul chinez a anunțat planuri de investiție de patru bilioane de yuani (618,55 miliarde de dolari) în proiecte de infrastructură de apă și desalinizare, pentru o perioadă de zece ani și finalizarea construcției unui sistem de prevenire a inundațiilor și anti-secetă, până în 2020.[123][131] În 2013 China a pus în aplicare un plan pe cinci ani, în valoare de 277 miliarde USD, pentru a reduce poluarea aerului, în special în partea de nord a țării.[132]
Demografie[modificare | modificare sursă]
Articol principal: Demografia Republicii Populare Chineze.

O hartă, din 2009, a densității populației Chinei. Provinciile coastei de est sunt mult mai dens populate decât interiorul vestic al țării
„Al Șaselea Recensământ Național al Republicii Populare Chineze", din 2010, a înregistrat o populație totală de aproximativ 1.370.536.875.
Rata natalității este de 12,3‰, comparabilă cu toate țările europene este una dintre cele mai scăzute din lume iar rata mortalității este de 7,1‰. Rata fertilității este de 1,55

copii/femeie, una dintre cele mai reduse valori deasemenea din întreaga lume.
Din cauza politicii a unicului copil, China are acum cea mai mare rată de îmbătrânire a populației din lume. Deși s-ar putea introduce legea celui de-al doilea copil începând cu 1 ianuarie 2016, un sondaj a arătat că doar aproximativ 1 milion de cupluri chineze își doresc un al doilea copil.
Pentru urmatorii ani, se preconizează o scădere a populației, până în 2100 populația va scădea cu peste 400 milioane de locuitori. Cu cât economia Chinei se dezvoltă, cu atât natalitatea va scădea. Marea majoritate a cuplurilor chineze își doresc un singur copil.

Aproximativ 16,60% din populație avea sub 14 ani, 70,14% aveau vârste cuprinse între 15 și 59 de ani, iar 13,26% peste 60 de ani.[133] Rata de creștere a populației, pentru 2013, este estimată la 0,46%.[134] Deși este o țară cu venituri medii, după standardele occidentale, creșterea economică rapidă a Chinei a scos sute de milioane de oameni din sărăcie, începând cu 1978. Astăzi, aproximativ 10% din populația din China trăiește sub limita sărăciei, supraviețuind cu mai puțin de un dolar SUA pe zi, în scădere de la 64% în 1978. Șomajului în mediul urban, în China, a scăzut la 4% până la sfârșitul anului 2007.[135] În prezent, rata șomajului în mediul urban este de aproximativ 4,1%.[136][137]
Cu o populație de peste 1,3 miliarde de locuitori și cu diminuarea resurselor naturale, guvernul chinez este foarte preocupat de ritmul de creștere al populației și a încercat, din 1979, cu rezultate mixte,[138] să pună în aplicare o politică de planificare familială strictă, cunoscută sub numele de „Politica Unicului Copil". Înainte de 2013 această politică limita familiile la a avea doar un singur copil, cu excepția minorităților etnice și cu un grad de flexibilitate în zonele rurale. O relaxare importantă a politicii a fost adoptată în decembrie 2013, care permite familiilor să aibe doi copii în cazul în care unul dintre părinți este singur la părinți.[139] Ministrul Chinei de planificare familială a indicat, în 2008, faptul că politica unui singur copil se va menține cel puțin până în anul 2020.[140] Există o anumită împotrivire la această politică a unicului copil, mai ales în zonele rurale, în primul rând din cauza necesității de forță de muncă în agricultură, dar și a preferinței tradiționale pentru copii-băieți. Familiile care încalcă politica adesea mint la recemsăminte.[141] Datele de la recensământul din 2010 sugerează faptul că rata fertilității poate fi acum în jur de 1,4.[142]

Populația Chinei din 1949 până în 2008

Politica copilului unic, împreună cu preferința tradițională pentru băieți, pot contribui la un dezechilibru în raportul dintre sexe, la naștere.[143][144] Conform recensământului din 2010, raportul dintre sexe la naștere a fost de 118,06 băieți la fiecare 100 de fete,[145] fiind mult peste valoarea normală de aproximativ 105 băieți la 100 de fete.[146] Recensământul din 2010 a evidențiat faptul că barbații reprezintă 51,27 la sută din totalul populației.[145] Cu toate acestea, raportul dintre sexe al Chinei este mai echilibrat decât a fost în 1953, atunci când bărbații au reprezentat 51,82 la sută din totalul populației.[145]

Grupuri etnice[modificare | modificare sursă]

Grupurile etnolingvistice ale Chinei (1990)

China recunoaște oficial 56 de grupuri etnice distincte, dintre care cei mai numeroși sunt chinezii han, care constituie circa 91,51% din totalul populației.[147] Chinezii Han - cel mai mare grup etnic din lume[148] – sunt mai numeroși decât celelalte grupuri etnice, în fiecare diviziune de la nivelul de provincie, cu excepția Tibetului și Xinjiangului.[149] Minoritățile etnice reprezintă circa 8,49% din populația din China, conform recensământului din 2010.[147] Comparativ cu recensământul din 2000, populația Han a crescut cu 66.537.177 de persoane, sau cu 5,74%, în timp ce populația combinată a celorlalte 55 de minorităților naționale, a crescut cu 7.362.627 de persoane, sau 6,92%.[147] La recensământul din 2010 s-au înregistrat un total de 593.832 de cetățeni străini care trăiesc în China. Cele mai mari astfel de grupuri erau din Coreea de Sud (120,750), Statele Unite ale Americii (71493) și Japonia (66159).[150]

Limbi[modificare | modificare sursă]

Limbile cele mai vorbite în China fac parte din familia limbilor sino-tibetane. Există, de asemenea, mai multe grupuri lingvistice majore în limba chineză însăși. Dialectele cele mai vorbite sunt Mandarina (vorbită de către 70% din populație),[151] Wu (inclusiv Shanghaineza), Yue (inclusiv Cantoneza și Taishaneza), Min (inclusiv Hokkien și Teochew), Xiang, Gan și Hakka. Limbi non-sinice vorbite pe scară largă de către minoritățile etnice includ zhuang, mongolă, tibetană, uigură, hmong și coreeană.[152] Mandarina Standard, un grai mandarin bazat pe dialectul Beijing, este limba națională și oficială din China și este folosită

drept „lingua franca" între oamenii proveniți din medii lingvistice diferite.[153]
Chineza Clasică, forma standard de scriere în China timp de mii de ani, a permis comunicarea în scris a vorbitorilor chinezi, de limbi și dialecte diferite, neinteligibile. Scrierea chineză vernaculară, sau Baihua, este standardul de scriere, bazat pe dialectul mandarin și popularizat pentru prima dată în romanele dinastiei Ming. Aceasta a fost adoptată, cu modificări semnificative, în perioada de început a secolului XX, ca standard național. Chineza Clasică face încă parte din programa de liceu și este, prin urmare, inteligibilă, într-o anumită măsură, pentru mulți chinezi. De la promulgarea lor de către guvern în 1956, caracterele chineze simplificate au devenit sistemul oficial standardizat de scriere, folosit pentru a scrie în limba chineză în China continentală, înlocuind utilizarea anterioarelor caractere chineze tradiționale.
Urbanizare[modificare | modificare sursă]
Articol principal: Lista orașelor din China.
China s-a urbanizat semnificativ în ultimele decenii. Procentul din populația țării care locuiește în mediul urban a crescut de la 20% în 1990 la 46% în 2007.[154] Se estimează că populația urbană a Chinei va ajunge la un miliard până în 2030.[155] Cei mai mulți dintre aceștia provin din mediul rural, fiind în căutarea unui loc de muncă în orașe.
China are peste 160 de orașe cu o populație de peste un milion, [156] inclusiv șapte metropole (orașe cu o populație de peste 10 milioane de locuitori): Chongqing, Shanghai, Beijing, Guangzhou, Tianjin, Shenzhen și Wuhan.[157][158][159] Până în 2025, se estimează că în țară vor fi 221 de orașe cu peste un milion de locuitori.[154] Cifrele din tabelul de mai jos sunt de la recensământul din 2010[160] fiind doar estimări ale populației urbane, în limitele zonelor administrative ale orașelor; există un clasament diferit atunci când se analizează totalul populațiilor municipale (care includ populațiile suburbane și rurale). Marea „populație flotantă" a lucrătorilor migranți, face efectuarea recensămintelor din mediul urban dificilă,[161] Cifrele de mai jos reprezintă numai rezidenții pe termen lung.
Principalele arii urbane din China
(excluzând Regiunile Administrative Speciale Hong Kong și Macao)

Shanghai
Shanghai

Beijing
Beijing
Guangzhou
Guangzhou

Nr.	Orașul	Provincia	Loc.	Nr.	Orașul	Provincia	Loc.

Shenzhen
Shenzhen
Tianjin
Tianjin

Dongguan

Nr.	Orașul	Provincia	Loc.	Nr.	Orașul	Provincia	Loc.
1	Shanghai	Shanghai	21 776 000	11	Quanzhou	Fujian	5 913 000
2	Beijing	Beijing	18 241 000	12	Nanking	Jiangsu	5 770 000
3	Guangzhou-Foshan	Guangdong	17 681 000	13	Shenyang	Liaoning	5 631 000
4	Shenzhen	Guangdong	12 506 000	14	Xi'an	Shaanxi	5 332 000
5	Tianjin	Tianjin	9 277 000	15	Harbin	Heilongjiang	4 543 000
6	Dongguan	Guangdong	8 591 000	16	Qingdao	Shandong	4 444 000
7	Chengdu	Sichuan	8 386 000	17	Suzhou	Jiangsu	4 402 000
8	Wuhan	Hubei	7 411 000	18	Zhengzhou	Henan	4 184 000
9	Chongqing	Chongqing	6 632 000	19	Dalian	Liaoning	3 777 000
10	Hangzhou	Zhejiang	6 559 000	20	Fuzhou	Fujian	3 625 000

Estimări pentru 2013[162]

Educație[modificare | modificare sursă]

Universitatea Tsinghua din Beijing, una dintre universitățile de top din China[163]

Din 1986, învățământul obligatoriu în China cuprinde învățământul primar și învățământul gimnazial care, împreună, durează nouă ani.[164] În 2010, aproximativ 82,5 la suta din elevi au continuat studiile la un ciclu liceal de trei ani.[165] Gaokao, „Examenul Național de Admitere la Universitate" al Chinei, reprezintă o condiție prealabilă pentru intrarea în cele mai

multe instituții de învățământ superior. În 2010, 27 la sută dintre absolvenții de liceu erau înscriși în învățământul superior.[166] Educația profesională (vocațională) este la dispoziția studenților de la nivelele secundar și terțiar.[167]
În februarie 2006, guvernul s-a angajat să furnizeze complet gratuit învățământul de nouă ani, inclusiv oferirea de manuale și alocații.[168] Investițiile anuale în învățământ au crescut de la mai puțin de 50 de miliarde dolari în 2003, la mai mult de 250 de miliarde de dolari în 2011.[169] Cu toate acestea, rămâne o inegalitate în cheltuielile pentru educație. În anul 2010, cheltuielile pentru educația anuală per elev de liceu, în Beijing, s-au ridicat la 20.023 CNY, în timp ce în Guizhou, una dintre cele mai sarace provincii din China, cheltuielile nu au trecut de 3.204 CNY.[170] Învățământul gratuit obligatoriu în China este format din școala primară și gimnazială, pentru copii cu vârste cuprinse între 6 și 15 de ani. În 2011, în jur de 81,4% dintre chinezi absolviseră gimnaziul.[171] Până în 2007, existau 396.567 de școli primare, 94.116 școli gimnaziale și 2.236 instituții de învățământ superior.[172]
În 2010, 94% din populația de peste 15 ani era alfabetizată,[173] comparativ cu doar 20% în 1950.[174] În 2009, elevii chinezi din Shanghai au obținut cele mai bune rezultate, din lume, la matematică, științe și literatură, în cadrul Programului Internațional pentru Evaluarea Elevilor (PISA), o evaluare la nivel mondial a performanțelor școlare ale elevilor în vârstă de 15 ani.[175]
Sănătate[modificare | modificare sursă]

Diagramă arătând creșterea Indicelui Dezvoltării Umane în China între 1970 și 2010
Ministerul Sănătății, împreună cu omologii săi din birourile de sanatate provinciale, supraveghează necesitățile de sănătate a populației din China.[176] Accentul pe sănătatea publică și medicina preventivă, a caracterizat politica de sănătate din China de la începutul anilor 1950. La acea vreme, Partidul Comunist a început Campania de Sănătate Patriotică, care a avut ca scop îmbunătățirea salubrității și a igienei, precum și tratarea și prevenirea a mai multor boli. Boli cum ar fi holera, febra tifoidă sau scarlatina, care erau deja răspândite în China, au fost aproape eradicate în această campanie. După ce Deng Xiaoping a început instituirea reformelor economice în 1978, starea de sănătate a populației chineze s-a îmbunătățit rapid datorită unei

mai bune nutriții, cu toate că multe dintre serviciile gratuite de sănătate publică, prevăzute în mediul rural, au dispărut împreună cu Comunele Poporului. Asistența medicală în China a devenit în cea mai mare parte privatizată și a înregistrat o creștere semnificativă a calității. În 2009, guvernul a început o inițiativă pe trei ani, pentru a furniza asistență medicală și de îngrijire, la un cost de 124 miliarde de dolari.[177] Până în 2011, în urma acestei campanii, 95% din populația Chinei avea acoperirea unei asigurări de sănătate de bază.[178] În 2011, China a fost evaluată ca fiind al treilea cel mai mare furnizor mondial de produse farmaceutice, dar populația sa a avut de suferit de pe urma dezvoltării și distribuirii de medicamente contrafăcute.[179]
Speranța de viață la naștere în China este de 75 de ani,[180] iar rata mortalității infantile este de 12 la mie.[181] Ambele s-au îmbunătățit în mod semnificativ începând cu anii 1950.[f] Rata de piticire, o afecțiune cauzată de malnutriție, a scăzut de la 33,1% în 1990 la 9,9% în 2010.[184] În ciuda îmbunătățirilor semnificative în materie de sănătate și construirea de facilități medicale avansate, China are mai multe probleme de sănătate publică emergente, cum ar fi bolile respiratorii cauzate de poluarea la scară largă a aerului,[185] sutele de milioane de fumatori,[186] sau creșterea obezității în rândul tinerilor din mediul urban.[187][188] Populația mare a Chinei și orașele dens populate au condus la focare de boli grave, în ultimii ani, cum ar fi izbucnirea în 2003 a SARS.[189] În 2010, poluarea aerului a cauzat 1,2 milioane de decese premature în China.[190] Înălțimea medie a barbaților în China este 170 cm iar cea a femeilor este de 158 cm.[191]
Religie[modificare | modificare sursă]

Templul Cerului, un complex de cladiri taoiste.

Templul Guoqing de pe Muntele Tiantai, construit în 598 dHr, a fost locul de fondare a ramurii Tiantai a budismului chinez
Libertatea religioasă este garantată de constituția Chinei, deși organizațiile religioase care nu dispun de o aprobarea oficială pot face obiectul unei persecuții de stat.[192][193] Estimările demografice religioase, în China, variază. Un sondaj realizat în 2007 a evidențiat faptul că 31,4 la sută dintre chinezii de peste 16 ani erau religioși,[194] în timp ce un studiu din 2006 a constatat că 46% din populația Chinei era religioasă.[195]

De-a lungul mileniilor, civilizaţia chineză a fost influenţată de diferite mişcări religioase. Conceptul chinez de „San Jiao" („trei doctrine" sau „trei religii") include confucianismul [g] budismul şi taoismul, iar din punct de vedere istoric, au avut un impact semnificativ în modelarea culturii chineze.[197][198] Elemente ale acestor trei sisteme de credinţă sunt de multe ori încorporate în tradiţii religioase populare sau folclorice.[199] O sondare a opiniei, făcută în 2008, a sătenilor din mediul rural, din şase provincii, a evidenţiat faptul că:
„mai mult de două treimi din auto-proclamaţii credincioşi, religioşi, (sau 31,09 % din toţi sătenii eşantionaţi) nu fac, sau nu se pot identifica în mod clar credinţa lor ... Aceşti oameni cred că există puteri supranaturale care domină sau influenţează puternic soarta fiinţelor umane, iar ei cred că soarta lor poate fi schimbată prin oferirea de sacrificii pentru divinităţi sau strămoşii. Aceste credinţe şi practici sunt adesea adânc înrădăcinate în cultura tradiţională chineză şi în obiceiurile comunităţilor locale.[195]"
Un sondaj realizat de Horizon Research Consultancy Group, în 2007, a remarcat faptul că persoanele care se identifică drept budiştii alcătuiesc 18 - 19% din populaţia adultă din China, în timp ce creştinii cuprind în jur de 3-4%, iar musulmanii aproximativ 1%.[200] Unele dintre minorităţile etnice din China practică religii etnice unice: Dongbaism este religia tradiţională a poporului Nakhi, Moism este religia populaţiilor Zhuang şi Ruism este credinţa etnicilor Qiang. Religia tradiţională indigenă a Tibetului este Bon, însă cei mai mulţi tibetani practică budismul tibetan, în forma Vajrayana.[201]
Un sondaj recent din 2015 făcut de Institutul american de opinie publică Win/Gallup International Association a arătat faptul că doar 14% dintre chinezi s-au declarat religioşi iar restul s-au declarat atei sau nereligioşi.[202]
Politică[modificare | modificare sursă]

Xi Jinping, preşedintele Chinei

Li Keqiang, premierul Chinei

Soldat chinez din AEP
Republica Populară Chineză este unul dintre puţinele state socialiste de pe Glob, care susţine deschis comunismul. Guvernul chinez a fost descris de politologi în mod variat, ca fiind comunist

şi socialist, dar şi autoritar şi corporatist,[203] cu restrictii majore în multe domenii, mai ales în cazul accesului liber la internet, libertatea presei, libertatea de întrunire, dreptul de a avea mai mulţi copii, libertatea de fondare a organizaţiilor sociale (ONG-uri) şi libertatea religioasă.[204] Sistemul său actual, politic şi economic, a fost numit de către liderii săi ca „socialism cu caracteristici chineze" (fiind un marxism adaptat la circumstanţele din China) şi ca o „economie de piaţă socialistă". [205]

Ţara este condusă de Partidul Comunist din China (PCC), a cărui putere este consfinţită de către constituţia Chinei.[206] Sistemul electoral chinez este ierarhic, în care membrii Adunării Reprezentanţilor Poporului (la nivel local - comunal şi judeţean) sunt aleşi în mod direct, iar pentru toate nivelurile superioare Adunării Reprezentanţilor Poporului, până la Adunarea Naţională a Reprezentanţilor Poporului, sunt aleşi în mod indirect de către Adunările Populare din nivelele imediat inferiore.[207][208] Sistemul politic este descentralizat, iar liderii provinciali şi sub-provinciali au un grad de autonomie semnificativ.[209] Există şi alte partide politice în China, denumite partide democratice, care participă la Adunarea Naţională a Poporului şi la Conferinţa Consultativă Politică Populară (CCPP).[210] Comparativ cu politicile anilor 1970, a uşilor închise, liberalizarea Chinei a dus la un climat administrativ mai puţin restrictiv decât înainte. China sprijină principiul leninist al „centralismului democratic", [211] dar Adunare Naţională a Reprezentanţilor Poporului (instituţie aleasă) a fost descrisă ca un organism cu puţină putere de facto.[212] Preşedintele în exerciţiu este Xi Jinping, acesta fiind totodată Secretarul General al Partidului Comunist Chinez şi preşedintele Comisiei Militare Centrale.[80] Premierul actual este Li Keqiang, care, de asemenea, este membru senior al Comitetului Permanent al Biroului Politic (Politburo).

Sala Mare a Poporului, noaptea. Beijing

Au existat unele mişcări pentru liberalizare politică, unde alegeri libere sunt organizate la nivel de sat şi oraş[213][214] Cu toate acestea, Partidul păstrează controlul efectiv asupra numirilor guvernamentale, în absenţa oricărei opoziţii semnificative, PCC câştigând implicit, de cele mai multe ori, alegerile. Preocupările politice din China sunt axate pe decalajul tot mai mare dintre bogaţi şi săraci şi corupţia guvernamentală.[215][216] Cu toate acestea, nivelul de suport popular, pentru guvern şi gestionarea

sa a națiunii, este mare; 80-95% din cetățenii chinezi exprimându-și satisfacția față de guvernul central, potrivit unui sondaj din 2011.[217]

Organizarea administrativă[modificare | modificare sursă]

Republica Populară Chineză are un control administrativ a 22 de provincii și consideră Taiwanul a fi a XXIII-a provincie, deși în prezent Taiwanul este, în mod independent, guvernat de către Republica Chineză, care contestă revendicarea RPC.[218] China are, de asemenea, cinci subdiviziuni numite oficial Regiuni Autonome, fiecare cu un grup minoritar desemnat, patru municipalități, și două Regiuni Administrative Speciale (RAS), care dețin un grad de autonomie politică. Aceste 22 de provincii, cinci regiuni autonome și patru municipalități pot fi denumite, în mod generic, China Continentală. Acest termen exclude, de obicei, RAS Hong Kong și Macao. Niciuna dintre aceste diviziuni nu sunt recunoscute de către guvernul Taiwanului, care revendică, în întregime, teritoriul RPC. Constituția Republicii Populare Chineze prevede, oficial, faptul că țara este organizată în trei nivele administrative:

la nivel provincial: China este împărțită în 23 de provincii, 5 regiuni autonome, 4 municipii de subordonare centrală (sau municipalități) și 2 Regiuni Administrative Speciale (RAS)

la nivel județean: Provinciile și regiunile autonome au în subordine districte (autonome), județe, județe autonome și orașe;

la nivel comunal: Județele, județele autonome și orașele au la rândul lor în subordine comune, comune de autonomie națională și orășele.

Totuși, în practică, au mai fost inserate încă doua nivele: Prefectura, sub nivel provincial și Satul, sub nivelul Comunal. Nivelele Provinciale, Județene și Comunale sunt adaptate pentru a fi compatibile cu particularitățile etnice și economice ale respectivei zonei: regiunile autonome, districtele autonome și județele autonome sunt diviziuni de nivel I și II, locuite de cele 55 de minorități etnice naționale, care se bucura de propria lor autonomie în elaborarea de legi specifice. Municipiile de subordonate centrală: Beijing, Tianjin, Shanghai și Chongqing includ unele dintre cele mai mari orașe din lume și se află sub administrare directă. Fostele colonii europene, Hong Kong și Macao, mențin o considerabilă autonomie ca regiuni administrative speciale, păstrându-și propriul sistem economic și juridic, dar și anumite caracteristici proprii statelor independente, cum ar fi propria monedă, domeniu propriu de internet, prefix

telefonic, steag, etc. Conform acestui model de guvernare, Taiwanul este considerat ca fiind una dintre cele 23 de provincii ale RPC, deși în practică, insula este independentă și este administrată de către regimul Republicii Chineze (Taiwan), de la sfârșitul războiului civil din 1949.

RPC administrează 33 de diviziuni la nivel de provincie, 333 de diviziuni la nivel de prefectură, 2.862 divizii la nivel de județ, 41.636 divizii la nivel comunal și mult mai multe la nivel sătesc.

Tabelul de mai jos prezintă diviziunile administrative, administrate de către Republica Populară Chineză la 31 decembrie 2005

Nivel Nume Tipul Pinyin Numărul
1 Nivel Provincial
省级行政区Provincii
(*China revendică Taiwanul drept provincia sa) 省 shěng 22
(23*)
Regiuni Autonome 自治区 zìzhìqū 5
Municipii de subordonare centrală 直辖市 zhíxiáshì 4
Regiuni Administrative Speciale (RAS) 特别行政区tèbié xíngzhèngqū 2
2 Nivel Prefectural
地级行政区Prefecturile 地区 dìqū 17
Prefecturi Autonome 自治州 zìzhìzhōu 30
Orașe Prefectură 地级市 dìjíshì 283
Ligi 盟 méng 3
3 Nivelul Județean
县级行政区Județe 县 xiàn 1.464
Județe Autonome 自治县 zìzhìxiàn 117
Orașe Municipii 县级市 xiànjíshì 374
Orașe Județene 市辖区 shìxiáqū 852
Steaguri 旗 qí 49
Steaguri autonome 自治旗 zìzhìqí 3
Arii Forestiere 林区 línqū1
Județe Speciale特区 tèqū 2
4 Nivelul Comunal
乡级行政区Comune 乡 xiāng) 14.677
Comune de autonomie națională 民族乡 mínzúxiāng 1.092
Orășele 镇 zhèn 19.522
Sub-districte 街道办事处jiēdàobànshìchù 6.152

Orașe-District 区公所 qūgōngsuǒ 11
Sum 苏木 sūmù 181
Sumu etnice 民族苏木 mínzúsūmù 1
5 Nivelul Sătesc
村级自治组织 Orășel Comunal (社区) 社 区 居 民 委 员 会 jūmínwěiyuánhùi 80.717[219]
Comitete (Grupuri) Sătești (村民小组 - cūnmínxiǎozǔ)
** Sate Administrative (行政村, xíngzhèngcūn)
** Sate (自然村, zìráncūn) 村民委员会cūnmínwěiyuánhùi 623.669[220]
Provincii (省)
Anhui (安徽)
Fujian (福建)
Gansu (甘肃)
Guangdong (广东)
Guizhou (贵州)
Hainan (海南)
Hebei (河北)
Heilongjiang (黑龙江)
Henan (河南)
Hubei (湖北)
Hunan (湖南)
Jiangsu (江苏)
Jiangxi (江西)
Jilin (吉林)
Liaoning (辽宁)
Qinghai (青海)
Shaanxi (陕西)
Shandong (山东)
Shanxi (山西)
Sichuan (四川)
Taiwan (台湾)*
Yunnan (云南)
Zhejiang (浙江)
*Taiwanul este revendicat de către PRC, dar este administrat de Republica Chineză
Regiuni autonome (自治区)
Municipalități (直辖市)
Regiuni administrative speciale (特别行政区)
Guangxi (广西壮族自治区)

Mongolia Interioară / Nei Mongol (内蒙古自治区)
Ningxia (宁夏回族自治区)
Xinjiang (新疆维吾尔自治区)
Tibet / Xizang (西藏自治区)
Beijing (北京市)
Chongqing (重庆市)
Shanghai (上海市)
Tianjin (天津市)
Hong Kong / Xianggang (香港特别行政區)
Macau / Aomen (澳門特別行政區)
Dați click pe regiune pentru mai multe informații.
China administrative1.png
Despre această imagine

Relațiile externe[modificare | modificare sursă]

Ministerul Relațiilor Externe, aflat în districtul Chaoyang, Beijing. RPC are relații diplomatice cu 171 de țări și deține ambasade în 162.[221] Legitimitatea sa este contestată de către Republica Chineză și alte câteva țări; este, astfel, cel mai mare și cel mai populat stat, din lume, cu recunoaștere limitată. În 1971, Republica Populară Chineză a înlocuit Republica Chineză (Taiwan), ca unic reprezentant al Chinei în cadrul Organizației Națiunilor Unite și ca unul dintre cei cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite.[222] China este, de asemenea, un fost membru și lider al Mișcării de Nealiniere, considerându-se totodată o susținătoare a țărilor aflate în curs de dezvoltare.[223] Împreună cu Brazilia, Rusia, India și Africa de Sud, China este un membru al grupului BRICS, al marilor economii emergente și a găzduit al treilea summit oficial al grupului, la Sanya, Hainan, în aprilie 2011.[224]

China face parte din BRICS. În 2010 a avut loc al doilea summit. De la stânga la dreapta: președintele Dmitri Medvedev (Rusia), Luiz Inacio Lula da Silva (Brazilia), Hu Jintao (China) și Manmohan Singh (India).
În conformitate cu interpretarea sa a politicii „O Singură China", Beijingul a condiționat stabilirea de relații diplomatice, cu alte țări, în funcție de recunoașterea legitimității revendicării Taiwanului și încetarea relațiilor diplomatice cu guvernul Republicii Chineze. Oficialii chinezi au protestat în numeroase rânduri atunci când alte țări au făcut propuneri diplomatice

Taiwanului,[225] mai ales în materie de vânzări de armament. [226] China se opune, de asemenea, întâlnirilor politice dintre oficialii guvernamentali străini şi cel de-al XIV-lea Dalai Lama, considerând Tibetul ca fiind, oficial, un teritoriu al Chinei.[227] O mare parte a politicii externe actuale a Chinei este bazată pe cele „Cinci principii ale coexistenţei paşnice", ale lui Zhou Enlai, dar şi pe conceptul de „armonie fără uniformitate", care încurajează relaţiile diplomatice dintre state, în ciuda diferenţelor ideologice. [228] Această politică poate să fi condus China înspre a sprijini state care sunt considerate, de către naţiunile occidentale, drept periculoase sau represive, cum ar fi Zimbabwe, Coreea de Nord şi Iran.[229] China are o relaţie economică şi militară cu Rusia,[230] iar cele două state votează, de multe ori, la unison în Consiliul de Securitate al ONU.[231][232][233]

Relaţiile comerciale[modificare | modificare sursă]

Hu Jintao (al doilea de la dreapta) la o întâlnire a liderilor G5, în 2007

În ultimele decenii, China a jucat un rol tot mai mare în a propune Zone de Liber Schimb şi pacte de securitate, printre vecinii săi din Regiunea Asia-Pacific. În 2004 a propus un cadru de lucru complet nou pentru Summitul Asiei de Est (SAE), ca un forum pentru probleme de securitate regională.[234] SAE, care include „ASEAN Plus Trei", India, Australia si Noua Zeelandă, a avut summit-ul inaugural în 2005. China este, de asemenea, un membru fondator al Organizaţiei pentru Cooperare de la Shanghai (OCS), împreună cu Rusia şi republicile din Asia Centrală. China a devenit un membru al Organizaţiei Mondiale a Comerţului (OMC) la 11 decembrie 2001.

În anul 2000, Congresul Statelor Unite a aprobat „Relaţiile Permanente Comerciale Normale" (RPCN) cu China, care să permită importurilor chineze să aibe aceleaşi tarife reduse precum produsele din cele mai multe alte ţări.[235] China are un excedent comercial important cu Statele Unite, cea mai importantă piaţă de export a sa.[236] La începutul anilor 2010, politicienii americani au susţinut că yuanul chinezesc a fost subevaluat semnificativ, oferind Chinei un avantaj comercial neloial.[237][238][239] În ultimele decenii, China a urmat o politică de angajare a naţiunilor africane în comerţ şi cooperare bilaterală;[240][241][242] în 2012 comerţul chino-african a totalizat peste 160 de miliarde de dolari SUA.[243] China şi-a consolidat mai mult legăturile sale cu economiile majore din America de Sud, devenind cel mai mare

partener comercial al Braziliei și creând legături strategice cu Argentina.[244][245]
Dispute teritoriale[modificare | modificare sursă]

Soldați chinezi înarmați cu săbii.

Hartă reprezentând disputele teritoriale dintre Republica Populară Chineză și statele vecine.
În plus față de revendicarea întregului Taiwan, China, a fost implicată într-o serie de alte dispute teritoriale internaționale. Începând cu anii 1990, China a fost implicată în negocieri pentru rezolvarea divergențelor legate de frontierele terestre contestate, inclusiv o parte frontierei disputate cu India și o parte nedefinită a frontierei cu Bhutan. China mai este implicată în litigii multilaterale asupra dreptului de proprietate a mai multor mici insule din Marea Chinei de Est și de Sud, cum ar fi Insulele Senkaku și Scarborough Shoal.[246][247]
Statutul de superputere emergentă[modificare | modificare sursă]
China este aclamată, în mod regulat, ca o potențială nouă superputere, unii comentatori citând progresul economic rapid, creșterea puterii militare, populația foarte mare și creșterea influenței sale internaționale, ca semne că va juca un rol important la nivel mondial în secolul XXI.[11][248] Totuși, alții avertizează că himerele economice și dezechilibrele demografice pot încetini sau chiar opri creșterea economică a Chinei.[249][250] Unii autori pun la îndoială, de asemenea, definirea Chinei ca „superputere", argumentând faptul că doar economia sa nu o califică pentru a fi o superputere și observând că nu are influența militară și culturală a Statelor Unite ale Americii.[251]
Probleme socio-politice și reforme[modificare | modificare sursă]

Protest în sprijinul existenței mass-mediei cantoneze în Guangzhou, 2010
Mișcarea democratică chineză, activiștii sociali și chiar unii membri ai Partidului Comunist din China, au identificat cu toții nevoia de reformă socială și politică. În timp ce controalele economice și sociale au fost relaxate, în mod semnificativ, în China după 1970, libertatea politică este încă strâns limitată. Constituția Republicii Populare Chineze prevede că „drepturile fundamentale" ale cetățenilor includ libertatea de exprimare, libertatea presei, dreptul la un proces echitabil, libertatea religioasă, vot universal și dreptul la proprietate. Cu toate

acestea, în practică, aceste dispoziții nu oferă o protecție semnificativă împotriva urmăririi penale a statului.[252][253] Cenzura discursului politic și informațional, mai ales pe Internet, [254][255] este folosită în mod deschis și în mod obișnuit în China, pentru a reduce la tăcere criticii guvernului și ai Partidului Comunist.[256][257] În 2005, organizația Reporteri fără frontiere au clasat China pe locul 159 din 167 de state, în anuala clasificare a libertății de presă, indicând un nivel foarte scăzut al libertății presei.[258]

Migranții din orașe, proveniți din mediul rural, sunt adesea tratați ca cetățeni de mâna a doua, de către sistemul de înregistrare a locuințelor „hukou", care controlează accesul la beneficiile de stat. [259][260] Drepturile de proprietate sunt adesea slab protejate, [259] iar impozitarea afectează în mod disproporțional cetățenii mai săraci.[260] Cu toate acestea, anumite taxe din mediul rural aufost reduse sau eliminate de la începutul anilor 2000 și au fost oferite servicii sociale suplimentare locuitorilor din mediul rural. [261][262]

O serie de guverne străine, agenții de presă străine și ONG-uri, critică în mod rutinar încălcările drepturilor omului în China, invocând încălcarea pe scară largă a drepturilor civile, cum ar fi detenția fără proces, avortul forțat,[263] mărturisiri forțate, tortura, restricții ale drepturilor fundamentale ale omului[192] [204][264] și utilizarea excesivă a pedepsei cu moartea.[265][266] Guvernul a suprimat demonstrațiile organizațiilor pe care le consideră o potențială amenințare la adresa „stabilității sociale", cum a fost cazul protestelor din Piața Tiananmen din 1989. Statul chinez este acuzat, în mod regulat și pe scară largă, de represiune și încălcări ale drepturilor omului în Tibet și Xinjiang, inclusiv prin reprimări polițieniste violente și suprimări religioase.[267] [268] Guvernul chinez a răspuns criticilor externe, susținând că noțiunea de drepturi ale omului ar trebui să ia în considerare nivelul actual de dezvoltare economică al țării și "drepturile oamenilor de subzistență și de progres".[269] Acesta subliniază creșterea standardului de viață al chinezilor, a ratei de alfabetizare și a speranței medii de viață, precum și îmbunătățirea siguranței la locul de muncă și eforturile de combatere a dezastrelor naturale, cum ar fi inundațiile perene ale fluviului Yangtze.[269][270][271] Mai mult decât atât, unii politicieni chinezi s-au pronunțat în sprijinul democratizării, deși alții rămân mai conservatori.[272] Au fost efectuate unele eforturi majore de reformare, de exemplu, în noiembrie 2013 guvernul a anunțat

planurile sale de abolire a mult criticatului program de reeducare prin muncă.[88] În cursul anilor 2000 și începutul anilor 2010, guvernul chinez a devenit din ce în ce mai tolerant cu ONG-urile care oferă soluții practice și eficiente pentru problemele sociale, dar o astfel de activitate a „celui de-al treilea sector" a rămas puternic reglementată.[273]
Falun Dafa[modificare | modificare sursă]

Femeie practicant arestată de autorități.
Din anul 1999, datorită expansiunii și creșterii numărului adepților Falun Gong(sau Falun Dafa) ce a ajuns până la 100 de milioane de practicanți în acel an(mai mulți decât membrii partidului comunist), fostul președinte Jiang Zemin și partidul comunist și-au manifestat intens ostilitatea față de această mișcare, pornind un groaznic genocid.[274] Peste 100000 de adepți Falun Dafa au fost închiși din 1999 până în prezent în lagăre de concentrare și exterminare asemenea celor fasciste și sovietice, denumite centre de reeducare unde sunt supuși la agresiuni fizice ca torturi, bătăi, imobilizare în poziții traumatizante și agresiuni psihice(umilirea celor aflați în detenție, obligarea la denunțarea propriei credințe). [275] Practicanții Falun Dafa sunt folosiți și în recoltarea ilegală de organe, operațiile făcându-se pe viu.[276]
Falun Dafa este un sistem de credințe și practici fondat, în 1992, în China de către Li Hongzhi pornind de la sistemul filozofic Qigong. Accentul este pus pe moralitate astfel sunt promovate adevărul, bunătatea, toleranța. Mișcarea Falun Gong nu este considerată sectă, nu implică afilieri politice.[277]
Se estimează că au fost uciși între 65000-70000 de practicanți Falun Dafa.[278] Puteți semna o petiție pentru oprirea acestor persecutii aici.[279]
Este foarte probabilă o oprire a acestor persecuții în viitorul apropiat de când a venit la putere președintele actual Xi Jinping, în 2013. În prezent, partidul comunist chinez este "împărțit" în 2 facțiuni: prima, cea totalitară fidelă concepțiilor și politicii lui Jiang Zemin și a doua cea democrată condusă de Xi Jinping.[280]
Actualul președinte, Xi Jinping conduce din 2014 o amplă campanie anticorupție ceea ce îi vizează în special pe membrii facțiunii totalitare dar și pentru persecuțiile religioase.[281]
ONU și UE au cerut guvernului chinez să oprească imediat acest genocid.[282] Creștinii și budiștii au parte și ei de discriminare. [283][284]

Forțele armate[modificare | modificare sursă]
Articol principal: Armata Republicii Populare Chineze.

Soldat chinez și român la antrenamente comune în 2009
Cu 2,3 milioane de militari activi, Armata Populară Chineză de Eliberare (APCE).[h] este cea mai mare forță militară permanentă, din lume, fiind comandată de către Comisia Militară Centrală (CMC).[285] Armata Populară de Eliberare (APE) este formată din Armata Populară de Eliberare Forțele Terestre (APEFT), Armata Populară de Eliberare Marina (APEM), Armata Populară de Eliberare Forțele Aeriene (APEFA) și o forță nuclear strategică, „Al Doilea Corp de Artilerie". Conform guvernului chinez, cheltuielile militare ale Chinei în 2012 au totalizat 100 de miliarde USD, acesta fiind al doilea cel mai mare buget militar din lume.[286] Cu toate acestea, alte națiuni, cum ar fi Statele Unite ale Americii, susțin faptul că RPC nu raportează nivelul real al cheltuielile militare, care se presupune că ar fi mult mai mare decât bugetul oficial.[287]

Un avion de luptă Chengdu J-10 al APEFA

Membrii gărzii de onoare militare chineze
Fiind recunoscută ca o țară ce dețiune arme nucleare, China este considerată atât o majoră putere militară regională cât și o potențială superputere militară.[288] Potrivit unui raport din 2013 al Departamentului Apararii al SUA, China deține între 50 și 75 de rachete balistice intercontinentale nucleare, împreună cu un număr de rachete balistice de rază scurtă.[9] Cu toate acestea, în comparație cu ceilalți patru membri permanenți ai Consiliului de Securitate al ONU, China are o relativă limitare a capabilității de proiectare a forței.[289] Pentru a compensa acest lucru, China a dezvoltat numeroase proiecte - primul său portavion a intrat în serviciu în 2012 -[290][291][292][293] și menține o flotă substanțială de submarine, inclusiv unele cu putere nucleară și submarine cu rachete balistice.[294] China a stabilit, de asemenea, o rețea de relații militare străine, de-a lungul rutelor majore de transport maritim.[295]
China a făcut progrese semnificative în modernizarea forței sale aeriene, de la începutul anilor 2000, achiziționând avioane de luptă rusești, cum ar fi Suhoi Su-30 și de asemenea, fabricându-și propriile unități moderne, cele mai notabile fiind Chengdu J-10 și Shenyang J-11, J -15 și J - 16.[290][296] China este de

asemenea implicată în dezvoltarea unui avion invizibil autohton şi numeroase drone de luptă.[297][298][299] China şi-a actualizat, de asemenea, forţele terestre, înlocuind îmbătrânitele tancuri de derivaţie sovietică, cu numeroase variante moderne de tanc Tip 99, precum şi îmbunătăţirea sistemelor de abrevieri pentru control şi comandă pe câmpul de luptă, C3I şi C4I, pentru a spori capacităţile războiului bazat pe reţele.[300] În plus, China a dezvoltat sau achiziţionat numeroase sisteme avansate de rachete,[301][302] inclusiv rachete anti-satelit,[303] rachete de croazieră[304] şi submarine cu rachete balistice nucleare.[305]

Economie[modificare | modificare sursă]

Articol principal: Economia Chinei.

Clădirea bursei Shanghai Stock Exchange, aflată în districtul financiar Lujiazui din Shanghai. Shanghai este unul dintre oraşele cu cel mai mare PIB din lume, în valoare totală de 304 miliarde de dolari în 2011

Începând cu 2013, China este cea de-a doua cea mai mare economie din lume, în ceea ce priveşte PIB-ul nominal, în valoarea sa totală de aproximativ 9,3253 trilioane de USD, conform datelor Biroului Naţional de Statistică al Republicii Populare Chineze.[4] În cazul în care paritatea puterii de cumpărare (PPP) (în valoare de 12.405 miliarde de dolari SUA în 2012; 14,9614 trilioane de dolari SUA în 2013) este luată în considerare, atunci economia Chinei este din nou secundată doar de economia Statelor Unite. În 2013, PIB-ul pe cap de locuitor a fost de 10.253 dolari SUA,[4] în timp ce PIB-ul nominal pe cap de locuitor a fost de 6.853 dolari SUA. În ambele situaţii China se poziţionează în urma a nouăzeci de ţări, (din 183 listate de către FMI) în clasamentul global al PIB-ului pe cap de locuitor.[4]

Istorie şi creştere economică[modificare | modificare sursă]

De la înfiinţarea sa în 1949 până la sfârşitul anului 1978, Republica Populară Chineză a avut un stil sovietic de economie planificată centralizată. După moartea lui Mao în 1976 şi sfârşitul Revoluţiei Culturale, Deng Xiaoping şi noua conducere chineză au început să reformeze economia şi să se îndrepte înspre o economie mixtă, orientată spre comerţ, sub conducere monopartidă. Colectivizarea agricolă a fost desfiinţată iar terenurile agricole privatizate, în timp ce comerţul exterior a devenit o nouă preocupare majoră, ducând la crearea de zone economice speciale. Ineficientele întreprinderi de stat au fost restructurate şi cele neprofitabile au fost închise pe loc, rezultând

pierderi masive de locuri de muncă. China modernă este caracterizată, în principal, ca având o economie de piață bazată pe proprietate privată[306] și este una dintre cele mai importante exemple de capitalism de stat.[307][308] Statul încă domină în sectoarele „piloane" strategice, cum ar fi în industriile grele sau în producere energiei. Totuşi numărul companiile private s-a extins enorm, cu aproximativ 30 de milioane de întreprinderi private, înregistrate în 2008.[309][310][311][312]

Calea Nanjing este una dintre cele mai importante zone comerciale din Shanghai

Întrucât liberalizarea economică a început în 1978, China a fost printre economiile cu cea mai rapidă creştere, la nivel mondial, [313] bazându-se în mare măsură pe investiții şi export.[314] Potrivit FMI, creştere medie anuală a PIB-ului Chinei între 2001 şi 2010 a fost 10,5 %. Între 2007 şi 2011, rata de creştere economică a fost echivalentă cu cea a tuturor țărilor G7 la un loc. [315] Potrivit Indicelui Generator de Creştere Globală, anunțat de către Citigroup în februarie 2011, China are o rată foarte mare de creştere în grup.[316] Productivitatea ridicată, costurile reduse ale forței de muncă şi infrastructură relativ bună, au făcut din China un lider global în producția industrială. Cu toate acestea, economia chineză este o foarte mare consumatoare de energie şi ineficientă.[317] China, care a devenit cel mai mare consumator de energie din lume, în 2010,[318] se bazează pe cărbune pentru furnizarea a mai mult de 70% din nevoile sale de energie şi a depăşit SUA, ca cel mai mare importator de petrol din lume, în septembrie 2013.[319][320] Cu toate acestea, creşterea economică a Chinei şi industrializarea au afectat mediul înconjurător, iar la începutul anilor 2010, creştere economică a început să încetinească, pe fondul problemelor domestice a investițiilor bazate pe credite, scăderea cererii internaționale de exporturi chineze şi dificultățile economice globale.[321][322][323]

În domeniul on-line, industria comerțului electronic din China a crescut mai lent decât în UE şi SUA, cu o perioadă semnificativă de dezvoltare, apărută începând din jurul anului 2009. Conform Credit Suisse, valoarea totală a tranzacțiilor online în China a crescut de la o valoare nesemnificativă în 2008 la aproximativ 4000 de miliarde RMB (660 miliarde de dolari) în 2012. „Alipay" are cea mai mare cotă de piață în China, cu 300 de milioane de utilizatori şi deținea puțin sub jumătate din piața chineză de plăți on-line, în februarie 2014, în timp ce cota „TenPay" este de circa

20%, iar cota „China UnionPay" este puțin mai mare de 10 la sută.[324]

China în economia globală[modificare | modificare sursă]

China este un membru al OMC și este cea mai mare putere comercială din lume, cu o valoare totală a comerțului internațional de 3,87 trilioane USD în 2012.[8] Rezervele valutare au ajuns la 2,85 trilioane USD până la sfârșitul anului 2010, cu o creștere de 18,7% față de anul precedent, ceea ce face rezervele sale valutare, de departe, cele mai mari din lume.[325][326] Începând din 2009, China deține o sumă de datorii externe a Statelor Unite, estimată la 1600 miliarde de dolari. China deține mai mult de 1,16 trilioane USD în obligațiuni americane de trezorerie,[327] fiind cel mai mare deținător străin al datoriei externe SUA.[328][329] În 2012, China a fost cel mai mare beneficiar din lume de investiții străine directe (ISD), atrăgând 253 de miliarde de dolari.[330] De asemenea, China are investiții în străinătate în valoare totală de 62,4 miliarde dolari, în 2012, [330] și o serie de preluări majore, de către companii chineze, a firmelor străine.[331] Rata de schimb valutar subevaluată a Chinei a cauzat tensiuni cu alte economii majore,[238][332][333] țara fiind de asemenea criticată și pentru fabricarea, în mari cantități, de produse contrafăcute.[334][335]

Exporturi[93]		Importuri[93]	
Țara	Procentaj	Țara	Procentaj
Statele Unite	17,2%	Japonia	9,8%
Hong Kong	15,8%	Coreea de Sud	9,2%
Japonia	7,4%	Statele Unite	7,1%
Coreea de Sud	4,3%	Germania	5,1%
Altele	55,3%	Altele	68,8%

China s-a clasat pe locul 29 în Raportul Competitivității Globale, în 2009,[336] deși aceasta este doar pe locul 136 din 179 de țări evaluate în Indexul Libertății Economice în 2011.[337] În 2011, 61 de companii chineze au fost incluse în Fortune Global 500. [338] Evaluate după veniturile totale, trei din primele zece cele mai valoroase companii din lume, din 2011, au fost chineze, incluzând a V-a clasată Sinopec Group, a VI-a clasată China National Petroleum Corporation și aVII-a clasată State Grid (cea mai mare companie din lume de distribuție a energiei electrice). [338]

Clasa socială și egalitatea veniturilor[modificare | modificare sursă]

Populația din clasa de mijloc a Chinei (în cazul în care este definită drept pătura socială cu un venit anual cuprins între 10.000 și 60.000 dolari SUA), a ajuns la mai mult de 300 de milioane de oameni până în 2012.[339] Conform Raportului Hurun, numărul de miliardari în dolari SUA, din China, a crescut de la 130 în 2009 la 251 în 2012, China fiind astfel a doua țară cu cel mai mare număr de miliardari din lume.[340][341] Piața internă chineză de vânzare cu amănuntul a fost în valoare de peste 20 de miliarde de yuani (3,2 trilioane USD), în 2012,[342] și avea o creștere anuală cu peste 12 %, în 2013,[343] în timp ce piața bunurilor de lux s-a extins foarte mult, cu 27,5% din cota de la nivel mondial.[344] Cu toate acestea, în ultimii ani, creșterea economică rapidă a Chinei a contribuit la creșterea gravă a inflației de consum,[345][346] ducând la o creștere a reglementărilor guvernamentale.[347] China are un nivel ridicat de inegalitate economică, care a crescut în ultimele decenii.[348] În 2012, Coeficientul Gini al Chinei a fost de 0.474.[349]

Internaționalizarea renminbi-ului[modificare | modificare sursă]

În noiembrie 2010, Rusia a început să folosească renminbi-ul chinez în comerțul bilateral cu China.[350] Aceasta a fost urmată la scurt timp de Japonia,[351] Australia,[352] Singapore,[353] și Regatul Unit.[354] Ca un rezultat al internaționalizării rapide a renminbi-ului, moneda a devenit a VIII-a cea mai tranzacționată din lume, în 2013.[355]

Turism[modificare | modificare sursă]

Valea Jiuzhaigou a fost declarată ca Patrimoniu Mondial de către UNESCO în 1992.[356]

Turismul a devenit un factor important al îmbunătățirii competitivității internaționale a țării.[357] Sectorul turismului a crescut semnificativ în ultimii ani, iar în anul 2007 a reprezentat 6,1 % din PIB și se estimează faptul că în 2020 va contribui cu 11%.[358][359] În plus, în 2012, guvernul a dublat numărul de vize, pentru a ajunge la 500.000 de vize eliberate, aceasta în scopul de a permite o creștere a turismului.[360] În 2010, China a fost a treia cea mai vizitată țară din lume,[361] cu 55.7 milioane de vizitatori străini.[362] În plus, în 2012, aproximativ 740 de milioane de chinezi au călătorit în interiorul granițelor țării.[363] China este a doua țară din lume cu cele mai multe locuri declarate ca făcând parte din Patrimoniul Mondial UNESCO, cu 45, în urma Italiei.[364] Principalele destinații turistice sunt: Marele Zid Chinezesc, Orașul Interzis din Beijing, Mausoleul Qin

Shi Huang, Munții Guilin, Fluviul Yangtze, Palatul Potala, Valea Jiuzhaigou, etc.[365]

Știință și tehnologie[modificare | modificare sursă]

Istoric[modificare | modificare sursă]

China a fost un lider mondial în domeniul științei și tehnologiei, până la Dinastia Ming. Descoperirile antice și invențiile chinezești precum fabricarea hârtiei, tipărirea, busola, praful de pușcă, (cele „Patru Mari Invenții"), au fost mai târziu răspândite în Asia și Europa. Matematicienii chinezi au fost primii care au folosit numerele negative.[366][367] Cu toate acestea, până în secolul al XVII-lea, lumea occidentală a depășit China în dezvoltarea științifică și tehnologică.[368] Cauzele acestei „Mari Divergențe" continuă să fie și azi dezbătute.[369] După repetate înfrângeri militare ale Chinei de către țările occidentale, în secolul al XIX-lea, reformatorii din China au început promovarea științei și tehnologiei moderne, ca parte a Mișcării de Auto-Consolidare. După ce comuniștii au venit la putere în 1949, s-au făcut eforturi pentru organizarea științei și tehnologiei după modelul Uniunii Sovietice, în care cercetarea științifică a fost parte a planificării centralizate.[370] După moartea lui Mao în 1976, știința și tehnologia a fost enunțată ca una dintre cele Patru Modernizări[371] iar sistemul academic de inspirație sovietică a fost, treptat, reformat.[372]

Perioada contemporană[modificare | modificare sursă]

De la sfârșitul Revoluției Culturale, China a făcut investiții semnificative în cercetarea științifică,[373] cheltuind peste 100 de miliarde de dolari pentru cercetare științifică și dezvoltare, doar în 2011.[374] Știința și tehnologia sunt considerate ca fiind vitale pentru atingerea obiectivelor economice și politice și reprezintă o sursă de mândrie națională, descrisă uneori ca „tehno-naționalism".[375] Oamenii de știință chinezi au câștigat Premiul Nobel pentru Fizică de patru ori și Premiul Nobel pentru Chimie o dată; acești eruditi și-au obținut diplomele științifice în occident, unde, de asemenea, au facut și mult-premiatele lor cercetări științifice.[i]

Lansarea rachetei chineze „Marșul cel Lung 3B"

China își dezvoltă rapid sistemul de învățământ, punând accent pe științe, matematică și inginerie; în 2009 peste 10.000 de ingineri au absolvit studiile de Doctorat și mai mult de 500.000 au absolvit studiile universitare de licență, mai mult decât în orice altă țară.[380] China este, la nivel mondial, al doilea cel mai mare

editor de lucrări științifice, publicând 121.500 de studii numai în 2010, inclusiv 5.200 de lucrări academice apărute în publicații științifice internaționale de renume.[381] Companiile tehnologie din China, cum ar fi Huawei și Lenovo au devenit lideri mondiali în domeniul telecomunicațiilor și a calculatoarelor personale,[382][383][384] iar supercomputerele din China sunt constant evaluate ca fiind printre cele mai puternice din lume.[385][386] În prezent, China experimentează o creștere semnificativă a utilizării roboților industriali; din anul 2008 până în 2011 instalarea de roboti multi-funcționali a crescut cu 136%.[387]
Programul spațial chinez este unul dintre cele mai active din lume fiind, o sursă majoră de mândrie națională.[388][389] În 1970 China a lansat primul său satelit, Dong Fang Hong I. În 2003 China a devenit a III-a țară care a trimits, în mod independent, un om în spațiu, odată cu zborul spatial al lui Yang Liwei, la bordul navei Shenzhou 5; până în iunie 2013, zece cetățeni chinezi au călătorit în spațiu. În 2011 a fost lansat Tiangong-1, primul modul al statiei spațiale a Chinei, marcând astfel primul pas într-un proiect de asamblare a unei statii spațiale cu echipaj mare, până la începutul anilor 2020.[390]
Infrastructură[modificare | modificare sursă]
Energie[modificare | modificare sursă]

Complexul Hidroenergetic și de Navigație de la Cele Trei Defileuri ale Fluviului Yangzi reprezintă cel mai mare proiect hidroenergetic din lume.
China este țara care produce și consumă cea mai multă energie din lume.[391][392] În 2012, a generat aproximativ 4.94 miliarde kWh de energie electrică, cu o capacitate instalată de 1, 14 miliarde kW.[93] În 2013, mai mult de 70% din energia produsă în țară a provenit din arderea cărbunelui; dependența sa de acest mineral face din China cel mai mare producător și consumator de cărbune din lume, în afară de a fi, la nivel mondial, cel mai mare emițător de dioxid de carbon și de alte gaze cu efect de seră.[393] Pentru a remedia aceste probleme, guvernul a început să investească în noi proiecte de utilizare a surselor regenerabile de energie, cum ar fi energia hidroelectrică, eoliană, solară, geotermală, biomasă și biocombustibili.[394] Totuși, în 2012, premierul Wen Jiabao a anunțat că va opri expansiunea necontrolată a câmpurilor de energia solară și eoliană.
Fluviul Yangtze, concentrându-se pe construirea de centrale hidroelectrice și centrale nucleare.[395] Există douăzeci de

reactoare nucleare, în funcțiune, în întreaga China, în timp ce altele douăzeci sunt în construcție; în 2012, energia nucleară a produs peste 98.200 GWh de electricitate.[396]

În mod similar, în 2012, producția de petrol s-a ridicat la peste 4.416 miliarde de barili pe zi, a patra în lume.[397] În ciuda acestui fapt, creșterea economică constantă determină ca această producție să fie insuficientă pentru a satisface cererea din țară, fiind necesar să se importe petrol din Rusia, Orientul Mijlociu, Asia Centrală și Africa.[398] În 2013, China a depășit Statele Unite ca cel mai mare importator de petrol brut din lume[399]; aproape jumătate din petrolul folosit în China provine din străinătate.[400]

Comunicații[modificare | modificare sursă]

China are în prezent cel mai mare număr de telefoane mobile active, fiind lider mondial, cu peste 1 miliard de utilizatori, până în februarie 2012.[401] De asemenea, are cel mai mare număr, din lume, de utilizatori de internet și de bandă largă (Broadband), [402] cu peste 591 milioane de utilizatori de internet în 2013, echivalentul aproximativ a 44% din populația sa.[403] Un raport din 2013 a constatat că viteza medie națională a conexiunii la internet este de 3.14 MB/s.[404] În același an China a deținut 24% din dispozitivele conectate la Internet, la nivel mondial.[405] China Telecom și China Unicom, doi mari furnizori de Broadband din lume, dețin 20% din abonații de bandă largă de la nivel mondial. Doar China Telecom deservește mai mult de 50 de milioane de abonați Broadband, în timp ce China Unicom deservește mai mult de 40 de milioane.[406] Mai multe companii de telecomunicații din China, mai ales Huawei și ZTE, au fost acuzate de spionaj în favoarea armatei chineze.[407]

Transport[modificare | modificare sursă]

Autostrada G1 Beijing–Harbin

De la sfârșitul anilor 1990, rețeaua națională de drumuri a Chinei a fost extinsă în mod semnificativ, prin crearea unei rețele de autostrăzi, cunoscută sub numele de Sistemul Național de Autostrăzi Principale (SNAP). În 2011 autostrăzile din China au ajuns la o lungime totală de 85.000 km, fiind cel mai lung sistem de autostrăzi din lume.[408] Deținerea de autoturisme, proprietate personală, este în creștere rapidă, depășind Statele Unite ca cea mai mare piață auto din lume, în 2009, având un total al vânzărilor de automobile de peste 13,6 milioane de bucăți. [409] Analiștii prevăd că vânzările anuale de automobile ar putea

crește cu până la 40 de milioane, până în 2020.[410] Un efect secundar al creșterii rapide a rețelei de drumuri din China, a fost creșterea semnificativă a accidentelor rutiere,[411] unii citând ca un posibil motiv proasta aplicare a legilor de circulație; numai în 2011, în jur de 62.000 de chinezi au murit în accidente rutiere.[412] În mediul urban, bicicletele rămân un mod obișnuit de transport, în pofida creșterii prevalenței automobilelor. În 2012 erau aproximativ 470 de milioane de biciclete în China.[413]
Căile ferate din China, deținute de stat,[414] sunt cele mai aglomerate din lume, manipulând un sfert din transportul de marfă și de pasageri, din lume.[415] Datorită cererii foarte mari, sistemul este în mod regulat supus supraaglomerării, în special în timpul perioadelor de vacanțe și sărbători, cum ar fi Chunyun în timpul Anului Nou Chinezesc.[415] Rețeaua feroviară chineză a transportat un total estimativ de 1,68 de miliarde de pasageri doar în 2010.[416]

Un tren de mare viteză cu levitație magnetică, sau Maglev, plecând de la Aeroportul Internațional Pudong, Shanghai, în 2006
Din cei peste 100.000 km ai rețelei feroviare chineze, aproximativ 10.000 de km sunt mare viteză.[417] În decembrie 2012, China a inaugurat cea mai lungă linie de cale ferată de mare viteză din lume, creând o legătură între Beijing – Guangzhou – Shenzhen – Hong Kong.[418] China intenționează să opereze aproximativ 16,000 km de linii de cale ferată de mare viteză până în 2020.[416] Sistemele de capacitate mare („metrou tare"), de asemenea, sunt într-un curs rapid de dezvoltare în marile orașe din China, sub forma unor rețele de sisteme de metrou subteran sau metrou ușor[419]. Propriul sistem de navigație prin satelit, numit Beidoum este în curs de dezvoltare, începând să ofere servicii de navigație comercială în Asia, în 2012[420] și este planificat să aibe o acoperire la nivel global, până în 2020.[421]
În 2013, mai mult de două treimi din aeroporturile aflate în construcție, în întreaga lume, erau în China,[422] iar Boeing se așteaptă ca flota Chinei de aeronave comerciale active să crească de la 1910 în 2011, la 5980 până în 2031.[422] Cu toate acestea, 80% din spațiul aerian din China rămâne limitat doar pentru uz militar, iar 8 din 10 cele mai slab performante companii aeriene, în materie de întârzieri, din Asia, erau chineze.[423] Conform unei statistici din 2011, Aeroportul Internațional Beijing este nu numai cel mai aglomerat aeroport din țară, dar și al doilea cel mai aglomerat din lume, cu un trafic de pasageri de 78.675.058 de

oameni. Al doilea cel mai important este Aeroportul Internațional din Hong Kong, al zecelea cel mai tranzitat aeroport la nivel internațional, cu 53.328.613 de pasageri. Al treilea și al patrulea cele mai importante sunt Aeroportul Internațional Baiyun din Guangzhou și Aeroportul Internațional Pudong din Shanghai, al XIX-lea și al XX-lea cele mai tranzitate din lume, cu 45,04 și respectiv 41,44 de milioane de pasageri.[424]
Cultură[modificare | modificare sursă]

O reprezentație a tradiționalei Opere Beijing

Orașul Interzis din Beijing, o reprezentare a stilului clasic arhitectural chinezesc
Din cele mai vechi timpuri, cultura chineză a fost puternic influențată de confucianism și filosofii conservatoare. Pentru o mare parte din epoca dinastică, posibilitatea de a urca pe scara socială consta în obținerea unei bune performanțe la prestigioasa Examinare Imperială, ale cărei origini datau din timpu Dinastiei Han.[425] Accentul literar al examinării afecta percepția generală a rafinamentului cultural în China, în așa fel încât caligrafia, poezia și pictura erau considerate superioare dansului sau teatrului. Cultura chineză a subliniat mereu un profund sentiment istoricitate și perspectivă de introspecției națională Examenele și cultura meritocrației sunt încă extrem de apreciate în China actuală.[426]
Primii lideri ai Republicii Populare Chineze s-au născut în timpul domniei imperiale tradiționale, dar au fost influențati de „Mișcarea de la 4 mai" și idealurile reformiste. Ei au căutat să schimbe anumite aspecte tradiționale ale culturii, cum ar fi proprietățile funciare, sexismul și sistemul confucianist de educație, păstrând în același timp altele, cum ar fi structura familială și cultura de obediență față de stat. Unii observatori au privit perioada de după înființarea Republicii Populare în 1949, ca o continuare a dinastiilor tradiționale chineze, în timp ce alții au afirmat faptul că mandatul Partidului Comunist a deteriorat bazele culturii chineze, în special prin mișcări politice, cum ar fi Revoluția Culturală din anii 1960, care a distrus multe aspecte tradiționale ale culturii, și au denunțat aceste politici drept „regresive și dăunătoare" sau „vestigii ale feudalismului". Multe aspecte importante ale moralei și culturii chineze, precum confucianismul, arta, literatura și artele spectacolului, cum ar fi Opera Beijing, au fost modificate pentru a se conforma cu

politicile guvernamentale și de propagandă ale timpului.[427] Accesul la mass-media străină este încă restricționat, permițându-se proiectarea doar a 34 de filme străine pe an, în cinematografele chineze.[428]

„Pagoda Marii Gâște Sălbatice" din Xi'an. A fost construită în secolul al VI-lea dHr, în timpul dinastiei Tang.
Guvernul a acceptat numeroase elemente ale culturii tradiționale, ca parte integrantă a societății chineze. Odată cu avântul naționalismului și sfârșitul Revoluției Culturale, a existat o revenire puternică a diferitelor forme de artă, literatură, muzică, film, modă și arhitectură,[429][430] iar obiectele de artizanat au atras un interes național considerabil și chiar la nivel mondial.[431]

Chinezoaică în Qipao/Cheongsam
Vestimentația chineză tradițională a suferit modificări din antichitate la perioada modernă. Vestimentația chineză tradițională a variat în funcție de regiune și timp. Cele mai importante costume tradiționale chineze sunt Hanfu, Cheongsam, Tangzhuang. Cheongsamul(Qipao) modern a rezultat în urma transformărilor asupra celui tradițional la începutul secolului 20.

Tânără chinezoaică în Hanfu

Chinezi în costume Hanfu specifice dinastiei Zhou
Artă[modificare | modificare sursă]
Arhitectura tradițională chineză este influențată de Arta greco-budistă din primul secol dHr.[432] Stilul arhitectural include, de obicei, constructii din lemn și cărămidă.[432] Coloanele au adesea o înălțime redusă și lipsesc capitelurile.[432] Acoperișurile au o streșini groase și sunt curbate ușor în sus.[432] În plus, se utilizau diferite decoratiuni policrome variate, cum ar fi azulejo, gresia porțelanată, încrustații, clopote, etc, cu o mare varietate de detalii.[432] După fondarea Republicii Populare, arhitectura a intrat într-o nouă eră, clădirile modernizâdu-se, iar din 1980 arhitectura a început sa se diversifice.[433]

„Ascultând în liniște vântul printre pini" pictură de Ma Lin (secolul XIII). Cerneală pe mătase, 226 x 110 cm.
Pictura chineză datează de aproape 5000 de ani, de atunci când chinezii desenau ființe umane și animale, pe roci utilizând

coloranti minerali și desenau pe diverse obiecte de ceramică.[434] Apoi schițau desene și motive mistice pe bucăți de bronz, însă care nu s-au păstrat în cantități mari, datorită perioadei lungi de timp ce a trecut de la crearea lor. Fără îndoială, puținele desene care au fost găsite ne arată arta timpului acela, fiind picturi pe mătase, estimându-se faptul că au fost create acum aproximativ 2000 de ani.[434] Pictura timpurie chineză se baza pe mai multe tipuri de reprezentări, variind de la figuri umane la peisaje cu păsări și plante.[434] Până în secolul al XVII-lea se introduseseră în China picturi provenite din Europa; acest tip de artă fiind numit „pictură occidentală" spre deosebire de arta națională care era numită „pictură tradițională chineză". În Extremul Orient, pictarea peisajelor țării este curentul principal al artei picturale. [434]

Cinematografia a ajuns în China în 1896, dar prima producție din China s-a realizat în 1905, „Bătălia de la Dingjunshan", o înregistrare a unei reprezentații a Operei Beijing.[435] De-a lungul secolului XX, filmul chinez a trecut prin decenii de marire și decădere, ca o reflectare a situației politice din țară.[436] Odată cu liberalizarea din anii 1970, filmele din China au început să apară în străinătate, dar nu a fost decât până în 1997, când „Fabrica de Vis" (Jiafang Yifang 甲方乙方) a regizorului Feng Xiaogang, a devenit primul film chinez ce a obține un succes comercial, fiind aclamat de către criticii occidentali.[437] Toate filmele, indiferent dacă sunt sau nu străine, trebuie să fie aprobate de către Consiliul de Stat, în scopul de a elimina anumite scene – de sex sau violență – și să sprijinească filmul autohton.[438] Datorită acestui lucru, șapte din zece cele mai de succes filme sunt productii naționale.[439] Industria filmului continuă să crească, filmul „Pierdut în Thailanda" (2012) (Chineză: 人再囧途之泰囧; pinyin: rén zài jiǒng tú zhī tài jiǒng) a fost primul film ce a avut încasări de mai mult de un miliard de yuani (200 milioane de dolari).[439]

Gastronomie[modificare | modificare sursă]

Un set de feluri de mâncare din bucătăria chineză, din Suzhou: boluri cu orez, creveți, vinete cu tofu fermentat, legume prajite iar în centru o friptură de rață cu muguri de bambus

Articol principal: Bucătărie chinezească.

Bucătăria chineză este extrem de diversă și s-a dezvoltat de-a lungul a câtorva milenii de istorie culinară. Împărații din China antică erau cunoscuți pentru faptul că aveau mai multe camere,

în care luau masa, în palatele lor, fiecare cameră era atribuită, împărțită, la mai multe departamente, iar fiecare departament era responsabil pentru un anumit fel de mâncare.[440] Alimentul de bază al chinezilor este orezul. Carnea de porc reprezintă carnea cea mai consumată în țară, reprezentând mai mult de trei sferturi din consumul intern de carne.[441] Condimentele, mirodeniile, joacă un rol central în bucătăria chinezească. Bucătăria chineză a dus la numeroase stiluri de gătit, cum ar fi Bucătărie din Hong Kong sau Mâncarea chinezo-americană.
Principalele ingrediente folosite în dieta culinară chineză sunt păsările de curte, carnea (de vită, porc, sau miel), legumele, fructele și soia. Printre condimentele cele mai utilizate sunt prazul, ghimbirul, usturoiul, alunele si uleiurile de alune sau susan, slănină, oțet, vin galben (huangjiu), bulionul de pui sau porc și tahini (pastă de susan).[442]
China este considerată țara de origine a ceaiului, aici s-au dezvoltat, din antichitate, vechile metode de cultivare și elaborare a acestui produs.[442] În contrast cu Occidentul, principalele ustensilele sunt betisoarele; asiaticii au învățat să le folosească, deoarece bucățile de alimente erau foarte mici și nu puteau fi străpunse cu o furculiță.[442] Printre cele mai populare feluri de mâncare, din bucătăria țării, sunt: carne de porc cu ananas, salată de fasole de soia, pui cu chili picant, ouă prăjite cu ciuperci negre sau friptură de porc cu salată de usturoi.[443]
Consumul cărnii de câine sau pisică se reduce treptat în timp, chinezii în special tinerii percep aceste animale ca un prieten, animal de companie.[444] Au fost interzise multe festivale dedicate consumului acestei cărni de către autorități în urma protestelor și a petițiilor făcute de populație pentru protejarea animalelor, în special pe rețelele de socializare chineze. Se estimează ca aproximativ 600 de milioane de chinezi au acces la internet. Această tradiție controversată dispare. Organizațiile de protecție a animalelor devin mai active. Recent, potrivit ziarului italian "Corriere della sera", s-a făcut un sondaj de opinie care a arătat faptul că 87% dintre chinezi nu sunt deacord cu sacrificarea cânilor și a pisicilor. Această practică se ma păstrează doar în zonele rurale. [445]
Literatură[modificare | modificare sursă]

Un poem de Mi Fu, din epoca Dinastiei song.
Articol principal: Literatură chineză.

Literatura chineză a început ca o modalitate de a păstra înregistrările și divinațiile oraculare de pe oase.[446] Vasta colecție de scrieri care s-au păstrat, de la Dinastia Zhou, demonstrează cât de avansați și cultivați erau oamenii acelor timpuri. De fapt, epoca dinastiei Zhou este adesea văzută ca un moment important al dezvoltării culturale chineze. Cele „Cinci Punctele Cardinale" sunt fundamentul la aproape toate studiile majore. Conceptele acoperite de textele clasice chineze prezintă o gamă largă de teme, inclusiv poezia, astrologia, astronomia, calendarul, constelațiile, printre altele.[447] În plus, multe concepte chineze, cum ar fi cele de Yin și Yang sau Qi și „cei patru stâlpi ai destinului, în raport cu cerul și pământul" au fost teoretizate în aceste perioade dinastice. [448] Unele dintre cele mai importante scrieri vechi sunt Yi-Jing și Shujing (Textul clasic despre istorie) din cadrul celor Patru Cărți și a celor Cinci Texte Clasice.[447]

Dinastia Song a fost, de asemenea, o perioadă a importantei literaturi științifice și a văzut crearea de lucrări, cum ar fi „Xin Yixiang Fayao" de Su Song și „Mengxi Bitan" Shen Kuo.[449][450] Au fost editate, de asemenea, mai multe lucrări de istoriografie și enciclopedii de mari dimensiuni, cum ar fi „Zizhi Tongjian" de Sima Guang (1084) și „Cele Patru Mari Cărți ale Songului" compilate și editate în secolul XI.[451][452] Mai mulți notabili cărturari confucianiști sau taoiști și erudiți din toate clasele sociale, au adus contributii semnificative la documentarea istoriei autorilor conceptelor sacre, vechi de sute de ani.

Multe dintre personalitățile literaturii chineze au făcut parte din guvernul imperial sau aveau dregătorii importante, care acționau în cunoștință de cauză, iar uneori propuneau sau efectuau noi moduri de guvernare.[453] În secolul al XVII-lea autorii chinezi editaseră mai multe texte scrise decât în toată lumea.[453] Multe romane, cum ar fi „Cele Patru Mari Romane Clasice", au generat nenumărate povești fictive. La sfârșitul dinastiei Qing, cultura chineză s-a angajat într-o nouă eră, când caligrafia a fost la dispoziția cetățenilor obișnuiți.[454] Hu Shih și Lu Xun au fost pionierii literaturii moderne. În anul 2000, Gao Xingjian a câștigat Premiul Nobel pentru literatură pentru romanele sale, precum Muntele Sufletului, care a fost tradus în diferite limbi.[455]

Muzică și dans[modificare | modificare sursă]

MENIU0:00

« 平 湖 秋 月 » (pinyin: «Pinghuqiuyue»), exemplu de muzică tradițională chineză.

Muzica tradițională chineză poate fi împărțită în două ramuri principale: muzică clasică și muzică populară. Până la sfârșitul dinastiei Qing, muzica clasică era un lux al clasei sociale superioare, iar oamenii obișnuiți nu erau prea stașați de acest stil de muzică.[456] În general muzica clasică este instrumentală, folosindu-se un singur instrument, sau ansambluri de mici instrumente, inclusiv instrumente cu coarde, flaute, precum și diverse chimvale, gonguri și tobe. Flautul din bambus și Gu Qin (古琴) sunt printre cele mai vechi instrumente folosite în China. [457] Tradițional, instrumentele chineze sunt împărțite în opt grupe sau Bayin (八音), în funcție de materialul din care sunt făcute. Categoriile sunt: mătase, bambus, lemn, piatră, metal, ceramică, dovleac uscat și piele de animal.[458] Termenul „guoyue", sau muzica națională, a devenit popular în secolul al XX-lea și a fost folosit pentru a îngloba toată muzica scrisă pentru instrumentele chinezești, ca răspuns la mișcările naționaliste. [459]

Dansul Dragonului.
Fiecare etnie din China are propriile sale tradiții în ceea ce privește muzica populară. În comparație cu stilul clasic, tradițiile folclorice, populare, au un acompaniament vocal și pot include ansambluri mai mari.[456] În fapt, tradițiile folclorice s-au amestecat cu stilurile occidentale, în secolele XXI și XX, pentru a face loc unor noi genuri și unei noi etape a muzicii chineze. Unele dintre genurile care au rezultat din această fuziune sunt C-Pop(Mandopop, Cantopop), rock și rap chinezesc, etc. Cu toate acestea, spre deosebire de vecinii săi, China nu este considerată o piață importantă pentru producția și consumul de muzică pop. [460]
Dansul chinezesc este o artă cu mai multe stiluri și genuri tradiționale și moderne. Acesta poate varia de la dans folcloric, reprezentări de operă și spectacole de balet și poate fi utilizat în cadrul sărbătorilor publice, ritualurilor și ceremoniilor. Dansul a fost una dintre primele forme de artă dezvoltate în China antică, iar unele stiluri își au originea în timpul dinastiei Zhou.[461] La fel precum în muzică, fiecare grup etnic are propriile sale tradiții de dansuri folclorice. Unele dintre cele mai cunoscute dansuri din China, la nivel internațional, sunt Dansul Dragonului și Dansul Leului.[462][463]
Media[modificare | modificare sursă]

Sediul central CCTV din Beijing.
De la formarea Republicii Populare Chineze şi până la sfârşitul anilor 1980, aproape toată mass-media era administrată de către stat. Brandurile private au inceput sa apară odată cu reformele economice, dar acestea încă reprezintă doar o mică parte din piaţa media.[464] Companiile controlate de către guvern-Xinhua, CCTV şi Cotidianul Poporului - acaparează mare parte din publicul de radio, ziar şi televiziune. De fapt, primele două surse media deţin un monopol pe ştirile internaţionale.[465] CCTV este unul dintre cele mai mari branduri de televiziune, din lume, operând 45 de canale TV şi are o audienţă de peste un miliard de telespectatori.[466]
Conţinutul oferit de radio şi televiziune, este format din ştiri, documentare, telenovele şi desene animate; cele mai multe sunt producţii interne iar programele străine sunt difuzate la orare şi pe canale especifice.[467] Toate mediile de comunicaţii trebuie să transmită, între grupajele, spaţiile comerciale, propaganda guvernului chinez.[468] Chinezii au împrumutat de la japonezi Anime-urile şi Manga şi au creat variantele chinezeşti ale acestora numite Manhua Anime, respectiv Manhua. [469]
Administraţia de Stat a Presă; Publicaţiile, Radioul, Cinematografia şi Televiziunea RPC; şi Administraţia Generală de Presă şi Publicaţii sunt agenţii reglementate de către stat, responsabile cu monitorizarea transmisiilor mediilor de comunicaţie, cenzurarea conţinutului considerat inadecvat şi de aprobare sau dezaprobare a difuzării producţiilor străine în ţară.[468] Unele dintre subiectele interzise în mass-media din China sunt: conflictele din Tibet şi Xinjiang, proteste şi demonstraţii publice împotriva sistemului, disidenţii şi orice conţinut care conţine violenţă explicită, pornografie şi critică adusă administraţiei chineze.[468][470]
Filmele, serialele şi emisiunile de divertisment chinezeşti sunt verificate pentru a respecta normele impuse de guvern. [471][472] Multe filme/seriale străine (în special cele americane) au fost cenzurate sau chiar interzise în China din cauza conţinutului pornografic sau a scenelor de violenţă extremă; numărul acestora s-a redus la 30% începând cu 2015.[473]
Încă de la pătrunderea sa în ţară, conţinutul de pe Internet a fost, de asemenea, examinat de către agenţiile guvernamentale. Unele dintre cele mai populare site-uri de Internet, din Occident, cum ar fi Facebook, Twitter şi YouTube, nu sunt disponibile, iar altele sunt accesibile doar dacă sunt - precum Flipboard sau Bing -

într-o asociere oblicatorie cu branduri similare chineze, cum ar fi Renren sau Baidu.[474]

Guvernul chinez justifică cenzura, susţinând că sunt interzise numai materialele care „pun în pericol unitatea naţională, suveranitatea, integritatea teritorială, securitatea şi onoarea". [468]

Sărbători[modificare | modificare sursă]

Guvernul chinez recunoaşte, în mod oficial, şapte sărbători obligatorii pentru întreaga populaţie şi alte patru, aplicabile numai anumitor sectoare. Pentru aceasta, foloseşte calendarul gregorian şi calendarul lunar chinezesc. În fiecare an, cu câteva zile înainte de 1 ianuarie, Consiliul de Stat publică calendarul sărbătorilor. Din 2011, sărbătorile sunt aranjate astfel încât zilele să fie legate de week-end-uri, pentru a avea festivităţi care să dureze trei zile: sâmbătă, duminică şi luni sau vineri.[475][476]

Data Sărbătoarea Numele chinezesc (pinyin) Observaţii
1 ianuarieAnul Nou 元旦 (Yuándàn) Începutul calendarului gregorian
Prima zi a primei luni lunare Sărbătoarea Primăverii 春节 (Chūnjié) Anul nou chinezesc. Începutul Calendarului lunar chinezesc. Durata sărbătorii: trei zile.
8 martie Ziua Internaţională a Femeii 国际妇女节 (Guójì fùnǚ jié) În această zi femeile lucrează doar jumătate de zi.
a V-a perioadă climatică Sărbătoarea Qingming 清明节 (Qīngmíng jié) Sărbătoare în memoria morţilor.
1 mai Ziua Muncii 劳动节 (Láodòng jié) Celebrarea locală a Zilei Internaţionale a Muncii.
4 mai Ziua Tineretului 青年节 (Qīngnián jié) În această zi tinerii între 14 şi 28 de ani muncesc doar jumătate de zi.
1 iunie Ziua Copilului 六一儿童节 (Liùyī értóng jié) În această zi copii sub 14 ani nu merg la cursurile şcolare.
A V-a zi a celei de-a V-a lună lunară Sărbătoarea Duanwu 端午节 (Duānwǔ jié) Sărbătoarea Bărcii-Dragon; celebrarea solstiţiului de vară.
1 august Ziua armatei 建军节 (Jiàn jūn jié) În această zi personalul militar trudeşte doar jumătate de zi.
A XV-a zi a celei de-a VIII-a lună lunară Sărbătoarea din Mijlocul Toamnei 中秋节 (Zhōngqiū jié) Festivalul recoltei.
1 octombrie Ziua naţională 国庆节 (Guóqìng jié) Aniversarea fondării RPC.

Sport[modificare | modificare sursă]

Yao Ming este unul dintre cei mai performanţi baschetbalişti chinezi.[477]

Curse cu barca-dragon, un popular sport tradiţional chinez
Articole principale: Echipa naţională de fotbal a Chinei şi Prima Ligă Chineză.
China are una dintre cele mai vechi culturi sportive din lume. Există dovezi că în timpul dinastiei Han se juca un tip de fotbal numit cuju.[478] Unele dintre cele mai populare sporturi din ţară sunt artele martiale, baschetul, fotbalul, tenisul de masă, badmintonul, înotul şi snookerul. Jocuri de strategie, cum ar fi go (cunoscut sub numele de Weiqi în China), Xiangqi, sau, mai recent, şahul, sunt jucate la un nivel profesionist.[479]
Îngrijirea fizică este foarte accentuată în cultura chineză, mulţi oameni făcând exerciţii de dimineaţă, cum ar fi Tai Chi şi Qigong, [480] iar sălile de sport şi cluburile sportive încep să câştige popularitate în ţară.[481] Tinerii, practică, de asemenea, fotbal şi baschet, în special în zonele spaţiilor verzi urbane şi în limitatele spaţii deschise. NBA-ul are un număr considerabil de fani în rândul tinerilor din China, unii jucători naţionali, cum ar fi Yao Ming şi Jeremy Lin au jucat în NBA.[482] China este casa la un număr mare de biciclişti, în 2012, au existat peste 470 de milioane de biciclete în ïară.[413] Sunt, de asemenea, mai multe discipline tradiţionale sportive, foarte populare, cum ar fi curse cu barca dragon, luptele mongole sau cursele de cai.[483]
China a participat la Jocurile Olimpice din 1932, dar a început să participe sub numele de Republica Populară Chineză în 1952. A găzduit Jocurile Olimpice din 2008 de la Beijing, sportivii săi câştigând 51 de medalii de aur, numărul de medalii de aur cea mai mare, obţinut vreodată.[484] China a câştigat, de asemenea, cele mai multe medalii la Jocurile Paralimpice de la Londra din 2012, 231 în total, dintre care 95 de aur.[485][486]
Note[modificare | modificare sursă]
^ Dolarul Hong Kong este utilizat în Hong Kong şi Pataca (MOP) este folosită în Macau.
^ Poziţia în clasamentul suprafeţei totale, în raport cu Statele Unite, depinde de modul diferit de măsurarea al tuturor zonelor din China şi Statele Unite ale Americii. Pentru detalii, vezi Lista ţărilor după suprafaţă, nota 2.
^ 《尚書•梓材》:「皇天既付中國民越厥疆土于先王」
^ Conform Encyclopædiei Britannica, suprafaţa totală a Statelor Unite, de 9.522.055 km2, este puţin mai mică decât cea a Chinei.

CIA World Factbook menționează că suprafața totală a Chinei a fost mai mare decât cea a Statelor Unite, până când apele costiere ale Marilor Lacuri au fost adăugate la suprafața totală a Statelor Unite în 1996. Din 1989 până spre 1996 suprafața totală a SUA a fost listată ca fiind de 9.372.610 km2 (suprafața uscată, plus apele interioare). Suprafața totală listată s-a schimbat la 9.629.091 km2 în 1997 (incluzând zonele Marilor Lacuri și apele costiere), apoi la 9.631.418 km2 în 2004, la 9.631.420 km2 în 2006 și la 9.826.630 km2 în 2007 (fiind adăugate apele teritoriale).

^ Frontiera Chinei cu Pakistan și o parte a frontierei cu India se încadrează în regiunea disputată a Kashmirului. Arealul de sub administrație pakistaneză este revendicat de India, în timp ce zona de sub administrația indiană este revendicată de către Pakistan.

^ Speranța de viață la naștere a crescut de la aproximativ 31 de ani în 1949 la 75 ani, în 2008,[182] iar mortalitatea infantilă a scăzut de la 300 la mie în 1950 la aproximativ 33 la mie în 2001.[183]

^ Clasificarea Confucianimului ca religie este disputată.[196]

^ http://romanian.cri.cn/chinaabc/chapter2/chapter20204.htm

^ Tsung-Dao Lee,[376] Chen Ning Yang,[376] Daniel C. Tsui,[377] Charles K. Kao,[378] Yuan T. Lee,[379]

Referințe[modificare | modificare sursă]

^ Constituția Republicii Populare Chineze

^ „Population (Total)". Banca Mondială. Accesat la 25 noiembrie 2013.

^ „Population density (people per sq. km of land area)". Banca Mondială. Accesat la 1 decembrie 2013.

^ a b c d e f g „2013 年国民经济发展稳中向好". National Bureau of Statistics of the People's Republic of China. 20 ianuarie 2014. Accesat la 20 ianuarie 2014.

^ Walton, Greg; International Centre for Human Rights and Democratic Development (2001). „Executive Summary". China's golden shield: Corporations and the development of surveillance technology in the People's Republic of China. Rights & Democracy. p. 5. ISBN 978-2-922084-42-9

^ „Chinese Civil War". Cultural-China.com. Accesat la 16 iunie 2013. „Până în prezent, din moment ce nu a fost semnat nici un armistițiu sau tratat de pace, există o controversă, aceea dacă Războiul Civil s-a încheiat din punct de vedere legal."

^ „Countries of the world ordered by land area". Listofcountriesoftheworld.com. Accesat la 27 aprilie 2010.
^ a b „China trade now bigger than US". Daily Telegraph. 10 februarie 2013. Accesat la 15 februarie 2013.
^ a b „Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2013" (PDF). US Secretary of Defense. 2013. Accesat la 25 iunie 2013.
^ Muldavin, Joshua (9 februarie 2006). „From Rural Transformation to Global Integration: The Environmental and Social Impacts of China's Rise to Superpower". Carnegie Endowment for International Peace. Accesat la 17 ianuarie 2010.
^ a b „A Point Of View: What kind of superpower could China be?". BBC. 19 octombrie 2012. Accesat la 21 octombrie 2012.
^ "China". The American Heritage Dictionary of the English Language (2000). Boston and New York: Houghton-Mifflin.
^ "China". Oxford English Dictionary (1989). ISBN 0-19-957315-8.
The Book of Duarte Barbosa (chapter title "The Very Great Kingdom of China"). ISBN 81-206-0451-2. In the Portuguese original, capitolul se intitulează "O Grande Reino da China".
^ Eden, Richard (1555). Decades of the New World: "The great China whose kyng is thought the greatest prince in the world."
Myers, Henry Allen (1984). Western Views of China and the Far East, Volume 1. Asian Research Service. p. 34
^ Martino, Martin, Novus Atlas Sinensis, Vienna 1655, Preface, p. 2.
^ Liu, Lydia He (2009). The Clash of Empires: the invention of China in modern world making. Harvard University Press. pp. 77–78. ISBN 9780674040298. „Olivelle's evidence affirms that cīna is related to the Qin dynasty but leaves the precise nature of that linkage open to speculation."
^ Wade, Geoff. "The Polity of Yelang and the Origin of the Name 'China'". Sino-Platonic Papers, No. 188, mai 2009, p. 20.
^ Wilkinson, Endymion (2000). Chinese History: A Manual. Cambridge, MA: Harvard University Press. Rev. and enl. p.132. ISBN 0-674-00247-4.
^ "Early Homo erectus Tools in China". Archaeological Institute of America. 2000. Accesat la 30 noiembrie 2012.
^ Shen, G; Gao, X; Gao, B; Granger, De (1 martie 2009). „Age of Zhoukoudian Homo erectus determined with (26)Al/(10)Be burial dating". Nature 458 (7235): 198–200. doi:10.1038/nature07741.

ISSN 0028-0836. PMID 19279636. Bibcode: 2009Natur.458..198S.
^ „The Peking Man World Heritage Site at Zhoukoudian". UNESCO. Accesat la 6 martie 2013.
^ „Peking Man Site at Zhoukoudian". UNESCO. Accesat la 4 octombrie 2012.
^ „China axes 'show ancient writing'". BBC. 11 iulie 2013. Accesat la 11 iulie 2013.
^ Tanner, Harold M. (2009). China: A History. Hackett Publishing. pp. 35–36. ISBN 0872209156
^ "Bronze Age China". National Gallery of Art. Accesat la 11 iulie 2013.
^ China: Five Thousand Years of History and Civilization. City University of HK Press. 2007. p. 25. ISBN 9789629371401
^ Pletcher, Kenneth (2011). The History of China. Britannica Educational Publishing. p. 35. ISBN 9781615301812
^ Fowler, Jeaneane D.; Fowler, Merv (2008). Chinese Religions: Beliefs and Practices. Sussex Academic Press. p. 17. ISBN 9781845191726
^ Hollister, Pam (1996). „Zhengzhou". în Schellinger, Paul E.; Salkin, Robert M.. International Dictionary of Historic Places: Asia and Oceania. Fitzroy Dearborn Publishers. p. 904. ISBN 9781884964046.
^ Allan, Keith (2013). The Oxford Handbook of the History of Linguistics. Oxford University Press. p. 4. ISBN 9780199585847
^ a b Bodde, Derk. (1986). "The State and Empire of Ch'in", in The Cambridge History of China: Volume I: the Ch'in and Han Empires, 221 B.C. – A.D. 220. Edited by Denis Twitchett and Michael Loewe. Cambridge: Cambridge University Press. ISBN 0-521-24327-0.
^ a b Lewis, Mark Edward (2007). The Early Chinese Empires: Qin and Han. London: Belknap Press. ISBN 978-0-674-02477-9
^ „Dahlman, Carl J; Aubert, Jean-Eric. China and the Knowledge Economy: Seizing the 21st century". World Bank Publications via Eric.ed.gov. Accesat la 22 octombrie 2012.
^ Goucher, Candice; Walton, Linda (2013). World History: Journeys from Past to Present – Volume 1: From Human Origins to 1500 CE. Routledge. p. 108. ISBN 9781135088224
^ Whiting, Marvin C. (2002). Imperial Chinese Military History. iUniverse. p. 214
^ Ki-Baik Lee (1984). A new history of Korea. Harvard University Press. ISBN 978-0-674-61576-2. p.47.

^ David Andrew Graff (2002). Medieval Chinese warfare, 300–900. Routledge. ISBN 0-415-23955-9. p.13.
^ Adshead, S. A. M. (2004). T'ang China: The Rise of the East in World History. New York: Palgrave Macmillan. p. 54
^ City University of HK Press (2007). China: Five Thousand Years of History and Civilization. ISBN 962-937-140-5. p.71
^ Paludan, Ann (1998). Chronicle of the Chinese Emperors. London: Thames & Hudson. ISBN 0-500-05090-2. p. 136.
^ „Northern Song Dynasty (960–1127)". Metropolitan Museum of Art. Accesat la 27 noiembrie 2013.
^ Essentials of Neo-Confucianism: Eight Major Philosophers of the Song and Ming Periods. Greenwood Publishing Group. 1999. p. 3. ISBN 9780313264498
^ Ping-ti Ho. "An Estimate of the Total Population of Sung-Chin China", in Études Song, Series 1, No 1, (1970). pp. 33–53.
^ Rice, Xan (25 iulie 2010). „Chinese archaeologists' African quest for sunken ship of Ming admiral". The Guardian.
^ „Wang Yangming (1472—1529)". Internet Encyclopedia of Philosophy. Accesat la 9 decembrie 2013.
^ Ainslie Thomas Embree, Carol Gluck (1997). Asia in Western and World History: A Guide for Teaching. M.E. Sharpe. p.597. ISBN 1-56324-265-6.
^ „Sino-Japanese War (1894–95)". Encyclopædia Britannica. Accesat la 12 noiembrie 2012.
^ "Dimensions of need – People and populations at risk". 1995. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). Accesat la 3 iulie 2013.
^ Eileen Tamura (1997). China: Understanding Its Past. Volume 1. University of Hawaii Press. ISBN 0-8248-1923-3. p.146.
^ Stephen Haw, (2006). Beijing: A Concise History. Taylor & Francis, ISBN 0-415-39906-8. p.143.
^ Bruce Elleman (2001). Modern Chinese Warfare. Routledge. ISBN 0-415-21474-2. p.149.
^ Graham Hutchings (2003). Modern China: A Guide to a Century of Change. Harvard University Press. ISBN 0-674-01240-2. p.459.
^ Peter Zarrow (2005). China in War and Revolution, 1895–1949. Routledge. ISBN 0-415-36447-7. p.230.
^ M. Leutner (2002). The Chinese Revolution in the 1920s: Between Triumph and Disaster. Routledge. ISBN 0-7007-1690-4. p.129.

^ Hung-Mao Tien (1972). Government and Politics in Kuomintang China, 1927–1937 (Volume 53). Stanford University Press. ISBN 0-8047-0812-6. pp. 60–72.
^ Suisheng Zhao (2000). China and Democracy: Reconsidering the Prospects for a Democratic China. Routledge. ISBN 0-415-92694-7. p.43.
^ David Ernest Apter, Tony Saich (1994). Revolutionary Discourse in Mao's Republic. Harvard University Press. ISBN 0-674-76780-2. p.198.
^ "Nuclear Power: The End of the War Against Japan". BBC — History. Accesat la 14 iulie 2013.
^ Wu Chunqiu (15 august 2005), „Remember role in ending fascist war", Chinadaily.com, accesat la 8 octombrie 2015
^ "Judgement: International Military Tribunal for the Far East". Chapter VIII: Conventional War Crimes (Atrocities). November 1948. Accesat la 4 februarie 2013.
^ Tien, Hung-mao (1991). „Constitutional Reform and the Future of the Republic of China". în Feldman, Harvey. Constitutional Reform and the Future of the Republic of China. M.E. Sharpe. p. 3. ISBN 9780873328807.
^ The Chinese people have stood up. UCLA Center for East Asian Studies. Accesat la 16 aprilie 2006.
^ „Red Capture of Hainan Island". The Tuscaloosa News (Google News Archive). 9 mai 1950. Accesat la 20 iulie 2013.
^ „The Tibetans" (PDF). University of Southern California. Accesat la 20 iulie 2013.
^ John W. Garver (1997). The Sino-American alliance: Nationalist China and American Cold War strategy in Asia. M.E. Sharpe. p. 169. ISBN 0-7656-0025-0. Accesat la 20 iulie 2013
^ Madelyn Holmes (2008). Students and teachers of the new China: thirteen interviews. McFarland. p. 185. ISBN 0-7864-3288-8. Accesat la 7 noiembrie 2011
^ Akbar, Arifa (17 septembrie 2010). „Mao's Great Leap Forward 'killed 45 million in four years'". The Independent (London). Accesat la 30 octombrie 2010.
^ Busky, Donald F. (2002). Communism in History and Theory. Greenwood Publishing Group. p.11.
^ Michael Y.M. Kao. "Taiwan's and Beijing's Campaigns for Unification" in Harvey Feldman and Michael Y.M. Kao (eds., 1988): Taiwan in a Time of Transition. New York: Paragon House. p.188.

^ Hart-Landsberg, Martin; and Burkett, Paul. "China and Socialism: Market Reforms and Class Struggle". Monthly Review. Accesat la 30 octombrie 2008.
^ „The Impact of Tiananmen on China's Foreign Policy". The National Bureau of Asian Research. Accesat la 28 noiembrie 2013.
^ Nation bucks trend of global poverty. China Daily. 11 iulie 2003. Accesat la 10 iulie 2013.
^ China's Average Economic Growth in 90s Ranked 1st in World. People's Daily. 1 martie 2000. Accesat la 10 iulie 2013.
^ „China's Environmental Crisis". New York Times. 26 august 2007. Accesat la 16 mai 2012.
^ China worried over pace of growth. BBC. Accesat la 16 aprilie 2006.
^ China: Migrants, Students, Taiwan. Migration News. ianuarie 2006.
^ In Face of Rural Unrest, China Rolls Out Reforms. Washington Post. 28 ianuarie 2006.
^ „Frontline: The Tank Man transcript". Frontline. PBS. 11 aprilie 2006. Accesat la 12 iulie 2008.
^ „Bo Xilai scandal: Timeline". BBC. 5 septembrie 2012. Accesat la 11 septembrie 2012.
^ a b „Xi Jinping crowned new leader of China Communist Party". The Daily Telegraph. 15 noiembrie 2012. Accesat la 15 noiembrie 2012.
^ „New China leadership tipped to be all male". Stuff.co.nz. 6 noiembrie 2012.
^ „China frees up bank lending rates". BBC. 19 iulie 2013. Accesat la 19 iulie 2013.
^ „China eyes fresh stimulus as economy stalls, sets 7pc growth floor". Daily Telegraph. 23 iulie 2013. Accesat la 25 iulie 2013.
^ „The decade of Xi Jinping". Financial Times. 25 noiembrie 2012. Accesat la 27 noiembrie 2012.
^ „China sees both industrial output and retail sales rise". BBC. 9 decembrie 2012. Accesat la 9 decembrie 2012.
^ „China's exports and imports decline". BBC. 10 iulie 2013. Accesat la 10 iulie 2013.
^ „China orders government debt audit". BBC. 29 iulie 2013. Accesat la 29 iulie 2013.
^ a b „China ends one child policy". Slate. 15 noiembrie 2013. Accesat la 16 noiembrie 2013.

^ Amitendu, Palit (2012). China-India Economics: Challenges, Competition and Collaboration. Routledge. p. 4. ISBN 9781136621628
^ „"Land area" "GOV.cn, Chinese Government's Official Web Portal". English.gov.cn. Accesat la 1 noiembrie 2011.
^ „United States". Encyclopædia Britannica. Accesat la 25 martie 2008.
^ „Demographic Yearbook—Table 3: Population by sex, rate of population increase, surface area and density". UN Statistics. 2007. Accesat la 31 iulie 2010.
^ a b c d e „CIA – The World Factbook". Cia.gov. Accesat la 23 noiembrie 2013.
^ „Which country borders the most other countries?". About.com. Accesat la 5 decembrie 2013.
^ „Nepal and China agree on Mount Everest's height". BBC News. 8 aprilie 2010.
^ „Lowest Places on Earth". National Park Service. Accesat la 2 decembrie 2013.
^ Regional Climate Studies of China. Springer. 2008. p. 1. ISBN 9783540792420
^ „Fighting Desertification". Forbes. 7 martie 2011.
^ "Beijing hit by eighth sandstorm". BBC news. Accesat la 17 aprilie 2006.
^ The gathering sandstorm: "Encroaching desert, missing water". The Independent. 9 noiembrie 2007. Accesat la 26 iulie 2013.
^ „Himalaya glaciers melting much faster". MSNBC. 24 noiembrie 2008. Accesat la 21 septembrie 2011.
^ „Biodiversity Theme Report". Environment.gov.au. 10 decembrie 2009. Accesat la 27 aprilie 2010.
^ Countries with the Highest Biological Diversity. Mongabay.com. 2004 data. Accesat la 24 aprilie 2013.
^ „List of Parties". Accesat la 9 decembrie 2012.
^ „[English translation: China Biodiversity Conservation Strategy and Action Plan. Years 2011–2030]". Accesat la 9 decembrie 2012.
^ IUCN Initiatives – Mammals – Analysis of Data – Geographic Patterns 2012. IUCN. Accesat la 24 aprilie 2013. Datele nu includ speciile din Taiwan.
^ Countries with the most bird species. Mongabay.com. 2004 data. Accesat la 24 aprilie 2013.
^ Countries with the most reptile species. Mongabay.com. 2004 data. Accesat la 24 aprilie 2013.

^ IUCN Initiatives – Amphibians – Analysis of Data – Geographic Patterns 2012. IUCN. Accesat la 24 aprilie 2013. Datele nu includ speciile din Taiwan.
^ Top 20 countries with most endangered species IUCN Red List. 5 martie 2010. Accesat la 24 aprilie 2013.
^ „Nature Reserves". China.org.cn. Accesat la 2 decembrie 2013.
^ Countries with the most vascular plant species. Mongabay.com. 2004 data. Accesat la 24 aprilie 2013.
^ a b c China (ed. 3). Rough Guides. 2003. p. 1213. ISBN 9781843530190
^ Conservation Biology: Voices from the Tropics. John Wiley & Sons. 2013. p. 208. ISBN 9781118679814
^ Liu, Ji-Kai (2007). „Secondary metabolites from higher fungi in China and their biological activity". Drug Discoveries & Therapeutics 1 (2): 94.
^ Ma, Xiaoying; Ortalano, Leonard (2000). Environmental Regulation in China. Rowman & Littlefield Publishers. p. 1
^ „China acknowledges 'cancer villages'". BBC. 22 februarie 2013. Accesat la 23 februarie 2013.
^ „Riot police and protesters clash over China chemical plant". BBC. 28 octombrie 2012.
^ „Beijing Orders Official Cars Off Roads to Curb Pollution". Bloomberg L.P.. 14 ianuarie 2013. Accesat la 27 iulie 2013.
^ „Global carbon emissions hit record high in 2012". Reuters. 10 iunie 2013. Accesat la 3 noiembrie 2013.
^ „China pumps more funding into safe drinking water". Xinhua. 29 iunie 2012.
^ "China's decade plan for water". The Earth Institute. Columbia University. 24 octombrie 2011. Accesat la 23 noiembrie 2011.
^ a b „China works to ease water woes". BBC. 11 iunie 2013. Accesat la 11 iunie 2013.
^ „300 million Chinese drinking unsafe water". People's Daily. 23 decembrie 2004. Accesat la 27 martie 2009.
^ Friedman, Lisa (25 martie 2010). „China Leads Major Countries With $34.6 Billion Invested in Clean Technology". The New York Times. Accesat la 27 aprilie 2010.
^ Black, Richard (26 martie 2010). „China steams ahead on clean energy". BBC News. Accesat la 27 aprilie 2010.
^ „China Leads The World In Renewable Energy Investment". Forbes. 27 iulie 2012. Accesat la 5 decembrie 2012.
^ Bradsher, Keith (30 ianuarie 2010). „China leads global race to make clean energy". New York Times.

^ "China's big push for renewable energy". Scientific American. 4 august 2008. Accesat la 24 septembrie 2011.
^ China tops the world in clean energy production. Ecosensorium. Accesat la 24 septembrie 2011.
^ "Splashing out: China to spend 4 trillion yuan on water projects". Want China Times. 11 iulie 2011. Accesat la 27 noiembrie 2011.
^ Upton, John (25 iulie 2013). „China to spend big to clean up its air". Grist Magazine. Accesat la 27 iulie 2013.
^ „Communiqué of the National Bureau of Statistics of People's Republic of China on Major Figures of the 2010 Population Census[1 (No. 1)]". National Bureau of Statistics of China. Accesat la 29 septembrie 2013.[nefuncţională]
^ „POPULATION GROWTH RATE". CIA. Accesat la 29 septembrie 2013.
^ Urban unemployment declines to 4% in China People's Daily Online (22 ianuarie 2008). Accesat la on 27 iulie 2008.
^ „China's 2013 urban unemployment rate at 4.1 pct CCTV News - CNTV English". 27 decembrie 2013. Accesat la 12 martie 2014.
^ „China's 2013 urban unemployment rate at 4.1%". Business Standard. 24 ianuarie 2014. Accesat la 12 martie 2014.
^ „The New England Journal of Medicine, September 2005". Content.nejm.org. doi:10.1056/NEJMhpr051833. Accesat la 14 iulie 2009.
^ „China formalizes easing of one-child policy". USA Today. 28 decembrie 2013.
^ „China to keep one-child policy". CNN. 10 martie 2008. Accesat la 14 iulie 2009.
^ „China's population growth 'slowing'". BBC. 28 martie 2001. Accesat la 16 decembrie 2012.
^ „The most surprising demographic crisis". The Economist. 5 mai 2011. Accesat la 1 noiembrie 2011.
^ „Shortage of girls forces China to criminalise selective abortion". The Daily Telegraph. 9 ianuarie 2005. Accesat la 22 octombrie 2012.
^ „Chinese facing shortage of wives". BBC News. 12 ianuarie 2007. Accesat la 23 martie 2009.
^ a b c "Chinese mainland gender ratios most balanced since 1950s: census data". Xinhua. 28 aprilie 2011. Accesat la 20 octombrie 2011.

^ „The odds that you will give birth to a boy or girl depend on where in the world you live". Pew Research Center. 24 septembrie 2013.
^ a b c „Communiqué of the National Bureau of Statistics of People's Republic of China on Major Figures of the 2010 Population Census (No. 1)". National Bureau of Statistics of China. 28 aprilie 2011. Există o versiune arhivată la 15 ianuarie 2013. Accesat la 14 iunie 2013.
^ Lilly, Amanda (7 iulie 2009). „A Guide to China's Ethnic Groups". Washington Post.
^ China's Geography: Globalization and the Dynamics of Political, Economic, and Social Change. Rowman & Littlefield Publishers. 2011. p. 102. ISBN 9780742567849
^ "Major Figures on Residents from Hong Kong, Macao and Taiwan and Foreigners Covered by 2010 Population Census"[nefuncțională]. National Bureau of Statistics of China. 29 aprilie 2011. Accesat la 4 octombrie 2011.
^ Kaplan, Robert B. and Richard B. Baldauf (2008). Language Planning and Policy in Asia: Japan, Nepal, Taiwan and Chinese characters. Multilingual Matters. p. 24. ISBN 9781847690951
^ "Languages". 2005. Gov.cn. Accesat la 3 mai 2006.
^ Rough Guide Phrasebook: Mandarin Chinese. Rough Guides. 2011. p. 19. ISBN 9781405388849
^ a b „Preparing for China's urban billion". McKinsey Global Institute. februarie 2009. pp. 6, 52.
^ „China Now Has More Than 260 Million Migrant Workers Whose Average Monthly Salary Is 2,290 Yuan ($374.09)". International Business Times. 28 mai 2013.
^ „China's urban explosion: A 21st century challenge". CNN. 20 ianuarie 2012.
^ „China's mega city: the country's existing mega cities". The Telegraph. 24 ianuarie 2011.
^ „Overview". Shenzhen Municipal E-government Resources Center. Accesat la 17 octombrie 2013.
^ „Wu-Where? Opportunity Now In China's Inland Cities". NPR. 7 august 2012.
^ „Tabulation of the 2010 Census of the People's Republic of China". China Statistics Press.
^ Francesco Sisci. "China's floating population a headache for census". The Straits Times. 22 septembrie 2000.

^ Demographia (martie 2013). „Demographia World Urban Areas" (în engleză) (PDF). Demographia.com. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „Zhejiang University surpasses Tsinghua as top university of China". China.org.cn. 17 iunie 2011.
^ „9-year Compulsory Education". China.org.cn. Accesat la 11 decembrie 2013.
^ „China eyes high school enrollment rate of 90%". China Daily. 8 august 2011.
^ „China's higher education students exceed 30 million". People's Daily. 11 martie 2011.
^ „Vocational Education in China". China.org.cn. Accesat la 11 decembrie 2013.
^ "China pledges free 9-year education in rural west". China Economic Net. 21 februarie 2006. Accesat la 18 februarie 2013.
^ „In Education, China Takes the Lead". New York Times. 16 ianuarie 2013.
^ „Chinese Education: The Truth Behind the Boasts". Bloomberg Businessweek. 4 aprilie 2013.
^ „School enrollment, secondary (% gross)". Banca Mondială. Accesat la 18 octombrie 2013.
^ „FACTBOX: Education in China". Xinhua. 7 august 2008.
^ „Literacy rate, adult total (% of people ages 15 and above)". Banca Mondială. Accesat la 9 iulie 2013.
^ Plafker, Ted. "China's Long—but Uneven—martie to Literacy". International Herald Tribune. 12 februarie 2001. Accesat la 22 decembrie 2012.
^ "China Beats Out Finland for Top Marks in Education". TIME. 2009. Accesat la 18 februarie 2013.
^ „Ministry of Health". GOV.cn. Accesat la 28 noiembrie 2013.
^ „China's $124 Billion Health-Care Plan Aims to Boost Consumption". Bloomberg L.P.. 22 ianuarie 2009.
^ „Great Progress, but More Is Needed". New York Times. 1 noiembrie 2011.
^ Barboza, David (5 august 2012). „2,000 Arrested in China in Counterfeit Drug Crackdown". New York Times. Accesat la 23 martie 2013.
^ „Life expectancy at birth, total (years)". Banca Mondială. Accesat la 28 octombrie 2013.
^ „Mortality rate, infant (per 1,000 live births)". Banca Mondială. Accesat la 28 octombrie 2013.

^ „Life expectancy increases by 44 years from 1949 in China's economic powerhouse Guangdong". People's Daily. 4 octombrie 2009.
^ "China's Infant Mortality Rate Down". 11 septembrie 2001. China.org.cn. Accesat la 3 mai 2006.
^ doi:10.1126/science.336.6080.402
Această referință va fi completată automat în următoarele minute. Puteți sări peste perioada de așteptare sau puteți extinde citarea manual
^ McGregor, Richard (2 iulie 2007). „750,000 a year killed by Chinese pollution". Financial Times. Accesat la 22 iulie 2007.
^ "China's Tobacco Industry Wields Huge Power" article by Didi Kirsten Tatlow in The New York Times 10 iunie 2010
^ "Serving the people?". 1999. Bruce Kennedy. CNN. Accesat la 17 aprilie 2006.
^ "Obesity Sickening China's Young Hearts". 4 august 2000. People's Daily. Accesat la 17 aprilie 2006.
^ "China's latest SARS outbreak has been contained, but biosafety concerns remain". 18 mai 2004. World Health Organization. Accesat la 17 aprilie 2006.
^ „Air Pollution Linked to 1.2 Million Premature Deaths in China". New York Times. 1 aprilie 2013.
^ „Human height". 6 iulie 2015.
^ a b "China bans religious activities in Xinjiang". Financial Times. 2 august 2012. Accesat la 28 august 2012.
^ Constituția Republicii Populare Chineze. Capitolul 2, Articolul 36.
^ „Survey finds 300m China believers". BBC. 7 februarie 2007. Accesat la 15 iunie 2009.
^ a b Yu Tao. A Solo, a Duet, or an Ensemble? Analysing the Recent Development of Religious Communities in Contemporary Rural China (PDF). Europe-China Research and Advice Network. University of Nottingham. p. 7, 11. Accesat la 28 septembrie 2013.
^ Sun, Anna (2013). Confucianism as a World Religion: Contested Histories and Contemporary Realities. Princeton University Press. p. 86. ISBN 1400846080
^ Yao, Xinzhong (2010). Chinese Religion: A Contextual Approach. Continuum. p. 11. ISBN 9781847064769
^ Miller, James (2006). Chinese Religions in Contemporary Societies. ABC-CLIO. p. 57. ISBN 9781851096268

^ Xie, Zhibin (2006). Religious Diversity and Public Religion in China. Ashgate Publishing. p. 73. ISBN 9780754656487
^ „Religion in China on the Eve of the 2008 Beijing Olympics". Pew Forum. 1 mai 2008. Accesat la 17 octombrie 2011.
^ Introduction to the World's Major Religions, Volume 3. Greenwood Publishing Group. 2005. p. 65. ISBN 9780313336348
^ „Global Index Of Religiosity And Atheism". 19 aprilie 2015.
^ Unger, Jonathan; Chan, Anita (ianuarie 1995). „China, Corporatism, and the East Asian Model". The Australian Journal of Chinese Affairs (33): 29–53. doi:10.2307/2950087.
^ a b „Freedom in the World 2011: China". Freedom House. 2011. Accesat la 19 iunie 2013.
^ „Xi reiterates adherence to socialism with Chinese characteristics". Xinhua. 5 ianuarie 2013.
^ „Constituția Republicii Populare Chineze". People's Daily. Accesat la 14 iulie 2009.
^ Articolul 97 din Constituția Republicii Populare Chineze
^ China ABC
^ „CFR.org". CFR.org. Accesat la 27 aprilie 2010.
^ „Democratic Parties". People's Daily. Accesat la 8 decembrie 2013.
^ Constituția Republicii Populare Chineze. (1982)
^ „BBC, Country Report: China". BBC News. Accesat la 14 iulie 2009.
^ „Beijingers Get Greater Poll Choices". China Daily. 2003. Accesat la 18 februarie 2007.
^ Lohmar, Bryan; and Somwaru, Agapi; Does China's Land-Tenure System Discourage Structural Adjustment?. 1 mai 2006. USDA Economic Research Service. Accesat la 3 mai 2006.
^ "China sounds alarm over fast-growing gap between rich and poor". Associated Press via Highbeam (subscription required to see full article). 11 mai 2002. Accesat la 1 februarie 2013.
^ Hasmath, R. (2012) "Red China's Iron Grip on Power: Communist Party Continues Repression", The Washington Times, 12 November, p. B4.
^ „A Point Of View: Is China more legitimate than the West?". BBC News. 2 noiembrie 2012.
^ Gwillim Law (2 aprilie 2005). Provinces of China. Accesat la 15 aprilie 2006.
^ China Statistical Yearbook 2007, cap. 23-28 Basic Conditions of Civil Affairs Agencies"
^ China Statistical Yearbook 2007, cap. 23-28, op.cit.

^ „Background Note: China". Bureau of Public Affairs. US Department of State. Accesat la 10 martie 2011.
^ Chang, Eddy (22 august 2004). Perseverance will pay off at the UN, The Taipei Times.
^ „China says communication with other developing countries at Copenhagen summit transparent". People's Daily. 21 decembrie 2009. Accesat la 20 august 2010.
^ "BRICS summit ends in China". BBC. 14 aprilie 2011. Accesat la 24 octombrie 2011.
^ „Taiwan's Ma to stopover in US: report". Agence France-Presse. 11 ianuarie 2010. Există o versiune arhivată la 11 iulie 2011.
^ Macartney, Jane (1 februarie 2010). „China says US arms sales to Taiwan could threaten wider relations". The Times (London).
^ Moore, Malcolm (8 ianuarie 2010). „China cancels UK human rights summit after Akmal Shaikh execution". The Daily Telegraph (London).
^ Keith, Ronald C.. China from the inside out – fitting the People's republic into the world. PlutoPress. pp. 135–136
^ „An Authoritarian Axis Rising?". The Diplomat. 29 iunie 2012.
^ „China, Russia launch largest ever joint military exercise". Deutsche Welle. 5 iulie 2013. Accesat la 5 iulie 2013.
^ „Energy to dominate Russia President Putin's China visit". BBC. 5 iunie 2012.
^ „Friction at the U.N. as Russia and China Veto Another Resolution on Syria Sanctions". New York Times. 19 iulie 2012. Accesat la 15 noiembrie 2012.
^ „Xi Jinping: Russia-China ties 'guarantee world peace'". BBC. 23 martie 2013. Accesat la 23 martie 2013.
^ Dillon, Dana; and Tkacik, John, Jr.; China's Quest for Asia. Policy Review. decembrie 2005 și ianuarie 2006. nr. 134. Accesat la 22 aprilie 2006.
^ „Clinton signs China trade bill". CNN. 10 octombrie 2000. Există o versiune arhivată la 5 mai 2009.[nefuncțională]
^ "US trade gap widens on increased Chinese imports". BBC News. 14 octombrie 2010.
^ "Chinese President Hu Jintao resists Obama calls on yuan". BBC News. 13 aprilie 2010.
^ a b „Obama should call China a currency manipulator: Romney aide". Reuters. 24 septembrie 2012. Accesat la 6 octombrie 2012.
^ „US says China not a currency manipulator". BBC. 27 noiembrie 2012. Accesat la 28 noiembrie 2012.

^ McLaughlin, Abraham; "A rising China counters US clout in Africa". Christian Science Monitor. 30 martie 2005.
^ Lyman, Princeton N.; "China's Rising Role in Africa". 21 iulie 2005. Council of Foreign Relations. Accesat la 26 iunie 2007.
^ Politzer, Malia. "China and Africa: Stronger Economic Ties Mean More Migration". Migration Information Source. august 2008. Accesat la 26 februarie 2013.
^ „China-Africa trade likely to hit record high". China Daily. 28 decembrie 2012. Accesat la 29 ianuarie 2013.
^ "Is Brazil a derivative of China?". Forbes.com. 24 august 2011. Accesat la 24 septembrie 2011.
^ "China, Argentina agree to further strategic ties". Xinhua.com. 9 septembrie 2011. Accesat la 24 septembrie 2011.
^ "China denies preparing war over South China Sea shoal". BBC. 12 mai 2012.
^ „Q&A: China-Japan islands row". BBC News. 27 noiembrie 2013.
^ „China: witnessing the birth of a superpower". The Guardian. 18 iunie 2012. Accesat la 6 martie 2013.
^ Sanders, Sol (29 iunie 2007). „China's utterly distorted economy is a train wreck waiting to happen". World Tribune. Accesat la 27 martie 2009.
^ „Broken BRICs: Why the Rest Stopped Rising". Foreign Affairs. numărul din noiembrie/decembrie 2012. Accesat la 19 decembrie 2012.
^ Grinin, Leonid. "Chinese Joker in the World Pack". Journal of Globalization Studies. Volume 2, Number 2. noiembrie 2011. Accesat la 1 noiembrie 2012.
^ Sorman, Guy (2008). Empire of Lies: The Truth About China in the Twenty-First Century. pp. 46, 152
^ „World Report 2009: China". Human Rights Watch. Accesat la 14 iulie 2009.
^ "China Requires Internet Users to Register Names". AP via My Way News. 28 decembrie 2012. Accesat la 29 decembrie 2012.
^ „China Toughens Its Restrictions on Use of the Internet". New York Times. 28 decembrie 2012.
^ „Freedom of the Press Survey: China". Freedom House. 2010. Accesat la 19 iunie 2013.
^ „In Rare Defiance, Chinese Journalists Protest Against Party Censors". International Business Times. 4 ianuarie 2013. Accesat la 4 ianuarie 2013.

^ „Annual Worldwide Press Freedom Index – 2005". Reporters Without Borders. 30 aprilie 2009. Există o versiune arhivată la 19 aprilie 2008. Accesat la 14 iulie 2009.
^ a b Wingfield, Rupert (7 martie 2006). „China's rural millions left behind". BBC. Accesat la 14 iulie 2009.
^ a b Luard, Tim (10 noiembrie 2005). „China rethinks peasant apartheid". BBC. Accesat la 14 iulie 2009.
^ Ni, Ching-Ching (30 decembrie 2005). „China to Abolish Contentious Agricultural Levy". Los Angeles Times. Accesat la 27 aprilie 2010.
^ „China ends school fees for 150m". BBC. 13 decembrie 2006. Accesat la 27 aprilie 2010.
^ My Way News - Forced abortion highlights abuses in China policy
^ "China Bans Falun Gong". Xinhua via People's Daily. 22 July 1999. Accesat la 4 octombrie 2012.
^ Fan, Maureen; Cha, Ariana Eunjung (24 decembrie 2008). „China's Capital Cases Still Secret, Arbitrary". The Washington Post. Accesat la 16 august 2010.
^ „Amnesty sees hope in China on death penalty". Agence France-Presse via Google News. 26 martie 2012. Există o versiune arhivată la 23 mai 2012. Accesat la 19 aprilie 2012.
^ „China 'moves two million Tibetans'". BBC. 27 iunie 2013. Accesat la 27 iunie 2013.
^ „Fresh unrest hits China's Xinjiang". BBC. 29 iunie 2013. Accesat la 29 iunie 2013.
^ a b "China's Progress in Human Rights in 2004". Gov.cn. iulie 2005. Accesat la 5 februarie 2013.
^ "China seeks to improve workplace safety". USA Today. 30 ianuarie 2008. Accesat la 15 mai 2012.
^ "China's reform and opening-up promotes human rights, says premier". Ambasada Republicii Populare Chineze în Statele Unite. 11 decembrie 2003. Accesat la 28 aprilie 2006.
^ "Chinese Premier Wen Jiabao talks reform, but most countrymen never get to hear what he says". Washington Post. 13 octombrie 2010. Accesat la 6 iulie 2013.
^ „Service providers wanted". Development and Cooperation. 2 august 2012. Accesat la 11 septembrie 2012.
^ „Demascarea persecuției". 1 iulie 2015. Accesat la 1 iulie 2015.
^ „Brutal Persecution".
^ „Traficul cu organe".
^ „Introduction".

^ Ethan Gutmann. The China Conundrum inFocus, Winter 2010, Volume IV: Number 4 ; Ethan Gutmann, 'The Xinjiang Procedure', Weekly Standard, 5 December 2011. ; Ethan Gutmann, Reluctant Dragon, National Review, 17 October 2011
^ „Apel Falun Dafa România".
^ „Seism așteptat: fostul țar al securității chineze, Zhou Yongkang, condamnat la închisoare pe viață". 11 iunie 2015. Accesat la 2 iulie 2015.
^ „Beijingul încearcă să dizolve pe șest Gestapo-ul chinez". 1 iunie 2015. Accesat la 2 iulie 2015.
^ „Apel internațional ca ONU să acționeze împotriva traficului de organe din China". 27 iunie 2015. Accesat la 2 iulie 2015.
^ „Crestinii au depășit numeric membrii partidului comunist". 5 decembrie 2015. Accesat la 1 iulie 2015.
^ „Zeci de milioane de crestini persecutati în China". 7 februarie 2013. Accesat la 1 iulie 2015.
^ „The new generals in charge of China's guns". BBC. 14 noiembrie 2012. Accesat la 10 decembrie 2012.
^ „China 'reveals military structure'". BBC. 16 aprilie 2013. Accesat la 16 aprilie 2013.
^ Annual Report To Congress – Military Power of the People's Republic of China 2009 (PDF). Defenselink.mil. Accesat la 27 noiembrie 2011.
^ Nolt, James H. Analysis: The China-Taiwan military balance. Asia Times. 1999. Accesat la 15 aprilie 2006.
^ Andrew, Martin (18 august 2005). „THE DRAGON BREATHES FIRE: CHINESE POWER PROJECTION". AsianResearch.org. Accesat la 26 iunie 2013.
^ a b „IN FOCUS: Long martie ahead for Chinese naval airpower". Flightglobal.com. 26 noiembrie 2012. Accesat la 26 noiembrie 2012.
^ „China's first aircraft carrier completes sea trial". Xinhua News Agency. 15 august 2011. Accesat la 15 august 2011.
^ „China: Aircraft Carrier Now in Service". 25 septembrie 2012. Accesat la 26 septembrie 2012.
^ Aircraft carrier programme (PDF)[nefuncțională]. SinoDefence.com. 2006. Accesat la 15 aprilie 2006.
^ "China unveils fleet of submarines". The Guardian. 22 aprilie 2009. Accesat la 16 octombrie 2011.
^ „India, Japan join hands to break China's 'string of pearls'". Times of India. 30 mai 2013. Accesat la 7 iulie 2013.

^ „J-10". SinoDefence.com. 28 martie 2009. Accesat la 27 aprilie 2010.
^ „Inside China's Secret Arsenal". Popular Science. 20 decembrie 2012. Accesat la 20 decembrie 2012.
^ "Early Eclipse: F-35 JSF Prospects in the Age of Chinese Stealth." China-Defense. Accesat la 23 ianuarie 2011.
^ "Chengdu J-20 – China's 5th Generation Fighter." Defense-Update.com. Accesat la 23 ianuarie 2011.
^ Ground Forces[nefuncțională]. SinoDefence.com. Accesat la 18 octombrie 2011.
^ Surface-to-air Missile System[nefuncțională]. SinoDefence.com. 2006. Accesat la 7 iulie 2009.
^ „HQ-19 (S-400) (China)". Jane's Weapons: Strategic. IHS. 23 decembrie 2008
^ "China plays down fears after satellite shot down". Agence France-Presse via ChannelNewsAsia. 20 ianuarie 2007. Retrieved 11 iulie 2013.
^ "Chinese Navy Tests Land Attack Cruise Missiles: Implications for Asia-Pacific". New Pacific Institute. 25 iulie 2012. Retrieved 1 octombrie 2012.
^ "China expanding its nuclear stockpile". The Washington Times. 25 august 2011. Accesat la 16 octombrie 2011.
^ „China is already a market economy—Long Yongtu, Secretary General of Boao Forum for Asia". EastDay.com. 2008. Accesat la 14 iulie 2009.
^ "Communism Is Dead, But State Capitalism Thrives". Vahan Janjigian. Forbes. 22 martie 2010. Accesat la 11 iulie 2013.
^ "The Winners And Losers In Chinese Capitalism". Gady Epstein. Forbes. 31 august 2010. Accesat la 11 iulie 2013.
^ John Lee. "Putting Democracy in China on Hold". The Center for Independent Studies. 26 iulie 2008. Accesat la 16 iulie 2013.
^ English@peopledaily.com.cn (13 iulie 2005). „People.com". People. Accesat la 27 aprilie 2010.
^ „Businessweek.com". BusinessWeek. 22 august 2005. Accesat la 27 aprilie 2010.
^ „Microsoft Word – China2bandes.doc" (PDF). OECD. Accesat la 27 aprilie 2010.[nefuncțională]
^ „China's Economic Rise: History, Trends, Challenges, and Implications for the United States". Congressional Research Service. 5 septembrie 2013.
^ „China must be cautious in raising consumption". China Daily. Accesat la 8 februarie 2009.

^ Walker, Andrew (16 iunie 2011). „Will China's Economy Stumble?". BBC. Accesat la 1 noiembrie 2011.
^ Joe Weisenthal (22 februarie 2011). „3G Countries". Businessinsider.com. Accesat la 1 noiembrie 2011.
^ „China Quick Facts". Banca Mondială. Accesat la 26 iulie 2008.
^ Swartz, Spencer; Oster, Shai (19 iulie 2010). „China Becomes World's Biggest Energy Consumer". Wall Street Journal. Accesat la 19 iulie 2010.
^ „The Ultimate Guide To China's Voracious Energy Use". Business Insider. 17 august 2012. Accesat la 12 decembrie 2012.
^ „China overtakes US as the biggest importer of oil". BBC. 10 octombrie 2013. Accesat la 11 octombrie 2013.
^ „China's economy slows but data hints at rebound". BBC. 18 octombrie 2012.
^ „China Loses Control of Its Frankenstein Economy". Bloomberg L.P.. 24 iunie 2013. Accesat la 25 iunie 2013.
^ „The lowdown on China's slowdown: It's not all bad". CNN Money. 15 iulie 2013. Accesat la 16 iulie 2013.
^ John Watling (14 februarie 2014). „China's Internet Giants Lead in Online Finance". The Financialist. Credit Suisse. Accesat la 15 februarie 2014.
^ „China's Foreign-Exchange Reserves Surge, Exceeding $2 Trillion". Bloomberg L.P.. 15 iulie 2009. Accesat la 19 iulie 2010.
^ „China's forex reserves reach USD 2.85 trillion". Smetimes.tradeindia.com. Accesat la 1 noiembrie 2011.
^ "China now owns $1.16 trillion of U.S. debt[nefuncțională]". CBS News. 28 februarie 2011.
^ Washington learns to treat China with care. CNNMoney.com. 29 iulie 2009.
^ Hornby, Lucy (23 septembrie 2009). „Factbox: US-China Interdependence Outweighs Trade Spat". Reuters. Accesat la 25 septembrie 2009.
^ a b „FDI in Figures". OECD. Accesat la 28 noiembrie 2013.
^ „Being eaten by the dragon". The Economist. 11 noiembrie 2010.
^ „2007 trade surplus hits new record – $262.2B". China Daily. 11 ianuarie 2008. Accesat la 19 iulie 2010.
^ „China widens yuan, non-dollar trading range to 3%". 23 septembrie 2005. Accesat la 19 iulie 2010.
^ Intellectual Property Rights. Asia Business Council. septembrie 2005. Accesat la 13 ianuarie 2012.

^ „MIT CIS: Publications: Foreign Policy Index". Accesat la 15 mai 2010.
^ The Global Competitiveness Report 2009–2010 World Economic Forum. Accesat la on 24 septembrie 2009.
^ "2011 Index of Economic Freedom". The Heritage Foundation. Accesat la 17 aprilie 2011.
^ a b Global 500 2011: China. CNN. 2011. Accesat la 23 octombrie 2012.
^ „China's growing middle class". CNN. 26 aprilie 2012.
^ „China's rich are getting poorer in new Hurun rich list". Hurun Report. 24 septembrie 2012. Accesat la 12 decembrie 2012.
^ "China's billionaires double in number". The Daily Telegraph. Accesat la 7 septembrie 2011.
^ „China retail sales growth accelerates". China Daily. 18 ianuarie 2013. Accesat la 26 aprilie 2013.
^ „China's retail sales up 12.4 pct in Q1". Global Times. 15 aprilie 2013. Accesat la 26 aprilie 2013.
^ "Super Rich have Craze for luxury goods". China Daily. 3 martie 2010. Accesat la 4 martie 2010.
^ "China inflation exceeding 6%". BusinessWeek. 14 octombrie 2011. Accesat la 18 octombrie 2011.
^ "Steep rise in Chinese food prices". BBC. 16 aprilie 2008. Accesat la 18 octombrie 2011.
^ "China's GDP grows 9.1% in third quarter". Financial Times. 18 octombrie 2011. Accesat la 16 iulie 2013.
^ „Inequality in China: Rural poverty persists as urban wealth balloons". BBC News. 29 iunie 2011.
^ „Income inequality: Delta blues". The Economist. 23 ianuarie 2013. Accesat la 23 ianuarie 2013.
^ „Sidestepping the U.S. Dollar, a Russian Exchange Will Swap Rubles and Renminbi". The New York Times. Accesat la 10 octombrie 2013.
^ Kosuke Takahashi. „Japan, China bypass US in currency trade". Asia Times Online. Accesat la 16 octombrie 2013.
^ „China and Australia Announce Direct Currency Trading". Department of the Treasury (Australia). Accesat la 22 octombrie 2013. „Direct trading between the two currencies will commence on the China Foreign Exchange Trade System (CFETS) and the Australian foreign exchange market on 10 aprilie 2013."
^ „New Initiatives to Strengthen China-Singapore Financial Cooperation". Monetary Authority of Singapore. Accesat la 22 octombrie 2013.

^ „Chancellor George Osborne cements London as renminbi hub". Financial Times. „The two countries agreed to allow direct renminbi-sterling trading in Shanghai and offshore, making the pound the fourth currency to trade directly against the renminbi, while Chinese banks will be permitted to set up branches in London."
^ „RMB now 8th most widely traded currency in the world". Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication. Accesat la 10 octombrie 2013.
^ Unesco. „Región de interés panorámico e histórico del Valle de Jiuzhaigu". Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „Tendencias favorables en el turismo chino (2)". Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „El turismo en China supone ya el 6,1% del PIB". 10 de febrero de 2007. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „Turismo de China ocupará 11% del PIB para 2020". 28 aprilie 2011. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ Ministerio de Industria, Turismo y Comercio de España. „MITyC.es". Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ BBC News (4 august 2013). „BBC.co.uk" (în engleză). Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ Organización Mundial del Turismo. „UNWTO World Tourism Barometer" (în engleză). Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „China's Economy: What the Tourist Boom Tells Us" (în engleză). 17 octombrie 2012. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ Unesco. „China" (în engleză). Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „Los 10 sitios turísticos de visita obligada en China". Accesat la 4 ianuarie 2014.
^ „In Our Time: Negative Numbers". BBC. Accesat la 19 iunie 2013.
^ Struik, Dirk J. (1987). A Concise History of Mathematics. New York: Dover Publications. p.32–33. "In these matrices we find negative numbers, which appear here for the first time in history."
^ Chinese Studies in the History and Philosophy of Science and Technology. 179. Kluwer Academic Publishers. 1996. pp. 137–138
^ Frank, Andre (2001). „Review of The Great Divergence". Journal of Asian Studies (Cambridge University Press) 60 (1): 180–182. doi:10.2307/2659525.
^ Yu, Q. Y. (1999). The Implementation of China's Science and Technology Policy. Greenwood Publishing Group. p. 2. ISBN 9781567203325

^ Vogel, Ezra F. (2011). Deng Xiaoping and the Transformation of China. Harvard University Press. p. 129. ISBN 9780674055445
^ DeGlopper, Donald D. (1987). „Soviet Influence in the 1950s". China: a country study. Library of Congress
^ "7 Technologies Where China Has the U.S. Beat". GreenBiz.com. 7 decembrie 2010. Accesat la 30 august 2012.
^ "China 'to overtake US on science' in two years". BBC News. 28 martie 2011. Accesat la 26 aprilie 2012.
^ David Kang and Adam Segal. "The Siren Song of Technonationalism". Far Eastern Economic Review. martie 2006. Accesat la 18 aprilie 2013.
^ a b The Nobel Prize in Physics 1957
^ „The Nobel Prize in Physics 1998". Accesat la 6 decembrie 2013.
^ „The Nobel Prize in Physics 2009". Accesat la 6 decembrie 2013.
^ „Yuan T. Lee - Biographical". Accesat la 6 decembrie 2013.
^ "Desperately seeking math and science majors". CNN. 29 iulie 2009. Accesat la 9 aprilie 2012.
^ "China publishes the second most scientific papers in international journals in 2010: report". Xinhua. 2 decembrie 2011. Accesat la 25 aprilie 2012.
^ „Who's afraid of Huawei?". The Economist. 4 august 2012. Accesat la 11 august 2012.
^ „Shares in China's Lenovo rise on profit surge". New Straits Times. 17 august 2012.
^ „Lenovo ousts HP as world's top PC maker, says Gartner". BBC. 11 octombrie 2012.
^ „China retakes supercomputer crown". BBC. 17 iunie 2013. Accesat la 18 iunie 2013.
^ „'Titan' supercomputer is world's most powerful". The Daily Telegraph. 12 noiembrie 2012. Accesat la 13 noiembrie 2012.
^ „Robots to boost China's economy". People's Daily. 6 ianuarie 2013. Accesat la 29 ianuarie 2013.
^ „China Now Tops U.S. in Space Launches". Wired. 16 aprilie 2012. Accesat la 24 octombrie 2012.
^ David Eimer, "China's huge leap forward into space threatens US ascendancy over heavens". Daily Telegraph. 5 noiembrie 2011. Accesat la 16 aprilie 2013.
^ „Rocket launches Chinese space lab". BBC. 29 septembrie 2011. Accesat la 20 mai 2012.
^ CIA (2012). „Country Comparison :: Electricity - Production" (în engleză). The World Factbook. Accesat la 14 ianuarie 2014.

^ CIA (2012). „Country Comparison :: Electricity - Consumption" (în engleză). The World Factbook. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ Borenstein, Seth (4 decembre 2013). „China's Carbon Emissions Directly Linked To Rise In Daily Temperature Spikes, Study Finds" (în engleză). The Huffington Post. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ (în engleză) Powering China's Development: The Role of Renewable Energy. ISBN 978-1-878071-83-5
^ Xin, Hao (9 martie 2012). „China's Booming Solar and Wind Sector May Be Put On Hold" (în engleză). Science Mag.org. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ Agencia Internacional de Energía Atómica (2012). „China, People's Republic of" (în engleză). IAEA.org. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ CIA (2012). „Country Comparison :: Oil crude - Production" (în engleză). The World Factbook. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ Pei, Minxie (13 aprilie 2006). „China's Big Energy Dilemma" (în engleză). Carnegie Endowment.org. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ BBC News (10 octombrie 2013). „China overtakes US as the biggest importer of oil" (în engleză). BBC.co.uk. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „China's Demand for Oil to Grow 6.2% in 2011: PetroChina" (în engleză). The China Perspective.com. 24 ianuarie 2011. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „China Mobile Phone Users Now Top One Billion". Forbes. 30 martie 2012.
^ Barboza, David (26 iulie 2008). „China Surpasses US in Number of Internet Users". New York Times. Accesat la 26 iulie 2008.
^ „Chinese internet use surges ahead". BBC. 17 iulie 2013. Accesat la 17 iulie 2013.
^ China's Internet speed averages 3.14 MBps: survey - Xinhua | English.news.cn. News.xinhuanet.com (18 aprilie 2013). Accesat la on 9 august 2013.
^ „China Report: Device and App Trends in the #1 Mobile Market". Flurry.com. 23 iulie 2013. Accesat la 23 iulie 2013.
^ „Broadband provider rankings: The Rise and Rise of China". Telegeography.com. 28 iulie 2010. Accesat la 1 noiembrie 2011.
^ „Huawei, ZTE Provide Opening for China Spying, Report Says". Bloomberg.com. 8 octombrie 2012. Accesat la 26 octombrie 2012.
^ „Once China Catches Up--What Then?". Forbes. 17 septembrie 2013.

^ „China auto sales officially surpass US in 2009, 13.6 million vehicles sold". Industry News. 8 ianuarie 2010. Accesat la 14 mai 2010.
^ „China premium car sector remains bright spot". Reuters. 23 aprilie 2012. Accesat la 24 aprilie 2012.
^ „Road Traffic Accidents Increase Dramatically Worldwide". Population Reference Bureau. Accesat la 16 noiembrie 2013.
^ „Chinese bus collides with tanker, killing 36". BBC. 26 august 2012. Accesat la 28 august 2012.
^ a b „Bike-Maker Giant Says Fitness Lifestyle Boosting China Sales" (în engleză). Bloomberg.com. 17 august 2012. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „China's railway reforms - thus far and no further?". China.org.cn. 25 martie 2013.
^ a b „China's trains desperately overcrowded for Lunar New Year". Seattle Times. 22 ianuarie 2009.
^ a b "China boasts biggest high-speed rail network". Agence France-Presse via The Raw Story. 24 iulie 2011. Accesat la 24 aprilie 2012.
^ „China's railways mileage tops 100,000 km". Xinhuanet. 28 decembrie 2014. Accesat la 1 ianuarie 2014.
^ „China opens world's longest high-speed rail route". BBC. 26 decembrie 2012. Accesat la 26 decembrie 2012.
^ „China's Building Push Goes Underground". Wall Street Journal. 10 noiembrie 2013. Accesat la 16 noiembrie 2013.
^ „China's Beidou GPS-substitute opens to public in Asia". BBC. 27 decembrie 2012. Accesat la 27 decembrie 2012.
^ "The final frontier". China Daily. 27 aprilie 2012. Accesat la 16 februarie 2013.
^ a b „Primed to be world leader". China Daily. 5 iulie 2013. Accesat la 18 noiembrie 2013.
^ „China 'suffers worst flight delays'". BBC. 12 iulie 2013. Accesat la 12 iulie 2013.
^ Airports Council International. „Passenger Traffic 2011 FINAL - Top 30 airports" (în engleză). ACI.aero. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ (Tamura 1997, p. 29)
^ (în engleză) Historical and Contemporary Exam-driven Education Fever in China.
^ Administación Nacional de Turismo de China. „Tour Guidebook: Beijing" (în engleză). CNTA.gov.cn. Accesat la 14 ianuarie 2014.

^ Kuo, Lily (13 martie 2013). „Why China is letting 'Django Unchained' slip through its censorship regime" (în engleză). Quartz. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „"China: Traditional arts". Library of Congress – Country Studies" (în engleză). Lcweb2.loc.gov. 1989. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „China: Cultural life: The arts" (în engleză). Encyclopædia Britannica. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „"China: Folk and Variety Arts". Library of Congress – Country Studies" (în engleză). Lcweb2.loc.gov. 1989. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ a b c d e Centro Cultural Chino. „Arquitectura china" (PDF). CC Chino.cl. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ CRIonline. „La generalización de la arquitectura moderna china". CRI.cn. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ a b c d (Zhuang & Chongzheng 2000, p. 4)
^ „Chinese Film History - A Short Introduction" (în engleză) (PDF). Unviec.ac.at. 2006. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „A Brief History of Chinese Film" (în engleză). Ohio-State.edu. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ Rui (în engleză). The Cinema of Feng Xiaogang: Commercialization and Censorship in Chinese Cinema after 1989. ISBN 9789622098855
^ „Relajan censura sobre el cine chino". El Universal. 17 iulie 2013. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ a b „So Young enters China's all-time top ten" (în engleză). Film Biz.asia. 18 de mayo de 2013. Accesat la 26 ianuarie 2014.
^ (Xu 2003, p. 4)
^ „China's Hunger For Pork Will Impact The U.S. Meat Industry" (în engleză). Forbes. 19 iunie 2013. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ a b c López de Munáin, Estitxu. „La cocina china" (PDF). Slow Food Araba.es. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „What to eat in China" (în engleză). Travel China Guide.com. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „Între povești și realitate/CHINA". 29 ianuarie 2016.
^ „China bans dog-eating "carnival" after online uproar". 21 septembrie 2011.
^ (García Noblejas 2007, pp. 18-19)
^ a b Jordan, David K. (14 de noviembre de 2013). „The Canonical Books of Confucianism - Canon of the Literati" (în engleză). UCSD.edu.

^ André (în engleză). Chinese Literature, Ancient and Classical. ISBN 0253336562
^ Hockey, Thomas. „Su Song" (în engleză). Springer Reference.com. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „Mengxi bitan (work by Shen Kuo)" (în engleză). Encyclopaedia Britannica. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „Zizhi Tongjian (Comprehensive Mirror for Aid in Government)" (în engleză). Cultural China.com. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „Chinese Four Great Books of Song begun" (în engleză). The Literary Encyclopedia. 1 mai 2009. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ a b „Literatura china". La Guia 2000.com. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ (Chen 1999, p. 82)
^ Ceinos Arcones, Pedro (2011). „Literatura China". China Viva.com. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ a b Fang, Liu (2008). „Traditional Chinese music" (în engleză). Phil Multic.com. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ (în engleză) Asian Art. ISBN 9781605011875
^ (Randel 2003, p. 260-262)
^ (Lau 2007, pp. 30-34)
^ Michael; Stephanie; Yin (în engleză). Media in China: Consumption, Content and Crisis. ISBN 0-7007-1614-9
^ (Li 2009, p. 5)
^ „Dragon Dance" (în engleză). Cultural China.com. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „Lion Dance" (în engleză). China Daily. 18 octombrie 2013. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ Yuezhi (în engleză). Media, Market, and Democracy in China
^ Jacobs, Andrew (17 august 2012). „Pursuing Soft Power, China Puts Stamp on Africa's News" (în engleză). New York Times. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ Barboza, David (21 august 2008). „Olympics Are Rating Bonanza for Chinese TV" (în engleză). New York Times. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ Anne-Marie (în engleză). Marketing Dictatorship: Propaganda and Thought Work in Contemporary China
^ a b c d Consejo de Estado de la República Popular China (1 august 1997). „行政法规" (în chino). SARFT.gov.cn. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „What's the difference between manga, manhwa, and manhua?". 18 ianuarie 2014.

^ Human Rights Watch (iulie 2008). „China's forbidden zones" (în engleză) (PDF). HWR.org. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „China interzice vedetelor cu reputația pătată să apară pe micul și marele ecran". 9 octombrie 2014.
^ „Serialul Împărăteasa Chinei, un scandal ce ia amploare". 5 ianuarie 2015.
^ „China restricționează conținutul programelor tv straine în online". 1 iunie 2015. Accesat la 2 iulie 2015.
^ Freedom House (20 decembrie de 2011). „Chinese Censorship in 2011: The Worst and the Weirdest" (în engleză). Freedom House.org. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ Hite, Brittany (12 decembrie de 2013). „China's 2014 Holiday Schedule: Still Complicated" (în engleză). Wall Street Journal. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ Gobierno de la República Popular China (11 decembrie 2013). „国务院办公厅关于 2014 年 部分节假日安排的通知" (în chino). Gov.cn. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „¿Hay vida en el baloncesto chino después de Yao?". El Mundo. 20 iulie 2011. Accesat la 26 ianuarie 2014.
^ (Dunmore 2011, p. 2)
^ Sun, Quah Seng (2 septembrie de 2011). „Chinese players dominate at Malaysia open chess championship" (în engleză). The Star. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ Everard W.; Kevin S.; Wai K. (în engleză). Health benefits of Tai Chi exercise: improved balance and blood pressure in middle-aged women. doi:10.1093/heapro/dah105. Accesat la 14 ianuarie 2013.
^ „China health club market – Huge potential & challenges" (în engleză). China Sports Business. 1 iulie 2011. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ „Jeremy Lin's 'Linsanity' Effect: NY Knicks' Guard Jeremy Lin's Surprise Success Leads to Sold-Out Arenas, Jerseys" (în engleză). Time Magazine. 13 februarie 2012. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ Qinfa, Ye (21 aprilie 2006). „Sports History of China" (în engleză). About.com. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ BBC Sports (27 august 2008). „China targets more golds in 2012" (în engleză). BBC.co.uk. Accesat la 14 ianuarie 2014.
^ Comité Olímpico Internacional. „Medal Count" (în engleză). London2012.com. Există o versiune arhivată la 5 decembrie 2012. Accesat la 14 ianuarie 2014.

^ „China dominates medals; U.S. falls short at Paralympics” (în engleză). USA Today. 9 septembrie de 2012. Accesat la 14 ianuarie 2014.

Vezi și[modificare | modificare sursă]

Portal icon Portal China

Listă de fluvii din Asia

Locuri din patrimoniul mondial UNESCO

Listă de superlative geografice

Legături externe[modificare | modificare sursă]

Puteți găsi mai multe informații despre China prin căutarea în proiectele similare ale Wikipediei, grupate sub denumirea generică de „proiecte surori”:

- Definiții și traduceri în Wikționar
- Imagini și media la Commons
- Citate la Wikicitat
- Texte sursă la Wikisursă
- Manuale la Wikimanuale
- Resurse de studiu la Wikiversitate

Radio China Internațional

China ABC

China at a Glance People's Daily

BBC News – Country Profile: China

Ziua Națională a Chinei, 1 octombrie 2010, Amos News

CHINA, a patra planeta de la Soare, 6 august 2009, Catalin Beldea, Descoperă

China Cerului si a Pamantului, 4 martie 2008, Florin Iorganda, Descoperă

China mitica, 17 martie 2008, Florin Iorganda, Descoperă

De ce a rămas China în urma Occidentului, 27 aprilie 2013, Andreea Lupșor, Historia

TOP Invenții chinezești care au schimbat lumea, 26 aprilie 2013, Andreea Lupșor, Historia

[arată]

v • d • m

Republica Populară Chineză — Chinezi — Limba chineză mandarină

[arată]

v • d • m

Împărțirea administrativă a Republicii Populare Chineze

[arată]

v • d • m

Țări independente sau recunoscute parțial și regiuni nesuverane în Asia
Informații bibliotecare
WorldCat modificare BNF: cb11936107m modificare GND: 4009937-4 modificare LCCN: n79091151 modificare VIAF: 122542607 modificare
Categorii: Pages using ISBN magic linksArticole de calitateRepublica Populară Chineză
Meniu de navigare
Nu sunteți autentificatDiscuțiiContribuțiiCreare contAutentificareArticolDiscuțieLecturăModificareModificare sursăIstoricCăutare

Căutare
Salt
Pagina principală
Portaluri tematice
Cafenea
Articol aleatoriu
Facebook
Participare
Schimbări recente
Articole cerute
Ajutor
Portalul comunității
Donații
Tipărire/exportare
Creare carte
Descarcă PDF
Versiune de tipărit
În alte proiecte
Wikimedia Commons
Wikinews
Wikivoyage
Trusa de unelte
Ce trimite aici
Modificări corelate
Trimite fișier
Pagini speciale
Navigare în istoric
Informații despre pagină
Element Wikidata

Citează acest articol
În alte limbi
العربية
Български
Deutsch
Ελληνικά
English
Magyar
Polski
Српски / srpski
Türkçe
Încă 241 de limbi
Modifică legăturile
Ultima modificare a paginii efectuată la 18 noiembrie 2016, ora 07:18.

România
De la Wikipedia, enciclopedia liberă
Pagina „Romania" trimite aici. Pentru alte sensuri vedeți Romania (dezambiguizare).
Pagină semiprotejată
România
Drapelul României   Stema României
Drapelul României   Stema României
Imnul național:
MENIU0:00
Deșteaptă-te, române!
Amplasarea României
Amplasarea României în cadrul Europei
Capitală   ROU Bucharest CoA.png București
44°25′N 26°06′E
Cel mai mare oraș   București
Limbi oficiale   română
Limbile minorităților maghiară (6,5%), romani (1,1%)
Grupuri etnice 88,9% români
6,5% maghiari
3,3% romi
1,3% alte minorități etnice

Etnonim (masc.) român, (fem.) româncă, (pl.) români
Aderare UE 1 ianuarie 2007
Sistem politic Republică semi-prezidențială
- PreședinteKlaus Iohannis
- Prim-Ministru Dacian Cioloș[1]
Legislativ Parlament
- Camera superioară Senat
- Camera inferioară Camera Deputaților
Independență față de Imperiul Otoman
- declarată 10 mai 1877
- recunoscută 13 iulie 1878
Suprafață
- Total238.391 km² (locul 83)
- Apă (%) 3
Populație
- Estimare 2013 ▼ 21.790.479[2] (locul 52)
- Recensământ 2011 ▼ 20.121.641[3]
- Densitate 84,4 loc/km² (locul 122)
PIB (PPC) estimări 2015
- Total424,474 miliarde $[4]
- Pe cap de locuitor 21.403 $[6]
PIB (nominal) estimări 2013
- Total 188,876 miliarde $[5]
- Pe cap de locuitor 9,387 $[5]
Gini (2008) 32 (mediu)
IDU (2011) ▲ 0,781 (ridicat) (locul 50)
Monedă Leu (RON)
Prefix telefonic 40
Domeniu Internet .ro2
ISO 3166-2 RO
Fus orar EET (UTC+2)
- Ora de vară (ODV) EEST (UTC+3)

1. Leul românesc a fost reexprimat pe data de 1 iulie 2005. Odată cu această denominare, 10.000 lei (vechi) sunt echivalenți cu 1 leu (nou).
2. Se poate folosi și domeniul .eu, întrucât România face parte din Uniunea Europeană.

Modifică text Consultați documentația formatului

România este un stat situat în sud-estul Europei Centrale, pe cursul inferior al Dunării, la nord de peninsula Balcanică și la țărmul nord-vestic al Mării Negre.[7] Pe teritoriul ei este situată aproape toată suprafața Deltei Dunării și partea sudică și centrală

a Munților Carpați. Se învecinează cu Bulgaria la sud, Serbia la sud-vest, Ungaria la nord-vest, Ucraina la nord și est și Republica Moldova la est, iar țărmul Mării Negre se găsește la sud-est.

De-a lungul istoriei, diferite porțiuni ale teritoriului de astăzi al României au fost în componența sau sub administrația Daciei, Imperiului Roman, Imperiului Otoman, Imperiului Rus și a celui Austro-Ungar.

România a apărut ca stat, condus de Alexandru Ioan Cuza, în 1859, prin unirea dintre Moldova și Țara Românească, păstrând autonomia și statutul de stat tributar față de Imperiul Otoman, pe care-l aveau cele două principate. A fost recunoscută ca țară independentă 19 ani mai târziu. În 1918, Transilvania, Bucovina și Basarabia s-au unit cu România formând România Mare sau România interbelică, care a avut cea mai mare extindere teritorială din istoria României (295.641 km2).

În ajunul celui de-al Doilea Război Mondial (1940), România Mare, sub presiunea Germaniei naziste, a cedat teritorii Ungariei (nord-estul Transilvaniei), Bulgariei (Cadrilaterul) și Uniunii Sovietice (Basarabia, Herța și Bucovina de nord). După abolirea dictaturii lui Antonescu la 23 august 1944 România s-a retras din alianța cu Puterile Axei, trecând de partea Puterilor Aliate (Anglia, Statele Unite, Franța și Uniunea Sovietică). Prin Tratatul de pace de la Paris semnat la 10 februarie 1947, din teritoriile cedate ale fostei Românii Mari a recuperat Transilvania de Nord.

După înlăturarea regimului comunist instalat în România (1989) și după destrămarea Uniunii Sovietice (1991), statul a inițiat o serie de reforme economice și politice. După un deceniu de probleme economice, România a introdus noi reforme economice de ordin general (precum cota unică de impozitare, în 2005) și a aderat la Uniunea Europeană la 1 ianuarie 2007.

România este o republică semi-prezidențială. Este al nouălea stat după suprafața teritoriului (238 391 km²) și a șaptea după numărul populației (peste 20 milioane locuitori)[8] dintre statele membre ale Uniunii Europene. Capitala țării, București, este și cel mai mare oraș al ei și al șaselea oraș din UE după populație (1,9 milioane locuitori). În 2007, a fost rândul României să desemneze un oraș drept Capitală Europeană a Culturii, fiind ales Sibiul.[9]

România este membră a unor organizații internaționale, printre care: ONU din 1955, CoE din 1993, Uniunea Europeană de la 1 ianuarie 2007, NATO din 29 martie 2004, OSCE, OIF din 2003, Uniunea Latină din 1980, și unor instituții economice: Grupul Băncii Mondiale, FMI din 1972, BERD din 1991, OCDE.

Cuprins [ascunde]

Etimologie

Articol principal: etimologia termenilor „român" şi „România".

Numele de „România" provine de la „român", cuvânt derivat din latinescul romanus.[10]
Cel mai vechi indiciu referitor la existența numelui de „român" ar putea fi conținut de Cântecul Nibelungilor din secolul al XIII-lea: „Ducele Ramunch din țara Valahilor/cu șapte sute de luptători aleargă în întâmpinarea ei/ca păsările sălbatice, îi vedeai galopând".[11] Ramunch ar putea fi o transliterație a numelui „Român" reprezentând în acest context un conducător simbolic al românilor.[12]

Scrisoarea lui Neacșu, cel mai vechi document conservat scris în limba română
Cele mai vechi atestări documentare ale termenului de „rumân/român" cunoscute în mod cert sunt conținute în relatări, jurnale și rapoarte de călătorie redactate de umaniști renascentiști din secolul al XVI-lea care, fiind în majoritate trimiși ai Sfântului Scaun, au călătorit în Țara Românească, Moldova și Transilvania. Astfel, Tranquillo Andronico notează în 1534, că valahii „se numesc romani".[13] Francesco della Valle scrie în 1532 că valahii „se denumesc romani în limba lor". Mai departe, el citează chiar și o scurtă expresie românească: „Sti rominest?".[14] După o călătorie prin Țara Românească, Moldova și Transilvania, Ferrante Capecci relatează prin 1575 că locuitorii acestor provincii se numesc pe ei înșiși „români" (romanesci).[15] Pierre Lescalopier scrie în 1574 că cei care locuiesc în Moldova, Țara Românească și cea mai mare parte a Transilvaniei, „se consideră adevărați urmași ai romanilor și-și numesc limba «românește», adică romana".[16]
Mărturii suplimentare despre endonimul de „rumân/român" furnizează și autori care au venit în mod prelungit în contact direct cu românii. Astfel, umanistul sas Johann Lebel relatează în 1542 că „românii [...] se numesc pe ei înșiși «Romuini»".[17] Istoricul polonez Orichovius (Stanisław Orzechowski) scrie în 1554 că românii „se numesc pe limba lor romini după romani, iar pe limba noastră (poloneză) sunt numiți valahi, după italieni",[18] în timp ce primatul și diplomatul ungar Anton Verancsics scrie în 1570 că „românii se numesc romani",[19] iar eruditul maghiar transilvan Martinus Szent-Ivany citează în 1699 expresii românești ca: "Sie noi sentem Rumeni" și „Noi sentem di sange Rumena".[20]
Cel mai vechi indiciu cunoscut asupra unei denumiri geografice cu mențiunea „rumânesc" este conținută de unele versiuni ale

operei Getica de Iordanes: „... Sclavini a civitate nova et Sclavino Rumunense et lacu qui appellantur Mursianus...".[21] Denumirea Rumunense constituie o transliterație latinizantă a unei pronunții slave pentru „rumânesc". Deși mențiunea Sclavino Rumunense s-a dovedit a fi apocrifă, ea fiind o interpolare ulterioară în textul lui Iordanes, relevanța ei istorică rămâne considerabilă, interpolarea neputând fi mai târzie de secolele al X-lea–al XI-lea.

O hartă a ipoteticei Rumânii (România), datată 1855, realizată de Cezar Bolliac
Cea mai veche atestare documentară cunoscută a numelui de țară este Scrisoarea lui Neacșu din 1521, ce conține mențiunea cēra rumūnēskū (Țeara Rumânească).
Miron Costin insistă asupra denumirii de „român, adică roman" ce o poartă românii din Principatele Române.[22] La fel, Constantin Cantacuzino explică pe larg în Istoria Țării Rumânești originile și semnificația denumirii de „român, românesc" dată Țărilor Române.[23] Dimitrie Cantemir denumește în mod sistematic toate cele trei Principate locuite de români ca „Țări Românești".[24] Termenul de „România" în accepțiunea sa modernă este atestat documentar în al doilea deceniu al secolului al XIX-lea.[25]
Până în secolul al XIX-lea au coexistat pentru spațiul dintre Nistru și Tisa denumirile de „Rumânia" și „România", precum și endonimul „rumâni" alături de „români", forma scrisă cu „u" fiind predominantă.[26] Din termenul „rumân" s-a format la finele secolului XVIII exonimul modern a poporului român și a statului român în cazul principalelor limbi europene: „Rumänen/Rumänien" (germană), „Roumains/Roumanie" (franceză), „Rumanians/Rumania" (denumirea învechită din engleză), „Rumuni/Rumunija" (în sârbă; totuși, în cazul românilor timoceni s-a păstrat exonimul de „vlahi", vechiul exonim al tuturor românilor[27], până în ziua de azi, chiar dacă se autodefinesc în limba maternă drept „rumâni"[28][29]) etc. În ultimele decenii, în mai multe limbi s-a trecut la înlocuirea formei care derivă din „rumân" în cea care derivă din „român". Astfel, în limba engleză forma „Rumania" a fost în locuită cu „Romania". În limba italiană denumirea „Rumania" a fost înlocuită cu „Romania", iar în limba portugheză se folosesc formele „Romenia" (pentru a desemna statul român) și „Romeno" pentru a desemna poporul român.[26]
Istorie

Articol principal: Istoria României.
Prin istoria României se înțelege, în mod convențional, istoria regiunii geografice românești, a popoarelor care au locuit-o precum și a statului Român modern. Una dintre cele mai dezbătute probleme din istoriografia românească, problemă care de fapt indică însuși drumul parcurs de aceasta, este problema originilor.[30][31][32][33] Astfel, originile românilor sunt disputate, existând mai multe teorii.[34]

Dacia și Imperiul Roman

Articole principale: Daci și Dacia romană.
Se consideră că triburile creatoare ale culturii bronzului pe teritoriul României aparțin grupului indo-european al tracilor.[35][36][37] Strabon în „Geografia" menționa că geții aveau aceeași limbă cu tracii, iar dacii aceeași limbă cu geții.[38] Totuși, prima relatare despre geți aparține lui Herodot.[39][40] Cucerirea Daciei de către romani conduce la contopirea celor două culturi: daco-romanii sunt strămoșii poporului român.[41] După ce Dacia a devenit provincie a Imperiul Roman s-au impus elemente de cultură și civilizație romană, inclusiv latina vulgară care a stat la baza formării limbii române.[42][43][44]
Pe baza informațiilor din inscripția de la Dionysopolis[45][46][47] și de la Iordanes, se știe că sub stăpânirea lui Burebista, ajutat de marele preot Deceneu, s-a format primul stat geto-dac.[48][49] În anul 44 î.Hr., Burebista este asasinat de unul dintre slujitorii săi.[50] După moartea lui, statul geto-dac se va destrăma în 4, apoi în 5 regate.[51] Nucleul statal se menține în zona munților Șureanu, unde domnesc succesiv Deceneu, Comosicus și Coryllus.[52] Statul centralizat dac va atinge apogeul dezvoltării sale sub Decebal.[53] În această perioadă se mențin o serie de conflicte cu Imperiul Roman, o partea a statului dac fiind cucerită în 106 d.Hr. de împăratul roman Traian.[54] Între anii 271-275 d.Hr. are loc retragerea aureliană.[55]

Perioada principatelor și Epoca fanariotă

Articole principale: Statele medievale românești și Epoca fanariotă.
În primul mileniu, peste teritoriul României au trecut valuri de popoare migratoare: goții în secolul III - IV[56], hunii în secolul IV[57], gepizii în secolul V[58][59], avarii în secolul VI[60], slavii în secolul VII, ungurii în secolul IX, pecenegii[61], cumanii[62] , uzii și alanii în secolele X - XII și tătarii în secolul XIII.
În secolul al XIII-lea sunt atestate primele cnezate la sud de Carpați.[63] Mai apoi, în contextul cristalizării relațiilor feudale, ca

urmare a creării unor condiții interne și externe favorabile (slăbirea presiunii ungare și diminuarea dominației tătarilor) iau ființă la sud și est de Carpați statele feudale de sine stătătoare Țara Românească (1310), sub Basarab I și Moldova (1359), sub Bogdan I.[53] Dintre domnitorii ce au avut un rol mai important, pot fi amintiți: Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare, Petru Rareș și Dimitrie Cantemir în Moldova, Mircea cel Bătrân, Vlad Țepeș și Constantin Brâncoveanu în Țara Românească și Iancu de Hunedoara în Transilvania. Începând cu sfârșitul secolului al XV-lea cele două principate intra treptat în sfera de influență a Imperiului Otoman.

Alexandru Ioan Cuza

Transilvania, parte de-a lungul Evului Mediu a Regatului Ungariei[64], guvernată de voievozi, devine un principat de sine stătător, vasal Imperiului Otoman din 1526. La cumpăna secolelor al XVI-lea și al XVII-lea Mihai Viteazul domnește pentru o foarte scurtă perioadă de vreme peste o bună parte din teritoriul României de astăzi.[65]

În secolul al XVIII-lea, Moldova și Țara Românească și-au păstrat în continuare autonomia internă, dar în 1711 și 1716 respectiv, începe perioada domnitorilor fanarioți,[66] numiți direct de turci din rândul familiilor nobile de greci din Constantinopol. Prin încheierea pactului dualist în 1867, Transilvania și-a pierdut la scurtă vreme resturile autonomiei sale politice, fiind înglobată din punct de vedere politic și administrativ Ungariei.[67]

Unirea și Regatul României

Articole principale: Renașterea națională a României și Principatele Unite ale Moldovei și Țării Românești.

Statul modern român a fost creat prin unirea principatelor Moldova și Muntenia (sau Țara Românească), în anul 1859, odată cu alegerea concomitentă ca domnitor în ambele state a lui Alexandru Ioan Cuza.[68][69][70] Acesta a fost obligat să abdice în anul 1866 de către o largă coaliție a partidelor vremii, denumită și Monstruoasa Coaliție, Cuza fiind obligat să părăsească țara.[71] În 1877, România își obține independența iar în 1881, Carol I este încoronat ca Rege al României.[72] În 1913, România a intră în război împotriva Bulgariei, la capătul căruia a obținut Cadrilaterul.[73][74][75] În 1914, regele Carol I moare, rege al României devenind Ferdinand I.[71]

În 1916 România a intrat în Primul Război Mondial de partea Antantei.[76] Deși forțele române nu s-au descurcat bine din

punct de vedere militar, până la sfârşitul războiului, Imperiile Austriac şi Rus s-au dezintegrat; Adunarea Naţională în Transilvania, şi Sfatul Ţării în Basarabia şi Bucovina şi-au proclamat Unirea cu România,[77] iar Ferdinand s-a încoronat rege al României la Alba Iulia în 1922.[78] Tratatul de la Versailles a recunoscut toate proclamaţiile de unire în conformitate cu dreptul la autodeterminare stabilit de Declaraţia celor 14 puncte ale preşedintelui american Thomas Woodrow Wilson.[79]

În 1938, regele Carol al II-lea îşi asumă puteri dictatoriale.

Odată cu venirea sa la putere, Ion Gigurtu, preşedinte al Consiliului de Miniştri, între 4 iulie şi 4 septembrie 1940, a declarat că va duce o politică nazistă pro-Axa Berlin–Roma, antisemită şi fascist-totalitară[80][81][82]. În urma Pactului Ribbentrop-Molotov din 1939, prin acceptarea arbitrajului lui Hitler asupra Transilvaniei (după ce Gigurtu a declarat la radio că România trebuie să facă sacrificii teritoriale pentru a justifica orientarea sa nazistă şi aderarea totală a României la Axa Berlin–Roma), România a cedat Ungariei nordul Transilvaniei, inclusiv oraşul Cluj.[83][84][85] Vastele teritorii din Transilvania care au fost cedate de Ion Gigurtu în favoarea Ungariei conţineau importante resurse naturale, inclusiv mine de aur.[86] Ion Gigurtu a fost de acord şi cu cedarea a 8000 km2 din Dobrogea de sud în favoarea Bulgariei[87] şi Uniunii Sovietice, Basarabia Herţa şi Bucovina de Nord.[84]

Faţă de retragerea haotică din Basarabia, cedările teritoriale, nemulţumirea opiniei publice şi protestele liderilor politici, regele Carol al II-lea suspendă Constituţia României şi îl numeşte ca prim-ministru pe Generalul Ion Antonescu. Aceasta, sprijinit de Garda de Fier, cere regelui să abdice în favoarea fiului său, Mihai. Apoi, Antonescu îşi asumă puteri dictatoriale şi devine şef de stat precum şi preşedinte al consiliului de miniştri. În 1941, ca aliat al Germaniei, România declară război Uniunii Sovietice.[88][89]

România socialistă

Articol principal: România socialistă.

La data de 23 august 1944, armata sovietică fiind deja în Moldova de nord încă din luna martie, regele Mihai îşi dă acordul pentru înlăturarea prin forţă a mareşalului Antonescu dacă acesta va refuza semnarea armistiţiului cu Naţiunile Unite.[90] În urma refuzului net al lui Antonescu, Regele Mihai a dispus destituirea şi arestarea mareşalului, iar România a trecut de partea Aliaţilor.[90]

La mai puțin de 3 ani de la ocuparea României de către sovietici, în 1947, regele Mihai I este forțat să abdice[91] și a fost proclamată Republica Populară Română - stat al "democrației populare". Regimul instaurat, condus de Partidul Muncitoresc Român, își întărește poziția printr-o politică de tip stalinist de descurajare a oricărei opoziții politice și de schimbare a structurilor economico-sociale ale vechiului regim burghez.[92] [93] La începutul anilor 1960, guvernul român a început să-și afirme o anumită independență față de Uniunea Sovietică în politica externă[94], fără să renunțe însă la „cuceririle revoluționare" în politica internă[92]. În 1965 moare liderul comunist Gheorghe Gheorghiu-Dej, după care România intră într-o perioadă de schimbări.[95] După o scurtă luptă pentru putere, în fruntea partidului comunist a venit Nicolae Ceaușescu, [95] care a devenit secretar general al Partidului Comunist Român în 1965, președinte al Consiliului de Stat în 1967 și președinte al Republicii Socialiste România în 1974. Conducerea lungă de câteva decenii a președintelui Nicolae Ceaușescu a devenit din ce în ce mai autoritară în anii 1980.[94]

Scenă din Revoluția română din 1989

România după 1989

Articole principale: România după 1989 și Revoluția română din 1989.

În contextul căderii comunismului în toată Europa de Est, un protest început la mijlocul lunii decembrie 1989 la Timișoara s-a transformat rapid într-un protest național împotriva regimului politic socialist, înlăturându-l pe Nicolae Ceaușescu de la putere. [96]

Un consiliu interimar format din personalități ale vieții civile și foste oficialități comuniste a preluat controlul guvernului, iar Ion Iliescu a devenit președintele provizoriu al țării. Noul guvern a revocat multe din politicile autoritare comuniste[97][98][99] și a închis câțiva dintre conducătorii regimului comunist.

În mai 1990 s-au organizat alegeri ale partidelor pentru legislatură și președinție. Iliescu a fost ales președinte, iar partidul său, Frontul Salvării Naționale, a câștigat controlul legislativ. Petre Roman a devenit prim-ministru. Alegerile însă nu au pus punct demonstrațiilor antiguvernamentale. Dezlănțuirile minerilor au dus la demiterea guvernului Roman în septembrie 1991. În octombrie, fostul ministru de finanțe, Theodor Stolojan i-a urmat lui Roman ca prim-ministru și a format un nou cabinet.[100] În

alegerile naţionale din 1992, Ion Iliescu şi-a câştigat dreptul la un nou mandat. Cu sprijin parlamentar de la partidele parlamentare naţionaliste PUNR, PRM şi fostul partid comunist PSM, a fost format un guvern în noiembrie 1992, sub prim-ministrul Nicolae Văcăroiu.[101]
Emil Constantinescu din coaliţia electorală Convenţia Democrată Română (CDR) l-a învins în 1996 pe preşedintele Iliescu, după un al doilea scrutin şi l-a înlocuit la şefia statului. Victor Ciorbea a fost numit prim-ministru. Ciorbea a rămas în această funcţie până în martie 1998, când a fost înlocuit de Radu Vasile şi mai târziu de Mugur Isărescu.[101] Alegerile din 2000 au fost câştigate de PSD şi Ion Iliescu, iar Adrian Năstase a fost numit prim-ministru.[102] În 2004, alegerile l-au dat învingător pe Traian Băsescu în funcţia de Preşedinte al statului, în fruntea unei coaliţii formată din PNL şi PD, alături de UDMR şi PUR, iar în funcţia de prim-ministru a fost numit Călin Popescu Tăriceanu.[103]
Din 2004 România este membru NATO, iar din 2007 a devenit membră a Uniunii Europene.[104][105] În urma alegerilor legislative din noiembrie 2008, Partidul Democrat-Liberal a obţinut cele mai multe mandate, fiind urmat de alianţa dintre PSD şi PC, PNL şi UDMR.[106] Ulterior se formează un guvern de alianţă, între PSD+PC şi PD-L, condus de Emil Boc,[107] pentru ca din decembrie 2009, în urma votului Parlamentului, PD-L, UDMR şi grupul parlamentar al independenţilor (devenit UNPR) să alcătuiască cabinetul Boc 2.

Geografie

Sfinxul din Bucegi, aflat pe platoul Munţilor Bucegi, la 2216 metri altitudine, măsoară 8 metri în înălţime şi 12 metri în lăţime.
Articol principal: Geografia României.
Teritoriul actual al României mai este numit şi spaţiul carpato-danubiano-pontic, deoarece România se suprapune unui sistem teritorial european, conturat după forma cercului Carpaţilor Româneşti şi a regiunilor limitrofe impuse şi subordonate complementar Carpaţilor, fiind mărginită în partea de sud de fluviul Dunărea, iar în partea de est de Marea Neagră.
România este situată în emisfera nordică, la intersecţia paralelei 45° latitudine nordică şi meridianului de 25° longitudine estică, iar în Europa în partea central sud-estică la distanţe aproximativ egale faţă de extremităţile continentului european.[108] România se învecinează la nord cu Ucraina, graniţa de sud este formată cu

Bulgaria (o mare parte fiind frontieră acvatică, cu Dunărea), în vest cu Ungaria, în sud-vest cu Serbia, iar în est cu Republica Moldova (formată în totalitate de Prut). Frontierele României se întind pe 3150 km, din care 1876 km au devenit, în 2007, granițe ale Uniunii Europene (spre Serbia, Moldova și Ucraina), în timp ce cu Marea Neagră, granița formată are o lungime de 194 km pe platforma continentală (245 km de țărm). Suprafața României este de 238 391 km², la care se adaugă 23 700 km² din platforma Mării Negre.

Relief

Articol principal: Relieful României.

Hartă topografică a României

Harta generală a României

Relieful României este caracterizat prin patru elemente: varietate, proporționalitate, complementaritate și dispunere simetrică, dat fiind numărul mare de forme de relief, repartiția aproximativ egală a principalelor unități de relief (35% munți, 35% dealuri și podișuri și 30% câmpii) și gruparea reliefului.[108] Carpații Românești se extind ca un inel, ce închide o mare depresiune în centrul țării, cea a Transilvaniei.[108] Sunt munți cu altitudine mijlocie, fragmentați, cu un etaj alpin, pășuni alpine și întinse suprafețe de eroziune, a căror altitudine maximă se atinge în vârful Moldoveanu (din Munții Făgăraș), la 2 544 de metri. Pe teritoriul României, Munții Carpați au o lungime de 910 km.[109]

La exterior Munților Carpați se află un inel de dealuri — Subcarpații și Dealurile de Vest — locurile cele mai populate,[108] datorită bogatelor resurse de subsol (petrol, cărbuni, sare) și condițiilor favorabile culturii viței-de-vie și pomilor fructiferi. În est și sud se extind trei mari podișuri (Moldovei, Dobrogei și Getic), dar și Podișul Mehedinți, în timp ce în sud și vest se întind două mari câmpii, Câmpia Română (îngustată spre est) și Câmpia de Vest.

Delta Dunării este cea mai joasă regiune a țării, sub 10 m altitudine, cu întinderi de mlaștini, lacuri și stuf.[108] Ceva mai înălțate sunt grindurile fluviale și maritime (Letea, Caraorman, Sărăturile) pe care se grupează satele de pescari. Este un teritoriu descris din Antichitate de numeroși oameni de știință ai vremurilor, printre care Herodot, Strabon, Ptolemeu sau Plinius cel Bătrân.[110] Delta Dunării a fost introdusă în lista

patrimoniului mondial al UNESCO în 1991 ca rezervație naturală a biosferei.[111]
România beneficiază de toate tipurile de unități acvatice: fluvii și râuri, lacuri, ape subterane, ape marine. Particularitățile hidrografice și hidrologice ale României sunt determinate, în principal, de poziția geografică a țării în zona climatului temperat-continental și de prezența arcului carpatic. Factorul antropic a contribuit la unele modificări ale acestor particularități.[112]
Faună și floră
Articole principale: fauna României și flora României.

Pelicani zburând deasupra Dunării în Deltă
Pe teritoriul României au fost identificate 3700 de specii de plante din care până în prezent 23 au fost declarate monumente ale naturii, 74 dispărute, 39 periclitate, 171 vulnerabile și 1253 sunt considerate rare.[113] Cele trei mari zone de vegetație în România sunt zona alpină, zona de pădure și zona de stepă.[114] Vegetația este distribuită etajat, în concordanță cu caracteristicile de sol și climă,[115] dar și în funcție de altitudine, astfel: stejarul, gârnița, teiul, frasinul (în zonele de stepă și dealuri joase); fagul, gorunul (între 500 și 1200 de metri); molidul, bradul, pinul (între 1200 și 1800 de metri); ienupărul, jneapănul și arborii pitici (într 1800 și 2000 de metri); pajiștile alpine formate din ierburi mărunte (peste 2000 de metri).[108] În largul văilor mari, datorită umezelii persistente, apare o vegetație specifică de luncă, cu stuf, papură, rogoz și adesea cu pâlcuri de sălcii, plopi și arini. În Delta Dunării predomină vegetația de mlaștină.[116]
Fauna României este în special repartizată în funcție de vegetație. Astfel, pentru etajul stepei și silvostepei sunt specifice următoarele specii: iepurele, hârciogul, popândăul, fazanul, dropia, prepelița, crapul, carasul, știuca, șalăul, somnul; pentru etajul pădurilor de foioase (stejar și fag): mistrețul, lupul, vulpea, mreana, ciocănitoarea, cinteza; pentru etajul pădurilor de conifere: păstrăvul, lostrița, râsul, cerbul, iar specifice faunei alpine sunt caprele negre și vulturii pleșuvi.[108]
În particular, Delta Dunării este sălașul a sute de specii de păsări, incluzând pelicani, lebede, gâște sălbatice și păsări flamingo, protejate de lege (așa cum sunt de altfel și porcii sălbatici și lincșii). De asemenea Delta reprezintă un popas sezonal pentru păsările migratorii. Câteva dintre speciile rare de păsări aflate în zona Dobrogei sunt pelicanul creț, cormoranul

mic, lopătarul, gâsca cu piept roşu şi gărliţa mare, dar şi lebăda de iarnă.[117]

Climă

Articol principal: clima României.

Delta Dunării

Clima României este determinată în primul rând de poziţia sa pe glob, precum şi de poziţia sa geografică pe continentul european. Aceste particularităţi conferă climei un caracter temperat continental cu nuanţe de tranziţie.[118]

Extinderea teritoriului ţării pe aproape 5° de latitudine impune diferenţieri mai mari între sudul şi nordul ţării în ceea ce priveşte temperatura decât extinderea pe circa 10 °C de longitudine, astfel dacă temperatura medie anuală în sudul ţării se ridică la circa 11 °C, în nordul ţării, la altitudini comparabile, valorile acestui parametru sunt mai coborâte cu circa 3 °C. Între extremitatea vestică şi cea estică a teritoriului naţional, diferenţa termică se reduce la 1 °C (10 °C în vest, 9 °C în est).[118]

Relieful ţării are un rol esenţial în delimitarea zonelor şi etajelor climatice. Munţii Carpaţi formează o barieră care separă climatele continentale aspre din est de cele din vest de tip oceanic şi adriatic. În concluzie, clima României este una de tip temperat-continentală, cu patru anotimpuri şi este marcată de influenţe ale climatelor stepice din est, adriatice din sud-vest, oceanice din vest şi nord-vest, păstrându-şi totuşi identitatea climatului carpato-ponto-danubian.[118]

Precipitaţiile sunt moderate, variind de la insuficienta cantitate de 400 mm din Dobrogea la 500 mm în Câmpia Română şi până la 600 mm în cea de Vest. Odată cu altitudinea, precipitaţiile cresc, depăşind pe alocuri 1000 mm pe an.

Primele înregistrări climatice în România s-au făcut odată cu înfiinţarea Institutului Meteorologic Central (în 1884) şi cu apariţia lucrărilor elaborate de Ştefan Hepites. După 1960 are loc o dezvoltare a reţelei de staţii meteorologice, apărând şi importante lucrări referitoare la caracteristicile climatice ale spaţiului montan, litoral, urban, rural, etc.[112]

Demografie

Răspândirea celor patru "limbi romane orientale" sau "dialecte ale limbii române" (conform celor două puncte de vedere prezente printre lingvişti).

Articole principale: populația României, românime și Comunități etnice în România.
1899: |||||| — 5.956.690 locuitori
1912: ||||||| ▲ 7.234.919 locuitori
1930: ||||||||||||||||||| ▲ 18.057.028 locuitori
1941: ||||||||||||| ▼ 13.535.757 locuitori
1948: ||||||||||||||| ▲ 15.872.624 locuitori
1956: ||||||||||||||||| ▲ 17.489.450 locuitori
1966: ||||||||||||||||||| ▲ 19.103.163 locuitori
1977: |||||||||||||||||||||| ▲ 21.559.910 locuitori
1992: ||||||||||||||||||||||| ▲ 22.810.035 locuitori
2002: |||||||||||||||||||||| ▼ 21.698.181 locuitori
2011: |||||||||||||||||||| ▼ 20.121.641 locuitori[119]

Circle frame.svg
Populația României pe medii
Urban (53.93%)
Rural (46.07%)

Conform recensământului din 2002, România are o populație de 21 680 974 de locuitori,[120][121] iar sporul natural este negativ.[122][123] Populația scade astfel, și din cauza acestuia, dar și din cauza migrației negative. Astfel, raportul Eurostat din 2014 arăta că România era țara din Uniunea Europeană cu cea mai abruptă scădere demografică între 1994 și 2014, deși vârsta mediană, de 40,8 ani, era încă sub media europeană de 42,2. Același raport arată că România se află pe ultimul loc în UE la suprafața medie a locuințelor în mediul urban (circa 40 m²), dar și pe primul loc la procentajul locuințelor folosite de proprietarii lor în totalul locuințelor (94,7%).[124]

Principalul grup etnic în România îl formează românii.[120] Ei reprezintă, conform recensământului din 2002, 89,5% din numărul total al populației.[120] După români, următoarea comunitate etnică importantă este cea a maghiarilor, care reprezintă 6,6% din populație, respectiv un număr de aproximativ 1 400 000 de cetățeni.[125] După datele oficiale, în România trăiesc 535 250 de romi.[126] Alte comunități importante sunt cele ale germanilor, ucrainenilor, lipovenilor, turcilor, tătarilor,

sârbilor, slovacilor, bulgarilor, croaților, grecilor, rutenilor, evreilor, cehilor, polonezilor, italienilor și armenilor.[120][127] Din cei 745 421 de germani câți erau în România în 1930,[128][129] în prezent au mai rămas aproximativ 60 000.[130][131] De asemenea, în 1924, în Regatul României erau 796 056 de evrei, [132] însă la recensământul din 2002 au fost numărați 6 179. [120]

Târgul Drăgaica - Carol Popp de Szathmăry

Numărul românilor ori al persoanelor cu strămoși născuți în România care trăiesc în afara granițelor țării este de aproximativ 12 milioane.[133][134] Puțin timp după revoluția din decembrie 1989, populația României a fost de peste 23 000 000 de locuitori. Însă începând cu 1991, aceasta a intrat într-o tendință de scădere treptată,[135][136] ajungând actualmente la circa 21 000 000 de locuitori. Acest fapt se datorează liberei circulații în statele din afara granițelor României,[137] dar și ratei natalității destul de scăzute.[138][139]

Limba oficială a României este limba română[140] ce aparține grupei limbilor romanice de est și este înrudită cu italiana, franceza, spaniola, portugheza, catalana[141] și, mai departe, cu majoritatea limbilor europene. Româna este limba cu cel mai mare număr de vorbitori nativi ce reprezintă 91% din totalul populației României,[120] fiind urmată de limbile vorbite de cele două minorități etnice principale, maghiarii și romii. Astfel, maghiara este vorbită de un procent de 6,7% iar romani de respectiv 1,1% din numărul total al populației țării.[120] Până în anii '90, în România a existat o numeroasă comunitate de vorbitori de limbă germană, reprezentată în cea mai mare parte de sași.[142] Deși cei mai mulți dintre membrii acestei comunități au emigrat în Germania,[143] au rămas totuși în prezent într-un număr semnificativ de 45 000 de vorbitori nativi de limbă germană în România.[144] În localitățile unde o anumită minoritate etnică reprezintă mai mult de 20% din populație, limba respectivei minorități poate fi utilizată în administrația publică și în sistemul judiciar.[145][146] Engleza și franceza sunt principalele limbi străine predate în școlile din România.[147] Limba engleză este vorbită de un număr de 5 milioane de români în timp ce franceza de circa 4-5 milioane,[148] iar germana, italiana și spaniola de câte 1-2 milioane fiecare. În trecut, limba franceză era cea mai cunoscută limbă străină în România,[149] însă începând cu 1990 engleza câștigat teren reușind să declaseze

franceza de pe primul loc. De obicei, cunoscătorii de limbă engleză sunt în special tinerii și persoanele de vârstă medie. În orice caz, România este din 1990 membru cu drepturi depline a Francofoniei, iar în 2006 a găzduit la București un important summit al acestei organizații.[150] Limba germană este predată în special în Banat, Transilvania și Bucovina datorită tradițiilor ce s-au păstrat în această regiune din timpul dominației Austro-Ungare.[151]

Religie

Mânăstirea „Sfânta Ana" - Rohia, Maramureș

Articol principal: religia în România.

Viața religioasă în România se desfășoară conform principiului libertății credințelor religioase, principiu enunțat la articolul 29 din Constituția României, alături de libertatea gândirii și a opiniilor.[152] Chiar dacă nu se definește explicit ca stat laic, România nu are nicio religie națională, respectând principiul de secularitate: autoritățile publice sunt obligate la neutralitate față de asociațiile și cultele religioase.[153]

Biserica Ortodoxă Română este instituția religioasă din România cu cel mai mare număr de credincioși. Biserica Ortodoxă, cu tradiții de aproape două milenii, are rădăcini adânci în domeniul cultural și social din România. Ea este o biserică autocefală care se află în comuniune cu celelalte biserici ortodoxe. Cea mai mare parte a populației României, respectiv 86,7%, s-a declarat ca fiind de confesiune creștin ortodoxă, conform recensământului din 2002,[154][155] . Ponderea comunităților religioase aparținătoare altor ramuri ale creștinismului este următoarea: romano-catolici (4,7 %), reformați (3,7 %), penticostali (1,5 %) și români uniți (0,9 %).[156] Astfel, populația creștină din România reprezintă 99,3% din totalul populației țării. În Dobrogea există și o minoritate islamică compusă majoritar din turci și tătari.[157] De asemenea, la recensământul din 2002, în România existau 6 179 de persoane de religie mozaică, 21 349 de atei sau persoane fără religie și 11 734 de persoane care nu și-au declarat religia.[156]

Până la Unirea din 1918, cea mai mare parte a populației din Transilvania era formată din credincioși ai Bisericii Române Unite cu Roma,[158] ca urmare a trecerii unei mari părți a românilor, până atunci ortodocși, la Biserica Romei, la sfârșitul secolului al XVII-lea.[159] Catolicismul și protestantismul sunt prezente mai ales în Transilvania și Crișana.[156] În Bihor, de pildă, se află centrul cultului baptist din România,[160] comunitatea de aici

numărând 22 294 de adepţi. De asemenea, în România există şi alte culte, precum ortodocşii pe stil vechi, cultul armean şi altele asemenea.
În august 2010, în România existau 18.300 de biserici[161].
Educaţie
Articol principal: educaţia în România.
Învăţământul urmăreşte realizarea idealului educaţional întemeiat pe valorile democraţiei, ale diversităţii culturale, pe aspiraţiile individuale, sociale şi contribuie la păstrarea identităţii naţionale în contextul valorilor europene. Idealul educaţional al şcolii româneşti constă în dezvoltarea liberă şi armonioasă a personalităţii individului în vederea unei integrări eficiente în societatea bazată pe cunoaştere.[162]

Universitatea din Bucureşti
Încă de la Revoluţia română din 1989, sistemul de învăţământ românesc a fost într-un continuu proces de reorganizare care a fost atât lăudat cât şi criticat.[163] În conformitate cu legea educaţiei (adoptată în 1995), sistemul educativ românesc este reglementat de către Ministerul Educaţiei, Cercetării şi Inovării (MECI).[164] Fiecare nivel are propria sa formă de organizare şi este subiectul legislaţiei în vigoare.[162] Grădiniţa este opţională între 3 şi 6 ani. Şcolarizarea începe la vârsta de 7 ani (câteodată la 6 ani) şi este obligatorie până în clasa a 10-a (de obicei, care corespunde cu vârsta de 16 sau 17).[163] Învăţământul primar şi secundar este împărţit în 12 sau 13 clase.[162] Învăţământul superior este aliniat la spaţiul european al învăţământului superior. Sistemul oferă următoarele diplome: de absolvire (absolvirea şcolii generale, fără examen), Bacalaureat (absolvirea liceului, după examenul de Bacalaureat), licenţă (Cadru de absolvire a Universităţii, după un examen şi / sau a tezei), Masterat (diplomă de master, după o teză şi, eventual, un examen), Doctorat (doctor, după o teză).[165]
Primii patru ani sunt predaţi de către un singur profesor (învăţător), pentru majoritatea elevilor.[166] Alte cadre didactice sunt folosite numai pentru câteva discipline de specialitate (de limbi Străine, informatică, etc.).[166] Cursurile sunt reconfigurate la sfârşitul clasei a parta, pe baza performanţelor academice. Selecţia pentru clase se face pe baza testelor locale. Începând cu clasa a 5-a, elevii au un alt profesor pentru fiecare materie.[166] În plus, fiecare clasă are un profesor desemnat pentru a fi îndrumătorul clasei (diriginte). Studiile liceale sunt de patru ani,

doi obligatorii (a 9-a și a 10-a), doi neobligatorii (a 11-a și a 12-a). [166] Nu există examene între a 10-a și a 11-a. Sistemul național de învățământ superior este structurat pe 3 niveluri de studii universitare: studii universitare de licență, de masterat și doctorat.[167]

Clădirea rectoratului Universității Politehnica

În 2004, aproximativ 4,4 milioane din populație era înscrisă la școală. Dintre aceștea, 650.000, în grădiniță, 3,11 milioane (14% din populație), în învățământul primar și secundar și 650.000 (3% din populație) la nivel terțiar (universități).[168][169] În același an, rata de alfabetizare a adulților români era de 97,3% (al 45-lea la nivel mondial), în timp ce raportul combinat brut de înscriere în sistemul educațional primar, secundar și terțiar a fost de 75% (al 52-a din întreaga lume).[170]

Asociația Ad Astra a cercetătorilor români a publicat ediția din 2007 a topului universităților din România. Acest top, aflat la a 3-a ediție, cuprinde un clasament general, respectiv un clasament pe domenii științifice, care reflectă pregătirea și performanța științifică a cadrelor didactice ale universităților. Clasamentele sunt realizate pe baza articolelor științifice publicate de personalul universităților în reviste științifice recunoscute pe plan internațional. În 2011 pe primele trei locuri în clasificarea universităților situau în ordine: Universitatea din București, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj și Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași.[171][172] Comparativ cu țările UE, competitivitatea forței de muncă din România din punct de vedere al educației și competențelor (abilităților) este încă redusă. În cadrul PISA, aproximativ 70% din elevii de 15 ani din România au avut performanțe situate sub nivelul cerut pentru un loc de muncă modern, față de 37% din elevii de 15 ani din Uniunea Europeană. Nivelul indicatorilor privind educația în România este scăzut comparativ cu al celor din UE.[173]

Aglomerări urbane

Articole principale: Lista orașelor din România și Zone metropolitane în România.

Piața Universității și Palatul Parlamentului în fundal

București este cel mai mare oraș și totodată capitala României. [174] La recensământul din 2002, populația orașului depășea 1,9 milioane de locuitori, în timp ce zona metropolitană București concentrează o populație de aproximativ 2,2 milioane de locuitori.

Pe viitor, sunt prevăzute planuri de extindere a granițelor ariei metropolitane București.[175][176]

În România mai există încă cinci orașe care au o populație numeroasă (în jur de 300.000 de locuitori) și care se înscriu în clasamentul celor mai populate orașe din Uniunea Europeană. Acestea sunt: Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, Constanța și Craiova. Alte orașe cu o populație ce depășește 200.000 de locuitori sunt: Galați, Brașov și Ploiești. De asemenea, există încă alte 11 orașe care concentrează un număr mai mare de 100.000 de locuitori.[177]

În prezent, o parte din cele mai mari orașe sunt incluse într-o zonă metropolitană (structuri informale de colaborare între autoritățile locale): Constanța (450.000 de locuitori), Brașov, Iași (ambele cu o populație de aproximativ 400.000 de oameni) și Oradea (260.000 de locuitori), iar altele sunt în curs de înființare: Brăila-Galați (600.000 de locuitori), Timișoara (400.000 de locuitori), Cluj-Napoca (400.000 de locuitori), Craiova (370.000 de locuitori), Bacău și Ploiești.[178]

vizualizare • discuție • modificarevizualizare • discuție • modificareCele mai mari orașe din România

Rezultatele recensământului din 2011[177]

Loc Numele orașului Județ Pop. Loc Numele orașului Județ Pop.

București

București

Cluj-Napoca

Cluj-Napoca

1 București niciun județ 1.883.425 11 Brăila Brăila 180.302 Timișoara

Timișoara

Iași

Iași

2 Cluj-Napoca Cluj 324.576 12 Arad Arad 159.074

3 Timișoara Timiș 319.279 13 Pitești Argeș 155.383

4 Iași Iași 290.422 14 Sibiu Sibiu 147.245

5 Constanța Constanța 283.872 15 Bacău Bacău 144.307

6 Craiova Dolj 269.506 16 Târgu Mureș Mureș 134.290

7	Brașov	Brașov	253.200	17	Baia Mare	Maramureș	123.738
8	Galați	Galați	249.432	18	Buzău	Buzău	115.494
9	Ploiești	Prahova	209.945	19	Botoșani	Botoșani	106.847
10	Oradea	Bihor	196.367	20	Satu Mare	Satu Mare	102.411

Politică

Articole principale: politica României și lista șefilor de stat ai României.

Președintele României, Klaus Iohannis

Constituția României se bazează pe modelul Constituției celei de a cincea Republici Franceze,[179] și a fost ratificată prin referendum național la data de 8 decembrie, 1991.[179][180] În anul 2003 a avut loc un plebiscit[181] prin care Constituției i-au fost aduse 79 de amendamente, devenind astfel conformă cu legislația Uniunii Europene.[179] Conform Constituției, România este un stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil. Forma de guvernământ a statului român este republică semiprezidențială. Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor — legislativă, executivă și judecătorească — în cadrul unei democrații constituționale.[182] Președintele este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.[183] În urma amendamentelor din 2003, mandatul de președinte a fost prelungit de la 4 la 5 ani.[179] Președintele numește primul-ministru, care la rândul său numește Guvernul.[179] În timp ce șeful statului își are reședința la Palatul Cotroceni,[184] primul-ministru împreună cu Guvernul își desfășoară activitatea la Palatul Victoria.[185]

Parlamentul României este bicameral,[186][187] fiind alcătuit din Senat, cu 137 de membri, și Camera Deputaților, cu 314 de membri. Un număr de 18 locuri suplimentare în Camera Deputaților sunt rezervate reprezentanților minorităților naționale.[188][189][190] Parlamentul are rol legislativ, discutând și votând legile ordinare și organice, atât în comisiile de specialitate cât și în plen. Membrii parlamentului sunt aleși prin vot uninominal mixt, universal, direct și secret. Sistemul electoral este unul proporțional (membrii parlamentului se aleg din toate partidele care au depășit pragul electoral de 5% din totalul sufragiilor

exprimate, în baza unui algoritm). Alegerile se țin o dată la 4 ani, ultimele având loc la 30 noiembrie 2008. Palatul Parlamentului găzduiește din anul 1994 sediul Camerei Deputaților, iar din anul 2004 și sediul Senatului.[187]

Guvernul României este autoritatea publică a puterii executive, care funcționează pe baza votului de încredere acordat de Parlament și care asigură realizarea politicii interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice. Numirea Guvernului se face de Președintele României, pe baza votului de încredere acordat Guvernului de Parlament.[191] Guvernul este alcătuit din primul-ministru și miniștri. Primul-ministru conduce Guvernul și coordonează activitatea membrilor acestuia, cu respectarea atribuțiilor legale care le revin. De asemenea, Guvernul adoptă hotărâri și, în condițiile în care este abilitat de Parlament, ordonanțe.[192]

Potrivit principiului separării puterilor în stat, sistemul judiciar din România este independent de celelalte ramuri ale guvernului și este compus dintr-o structură de instanțe organizate ierarhic. În România, justiția se înfăptuiește numai de către Înalta Curte de Casație și Justiție și celelalte instanțe judecătorești, respectiv curțile de apel, tribunalele, tribunalele specializate și judecătoriile. [193] Înalta Curte de Casație și Justiție este instanța cea mai înaltă în grad,[194] iar rolul său fundamental este de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești. Sistemul judiciar românesc este puternic influențat de modelul francez.[179][195] Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în România, independentă față de orice altă autoritate publică și care are, conform Constituției României, rolul de garant al supremației Constituției. [196] Constituția, introdusă în 1991, poate fi amendată doar printr-un referendum public, iar ultimul referendum de modificare a fost organizat în 2003. De atunci, de la acea modificare, Parlamentul nu mai are dreptul să treacă peste deciziile Curții Constituționale, indiferent de majoritate.

Integrarea României în Uniunea Europeană din 2007[197] a avut o influență semnificativă asupra politicii interne a țării. Ca parte a acestui proces, România a inițiat reforme, inclusiv reforma din justiție, a intensificat cooperarea judiciară cu alte state membre și a luat măsuri împotriva corupției. Cu toate acestea, în raportul de țară din 2006, România și Bulgaria au fost descrise ca fiind cele mai corupte țări ale Uniunii Europene.[198][199]

Relațiile externe

Articol principal: relațiile externe ale României.

Fostul președinte al României, Traian Băsescu și cel de-al patruzeci și treilea președinte al Statelor Unite ale Americii, George Walker Bush (27 iulie 2006)

După decembrie 1989, România și-a reorientat politica pe calea întăririi legăturilor cu occidentul, în mod special cu Statele Unite și Uniunea Europeană. Dacă, în 1972, România devenea membră a Băncii Mondiale și a FMI și de asemenea a Organizației Mondiale a Comerțului,[200] în 2004 ea a devenit membră a NATO[201] iar din 2007 face parte din Uniunea Europeană.[202]

Liderii României postdecembriste au făcut declarații publice în ceea ce privește strângerea relațiilor cu alte țări europene și, de asemenea, în ceea ce privește ajutorul dat acestora în procesul integrării euro-atlantice, în special în cazul Moldovei, Ucrainei și Georgiei.[203][204] Liderii români au declarat public în mai multe ocazii că se așteaptă ca într-o perioadă de aproximativ 10 ani, toate țările democratice postsovietice din Europa Răsăriteană și din Caucaz să acceadă în UE și NATO.[205] În decembrie 2005, președintele Traian Băsescu și secretarul de stat SUA Condoleezza Rice au semnat un acord care permite instalarea de baze militare americane în România.[206]

România și-a arătat în mod public sprijinul pentru Turcia și Croația în eforturile făcute de aceste țări pentru aderarea la Uniunea Europeană.[205] Relațiile economice turco-române au statut privilegiat.[207] În același timp, relațiile româno-maghiare s-au aflat tot timpul la nivelul cel mai înalt, Ungaria sprijinind eforturile României de aderare la UE.[208][209]

Relațiile României cu Republica Moldova au un statut special, [205] având în vedere că cele două țări folosesc practic aceași limbă și au un fond istoric comun. România a fost primul stat care a recunoscut independența Republicii Moldova, la numai câteva ore după proclamarea independenței noului stat (27 august 1991). Din declarația guvernului român, făcută cu acest prilej, reiese clar că, în viziunea autorităților de la București, independența Moldovei era considerată o formă de emancipare de sub tutela Moscovei și un pas spre reunificarea cu România.[210] În prezent, România concepe relația sa cu Republica Moldova pe două coordonate majore: afirmarea caracterului special al acestei relații, conferit de comunitatea de limbă, istorie, cultură, tradiții - realități ce nu pot fi eludate sau negate; dimensiunea europeană a cooperării bilaterale, având la bază obiectivul strategic al ambelor

state de integrare în Uniunea Europeană.[211] În aprilie 2009 relațiile dintre România și Republica Moldova s-au înrăutățit prin introducerea de vize cetățenilor români și expulzarea ambasadorului României la Chișinău. Fostul Președinte al Republicii Moldova, Vladimir Voronin a acuzat România de intervenții în politica internă a Republicii Moldova.[212][213]
România a avut neînțelegeri cu Ucraina în legătură cu Insula Șerpilor și cu platforma continentală a Mării Negre la est de Sulina, miza principală fiind zăcămintele de petrol și de gaze din zonă. Problema a fost prezentată în fața Curții Internaționale de Justiție. CIJ, prin decizia nr. 2009/9 din 3 februarie 2009 (a 100-a decizie din istoria ei) a acordat României 79,34% din zona în dispută. Astfel, României îi revin 9.700 km², iar Ucrainei îi revin 2.300 km².[214][215][216] O altă problemă dintre cele două țări este cea a construcției Canalului Bâstroe.[217][218]
Organizare administrativ-teritorială
ABARAGBCBHBNBTBVBRBZCSCLCJCTCVDBDJGLGRGJHRHDI LISIFMMMHMSNTOTPHSMSJSBSVTRTMTLVSVLVNBJudețele României
Articol principal: Organizarea administrativ-teritorială a României.
Pentru a putea fi aplicată politica de dezvoltare regională, pe teritoriul României s-au înființat[Când?] 8 regiuni de dezvoltare ca un rezultat al unui acord liber între consiliile județene și cele locale.[219][necesită citare]
Conform Constituției, teritoriul României este organizat, sub aspect administrativ, în comune, orașe și județe.[220] În condițiile legii, unele orașe sunt declarate municipii.[221] Din punct de vedere istoric, exista 3 provincii tradiționale: Valahia (formată din regiunile Oltenia, Muntenia și Dobrogea), Moldova și Transilvania (formată din regiunile Banat, Crișana, Maramureș și Ardeal).[222]
Comuna, unitatea elementară de organizare administrativă, este formată dintr-unul sau mai multe sate și este condusă de un consiliu local și un primar ales.[223] România are 2 685 de comune însumând 13 285 de sate, respectiv cu o medie de cinci sate pe comună.[224]
Orașul este unitatea administrativă condusă de un consiliu local și un primar ales.[225] Orașele mai importante pot fi declarate municipii. România are 263 de orașe, dintre care 82 sunt municipii.[224]

Regiunile de dezvoltare ale României

Județul este unitatea administrativă condusă de un consiliu județean și un prefect.[226] Consiliul județean este ales pentru a coordona activitatea consiliilor comunale și orășenești, având ca scop concentrarea interesului asupra serviciilor publice de importanță la nivel județean. Guvernul numește un prefect în fiecare județ pentru a fi reprezentantul său local.[227] România are 41 de județe plus municipiul-capitală București,[228] care are un statut similar cu acela de județ. Un județ are, în medie, o suprafață de 5 800 km2 și o populație de 500 000 de locuitori.[229] București este considerat și el municipiu,[230] dar este singurul care nu face parte din niciun județ. Nu are consiliu județean, dar are un prefect.[231] Cetățenii Bucureștiului aleg un primar general și un consiliu general.[232] Fiecare din cele șase sectoare ale Bucureștiului aleg și ele un primar și un consiliu local.[233]

În afară de împărțirea pe județe, România este împărțită și în opt regiuni de dezvoltare, corespondente nivelului NUTS-2 de diviziuni al UE, dar fără a avea capacități administrative. Regiunile de dezvoltare se referă la subdiviziunile regionale ale României creeate în 1998[234] și sunt folosite în special pentru coordonarea proiectelor de dezvoltare regională.[235] Regiunile de dezvoltare nu sunt unități administrativ-teritoriale, nu au personalitate juridică, fiind rezultatul unui acord liber între consiliile județene și cele locale.[236] Regiunile de dezvoltare ale României, numite după poziția geografică în țară, sunt: Nord-Vest, Nord-Est, Sud-Vest, Sud-Est, Sud, Vest, Centru, București și Ilfov.[237]

Împărțirea României în județe este atestată documentar la 8 ianuarie 1392, când domnitorul Mircea cel Bătrân printr-un hrisov numește „ținutul Vâlcii" județ. Astfel, județul Vâlcea este primul județ atestat documentar de pe teritoriul actual al României.[238] Ultima reformă administrativ-teritorială majoră din România a avut loc în anul 1968[239] când s-a trecut de la împărțirea pe regiuni și raioane la reîmpărțirea pe județe, desființată de autoritățile comuniste după 1948.[240]

Economie

Articol principal: economia României.

Cu un PIB estimat de 404,7 miliarde de lei și de 18.791 lei pe cap de locuitor în 2007[241], România este o țară cu un venit mediu-superior.[242] Produsul intern brut al României a urcat în ultimul trimestru din 2008 cu 2,9%, temperând creșterea pe

întregul an la 7,1%. Valoarea PIB în 2008 a fost de 503,959 miliarde lei (136,8 miliarde euro).[243]
După căderea regimului comunist, ţara a cunoscut un deceniu de instabilitate şi profund declin economic, consecinţe provocate de o administrare defectuoasă şi coruptă şi de lipsa unor reale reforme structurale. De la începutul mileniului, economia României s-a transformat într-o economie relativ stabilă, caracterizată de o creştere vizibilă, dublată de reducerea şomajului şi a inflaţiei. În 2006, conform Institutului Naţional de Statistică, PIB-ul a cunoscut o creştere în termeni reali de 7,9%, una dintre cele mai ridicate din Europa şi a egalat PIB pe locuitor realizat de România în 1988.[244] Şomajul în România a fost de 3,9% în septembrie 2007,[245] un procent scăzut dacă se compară cu cel al altor ţări mijlocii şi mari din Europa precum Polonia, Franţa, Germania şi Spania. Datoria externă a României este relativ mică, reprezentând 20,3% din PIB.[246]
Principalele industrii ale României sunt cea textilă şi de încălţăminte, industria metalurgică, de maşini uşoare şi de asamblare de maşini, minieră, de prelucrare a lemnului, a materialelor de construcţii, chimică, alimentară şi cea de rafinare a petrolului. O importanţă secundară o au industriile farmaceutică, a maşinilor grele şi a aparatelor electrocasnice.[247] În prezent, industria constructoare de maşini este foarte dinamică, fiind susţinuta în principal de producătorul de autovehicule Dacia. Industria românească de IT cunoaşte de asemenea o creştere anuală constantă.[247] În general, România întreţine un comerţ intens cu ţări din Uniunea Europeană, în special cu Germania[248] şi Italia,[249] care sunt unii dintre cei mai importanţi parteneri comerciali ai României.

Tower Center International
După o serie de privatizări şi reforme de la sfârşitul anilor '90 şi începutul anilor 2000,[250] intervenţia guvernului în economia ţării a fost destul de absentă, în comparaţie cu economiile celorlalte state din Europa.[251] În 2005, România a înlocuit sistemul progresiv de impozitare în care cota maximă era de 40%, cu o cotă unică de 16%. În 2007, aceasta era cea mai mică cotă din UE.[252] Însă, în 2008, România a fost eclipsată de Bulgaria care are acum o cotă unică de 10% şi de Republica Cehă, unde s-a introdus recent o cotă de 15%.[253][254]
Economia este, predominant, bazată pe servicii, care reprezintă 55% din PIB, iar industria şi agricultura au de asemenea o

contribuţie importantă de 35%, respectiv 10% din PIB. În schimb, 32% din populaţia ţării este angajată în agricultură şi producţie, una dintre cele mai mari rate din Europa.[246] Începând cu anul 2000, România a atras tot mai mulţi investitori străini, devenind cea mai importantă destinaţie de investiţii străine în Europa Centrală şi de Sud-Est. Investiţiile străine directe au fost, in 2006, în valoare de 8,3 miliarde €.[255] Un aport însemnat în economia românească îl reprezintă sumele de bani trimise de cetăţenii români care lucrează în alte ţări ale lumii. Conform ultimelor estimări ale Băncii Mondiale, această sumă s-a ridicat în anul 2008 la 9 miliarde dolari[256].
Printre problemele economiei în România se numără: o populaţie aproximativ jumătate rurală şi nefiscalizată, prea mulţi asistaţi sociali, prea mulţi bani cheltuiţi pe medicamente scumpe, evaziune fiscală ridicată[257].
Potrivit unui raport din 2006 al Băncii Mondiale, economia României se clasează pe locul 49 dintr-un număr total de 175 economii naţionale în privinţa uşurinţei de a face afaceri, înregistrând astfel o poziţie mai bună decât alte ţări din regiune, precum Ungaria şi Cehia.[258] În plus, acelaşi studiu a considerat că România a fost în 2006 a doua ţară din lume ca ritm al reformelor mediului de afaceri, după Georgia.[259]
Salariul mediu brut în România, în luna august 2011, a fost de 2.005 lei, în scădere cu 22 de lei faţă de luna iulie 2011[260].
Transport

Hartă cu reţeaua rutieră din România
Articol principal: transportul în România.
Prin aşezarea sa geografică, România reprezintă o zonă de intersecţie a mai multor magistrale de transport, care leagă nordul de sudul Europei şi vestul de estul acesteia. Pe de altă parte, reţeaua de transport din România asigură legătura între reţeaua de transport comunitară şi reţeaua de transport a statelor necomunitare vecine din Europa de Est şi Asia.[261] Totuşi, datorită investiţiilor, reparaţiilor şi întreţinerii insuficiente, infrastructura de transport nu satisface nevoile economiei actuale, fiind mult în urma Europei de Vest.[262][263]
În ultima perioadă se fac eforturi pentru a aduce principalele şosele din România la nivelul reţelei de coridoare europene.[264] Au fost începute mai multe proiecte de modernizare a reţelei de coridoare europene, finanţate din fonduri ISPA[265] şi din împrumuturi garantate de stat de la instituţiile financiare

internaționale. Guvernul urmărește finanțarea externă sau parteneriate public-private pentru alte modernizări ale rețelei rutiere, și în special ale autostrăzilor.[266] În decembrie 2014, România are finalizați 694 km de autostradă.[267] În România există următoarele autostrăzi: A1: București - Pitești, Sibiu (Șelimbăr) - Deva (Șoimuș), Traian Vuia - Balinț, Timișoara (Izvin) - Arad, Pecica - Nădlac; A2: București - Constanța; A3: București (Crețuleasca) - Ploiești (Bărcănești), Câmpia Turzii - Gilău; A4 (centura orașului Constanța): Ovidiu - Portul Constanța; A6: Balinț - Lugoj.[268] Alte tronsoane care se află în diferite stadii sunt: autostrada A10, autostrada Transilvania, care leagă Brașovul de Oradea (PCTF Borș), București - Brașov, Nădlac - Arad, Timișoara (Izvin) - Balinț, Traian Vuia - Deva (Șoimuș), București - Roșiori de Vede - Craiova, Craiova - Pitești.[269][270]
Compania națională de transport feroviar este Căile Ferate Române.[271] În 2004 infrastructura feroviară cuprindea 22 247 km de căi ferate, din care aproximativ 8585 km electrificate și 2617 km linii duble, majoritatea la ecartament normal (1435 mm),[272][273] rețeaua CFR fiind a patra ca mărime de Europa.[274] În perioada 1990 - 2002, numărul de pasageri transportați pe calea ferată pe rute interne și internaționale a înregistrat o scădere continuă, mai accentuată între 1990 și 1994 și mai lentă după 1994.[275] Cauzele care au condus la reducerea continuă a călătorilor expediați și a parcursului călătoriilor sunt legate de situația generală economică și sociala din țară, de reducerea veniturilor populației, de creșterea somajului (în cazul navetiștilor), precum și de creșterea numărului de autoturisme personale. Transportul feroviar de călători se asigură cu un număr de 817 locomotive, din care mai mult de jumătate au vechimi mai mari de 20 de ani.[276] Începând cu anul 2005, a fost liberalizat transportul feroviar de călători, mai multe linii secundare fiind concesionate operatorilor privați.[277]

Stația de metrou Titan
Rețeaua de aeroporturi destinate traficului aerian public este formată din 17 aeroporturi civile,[278] toate fiind deschise traficului internațional. 12 dintre ele sunt deschise permanent, iar restul la cerere. Din cele 17 aeroporturi, 4 funcționează sub autoritatea MTCT, 12 sub autoritatea consiliilor județene și un aeroport a fost privatizat.[279] Ca o observație generală, flota aeriană din România se află într-un amplu proces de modernizare. Flota de aeronave destinate traficului comercial s-a

redus de la 55 de aeronave în anul 1991 la 34 de aeronave în anul 2004, prin scoaterea din exploatare a aeronavelor vechi. [280]

Căile Ferate Române

După ce Traian Vuia, Aurel Vlaicu şi Henri Coandă au contribuit prin rezultate de pionierat la dezvoltarea aviaţiei, în 1920 a luat fiinţă CFRNA, devenită ulterior CIDNA, care oferea servicii de transport aerian de pasageri, mărfuri şi poştă, fiind prima companie aeriană din lume care a efectuat zboruri transcontinentale.[281] În anii următori au fost înfiinţate companiile LARES, SARTA, TARS.[281][282]

La 18 septembrie 1954 s-a înfiinţat compania TAROM,[283] care mai funcţionează şi astăzi. La câţiva ani după lansare, TAROM opera deja zboruri către aproape toate ţările europene, iar din 1966 efectuează zboruri peste Atlantic. Începând cu anul 1974 a realizat zboruri către Sydney via Calcutta şi a introdus curse regulate spre New York şi Beijing.[284] Pe piaţa autohtonă sunt prezente cele mai mari companii aeriene europene clasice (Lufthansa şi Air France) şi low-cost (Easyjet şi Ryanair). În 2004 s-a înfiinţat Blue Air, prima companie românească de transporturi aeriene cu tarif redus.[285]

Transportul fluvial românesc se află încă la un nivel foarte redus (sub un procent) dar având potenţial de creştere mare datorită râurilor navigabile dar şi a fluviului Dunărea. În 2006, în România existau 1.731 km de ape navigabile. România are 2.251 de nave fluviale de categoria I, care pot efectua misiuni economice pe apele fluviale internaţionale şi circa 587, care pot naviga doar pe partea românească a Dunării şi pe râurile interioare. Cele mai multe nave înmatriculate sunt cele de agrement, circa 13.246, turismul de agrement pe Dunăre şi cel în apele maritime ale României dezvoltându-se în ultimii ani.[286] Important pentru România este Canalul Dunăre-Marea Neagră ce leagă portul Cernavodă cu portul maritim Constanţa, scurtând cu aproximativ 400 de km ruta mărfurilor de la Marea Neagră până la porturile dunărene din Europa Centrală.[287]

Principalele mijloace de transport în comun sunt autobuzele, troleibuzele, tramvaiele şi microbuzele, în general operate de regii autonome administrate de autorităţile locale (de exemplu, Regia Autonomă de Transport Bucureşti). Singurul oraş care dispune de un sistem de metrou este Bucureşti. Metroul din Bucureşti a fost

deschis în 1979, fiind astăzi cel mai folosit mijloc de transport din București, cu peste 650.000 de pasageri zilnic.[288]

Turism

Articol principal: turismul în România.

Traversată de apele Dunării, România are un relief variat, incluzând împăduriții Munți Carpați, coasta Mării Negre și Delta Dunării, cea mai bine păstrată deltă europeană[289]. Satele românești păstrează în general un mod de viață tradițional. România se bucură de o abundență a arhitecturii religioase și păstrează câteva orașe medievale și castele.[290]

Piața Mică din Sibiu cu Turnul Sfatului în centru

Turismul în România se concentrează asupra peisajelor naturale și a istoriei sale bogate, având de asemenea o contribuție importantă la economia țării. În 2006, turismul intern și internațional a asigurat 4,8% din PIB și aproximativ o jumătate de milion de locuri de muncă (5,8% din totalul locurilor de muncă).[291] După comerț, turismul este cea de-a doua ramură importantă din sectorul de servicii. Dintre sectoarele economice ale României, turismul este unul dinamic și în curs rapid de dezvoltare, fiind de asemenea caracterizat de un mare potențial de extindere.[292] După estimările World Travel and Tourism Council, România ocupă locul 4 în topul țărilor care cunosc o dezvoltare rapidă a turismului, cu o creștere anuală a potențialului turistic de 8% din 2007 până în 2016.[293] Numărul turiștilor a crescut de la 4,8 milioane în 2002, la 6,6 milioane în 2004. De asemenea, în 2005, turismul românesc a atras investiții de 400 milioane de euro.[294]

În ultimii ani, România a devenit o destinație preferată pentru mulți europeni (mai mult de 60%[295] dintre turiștii străini provin din țările membre UE), rivalizând și fiind la concurență cu țări precum Bulgaria, Grecia, Italia sau Spania. Stațiuni precum Mangalia, Saturn, Venus, Neptun, Olimp și Mamaia (numite uneori și Riviera Română) sunt printre principalele atracții turistice pe timp de vară.[296] În timpul iernii, stațiunile de schi de pe Valea Prahovei și din Poiana Brașov sunt destinațiile preferate ale turiștilor străini.[297][298] Pentru atmosfera lor medievală sau pentru castelele aflate în apropiere, numeroase orașe transilvănene precum Sibiu, Brașov, Sighișoara, Cluj-Napoca sau Târgu Mureș au devenit importante puncte de atracție pentru turiști. De curând s-a dezvoltat și turismul rural ce se concentrează asupra promovării folclorului și tradițiilor.[299]

Principalele puncte de atracție le reprezintă Castelul Bran, mânăstirile pictate din nordul Moldovei, bisericile de lemn din Transilvania ori Cimitirul Vesel din Săpânța.[300] România oferă și atracții turistice naturale, precum Delta Dunării, Porțile de Fier, Peștera Scărișoara și alte peșteri din Munții Apuseni.[301]

Vedere peste satul Brădet cu biserica de lemn
Prin funcțiile sale complexe, prin poziția în cadrul țării și prin numeroasele obiective cu valoare istorică, arhitectonică și de altă natură, Bucureștiul reprezintă unul dintre principalele centre turistice ale României.[301][302] Bucureștiul se remarcă prin de amestecul eclectic de stiluri arhitecturale, începând de la Curtea Veche, rămășițele palatului din secolul al XV-lea al lui Vlad Țepeș - cel care a fost fondatorul orașului și, totodată, sursa de inspirație pentru personajul Dracula -, la biserici ortodoxe, la vile în stil Second Empire, la arhitectura greoaie stalinistă din perioada comunistă și terminând cu Palatul Parlamentului, o clădire colosală cu șase mii de încăperi, a doua ca mărime în lume după Pentagon.[303]
Printre cele mai importante obiectivele turistice ale municipiului București se numără: Ateneul Român, Arcul de Triumf, Palatul Băncii Naționale, Teatrul Național, Universitatea București, Parcul Cișmigiu, Grădina Botanică, Parcul Herăstrău, Muzeul Satului, Muzeul Național de Artă al României, Muzeul Național de Istorie al României, Muzeul Național de Istorie Naturală „Grigore Antipa", Biserica Stavropoleos, Hanul lui Manuc.[304][305] De asemenea, aici se organizează, în fiecare an, Târgul de Turism al României.[306][307]
Bucovina este situată în partea de nord a României, în nord-vestul Moldovei. Regiune montană pitorească, cu tradiții etnografice ce dăinuie nealterate, Bucovina se remarcă printr-o activitate turistică dinamică, datorată în primul rând mănăstirilor. Cele cinci mănăstiri cu pictură exterioară, intrate în patrimoniul turistic mondial, își păstrează caracteristicile după mai bine de 450 de ani.[308][309]

Salina Turda

Castelul Peleș

Porțile de Fier

Mănăstirea Putna

Mănăstirea Curtea de Argeș

Cetatea Râșnov

Mănăstirea Corbii de Piatră

Cultură

Mihai Eminescu
Articol principal: cultura României.
România are o cultură unică datorită așezării sale geografice și a evoluției istorice distincte.[310] Este fundamental definită ca fiind un punct de întâlnire a trei regiuni: Europa Centrală, Europa de Est și Europa de Sud-Est, dar nu poate fi cu adevărat inclusă în nici una dintre ele.[311] Identitatea românească a fost formată pe un substrat din amestecul elementelor dacice și romane, cu multe alte influențe.[312]

I.L. Caragiale
Cultura de tip folcloric din spațiul românesc funcționează în cea mai mare parte ca sinteză a elementelor împrumutate de la alte populații, originalitatea ei constând în modul de îmbinare și selectarea acestora.[313] În antichitate și în evul mediu, cele mai importante influențe au fost din partea popoarelor slave care au migrat în spațiul carpato-dunărean și care s-au format în vecinătatea ei — Bulgaria, Serbia, Ucraina, Polonia și Rusia —, din partea grecilor din Imperiul Bizantin și mai apoi, sub protecție turcă, din Fanar, din partea Imperiului Otoman, de la maghiari, precum și de la germanii care trăiesc în Transilvania.[314]

Cultura modernă română a apărut și s-a dezvoltat în aproximativ ultimii 250 ani sub o puternică influență din partea culturilor din vestul Europei, în special cea franceză[315] și cea germană.[316][317][318] În plus, sub influența tradiției bizantine și slavone, românii sunt, de asemenea, singurul popor majoritar creștin ortodox dintre popoarele latine.[319][320]
Umanismul a apărut în Moldova în secolul al XVII-lea venit, în general, pe filieră poloneză.[321] Cel mai important reprezentant al său, Miron Costin, a scris o cronică a istoriei Moldovei.[322][323] Alți umaniști au fost Dimitrie Cantemir[324] și Constantin Brâncoveanu.[325] Principalii reprezentanți ai iluminismului au fost Gheorghe Asachi, Ion Budai Deleanu și Dinicu Golescu.[326] Unirea Principatelor Române din 1859 a dat un impuls deosebit societății și culturii românești.[327] Pe baza unor înalte școli deja existente au fost întemeiate universități la Iași[328] și la București,[329] iar numărul de instituții culturale și științifice a crescut semnificativ.[330] Un mare impact în literatura română l-a avut cercul literar Junimea, fondat de un grup de personalități în jurul criticului literar Titu Maiorescu, în 1863.[331] Acesta a tipărit revista Convorbiri literare, unde au publicat, printre alții, Mihai Eminescu, poetul național al României, Ion Creangă, Vasile Alecsandri și Ion Luca Caragiale, cel mai important dramaturg român.[331][332] În aceeași perioadă, Nicolae Grigorescu a fost unul dintre fondatorii picturii române moderne.[333]

Nicolae Grigorescu - Car cu boi (1899) - Galeria Națională, București
Prima jumătate a secolului al XX-lea este un moment important pentru cultura română, aceasta atingând nivelul său maxim de afirmare internațională în armonie cu tendințele culturale europene.[334] Cel mai de seamă artist plastic, care a ocupat un loc deosebit și în istoria artei mondiale, a fost sculptorul Constantin Brâncuși, o figură centrală a mișcării artistice de avangardă și un pionier al captărilor, inovator în sculptura mondială prin imersiunea în sursele primordiale ale creației populare.[335] Începutul secolului al XX-lea a fost, de asemenea, o perioadă importantă pentru proza românească, în care au activat personalități precum romancierii Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu și Camil Petrescu. În dramaturgie, un talent aparte a fost Mihail Sebastian, iar Lucia Sturdza Bulandra a fost actrița cea mai reprezentativă pentru această perioadă.[327]

Poezia interbelică va ajunge să se sincronizeze cu marea poezie europeană. Cei mai însemnați poeți din această perioadă sunt: George Bacovia,[336] Tudor Arghezi și Ion Barbu.[337] De asemenea, Tristan Tzara, unul dintre fondatorii mișcării dadaiste, era originar din România.[338] De asemenea, în timpul acestei epoci s-au ivit și în filozofia română figuri ca Lucian Blaga, Dimitrie Gusti, Tudor Vianu și Vasile Conta.[327] În domeniul istoriei, perioada a fost dominată de marele erudit Nicolae Iorga. [327]
După cel de-al Doilea Război Mondial, regimul comunist a introdus o cenzură aspră și a folosit cultura ca pe un mijloc de control și subordonare a poporului. Libertatea de exprimare a fost constant restricționată pe diverse căi. În această perioadă, personalități dintre cele mai reprezentative au fost: scriitorii Marin Preda, Nicolae Breban, poeții Nichita Stănescu, Marin Sorescu, precum și criticii literari Nicolae Manolescu și Eugen Simion.[339] O altă consecință a atitudinii comuniste față de elite, în general, a fost apariția, pentru prima dată in istoria României, a unei diaspore adevărate incluzând mari personalități ale vieții științifice și culturale: George Emil Palade (laureat al Premiului Nobel în Biologie); Mircea Eliade, renumitul istoric al religiilor; Eugen Ionescu, dramaturg al absurdului, și Emil Cioran.[318] Alți membri al diasporei au fost Sergiu Celibidache și Ionel Perlea, renumiți dirijori.

România Revoluționară
C. D. Rosenthal
Muzică
Articol principal: Muzica românească.
Muzica românească cuprinde totalitatea creațiilor muzicale elaborate de către români și strămoșii acestora. Posibilitatea de a trata muzica daco-geților și a protoromânilor este foarte limitată din pricina documentației minime păstrate. Începând cu Evul Mediu, situarea la confluența dintre est și vest a determinat o diferențiere între muzicile apreciate în primele state românești: cele așezate în apus beneficiază de influențe vestice, în vreme ce statele situate în est preiau elemente din muzicile bizantină, slavă și, mai târziu, turcească. Aceste influențe au acționat atât asupra muzicii folclorice, cât și a muzicii erudite (muzică religioasă – gregoriană în apus și bizantină în răsărit – și muzică cultă laică).[340] Folclorul muzical românesc cuprinde toate creațiile culturii spirituale populare românești din domeniul artei sunetelor. Se

face referire la moştenirea muzicală a românilor de la sat dintotdeauna şi a popoarelor din care ei au luat naştere.[341] Sub delimitarea folcloristicii,[342] folclorul muzical constituie o ramură a creaţiei tradiţionale româneşti, alături de: folclorul literar, dans şi teatrul popular.[343][344] La începutul secolului XX se remarcă compozitorul George Enescu, primul creator român ce realizează o sinteză organică, profundă între muzica folclorică românească şi tendinţele muzicii culte ale vremii sale (este epoca romantismului târziu);[345] el foloseşte un limbaj muzical modern şi experimentează în ariile modală şi microtonală.[346] Enescu este considerat cel mai valoros compozitor român din toate timpurile.[347]

Arhitectură şi arte plastice

Articole principale: Arhitectura în România şi Arta românească.

Patrimoniul mondial

Articol principal: Patrimoniul mondial UNESCO din România.

Lista Patrimoniului Mondial UNESCO include monumente din România precum: aşezările săseşti cu biserici fortificate din Transilvania, bisericile pictate din nordul Moldovei, bisericile de lemn din Maramureş, Mănăstirea Horezu, Cetatea Sighişoarei, fortăreţele dacice din Munţii Orăştiei şi Delta Dunării.[111][348] De asemenea, în 2007, oraşul Sibiu a fost capitală europeană a culturii împreună cu Luxemburg.[349]

Ştiinţă

În domeniul tehnic se pot nota realizări spectaculoase în domeniul aviaţiei, făcute de Traian Vuia, Aurel Vlaicu, Aurel Persu şi Henri Coandă.[350][351] Unul dintre întemeietorii ingineriei româneşti este Anghel Saligny — remarcabil inginer constructor, realizatorul multor invenţii şi premergător mondial al ştiinţei construcţiilor metalice şi de beton armat.[352] În arhitectură, printre realizările semnificative, putem cita: Biserica Neagră, Castelul Bran, Castelul Huniazilor şi Castelul Peleş.[353] În epoca modernă, Ion Mincu este fondatorul şcolii române de arhitectură.[354] În medicină, Nicolae Paulescu a fost unul din precursorii descoperirii şi folosirii insulinei în scopul tratării diabetului,[355] Gheorghe Marinescu a fost un important neurolog, iar Victor Babeş a fost unul dintre primii bacteriologi.[356] Gheorghe Ţiţeica a fost unul dintre cei mai remarcabili matematicieni români.[357]

Cinematografie

Cinematograful a apărut în România la 27 mai 1896 iar primele proiecţii au avut loc în Bucureşti la sediul ziarului de limba

franceză L'Indépendance Roumaine.[358] Printre cei mai importanţi regizori români, se numără: Jean Georgescu, Victor Iliu, Liviu Ciulei, Ion Popescu-Gopo, Lucian Pintilie, Dan Piţa, Alexandru Tatos, Mircea Daneliuc şi Sergiu Nicolaescu. Dintre filmele româneşti cu distincţii internaţionale pot fi amintite: Pădurea spânzuraţilor, Răscoala, A fost sau n-a fost? şi California Dreamin' (Nesfârşit). Alte filme din ultimii ani care s-au bucurat de succes internaţional sunt: Moartea domnului Lăzărescu, regizat de Cristi Puiu şi 4 luni, 3 săptămâni şi 2 zile realizat de Cristian Mungiu şi premiat cu Palme d'Or la Cannes.[359] Printre cei mai talentaţi actori români, se numără: Radu Beligan, Constantin Tănase, Florin Piersic, Gheorghe Dinică, Toma Caragiu, Jean Constantin, Dem Rădulescu, Puiu Călinescu, Tamara Buciuceanu Botez, Draga Olteanu Matei, Marin Moraru, Stela Popescu, Amza Pellea, Ştefan Bănică, Costel Băloiu, Ilarion Ciobanu, Nae Lăzărescu, Dorel Vişan, Mircea Albulescu, Sebastian Papaiani, Florian Pittiş, Mircea Diaconu, Marcel Iureş, Maia Morgenstern şi Alexandru Arşinel.

Armată

Paradă militară de Ziua Naţională a României.

Articol principal: Armata Română.

Armata Română este formată din trei categorii de arme: Forţele Terestre, Forţele Aeriene şi Forţele Navale, aflate sub comanda Statului Major General, direct subordonat Ministerului Apărării Naţionale. Pe timp de război, Preşedintele României este comandatul suprem al Forţelor Armatei. Ministerul Apărării Naţionale are prevăzute, potrivit proiectului pe 2009, cheltuieli în valoare de 7,65 miliarde de lei, respectiv 1,3% din PIB,[360] ceea ce reprezintă cu aproximativ două miliarde de lei mai puţin faţă de suma prevazută în proiectul fostului Guvern Tăriceanu.[361] Modernizarea armatei române necesită, în următorii 10 ani, 13 miliarde euro, doar pentru programele mari de înzestrare, planificate atât pentru forţele aeriene, cât şi pentru cele terestre şi navale.[362] În prezent, numărul total de efective participante la misiuni internaţionale este de 1601.[363] Momentan, sunt trupe române în Bosnia şi Herţegovina, Kosovo, Irak şi Afganistan.[364] Serviciul militar obligatoriu a fost eliminat din 2007.[365][366][367]

Dotări

Ca urmare a aderării României la NATO în 2004, a urmat o perioadă de pregătiri intensive pentru transformarea armatei într-

o instituţie profesionistă până în anul 2007, urmând a avea 90.000 de angajaţi, dintre care aproximativ 75.000 de militari şi 15.000 civili.[368] Dintre cei 75.000, circa 45.800 vor reprezenta forţele terestre, circa 13.250 forţele aeriene şi 6.800 forţele navale, restul de 8.800 având alte sarcini.[369] În prezent Armata Română trece printr-un proces de restructurare în trei stagii. Primul stagiu va fi completat în 2007. Anul 2015 va marca sfârşitul celui de-al doilea stagiu, când forţele armate vor fi reduse la 80.000 de oameni. Întregul proces este estimat să fie completat în 2025. Aceste modificări au ca scop modernizarea structurii forţelor armate, prin reducerea personalului şi achiziţionarea de tehnologie nouă şi îmbunătăţită, compatibilă cu standardele NATO.[370]

Trupe române în Afganistan.
Potrivit unui material difuzat de Ministerul Apărării Naţionale (MApN), prioritatea în domeniul achiziţiilor de echipamente moderne o deţin forţele aeriene.[371] O realizare a Forţelor Aeriene a fost modernizarea elicopterului IAR - 330 SOCAT, realizată cu ajutorul unei firme israeliene, care a dus la asigurarea interoperabilităţii cu sistemele NATO[371] Tancul mijlociu românesc TR-85 M1 a intrat recent în dotarea Forţelor Terestre ale armatei române, el fiind varianta modernizată a principalului vehicul de luptă al infanteriei.[371] Obiectivul principal al Statului Major al Forţelor Navale a fost şi este achiziţia, revitalizarea şi modernizarea fregatelor Regele Ferdinand şi Regina Maria.[371]
Istoric
La 12/24 noiembrie 1859, Prin Înaltul Ordin de Zi nr. 83, al domnitorului Alexandru Ioan Cuza, este înfiinţat Statul Major General.[372] Bazele moderne ale constituirii şi consacrării Forţelor Terestre pot fi plasate în timp din cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea.[373] Aviaţia militară română a luat fiinţă în anul 1910 datorită colaborării societăţii civile cu Ministerul de Război, iar primul avion militar de concepţie şi construcţie românească, proiectat de inginerul aviator Aurel Vlaicu şi realizat la Arsenalul Armatei, a zburat la 17 iunie 1910.[374]

Universitatea Naţională de Apărare „Carol I" cu Monumentul Eroilor Patriei
După unirea Principatelor Române, în anul 1859, s-a acţionat pentru contopirea flotelor din Moldova şi Muntenia şi organizarea

unei structuri navale unitare ce s-a numit Corpul Flotilei. Prima flotilă militară a statului român a avut în compunere 6 şalupe-canoniere şi era dispusă în 6 baze, în porturile Chilia, Ismail, Galaţi, Brăila, Giurgiu şi Calafat.[375] NMS Delfinul este numele a primului din cele două submersibile cu acest nume ale Marinei Militare Române.[376] Cel actual, numit tot „Delfinul" în memoria primului, a fost construit în URSS.[377] Marina militară Română mai avea înainte de al Doilea Război Mondial alte două submarine: Rechinul şi Marsuinul.[378]
În Armata României, uniformele militare sunt purtate conform unui regulament.[379] Toţi militarii, indiferent de grad, inclusiv cei în rezervă şi în retragere care au aprobare de a purta ţinută militară, sunt obligaţi să cunoască şi să aplice prevederile acestuia privind ţinutele.[379] Etapele de evoluţie a uniformelor militare româneşti sunt legate de momente ale organizării armatei şi reflectă caracterele epocii.[379] Distincţiile militare onorifice sunt însemne care simbolizează aprecierea faptelor deosebite săvârşite în timpul îndeplinirii misiunilor militare. Ele cuprind embleme, insigne onorifice, plachete, denumiri onorifice şi distincţii de serviciu.[380]
Clubul sportiv al armatei, Steaua, a fost înfiinţat la 6 iunie 1947, pentru a continua într-un cadru instituţionalizat vechea tradiţie a practicării sportului în Armata României. În cei 60 de ani de existenţă, sportivii clubului s-au aflat în permanenţă printre protagoniştii întrecerilor naţionale şi internaţionale.[381] În fiecare an, pe 25 octombrie se sărbătoreşte Ziua Armatei,[382] iar pe 1 decembrie, de Ziua Naţională a României, în Bucureşti şi la Alba-Iulia au loc numeroase parade militare.[383] În Bucureşti se află Universitatea Naţionala de Apărare[384] şi Muzeul Militar Naţional.[385]
Sport
Articol principal: sportul în România.
Primele asociaţii sportive din România au fost înfiinţate la mijlocul secolului al XIX-lea. Una din primele s-a numit „Societatea de dare la semn" (înfiinţată în timpul domniei lui Al. I. Cuza).[386] În primii ani ai secolului al XX-lea s-au extins sporturi precum boxul, ciclismul şi mai târziu jocurile de echipă. Primul meci de fotbal oficial s-a jucat la Timişoara în 1902 iar în 1910 a fost înfiinţat primul club de rugby în Bucureşti. Doi ani mai târziu a fost înfiinţată în capitală Federaţia Societăţilor Sportive din România, fiind urmată de înfiinţarea Comitetului Olimpic Român în 1914.[387] Prima instituţie de învăţământ superior în acest

domeniu, Institutul Național de Educație Fizică, și-a deschis porțile în 1923. În perioada dintre cele două războaie mondiale sportivii români au obținut primele victorii în concursurile internaționale.[386]
Oină

Gheorghe Hagi
Articol principal: Oină.
Oina — sau hoina cum i se mai spunea — este socotită un joc sportiv național pentru români, având, pe pământul românesc, o vechime de cel puțin 6 secole, așa cum menționează cronici și hrisoave care îi subliniază popularitatea de care se bucura printre copii și tineri, oșteni și voievozi. În timpul lui Vlaicu Vodă, anul 1364, oina se juca în Țara Românească, ea pătrunzând peste tot: în sate, în comune, în viața oamenilor.[388] Jocul de oină amintește de o veche îndeletnicire a daco-romanilor, păstoritul. A „oina" oile înseamnă a le coborî toamna de la munte la șesul verde, într-o zonă sau localitate din apropierea unui râu, fenomen numit transhumanță.[389]
Fotbal
Articol principal: Fotbalul în România.

Arena Națională, București
Echipa națională de fotbal a României își începe activitatea prin meciul de la 8 iunie 1922 de la Belgrad, contra Iugoslaviei, scorul fiindu-i favorabil cu 2-1. La 20 mai 1923 Comisia de Fotbal a FSSR (Federația Societăților Sportive din România) este admisă la Congresul de la Zürich ca membră a FIFA. În această calitate de membră a FIFA, România participă la Turneul Olimpic de Fotbal de la Jocurile Olimpice din 1924 desfășurate la Paris. Federația Română de Fotbal este membră fondatoare a UEFA în 1954. Din august 1990, FRF a devenit organ independent de conducere al mișcării fotbalistice din România, primul președinte ales fiind Mircea Sandu.[390]
La nivel internațional, selecționata de fotbal a României a participat până acum la 7 Campionate Mondiale de Fotbal. Cele mai mari succese le-a înregistrat pe parcursul anilor '90. În 1994, la Campionatul Mondial din Statele Unite, echipa României a reușit să ajungă până în sferturi, clasându-se atunci pe poziția 6 în clasamentul FIFA. Liderul generației de aur[391] a fotbalului românesc este Gheorghe Hagi.[392] În prezent, dintre fotbaliștii români celebri pot fi amintiți Adrian Mutu și Cristian Chivu.

Cel mai cunoscut club de fotbal din România este Steaua Bucureşti, care în 1986 a fost prima echipă din estul Europei şi singura din România ce a câştigat Cupa Campionilor Europeni.[393] De asemenea, în 1989 a mai jucat o finală a Cupei Campionilor Europeni.[393] Altă echipă de succes din fotbalul românesc este Dinamo Bucureşti care a jucat o semifinală a Cupei Campionilor Europeni în 1984, iar în 1990 semifinala Cupei Cupelor UEFA.[394] Iar în sezonul 1982-83, FC Universitatea Craiova a ajuns până în semifinalele Cupei UEFA.

Alte sporturi şi Jocurile Olimpice

Articol principal: România la Jocurile Olimpice.

Prima participare a României al Jocurile Olimpice a fost în 1900 când a participat doar cu un singur sportiv. Mai apoi, delegaţia României a fost prezentă la toate ediţiile Jocurilor Olimpice începând cu anul 1924, excepţie făcând două ediţii de vară, cele din 1932 şi 1948 şi una de iarnă, cea din 1960. România are un palmares de 292 de medalii (din care 86 de aur, 89 de argint şi 117 de bronz)[395] câştigate de sportivi la Jocurile Olimpice de vară, de la prima ediţie, Paris, 1924 până la ediţia Beijing 2008.[387] Prima medalie olimpică, una de bronz, a fost câştigată la Paris în 1924 de către echipa de rugby. Ea a fost urmată de una de argint la cursele de cai la Olimpiada din Berlin din 1936.[386] Primele titluri de campion mondial au fost câştigate în 1934 şi 1936 la sanie, în timp ce boxul românesc obţinea primul titlu european în 1930 prin Lucian Popescu. În anii '50 s-au înregistrat succese notabile la tenis de masă feminin, tir, box, lupte şi haltere.[386] Dintre sportivii din această perioadă pot fi amintiţi Iosif Sîrbu şi Iolanda Balaş. La caiac-canoe România s-a remarcat prin Ivan Patzaichin[396] iar la canotaj prin Elisabeta Lipă.[397]

Sandra Izbaşa

Gimnastica românească a avut un număr semnificativ de succese fapt pentru care România a devenit cunoscută în întreaga lume. Nadia Comaneci, prin performanţele sale răsunătoare consemnate de istoria sportului ca expresie a perfecţiunii este recunoscută peste ani de mişcarea olimpică ca sportiva secolului al XX-lea.[398]

La 2 mai 1910 se înfiinţează grupare polisportiva „Tenis Club Roman" (TCR). Aceasta reunea mai multe discipline: sporturi atletice, canotaj, football-rugby (denumirea englezească a rugby-ului), fotbal, înot, patinaj, sporturi de iarnă, scrimă, tenis şi tir.

Culorile noului club erau alb si verde, iar numarul membrilor se apropia de 350. Jocul de rugby avea să apară în cadrul acestui club peste doi-trei ani, printre promotorii acestei discipline numărându-se Grigore Caracostea şi Mircea Iconomu.[399] La fel cum s-a întâmplat şi cu jocul de fotbal, primele noţiuni legate de rugby, precum şi cele dintâi baloane de joc, au fost aduse la Bucureşti de către tineri români care studiaseră la Paris. Acest proces s-a petrecut pe la începutul secolului al XX-lea.[400][401][402][403]

Jocul de baschet se răspândeşte în Europa la începutul secolului al XX-lea, fiind prezentat demonstrativ la Jocurile Olimpice din 1904, de la St. Louis. În 1932 se constituie Federaţia Internaţională de Baschet Amator (FIBA). România s-a aflat printre cele 8 ţări membre fondatoare ale forului mondial alături de Anglia, Argentina, Cehoslovacia, Grecia, Italia, Lituania, Elveţia şi Portugalia. Din 1935 se dispută campionatele europene (la care a participat şi o echipă din această ţară). În România, primele demonstraţii de baschet au fost efectuate în 1920. Până în 1923, baschetul se practica în special în liceele din capitală, organizându-se sporadic competiţii interşcolare. Federaţia Română de Baschet şi Volei ia fiinţă în 1931. Dintre performanţele României pe plan internaţional menţionăm clasarea de 3 ori pe locul IV la campionatele feminine europene (1964,1966, 1968) şi de 2 ori pe locul V la cele masculine (1957,1967). În 1981, la Campionatele Mondiale Universitare echipa de fete a României s-a clasat pe locul III, cucerind medalia de bronz, iar echipa masculină a ocupat locul IV.[404]

Constantina Diţă-Tomescu

Cu Ion Ţiriac şi Ilie Năstase (ultimul fiind câştigătorul marelui premiu FILT în 1972 şi 1973) România a fost de trei ori finalistă în Cupa Davis, fără însă a o câştiga vreodată.[386] Echipa masculină de handbal a câştigat 4 titluri mondiale.[405]

În România, scrima este rezultatul împletirii mânuirii armelor şi activităţilor militare organizate cu influenţa străină pătrunsă prin intermediul războaielor şi schimburilor economice şi culturale, fiecare epoca aducându-şi contribuţia la scrima sportivă de astăzi. În perimetrul ţării această activitate s-a aflat printre primele discipline sportive. Prima participare românească la un concurs internaţional de scrimă are loc în 1910, în Franţa, Mihai Savu ocupând locul I. În 1911, la Paris, românul Dinu Cesianu cucereşte primul loc la un concurs internaţional de spadă. În

1932, forul sportiv U.F.S.R. recunoaşte oficial Federaţia Română de Scrimă.[406]
Atletismul apare în România la sfârşitul secolului al XIX-lea, la iniţiativa studenţilor care studiau în ţările occidentale. În timpul vacanţelor, aceştia promovau atletismul organizând competiţii de alergări, sărituri şi aruncări. Primele Campionate Naţionale ale României sunt organizate în 1914, la 16 probe, şi se adresează doar bărbaţilor. Un an mai târziu, în 1915, se inaugurează la Bucureşti primul teren de atletism, pe locul care devine ulterior Stadionul Tineretului. Primul concurs organizat de atletism are loc în 1882 la Bucureşti, cu participarea elevilor de la liceele Sf. Sava şi Matei Basarab.[407] La atletism, Gabriela Szabó a fost, de asemenea, de trei ori campioană mondială.[408]
Referinţe
Note
^ Guvernul Ciolos a depus juramantul la Palatul Cotroceni / Klaus Iohannis: Ne confruntam cu cea mai grava forma de criza, de incredere, a cetateanului fata de politicianul pe care l-a ales, HotNews, 17 noiembrie 2015
^ Census.gov (2013). „Country Rank. Countries and Areas Ranked by Population: 2013". U.S. Department of Commerce. Există o versiune arhivată la 9 mai 2013. Accesat la 9 mai 2013.
^ „DATELE INS: România mai are 20.121.641 de locuitori. Populaţia a scăzut cu 1,5 milioane în 10 ani". Digi24. 4 iulie 2013. Accesat la 4 iulie 2013.
^ http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.PP.CD?order=wbapi_data_value_2012+wbapi_data_value+wbapi_data_value-last&sort=desc
^ a b http://www.insse.ro/cms/files/statistici/comunicate/pib/a13/pib_trimIVr2013_2.pdf
^ http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.CD?order=wbapi_data_value_2012+wbapi_data_value+wbapi_data_value-last&sort=desc
^ Raport al OTAN. Accesat la 15 decembrie 2008.
^ „Anuarul Statistic al României" (PDF). Institutul Naţional Român de Statistici. 2005. Accesat la 15 decembrie 2008.
^ „Raportul nominalizărilor din Louxembourg şi România pentru Capitala Europeană a Culturii 2007" (pdf). Juriul de Alegere a Capitalei Europene a Culturii 2007. 5 aprilie 2004. Accesat la 15 decembrie 2008.
^ Cuvântul „român" în DEX, 1998 şi Noul DEX, 2002

^ „Der herzoge Ramunch vzer Vlâchen lant/mit Sibenhunduert mannen chom er fvr si gerant/sam die wilden vogele so sah man si varn"
^ Der Nibelunge not, XII, ed. K. Lachmann, Berlin, 1878, p. 174; Francis P. Magoun jr., Geographical and Ethnic Names in the Nibelungenlied, p. 129–130; Fritz Schuster, Herzog Ramunc aus dem Walachenland, în „Sudost-Forschungen", XI, 1946–1952, p. 284–290
^ „nunc se Romanos vocant" în: Endre Veress, Fontes rerum transylvanicarum: Erdélyi tõrténelmi forrãsok, Tõrténettudomãnyi Intézet, Magyar Tudományos Akadémia, Budapesta, 1914, p. 204
^ „... si dimandano in lingua loro Romei... se alcuno dimanda se sano parlare in la lingua valacca, dicono a questo in questo modo: Sti Rominest ? Che vol dire: Sai tu Romano, ..." în: Claudio Isopescu, Notizie intorno ai romeni nella letteratura geografica italiana del Cinquecento, în Bulletin de la Section Historique, XVI, 1929, p. 1–90
^ „Anzi essi si chiamano romanesci, e vogliono molti che erano mandati quì quei che erano dannati a cavar metalli..." în: Maria Holban, Călători străini despre Ţările Române, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1970, vol. II, p.158–161
^ „Tout ce pays la Wallachie et Moldavie et la plus part de la Transivanie a esté peuplé des colonie romaines du temps de Traian l'empereur... Ceux du pays se disent vrais successeurs des Romains et nomment leur parler romanechte, c'est-à-dire romain...", Voyage fait par moy, Pierre Lescalopier l'an 1574 de Venise a Constantinople, în: Paul Cernovodeanu, Studii şi materiale de istorie medievală, IV, 1960, p. 444
^ „Ex Vlachi Valachi, Romanenses Italiani,/Quorum reliquae Romanensi lingua utuntur... /Solo Romanos nomine, sine re, repraesentantes./Ideirco vulgariter Romuini sunt appelanti", Ioannes Lebelius, De opido Thalmus, Carmen Istoricum, Cibinii, 1779, p. 11–12 apud Adolf Armbruster, Romanitatea românilor. Istoria unei idei, Editura Ştiinţifică Bucureşti, 1992, S. 84
^ „qui eorum lingua Romini ab Romanis, nostra Walachi, ab Italis appellantur" în: Stanislaus Orichovius, Annales polonici ab excessu Sigismundi în: I. Dlugossus, Historiae polonicae libri XII, col 1555, apud Adolf Armbruster, Auf den Spuren der eigenen Identität. Ausgewählte Beiträge zur Geschichte und Kultur Rumäniens, Editura Enciclopedica, 1991, p. 182
^ „... Valacchi, qui se Romanos nominant...", „Gens quae ear terras (Transsylvaniam, Moldaviam et Transalpinam) nostra

aetate incolit, Valacchi sunt, eaque a Romania ducit originem, tametsi nomine longe alieno...", Antonius Verantius, De situ Transsylvaniae, Moldaviae et Transaplinae în Monumenta Hungariae Historica, Scriptores, II, Pesta, 1857, p. 120, apud Krista Zach, Konfessionelle Pluralität, Stände und Nation. Ausgewählte Abhandlungen zur südosteuropäischen Religions- und Gesellschaftsgeschichte, LIT Verlag Berlin, Hamburg, Münster, 2004, p. 40

^ „Valachos [...] dicunt enim communi modo loquendi: Sie noi sentem Rumeni: etiam nos sumus Romani. Item: Noi sentem di sange Rumena: Nos sumus de sanguine Romano", Martinus Szent-Ivany, Dissertatio Paralimpomenica rerum memorabilium Hungariae, Tyrnaviae, 1699, p. 39 apud Adolf Armbruster, Der Donau-Karpatenraum in den mittel- und westeuropäischen Quellen des 10.-16. Jahrhunderts. Eine historiographische Imagologie., 1990, p. 161

^ Citat din De rebus Geticis de Iordanes, după Manuscrisul Vienez

^ „Aşa şi neamul acésta, de carele scriem, al ţărâlor acestora, numele vechiŭ şi mai direptŭ ieste rumân, adecă râmlean, de la Roma. Acest nume de la discălicatul lor de Traian, şi cât au trăit [...] tot acest nume au ţinut şi ţin până astăzi şi încă mai bine munténii decât moldovénii, că ei şi acum zic şi scriu ţara sa rumânească, ca şi românii cei din Ardeal. [...] Şi aşa ieste acestor ţări şi ţărâi noastre, Moldovei şi Ţărâi Munteneşti numele cel direptŭ de moşie, ieste rumân, cum să răspundŭ şi acum toţi acéia din Ţările Ungureşti lăcuitori şi munténii ţara lor şi scriu şi răspundŭ cu graiul: Ţara Românească." în De neamul moldovenilor

^ „Însă vlahii, aceşti gheografi şi mai toţi istoricii câţi scriu de aceste ţări, zicea şi Moldovei şi ceştiia; apoi o împarte în doao, una de sus; alta de jos, îi zic. Le zic şi: mai mare şi mai mică; cea de sus, adecâte şi mai mare, Moldova; cea de jos şi mai mică, ţara această Muntenească numeind, cum îi zic mai mulţi aşa; că Rumânească numai lăcuitorii ei o chiamă, şi doar unii den ardeleni âiî rumâni, pentru că şi aceia şi ceştea numai când să întreabă, ce iaste? Ei răspund: rumâni; iar moldovénii să osebesc de să răspund: moldovani, săvai că şi ei sunt de un neam şi de un rod cu ceştea, cum mai nainte mai pre larg vom arăta cu mărturiile multora. [...] şi cum că apoi Traian mulţime de romani du pretutindenea den biruinţele lui au adus aicea de au aşezat lăcuitori şi paznici acestor ţări, den carii şi până astăzi să trag

acești rumâni ce le zicem noi, iară grecii și latinii, vlahi și volahi le zic, încă ne-am adeverit den istoricii cei mai de credință și mai numeiți ce sunt. [...] Și mai chiar vedem că rumânii den Ardeal, moldovénii și céștea de țara aceasta, tot un neam, tot o limbă fiind, încă între dânșii mult să osebesc, care aceasta iaste cum să véde den amestecătura vecinilor lor. Așadară și acéle trei neamuri, ce zicem mai sus, den preavecinătatea romanilor, luând de-ale acelora cuvinte, și cu céle de moșie ale lor amestecându-le, și stricându-și limba, au rămas în această ce acum sunt. [...] Însă dară, valahii, adecăte rumânii, cum sunt rămășițele romanilor celor ce i-au adus aici Ulpie Traian, și cum că dintr-aceia să trag și până astăzi, adevărat și dovedit iaste de toți mai adevărații și de crezut istorici, măcară că apoi le-au mutat și numele, valahi zicându-le." în Istoria Țării Rumânești

^ „Hronicon a toată Țara Românească (care apoi s-u împărțit în Moldova, Munteniască și Ardealul)..." în: D. Cantemir, Hronicul vechimei româno-moldo-vlahilor în: Operele Principelui Dimitrie Cantemir, Academia Română, București, 1901, p. 180

^ Dimitrie Daniil Philippide publică în grecește la Leipzig în 1816 Istoria României urmată în același an de Geografia României. Termenul pare a fi pătruns deja în limabjul comun în primele decenii ale secolului al XIX-lea, astfel încât inscripția de pe piatra funerară a lui Gheorghe Lazăr din Avrig, datând din 1823 arată că: „Precum Hristos pe Lazăr din morți a înviat/Așa tu România din somn ai deșteptat."

^ a b Rumania(n) vs. Romania(n)

^ Cuvântul „valah" în DEX online

^ Pagina Federației Românilor din Serbia

^ Dr. Ivo Gheorghiev - Spectator - Numarul 774 - Anul 2007 - Arhiva - Formula AS

^ Pentru istoricul probleme vezi: A. Armbruster, Romanitatea românilor. Istoria unei idei, București, 1972.

^ Nicolae Stoicescu, Continuitatea românilor, Privire istoriografică, București, 1980, p. 9-86.

^ Ligia Bârzu, S. Brezeanu, Originea și continuitatea românilor. Arheologie și tradiție istorică, București, 1991 , p. 13-81.

^ Lucian Boia, Istorie și mit în conștiința românească, București, 1997, p. 83-144.

^ Scribd - Șerban Papacostea, Istoria Românilor, pag. 264 - Accesat la data de 16.03.2009

^ Vasile Pârvan, Getica, Capitolul I, Migrații cimmero-scythe. Sec. X-VI î.e.n., pag 25. - Editura Meridiane, București, 1982.

^ „Așadar, arheologia a dovedit că poporul geto-dac era deplin format cu cel puțin patru sau chiar cinci sute de ani mai înainte ca numele său să figureze în filele izvoarelor literare ale lumii antice. Cât despre antecesorii și strămoșii nemijlociți ai geto-dacilor, ramura nordică a neamurilor trace, aceeași știință auxiliară a istoriei le confirmă prezența și înfloritoarea lor cultură materială și spirituală o dată cu debutul epocii bronzului, fapt petrecut pe la circa 2000 - 1800 Î.Hr." - Extras din cartea „Decebal" de Liviu Mărghitan, Editura Militară, București, 1987, pag. 41.
^ Muzeul Olteniei -> Epoca bronzului, cultura Gârla Mare și Verbicioara - Accesat la data de 15.03.2009
^ Scribd - Geografia de Strabon, pag 22 - Accesat la data de 15.03.2009
^ Herodotus - The Ancient History of Herodotus By Herodotus, pag. 213–217, Derby & Jackson.
^ „Neamul tracilor este cel mai numeros din lume, după acel al inzilor. Dacă ar avea un singur cârmuitor sau dacă tracii s-ar înțelege între ei, el ar fi de nebiruit și cu mult mai puternic decât toate neamurile după socotința mea... Tracii au mai multe nume, după regiuni, dar obiceiurile sunt cam aceleași la toți, afară de geți, trausi și de acei care locuiesc la nord de crestonai." - Herodot, Istorii, V, 3.
^ „Europa celor 27 - Bun venit Bulgariei și României" (în Română) (PDF). Uniunea Europeană. Accesat la 15 martie 2009.
^ Learn Romanian - Istoria României - Accesat la data de 15.03.2009
^ Matley, Ian (1970). Romania; a Profile. Praeger. pp. 85
^ Giurescu, Constantin C. (1972). The Making of the Romanian People and Language. Bucharest: Meridiane Publishing House. pp. 43, 98–101,141
^ „Cel dintâi și cel mai mare dintre regii din Tracia" - Inscriptia cetățeanului grec Acornion din Dionysopolis.
^ Observatorul - Publicat in Toronto, Canada - România, stâlp oriental al latinității - Accesat la data de 01.05.2009
^ Dacia - Dacia în timpul lui Burebista - Accesat la data de 15.03.2009
^ MAE - Istoria României - Accesat la data de 15.03.2009
^ Hadrian Daicoviciu, Dacii - Capitolul III - Burebista, Editura pentru Literatură, București, 1968.
^ Buresbita and his time - Ion Horațiu Crișan, Bibliotheca Historica Romaniae, Bucharest, 1978

^ România, istorie - Despre România - Accesat la data de 15.03.2009
^ Istoria Daciei - Dacia între Burebista și Decebal - Accesat la data de 15.03.2009
^ a b Mică enciclopedie de istorie universală - pag. 284 - Marcel D. Popa, Horia C. Matei - Editura Politică, București, 1988.
^ De Imperatoribus Romanis - An Online Encyclopedia of Roman Emperors - Battle of Sarmizegetusa (Sarmizegetuza), A.D. 105 - Accesat la data de 15.03.2009
^ „Britannica Encyclopedia, History of Romania - Antiquity - The Dacians".
^ Jordanes (551 A.D.). Getica, sive, De Origine Actibusque Gothorum. Constantinople. Accesat la 31 august 2008
^ Iliescu, Vl.; Paschale, Chronicon (1970). Fontes Historiae Daco-Romanae. II. București. pp. 363, 587
^ Teodor, Dan Gh. (1995). Istoria României de la începuturi până în secolul al VIII-lea. 2. București. pp. 294–325
^ Bóna, István (2001). „History of Transylvania: II.3. The Kingdom of the Gepids". în Kõpeczi, Béla. Institute of History of the Hungarian Academy of Sciences. Accesat la 31 august 2008.
^ Bóna, István (2001). „History of Transylvania: II.4. The Period of the Avar Rule". în Kõpeczi, Béla. Institute of History of the Hungarian Academy of Sciences. Accesat la 31 august 2008.
^ Constantine VII, Porphyrogenitus (950). Constantine Porphyrogenitus De Administrando Imperio. Constantinople. Accesat la 31 august 2008
^ Xenopol, Alexandru D. (1896). Histoire des Roumains. i. Paris. pp. 168
^ În Diploma Cavalerilor Ioaniți sunt atestate primele formațiuni prestatale românești de la sud de Carpați : cnezatele lui Ioan și Farcaș, voievodatele lui Litovoi și Seneslau. Copia textului original, în limba latină, al Diplomei Ioaniților.
^ Makkai, László (2001). „History of Transylvania: III. Transylvania in the Medieval Hungarian Kingdom (896--1526)". în Kõpeczi, Béla. Institute of History of the Hungarian Academy of Sciences. Accesat la 31 august 2008.
^ Rezachevici, Constantin (2000). „Mihai Viteazul: itinerariul moldovean" (în Romanian). Magazin istoric (5). Accesat la 31 august 2008.
^ Neagu Djuvara, Între Orient și Occident. Țările Române la începutul epocii moderne - Un pic de istorie, pag. 34, Editura Humanitas, București, 2002

^ Anton Dörner, Administrația Transilvaniei în perioada anilor 1867–1876, Institutul de Istorie „George Barițˮ din Cluj-Napoca - Accesat la data de 02.05.2009
^ 150 de ani de la Unirea Principatelor Române, 24 ianuarie 2009, Jurnalul Național, accesat la 6 iulie 2012
^ Muzeul Național de Istorie a României - Unirea Principatelor Române, 150 de ani - Accesat la data de 15.03.2009
^ Bobango, Gerald J (1979). The emergence of the Romanian national State. New York: Boulder. ISBN 9780914710516
^ a b Constantiniu, Florin: O istorie sinceră a poporului român, București, Editura Univers Enciclopedic, 1997 - ISBN 973-9243-07-X
^ TVR -> Carol I - un neamț care a obținut independența României - Accesat la data de 15.03.2009
^ Radio România Internațional - România în războaiele balcanice - Accesat la data de 15.03.2009
^ „Pe data de 27 iunie/10 iulie 1913, România si-a chemat ambasadorul de la Sofia și, printr-o notă diplomatică ultimativă, a anunțat Bulgaria că, în condițiile în care aceasta nu încetează acțiunile agresive împotriva Greciei și Serbiei, Armata Româna va intra în acțiune." - Locotenent-colonel drd. Rizescu Alexandru - Aspecte ale politicii de securitate a României în sud-edtul Europei la începutul secolului al XX-lea - Accesat la data de 15.03.2009
^ Anderson, Frank Maloy; Hershey, Amos Shartle (1918). Handbook for the Diplomatic History of Europe, Asia, and Africa 1870-1914. Washington D.C.: Government Printing Office
^ Casa Română - Istoria românilor - Accesat la data de 15.03.2009
^ CIMEC - România înainte și după 1918 - Accesat la data de 15.03.2009
^ Familia Regală a României - Ferdinand - Accesat la data de 15.03.2009
^ „Fourteen Points Speech", Woodrow Wilson. Wikisource.
^ Le Figaro, 6 iulie 1940, p. 2.
^ Le Figaro, 9 iulie 1940, p. 1.
^ New York Times, 5 iulie 1940; New York Times, 7 iulie 1940; New York Times, 30 iulie 1940; New York Times, 9 august 1940.
^ Le Figaro, 9 august 1940; New York Times, 9 august 1940.
^ a b Constantiniu, Florin: Între Hitler și Stalin; România și pactul Ribbentrop-Molotov, București, Editura Danubius, 1991.

^ Constantiniu, Florin: Hitler, Stalin și România - România și geneza Operațiunii „Barbarossa", București, Editura Univers Enciclopedic, 2002.
^ Le Figaro, 4 septembrie 1940.
^ Le Figaro, 23 august 1940.
^ Constantiniu, Florin: Hitler, Stalin și România - România și geneza Operațiunii „Barbarossa", București, Univers Enciclopedic, 2002
^ „History of Romania". Encarta. Accesat la data de 14 martie 2009.
^ a b Memoria, Eugen Denize. Accesat la data de 15 martie 2009.
^ „Abdicarea Regelui Mihai I", Adevărul. Accesat la data de 15 martie 2009.
^ a b Raportul Comisiei prezidențiale pentru analiza dictaturii comuniste din România. Accesat la data de 16 august 2010.
^ Deletant, Dennis (2010). România sub regimul comunist (ed. a treia). Editura Fundației Academia Civică. pp. 85–97. ISBN 978-973-8214-52-1.
^ a b Istorie. ICI. Accesat la data de 15 martie 2009.
^ a b „History » Communist Romania", Encyclopaedia Britannica. Accesat la data de 15 martie 2009.
^ Istoria României - Learn Romanian - Accesat la data de 15.03.2009
^ Carothers, Thomas. „Romania: The Political Background" (PDF). Accesat la 31 august 2008. „"This seven-year period can be characterized as a gradualistic, often ambiguous transition away from communist rule towards democracy.""
^ Hellman, Joel (1 ianuarie 1998). „Winners Take All: The Politics of Partial Reform in Postcommunist". Transitions World Politics 50 (2): 203–234.
^ Info Ghid Romania - Istorie - Accesat la data de 15.03.2009
^ Agriland - România, prezentarea țării - Istorie - Accesat la data de 15.03.2009
^ a b ICI - Beneficiile democrației și bolile tranziției - Accesat la data de 15.03.2009
^ Institutul Național de Statistică - Statistică electorală - Accesat la data de 16.03.2009
^ Alegeri TV - Alegerile din 2004, turul 2 - Accesat la data de 16.03.2009
^ MAE - România în Uniunea Europeană - Accesat la data de 15.03.2009

^ „EU approves Bulgaria and Romania". BBC News. Accesat la 31 august 2008.
^ „BEC, rezultate finale.". Hotnews.ro. 4 decembrie 2008.
^ Antena 3 - Guvernul Boc a trecut de Parlament. Miniştrii au depus jurământul în faţa preşedintelui. Accesat la data de 15.03.2009
^ a b c d e f g Lungu, Marius (2004) (în română). Antologia Statelor Lumii (ed. a doua ediţie). Constanţa: Editura Steaua Nordului. pp. 622–625. ISBN 973-8459-11-7
^ Cruceru, Nicolae (2008) (în română). Introducere în geografia regionala a României. Bucureşti: Editura Fundaţiei „România de Mâine". pp. 39–108. ISBN 978-973-163-224-7
^ „Delta Dunării - Istoric". Future Real Estate. Accesat la 3 mai 2009.
^ a b „Obiective culturale şi naturale din România înscrise pe Lista Patrimoniului Mondial". Comisia Naţională a României pentru UNESCO. Accesat la 10 martie 2009.
^ a b Pătru, Ileana; Liliana Zaharia, Răzvan Oprea (2006) (în română). Geografia fizică a României — Climă, Ape, Vegetaţie, Soluri. Bucureşti: Editura Universitară Bucureşti. pp. 35–111. ISBN 973 749 065 7
^ „Flora şi fauna sălbatică". Starea Mediului în România în anul 2000. GRID-Arendal. Accesat la 18 decembrie 2008.
^ Valeriu Enescu. „Forest Genetic Resources Conservation in Romania". Forest Genetic Resources N.24. Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Agricultură şi Alimentaţie. Accesat la 6 aprilie 2009.
^ „Capitolul 12: Relieful, apele, clima, vegetaţia, fauna, ariile protejate". Aproape totul despre România. Radio România Internaţional. Accesat la 6 aprilie 2009.
^ „Vegetaţia Deltei Dunării". Delta Dunării. Liscom Tour. Accesat la 6 aprilie 2009.
^ Encyclopædia Britannica (2009). „Land » Plant and animal life". Romania. Encyclopædia Britannica Online. Accesat la 2 mai 2009.
^ a b c „Clima României". Administraţia Naţională de Meteorologie. Accesat la 1 aprilie 2009.
^ "Recensământul populaţiei, date oficiale. România are o populaţie de 20.121.641 de cetăţeni", Ştirile PRO TV, July 4, 2013
^ a b c d e f g Site-ul oficial cu rezultatele recensamantul din 2002
^ În 2002, în România erau 21.680.974 persoane - Evenimentul.ro - Accesat la data de 25.02.2009

^ Statistica - Populatia Romaniei continua sa scada, 15 februarie 2007, Iohanna Onaca Purdea, 9AM.ro, accesat la 6 iulie 2012
^ Populația României continuă să scadă, 11 mai 2010, România liberă, accesat la 6 iulie 2012
^ Claudiu Zamfir (3 decembrie 2015), „DOCUMENT Eurostat: Populatia Romaniei sta in cele mai mici case din UE si imbatraneste galopant - Esential", HotNews.ro, accesat la 4 decembrie 2015
^ Maghiari din România - Situația după 1990 - Accesant 25.02.2009
^ „European effort spotlights plight of the Roma". usatoday. Accesat la 31 august 2008.
^ Potrivit recensământului din anul 2002, numărul armenilor din România este de 1780 (sub 0,1% din populație), în scădere față de cei 1957 recenzați în 1992. - Divers.ro - Armeni - Perioada contemporană - Accesat la data de 25.02.2009
^ Recensământul general al populației României din 29 Decemvrie 1930, vol. II, pag. XXIV.
^ German Population of Romania, 1930-1948
^ Minoritatea germană din România - Coat of arms of Germany.svg Ambasada Germaniei București - Accesat la data de 25.02.2009
^ German minority, Auswärtiges Amt
^ The Virtual Jewish History Tour - Romania
^ „Romania". focus-migration.de. Accesat la 28 august 2008.
^ 12 milioane de români, reprezentând jumatate din populația României, trăiesc în afara hotarelor țării - Moldova.go.ro - Accesat la data de 25.02.2009
^ 9am.ro - Populația României ar putea să scadă sub 17 milioane de locuitori în următorii 50 de ani - Accesat la data de 25.02.2009
^ BERD: 13 milioane de locuitori în România în 2050 - Standard.ro - Accesat la data de 25.02.2009
^ Populația României- efectele emigrației în scop de muncă - muncainstrainatate.anofm.ro - Accesat la data de 25.02.2009
^ România are tot mai puțini locuitori - Ziare.ro - Accesat la data de 25.02.2009
^ Fondul ONU pentru populație - Declinul demografic și viitorul populației României - Accesat la data de 25.02.2009
^ Constituția României - Articolul 13, Limba oficială -> În România, limba oficială este limba română. - Accesat la data de 25.02.2009

^ Uniunea Latină - State membre - Accesat la 25.02.2009
^ The History of Transylvania and the Transylvania Saxons by Dr. Konrad Gündisch
^ Calendar Intercultural - Germanii din România - Accesat la 25.02.2009
^ Raportul Ethnologue pentru limba germană - Accesat la data de 25.02.2009
^ „Recomandările de la Oslo" (în Română) (pfd). Accesat la 25 februarie 2009.
^ „Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței" (în Română) (pfd). Accesat la 25 februarie 2009.
^ Gândul.info - 6 din 10 elevi români vorbesc o limbă străină - Elevii români preferă limba engleză - Accesat la data de 25.02.2009
^ Business-Adviser - Engleza, cea mai cunoscută limba în administrație - Accesat la data de 25.02.2009
^ Roumanie de France - Câteva argumente pentru francofonia si francofilia românilor - Accesat la data de 25.02.2009
^ „Chronology of the International Organization La Francophonie" (în Franceză) (pfd). Accesat la 31 august 2008.
^ „Intelectualitatea română din Transilvania în veacul al XVIII-lea" (în Română) (pfd). Accesat la 25 februarie 2009.
^ Constituția României, Articolul 29: Libertatea conștiinței
^ Ministerul Culturii și Cultelor - Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor Publicată în Monitorul oficial Partea I, nr. 11/8.01.2007 -> „În România nu există religie de stat; statul este neutru față de orice credință religioasă sau ideologie atee." - Accesat la data de 25.02.2009
^ Creștin-Ortodox - Populația după religie la recensământul din 2002 - Accesat la data de 25.02.2009
^ Din totalul de 18.817.975 de cetățeni care s-au declarat de religie ortodoxă la recensământul din 2002, 18.251.823 de persoane s-au declarat de etnie română, 482.862 de etnie romă, 48.262 ucrainieni, 28.287 maghiari, 20.476 sârbi etc. (Institutul Național de Statistică din România)
^ a b c Recensământul din 2002, structură după religie. Accesat la data de 25.02.2009
^ Liga Islamică și Culturală din România. Musulmanii din România. Accesat la data de 25.02.2009
^ Recensământul general al populației României din 29 decemvrie 1930, vol. II: Neam, limbă maternă, religie, Imprimeria Națională, București, 1938, p. XXVII.

^ Unirea românilor din Transilvania cu Biserica Romei - Accesat la data de 25.02.2009
^ Uniunea Baptistă din România - Istoric - Accesat la data de 25.02.2009
^ În România sunt 18.300 de biserici şi doar 425 de spitale, 2 august 2010, cotidianul.ro, accesat la 3 august 2010
^ a b c Ministerul Învăţământului - Legea Învăţământului Preuniversitar (proiect de lege aflat în dezbatere publică începând cu data de 17 decembrie 2007) - Accesat la data de 12.03.2009
^ a b „The Romanian Educational Policy in Transition". UNESCO. Accesat la 31 august 2008.
^ CDEP - Lege nr.84 din 24 iulie 1995 - Legea învăţământului - Accesat la data de 12.03.2009
^ EDU - Legea Învăţământului Superior (proiect aflat în dezbatere publică începând cu data de 17 decembrie 2007) - Accesat la data de 12.03.2009
^ a b c d „Curs de pedagogie" (în Română) (PDF). Conf. univ. dr. Adriana Nicu. Accesat la 13 martie 2009.
^ EDU - Învăţământ superior - Accesat la data de 12.03.2009
^ „Romanian Institute of Statistics Yearbook - Chapter 8" (în Romanian) (PDF). Accesat la 31 august 2008.
^ INSSE - Educaţie - Accesat la data de 12.03.2009
^ „UN Human Development Report 2006" (pdf). Există o versiune arhivată la 2 februarie 2007.
^ Clasificarea universităţilor din România: Care sunt cele mai bune instituţii de învăţământ superior, mediafax.ro, accesat 2011-09-12
^ Cele mai bune şi cele mai slabe universităţi din România, realitatea.net, accesat 2011-09-12
^ „România - Notă privind politicile educaţionale" (în Română) (PDF). Banca Mondială. Accesat la 12 martie 2009.
^ „Population of the largest cities and towns in Romania". World Gazetteer. Există o versiune arhivată la 30 septembrie 2007. Accesat la 31 august 2008.
^ „Zona metropolitană a Bucureştiului va fi gata peste 10 ani" (în Romanian). România Liberă. Accesat la 31 august 2008.
^ „Site-ul web al proiectului Zona Metropolitană a municipiului Bucureşti" (în Romanian). Accesat la 31 august 2008.
^ a b Rezultatele finale ale Recensământului din 2011: „Tab8. Populaţia stabilă după etnie – judeţe, municipii, oraşe, comune". Institutul Naţional de Statistică din România. iulie 2013. Accesat la 2 mai 2013.

^ „Pe hartă sunt redate în maro municipiile care au o zonă metropolitană". Accesat la 15 august 2010.
^ a b c d e f Romania. 2 (ed. 48). Londra şi New York: Routledge. 2007. pp. 3734–3759. ISBN 9781857434125
^ Encyclopedia Britannica - Romania-> Government and society - Accesat la data de 12.02.2009
^ Drept Online - Constitutia Romaniei din 2003 - Legea de revizuire a Constituţiei României nr. 429/2003 a fost aprobată prin referendumul naţional din 18-19 octombrie 2003 şi a intrat în vigoare la data de 29 octombrie 2003, data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 29 octombrie 2003 a Hotărârii Curţii Constituţionale nr. 3 din 22 octombrie 2003 pentru confirmarea rezultatului referendumului naţional din 18-19 octombrie 2003 privind Legea de revizuire a Constituţiei României. - Accesat la data de 12.02.2009
^ Constituţia României - Titlul I, Principii generale - Statul român, Articolul 1. - Accesat la data de 12.02.09
^ Art.81 din Constituţia României
^ Preşedintele României - Palatul Cotroceni - Accesat la data de 12.02.2009
^ Guvernul României - Palatul Victoria - Accesat la data de 12.02.2009
^ Senat.ro - Organizarea şi funcţionarea - Accesat la data de 12.02.2009
^ a b Camera Deputaţilor - Palatul Parlamentului - Accesat la data de 15 august 2010
^ BIRN Romania Partners EDRC on Ethnic Minority Issues - Accesat la data de 25.02.2009
^ 18 organizaţii ale minorităţilor naţionale vor fi reprezentate în Parlament - HotNews.ro - Accesat la data de 25.02.2009
^ „Monitorizarea activităţii parlamentare a reprezentanţilor minorităţilor naţionale" (PDF). Material editat de Fundaţia Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală şi Asociaţia Pro Democraţia. 2007. Accesat la 25 februarie 2009.
^ Art. 85 din Constituţia României
^ Gov.ro - Guvernul României - Prezentare - Accesat la data de 12.02.09
^ „Organizarea sistemului judiciar în România" (PDF). Consiliul Suprem al Magistraturii. 2008. Accesat la 12 februarie 2009.
^ Prezentare. - Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie a României - Accesat la data de 12.02.2009

^ „Romanian Legal system". CIA Factbook. 2000. Accesat la 11 ianuarie 2008.
^ Curtea Constituțională a României - Legea Nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale - Accesat la data de 12.02.2009
^ Bos, Stef.an (1 ianuarie 2007). „Bulgaria, Romania Join European Union". VOA News (Voice of America). Există o versiune arhivată la 6 iulie 2009. Accesat la 2 ianuarie 2009.
^ „Romania will be EU's most corrupt new member". Accesat la 11 ianuarie 2008.
^ Ziua.ro - Presa germană: Este tot mai clar că România și Bulgaria au aderat cu decenii prea devreme la UE - Accesat la data de 13.02.2009
^ Banca Națională a României - Relațiile BNR cu organisme internaționale - Accesat la data de 28.02.2009
^ North Atlantic Treaty Organization - NATO Member Countries - Romania, 2004 - Accesat la data de 28.02.2009
^ European countries - Member states of the EU -> Romania - Accesat la data de 28.02.2009
^ România sprijină proiectele NATO - România și-a achitat contribuția la două fonduri NATO, pentru sprijinirea Republicii Moldova și Georgia - Accesat la data de 28.02.2009
^ 9am News - România și Ungaria sprijină aderarea Ucrainei în UE - Accesat la data de 28.02.2009
^ a b c „Ministerul Afacerilor Externe" (în Română). Accesat la 28 august 2008.
^ „Background Note: Romania - U.S.-Romanian Relations". U.S. Department of State.
^ „Turkey & Romania hand in hand for a better tomorrow." (PDF). The New Anatolian, February 1, 2006.
^ Primăria Municipiului Satu Mare - Ungaria sprijină aderarea României la UE - Accesat la data de 28.02.2009
^ „Relațiile comerciale româno-maghiare sunt într-o dezvoltare spectaculoasă" (în Română) (PDF). Media România. Accesat la 28 august 2008.
^ „Raporturile României cu Republica Moldova" (în Română). Centrul de Studii Internaționale - Gabriel Andreescu - Valentin Stan - Renate Weber. Accesat la 28 februarie 2009.
^ Ambasada României la Chișinău - Relații politico-diplomatice - Accesat la data de 28.02.2009
^ Ziare.com - Diaconescu: Limitarea regimului calatoriilor in R. Moldova, un demers abuziv - Accesat la data de 13.05.2009

^ EVZ - Voronin atacă România din toate părţile - Accesat la data de 13.05.2009
^ ICJ Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine) icj-cij.org, 3 februarie 2009
^ MAE Comunicat de presă din 3 februarie 2009 mae.ro, accesat 4 februarie 2009
^ Verdict la Haga: România a câştigat 9.700 km pătraţi de platou continental, 79% din suprafaţa disputată
^ Antena 3 - MAE: Momentan, Ucraina nu are voie să lucreze la canalul Bâstroe. - Accesat la data de 28.02.2009
^ Ziua - George Damian - Canalul Bâstroe şi Insula Şerpilor, dublu atac ucrainean - Accesat la data de 28.02.2009
^ Primăria din Motru - Municipiul Motru cuprins în Dezvoltarea Regională Sud - Vest Oltenia - Accesat la data de 28.02.2009
^ Casa Română - România, Împărţirea administrativă - Accesat la data de 28.02.2009
^ Constituţia României - Principii generale - Articolul 3, Teritoriul - Accesat la data de 28.02.2009
^ Descoperă.net - Geografia României - Împărţirea teritorială a României - Accesat la data de 28.02.2009
^ Roposturo - Congresul Mondial de Posturologie 2005 - Despre România - Accesat la data de 28.02.2009
^ a b MAE - Bruxelles - Reprezentanţa permanentă a României pe lângă Uniunea Europeană - România, Data generale - Accesat la data de 28.02.2009
^ Roembus - România - Date generale, Împărţirea administrativă - Accesat la data de 28.02.2009
^ Administraţie - Portalul Naţional de Administraţie Publică - Accesat la data de 28.02.2009
^ ICI - România - Judeţe - Accesat la data de 28.02.2009
^ Municipalities of Romania (including Transylvania) - România és Erdély önkormányzattal rendelkező városai és községei - Accesat la data de 28.02.2009
^ Schengen România - România şi Uniunea Europeană - Informaţii generale despre România
^ RomTurism - Bucureşti, judeţul Bucureşti - Accesat la data de 28.02.2009
^ Prefectura Bucureşti - Rolul prefectului - Accesat la data de 28.02.2009
^ PMB - Legislaţie în vigoare ce reglementează alegerea Primarului General al Municipiului Bucureşti - Accesat la data de 28.02.2009

^ CDEP - Lege nr.67 din 25 martie 2004 pentru alegerea autorităţilor administraţiei publice locale - Accesat la data de 28.02.2009
^ Primăria Online - Regiuni de dezvoltare - Accesat la data de 28.02.2009
^ Info Turist - România - Accesat la data de 28.02.2009
^ Ministerul Dezvoltării Regionale şi Locuinţei - Politica de dezvoltare regională - Accesat la data de 28.02.2009
^ Smart Financial - Integrarea unităţilor teritoriale de statistică ale României şi Bulgariei în NUTS - Accesat la data de 28.02.2009
^ Ioan Silviu Nistor (2000). Comuna Şi Judeţul: Evoluţia Istorică. Cluj-Napoca: Editura Dacia
^ Replica - Administraţie: Judeţele, depăşite? - Accesat la data de 28.02.2009
^ Prefectura Braşov - Istoric - Accesat la data de 28.02.2009
^ România in cifre 2008
^ „Country Classification Groups". World Bank. 2005. Accesat la 31 august 2008.
^ Bank News - Economia românească a crescut anul trecut cu 7,1%, după un avans de doar 2,9% in trimestrul IV - Accesat la data de 13.02.2009
^ „GDP in 2006" (în Romanian) (PDF). Romanian National Institute of Statistics. Accesat la 10 ianuarie 2008.
^ „Main Macroeconomic Indicators, September 2007" (în Romanian) (PDF). National Institute of Statistics of Romania. Accesat la 31 august 2008.
^ a b „Romania". CIA World Factbook. 2006. Accesat la 31 august 2008.
^ a b Ghid România - România, economie - Accesat la data de 12.03.2009
^ Ziarul Adevărul -> România - Germania: scurt istoric al cooperarii economice - Accesat la data de 12.03.2009
^ MAE - Roma - Evoluţia schimburilor comerciale bilaterale - România - Italia - Accesat la data de 12.03.2009
^ „Privatizarea MEBO în România - Procesul de privatizare şi rezultatele împroprietăririi" (în Română) (PDF). Álmos Telegdy - Universitatea de Ştiinţe Economice, Budapesta şi Universitatea Central-Europeană, Budapesta. Accesat la 12 martie 2009.
^ „Index of Economic Freedom: Romania". heritage.org. Accesat la 31 august 2008.
^ „Taxation trends in the EU" (pdf). Eurostat. 26 iunie 2007. Accesat la 31 august 2008.

^ „Reducerea cotelor de impozit pe venit la nivel global pe fondul creşterii mobilităţii forţei de muncă forţează guvernele să concureze în privinţa impozitelor, aşa cum reiese din studiul KPMG Interanţional" (în Română) (PDF). Maria Stancu - KPMG. Accesat la 12 martie 2009.
^ Banat Business - România nu are un regim fiscal favorabil, în ciuda impozitului scăzut pe venitul global - Studiu realizat de KPMG - Accesat la data de 12.03.2009
^ „Romania: FDI reached over EUR 8.3 bn". Accesat la 31 august 2008.
^ Remittance flows
^ Afacerea noastră, România, capital.ro, accesat la 2 iunie 2010
^ „Economy Ranking". Doing Business. World Bank. 2007. Accesat la 31 august 2008.
^ „Doing Business 2007 Report". World Bank. Accesat la 31 august 2008.
^
http://www.insse.ro/cms/files/statistici/comunicate/castiguri/a11/cs08r11.pdf
^ Centrul Logistic - Localizare România - Coridorul IV Pan European - Accesat la data de 08.03.2009
^ Transport - Business - Infrastructura rutieră ne ţine în loc - Accesat la data de 08.03.2009
^ Rompres - România nu are infrastructura rutieră necesară dezvoltării economice - Accesat la data de 08.03.2009
^ „Dezvoltarea şi modernizarea infrastructurii de transport" (în Română) (PDF). Ministerul Transporturilor şi Infrastructurii. Accesat la 8 martie 2009.
^ Euractiv - Ritmul de absorbţie a fondurilor ISPA trebuie accelerat - Accesat la data de 08.03.2009
^ Guvernul României - Capitolul 13 - Infrastructura de transport - Accesat la data de 08.03.2009
^ Evenimentul Zilei - Bilanţul a 42 de ani de autostrăzi în România: 280 de kilometri - Accesat la data de 08.03.2009
^ Infrastructură - Info - Accesat la data de 08.03.2009
^ „Programul de construcţie autostrăzi" (în Română) (PDF). Ministerul Transporturilor şi Infrastructurii. Accesat la 8 martie 2009.
^ „Strategia pentru România" (în Română) (PDF). Document al Băncii Europene Pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare. Accesat la 8 martie 2009.

^ Căile Ferate Române - Site oficial - Prezentare Companie - Accesat la data de 08.03.2009
^ CFR - Site oficial - Infrastructura publică - Accesat la data de 08.03.2009
^ „Guía País Rumania" (în Spaniolă) (PDF). Elaborada por la Oficinia Económica y Comercial de España en Bucarest. Accesat la 8 martie 2009.
^ Curierul Național - CFR administrează a patra rețea feroviară din Europa ca volum de pasageri și marfă. - Accesat la data de 08.03.2009
^ Romania. 2 (ed. 48). London and New York: Routledge. 2007. pp. 3734–3759. ISBN 9781857434125
^ Adevărul.ro - Jumătate dintre locomotivele și vagoanele CFR-ului sunt „expirate" - Accesat la data de 08.03.2009
^ Wall Street - Opt companii vor asigura transportul feroviar de scurt parcurs - Accesat la data de 08.03.2009
^ E-Transport - Dintre cele 17 aeroporturi din România doar 11 sunt considerate aeroporturi de interes european. - Accesat la data de 08.03.2009
^ Ziarul de Iași - Economic - Accesat la data de 08.03.2009
^ Fonduri Structurale Europene - Transportul aerian - Accesat la data de 08.03.2009
^ a b Proavion - Clubul călătorului de oriunde - Despre compania aeriană Tarom - Accesat la data de 08.03.2009
^ Nicolae Balotescu, Dumitru Burlacu, Dumitru N. Crăciun, Jean Dăscălescu, Dumitru Dediu, Constantin Gheorghiu, Corneliu Ionescu, Vasile Mocanu, Constantin Nicolau, Ion Popescu-Rosetti, Dumitru Prunariu, Stelian Tudose, Constantin Ucrain, Gheorghe Zărnescu, Istoria Aviației Române, București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1984
^ TAROM - Istoricul aviației în România - Accesat la data de 08.03.2009
^ Compania TAROM - Scurt istoric al TAROM - Accesat la data de 08.03.2009
^ Blue Air - Despre noi - Accesat la data de 08.03.2009
^ Economie, Wall-Street - Turismul crește transportul fluvial de agrement - Accesat la data de 08.03.2009
^ Administrația Canalelor Navigabile - Istoric - Accesat la data de 08.03.2009
^ Gazeta de Olt - Bombardier se extinde în România - Trenurile produse de această companie transportă în prezent peste 650.000

de pasageri zilnic, pe cele trei magistrale bucureştene. - Accesat la data de 08.03.2009
^ UNESCO - Delta Dunării - Accesat la data de 05.05.2009
^ Romanian Monasteries - Turismul în România - Accesat la data de 27.02.2009
^ „Country/Economy Profiles: Romania, Travel&Tourism" (PDF). World Economic Forum. Accesat la 11 ianuarie 2008.
^ Wall Street - Numărul turiştilor străini care vor alege România pentru vacanţă va creşte - Accesat la data de 27.02.2009
^ „WTTC spells out policy recommendations for Romania to tap travel and tourism potential". WTTC. Accesat la 11 ianuarie 2008.
^ „Turismul a atras în 2005 investiţii de 400 milioane de euro" (în ro). Gândul. Accesat la 11 ianuarie 2008.
^ Business Point - Numărul turiştilor străini sosiţi în România a crescut - Accesat la data de 27.02.2009
^ „Tan and fun at the Black Sea". UnseenRomania. Accesat la 10 ianuarie 2008.
^ ICI - Valea Prahovei - Accesat la 28.02.2009
^ Ziare.com - Mii de turişti pe Valea Prahovei - Accesat la data de 28.02.2009
^ „Turismul renaşte la ţară" (în Romanian). Romania Libera. 5 iulie 2008. Accesat la 28 august 2008.
^ „Bine ati venit pe site-ul de promovare a pensiunilor agroturistice din Romania !!!" (în Romanian). RuralTourism.ro. Accesat la 28 august 2008.
^ a b Horia C. Matei, Ion Nicolae, Silviu Neguţ, Caterina Radu, Enciclopedia statelor lumii, ediţia a VII-a, Bucureşti, Editura Meronia, 2001 - ISBN 973-99451-5-6
^ Info Travel Romania - Bucureşti, Turism - Accesat la data de 27.02.2009
^ Turism în România - Bucureşti, o combinaţie eclectică de stiluri - Accesat la data de 27.02.2009
^ Travel World - Atracţii turistice din Bucureşti - Accesat la data de 27.02.2009
^ Micul Paris - Turul Bucureştiului - Accesat la data de 27.02.2009
^ Târgul de turism - Romexpo - Accesat la data de 27.02.2009
^ Ziarul Adevărul - Vacanţe naţionale, la Târgul de Turism Bucureşti - Accesat la data de 27.02.2009
^ Centrul de pelerinaj - Bucovina - Obiective turistice şi de pelerinaj - Accesat la data de 27.02.2009

^ Mănăstiri în Bucovina - Prima pagină - Accesat la data de 28.02.2009
^ Observator Cultural - Dezbatere la Veneția despre o Românie între Orient și Occident -> „România – scrie autorul – se prezintă ca o împletire peste secole de culturi și confesiuni religioase diferite, un fel de sinteză, uneori armonioasă, alteori plină de conflicte, dintre Orient și Occidentul european, și datorită unor dificultăți de natură etnico-istorică și religioasă nesoluționate nici pînă astăzi și bine înrădăcinate pe teritoriul său." - Alberto Castaldini
^ Romania - Culture, Historical Background - Accesat la data de 08.03.2009
^ Claudio Mutti - Mircea Eliade -> România, răscruce a Eurasiei - Accesat la data de 08.03.2009
^ Oprea, Gheorghe (2002). Folclorul muzical românesc, Editura Muzicală, București. ISBN 973-42-0304-5
^ Agriland - Prezentarea țării - Cultura - Accesat la data de 08.03.2009
^ „Rareori influența unui popor asupra altuia a fost mai completă, mai cuprinzătoare decât influența franceză în România.... Este recunoscută în toate manifestările spiritului uman, în politică cât și în legislație, în literatură cât și în organizarea administrativă sau în viața socială" - Pompiliu Eliade, „Influența franceză asupra spiritului public în România secolului XIX", Paris, 1914
^ Ambasada României la Paris - Relațiile Culturale - Accesat la data de 08.03.2009
^ Ambasada României la Berlin - Scurt istoric al relațiilor culturale - Accesat la data de 08.03.2009
^ a b ICI - Aspecte culturale - Scurtă istorie - Accesat la data de 08.03.2009
^ Ministerul Culturii și Cultelor - Biserica Ortodoxă Română - Accesat la data de 08.03.2009
^ Academia Română - Ziua internațională a latinității - Accesat la data de 08.03.2009
^ Universitatea Ovidius din Constanța - Studii românești în Polonia, Florentina Nicolae - Accesat la data de 08.03.2009
^ Creștin Ortodox.ro - Miron Costin - Accesat la data de 09.03.2009
^ Filosofie Românească - Miron Costin - Autorul celui dintâi poem filosofic din cultura română - Mona Mamulea - Accesat la data de 09.03.2009

^ Ziua - Dimitrie Cantemir, eruditul carturar - Accesat la data de 09.03.2009
^ „Constantin Brâncoveanu - ctitor de cultura" (în Română) (PDF). Lect. univ. dr. Agnes Erich. Accesat la 9 martie 2009.
^ George Călinescu, Istoria literaturii române de la origini şi pînă în prezent, Editura Minerva, Bucureşti, 1981
^ a b c d Rest Romania - Istoria Culturii Române - Accesat la data de 09.03.2009
^ Universitatea din Iaşi - Despre Universitatea „Alexandru Ioan Cuza" - Accesat la data de 09.03.2009
^ Universitatea Bucureşti - Repere istorice - Accesat la data de 09.03.2009
^ „Învăţământul public din România în secolul al XIX-lea - evoluţie şi consecinţe sociale" (în Română) (PDF). Dan Constantin Rădulescu. Accesat la 9 martie 2009.
^ a b Muzeul Literaturii Române din Iaşi - Junimea - Accesat la data de 09.03.2009
^ I.L. Caragiale - Este considerat a fi cel mai mare dramaturg român şi unul dintre cei mai importanţi scriitori români. - Accesat la data de 10.03.2009
^ Institul Naţional de Cercetare-Dezvoltare în Informatică - Nicolae Grigorescu - Accesat la data de 09.03.2009
^ Observatorul - „Mioriţa: Istorie şi Globalizare" - Accesat la data de 09.03.2009
^ Constantin Brâncuşi - Bio - Accesat la data de 09.03.2009
^ Scriitori români, George Bacovia - Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1978
^ Pompiliu Constantinescu, Literatura română - Clasicii. Secolele 19-20. - Casa de Editură şi Impresariat „Euro-Asia", Braşov, 2008.
^ Huntfor - Dadaism - Accesat la data de 10.03.2009
^ ICI - Literatura - Accesat la 10.03.2009
^ Cosma, Mihai (2009). Cursuri de istoria muzicii româneşti, Conservatorul din Bucureşti
^ Ştiinţele folclorului nu se interesează de anumite demersuri ale studiului istoric sau ale ştiinţelor politice; în speţă, problema continuităţii poporului român şi disputa apartenenţelor la teritorii sunt irelevante. Mai grăitor pentru folclorişti este în ce măsură se „îmbină" mărturiile culese şi cât de bine exprimă o evoluţie clară. Cu alte cuvinte, folclorul nu îşi asumă decât sarcina de a atribui noile element descoperite teritoriilor unde se manifestă; de aici şi până la a numi etnia care le-a produs (mai cu seamă în situaţii

istorice delicate, acolo unde nu există izvoare care să facă referire la indigeni), răspunderea aparţine altor discipline. Conchidem că apartenenţa etnică în studiul folcloric se realizează statistic, cu erorile de rigoare. Folcloriştii români Emilia Comişel şi Gheorghe Oprea adoptă poziţia publicistului André Varagnac (vezi bibliografia):

„Lipsa izvoarelor scrise dintr-o anumită perioadă nu înseamnă inexistenţa datinilor respective, ci dimpotrivă, menţionarea acestora după un timp, în care sunt atestate, arată tocmai persistenţa lor."

—Gheorghe Oprea - Folclorul muzical românesc, pag. 319

^ Punctul de vedere al etnomuzicologilor va reveni pe parcursul articolului, neconstituind totuşi baza sa teoretică; de pildă, aspectele comparative ale studiului folcloric vor fi corelate cu această disciplină (sau alte subiecte cu impact mai larg decât la nivel naţional). În cea mai mare parte, însă, va avea întâietate perspectiva folcloristicii, urmând tradiţia şcolii româneşti.

^ Oprea (2002), pag. 18

^ Oprea (2002), pag. 64

^ Sava, Iosif şi Vartolomei, Luminiţa (1979). Dicţionar de muzică, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, pag. 74.

^ Sandu-Dediu, Valentina (2008). Cursuri de istoria muzicii universale, Conservatorul din Bucureşti

^ Sava, pag. 73

^ UNESCO - Romania, Properties inscribed on the World Heritage List - Accesat la data de 10.03.2009

^ Sibiu/Hermannstadt - Capitala Culturală Europeană în 2007 - Accesat la data de 10.03.2009

^ „Pionierii aviaţiei româneşti" (în Română) (PDF). Bogdan Benea. Accesat la 10 martie 2009.

^ Forţele Aeriene Române - Începuturi - Accesat la data de 10.03.2009

^ Direcţia Judeţeană pentru Cultură, Culte şi Patrimoniul Cultural Naţional Ialomiţa - Podurile dintre Feteşti şi Cernavodă - „Anghel Saligny" - Accesat la data de 10.03.2009

^ ICI - Arhitectura - Accesat la data de 10.03.2009

^ „Istoria culturii române moderne" (în Română) (PDF). Prof. univ. dr. Grigore Georgiu. Accesat la 10 martie 2009.

^ Medical Student - Nicolae Constantin Paulescu - Accesat la data de 10.03.2009

^ Travel World - Victor Babeş - Accesat la data de 10.03.2009

^ Craiova.ro - Personalități - Gheorghe Țițeica - Accesat la data de 10.03.2009
^ Centrul Național al Cinematografiei - Istoria filmului românesc în 7000 de cuvinte - Marian Țuțui - Accesat la data de 10.03.2009
^ IMDb - Awards for 4 luni, 3 săptamâni și 2 zile - Accesat la data de 10.03.2009
^ Săptămâna Financiară - Înzestrarea armatei, un faliment garantat, Radu Tudor - Accesat la data de 14.03.2009
^ Mondo News - Buget MApN: Suma alocata este cu 2 mld lei mai mică față de proiectul fostului Guvern - Accesat la data de 14.03.2009
^ Standard.ro - 13 mld. € în zece ani - Accesat la data de 14.03.2009
^ Defense - Efective participante la misiuni internaționale - Actualizat la 9 martie 2009 - Accesat la data de 14.03.2009
^ Forțele Terestre Române - Misiuni internaționale - Accesat la data de 14.03.2009
^ MApN - Lege Nr. 395 din 16 decembrie 2005 privind suspendarea pe timp de pace a serviciului militar obligatoriu și trecerea la serviciul militar pe bază de voluntariat. - Accesat la data de 14.03.2009
^ HotNews - De luni, serviciul militar e facultativ - Accesat la data de 14.03.2009
^ Tion - S-a eliminat obligativitatea serviciului militar - Accesat la data de 14.03.2009
^ Curierul Național - În 2007, armata română va avea 90.000 de oameni - Accesat la data de 14.03.2009
^ Romania, cel mai important dintre viitorii membri ai NATO, 20 noiembrie 2002, Adevărul, accesat la 12 iulie 2012
^ MApN - Informații generale - Strategia de transformare a Armatei României - Accesat la data de 14.03.2009
^ a b c d Reprezentanța Permanentă a României pe lângă Uniunea Europeană - Bruxelles - Armata română pregătește dotarea forțelor sale cu echipamente și sisteme de armament modernizate - Accesat la data de 14.03.2009
^ MApN - Repere istorice - Accesat la data de 14.03.2009
^ Forțele Teresre Române - Istoricul Forțelor Terestre - Accesat la data de 14.03.2009
^ Forțele Aeriene Române - Istoric - Începuturi - Accesat la data de 14.03.2009
^ Forțele Navale Române - Istoric - Accesat la data de 14.03.2009

^ Marinarii - Nave de istorie - Submarinul Delfinul - Accesat la data de 14.03.2009
^ Ziua - „Delfinul" face valuri în Armată - Accesat la data de 14.03.2009
^ "Delfinul" - Cu submarinul la reparat, 8 octombrie 2007, Doru Iordache, Jurnalul Național, accesat la 6 iulie 2012
^ a b c MApN - Statul Major General - Uniforme Militare - Accesat la data de 14.03.2009
^ Statul Major General - Distincțiile militare onorifice din Armata Română - Accesat la data de 14.03.2009
^ Ministerul Apararii Nationale - Statul Major General - Clubul sportiv al armatei, Steaua - Accesat la data de 14.03.2009
^ Realitatea - Astăzi este Ziua Armatei - Accesat la data de 14.02.2009
^ Mediafax - Paradă militară de Ziua Națională a României, la Arcul de Triumf - Accesat la 14.03.2009
^ UNAP - Prezentare generală - Accesat la data de 14.03.2009
^ Muzeul Militar Național Regele Ferdinand I - Home - Accesat la data de 14.03.2009
^ a b c d e Institul Național de Cercetare-Dezvoltare în Informatică - ICI - Sport - Accesat la data de 15.03.2009
^ a b Comitetul Olimpic si Sportiv Roman - Istoric - Accesat la data de 15.03.2009
^ Istoria oinei. Naționala României. Accesat la data de 15 martie 2009.
^ Originea jocului. Asociația Oina. Accesat la data de 15 martie 2009.
^ Federatia Romana de Fotbal - Istoric - Accesat la data de 15.03.2009
^ „Hagi leaves Romania post". BBC Sport. 26 noiembrie 2001. Accesat la 31 august 2008.
^ Gheorghe Hagi - Biografie - Accesat la data de 15.03.2009
^ a b F.C. Steaua - Trofeele Clubului - Accesat la data de 15.03.2009
^ F.C. Dinamo - Parlamares - Accesat la data de 15.03.2009
^ „All-Time Medal Standings, 1896-2004". Accesat la 31 august 2008.
^ Mari români - Ivan Patzaichin - Accesat la data de 15.03.2009
^ Federația Română de Canotaj - Istoric - Accesat la data de 15.03.2009
^ „Scurt istoric 1906-2006" (în Română) (PDF). Federația Română de Gimnastică. Accesat la 15 martie 2009.

^ Rugby Românesc - Istori - Accesat la data de 11.05.2009
^ Rugby.ro - Pionierii - Accesat la data de 11.05.2009
^ Aurel Barbu, Tiberiu Stama – „File din istoria rugbiului românesc" - Editura Consiliului.
^ Național pentru Educație Fizică și Sport, București, 1969.
^ Dumitru Manoileanu - „Rugby. Mică enciclopedie" - Editura Sport-Turism, București, 1982.
^ Halfcourt.info - Istoria baschetului românesc. Aspecte generale - Accesat la data de 11.05.2009
^ Federația Română de Handbal - Istoric - Accesat la data de 15.03.2009
^ Romanian Fencing - Scrima în România - Accesat la data de 11.05.2009
^ Federația Română de Atletism - Istoric - Accesat la data de 11.05.2009
^ Mari sportivi - Gabriela Szabó - Accesat la data de 15.03.2009
Bibliografie
Thede Kahl, Michael Metzeltin, Mihai Răzvan Ungureanu (Hrsg.): Rumänien. Raum und Bevölkerung – Geschichte und Geschichtsbilder – Kultur – Gesellschaft und Politik heute – Wirtschaft – Recht – Historische Regionen, 2 Bände, LIT Verlag, 2. Aufl., Wien-Berlin 2008, 976 S. ISBN 978-3-8258-0069-7
Michael Metzeltin: România: Stat – Națiune – Limbă, București, Editura Univers Enciclopedic, 2002.
Mărculeț I. (coordonator), Superlativele României - mică enciclopedie, Editura Meronia, București,2010. ISBN 978-973-7839-60-2
„Mică enciclopedie de cultură și civilizație românească", Dan Petre, Editura Litera International, 2005 - [1]
„Enciclopedia civilizației române", Dumitru Tudor, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982
Legături externe
Puteți găsi mai multe informații despre Romania prin căutarea în proiectele similare ale Wikipediei, grupate sub denumirea generică de „proiecte surori":

- Definiții și traduceri în Wikționar
- Imagini și media la Commons
- Citate la Wikicitat
- Texte sursă la Wikisursă
- Manuale la Wikimanuale
- Resurse de studiu la Wikiversitate

Administrație

Președinția României
Parlamentul României
Guvernul României
Banca Națională a României
Ministerul Educației, Cercetării și Inovării
Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale
Ministerul Administrației și Internelor
Ministerul Afacerilor Externe
Ministerul Sănătății Publice
Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național
Obiective înscrise pe lista patrimoniului mondial UNESCO
Hărți
Atlasul României de la Wikimedia
România la WikiMapia
Turism
România la ICI
Turismul în România
România la Wikivoyage
Informații suplimentare
en România la Encyclopædia Britannica
en Profilul României la BBC
en România la Departamentul de Stat al SUA
en România la Open Directory Project
en România la European Library
en Profilul României la The World Factbook
Portretul României Interbelice
DACOROMANICA - Biblioteca digitală a Academiei României
Personalități și instituții românești
Wikia are un wiki despre: România
[ascunde] Flag of Romania.svg Subiecte despre România
[arată]
v • d • m
România — Români — Limba română — Drapelul României
[arată]
v • d • m
Țări, teritorii și organizații cu limbă oficială română
[arată]
v • d • m
Țări europene vorbitoare de limbi romanice (Europa latină)
[arată]
v • d • m
Membrii Uniunii Latine după limbă

[arată]
v • d • m
Uniunea Europeană și țări candidate la extindere
[arată]
v • d • m
Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO)
[arată]
v • d • m
Țări balcanice
[arată]
v • d • m
Relațiile internaționale ale României
[ascunde]
v • d • m
Țări independente sau recunoscute parțial și regiuni nesuverane în Europa
Țări independente
Albania • Andorra • Armenia1 • Austria • Azerbaidjan2 • Belarus • Belgia • Bosnia și Herțegovina • Bulgaria • Cehia • Cipru1 • Croația • Danemarca • Elveția • Estonia • Finlanda • Franța • Georgia2 • Germania • Grecia • Irlanda • Islanda • Italia • Kazahstan2 • Letonia • Liechtenstein • Lituania • Luxemburg • Republica Macedonia • Malta • Republica Moldova • Monaco • Muntenegru • Norvegia • Olanda • Polonia • Portugalia • Regatul Unit • România • Rusia3 • San Marino • Serbia • Slovacia • Slovenia • Spania • Suedia • Turcia3 • Ucraina • Ungaria • Vatican
Europe (orthographic projection).svg
Republici, teritorii și regiuni
recunoscute parțial
Abhazia2 • Ciprul de Nord1 • Kosovo • Osetia de Sud2
Teritorii și regiuni nesuverane
Danemarca
Insulele Feroe
Finlanda
Insulele Åland
Grecia
Muntele Athos
Norvegia
Svalbard
Regatul Unit
Akrotiri și Dhekelia1 • Gibraltar • Guernsey • Insula Man • Jersey

1 În întregime în Asia, dar din punct de vedere istoric este considerat european • 2 Parțial sau în întregime în Asia, în funcție de definirea granițe • 3 Stat transcontinental (preponderent asiatic)
Țări după continent: Africa • America de Nord • America de Sud • Asia • Europa • Oceania
[ascunde]
v • d • m
Dunărea
Țări
Germania • Austria • Slovacia • Ungaria • Croația • Serbia • Bulgaria • România • Republica Moldova • Ucraina
Map indicating the Danube
Orașe
Donaueschingen • Ulm • Ingolstadt • Regensburg • Passau • Linz • Viena • Bratislava • Győr • Komárom • Komárno • Esztergom • Budapesta • Dunaújváros • Baja • Vukovar • Novi Sad • Belgrad • Smederevo • Drobeta-Turnu Severin • Negotin • Calafat • Vidin • Lom • Sviștov • Giurgiu • Ruse • Silistra • Călărași • Cernavodă • Brăila • Galați • Ismail • Tulcea • Sulina
Afluenți
Iller • Brenz • Lech • Regen • Isar • Inn • Morava • Váh • Hron • Ipeľ • Drava • Tisa • Sava • Timiș • Nera • Velika Morava • Timoc • Cerna • Jiu • Iskăr • Olt • Osam • Iantra • Vedea • Argeș • Mostiștea • Ialomița • Siret • Prut
Insule
Ada Kaleh (actualmente scufundată) • Balta Ialomiței • Belene • Calinovăț • Ciobanu • Ciocănești • Csepel • Donauinsel • Dranov • Insula Mare a Brăilei • Insula Mică a Brăilei • Jochenstein • Kozlodui • Kutovo • Maican • Marea Insulă a Războiului • Margareta • Óbuda • Ostrovul Limba • Ostrovul Mare • Ostrovul Moldova Veche • Ostrvo (Kostolac) • Šarengrad • Szentendre • Vardim • Vukovar • Žitný ostrov
Informații bibliotecare
WorldCat modificare BNF: cb1 1865467h modificare GND: 4050939-4 modificare LCCN: n79049551 modificare VIAF: 124251001 modificare SUDOC: 026400030 modificare
Categorii: Pages using ISBN magic linksArticole de calitateRomânia
Meniu de navigare

Türkçe
Încă 227 de limbi
Modifică legăturile
Ultima modificare a paginii efectuată la 20 noiembrie 2016, ora 12:30.

Statele Unite ale Americii
De la Wikipedia, enciclopedia liberă
(Redirecționat de la SUA)
Pagină semiprotejată
Statele Unite ale Americii
United States of America
Drapelul Statelor Unite ale Americii Stema Statelor Unite ale Americii
Drapelul Statelor Unite ale Americii Stemă
Deviză: In God We Trust (oficial)
E Pluribus Unum latină
Din multe, una
Imn: The Star-Spangled Banner
MENIU0:00
Amplasarea Statelor Unite ale Americii
Localizarea Statelor Unite ale Americii
Capitală Washington, DC
629 091)&language=ro 38°53′N 77°01′V
Cel mai mare oraș New York
Limbi oficiale Nu este specificată la nivel federal.
Limbi recunoscute:
engleza
spaniola
hawaiiana
Etnonim (masc.) american, (fem.) americancă, (pl.) americani
Sistem politic Republică federală prezidențială
- Președintele în funcție Barack Obama
- Președintele ales Donald Trump
- Vicepreședinte Joe Biden
Legislativ Congres
- Camera superioară Senat
- Camera inferioară Camera Reprezentanților

Stat independent
- Independența față de Regatul Unit 4 iulie 1776
- Constituția americană 21 iunie 1788

Suprafață
- Total9 629 091 km² (locul 4)
- Apă (%) 2,23

Populație
- Estimare 2014 ▲318 626 220 locuitori[1] (locul 3)
- Densitate 34,2 loc/km² (locul 180)

PIB (PPC) estimări 2014
- Total 17.528.780.100.000 $
- Pe cap de locuitor 54 980 $ (locul 6)

PIB (nominal) estimări 2014
- Total 17.528.780.110.000 $ (locul 1)
- Pe cap de locuitor 54 981 $ (locul 9)

Gini (2012) 36,9 % (mediu)
IDU (2013) ▬ 0,914 (foarte ridicat) (locul 5)
Monedă Dolarul american (USD)
Prefix telefonic +1
Domeniu Internet .gov .edu .mil .us .um
ISO 3166-2 US
Fus orar UTC (UTC-5 la -10)
- Ora de vară (ODV) UTC (UTC-4 la -10)

Modifică text Consultați documentația formatului

Statele Unite ale Americii (sau abreviat S.U.A),Statele Unite sau America (în engleză United States of America respectiv USA, United States sau America) este numele unei republici constituționale federale, constând din 50 de state și un district federal (Districtul federal Columbia sau D.C.). Republica este situată aproape integral în continentul America de Nord, între Canada (la nord) și Mexic (la sud), respectiv Oceanul Atlantic (la est) și Oceanul Pacific (la vest). Statul Alaska este situat în extremitatea nord-vestică a Americii de Nord, între Canada la est și strâmtoarea Behring la vest. Statul Hawaii este un arhipelag din Oceanul Pacific, situat la circa 3.200 km sud-vest față de sud-vestul statului California. Țara posedă de asemenea câteva teritorii în Pacific, respectiv în Caraibe.

La o suprafață totală de peste 9,83 milioane km2 (sau circa 3,79 milioane mile pătrate), dintre care circa 85 % reprezintă teritoriul Statelor Unite continentale (în engleză Contiguous United States sau adesea "The Lower 48"), suprafața Statelor Unite este de aproximativ 40 de ori mai mare decât suprafața României, ele

fiind a treia țară ca mărime din lume (după Rusia și Canada). Partea sa continentală măsoară peste 5.000 de kilometri de la Oceanul Atlantic (la est) până la Oceanul Pacific (la vest) și peste 2.000 de kilometri de la granița canadiană (la nord) până la cea mexicană (la sud).

Cu o populație de peste 312 milioane de persoane, conform recensământului din anul 2010, Statele Unite mai sunt și a treia țară a lumii, luată după populație. Statele Unite sunt, în același timp, și una dintre țările lumii cele mai diverse din punct de vedere etnic și cultural din lume, întrucât oameni din toate țările lumii au emigrat cândva sau continuă să emigreze în Uniune.[2]

La o valoare a produsului intern brut (cunoscut și sub acronimul PIB) de 15,2 trilioane de dolari, economia Statelor Unite este cea mai mare a lumii, reprezentând circa 22 % din PIB-ul nominal global și peste 19 % din PIB-ul nominal global, considerând ajustările determinate de paritatea puterii de cumpărare.[3][4]

Cuprins [ascunde]

Istoria Statelor Unite ale Americii

Articol principal: Istoria Statelor Unite ale Americii.

Preistorie

Istoria Americii a început cu sosirea primilor imigranți din Asia peste strâmtoarea Bering, cu aproximativ 14.000 de ani în urmă, urmărind turme de animale pentru vânătoare, în America. Acești indieni americani au lăsat urme ale existenței lor prin petroglife și alte materiale arheologice. Este estimat că 2,9 milioane de oameni au locuit pe teritoriul care astăzi aparține Statelor Unite, înainte de diminuarea lor numerică ca urmare a epidemiilor cauzate de boli infecțioase, care au sosit în America prin intermediul călătorilor europeni (cu toate că există dubii despre numărul lor exact). Au existat și societăți avansate, de exemplu Anasazi din sud-vest, sau Indienii de Păduri (Woodland), care au construit centrul Cahokia, situat lângă St Louis, care a avut o populație de 40 în anul 1200 i.e.n.

Colonizarea europeană

Vizitatori străini au sosit și în trecut, dar doar după călătoriile lui Cristofor Columb, în secolele XV și XVI, au început națiunile europene să exploreze și să creeze locuințe permanente pe acest continent. Vezi Colonizare.

În secolele XVI și XVII, spaniolii au ocupat sud-vestul Statelor Unite și Florida. Prima colonie engleză care a avut succes a fost Jamestown în Virginia, în 1607. Pe parcursul următorilor decenii au apărut unele colonii olandeze, ca New Amsterdam (predecesorul orașului New York), pe teritoriul ocupat

actualmente de New York şi New Jersey. În 1637, suedezii au creat o colonie numită Christina (în Delaware), dar au trebuit să cedeze colonia, în 1655, Olandei.
Aceste evenimente au fost urmate de colonizarea intensivă a coastei de est de către Marea Britanie. Colonizatorii din Marea Britanie au fost lăsaţi în pace de către patria lor de origine până la Războiul de Şapte Ani, când Franţa a cedat Canada şi regiunea Marilor Lacuri Marii Britanii. Atunci metropola (Marea Britanie) a impus impozite asupra celor 13 colonii pentru a strânge fonduri pentru război. Mulţi colonizatori nu au acceptat impozitele deoarece ei considerau că nu aveau o reprezentare adecvată în Parlament. Tensiunile între Marea Britanie şi colonizatori au crescut şi cele 13 colonii au început o revoluţie contra controlului Marii Britanii.

Crearea naţiunii americane

Primul preşedinte al Statelor Unite ale Americii, George Washington, a servit în funcţie două mandate, între 1789 şi 1797. În 1776, cele 13 colonii şi-au declarat independenţa faţă de Marea Britanie,izbucnind Revoluţia Americană (1775 - 1783) care a creat Statele Unite.
Structura administrativă iniţială a ţării a fost o confederaţie, fondată în 1777 (în 1781 fiind ratificată baza sa) - Articles of Confederation. După dezbateri îndelungate, acest document a fost înlocuit de către Constituţia Statelor Unite ale Americii, în 1789, care a creat un sistem politic mai centralizat.

Expansiunea

Achiziţii teritoriale după dată
Pe parcursul secolului al XIX-lea, naţiunea s-a extins rapid, adăugând multe state noi. Destinul Manifest a fost o filosofie care a încurajat extinderea Statelor Unite înspre vest: deoarece populaţia statelor din est creştea şi imigranţi noi intrau în ţară, mulţi oameni continuu se mutau înspre vest.
Ca urmare a acestui proces, SUA a ocupat teritoriile amerindienilor. Aceste acţiuni continuă să aibă implicaţii politice astăzi, deoarece unele triburi cer aceste pământuri înapoi. În unele locuri, populaţiile indigene au fost distruse sau grav reduse de boli infecţioase aduse de către europeni şi astfel colonizatorii din SUA au acaparat uşor aceste teritorii goale. În alte situaţii, Indienii americani au fost mutaţi forţat de pe teritoriile lor tradiţionale unii fiind duşi în rezervaţii. Cu toate că unii declară că

Statele Unite nu a fost o putere colonială până ce a acaparat teritorii străine în Războiul Spaniol-American, controlul exercitat asupra pământurilor în America de Nord de către SUA, esențial, a fost de o natură colonială.
Teritoriile unora din statele care intră în componența SUA au fost cumpărate de la vecini sau de la alte puteri coloniale: Louisiana a fost cumpărată de la Franța în 1803, Florida de la Spania în 1809, iar Alaska de la Rusia în 1867.
În această perioadă, țara a devenit o mare putere industrială și un centru pentru inovație și dezvoltare tehnologică.
Războiul Civil

Bătălia de la Fredericksburg, 13 decembrie 1862
Din perioada colonială, a existat un deficit de lucrători, un fapt care a încurajat sclavia. Până la mijlocul secolului 19, conflictele asupra drepturilor statelor și sclavajului negrilor au continuat să crească în intensitate și au început să domine politica internă a Statelor Unite.
Statele nordice au început să se opună sclaviei, însă statele sudice considerau că acest sistem era necesar pentru continuarea cu succes a agriculturii lor bazate pe bumbac și doreau să introducă sclavia și în teritoriile de vest. Unele legi federale au fost trecute prin Congres pentru a atenua conflictul (de exemplu, Compromisul Missouri și Compromisul din 1850).
Disputa a explodat într-o criză în 1861, când șapte state sudice au părăsit Statele Unite și au format Statele Confederate ale Americii, o acțiune care s-a terminat cu Războiul Civil American. Imediat după începutul războiului, încă patru state sudice au intrat în confederație.
În timpul războiului, Abraham Lincoln a proclamat eliberarea tuturor sclavilor în statele rebele în Proclamația de Emancipare, cu toate că emanciparea completă a sclavilor a avut loc doar în 1865, după sfârșitul confederației, cu adoptarea Amendamentului al 13-lea al Constituției SUA. Războiul civil a răspuns și la întrebarea despre dreptul statelor de a părăsi Uniunea, și e considerat un punct focal în istoria țării, când guvernul național a acaparat puteri noi și extinse.
Secolul XX

Atacul de la Pearl Harbor
Secolul XX a fost uneori numit "Secolul American" din cauza influenței exercitate de către această țară asupra întregii lumi.

Influența sa relativă a fost mare, în special datorită faptului că Europa, care, anterior, a fost cel mai important centru de influență, a suferit grav în ambele războaie mondiale

Statele Unite a luptat în Primul și Al Doilea Război Mondial de partea Aliaților. În perioada interbelică, cel mai important eveniment a fost Marea Depresiune (1929 - 1939), efectul căreia a fost intensificat de Dust bowl, o secetă gravă. Ca și restul lumii dezvoltate, SUA a ieșit din această criză economică în urma mobilizării pentru Al Doilea Război Mondial.

Războiul a adus pagube enorme majorității participanților la el, însă SUA a suferit relativ puțin din punct de vedere economic. În 1950, mai mult de jumătate din PIB-ul global aparținea SUA.

În Războiul Rece, SUA a fost un participant cheie în Războiul din Coreea și Războiul Vietnamez, și, pe lângă URSS, a fost considerată una din cele două superputeri. Această perioadă a coincis cu o mare expansiune economică. Odată cu încetarea existenței Uniunii Sovietice ca entitate juridică, SUA a devenit un centru mondial economic și militar cu o pondere sporită.

În deceniul 1990 - 2000, Statele Unite au luat parte în mai multe misiuni de acțiuni de poliție și de menținere a păcii, așa cum ar fi cele din Kosovo, Haiti, Somalia, Liberia, și Golful Persic.

Secolul XXI

După atacurile teroriste din 11 septembrie 2001, executate asupra complexului World Trade Center și a Pentagon-ului de organizația teroristă, Al-Qaida, condusă de Osama bin Laden, Statele Unite ale Americii, cu ajutorul altor națiuni, au declarat război contra terorismului, care a inclus acțiuni militare în Afganistan și Irak.

Geografie

Articol principal: Geografia Statelor Unite ale Americii.

Harta fizică a Statelor Unite

Din punct de vedere geografic, țara se împarte în trei regiuni principale: Munții Stâncoși (Rocky Mountains) - la vest, zona de podiș și de munte a Appalacilor - la est, și câmpiile întinse de prerie (Great Plains) - în partea centrală. În secolul 19, preriile imense au devenit simbolul valorificării de noi teritorii și al vieții în libertate a coloniștilor. Caracteristice pentru America de Nord sunt și marea diversitate a climei și bogăția lumii vegetale.

Relief

Relieful Statelor Unite ale Americii este variat, format din munți înalți (ex. Munții Stâncoși, Munții Coastei, Munții Cascadelor,

Munții Alaskăi, Munții Mauna Loa, Munții Mauna Kea, Munții Apalași etc.) formați prin orogeneză alpină, podișuri (Colorado, Preriilor, Nevada etc.) și câmpii (Cp. Mississippi).

Hidrografie

Articole principale: Listă de fluvii din SUA și Listă de fluvii din America.

Principala apă curgătoare de pe teritoriul Statelor Unite ale Americii este Mississippi, cel mai mare fluviu, cu cei mai mulți afluenți. În S.U.A. sunt fluvii și lacuri uriașe. Rețeaua fluvială se numără printre cele mai întinse de pe Glob, fiind alimentată atât de apa ploilor, cât și de cea a zăpezilor și ghețarilor care acoperă masivele înalte. Scurgerea râurilor este dirijată de relief, în câteva direcții principale.

Mississippi este un fluviu uriaș, care împreună cu Missouri este de 2 ori și jumătate mai lung decât Dunărea, având mărimea de 3950 km. Izvorăște la Vest de lacul Superior, la 518 m altitudine, străbate tot teritoriul S.U.A. de la Nord la Sud și se varsă în Golful Mexic printr-o deltă mlăștinoasă. Bazinul fluviului Mississippi cuprinde 55 de afluenți navigabili. Ca volum de apă ocupa locul al III-lea în lume.

Floră și faună

Păduri de foioase, păduri de conifere în zona de munte și în Alaska. Vegetație de stepă și vegetație mediteraneană în Florida și California, deșertică în Nevada, în pădurile tropicale și Hawaii.

Climă

Clima este predominant temperată(ex. Temperat Oceanică pe țărmul Oceanului Atlantic, Temperat Continentală în centrul țării, subtropicală în Florida și California). În Alaska, clima este rece subpolară, în Nevada temperată și în Hawaii este tropicală umedă. Temperatura variază în iulie între 18 °C în Seattle și 28 °C în New Orleans, iar în ianuarie, între -10 °C la Minneapolis și 13 °C la Los Angeles. Cantitatea de precipitații variază de la peste 100 cm pe coasta de est și de Sud, la 50 cm în bazinul fluviului Mississippi și mai puțin de 25 cm în zonele muntoase din Vest. Precipitațiile sunt foarte abundente în apropierea coastei de Vest, în Washington și Oregon 80 cm în zonele joase și 100–150 cm în zonele muntoase.Coborând însă spre California, precipitațiile devin tot mai rare, ajungând la o cantitate medie de 25 cm în Los Angeles.

Demografie

Articol principal: Demografia Statelor Unite ale Americii.

Comitatele americane după prevalența etnică a strămoșilor populației
Statele Unite ale Americii este o țară diversificată rasial și etnic. Sunt recunoscute șase rase: rasa albă, rasa indiană din America, rasa nativă din Alaska, rasa asiatică, negrii sau afroamericani, hawaieni nativi și alte rase insulare din Pacific. Americanii sunt, clasificați ca de origine iberică sau latinoamericană și ne-iberici sau ne-latinoamericani, latinoamericanii și ibericii din SUA sunt o etnie diferită care constituie cel mai mare grup minoritar din această țară.
Americanii Albi (inclusiv ibericii și latinoamericanii americani albi) sunt o majoritate rasială, cu o cotă de 72,4% din populația SUA, în estimările oficiale din Programul de Estimare a Populației (PEP), sau 75% în Sondajele Comunitații Americane(ACS). Spaniolii și latinoamericanii din SUA (de orice rasă) reprezintă 16,3% din populație. Afroamericanii sunt cea mai mare minoritate rasială, reprezentând 12,4% din populație.
Americanii albi sunt majoritari în fiecare regiune, atingând cel mai înalt prag al populației în centrul, vestul și nordul Statelor Unite: 82% pe PEP, sau 80% pe ACS. 78% din această regiune central vestică sunt albi , cea mai mare rată de răspândire din toate regiunile. Cu toate acestea, 35% dintre americanii albi (dacă toți americanii de culoare albă sau non-hispanici/latini) trăiesc în Sud, mai mult ca în orice regiune. Sudul este, de asemenea, unde populația de culoare este cel mai des întâlnită sau afro-americanii sunt cel mai des întâlniți, cu o proporție de 55%. O pluralitate sau majoritate a fiecărui grup minoritar rămas rezident în Vest: Regiunea este locul a 42% hispanici și latini americani, 46% americanii asiatici, 48% indienii americani și nativii din Alaska, 68% nativii hawaieni și alte rase insulare din Pacific, 37% sunt catalogați "Două sau mai multe rase" populație (Americani multirasiali), și 46% dintre oamenii din "altă rase".
Populația rurală a scăzut în ultimul secol de la 72% în 1910 la 16% în 2010[5].
Religie
Potrivit unui studiu realizat în 2014 de către Pew Research Center, 71% dintre americani sunt creștini (47% protestanți și 21% catolici), 23% nu au religie și 6% practică alte religii (iudaism - 1,9%, islam - 0,9% budism - 0,7%, hinduism - 0,7%, alte religii - 1,8%).[6].
Statistici
American Religious Identification Survey

Table 75. Self-Described Religious Identification of Adult Population: 1990, 2001, and 2008
Limba oficială
Deşi Statele Unite ale Americii apar în statistici cu limba engleză ca limbă oficială, în fapt din cele 50 de state componente, numai 31 au, prin lege, ca limbă oficială engleza (în paranteze anul legiferării), şi anume:[7]
Alabama (1990); Alaska (1998); Arizona (2006); Arkansas (1987); California (1986); Colorado (1988); Florida (1988); Georgia (1986, 1996); Hawaii (1978); Idaho (2007); Illinois (1969); Indiana (1984); Iowa (2002); Kansas (2007); Kentucky (1984); Louisiana (1807); Massachusetts (1975); Mississippi (1987); Missouri (2008), Montana (1995); Nebraska (1920), New Hampshire (1995); North Carolina (1987); North Dakota (1987); Oklahoma (2010); South Carolina (1987); Tennessee (1984); Utah (2000); Virginia (1981, 1996); Wyoming (1996).
Educație
Aglomerări urbane
Articol principal: Lista oraşelor din Statele Unite ale Americii.
Cele mai mari oraşe din Statele Unite
New York
New York
Los Angeles
Los Angeles
Chicago
Chicago
Houston
Houston
Oraş (Stat) Populație urbană (2011) Populație metropolitană (2011)
Philadelphia
Philadelphia
Phoenix
Phoenix
San Antonio
San Antonio
San Diego
San Diego
1 New York (New York) 8 244 91019 015 900
2 Los Angeles (California) 3 819 702 12 944 801
3 Chicago (Illinois) 2 707 1209 504 753
4 Houston (Texas) 2 145 1466 086 538

5 Philadelphia (Pennsylvania) 1 536 4715 992 414
6 Phoenix (Arizona) 1 469 4714 263 236
7 San Antonio (Texas) 1 359 7582 194 927
8 San Diego (California) 1 326 1793 140 069
9 Dallas (Texas) 1 223 2296 526 548
10 San Jose (California) 967 487 1 865 450
11 Jacksonville (Florida) 827 908 1 360 251
12 Indianapolis (Indiana) 827 609 1 778 568
13 Austin (Texas) 820 611 1 783 519
14 San Francisco (California) 812 826 4 391 037
15 Columbus (Ohio) 797 434 1 858 464
16 Fort Worth (Texas) 758 738 6 526 548
17 Charlotte (Carolina de Nord) 751 087 1 795 472
18 Detroit (Michigan) 706 585 4 285 832
19 El Paso (Texas) 665 568 820 790
20 Memphis (Tennessee) 652 050 1 325 605

Politică

Guvernul Statelor Unite ale Americii

Articol principal: Guvernul Statelor Unite ale Americii.

Capitoliul Statelor Unite ale Americii

Guvernul federal american, numit Administrație, este condus de Președintele Statelor Unite. Președintele este ales o dată la 4 ani, aceeași persoană putând deține maximum 2 mandate. Deciziile executive sunt luate de președinte, iar membrii Cabinetului sunt oficial considerați consilieri ai președintelui pe domeniile legate de responsabilitățile oficiilor lor. Cabinetul include vicepreședintele și 15 șefi ai departamentelor executive. Aceștia sunt secretarii pentru Agricultură, Comerț, Apărare, Educație, Energie, Sănătate și Servicii Umane, Securitatea Patriei, Locuințe și Dezvoltare Urbană, Interne, Muncă, de Stat, Transport, Finanțe, Afacerile Veteranilor, și Justiție.

Departamentele pot fi create doar prin legi organice, astfel încât președintele nu poate schimba numărul lor fără a trece printr-un proces legislativ intens. Ultima dată aceasta s-a întâmplat ca urmare a atacurilor teroriste din 11 septembrie 2001, când a fost creat Departamentul pentru Securitatea Patriei (Homeland Security). Precedentul departament (al Energiei) a fost creat cu 50 de ani în urmă. Secretarul pentru Justiție este numit în engleză Attorney General (literal Avocatul General), el fiind responsabil de numirea și suspendarea procurorilor federali, precum și de reprezentarea legală a Statelor Unite. Departamentul de Stat are

aceeaşi funcţie ca şi Ministerele de Externe în alte ţări. Departamentul Securităţii Patriei are unele prerogative similare celor ale Ministerelor de Interne din alte ţări. De exemplu, FBI (poliţia federală) este formal parte din acesta. Departamentul de Interne şi cel al Educaţiei au prerogative destul de diferite şi mai mici decât ministerele cu aceleaşi nume din alte ţări. Spre deosebire de alte ţări, în SUA nu se foloseşte cuvântul minister.

Şeful de Cabinet al Preşedintelui (White House Chief of Staff, adică şeful angajaţilor Casei Albe) are, de asemenea, rang de membru al Cabinetului (Administraţiei). Sub preşedintele George W. Bush, alţi patru oficiali au primit rang de membri ai Cabinetului. Aceştia sunt Administratorul Agenţiei de Protecţie a Mediului, Directorul Oficiului pentru Organizare şi Buget, Directorul Oficiului Naţional de Control al Medicamentelor şi Negociatorul-şef pentru Comerţ al Statelor Unite (U.S. Trade Representative).[8]

Actualul preşedinte american este Barack Obama.

Congresul Statelor Unite ale Americii

Articol principal: Congresul Statelor Unite ale Americii.

Congresul Statelor Unite ale Americii

Congresul este o instituţie bicamerală formată din Senat, camera superioară, şi Camera Reprezentanţilor, cea inferioară.

Justiţia în Statele Unite ale Americii

Statele Unite ale Americii au o singură curte supremă numită "Supreme Court of the United States of America", membrii ei fiind desemnaţi de Preşedintele SUA, cu acordul Senatului. Nu este fixat constituţional câţi judecători pot fi membri ai Curţii Supreme, de tradiţie recentă fiind 9, număr fixat de legislativ. Curtea Supremă este curtea de ultimă instanţă pentru toate cazurile privind Constituţia SUA şi, în anumite cazuri limitate, este curtea de jurisdicţie de primă instanţă . Curtea Supremă supraveghează direct toate celelalte curţi civile şi criminale şi, indirect, şi sistemul militar de justiţie.

Statele Unite ale Americii ca federaţie

Statele Unite ale Americii sunt un stat federal. Fiecare stat deţine suveranitate legală, are propriul parlament (în general numit adunare - assembly), adesea bicameral, guvernator ales prin vot direct de populaţia statului, guvern condus de acesta şi sistem juridic propriu, inclusiv curte supremă de justiţie.

Foarte multe responsabilităţi (de exemplu, poliţia, justiţia civilă şi criminală, educaţia), care, în alte ţări, sunt prerogativa

autorităților centrale, în SUA sunt de prerogativa statelor. Fiecare stat are și sistem fiscal propriu. Impozitul pe venit plătit de fiecare american este de două tipuri, federal și de stat. Unele state aleg să nu perceapă impozit pe venit, preferând să aducă la buget bani din impozitul pe vânzări (sales tax). În SUA nu există TVA. Totuși, veniturile bugetelor statelor sunt adesea insuficiente și autoritățile federale alocă statelor sume pentru anumite destinații. Alocarea acestora este adesea condiționată de îndeplinirea anumitor condiții, în acest fel autoritățile federale asigurându-se, indirect, că statele urmează în acele domenii politica pe care o vrea guvernul federal. Sunt și cazuri când unele state refuză aceste alocări și își mențin o politică economico-socială independentă. Statele adesea pendulează între a duce o politică proprie și a primi suplimentar fonduri federale.
Relațiile externe
Organizare administrativ-teritorială
Articol principal: Subdiviziunile Statelor Unite ale Americii.
Statele Unite cuprind 50 state și un district federal.
Map of USA with state names.svg
Despre această imagine

Alabama
Alaska
Arizona
Arkansas
California
Carolina de Nord
Carolina de Sud
Colorado
Connecticut
Dakota de Nord
Dakota de Sud
Delaware
Florida
Georgia
Hawaii
Idaho
Illinois
Indiana
Iowa
Kansas
Kentucky

Louisiana
Maine
Maryland
Massachusetts
Michigan
Minnesota
Mississippi
Missouri
Montana
Nebraska
Nevada
New Hampshire
New Jersey
New Mexico
New York
Ohio
Oklahoma
Oregon
Pennsylvania
Rhode Island
Tennessee
Texas
Utah
Vermont
Virginia
Washington
Virginia de Vest
Wisconsin
Wyoming
Districtul Columbia (Washington, D.C.)
Multe din aceste nume de state provin din limbile populației băștinașe - ale așa-numiților indieni.
Armată
Articol principal: Armata de uscat a Statelor Unite ale Americii.

Soldat american în Afganistan, în depărtare un UH-60 Black Hawk
Statele Unite ale Americii sunt pe primul loc în lume în termeni de cheltuieli militare cu 661 de miliarde de dolari în 2009, adică 43% din totalul mondial[9]. Pe locurile următoare se află China cu 100 miliarde dolari și Franța cu 63,9 miliarde dolari[9]. Statele Unite deține și primul loc la numărul de soldați, care este de 1,4

milioane și este urmată de Federația Rusă, care este de 1 milion, însă Federația Rusă are la fel sau poate mai mult armament aerian și tancuri, în timp ce Statele Unite au mai multe submarine.

Economie

Articol principal: Economia Statelor Unite ale Americii.

Datorită condițiilor naturale propice și a sporului demografic (inițial mai ales prin imigrație din Europa - între 1800 și 1913 sosind în total cca. 50 milioane de oameni), industria s-a dezvoltat într-un ritm rapid, ceea ce a permis SUA să ocupe o poziție de frunte pe arena internațională. Totodată, statul este considerat simbolul economiei libere de piață. Datorită abundenței bogățiilor naturale (cărbune, petrol, gaze naturale, hidroenergie), el este mai puțin dependent de importul de energie decât majoritatea celorlalte state industrializate. Un alt avantaj al său îl constituie culturile agricole: America este privită drept grânarul globului, iar o parte importantă a producției agricole este exportată în lumea întreagă.

Conform datelor oferite de Biroul de Statistică a Muncii din cadrul Departamentului Muncii al Statelor Unite,[10] în anul 2008, în economia SUA erau ocupate 134.354.250 de persoane, dintre care:

Industria	Număr de angajați	% din totalul angajaților
Agricultură, silvicultură, pescuit, cinegetică	385.730	0,3%
Minerit	644.070	0,5%
Utilități	542.230	0,4%
Construcție	7.671.680	5,7%
Producție (confecții)	13.960.700	10,4%
Vânzare angro	5.964.920	4,4%
Vânzare cu amănuntul	15.642.700	11,6%
Transport și depozitare	5.306.240	3,95%
Industria informațiilor	3.019.040	2,25%
Finanțe și asigurări	5.990.930	4,6%
Industria imobiliară, chirii și arende	2.143.100	1,6%
Servicii profesionale, științifice și tehnice	7.519.060	5,6%
Administrarea (managementul) companiilor și întreprinderilor	1.915.250	1,4%
Managementul administrativ, al resurselor și deșeurilor și servicii de remediere	8.506.680	6,3%
Servicii educaționale	12.455.550	9,3%
Ocrotirea sănătății și asistență socială	16.006.410	11,9%
Arte, distracții, recreere	1.923.380	1,4%

Cazare şi servicii alimentare 11.341.810 8,4%
Alte servicii (cu excepţia administraţiei publice) 3.881.410 2,9%
Administraţia federală, de stat şi locală 9.533.3907,1%

Ţara cunoaşte în ultimele decenii o accentuare a polarizării sociale, fapt care o face să afişeze inegalitatea veniturilor cea mai mare dintre toate democraţiile industriale avansate, din acest punct de vedere S.U.A, fiind comparabilă cu state gen Ghana, Nicaragua sau Turkmenistan, fapt economic şi social care, după părerea politologului Robert C. Lieberman, atacă însăşi fibra democraţiei.[11] Economistul Thomas Sowell, pe de altă parte, citând studiul Departamentului Trezoreriei "Mobilitatea Venitului în S.U.A. din 1996 până în 2005", remarcă gradul de mobilitate socială în S.U.A., arătând că veniturile celor care în 1996 reprezentau cei mai bogaţi 1% au scăzut cu 26% până în 2005[12].

Agricultură

Industrie

Servicii

Transport

Turism

Cultură

Arhitectură şi arte plastice

Patrimoniu mondial UNESCO

Până în anul 2011 pe lista patrimoniului mondial UNESCO au fost incluse 21 obiective din această ţară.

Cinematografie şi televiziune

Muzică

Sport

În Statele Unite ale Americii, fotbalul american este sportul preferat, dar fotbalul european (soccer) începe să prindă contur în urma rezultatelor bune ale Naţionalei de fotbal Americane de la Campionatul Mondial de Fotbal din Brazilia 2014.

Note

^ „U.S. POPClock Projection". U.S. Census Bureau. Numărul se actualizează automat.

^ Adams, J. Q., and Pearlie Strother-Adams (2001). Dealing with Diversity. Chicago: Kendall/Hunt. ISBN 0-7872-8145-X.

^ „World Economic Outlook Database". International Monetary Fund. 1 septembrie 2011. Accesat la 11 septembrie 2011.

^ The European Union has a larger collective economy, but is not a single nation.

^ America rurală, pe cale de dispariţie, 29 iulie 2011, Cătălina Mihai, adevarul.ro, accesat la 1 august 2011
^ America's Changing Religious Landscape
^ Official English Map
^ President Bush's Cabinet de pe situl Casei Albe
^ a b Cât cheltuim pentru război, capital.ro, accesat la 2 iunie 2010
^ Occupational Employment and Wages
^ This is what the political scientists Jacob Hacker and Paul Pierson call the "winnertake- all economy." It is not a picture of a healthy society. Such a level of economic inequality, not seen in the United States since the eve of the Great Depression, bespeaks a political economy in which the financial rewards are increasingly concentrated among a tiny elite and whose risks are borne by an increasingly exposed and unprotected middle class. Income inequality in the United States is higher than in any other advanced industrial democracy and by conventional measures comparable to that in countries such as Ghana, Nicaragua, and Turkmenistan. It breeds political polarization, mistrust, and resentment between the haves and the have-nots and tends to distort the workings of a democratic political system in which money increasingly confers political voice and power. - http://www.foreignaffairs.com/articles/67046/robert-c-lieberman/why-the-rich-are-getting-richer
^ Fact-Free Liberals

Vezi şi

Locuri din Patrimoniul Mondial UNESCO
Lista oraşelor din Statele Unite ale Americii după populaţie

Legături externe

Puteţi găsi mai multe informaţii despre Statele Unite ale Americii prin căutarea în proiectele similare ale Wikipediei, grupate sub denumirea generică de „proiecte surori":

- Definiţii şi traduceri în Wikţionar
- Imagini şi media la Commons
- Citate la Wikicitat
- Texte sursă la Wikisursă
- Manuale la Wikimanuale
- Resurse de studiu la Wikiversitate
- La Wikivoyage găsiţi un ghid turistic despre United States of America

Atlasul Wikimedia pentru the United States
Guvern

Official U.S. Government Web Portal Poarta de acces la site-urile guvernamentale
House Site-ul oficial al Camerei Reprezentanților din Statelor Unite
Senate Site-ul oficial al Senatului Statelor Unite
White House Site-ul oficial al Președintelui Statelor Unite
Sinteze și date
United States la The World Factbook
InfoUSA Portalul de informare despre resursele Agenției SUA
Library of Congress Site-ul oficial al Biblioteca Congresului SUA
The 50 States of the U.S.A. Colecție de link-uri informaționale pentru fiecare stat
United States Encyclopædia Britannica intrare
Statele Unite ale Americii pe DMOZ
U.S. Census Housing and Economic Statistics O gamă largă de date de la U.S. Census Bureau
U.S. Citizenship and Immigration Services Site-ul oficial guvernamental
State Fact Sheets Populație, servicii, venituri, și de date agricole din SUA de la Economic Research Service
State Energy Profiles Economie, mediu, și date despre energie fiecărui stat SUA de la Energy Information Administration
Category:USA în Creative Commons. Site-uri și proiecte pentru utilizare liberă sub o licență Creative Commons.
Key Development Forecasts for the United States de la International Futures
Ziua Națională a Statelor Unite ale Americii, 4 iulie 2011, Amos News
Istorie
Historical Documents Colectate de Centrul Național pentru Cercetarea Politicilor Publice
U.S. National Mottos: History and Constitutionality Analiza efectuată de Ontario Consultants privind toleranța religioasă
USA Link-uri despre date istorice
Hărți
National Atlas of the United States Hărți oficiale de la Departamentul de Interne
United States Vedere din satelit de la WikiMapia (nu este afiliat cu Wikipedia/Wikimedia)
Economia țărilor dezvoltate
Altele
Simbolistica elementelor de pe steagul Statelor Unite

[arată]
v • d • m
Statele Unite ale Americii — Americani — Limba engleză — Engleza nord-americană — Drapelul Statelor Unite ale Americii
[arată]
v • d • m
Țări independente sau recunoscute parțial și regiuni nesuverane în America de Nord
[arată]
v • d • m
Grupul celor 20 (G-20)
[arată]
v • d • m
N.A.F.T.A. — Acordul Nord American de Comerț Liber
[arată]
v • d • m
Subdiviziunile Statelor Unite ale Americii
[arată]
v • d • m
Cele mai mari 50 de zone metropolitane din Statele Unite după populație
Informații bibliotecare
WorldCat modificare BNF: cb118636082 modificare GND: 4078704-7 modificare ISNI: 0000 0001 2331 5230 modificare LCCN: n78095330 modificare NLA: 35562417 modificare VIAF: 130168302 modificare LIBRIS: 146174 modificare SUDOC: 026376598 modificare
Categorii: Pages using ISBN magic linksStatele Unite ale AmericiiFoste colonii britaniceState membre ale Organizației Națiunilor UniteNațiunile G20Fondări în 1776
Meniu de navigare
Nu sunteți autentificatDiscuțiiContribuțiiCreare contAutentificareArticolDiscuțieLecturăSursă paginăIstoricCăutare

Căutare
Salt
Pagina principală
Portaluri tematice
Cafenea
Articol aleatoriu
Facebook

Participare
Schimbări recente
Articole cerute
Ajutor
Portalul comunităţii
Donaţii
Tipărire/exportare
Creare carte
Descarcă PDF
Versiune de tipărit
În alte proiecte
Wikimedia Commons
Wikinews
Wikivoyage
Trusa de unelte
Ce trimite aici
Modificări corelate
Trimite fişier
Pagini speciale
Navigare în istoric
Informaţii despre pagină
Element Wikidata
Citează acest articol
În alte limbi
Afrikaans
Български
Deutsch
Ελληνικά
English
Magyar
Polski
Српски / srpski
Türkçe
Încă 265 de limbi
Modifică legăturile

Israel
De la Wikipedia, enciclopedia liberă
Israel
Statul Israel
מְדִינַת יִשְׂרָאֵל
Medīnat Isrā'el
دَوْلَة إِسْرَائِيل
Dawlat Isrā'īl
Drapelul Israelului Stema Israelului
Drapelul Israelului Emblem of Israel[*]
Imnul național:
MENIU0:00

Hatikvah (ebraică הַתִּקְוָה)
Amplasarea Israelului
Capitală Ierusalim[1]
Limbi oficiale ebraica, araba[2]
Grupuri etnice 75.4% evrei
20.6% arabi
4.0% alții (2012)[3]
Etnonim israelian
Sistem politic Democrație parlamentară[2]
- PreşedinteReuven Rivlin
- Prim-ministru Beniamin Netaniahu
- Preşedintele KnessetYuli-Yoel Edelstein
- Preşedintele Curții Supreme Myriam Naor
Legislativ Knesset
Independența de la Mandatul britanic pentru Palestina
- Declarația 14 mai 1948
5 Yiar 5708 după calendarul ebraic
Suprafață
- Total20,770 / 22,072 km² (locul 151)
- Apă (%) ~2%
Populație
- Estimare 2013 8.134.100 locuitori[4] (locul 97)
- Recensământ 2008 7.406.900 locuitori [5]
- Densitate 359,8 loc/km² (locul 30)
PIB (PPC) estimări 2011
- Total235.446 miliarde $[6] (locul 50)
- Pe cap de locuitor 31.004 $[6] (locul 28)
PIB (nominal) estimări
- Total$245.266 billion[6] (locul 41)

- Pe cap de locuitor 32.297 $[6] (locul 27)

Gini (2008) 39.2[2]
IDU (2011) ▲ 0.888[7] (foarte ridicat) (locul 17)
Monedă Shekel nou (Format:Rtl-lang) (ILS)
Prefix telefonic +972
Domeniu Internet .il
ISO 3166-2 IL
Fus orar IST
Excluding / Including the Golan Heights and East Jerusalem; see below.
Includes all permanent residents in Israel, the Golan Heights and East Jerusalem. Also includes Israeli citizens living in the West Bank. Excludes non-Israeli population in the West Bank and the Gaza Strip.
Modifică text Consultați documentația formatului

Statul Israel (ebraică מדינת ישראל, Medinat Israel; arabă دولة اسرائيل, Dawlat Isrā'īl) este o republică parlamentară localizată în Orientul Mijlociu, de-a lungul malului de est al Mării Mediterane. Se învecinează cu Libanul, în nord, Siria în nord-est, Iordania și Cisiordania, în est, Egipt și Fâșia Gaza, la sud-vest, și conține caracteristici din punct de vedere geografic diverse în suprafața sa relativ mică. Are capitala în orașul Ierusalim [8][9] Israelul este definit în „Declarația de Independență" și în legile lui de bază ca un stat evreiesc și democratic și este singurul stat din lume unde evreii sunt majoritari[10].

În urma adoptării planului de împărțire a Palestinei din 1947 al Organizației Națiunilor Unite, pe data de 14 mai 1948, odată cu expirarea Mandatului britanic pentru Palestina, David Ben-Gurion, președintele Organizației Sioniste și al Agenției Evreiești pentru Palestina, a proclamat independența Statului Israel în cadrul liniilor de împărțire teritorială cuprinse în decizia ONU[11][12]. Liga Arabă și organizațiile palestiniene au respins atât decizia ONU de împărțire, cât și proclamarea unilaterală a independenței Israelului. Șase state arabe, au declanșat cu Războiul arabo-israelian din 1948 interminabilul Conflict arabo-israelian care avea ca scop distrugerea Israelului și „aruncarea evreilor în mare"[13]. Ca urmare a rezultatelor războiului arabo-israelian din 1948-1949 teritoriul care ar fi trebuit, după hotărârea ONU (neacceptată de partea arabă), să revină unui stat arab palestinian, a fost, în cele din urma împărțit între Israel și două state arabe beligerante, Transiordania și Egiptul. În urma acordurilor de armistițiu încheiate in urma Războiului de Șase

Zile din iunie 1967, porțiuni din teritoriile ocupate în acest conflict de către Israel - Ierusalimul de Est inclusiv Orașul vechi, Cisiordania, Peninsula Sinai, Fâșia Gaza și Înălțimile Golan, - au intrat in controlul Israelului. Peninsula Sinai a fost retrocedată Egiptului în urma unui tratat de pace, dar celelalte granițe încă nu au fost definite. Multe state consideră linia de încetare a focului din 1949 (armistițiul din 1949), așa numita „Linie verde", ca o graniță temporară a Israelului, iar teritoriile ocupate de Israel în cursul războiului din iunie 1967, ca „teritoriile ocupate"[14][15][16][17][18]

Populația din Israel - conform Biroului Central de Statistică israelian - care include toți cetățenii sau resortisanții, dar nu muncitorii străini, în interiorul Israelului în sine și în așezările israeliene din „teritoriile ocupate", a fost estimată în iunie 2011 la 7.751.000 milioane de oameni,[19] dintre care 5.818.200 sunt evrei.[19][20][21] Cetățenii arabi, al doilea grup etnic ca mărime, include atât musulmani cât și creștini. Alte minorități sunt druzi, cerchezi, samariteni și armeni. La sfârșitul anului 2005, 93% din populația arabă din Ierusalimul de Est au căpătat statut de rezidență permanentă și 5% au avut cetățenie israeliană[22]. În înălțimile Golan, druzii au dreptul să aleagă între cetățenia israeliană și cea siriană[23].

Israelul este o țară dezvoltată și o democrație reprezentativă, cu un sistem parlamentar și vot universal[24][25]. Prim-ministrul Israelului servește ca șef al guvernului, iar Knessetul, cu cei 120 de membrii, servește ca organism legislativ unicameral.

Israelul are una dintre țările cu mare longevitate din lume[26].

Economia: deși lipsită, până nu demult, de resurse naturale (în anii 2011-2012 s-au descoperit rezerve de gaze naturale în aria maritimă mediteraneană aparținând Israelului) în 2010 produsul intern brut nominal (PIB) israelian s-a situat pe locul 42 din lume[27] și are un rating foarte mare în clasamentul Indicelui Dezvoltării Umane.[7]. În 2010, Israelul a aderat la OCDE[28].

Israelul văzut din satelit, în ianuarie 2003

Ierusalimul văzut dinspre Muntele Măslinilor

Ierusalimul este capitala țării, deși nu este recunoscută de toate statele ca atare, printre care și Romania:

„La 20 ianuarie 1950, capitala Statului Israel a fost transferată de la Tel Aviv la Ierusalim, iar în 1980 Parlamentul israelian a adoptat o lege prin care Ierusalimul reunit a fost proclamat

"capitala unită şi veşnică" a ţării. Instituţiile centrale şi ale administraţiei de stat se află în Ierusalimul de Vest. România, asemenea altor state, nu recunoaşte transferarea capitalei la Ierusalim, menţinându-şi misiunea diplomatică la Tel Aviv.[29]"

Cuprins [ascunde]

Etimologie[modificare | modificare sursă]

Steaua lui David - Poster pentru recrutarea evreilor în Primul Război Mondial, publicat în „American Jewish magazines" (în idiş : Fiică a Ţionului - adică, poporul evreu - pentru Vechea-Noua ta ţară recrutează în regimentul evreiesc!)

La proclamarea independenței în 14 mai 1948, noul stat evreiesc a fost denumit oficial Medinat Israel, sau Statul Israel (după ce alte nume sugerate, istorice și religioase, inclusiv „Eretz Israel" („Țara Israel"), „Tzion" Sion, și „Yehuda" (Iudeea), au fost examinate și respinse).[30] În primele săptămâni de independență, guvernul a ales termenul de „israelian", pentru a indica un cetățean al Israelului, cu anunțul oficial făcut de către ministrul Afacerilor Externe, Moshe Sharett.[31]
Numele Israel, a fost folosit în cursul istoriei, în utilizarea comună și religioasă, pentru a face referire la Regatul Israel antic, la noțiunea geografică a Țării lui Israel sau la întregul poporul evreu. În conformitate cu Biblia ebraică „numele de Israel" a fost dat de Patriarhul Iacov (Standard Yisra'el, Isrā'īl; Septuaginta greacă 'Ισραήλ; „lupta cu Dumnezeu"[32]) , după ce s-a luptat cu succes cu un înger al lui Dumnezeu.[33] Cei doisprezece fii ai lui, Iacov, au devenit strămoșii israeliților, de asemenea, cunoscut sub numele de douăsprezece seminții ale lui Israel, sau copii lui Israel. Iacov și fiii săi au trăit în Canaan, dar au fost forțați de foamete să meargă în Egipt timp de patru generații până la Moise, un stră-strănepot lui Iacov,[34] care a condus israeliții înapoi în Canaan, în „Exodul". Cel mai vechi artefact arheologic, care menționează cuvântul „Israel" este Stela lui Merneptah din Egiptul antic (datată la sfârșitul secolului al 13-lea î.en).[35]
Zona este, de asemenea, cunoscută sub numele de Țara Sfântă, fiind sfântă pentru toate religiile avraamice, inclusiv creștinism, iudaism, islam și Credința Baha'i. Înainte de Declarația de Independență a Israelului din 1948, întreaga regiune a fost cunoscută sub nume diferite, inclusiv: Siria de Sud, Siria Palestina, Regatul Ierusalimului, provincia Iudaea, Coele-Siria, Retjenu, Canaan și, în special, Palestina.
Istorie[modificare | modificare sursă]
Articol principal: Istoria Israelului.
Antichitate[modificare | modificare sursă]

Masada, simbol național

Sinagoga antică Kfar Bar'am[36][37]

Cucerirea Ierusalimului în Prima Cruciadă (1099) - dintr-un manuscris medieval
Noțiunea de „Țara Israel", cunoscută în ebraică ca Eretz Yisrael (sau Eretz Yisroel), a fost importantă și sacră pentru poporul

evreu din timpurile biblice. Potrivit Pentateuh, Dumnezeu a promis terenul la trei Patriarhi poporului evreu.[38][39] Pe baza scripturii, perioada celor trei Patriarhi a fost plasată undeva la începutul celui de-al doilea mileniu î.Hr.,[40] iar primul Regat Israel a fost stabilit în jurul secolului al 11-lea î.Hr.. Ulterior el s-a divizat în regatul Israel şi cel al Iudeei sau Iuda, care au dăinuit în următorii 400 ani,fiind cunoscute din Biblie şi din diverse surse extrabiblice.[41][42][43][44] După căderea Regatului de nord al Israelului în 722 î.Hr. regatul Iudeei a persistat până la cucerirea babiloneana în 586 i.e.n. Până la cuceririle musulmane din secolul al 7-lea EC (pe o perioadă de peste 1500 de ani), regiunea a stat sub dominaţie asiriană, babiloniană, persană, greacă seleucidă, a cunoscut din nou o perioadă de independenţă vreme de două secole sub regatul ebraic al Hasmoneilor şi Antipatrizilor , apoi a fost sub dominaţie romană, persană sasanidă şi bizantină.[45][46] Prezenţa evreiască din regiune s-a diminuat considerabil după eşecul revoltei Bar Kochba împotriva Imperiului Roman în 132 EC.[47] Cu toate acestea, a existat pemanent o mică colectivitate evreiească, iar Galileea a devenit centrul său religios.[48][49] Mişna şi o parte din Talmud, texte centrale evreieşti, au fost compuse in timpul secolelor 2 şi 4 EC în Tiberias şi Ierusalim.[50] În 635 EC, regiunea, inclusiv Ierusalimul, au fost cucerite de către arabi şi au rămas sub control musulman arab sau turc, cu o paranteză creştină cruciată, pentru următorii 1300 de ani.[51] Controlul regiunii a fost transferat în următorele şase secole[51] între Califatul Umayyad[51], cel Abbasid[51] şi state ale cruciaţilor, înainte de a fi cucerită de sultani mameluci începând cu 1260.[52] În 1516, regiunea a fost cucerită de Imperiul Otoman şi a rămas sub dominaţie turcească până la începutul secolului al 20-lea.[52]
Sionismul şi mandatul britanic[modificare | modificare sursă]
Articol principal: Sionism.

Theodor Herzl, vizionar al Statului Evreu, în 1901
Răspândiţi în lume, evreii - în marea lor majoritate - au aspirat să se întoarcă la „Sion" şi la „Ţara Israel",[53] deşi marile efortorturi care trebuiau depuse pentru un astfel de obiectiv au creat dispute[54][55] Speranţele şi dorinţele evreilor care trăiau în exil au fost formulate în Biblia ebraică[56] ca o temă importantă a credinţei evreieşti[54]. Ca urmare a expulzării evreilor din Spania în 1492, unele comunităţi s-au refugiat in Palestina[57] unde, în decursul secolului al 16-lea, comunităţile evreieşti au prins

rădăcini în patru „orașe sfinte": Ierusalim, Tiberias, Hebron și Safed. Se notează că în 1697, rabinul Yehuda Hahasid s-a stabilit, cu un grup de 1 500 de evrei, la Ierusalim[58].
În a doua jumătate a secolului al 18-lea s-au stabilit în Palestina comunități din Europa de Est, adversari (în idiș Misnagdim, sau Prușim ai hasidismului[59][60][61].
MiddleEast.A2003031.0820.250m.jpg

Harta Palestinei de sub Mandat britanic, 1920
Prima Aliyah, primul val de emigrație evreiască modernă spre Palestina stăpânită de otomani, a început în 1882, când evrei din România au navigat de la Galați și împreună cu alți evrei care au fugit de pogromurile din Rusia au inițiat colonii agricole în Țara Israel[62].
Deși mișcarea sionistă exista deja în practică, jurnalistul austro-ungar Theodor Herzl este creditat ca fondator al sionismul politic[63], o mișcare care a urmărit să creze un stat evreu, în Țara Israel, ridicând problema evreiască la nivel internațional[64] În 1896, Herzl a publicat în Der Judenstaat (Statul Evreilor) viziunea sa asupra unui viitor stat evreu laic și suveran. în anul următor el a fost ales să prezideze primul Congres Mondial Sionist[65].
A doua Aliyah (1904-1914), a început ca urmare a primului pogrom de la Chișinău, cam 40 000 de evrei s-au stabilit în Palestina (aproape jumătate dintre ei au plecat mai târziu[62]) Atât primul cât și al doilea val de emigranți au fost, în marea lor majoritate, evrei religioși, evrei ortodocși, deși a doua Aliyah a inclus și grupuri socialiste care au înființat primele kibuțuri[66].
În timpul Primului război mondial, secretarul britanic de externe, Arthur Balfour a trimis o scrisoare care declara:[67]
„Guvernul Majestății Sale privește favorabil stabilirea în Palestina a unui Cămin național pentru poporul evreu și își va folosi bunele oficii pentru a facilita atingerea acestui obiectiv; este de înțeles că nu se va face nimic ce ar putea prejudicia drepturile civile și religioase ale comunităților neevreiești existente în Palestina, sau drepturile și statutul politic obținut de evrei în alte țări.[68]"
Legiunea evreiască, în primul rând un grup de voluntari sioniști, a asistat la cucerirea britanică a Palestinei în 1917. Opoziția arabilor față de conducerea britanică și a imigrației evreiești a dus la revoltele din 1920 din Palestina și formarea unei miliții evreiești cunoscută sub numele de Haganah (însemnând "Apărare" în ebraică), din care a apărut mai târziu grupările paramilitare Irgun

și Lehi (Grupul Stern).[69] În 1922, Liga Națiunilor a acordat un mandat Marii Britanii asupra Palestinei în condiții similare cu Declarația Balfour.[70] Populația din zona aceasta în acest moment a fost predominant arabă și musulmană, evreii reprezentând aproximativ 11% din populație.[71]

A treiea (1919-1923) și A patra Aliyah (1924-1929) au adus încă 100 000 de evrei în Palestina[62].

Nazismul și persecutarea evreilor în Europa anilor '30 a dus la A cincea Aliyah, cu un aflux de un sfert de milion de evrei. Aceasta a fost o cauză majoră a revoltei arabe din anii 1936-1939 și a dus la introducerea de către britanici a unor restricții privind imigrarea evreilor în Palestina, cu Cartea albă din 1939. Deoarece țările din întreaga lume refuzau, în general, să dea azil refugiaților evrei, care fugeau de Holocaust, o mișcare clandestină cunoscută sub numele de Aliyah Bet a fost organizată pentru a aduce evrei în Palestina.[62] Până la sfârșitul celui de-al doilea război mondial, populația evreiască din Palestina a crescut la 33% din totalul populației.[72]

Independența și primii ani[modificare | modificare sursă]

După al doilea război mondial, Marea Britanie s-a aflat în conflict aprig cu comunitatea evreiască din Palestina, Haganah alăturându-se Irgun și Lehi într-o rezistență armată împotriva politicii represive a administrației britanice.[73] În același timp, mii de evrei supraviețuitori ai Holocaustului, refugiați din Europa și din nordul Africii, au căutat o viață nouă în Palestina, dar au fost întorși din drum sau adunați și închiși de către britanici în tabere de detenție. În 1947, guvernul britanic a anunțat că va încheia Mandatul pentru Palestina,nereușind să ajungă la o soluție acceptabilă pentru ambele populații în conflict: arabi și evrei.[74] Organizația Națiunilor Unite, recent creată, a aprobat, Planul de împărțire a Palestinei (Rezoluția nr. 181 a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite 181) din 29 noiembrie 1947, care a aprobat divizarea țării în două state: unul arab și celălalt evreiesc. Ierusalimul a fost desemnat să fie un Corpus separatum internaționalizat și administrat de ONU.[75]

Colectivitatea evreiască locală a acceptat acest plan,[76] dar Liga Arabă și Înaltul Comitet Arab din Palestina l-au respins.[77] La 1 decembrie 1947, Înaltul Comitet Arab a proclamat o grevă de trei zile, iar grupuri de arabi au început să atace obiective civile evreiești.[78] La izbucnirea războiului civil evreii s-au aflat mai mult în defensivă, dar treptat au trecut și ei la atac.[79] Economia

arabilor palestinieni s-a prăbuşit şi în cursul ostilităţilor 250.000 de arabi palestinieni au fugit sau au fost expulzaţi.[80]
La 14 mai 1948, cu o zi înainte de expirarea mandatului britanic, Agenţia Evreiască a proclamat independenţa, numind noul stat Israel.[81] În ziua următoare, armatele a cinci state arabe: Egipt, Transiordania, Siria, Liban şi Irak - au atacat Israelul, lansând al doilea Război arabo-israelian din 1948; Arabia Saudită a trimis un contingent militar sub comandă egipteană; Yemenul cel îndepărtat a declarat şi el război dar nu a întreprins acţiuni militare.[82] După un an de lupte, un acord de încetarea focului a fost semnat şi s-au stabilit o linie de armistiţiu, frontiere temporare, cunoscute sub numele de Linia verde.[83] Iordania a anexat ceea ce a devenit cunoscut sub numele de Cisiordania şi Ierusalimul de Est, iar Egiptul a preluat controlul Fâşiei Gaza. Organizaţia Naţiunilor Unite estimează că mai mult de 700.000 de palestinieni au fost expulzaţi sau au fugit în timpul conflictului din teritoriile pe care s-a alcătuit Statul Israel .[84]
Israel a fost acceptat ca membru al Organizaţiei Naţiunilor Unite, cu majoritate de voturi, la 11 mai1949.[85] În primii ani de existenţă a statului, mişcarea social-democrată condusă de primul ministru David Ben-Gurion a dominat politica israeliană.[86][87] Aceşti ani au fost marcaţi de un aflux de supravieţuitori ai Holocaustului, precum şi de imigranţi şi refugiaţi evrei din ţările arabe, dintre care mulţi s-au confruntat cu persecuţii şi spolieri în ţările lor de origine.[88] În consecinţă, populaţia Israelului a crescut între 1948 şi 1958 de la 800.000 la doua milioane de locuitori.[89] Între 1948-1970, aproximativ 1.151.029 refugiaţi evrei s-au mutat în Israel.[90] Unii au ajuns ca refugiaţi fără nici un fel de bunuri şi au fost cazaţi în tabere temporare cunoscute sub numele de ma'abarot; până în 1952, peste 200.000 de imigranţi au trăit în aceste aşezări temporare de corturi şi barăci.[91] Necesitatea de a rezolva criza l-a determinat pe Ben-Gurion să semneze un acord de despăgubiri cu Germania de Vest, care a declanşat proteste de masă ale unei părţi a populaţiei evreieşti, mai ales din tabăra naţionalistă şi conservatoare, consternată de ideea ca Statul evreiesc acceptă compensaţii băneşti pentru Holocaust.[92]
În anii 1950, aşezări israeliene au fost adesea atacate de Fedaini palestinieni, mai ales, din Fâşia Gaza ocupată de Egipt, dar şi din Cisiordania, devenită parte a Iordaniei.[93] În 1950 Egiptul a închis Canalul Suez pentru transporturile israeliene a avut loc o escaladare a tensiunii de-a lungul graniţelor Israelului, însoţită de

incidente militare. În 1956, Israelul s-a alăturat unei alianțe secrete cu Marea Britanie și Franța, care urmăreau recâștigarea controlului Canalului Suez, pe care egiptenii l-au naționalizat (vezi Criza Suezului). Israelul a invadat Peninsula Sinai, dar a fost silit (sub presiunile SUA și ale URSS), să se retragă. În schimb Organizația Națiunilor Unite urma să dea garanții pentru drepturile Israelului la acces liber în Marea Roșie și Canalul de Suez.[94][95]

La începutul anilor 1960, Israelul l-a capturat pe criminalul de război nazist Adolf Eichmann în Argentina si l-a adus în Israel pentru a-l judeca.[96] Procesul a avut un impact major asupra conștientizării publicului asupra Holocaustului.[97] Eichmann rămâne singura persoană din lume, care a fost condamnată la execuție de către un tribunal israelian.[98]

Conflicte și tratate de pace[modificare | modificare sursă]

State care nu recunosc Israelul (în verde)

Fotografia celebră a lui David Rubinger: Parașutiști israelieni la Zidul Plângerii din Ierusalim, imediat după capturarea sa de la iordanieni în Războiul de Șase Zile, 1967.

Naționaliștii arabi conduși de președintele egiptean Gamal Abdel Nasser au continuat să refuze să recunoască Israelul și au solicitat distrugerea lui.[13][99] Până în 1966, relațiile israeliano-arab s-au deteriorat, până la punctul când au avut loc lupte reale care au loc între forțele israeliene și arabe.[100] În 1967, Egipt, a expulzat trupele de menținere a păcii ale ONU, staționate în Peninsula Sinai din 1957 și a anunțat o blocada parțială a accesului Israelului la Marea Roșie. În mai 1967 o serie de state arabe au început să își mobilizeze forțele lor.[101] Israel a văzut aceste acțiuni ca un casus belli. La 5 iunie 1967, Israelul a lansat un atac preventiv împotriva: Egipt, Iordania, Siria și Irak. În cadrul unui Război de Șase Zile, superioritatea militară israeliană a fost demonstrată în mod clar împotriva dușmanilor mai numeroși arabi. Israelul a reușit să captureze: Cisiordania, Fâșia Gaza, Peninsula Sinai și Înălțimile Golan.[102] Granițele Ierusalimului au fost extinse, încorporând Ierusalimul de Est, iar Linia verde din 1949 a devenit granița administrativă dintre Israel și teritoriile ocupate.

În Războiul de Șase Zile din 1967, Israelul a învins armatele combinate din Egipt, Iordania și Siria. După război, Israelul s-a confruntat cu multă rezistență internă din partea palestinienilor

arabi. Cea mai importantă între diferitele grupuri palestiniene şi arabe a fost Organizaţia pentru Eliberarea Palestinei (OEP), înfiinţată în 1964, care iniţial s-a angajat la „lupta armată ca singura modalitate de a elibera patria".[103][104] La sfârşitul anilor 1960 şi începutul anilor 1970, grupările palestiniene au lansat un val de atacuri[105][106] împotriva Israelului şi a ţintelor evreieşti din întreaga lume,[107] inclusiv un masacru al atleţilor israelieni la Jocurile Olimpice de vară din 1972 din München.

La 6 octombrie 1973, când evreii sărbătoreau Iom Kipur, armatele egiptene si siriene au lansat un atac surpriză împotriva Israelului. Războiul s-a încheiat la 26 octombrie cu Israelul respingând cu succes forţele egiptene şi siriene, dar a suferit pierderi semnificative.[108] O anchetă internă a exonerat Guvernul de responsabilitatea pentru eşecurile de dinainte şi din timpul războiului, dar furia publică l-a forţat pe prim-ministrul Golda Meir să demisioneze.[109]

În iulie 1976, trupele de comando israeliene au efectuat o misiune îndrazneaţă, care a reuşit salvarea a 95 de ostatici, care erau deţinuţi de către gherilele Organizaţiei pentru Eliberarea Palestinei la Aeroportul Internaţional Entebbe aproape de Kampala, Uganda.

Alegerile Knesset-ului din 1977 au marcat un punct de cotitură în istoria politică a Israelului când partidul Likud al lui Menachem Begin a preluat controlul de la Partidul Laburist.[110] Mai târziu în acelaşi an, preşedintele egiptean Anwar El Sadat a făcut o călătorie în Israel şi a vorbit în faţa Knesset-ului în ceea ce a fost prima recunoaştere a Israelului de către un şef de stat arab.[111] În cei doi ani care au urmat, Sadat şi Menahem Begin au semnat Acordurile de la Camp David (1978) şi Tratatul de Pace Israel-Egipt (1979).[112] Israelul s-a retras din Peninsula Sinai şi au convenit să iniţieze negocieri asupra unei autonomii pentru palestinienii din Cisiordania şi Fâşia Gaza.[113]

La 11 martie 1978, un raid de gherilă OEP din Liban a dus la masacrul de pe drumul costier, în care 35 de civili israelieni au fost ucişi şi 75 răniţi. Israelul a răspuns prin invazia sudulului Libanului pentru a distruge bazele OEP de la sud de râul Litani. Cei mai mulţi luptători OEP s-au retras, dar Israelul a reuşit să obţină sudul Libanului până ce o forţă ONU şi armata libaneză au putut prelua. Cu toate acestea, OEP a reluat în curând politica sa de rezistenţă la Israel. În următorii câţiva ani OEP s-a infiltrat înapoi în sud şi a bombardardat sporadic peste graniţă. Israel a efectuat numeroase atacuri represive de aer şi sol.

Între timp guvernul lui Begin a încurajat în mod activ israelieni să se stabilească în Cisiordania ocupată.[114]

Legea fundamentală: Ierusalim, capitala Israelului, adoptată în 1980, a fost considerat de unii reafirmarea anexării Ierusalimului de către Israel în 1967 prin decret guvernamental şi a reaprins controversele internaţionale asupra statutului oraşului. Cu toate acestea, nu existat niciodată un act în care guvernul israelian să definească ceea ce se consideră a fi extinderea teritoriului Israelului şi nici un act care să includă în mod specific în acesta Ierusalimul de Est.[115] Poziţia majorităţii statelor membre ale ONU se reflectă în numeroase rezoluţii în care se declară că acţiunile întreprinse de către Israel să îşi stabilească cetăţenii săi, în Cisiordania, şi a impune legi şi administrare asupra Ierusalimului de Est sunt ilegale şi nu au nici o valabilitate.[116]

La 7 iunie 1981, aviaţia israeliană a distrus singura centrală de energie nucleară din Irak, care a fost în construcţie chiar în afara Bagdadului.

După o serie de atacuri OEP, in 1982, Israelul a invadat Libanul, încă o dată pentru a distruge bazele de la care Organizaţia pentru Eliberarea Palestinei au lansat atacuri şi rachete în nordul Israelului în Primul război din Liban.[117] În primele şase zile de lupte, israelienii au distrus forţele militare ale OEP din Liban şi i-au învins decisiv pe sirieni. O anchetă a guvernului israelian - Comisia Kahan - i-a considerat mai târziu pe Begin, Sharon şi pe generalii israelieni indirect responsabili pentru masacrele de la Sabra şi Shatila. În 1985, Israelul a răspuns la un atac terorist al OEP în Cipru prin bombardarea sediul OEP din Tunis. Israelul s-a retras din cea mai mare parte a Libanului în 1986, dar a menţinut o zonă tampon de frontieră în sudul Libanului până în 2000. Prima Intifada, o revoltă palestiniană împotriva dominaţiei israeliene,[118] a izbucnit în 1987, cu valuri de demonstraţii necoordonate şi violenţe care au loc în Cisiordania şi Gaza. Pe parcursul următorilor sase ani, Intifada a devenit mult mai organizată şi a inclus măsuri economice şi culturale, care vizează perturbarea ocupaţiei israeliane. Mai mult de o mie de oameni au fost ucişi în violenţe, mulţi dintre ei tineri care aruncau cu pietre.[119] Răspunzând la raidurile de gherilă continue ale OEP în nordul Israelului, Israelul a lansat un alt raid represiv în sudul Libanului în 1988. Pe fondul tensiunilor în creştere cu privire la criza din Kuweit, poliţiştii de frontieră israelieni au tras într-o mulţime palestiniană revoltată lângă moscheea Al-Aqsa din Ierusalim. 20 de persoane au fost ucise şi aproximativ 150 rănite.

În timpul războiului din Golf din 1991, OEP l-a susținut pe Saddam Hussein și atacurile cu rachete scud împotriva Israelului. În ciuda indignării publice, Israel a luat în seamă solicitarea SUA de-a se abține de a răspunde la atacuri și nu a participat la acest război.[120][121]

Ițhak Rabin și Yasser Arafat dau mâna la semnarea Acordurilor de la Oslo, cu Bill Clinton în spatele lor, 1993

În 1992, Ițhak Rabin a devenit prim-ministru în urma unor alegeri în care partidul său a solicitat compromisul cu vecinii Israelului.[122][123] În anul următor, Shimon Peres, în numele Israelului, și Mahmoud Abbas din partea OEP, au semnat Acordurile de la Oslo, care au dat Autorității Naționale Palestiniene dreptul de a guverna părți din Cisiordania și Fâșia Gaza.[124] OEP a recunoscut, de asemenea, dreptul Israelului de a exista și a promis încetarea terorismului.[125] În 1994, Tratatul de pace Israel-Iordania a fost semnat, ceea ce face Iordania a doua țară arabă care a normalizat relațiile cu Israelul.[126] Sprijinul arab public pentru Acorduri a fost deteriorat de continuarea colonizării israeliene[127] și de punctele de control, precum și de deteriorarea condițiilor economice.[128] Sprijinul israelian public pentru Acorduri s-a diminuat deoarece Israelul a fost lovit de atacuri sinucigașe palestiniene.[129] În cele din urmă, în timp ce pleca de la un un miting de pace în noiembrie 1995, Ițhak Rabin a fost asasinat de către un evreu din aripa de extremă dreapta care s-a opus Acordurilor.[130]

La sfârșitul anilor 1990, Israel, sub conducerea lui Benjamin Netanyahu, s-a retras din Hebron, și a semnat Memorandumul Wye River, oferind un control mai mare la Autoritatea Națională Palestiniană.[131] Ehud Barak, ales prim-ministru în 1999, a început noul mileniu prin retragerea forțelor din sudul Libanului și a desfășurarat negocieri cu președintele Autorității Palestiniene, Yasser Arafat și cu președintele american Bill Clinton, la Summit-ul Camp David din 2000. În timpul reuniunii la nivel înalt, Barak a oferit un plan pentru înființarea unui stat palestinian, dar Yasser Arafat l-a respins.[132] După eșecul negocierilor și o vizită controversată a liderului Likud, Ariel Sharon, la Muntele Templului, a început a doua Intifada. Sharon a devenit prim-ministru într-un scrutin special în 2001. În timpul mandatului său, Sharon a realizat planul său de a se retrage unilateral din Fâșia Gaza și, de asemenea, a inițiat construcția barierei israeliene de separare cu Cisiordania.[133]

În iulie 2006, un atac de artilerie al Hezbollah asupra comunităților Israelului de la frontiera de nord și o răpire transfrontalieră a doi soldați israelieni a declanșat cel de-al doilea război din Liban.[134][135] Doi ani mai târziu, în mai 2008, Israelul a confirmat că a fost discutat un tratat de pace cu Siria pentru un an, cu Turcia ca mediator.[136] Cu toate acestea, la sfârșitul anului, Israel a intrat într-un alt conflict, când încetarea focului între Hamas și Israel a luat sfârșit. Războiul din Gaza a durat trei săptămâni și s-a încheiat după ce Israel, a anunțat un armistițiu unilateral.[137][138] Hamas a anunțat încetarea focului separat, cu propriile sale condiții retragerea completă și deschiderea punctele de frontieră. Deși nicio parte nu a încetat complet focul, armistițiul a rămas stabil.
Geografie și climă[modificare | modificare sursă]
Articol principal: Geografia Israelului.

Pădurea în jurul Ein Kerem, un sat în interiorul granițelor municipale ale Ierusalimului

Marea Galileei și Tiberias.

Craterul Makhtesh Ramon, tip de crater, existent doar în Israel și în Peninsula Sinai
Israelul este situat la capătul estic al Mării Mediterane, delimitat de către Liban la nord, Siria la nord-est, Iordania la est, și Egipt, la sud-vest. Acesta se află între latitudinile 29 ° și 34 ° N, și longitudinile 34 ° și 36 ° E.
Pe teritoriul suveran al Israelul, cu excepția tuturor teritoriilor capturate de Israel în timpul Războiului de Șase Zile din 1967, suprafața este de aproximativ 20.770 km pătrați, dintre care doi la sută este apă.[139] Suprafața totală sub conducere israeliană, când sunt incluse Înălțimile Golan și Ierusalimul de Est este de 22.072 km pătrați,[140] iar suprafața totală sub control israelian, incluzând zona controlată militar și sub guvernare parțial palestiniană, Cisiordania, este 27.799 km pătrați.[141] În ciuda dimensiunii sale mici, Israelul este casă, la o varietate de caracteristici geografice, de la deșertul Negev, în sud, până la zonele muntoase din Galileea, Carmel și spre Înălțimile Golan în partea de nord. Câmpia israeliană de coastă pe țărmurile Mediteranei este casa, la șaptezeci la sută din populația națiunii. La est de zonele muntoase centrale se află Valea Iordanului, care formează o mică parte din cei 6.500 de kilometri din Valea Rift.

Râul Iordan curge de-a lungul Văii Iordanului, de la Muntele Hermon, prin Valea Hulah şi Marea Galileii la Marea Moartă, cel mai de jos punct de pe suprafaţa Pământului.[142] Mai la sud este Arabah, care se încheie cu Golful Eilat, o parte a Mării Roşii. Unice pentru Israel şi Peninsula Sinai sunt makhteshim sau circurile de eroziune.[143] Cel mai mare makhtesh din lume este Craterul Ramon[144] în Negev, care măsoară 40 km cu 8 km. [145] Un raport privind starea ecologică a bazinului Mării Mediterane afirmă că Israelul are cel mai mare număr de specii de plante pe metru pătrat din toate ţările din bazin.[146]

Temperaturile în Israel variază foarte mult, mai ales în timpul iernii. Regiunile mai mult muntoase pot fi vântoase, friguroase şi uneori inzapezite; în Ierusalim ninge cel puţin o dată în fiecare an.[147] Între timp, oraşele de coastă, cum ar fi Tel Aviv şi Haifa, au un climat tipic mediteranean, cu ierni reci, ploioase şi veri lungi, calde. Zona Beer Şeva şi Negevul de Nord au un climat semiarid, cu veri calde, ierni reci, dar cu zile mai puţine ploioase decât la climatul mediteranean. Negevul de Sud şi zonele Arava au climă deşertică, cu veri foarte calde şi uscate, şi ierni blânde, cu câteva zile de ploaie. Cea mai mare temperatură din continentul Asia (53,7 °C/128.7 °F) a fost înregistrată în 1942, la Kibuţul Tirat Zvi în valea nordului râului Iordanul.[148]

Din mai până în septembrie, ploile în Israel sunt rare.[149][150] Cu resurse limitate de apă, Israelul a dezvoltat diferite tehnologii de economisire a apei, inclusiv irigare prin picurare.[151] Israelienii profită considerabil de asemenea de lumina soarelui disponibilă pentru energie solară, ceea ce face Israelul naţiunea lider în utilizarea energiei solare pe cap de locuitor (practic, la fiecare casă se folosesc panouri solare pentru încalzirea apei). [152]

Patru regiuni diferite fitogeografice există în Israel, din cauza localizării ţării între climat temperat şi zonele tropicale, riverane la Marea Mediterana, la vest şi în est deşertul. Din acest motiv, flora si fauna din Israel este extrem de diversă.

Exista 2.867 de specii cunoscute de plante găsite în Israel. Dintre acestea, cel puţin 253 de specii sunt introduse şi neindigene.[153] Din luna mai 2007, există 190 de rezervaţii naturale în Israel. [154]

Politica[modificare | modificare sursă]

Clădirea Knessetului, (Parlamentului Israelului) la Ierusalim

Israel funcționează în cadrul unui sistem parlamentar ca o republică democratică cu sufragiu universal.[2] Un membru al parlamentului susținut de o majoritate parlamentară devine prim-ministru, de obicei, aceasta este președintele celui mai mare partid. Prim-ministrul este șeful guvernului și șef de cabinet.[155][156] Israelul este guvernat de un parlament de 120 de membri, cunoscut sub numele de Knesset. Statutul de membru al Knesset-ului se bazează pe reprezentarea proporțională a partidelor politice,[157] cu un prag electoral de 2%, care, în practică, a dus la guvernele de coaliție.

Alegerile parlamentare sunt programate la fiecare patru ani, dar coalițiile instabile sau în urma unui vot de neîncredere de către Knesset poate dizolva un guvern mai devreme. Legile de bază ale Israelului funcționeaz ca o constituție nescrisă. În 2003, Knesset-ul a început să elaboreze o constituție oficială pe baza acestor legi.[2][158]

Președintele Israelului este șeful statului, cu atribuții limitate și în mare parte ceremoniale.[155]

Sistemul juridic[modificare | modificare sursă]

Curtea Supremă a Israelului, Givat Ram, Ierusalim.

Israelul dispune de un sistem cu trei nivele juridice.

Judecătoriile de pace - instanțele cu magistrați, situate în cele mai multe orașe din țară.

Judecătoriile districtuale - servesc ca curte de primă instanță și curte de instanță de apel, ele sunt situate în cinci din cele șase districte ale Israelului.

Curtea Supremă de Justiție de la Ierusalim, instanța supremă cu un dublu rol: cel de înaltă instanță de apel și cel de Înaltă Curte de Justiție. În acesta din urmă, Curtea Supremă de Justiție acționează ca un tribunal de primă instanță, care permite persoanelor fizice, atât cetățenii, cât și celor care nu sunt cetățeni, de a cere ajutorul judiciar împotriva deciziilor autorităților de stat.[159][160]. Israelul nu a ratificat Statutul de la Roma cu privire la Curtea Penală Internațională, invocând scepticismul cu privire la capacitatea acestei instanțe de a-și păstra neutralitatea politică, deși îi sprijină obiectivele[161].

Sistemul juridic al Israelului combină trei tradiții juridice: drept comun englez, dreptul civil, dreptul evreiesc.[2] El se bazează pe principiul stare decisis (precedent) si este un sistem acuzator, unde părțile în cauza aduc probe în fața instanței. Cazurile Curții sunt decise de judecători profesioniști, mai degrabă decât de

jurați.[159] Căsătoria și divorțul sunt sub jurisdicția instanțelor religioase: evreiești, musulmane, druze și creștine. Un comitet format din membri ai Knesset-ului, judecătorii Curții Supreme de Justiție, precum și membrii Israeli Bar realizează alegerea judecătorilor.[162] Administrația instanțelor Israelului (atât instanțele de judecată „Generale" cât și a instanțelor Muncii), sunt efectuate de către administrația instanțelor, situată în Ierusalim. Atât instanțele generale, cât și cele muncitorești sunt instanțe fără suport pe hârtie: dosarele instanței precum și deciziile Curții sunt depozitate electronic.

Legea de bază Israeliană: Demnitatea umană și Libertate încearcă să apere drepturile și libertățile omului în Israel. Israel este singura țară din regiune clasată „Liberă" de către Freedom House pe baza nivelului libertăților civile și a drepturilor politice; „Teritoriile Ocupate Israeliene/Autoritatea Palestiniena", au fost clasate „Nu sunt libere".[163][164] În 2010, Israelul propriu-zis fost clasat pe locul 86 în funcție de Indicele libertății presei realizat de Reporteri fără Frontiere, a doua cea mai bine clasată țară din regiune după Liban, care se află pe 78.[165]

Diviziuni administrative[modificare | modificare sursă]

Articol principal: Districtele Israelului.

Districtele Israelului: (1) Nord, (2) Haifa, (3) Central, (4) Tel Aviv, (5) Ierusalim, (6) Sud

Statul Israel este împărțit în șase districte administrative principale, cunoscut sub numele de mehozot (מחוזות; singular: mahoz) - Central, Haifa, Ierusalim, Nord, Sud, și districtele Tel Aviv. Districtele sunt în continuare împărțite în cincisprezece subdistricte cunoscute sub numele de nafot (נפות; singular: ANAF), care sunt ele însele împărțite în cincizeci de regiuni naturale.[166]

Număr	District	Oraș principal	Subdistrict	Populație
1	Nord	Nazaret	Marea Galileei, Safed, Acra, Golan, Valea Izreel	1.279.200
2	Haifa	Haifa	Haifa, Hadera	913.000
3	Central	Ramla	Rișon Le-Țion, Șaron (Netania), Petah Tikva, Ramla, Rehovot	1.854.900
4	Tel Aviv	Tel Aviv	Tel Aviv	1.285.000
5	Ierusalim	Ierusalim	Ierusalim	945.000
6	Sud	Beer Șeva	Așkelon, Beer Șeva	1.106.900
A	Înălțimile Golan	Kațrin		40,000
B	Iudeea și Samaria	Modi'in Illit (Cea mai mare „colonie"/oraș)	Cisiordania	2.622.000 [167]

(350.000 coloniști evrei)[168]
C Fâșia Gaza GazaGaza, Rafah 1.605.000 [169]
În scopuri statistice, țara este împărțită în trei zone metropolitane: Zona metropolitană Tel Aviv (populație 3.206.400), Zona metropolitană Haifa (populație 1.021.000), și Zona metropolitană Beer Șeva (populație 559.700).[170] Cea mai mare municipalitate a Israelului, atât în populației cât și în suprafață,[171] este Ierusalimul cu 773.800 de locuitori într-o zonă de 126 de kilometri pătrați. Statisticile guvernului israelian asupra Ierusalimului includ populația și suprafața din Ierusalimul de Est, care este recunoscut pe scară largă ca parte a Teritoriilor palestiniene sub ocupație israeliană.[172] Tel Aviv, Haifa, și Rishon LeZion sunt următoarele orașe ca populație ale Israelului, cu o populație de 393.900, 265.600 și respectiv 227.600.[171]
Teritoriile ocupate de Israel[modificare | modificare sursă]

Hartă care prezintă Cisiordania, Fâșia Gaza și Înălțimile Golan
În 1967, ca urmare a Războiului de Șase Zile, Israelul a obținut controlul asupra Cisiordaniei (Iudeea și Samaria), Ierusalimul de Est, Fâșia Gaza și Înălțimile Golan. Israelul a luat, de asemenea, controlul Peninsulei Sinai, dar a înapoiat o Egiptului, ca parte a Tratatului de Pace Israel-Egipt din 1979. După ce Israelul a capturat aceste teritorii, a început să construiască colonii cu cetățeni israelieni în fiecare dintre ele. Israelul a aplicat dreptul civil la Înălțimile Golan și Ierusalimul de Est, integrându-le în teritoriul său suveran și acordând locuitorilor săi stare de rezidență permanentă și posibilitatea de a aplica pentru cetățenie. În schimb, Cisiordania a rămas sub ocupație militară, iar palestinienii din această zonă nu pot deveni cetățeni. Fâșia Gaza este independentă de Israel, fără prezență israeliană militară sau civilă, dar Israel continuă să mențină controlul asupra spațiului aerian și a apelor. Fâșia Gaza și Cisiordania sunt văzute de către palestinieni și cea mai mare parte a comunității internaționale ca locul unui viitor stat palestinian.[173][174] Consiliul de Securitate ONU a declarat anexarea Ierusalimului de Est și a Înălțimile Golan ca fiind „nulă și nedorită" și continuă să vadă teritoriile ca fiind ocupate.[175][176] Curtea Internațională de Justiție, principalul organ judiciar al Națiunilor Unite, a afirmat, în opinia sa consultativă din 2004 privind legalitatea construcției unui zid de separare israelian în Cisiordania, că terenurile capturate de Israel în Războiul de Șase Zile, inclusiv Ierusalimul de Est, sunt teritorii ocupate.[177]

Statutul Ierusalimului de Est, în orice viitor acord de pace a fost uneori un obstacol dificil în cadrul negocierilor dintre Guvernul Israelian şi reprezentanţi ai palestinienilor, Israel, considerând acest teritoriu ca fiind al său, precum şi o parte din capitala sa. Cele mai multe negocieri cu privire la teritorii au fost pe baza Rezoluţiei Consiliului de Securitate a ONU nr. 242, care subliniază „inadmisibilitatea dobândirii de teritorii prin război" şi solicită Israelului să se retragă din teritoriile ocupate în schimbul normalizării relaţiilor cu statele arabe, un principiu cunoscut sub numele de „Teren pentru pace".[178][179][180]
Economie[modificare | modificare sursă]

Tancul israelian Merkava 4

Zeev, Vehicul blindat cu multiple utilizări folosit şi de Armata română - poliţia militară.

Pistolul-mitralieră Uzi cel mai solicitat din lume între anii '60-'80

Soldat estonian înarmat cu arma automată israeliană Galil în Războiul din Irak
Articol principal: Economia Israelului.
Ţara start-up-ului[modificare | modificare sursă]
Israelul are o economie modernă şi diversificată, fiind unul dintre statele dezvoltate. Lipsit de resurse naturale Israelul ocupă un loc de frunte - pe cap de locuitor - în dezvoltarea de tehnologii avansate şi de patente[181].
Resurse naturale[modificare | modificare sursă]
Resursele naturale sunt foarte reduse, mai importante fiind rezervele de fosfaţi. În anii 2000 în spaţiul maritim al Israelului în dreptul coastei mediteraniene s-au descoperit importante rezerve subacvatice de gaze naturale.
Industrie[modificare | modificare sursă]
Industria tradiţională (textilă şi alimentară) a fost completată de noi ramuri printre care prelucrarea petrolului, a cauciucului, construcţiile de maşini. Recent, Israelul dezvoltă şi ramuri de vârf printre care industria aeronautică şi electronică. O ramură industrială mai deosebită o reprezintă prelucrarea diamantelor.
Agricultură[modificare | modificare sursă]
Deşi dispune de terenuri agricole reduse, mai mult de jumătate din suprafaţa ţării fiind deşertică, iar clima şi lipsa de resurse suficiente de apă o defavorizează, doar 20% din terenuri fiind

arabile în mod natural[182], agricultura israeliană are un înalt randament datorită mecanizării și irigațiilor. Ponderea ei in economia statului este in prezent de 1.7% (din PIB)(2011). Producția agricolă anuală însumează 30 miliarde de shekeli noi israelieni (2013), sumă din care circa 60% este reprezentată de culturile vegetale, iar 40% de creșterea animalelor și produsele animale. [183] Produsele agricole principale sunt citricele, măslinele, vița de vie și cerealele. Se cresc intensiv păsări și bovine.
În vreme ce forța de muncă în agricultură este de numai 3.7% din forța totală de muncă, Israelul își suplinește 95% din necesitățile de alimente, inclusiv totalitatea necesităților de legume, fructe, lapte, carne de pasăre și ouă. În schimb, Israelul necesită importuri de cereale, carne de vită, zahăr, [183],semințe oleaginoase. cafea, cacao etc. Israelul este un mare exportator de produse agricole proaspete și un stat avansat în invenția de tehnologii agricole. Agricultura furnizează 3.6% din exporturi. [184]
Turism[modificare | modificare sursă]

Moschea „Cupola de Piatră", Ierusalim
Turismul este centrat pe vizitarea monumentelor istorice, a teritoriilor biblice și îndeosebi a „orașului sfânt" — Ierusalim.
În dezvoltarea economică a Israelului, un rol important îl are sectorul financiar-bancar.
Demografie[modificare | modificare sursă]
Articol principal: Demografia Israelului.
Evreii din Israel cuprind o majoritate de „nativi" — născuți în țară, porecliți în limbajul curent sabra (în românește „sabri", în ebraică „tzabarim"), restul fiind imigranți născuți în străinătate și stabiliți, la diferite vârste, în Israel.
În luna august a anului 2005, Israelul, împreună cu Ierusalimul de Est, avea o populație de 6.912.700 de locuitori, structurată astfel: 76% evrei, 20% (împreună cu Ierusalimul de Est) arabi și 4% alte minorități (druzi — aici considerați separat de populația arabă —, cerchezi, armeni), precum și un număr remarcabil de evrei având „doar" tatăl evreu; de asemenea, nepoți de evrei, parteneri de viață ai unor evrei — de origine rusă, ucraineană, română etc. — și care nu sunt recunoscuți ca evrei după legea religioasă, dar care, în marea lor majoritate, sunt laici și se identifică cu evreii israelieni moderni.

După criterii religioase — conform unor statistici[necesită citare] — evreii israelieni sunt în proporție de 12% foarte religioși (ultraortodocși), 10% religioși (ortodocși), 35% „tradiționaliști" ortodocși, iar restul de 43% sunt laici. În rândurile laicilor, majoritatea preferă, la nevoie, serviciile religioase ale ritului ortodox pe care îl cunosc din familie, iar o mică minoritate apelează la serviciile spirituale ale riturilor iudaice mai noi, ca de exemplu iudaismul conservativ și reformat. De asemenea exista mii de karaiți, evrei creștinați - majoritatea membri ai unor comunități protestante, denumite evrei mesianici, și un număr foarte mic de evrei romano-catolici, câteva sute de samariteni.
Arabii sunt 91% musulmani suniți și 9% creștini de mai multe rituri. Druzii, care, în general, se consideră arabi, au un cult provenit din islamul șiit ale cărui revelații sunt împărtășite doar de o elită de inițiați. Cerchezii sunt o mică minoritate musulmană sunită și vorbesc o limbă caucaziană - limba adîghee . Armenii, creștini, sunt aici, de asemenea, o minoritate foarte mică.
[[wiki]]
Acest articol sau această secțiune nu este în formatul standard.
Ștergeți eticheta la încheierea standardizării.
Statul israelian are aproximativ 7,406,900 de locuitori, după ultimul recensământ din 2008, în 2010 populația Israelului a ajuns la aproximativ 7,5 milioane de locuitori. Israelul are două limbi oficiale : ebraică și arabă. Ebraica este limba principală a statului și este vorbită de majoritatea populației, iar limba arabă - în varianta palestineană - este vorbită curent de minoritatea arabă, precum și, în graiuri și dialecte din diverse țări arabe, ca limbă secundară, de către imigranți evrei, mai ales vârstnici, originari din aceste țări. Începând cu 2008, cetățenii israelieni arabi au ajuns să reprezinte 20% din populație. Mulți israelieni vorbesc destul de bine în limba engleză, care a fost și limba oficială a țării în timpul regimului colonial al mandatului britanic în Palestina între anii 1918-1948. Engleza este învățată încă din clasele primare. Fiind o țară de imigranți, sunt înca mult uzitate limbile ultimelor mari valuri de imigrație din anii 1970-2000, ca rusa și amharica. Atașamantul de țară al populației Israelului din 1948 și până astăzi este relativ mare în comparație cu alte țări populate de imigrări în masă. Emigrația din Israel spre alte țări, mai ales în Statele Unite și Canada este descrisă de demografi ca fiind modestă, dar pentru ministerele guvernului israelian reprezintă uneori un motiv de preocupare. În 2009, 300,000 de cetățeni israelieni trăiau în așezări aflate în Cisiordania (sau

Iudeea şi Samaria, după terminologia folosită adesea în Israel) cum sunt Ma'ale Adumim şi Ariel; comunităţi evreiesti care existaseră în vremea mandatului britanic şi înainte de înfiinţarea statului Israel, au fost reînfiinţate după războiul de 6 zile, de pildă în perimetrul oraşului Hebron şi în zona Gush Etzion. 18,000 de mii de israelieni trăiesc în zona Platoului Golan. În 2006, 20,000 de evrei locuiau în cartiere din Ierusalimul de Est. Numărul total de colonişti israelieni este de 500,000 (6,5% din populaţia totală a Israelului). Aproximativ 7,800 de evrei israelieni locuiau şi practicau ramuri agricole în aşezările din Fâşia Gaza până când au fost evacuaţi de guvernul Ariel Sharon în anul 2005.
Israelul a fost stabilit ca un cămin naţional pentru evrei şi este cunoscut ca „Statul evreiesc". În ţară, o lege de reîntoarcere dă dreptul tuturor evreilor şi urmaşilor de evrei până la treia generaţie să primească cetăţenia israeliană odata cu aşezarea în ţară. Mai mult de trei sferturi sau 75,5% din populaţia evreiască provin dintr-o diversitate de culturi evreieşti din lume. Aproximativ 68% din evrei sunt născuţi în Israel, 22% sunt imigranţi din Europa şi America şi 10% sunt imigranţi din Asia şi Africa (incluzând Lumea Arabă). Evreii care au imigrat în Israel din lumea arabă şi urmaşii lor constituie circa 40%-50% din evreii israelieni.
Imigraţia în Israel[modificare | modificare sursă]
Între 1990 şi 1994, imigraţia evreilor din fosta URSS şi a familiilor lor a crescut populaţia Israelului cu mai mult de 12%. Circa 300,000 de imigranţi vorbitori sau cunoscători de limba rusă în Israel, majoritatea laici, sunt consideraţi „creştini" de către rabinii ortodocşi, pentru că, în interpretarea iudaică ortodoxă, doar copiii care au mame evreice sunt consideraţi evrei. La momentul respectiv Israelul a acceptat primirea unui număr mic de refugiaţi din sudul Vietnamului şi din Bosnia. De asemenea s-au mai stabilit în ţară mici noi comunităţi creştine protestante şi neo-protestante din Germania, Finlanda, etc precum şi o comunitate mică a evreilor negri din Statele Unite. În ultimul deceniu, un mic număr de persoane din ţări europene România, Rusia, Ucraina etc., din Filipine, Thailanda, China, din Africa şi America de Sud care au venit la lucru în Israel s-au stabilit aici, de obicei în urma unor legături de căsătorie.În primul deceniu al secolului al XXI-lea au intrat în Israel multe mii de refugiaţi legali şi ilegali, mai ales din Sudan, Sudanul de Sud şi Eritreea.
În Israel trăiesc circa 130.000 de evrei români[185]. La acest număr se adăugă şi urmaşii familiilor originare din România, care

mai au cunoştinţe de limba română, astfel încât se poate vorbi de un număr de cca. 350.000 de oameni[185]. Majoritatea evreilor din România, circa 350,000-400.000[186], care au rămas în viaţă după al Doilea Război Mondial, au emigrat în mai multe valuri în Israel.

Populaţie istorică[modificare | modificare sursă]

Cultură[modificare | modificare sursă]

Palatul cărţii, Muzeul Israel, Ierusalim

Orchestra Filarmonică Israeliană, director: Zubin Mehta

Sărbători

Dată	Nume	Nume local	Datele posibile în calendarul gregorian
1 Tişri	Anul nou	Roş Haşana	între 6 sept şi 5 oct
10 Tişri	Ziua ispăşirii	Iom Kipur	între 15 sept şi 14 oct
15 Tişri	Sărbătoarea colibelor	Sukot	între 20 sept şi 19 oct
22 Tişri	Adunarea zilei a opta	Şemini Aţeret	între 27 sept şi 26 oct
15 Nisan	Paştele	Pesah	între 27 martie şi 25 aprilie
21 Nisan	Paştele	Pesah	între 2 aprilie şi 1 mai
5 Iyar	Ziua Independenţei	Iom HaAţmaut	între 16 aprilie şi 15 mai
6 Sivan	Rusaliile / Săptămânile	Şavuot	între 16 mai şi 14 iunie
14 Adar	Purim	Purim	între 16 februarie şi 14 martie

Ştiinţa în Israel[modificare | modificare sursă]

Universităţi[modificare | modificare sursă]

În Israel funcţionează nouă universităţi şi câteva zeci de institute şi „colegii" recunoscute şi aflate sun controlul academic al Comisiei israeliene de studii superioare, cu dreptul de a acorda diplome de studii superioare. Doctorate pot fi acordate exclusiv de Institutul Weizmann şi de universităţi - cu excepţia Universităţii Libere (prin corespondenţă).

Lista universităţilor israeliene[modificare | modificare sursă]

Lista universităţilor israeliene de mai jos (conform acronimelor în limba engleză) cuprinde saiturile pe internet, data ctitoriei, numărul de studenţi şi clasificarea internaţională după

WebOMetrics (top 3000), [2] Shanghai Jiao Tong University (SJTU)] (top 500) şi The Times Higher Education Supplement (THES) (top 200):
Institutul Internet Domain Data
deschiderii Studenţi
/pe anul Nivelul academic mondial
(WebOMetrics, SJTU, THES) Nivelul mondial
Matematică
(SJTU) Nivelul mondial
Informatică
(SJTU)
Universitatea Ebraică din Ierusalim (HUJI) huji.ac.il 1918 22,600/2003 121, 53, 77 16 27
Technion-ul
(Israel Institute of Technology, IIT) technion.ac.il 1912 13,000/2005 101–150, 78, 194 51-75 18
Institutul de ştiinţă Weizmann (WIS)weizmann.ac.il 1949 700/2006346, 93, N/A N/C 12
Universitatea Bar-Ilan (BIU) biu.ac.il 195526,800/2008 570, 301–400, N/C
Universitatea Tel Aviv (TAU) tau.ac.il 195629,000/2005 166, 101–150, 114 30 29
Universitatea din Haifa (HU) haifa.ac.il 196313,000/2005 510, 402–508, N/C
Universitatea Ben Gurion
a Negev-ului (BGU) bgu.ac.il 196919,000/2010 448, 301-400, N/C
Universitatea Deschisă (OPENU) openu.ac.il 1974 39,000/2005 1893, N/C, N/C

Universitatea Ebraică din Ierusalim, corpul Frank Sinatra de pe Muntele Scopus (în ebraică : Har HaŢofim)

Technion-ul din Haifa, Facultatea de medicină umană

Institutul de ştiinţă Weizmann - Acceleratorul Koffler

Universitatea Bar Ilan (Ramat-Gan) - Laboratoarele de studiu al creierului

Universitatea Tel-Aviv, facultatea de matematică, Institutul Shriber

Campus-ul Universității din Haifa pe Muntele Carmel

Universitatea Ben Gurion a Negev-ului

Universitatea Deschisă (prin corespondență), Tel Aviv

Premii Nobel[modificare | modificare sursă]
Medalia Premiului Nobel 12 israelieni au fost distinși cu Premiul Nobel:
Shmuel Yosef Agnon, 1966, literatură.
Menahem Begin, 1978, pace (împreună cu Anwar Sadat, pentru tratatul de pace cu Egiptul)
Șimon Peres, 1994, pace (împreună cu Ițhak Rabin și Yasser Arafat pentru Tratatul de la Oslo.
Ițhak Rabin, 1994, pace (împreună cu Șimon Peres și Yasser Arafat pentru Tratatul de la Oslo.
Daniel Kahneman, 2002, economie, pentru Luarea de decizii în condiții de incertitudine[187].
Avram Hershko, 2004, chimie, împreună cu Aaron Ciechanover și Irwin Rose, pentru degradația proteică intracelulară mediată de ubiquitin[188][189]
Aaron Ciechanover 2004, chimie, împreună cu Avram Hershko și Irwin Rose, pentru degradația proteică intracelulară mediată de ubiquitin[188][189].
Israel Robert Aumann, 2005, economie, pentru descoperiri în teoria jocurilor.
Ada Yonath, 2009, chimie, pentru „studii ale structurii și funcțiilor ribozomului", împreună cu Thomas A. Steitz și Venkatraman Ramakrishnan[190].

Dan Shechtman, 2011, chimie, pentru descoperirea cvasi-cristalelor.[191].
Michael Levitt, 2013, chimie, împreună cu Martin Karplus și Arieh Warshel, „pentru dezvoltarea modelelor multiscalare aplicabile în cazul sistemelor chimice complexe"[192].
Arieh Warshel, 2013, chimie, împreună cu Martin Karplus și Michael Levitt, „pentru dezvoltarea modelelor multiscalare aplicabile în cazul sistemelor chimice complexe"[192].
FieldsMedalFront.jpgMedalia Fields[modificare | modificare sursă]
Deoarece nu se acordă Premiul Nobel pentru matematică, premiul corespondent este Medalia Fields:
Elon Lindenstrauss, 2010[193]
Vezi și[modificare | modificare sursă]
Hatikva, imnul național al Israelului
Note[modificare | modificare sursă]
a. ^ Legea Ierusalimului afirmă „Ierusalimul, complet și unit, este capitala Israelului" și că orașul servește drept sediu al guvernului, adăpostește rezidența președintelui, birourile guvernului, Curtea Supremă și parlamentul. Rezoluția 478 a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite (din 20 August 1980; 14--0, SUA s-a abținut de la vot) declara că Legea Ierusalimului este „nulă și neavenită" și solicita statelor membre să-și retragă misiunile diplomatice din Ierusalim. Organizația Națiunilor Unite și toate statele membre refuză să accepte Legea Ierusalimului (vezi Kellerman 1993, p. 140) și au ambasade în alte orașe, cum ar fi Tel Aviv, Ramat Gan, și Herzliya (vezi CIA Factbook și Harta Israelului). Congresul SUA a adoptat ulterior Legea Ambasadei la Ierusalim, care afirma că ambasada SUA trebuie mutată la Ierusalim și că orașul trebuie recunoscut drept capitala Israelului. Totuși Ministerul federal al justiției, prin Biroul de avize legale, a conchis că prevederile acestei legi „impietează asupra unor prerogative exclusiv prezidențiale în domeniul afacerilor externe și sunt neconstituționale". De la adoptarea acestei legi, toți președinții au decis că a muta ambasada ar fi nefolositor intereselor de securitate națională a SUA și au decis să emită moratorii suspendând orice acțiune sub acest aspect. Autoritatea Palestiniană crede că Ierusalimul de Est trebuie să fie capitala viitorului stat palestinian. Statutul final al orașului așteaptă negocieri viitoare între Israel și Autoritatea Palestiniană. (vezi "Negotiating Jerusalem," Palestine–Israel Journal).

^ Declarația lui Ben Gurion cu privire la proclamarea Ierusalimului ca capitala Israelului
^ a b c d e f Israel la The World Factbook
^ Latest Population Statistics for Israel
^ „Monthly Bulletin of Statistics". Israel Central Bureau of Statistics. 7 august 2013. Accesat la 7 august 2013.
^ Press release – First data from the 2008 Population Census – Completed in July, 2009, Israeli Central Bureau of Statistics (CBS), 30 septembrie 2009, accesat la 18 mai 2010
^ a b c d International Monetary Fund, World Economic Outlook Database, September 2011: Report for Selected Countries and Subjects. Data for the year 2011.
^ a b „Human development indices". United Nations Development Programme. Accesat la 4 noiembrie 2010.
^ „Israel", CIA Factbook (CIA), accesat la 13 aprilie 2010
^ Skolnik 2007, pp. 132–232
^ en „Israel", Country Report (Freedom House), 2007, accesat la 15 iulie 2007
^ en Brenner, Michael; Frisch, Shelley (1 aprilie 2003). Zionism: A Brief History. Markus Wiener Publishers. p. 184
^ en „Zionist Leaders: David Ben-Gurion 1886–1973". Israel Ministry of Foreign Affairs. Accesat la 13 iulie 2011.
^ a b Gilbert, Martin (2005), The Routledge Atlas of the Arab–Israeli conflict, Routledge, ISBN 978-0415359009
^ en „The status of Jerusalem". The Question of Palestine & the United Nations. United Nations Department of Public Information. „East Jerusalem has been considered, by both the General Assembly and the Security Council, as part of the occupied Palestinian territory."
^ BBC News (29 martie 2006). „Analysis: Kadima's big plans". Accesat la 10 octombrie 2010.
^ BC Kessner, HS Today. „Israel's Hard-Learned Lessons". Accesat la 7 octombrie 2010.[nefuncțională]
^ The Institute for National Security Studies. „The Legacy of Undefined Borders, Tel Aviv Notes No. 40, June 5, 2002". Accesat la 7 octombrie 2010.
^ The Epoch Times. „Israel Journal: A Land Without Borders". Accesat la 7 octombrie 2010.
^ a b „Population".
^ „Israel closes decade with population of 7.5 million", Haaretz, 31 decembrie 2009, accesat la 31 decembrie 2009

^ Time Series-DataBank, Central Bureau of Statistics, accesat la 20 februarie 2009
^ en „Selected Statistics on Jerusalem Day 2007 (Hebrew)". Israel Central Bureau of Statistics. 14 mai 2007.
^ en Golan belongs to Syria, Druze protest
^ Rummel 1997, p. 257. "A current list of liberal democracies includes: Andorra, Argentina, ... , Cyprus, ... , Israel, ..."
^ en Global Survey 2006: Middle East Progress Amid Global Gains in Freedom, Freedom House, 19 decembrie 2005, accesat la 1 iulie 2007
^ en WHO: Life expectancy in Israel among highest in the world Haaretz, May, 2009.
^ International Monetary Fund, World Economic Outlook Database, April 2011: Nominal GDP list of countries. Data for the year 2010.
^ „Israel's accession to the OECD". Oecd.org. Accesat la 29 septembrie 2010.
^ Ministerul Afacerilor externe - Ambasada României de la Tel Aviv.
^ Popular Opinion, The Palestine Post, 7 decembrie 1947, p. 1[nefuncțională]
^ „On the Move", Time, 31 mai 1948, accesat la 6 august 2007
^ Wells, John C. (1990), Longman pronunciation dictionary, Harlow, England: Longman, p. 381, ISBN 0582053838 entry "Jacob".
^ "And he said, Thy name shall be called no more Jacob, but Israel: for as a prince hast thou power with God and with men, and hast prevailed." (Genesis, 32:28, 35:10). See also Hosea 12:5.
^ Exodus:6:16–20
^ Barton & Bowden 2004, p. 126. "The Merneptah Stele... is arguably the oldest evidence outside the Bible for the existence of Israel as early as the 13th century BCE."
^ Judaism in late antiquity, Jacob Neusner, Bertold Spuler, Hady R Idris, BRILL, 2001, p. 155
^ Art and Judaism in the Greco-Roman world: toward a new Jewish archaeology, Steven Fine, Cambridge University Press, 2005, pp. 13–14
^ From the King James Version of the Bible: "And the Lord thy God will bring thee into the land which thy fathers possessed, and thou shalt possess it; and he will do thee good, and multiply thee above thy fathers." (Deuteronomy, 30:5).

^ From the King James Version of the Bible: "But if ye turn unto me, and keep my commandments, and do them; though there were of you cast out unto the uttermost part of the heaven, yet will I gather them from thence, and will bring them unto the place that I have chosen to set my name there." (Nehemiah, 1:9).
^ „Walking the Bible Timeline", Walking the Bible (Public Broadcast Television), accesat la 29 septembrie 2007
^ Friedland & Hecht 2000, p. 8. "For a thousand years Jerusalem was the seat of Jewish sovereignty, the household site of kings, the location of its legislative councils and courts."
^ Ben-Sasson 1985
^ Matthews, Victor H. (2002), A Brief History of Ancient Israel, Westminster John Knox Press, p. 192, ISBN 978-0664224363
^ Miller, J. Maxwell; Hayes, John Haralson (1986), A History of Ancient Israel and Judah, Westminster John Knox Press, p. 523, ISBN 978-0664212629
^ Ben-Sasson 1985, p. 1232
^ Scheindlin, Raymond P. (2000), A Short History of the Jewish People: From Legendary Times to Modern Statehood, Oxford University Press, p. 288, ISBN 978-0195139419
^ Oppenheimer, A'haron and Oppenheimer, Nili. Between Rome and Babylon: Studies in Jewish Leadership and Society. Mohr Siebeck, 2005, p. 2.
^ Cohn-Sherbok, Dan (1996), Atlas of Jewish History, Routledge, p. 58, ISBN 978-0415088008
^ „Palestine: History", The Online Encyclopedia of the Roman Provinces (The University of South Dakota), 22 februarie 2007, accesat la 13 martie 2009
^ Morçöl 2006, p. 304
^ a b c d Gil, Moshe (1997), A History of Palestine, 634–1099, Cambridge University Press, ISBN 978-0521599849
^ a b Kramer, Gudrun (2008), A History of Palestine: From the Ottoman Conquest to the Founding of the State of Israel, Princeton University Press, p. 376, ISBN 978-0691118970
^ en Rosenzweig, p. 1 "Zionism, the urge of the Jewish people to return to Palestine, is almost as ancient as the Jewish diaspora itself. Some Talmudic statements ... Almost a millennium later, the poet and philosopher Yehuda Halevi ... In the 19th century ..."
^ a b en Geoffrey Wigoder, G.G. (ed.), „Return to Zion", The New Encyclopedia of Judaism (via Answers.Com) (The Jerusalem Publishing House), accesat la 8 martie 2010

^ en An invention called 'the Jewish people' – Haaretz – Israel News, Ha'aretz, există o versiune arhivată la 1 august 2008, accesat la 9 martie 2010
^ en From the King James Version of the Bible: "the Lord your God will bring you back from captivity ... and gather you again from all the peoples ... and will bring you into the land which your fathers possessed and you shall possess it" (Deut. 30:1–5).
^ Gilbert 2005, p. 2. "Jews sought a new homeland here after their expulsions from Spain (1492)..."
^ en Eisen, Yosef (2004), Miraculous journey: a complete history of the Jewish people from creation to the present, Targum Press, p. 700, ISBN 1-56871-323-1
^ en Morgenstern, Arie (2006), Hastening redemption: Messianism and the resettlement of the land of Israel, USA: Oxford University Press, p. 304, ISBN 978-0195305784
^ en Jewish and Non-Jewish Population of Palestine-Israel (1517–2004), Jewish Virtual Library, accesat la 29 martie 2010
^ en Barnai, Jacob (1992), The Jews in Palestine in the Eighteenth Century: Under the Patronage of the Istanbul committee of Officials for Palestine, University Alabama Press, p. 320, ISBN 978-0817305727
^ a b c d en Immigration, The American-Israeli Cooperative Enterprise, accesat la 12 iulie 2007 The source provides information on the First, Second, Third, Fourth and Fifth Aliyot in their respective articles. The White Paper leading to Aliyah Bet is discussed Jewishvirtuallibrary.org
^ en Kornberg 1993 "How did Theodor Herzl, an assimilated German nationalist in the 1880s, suddenly in the 1890s become the founder of Zionism?"
^ en Herzl 1946, p. 11
^ en Chapter One: The Heralders of Zionism, Jewish Agency for Israel, accesat la 12 iulie 2007
^ en Romano 2003, p. 30
^ Macintyre, Donald (26 mai 2005), „The birth of modern Israel: A scrap of paper that changed history", The Independent (London), accesat la 7 ianuarie 2009
^ Yapp, M.E. (1987). The Making of the Modern Near East 1792–1923. Harlow, England: Longman. p. 290. ISBN 0-582-49380-3
^ Scharfstein 1996, p. 269. "During the First and Second Aliyot, there were many Arab attacks against Jewish settlements... In 1920, Hashomer was disbanded and Haganah ("The Defense") was established."

^ „League of Nations: The Mandate for Palestine, July 24, 1922", Modern History Sourcebook (Fordham University), 24 iulie 1922, accesat la 27 august 2007
^ J. V. W. Shaw , "A Survey of Palestine, Vol 1: Prepared in December 1945 and January 1946 for the Information of the Anglo-American Committee of Inquiry", Reprinted 1991 by The Institute for Palestine Studies, Washington, D.C., page 148
^ The Population of Palestine Prior to 1948, MidEastWeb, există o versiune arhivată la 27 iunie 2007, accesat la 12 iulie 2007
^ Fraser 2004, p. 27
^ Background Paper No. 47 (ST/DPI/SER.A/47), United Nations, 20 aprilie 1949, accesat la 31 iulie 2007.
^ Best 2003, pp. 118–119
^ History: Foreign Domination, Israel Ministry of Foreign Affairs, 1 octombrie 2006, accesat la 6 iulie 2007
^ Bregman 2002, pp. 40–41
^ Gelber, Yoav (2006), Palestine 1948, Brighton: Sussex Academic Press, p. 17, ISBN 978-1902210674
^ Tal, David (2003), War in Palestine, 1948: Israeli and Arab Strategy and Diplomacy, Routledge, p. 471, ISBN 978-0714652757
^ Morris, Benny (2008), 1948: A History of the First Arab-Israeli War, New Haven, Conn.: Yale University Press, ISBN 0300151128
^ Clifford, Clark, "Counsel to the President: A Memoir", 1991, P 20.
^ Rabinovich, Itamar; Reinharz, Jehuda (2007), Israel in the Middle East: Documents and Readings on Society, Politics, and Foreign Relations, Pre-1948 to the Present, Brandeis, p. 74, ISBN 978-0874519624
^ Karsh, Efraim (2002), The Arab–Israeli conflict: The Palestine War 1948, Osprey Publishing, ISBN 978-1841763729
^ Morris, Benny, The Birth of the Palestinian Refugee Problem Revisited, Cambridge University Press, p. 602, ISBN 9780521009676
^ Two Hundred and Seventh Plenary Meeting, The United Nations, 11 mai 1949, accesat la 13 iulie 2007.
^ Lustick 1988, pp. 37–39
^ „Israel (Labor Zionism)", Country Studies (Library of Congress), accesat la 12 februarie 2010
^ Shulewitz, Malka Hillel (2001), The Forgotten Millions: The Modern Jewish Exodus from Arab Lands, Continuum, ISBN 978-0826447647

^ Population, by Religion and Population Group, Israel Central Bureau of Statistics, 2006, accesat la 7 august 2007
^ Bard, Mitchell (2003). The Founding of the State of Israel. Greenhaven Press. p. 15
^ Hakohen, Devorah (2003), Immigrants in Turmoil: Mass Immigration to Israel and Its Repercussions in the 1950s and After, Syracuse University Press, ISBN 978-0815629696; for ma'abarot population, see p. 269.
^ Shindler 2002, pp. 49–50
^ Gilbert 2005, p. 58
^ The Suez Crisis, University of San Diego, 5 decembrie 2005, accesat la 15 iulie 2007 [nefuncțională]
^ Gorst, Anthony; Johnman, Lewis (1997), The Suez Crisis, Routledge, ISBN 978-0415114493
^ Adolf Eichmann, Jewish Virtual Library, accesat la 18 septembrie 2007
^ Cole 2003, p. 27. "...the Eichmann trial, which did so much to raise public awareness of the Holocaust..."
^ Justice Ministry Reply to Amnesty International Report, Israel Ministry of Foreign Affairs, 5 iulie 1995, accesat la 10 august 2007
^ Maoz, Moshe (1995), Syria and Israel: From War to Peacemaking, USA: Oxford University Press, p. 70, ISBN 978-0198280187
^ Segev 2007, p. 178
^ Segev 2007, p. 289
^ Smith 2006, p. 126. "Nasser, the Egyptian president, decided to mass troops in the Sinai...casus belli by Israel."
^ Bennet, James (13 martie 2005), „The Interregnum", The New York Times Magazine, accesat la 11 februarie 2010
^ Israel Ministry of Foreign Affairs – The Palestinian National Covenant- July 1968, Mfa.gov.il, accesat la 13 martie 2009
^ Silke, Andrew (2004), Research on terrorism: trends, achievements & failures, Routledge, p. 149, ISBN 978-0714653112, accesat la 8 martie 2010
^ Gilbert, Martin (2002), The Routledge Atlas of the Arab–Israeli conflict: The Complete History of the Struggle and the Efforts to Resolve It, Routledge, p. 82, ISBN 978-0415281164, accesat la 8 martie 2010
^ Andrews, Edmund L. and John Kifner."George Habash, Palestinian Terrorism Tactician, Dies at 82." The New York Times. 27 Jan 2008. Retrieved 12 May 2008.

^ „1973: Arab states attack Israeli forces", On This Day (The BBC), 6 octombrie 1973, accesat la 15 iulie 2007
^ Agranat Commission, Knesset, 2008, accesat la 8 aprilie 2010
^ Bregman 2002, pp. 169–170 "In hindsight we can say that 1977 was a turning point..."
^ Bregman 2002, pp. 171–174
^ Bregman 2002, pp. 186–187
^ Bregman 2002, pp. 186
^ Cleveland, William L. (1999), A history of the modern Middle East, Westview Press, p. 356, ISBN 978-0813334899
^ Ian Lustick (1 ianuarie 1997), „Has Israel Annexed East Jerusalem?", Middle East Policy V (1), există o versiune arhivată la 1 august 2008, accesat la 8 iulie 2007.
^ See for example UN General Assembly resolution 63/30, 2009 Jan 23, passed 163 for, 6 against [1]
^ Bregman 2002, p. 199
^ Tessler, Mark A. (1994), A History of the Israeli–Palestinian conflict, Indiana University Press, p. 677, ISBN 978-0253208736
^ Stone & Zenner 1994, p. 246. "Toward the end of 1991,... were the result of internal Palestinian terror."
^ Haberman, Clyde (9 decembrie 1991), „After 4 Years, Intifada Still Smolders", The New York Times, accesat la 28 martie 2008
^ Mowlana, Gerbner & Schiller 1992, p. 111
^ Bregman 2002, p. 236
^ From the End of the Cold War to 2001, Boston College, există o versiune arhivată la 14 septembrie 2007, accesat la 16 iulie 2007
^ The Oslo Accords, 1993, U.S. Department of State, accesat la 30 martie 2010
^ Israel-PLO Recognition – Exchange of Letters between PM Rabin and Chairman Arafat – Sept 9- 1993, Israeli Ministry of Foreign Affairs, accesat la 31 martie 2010
^ Harkavy & Neuman 2001, p. 270. "Even though Jordan in 1994 became the second country, after Egypt to sign a peace treaty with Israel..."
^ Settlements information, Foundation for Middle East Peace, Sources of Population Growth: Total Israeli Population and Settler Population, 1991–2003, există o versiune arhivată la 11 mai 2008, accesat la 12 decembrie 2007
^ Kurtzer, Daniel; Lasensky,Scott (2008), Negotiating Arab-Israeli peace: American leadership in the Middle East, United States Institute of Peace Press, p. 44, ISBN 978-1601270306

^ Cleveland, William L. (1999), A history of the modern Middle East, Westview Press, p. 494, ISBN 978-0813334899
^ „Israel marks Rabin assassination". BBC News. 12 noiembrie 2005.
^ The Wye River Memorandum, U.S. Department of State, 23 octombrie 1998, există o versiune arhivată la 30 mai 2012, accesat la 30 martie 2010
^ Gelvin 2005, p. 240
^ „West Bank barrier route disputed, Israeli missile kills 2". The Associated Press (via USA Today). 29 iulie 2004. Accesat la 16 iulie 2007.[nefuncțională]
^ "Permanent Ceasefire to Be Based on Creation Of Buffer Zone Free of Armed Personnel Other than UN, Lebanese Forces" United Nations Security Council, 11 August 2006
Escalation of hostilities in Lebanon and in Israel since Hizbollah's attack on Israel on 12 July 2006
^ Harel, Amos (13 iulie 2006), „Hezbollah kills 8 soldiers, kidnaps two in offensive on northern border", Haaretz, accesat la 13 august 2006
^ Walker, Peter; News Agencies (21 mai 2008), „Olmert confirms peace talks with Syria", The Guardian (London), accesat la 21 mai 2008, „Israel and Syria are holding indirect peace talks, with Turkey acting as a mediator..."
^ Koutsoukis, Jason (5 ianuarie 2009), „Battleground Gaza: Israeli ground forces invade the strip", Sydney Morning Herald, accesat la 5 ianuarie 2009
^ Ravid, Barak (19 ianuarie 2009), „IDF begins Gaza troop withdrawal, hours after ending 3-week offensive", Haaretz, accesat la 29 ianuarie 2009
^ „Israel", The World Factbook (Central Intelligence Agency), 19 iunie 2007, accesat la 20 iulie 2007
^ „Area of Districts, Sub-Districts, Natural Regions and Lakes" (PDF), Statistical Abstract of Israel (Israel Central Bureau of Statistics), 2006
^ „Israel (Geography)", Country Studies (The Library of Congress), 7 mai 2009, accesat la 12 februarie 2010
^ The Living Dead Sea, Israel Ministry of Foreign Affairs, 1 aprilie 1999, ISBN 0826404065, accesat la 20 iulie 2007
^ Makhteshim Country, UNESCO, ISBN 9546421359, accesat la 19 septembrie 2007
^ Jacobs 1998, p. 284. "The extraordinary Makhtesh Ramon – the largest natural crater in the world..."

^ Makhtesh Ramon, Jewish Virtual Library, accesat la 12 februarie 2010
^ Rinat, Zafrir (2 iunie 2008), „More endangered than rain forests?", Haaretz, accesat la 29 iulie 2008
^ Goldreich 2003, p. 85
^ Watzman, Haim (8 februarie 1997), Left for dead, accesat la 29 iulie 2008
^ Average Weather for Tel Aviv-Yafo, The Weather Channel, accesat la 11 iulie 2007
^ Average Weather for Jerusalem, The Weather Channel, accesat la 11 iulie 2007
^ Sitton, Dov (20 septembrie 2003), Development of Limited Water Resources- Historical and Technological Aspects, Israeli Ministry of Foreign Affairs, accesat la 7 noiembrie 2007
^ Grossman, Gershon; Ayalon, Ofira; Baron, Yifaat; Kaufman, Debby, Solar energy for the production of heat, Samuel Neaman Institute, accesat la 7 noiembrie 2007
^ „Flora of Israel Online". Flora.huji.ac.il. Accesat la 29 septembrie 2010.
^ „The Israel Nature and Parks Authority-רשות הטבע והגנים". Parks.org.il. 28 aprilie 2009. Accesat la 29 septembrie 2010.
^ a b „Field Listing — Executive Branch", The World Factbook (Central Intelligence Agency), 19 iunie 2007, accesat la 20 iulie 2007
^ In 1996, direct elections for prime minister were inaugurated, but the system was declared unsatisfactory and the old one reinstated. See Israel's election process explained, BBC News, 23 ianuarie 2003, accesat la 31 martie 2010
^ The Electoral System in Israel, The Knesset, accesat la 8 august 2007
^ Mazie 2006, p. 34
^ a b The Judiciary: The Court System, Israel Ministry of Foreign Affairs, 1 august 2005, accesat la 5 august 2007
^ Israel's high court unique in region, The Boston Herald, 9 septembrie 2007, accesat la 15 septembrie 2007
^ Israel and the International Criminal Court, Office of the Legal Adviser to the Israeli Ministry of Foreign Affairs, 30 iunie 2002, accesat la 20 iulie 2007
^ The State — Judiciary — The Court System, Israel Ministry of Foreign Affairs, 1 octombrie 2006, accesat la 9 august 2007
^ Freedom in the World 2008 - Israel, Freedom House, 2008, accesat la 27 mai 2009

^ Freedom in the World 2008 - Palestinian Authority-Administered Territories (Israel), Freedom House, 2008, accesat la 27 mai 2009
^ Press Freedom Index 2010, Reporters Without Borders, 13 septembrie 2011, accesat la 13 septembrie 2011
^ (doc) Introduction to the Tables: Geophysical Characteristics, Central Bureau of Statistics, accesat la 4 septembrie 2007
^ „CIA world factbook".
^ „More than 300.000 settlers live in west bank".
^ „CIA world factbook".
^ (PDF) Localities, Population, and Density, accesat la 30 ianuarie 2010
^ a b (PDF) Population of localities numbering above 2,000 residents and other rural population, Central Bureau of Statistics, 30 septembrie 2009, accesat la 19 februarie 2010
^ Roberts 1990, p. 60 Although East Jerusalem and the Golan Heights have been brought directly under Israeli law, by acts that amount to annexation, both of these areas continue to be viewed by the international community as occupied, and their status as regards the applicability of international rules is in most respects identical to that of the West Bank and Gaza.
^ Primor, Adar (24 octombrie 2009), „Solana: EU aims to establish a Palestinian state at the earliest possible moment within the 1967 borders.", Haaretz[nefuncțională]
^ United States: "an independent and viable state based on the 1967 lines, with agreed swaps", U.S. Department of State, 25 noiembrie 2009, există o versiune arhivată la 27 noiembrie 2009, accesat la 10 aprilie 2010
^ Golan Heights: UNSC Res. 497, UN, 1981, accesat la 10 aprilie 2010
^ East Jerusalem: UNSC Res. 478, UN, 1980, accesat la 10 aprilie 2010
^ Arabs will ask UN to seek razing of Israeli wall, MSNBC, 9 iulie 2004, accesat la 7 iulie 2010
^ Olmert: Willing to trade land for peace, Ynetnews, 16 decembrie 2006, accesat la 26 septembrie 2007
^ „Syria ready to discuss land for peace", The Jerusalem Post, 12 iunie 2007, există o versiune arhivată la 21 noiembrie 2007, accesat la 26 septembrie 2007
^ „Egypt: Israel must accept the land-for-peace formula", The Jerusalem Post, 15 mai 2007, există o versiune arhivată la 1 mai 2008, accesat la 26 septembrie 2007

^ en Senor, Dan & Singer, Saul: Start-up Nation: The Story of Israel's Economic Miracle, Publisher: Twelve; Reprint edition: September 7, 2011, ISBN 0-446-54147-8, ISBN 978-0-446-54147-3.
^ periurban.html Palestine Peri-urban Agriculture
^ a b „Haaretz" Agritech, supliment comercial aprilie 2015 pagina 8
^ „Agriculture in Israel". Accesat la 1 martie 2008.
^ a b Muncitorii români, doriți în Israel, 24 Noiembrie 2011, Cristina Lica, evz.ro, accesat la 24 noiembrie 2011
^ Prietenia româno-israeliană la nevoie se cunoaște, 7 Iulie 2011, Carmen Gavrila, Paul Ciocoiu, evz.ro, accesat la 7 iulie 2011
^ en Kahneman, D.: Maps of bounded rationality: A perspective on intuitive judgment and choice. Les Prix Nobel 2002 [Nobel Prizes 2002], T. Frangsmyr (Ed.), Stockholm, Sweden, 2003.
^ a b en Nobel citation
^ a b en Avram Hershko & Aaron Ciechanover, 2004 Nobel in Chemistry – A web article
^ „Premiul Nobel pentru Chimie 2009". Academia Regală Suedeză de Științe. 7 octombrie 2009.
^ „Premiul Nobel pentru Chimie 2011". Comunicat de presă al Academiei Regale Suedeze de Științe. 5 octombrie 2011.
^ a b The Nobel Prize in Chemistry 2013
^ „Israeli wins world's most prestigious math prize". ynet. 19 august 2010. Accesat la 19 august 2010.
Bibliografie[modificare | modificare sursă]
en Barzilai, Gad: Wars, Internal Conflicts, and Political Order: A Jewish Democracy in the Middle East, State University of New York Press, 1996, ISBN 0-7914-2943-1.
en Bregman, Ahron: A History of Israel, Palgrave Macmillan, 2002, ISBN 0-333-67631-9.
en Dershowitz, Alan M.: The Case Against Israel's Enemies: Exposing Jimmy Carter and Others Who Stand in the Way of Peace, Publisher: Wiley; l-th ed. September 8, 2009, ISBN 0-470-49005-5, ISBN 978-0-470-49005-1.
en Sachar, Howard M.: A History of Israel: From the Rise of Zionism to Our Time, Publisher: Alfred A. Knopf, 3rd ed. May 15, 2007, ISBN 0-375-71132-5, ISBN 978-0-375-71132-9.
en Rubin, Barry: Israel: An Introduction, Yale University Press, February 21, 2012, ISBN 0-300-16230-8, ISBN 978-0-300-16230-1.

en Dershowitz, Alan M.: Israel on Trial, Publisher: Palgrave, July 31, 2012, ISBN 0-230-60534-6, ISBN 978-0-230-60534-3
en Dershowitz, Alan M.: The Case for Israel, John Wiley & Sons, Inc., August 25, 2004,
ISBN 0-471-67952-6, ISBN 978-0-471-67952-3.
en Morris, Benny: Righteous Victims: A History of the Zionist-Arab Conflict, 1881-2001 Publisher: Vintage, August 28, 2001, ISBN 0-679-74475-4, ISBN 978-0-679-74475-7.
en Dershowitz, Alan M.: The Case for Peace: How the Arab-Israeli Conflict Can be Resolved, Publisher: Wiley, August 18, 2006, ISBN 0-470-04585-X, ISBN 978-0-470-04585-5.
en Harms, Gregory & Ferry, Todd M.: The Palestine-Israel Conflict: A Basic Introduction, II-nd Ed., Pluto Press, March 20, 2008, ISBN 0-7453-2734-6, ISBN 978-0-7453-2734-1.
en Laqueur, Walter & Rubin, Barry: The Israel-Arab Reader: A Documentary History of the Middle East Conflict, 7th Edition, Penguin Books, April 29, 2008, ISBN 0-14-311379-8, ISBN 978-0-14-311379-9.
en Tessler, Mark: A History of the Israeli-Palestinian Conflict (Indiana Series in Arab and Islamic Studies), Indiana University Press, 2nd ed., March 24, 2009, ISBN 0-253-22070-X, ISBN 978-0-253-22070-7.
en Smith, Charles D.: Palestine and the Arab-Israeli Conflict: A History with Documents, Publisher: Bedford/St. Martin's, VII-th ed., October 6, 2009, ISBN 0-312-53501-5, ISBN 978-0-312-53501-8.
en Bickerton, Ian J.& Klausner, Carla L.: History of the Arab-Israeli Conflict, Prentice Hall, VI-th ed., November 14, 2009, ISBN 0-205-75338-8, ISBN 978-0-205-75338-3.
Legături externe[modificare | modificare sursă]
A Country Study: Israel
Central Bureau of Statistics
ro Florin Diaconu, „Kadima: Flexibilitate şi pragmatism, dar nici un compromis în chestiuni vitale", în Revista Institutului Diplomatic Român, anul I, numărul I, semestrul I, 2006, pp. 71-72
ro Florin Diaconu, „Likud: Dreapta israeliană constant opusă retrocedării teritoriilor cureite prin luptă în 1967", în Revista Institutului Diplomatic Român, anul I, numărul I, semestrul I, 2006, pp. 73-74
Massada, ultima fortăreaţă a războaielor evreilor

Israelul a crescut in 50 de ani cât alte state intr-un mileniu, 30 Aprilie 1998, Evenimentul zilei
Puteți găsi mai multe informații despre Israel prin căutarea în proiectele similare ale Wikipediei, grupate sub denumirea generică de „proiecte surori":

Definiții și traduceri în Wikționar
Imagini și media la Commons
Citate la Wikicitat
Texte sursă la Wikisursă
Manuale la Wikimanuale
Resurse de studiu la Wikiversitate

Israel Government Portal (with links to Arabic, Hebrew versions)
Israel la The World Factbook
Israel web resources provided by GovPubs at the University of Colorado–Boulder Libraries
Israel pe DMOZ
Coordonate: 31°N 35°E
[arată]
v • d • m
Istoria Israelului
[arată]
v • d • m
Israel — Israelieni — Limbile ebraică și arabă
[arată]
v • d • m
Țări dezvoltate
[arată]
v • d • m
Orientul Mijlociu
[arată]
v • d • m
Țări independente sau recunoscute parțial și regiuni nesuverane în Asia
Informații bibliotecare
WorldCat modificare BNF: cb118646298 modificare GND: 4027808-6 modificare ISNI: 0000 0004 0372 0767 modificare LCCN: n79003285 modificare NLA: 35237752 modificare VIAF: 312762568 modificare LIBRIS: 149293 modificare SUDOC: 02638955X modificare
Categorii: Pages using ISBN magic linksIsraelȚări în Orientul MijlociuRepubliciSionism
Meniu de navigare

Српски / srpski
Türkçe
Încă 225 de limbi
Modifică legăturile
Ultima modificare a paginii efectuată la 16 mai 2016, ora 22:25.

SAGA NOBILIS WLAHIS DE WALYS
(SAGA DESPRE NOBILUL VALAH DIN VALEA)

Felix Rian Constantinescu

2012, 2016

Cuvânt înainte

Se poate spune că aceste pagini nu-și au locul în lumea modernă, însă eu mai degraba cred că lucrurile despre care vorbesc nu-și mai au locul în lumea modernă. Am scris o povestire, o pretinsă saga alegandu-mi-l ca erou și povestitor pe Mezerzius, personaj real. Deasemenea i-am dat o atitudine, cumva tipică pentru epocă. Poate am fost nedrept cu canonicul din Alba Iulia. Ce știu e că istoria este un lucru pe care îl avem cu toti în comun, iar istoria - fără nici un alt considerent - merită să fie pastrată de dragul istoriei. Această povestire nu pretinde că românii au fost băieții buni iar ceilalți au fost baieții rai. Ce am căutat în aceste pagini a fost o recuperare a trecutului nostru, asemanator uneori cu al indienilor din America Latină, alteori cu al grecilor din Asia Mică dupa caderea Bizantiumului, ori chiar cu a islandezilor de dinainte de Republica Islandei, un trecut în care noi ca români majoritari în Transilvania am fost secole de-a rândul ori șerbi, ori transfugi, ori cnezi uciși de nobili ori deveniți iobagi sau nobili ai coroanei, deromânizati ori țărăniți.

Autorul
Haţeg, Păclişa

Dăm de ştire făcând cunoscut prin cuprinsul celor de faţă tuturor cărora li se cuvine despre sfârşitul lui popa Sthojka, care locuia într-un sat ca o bortă spre munte, într-un district despre care oulahii obişnuiesc să spună că pe aici şi pământul te cunoaşte, de aceea ţi se pare că eşti mai fericit însă inima omului n-o vede decât Dumnezeu. Cât despre noi, un lucru dat de sus celor luminaţi de Biserică, cioplitori vrednici ai Noului Om pe care Aceasta l-a născut până nu demult, o ființă făcută din oase şi membre respectând canonul dat omului de către Făcător, ne este dat să-i civilizam pe aceşti sălbatici mai nefericiţi ca noi înşine, fie că sunt de la capătul lumii oriunde armata Papei a ajuns, fie că sunt de pe pământurile noastre închinate spre slava lui Dumnezeu de asemenea Romei, preschimbându-i şi învăţându-i adevărul pe aceşti sălbatici pletoşi, bărboşi, miţoşi, împuţiţi, ignoranţi, de falsă credinţă cu nimic mai buni decât sarazinii ori chiar păgânii lui Mahomedus, crezându-se romani şi fiind doar nişte barbari coborâţi din munţi pocind fără seamăn latina deprinsă de la negustori, crezându-se creştini din vechime şi fiind doar nişte creştini falşi cum după cuviinţă am spus pe drept cuvânt anatemizaţi de Sfântul Părinte împreună cu întregul Orient, eretici vrednici doar de a fi legaţi pe ruguri aprinse pentru ispăşirea păcatelor, care au preoţi asemeni celor înfăţişaţi aici, urâţi, nebuni, cu minţile răvăşite şi închinători la diavoli, ce nu sunt cu nimic mai buni decât nişte vrăjitori ai vechii Grecii ori măcar decât vracii tătarilor, ori în mod excelent decât ciudatele obiceiuri a căror veste a ajuns în întreaga Europă creştină din pământurile numite Orbis Novus îngenuncheată la picioarele lui Dumnezeu, Gesu şi Sfânta Fecioară de tăioasa cruce a roţii de sfântă pietate a Regilor Spaniei abia de câţiva ani, scriu eu canonicul Mezerzius din episcopia din Alba Iulia în anul Domnului 1504 în graţioasa limbă latină, din mamă deprinsă, a întregii lumi după toate calculele matematice învăţate în negurosul ostrov al Islandei pe unde rătăcii ca în infern pentru aproape trei ani, povestea unor oameni proşti şi întunecaţi vrednici mai bine de a se fi născut mai bine în erele întunecate de dinainte de unguri, când aceste locuri erau doar sânge şi păduri.

În principatul închinat de Dumnezeu pe vecie crucii maghiare şi Sfintei Familii sunt multe ţări şi nici un district nu seamănă cu altul. Pământul prin care trec acum în drum spre capitala lumii, districtul Hatzak e un pământ straniu aflat în răstoacele din spatele castelului celor doi Corvini, îndepărtat însă într-un mod nedefinit de parcă s-ar fi aflat de xcealaltă parte a munţilor pe pământul unde bisericuţele schismaticilor îşi caligrafiază cruciile stranii cu trei braţe pe un cer verde. În pământul ăsta se află sumedenie de pietre de felul celor dezgropate de Sfântul Părinte în colina căreia istoricii îi spun Wotycaun. Plugurile blackmenilor mai mereu scot din ogoarele Regelui câte un capăt spart ori o coloană ruptă, vreo piatră acoperită de litere geometrice ori nişte (...) şlefuită (...) pardosele îmbinate de cărămidă, acesta este miezul acestui pământ , aic pământul e ca un bour care a înghiţit stelele de piatră murind cu genunchii zdreliţi şi ochii luminoşi precum Asfinţitul şi Răsăritul, aici constelaţiile au murit şi s-au lapidat curgând în statui, cerul murind prăbuşit la pământ, fiind pământ. Acesta este un pământ al pietrelor şi al întunericului. Nimeni din lume nu ştie de unde sunt aceste pietre şi nici de unde sunt aceşti oameni. Unii scriu că aceste pietre sunt aici de dinainte de Geneză fiind cărţile djiniilor şi demonilor şi de asemenea şi aceşti oameni înapoiaţi, iuţi şi care nu îşi pot nici măcar scrie numele. Aici şi catedralele sunt zidite din pietre care nu există, avădn pe lângă ziduri coloane spurcate şi îngeri păgâni şi stâlpi luciferici scrişi parcă cu degetul pe care nici unul dintre aceşti sărmani nu poate să le citească şi pe care meşterii lor au pictat idoli inexacţi. Inima plină de compătimire a epicopilor şi a sfinţilor noştri regi ne îndeamnă să avem passionaria spre aceşti sălbatici şi să facem universul pentru împlinirea acestei sacre pietăţi ce-am moştenit-o de la veacurile eterne.

Mi s-a povestit la mănăstirea Sfântului Francisc din Hathzak şi aici unde mă aflu acum, pe câmpul plin de pietre din satul Brythonia. Mi s-a spus de către oameni care preschimbă oamenii în litere că se preumblă un sat pe aici pe un drum care se pierde în munte, un sat noroios în valea unui pârău cu apă mocirloasă în care oamenii îşi spală cojoacele înainte de iarnă. Satul este scris Walya şi nimeni n-a ştiut niciodată nimic despre el. Aici în Walya era preot schismatic şi cneaz un oulah numit Sthojka împreună cu fratele său erau stăpânii satului, fii lor având cei mai frumoşi cai din sat iar fetele lor cele mai frumoase catrinţe. (...) sat schismatic, locuit doar de boloi falşi. Nu am fost

niciodtaă în partea aceea, dar toate inimile catolice şi minţile luminate ale literelor latine din locurile acestea spun că Walya este un pământ înapoiat cum doar un sat de blakmeni poate fi. Cum am mai spus wlahyii sunt primitivi, buni doar de a fi biciuţi pentru a putea fi puşi la lucru, fiind o mare mărinimie din partea regilor noştri că nu-i izgonesc cu totul de pe pământurile pe care sunt ca o îngrozitoare ciumă, care nu s-au ridicat şi, îndrăznesc să spun, nu se vor ridica niciodată deasupra satului zdrobit de copite. Astfel legământul Fraterna Unio de acum două veacuri nu arată decât bogata clemenţă a Principatului nostru al Transilvaniei faţă de universitas valachorum, pe care departe de a-i trimite de-a dreptul în iad cum fac alte popoare cu israeliţii necredincioşi, ori de a le izgoni satele, excelenţii noştri regi le dau în drept pământul cucerit de părinţii lor iar pioşii episcopi îi caută în beznele spiritului acestor rătăciţi pe care nu-i poate înţelege nimeni în sânul Bisericii.

Pe drumul ce coboară din munte şi apoi o coteşte la dreapta, cum spun bestiile pe care poţi întâlni cu turme flocoase pe marginea câmpurilor, după vreo patru mii şi jumătate de mie de paşi se preumblă alt fossatum unde legiuesc alţi kenezi, puternici şi răi, cei mai semeţi rumâni din tot districtul, fioroşi şi aprigi cum sunt câinii. În satul lor care este mult mai puţin decât sunt ei înşişi, aceşti Kende, nobilii regelui şi ai noştri Kendeffi de azi şi-au făcut lângă un pod peste râul Cânda, cu multe mori de apă, o casă veche şi vrdnică. Diecii din Brythonia cunosc multe despre excelenţilor lor nobili catolici Kendeffi despre care sângele albastru zavistuieşte că odată nu erau decât zăvozii turbaţi ai lui Ioannes Corvinus în cruciade, exemplul lui emulându-i spre un suflet mai drept, spunându-mi şi mie povestea lor. Din câte cunoaştem noi şi din câte a uitat lumea a fost cu veacuri în urmă un om ieşit din noapte, totul după el fiind bezná ale cărei gheţuri sunt reflectate în ochii clocotind ai Ursei. Omul acesta Nicolae zis Kende era oulah, dar despre cei dinainte de el, despre propria sa homogeneză nu se mai ştie dacă erau wlahi ori sarazini; era knez în Râu de Mori şi avea pământuri în sus spre munte. Kende era omul de frunte în satul lui mereu călare însoţit de cetaşi şi-şi purta tot timpul sabia pe braţ. Avea o barbă sură, iar părul îi era pieptănat despicat, căzându-i pe grumaz. Hainele îi erau albe brăzdate cu fir de aur, dolmanul ce-i acoperea spetele fiind cea mai preţuită haină după cele ale popilor lor, poate doar în castel la Hathzak să fi fost ceva mai viu ori în lada de lemn înnegrit plină de tapiserii a vreunei copile, fie ea catolică ori infidelă. Acest

om a fost primul Kende, cel mai mare care îi conținea pe toți ceilalți ca idolii cneazului Novgorodului.

Când acest Nicolae I zis Kende primise ochi, o femeie sarazină adusă de tătari în rătăcirile lor pe pământurile de dincoace de păduri îi ghicise mamei sale scriindu-le la amândoi cu cenușă câte un triunghi de trei semne neînțelese în mijlocul frunții și privind în ele le spuse că vede pentru bărbatul ei mult aur care se va curăți în flăcări (...) secolele, devenind tot (...) va avea tâta aur încât va putea să dea întregii lumi. Iar un vânător care era sihastru în munte, în pădurile și stâncile din vestmântul Retezatului îi spuse că vede pentru Nicolae al ei glorie coborâtă din ceruri strălucind asemeni pietrei filozofale a sfințeniei, plină de raze asemeni zidurilor Ierusalimului. Nici un oulah nu era mai puternic decât el în părțile acestea unde toți oulahii trăiesc din sapă în vreme ce el trăia din sabia sa venețiană. În satele lui el era urasag și rabszolgatarto, la război era ofițer peste oamenii lui, iar în pământurile lui era aproape ca un duce; doar episcopii, principele și regele erau peste el. Știa totul și toți erau ori oamenii lui ori vitele lui. Avea o nevastă pe care i-o dăduse un kenez, iar cele mai mândre giupânițe din satele lui îi erau ibovnice, reușind să le ferească de cavalerii și clericii unguri. Era primul om. Iar preoți greci ai wlahilor îl iubeau, la un loc cu nebunii sfinți din munți și țăranii olahi pentru că Dumnezeu punea în el putere pentru ei toți.

Șerbii spun despre acest Kende că asemeni tuturor fiilor săi era un războinic și mai mult decât un războinic, era un principe cum era privit și în cnezatul Letwya și mai târziu dincolo de munții sărmani la blestematul Thocomerius, însă asemeni vechiului Odysseos a tânjit după ceva mai mult voind să-și zidească un nume. După ce l-a îngopat pe sihastrul Ciprian în pământurile sale, a hotărât să zidească acolo din piatră o cetate un zid (...) vreodată ca tătarii să ardă tămâie (...) locurile păstrând o amintire înfrigurată de cavaleri ai Apocalipsului după cum scria și sfinția sa Arhidiaconul Toma di Spalato fie că ar veni vecinii de dincolo de dealuri. Astfel pentru a avea unde să încerce să se apere de astfel de urgii Nicolae I Kende Olahul începu să zidească un turn la vreo patruzeci de Crăciunuri după moartea lui Ogodai și după vreo douăzeci de ani încă lucra la zidărie, țăranii lui urcând pietrele sparte din munte cu măgarii păstorilor sau în brațe și într-o zi un călugăr însoțit de alți călugări care venea din Țara Sfântă îi se opri cerându-i îndrumări în grecește pentru drumul spre Thuringia, la care Kende îi spuse să se

întoarcă puțin din drum și să meargă pe troian până la Temeschwar. Diacii vorbesc că omul acesta care se numise ca Eckhart von Hochheim din Paris și Thuringia îl sfătuise să facă o biserică burg acolo, fie ea oricât de schismatică și Kende până la urmă o zidise dincolo de pârâul care iese din cetatea Koltzy. Și așa fu biserica fortăreață făcută, cu ziduri groase de piatră ca la Babilon și aproape fără ferestre.

Al acestui Nicolae I a fost vlăstar Mihail I zis Cândea, „dictus Kende de Malowiz filius Nicolai dictus Kende de Malowiz" în documentele grele de sigilii din Terra Harzoc, scrise de diacii răspândiți în târguri și satele nobile, ori prin satele Kenezilor ori în orașele coroanei, care a fost tăiat ca în Țara Olăcească a Moldovei de principele Andrei Lackfy Voievod al Transilvaniei nimeni nu mai (...) măcar nobilii Kende... (...) satele abia (...) mai târziu înapoi văduvei sale cernite, RiudeMory, Nukzsoara și Kissebes. Lui Mihail I mortul i-a urmat Cândea I, căruia i s-au născut Ioan Cândea, Mihail II, Cândea II și Clara care primit Râu Bărbat. Lui Ioan Cândea i s-au născut Ana, Ladislau I Kende Kendeffy, Nicolae II, Ioan Kenderessy și Cerna, fii lui Ladislau Mihail III Kendeffy care a avut mulți copii. Oamenii vorbesc multe. Ladislau I Kendeffy spre deosebit de sfântul nostru rege cavaler din veacurile trecute, era un om gras și gros, burduhanos și cu fața îngropată în slănină. Purta nume de cavaler dar arăta ca un abate confesor, gras și cu fața înnegrită și învârtoșată de vita bona. Era atât de gras că nu putea nici să meargă călare. Stătea mai tot timpul la curte părintească la Malowiz ori mergând doar la vechiul castel la Hațeg unde era pârcălab, spre urgia tuturor el era castelanul de Hațeg. Cum fusese străbunicul său în fossatum el era cel mai puternic om din tot districtul, doar preoții de la Sancta Maria și mânăstirea franciscană de lângă râul Hatzak erau peste el. Era așa de puternic că nici măcar nu privea oamenii și toate acestea pentru că el era primul Kendeffy și pentru aceasta fusese uns. După bogăția veche, noua bogăție spun pizmașii schismatici.

Se spune că problemele au început în AD 1418 sfântul roman al Ungariei a dănuit familiei Kende... (...) Valya, lui Ioan Cândea (...) cător de Hathzak și fratelui său Cândea. Când a intrat în lume excelentul nostru rege Matthias Corvinus, popa Stojka și fratele său Kendres au găsit grație în ochii augusti, iar conflictul pentru toți purta un nume. Ladislau, primul Kendeffy fusese preot schismatic până să fie înnobilat sfânta coroană și i s-a născut Mihail III, care când a crescut s-a făcut flăcău arătos

adorator al Florei Italiei. Aici în Brythonia se povestește că odată Mihail, fiul lui Ladislau cum vorbesc barbarii aceștia mergând la vânătoare cu ceata lui de flăcăi fără căpătâi, se rătăci și ajunse singur pe jos pe un lan de secară din jurul Brythoniei. Calul își rupsese un picior într-o groapă și îl lăsase acolo...

[Restul manuscrisului este pierdut]

MEZERZII APOCRYPHAE

Felix Rian Constantinescu

2012, 2016

FLORA

În câmp la secerat mai rămăsese doar o fată care se înspinase în talpă și nu mai putuse merge acasă, așteptând să i se mai dreagă piciorul și să poată umbla. Cum fata a intrat în legende i se știe numele, Flora, dacă i-a fost numele adevărat. Fata era îmbrăcată în întregime în alb și de plictis stând la marginea câmpului și ca să se apere de soarele ucigaș de amiază își puse pe creștetul cu păr lung castaniu pe care și-l despletise o cunună de spice de secară împletite cu flori de câmp părul mirosindu-i a tămâie veșmintele cu flori luând-o din Flora maestrului Sandro Botticelli pe care l-am cunoscut cu prilejul unei cine la catedrala mare a Toscanei între vitraliile prețioase ale tablourilor ilustrului Lorenzo di Pierfrancesco de Medici.

ROZA NEAGRĂ

Mihail III Kendeffy avea o roză neagră pe care o cumpărase cu cinzeci de florini de la un alchimist din Belgrad cu care vrăjea fetele. Fata îl privi cum se apropie ţinând roza neagră între dinţi, îmbrăcat cu veşminte de domn cum în sat nu aveau decât nobilii unguri, îl privea neştiind cine este şi cu mintea ei înspăimântată de fată de la ţară de poveştile şi basmele pe care le torceau fetele mari la şezători de fata este luată din cenuşă şi dusă într-un palat de mărgean. Îl privea pe Prinţul cu Roză Neagră, obsedată până simţi că însuşi trupul ei devine un trandafir de flăcări, o floare neagră, cruciată, o roză cu petale de vin amestecat cu busuioc. Se îmbrăcase toată în flori, neştiind dar ştiind, că floarea o vrăjea şi că floarea cea mai neînţeleasă era însăşi trupul ei îmbrăcându-i sufletul. Când s-a trezit piciorul muşcat încă o durea iar prinţul străin, vinul ei ales, plecase lăsându-şi în urma lui roza neagră lângă un mărăine în care florile au devenit pe dată în fragi.

BARAJUL DE LA PACLISA

Am vrut sa merg pe camp sa umblu pe digul ud si printre maslinii salbatici dintre bolovani, sa vad putinele pasari inghetate in discul de apa in acest ocombrie insorit, sa ma plimb iar si iar pe vechile drumuri gandindu-ma la nimicul vietii mele dar am obosit. Stau aici cu soarele in spate si scriu in registrul mare furat de la tata despre baraj, despre plopi, despre icoana ce mi-am facut-o in miile de pelerinaje pana la izvorul sau misterios.

Un loc al electricitatii, al stalpilor de inalta tensiune care calatoresc pana in Occident, al cablurilor groase ca niste coarde de violoncel grupate cate cinci, in piramida, ori cate trei, in shamisen, al ogoarelor de porumb ca o racla plina de odoare de aur preserate pe ici colo cu smaralde false, campul si drumurile

acoperite de aceasta iarba incurcata ca un arabesc, incalcita ca un ciuf de scolar, verde si galbena si cafenie si neagra ca privirea poetului Nichita Stanescu, si cerul mai mereu acoperit de o burta de nori, azi insa albastru ca un vesmant de Madona transilvana, presarat de runele albe ale darelor avioanelor stergandu-se precum timpul si vietile noastre.

Mi-ar placea sa adorm pe iarba lui dar pamantul este rece si alcatuit doar dintr-o marna deasa de bolovani rotunjiti de apa asemeni zambetelor lui Constantin Brancusi si pietrele de pe Jiu si inghetati de parca imbratisarea nici unui om nu le poate insufleti. Asa ca ratacesc ca o pasare mare si singura, cu capul tare si gol, infrigurata si inghetata, solitara si dejnadajduita, cantandu-si painea si moartea, ratacesc pe baraj laolalta cu suratele mele, pasarile calatoare, pasarile de primavara si pasarile de iarna, singurele mele surate, gastele salbatice.

Intr-un sfarsit de iarna am ascultat cantecul balenei cu cocoasa pe malul lacului de la Paclisa si cand am revenit pasarile disparusera, plecasera poate catre Marea Alba si Oceanul Inghetat sa ii povesteasca despre mine balenei celei uriase, regina marilor.

Barajul este mereu in visele mele, tinta tuturor calatoriilor mele consimtite, de mult ma atrage, magnetic, pentru mine este marea si Dunarea la Giurgiu si la podul lui Anghel Saligny, si oltul la manastirea Coziei unde stramosul meu voievodul Mircea Basarab umbla pe ape noaptea.

Ascult vantul alecsandrin cum tulbura satul dincolo de ferestrele subtiri di adormit pe jumatate in caldura zilei de ieri vad barajul acest straniu obiect al fascinatiei mele. Dintotdeauna am dispretuit tehnica si nu stiu ce ma atrage la acest dinam ciclopic, poate pentru ca inconstient simt in el inteligenta, sinapsele anorganice purtate pe curentii de apa asemeni unor axoni lichizi intinsi ca firele de meduza pe zeci de kilometri. Poate e amfiteatrul continut in el, circul glaciar gravat in beton excavat in ultimii ani ai Epocii de Aur, ori toate icoanele si desenele in carbune si sacaz, argila si bca-ul ros de apa gasit printre gunoaie, macesele moi si caramida sparta si veche, acesta mi-a fost visul sa consacru barajul, sa-l sfintesc cu mainile mele nemiloase si bicisnice ca loc de strangere a tacerii pe ape, in catedrala pietrelor botezate si a bolovanilor dintre marile sgrafituri de beton, pentru sufletele noastre. Nu stiu daca am reusit, dar de mult nu mai sunt apostol. Barajul a fost frumos dintotdeauna, iar raul, raul e sfant.

In letargia mea cosmica de ourosbouros fara sange il visez cu ochii deschisi in bezna, tocut in noaptea pe moarte, luminat de cele doua centrale si de stelele, vitraliul acestei basilici, ma gandesc mereu la el de parca barajul e biserica mea, prietenia mea, familia mea, de parca si barajul se gandeste la mine cu sinapsele lui in scurtcircuit pe 15 kilometri.

Sunt putine lucruri pe care le pretuiesc la fel de mult ca pe acest baraj. Poate pentru ca e tot ce am. Unul din ele sunt nucii. Nucii domnisoarei Pogany. Si pe nuci ii suspectez de inteligenta, o inteligenta tacuta, soptita doar vantului, ca si cum nucile lor ar fi tot atatea celule nervoase, neuroni plini de semnificatii, iar emisfera lor hranindu-se din cer ar fi insesi arterele inimii universului, ca si cum universul cu toate gandurile si galaxiile lui ar fi un om. Da, barajul e locul intrebarilor mele, cu digul umplut si izvorul sapat de copita mea si copita turmelor in alergarea mea dupa margaritare de piatra daruite de o alta dimensiune, de toate formele si culorile, asemeni planctonului Insulei Pastelui din Oceanul Pacific, iubesc acest baraj mai mult decat pe oricare altul, desi nu l-am iubit intotdeauna.

Putin mai in jos este Galileea, la marginea drumului dinspre munti, o margine de camp brazdata de maslini salbatici zbuciumati de vant in vara sau in noapte ca pletele amestecate ale Katerinei si ale lui Heathcliff, chiar langa vechiul turn de apa si castelul verde al Domnisoarei. E ciudat ca traiesc si ma plimb aici chiar la curtea Domnisoarei Pogany, dar asa e. Si mereu cate o carte; si ochii buiaci de poezii.

CUPRINS